

א) וירא בלק בן צפור וגו'. ר' שמעון אמר, וירא, מאי ראייה חמא. ראייה רדאי ממש חמא א) במשקופא דחכמתא, וחמא בעינוי. חמא במשקופא דחכמתא, כמה דכתיב ב) וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. מאי בעד החלון. כד"א בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא א) אלא ודאי חלון דחכמתא ב) דזנבי שוליהון דככביא, ואינון חלוני דחכמתא. וחד חלון אית דכל חכמתא ביה שריא, ג) ובה חמי מאן דחמי בעקרא ד) דחכמתא. אוף הכא וירא בלק, בחכמתא דיליה. ב) בן צפור, כמה דאמרו. אבל בן צפור ממש, דהא חרשוי הוו בכמה זינין ה) דההוא צפור, נטיל צפור, מכשכש בעשבא, ו) מפרח באוירא. עביד עובדין ולחיש

חלופי גרסאות

א) ל"ג אלא; אלא דא; ודא. ב) זינוי. ג) וביה. ד) ל"ג דחכמתא. ה) ל"ג דההוא צפור. ו) מפרכו.

מסורת הוהר

א) להלן אות ריב צ"כ, רכז, רמה, שצו צ"ח. ב) (בראשית כו) תולדות מא צ"ז. ג) (שופטים ה) תולדות מא צ"ח.

דרך אמת א) בחלון החכמה

הצפור

כמה דכתיב וישקף אבימלך וכו'. שוירא בלק, פירושו שראה בהסתכלות החכמה כמו אבימלך ואם סיסרא, ודאי חלון דחכמתא, דזנבי שוליהון דככביא שקצות שוליהם של הככבים נתקנו לחלונות בשביל החיצונים כנ"ל. וחד חלון אית וכו' בעקרא דחכמתא, והיינו חלון המלכות. ושם כל זר לא יבא. ב) בן צפור. כמה וכו': בן צפור. הוא כמו שאמרו, שהוא מבני בניו של יתרו שנק' צפור, (לקמן אות רכ"ז) אבל בן צפור, ממש, שפירושו שכל עסקיו היה עם צפור. כי כשפיו היו בכמה מינים של אותה צפור. לקח צפור, ודפק עם עשב, ומפריח באויר. עשה מעשים ולחש לחשים, ואותו צפור היה בא, ובפיו אותו העשב, ומצפצפה לפניו. והכניסה בכלוב אחד, הקטיר לפניו קטרת, והיא מודיעה לו כמה דברים, עשה כשפים, והעוף, דהיינו הצפור, מצפצפת ופורחת ומשוטטת אל גלוי עינים, ומודיע לה, והיא באה. וכל דבריו היו בצפור ההוא.

פירוש

הסולם

מאמר

א) וירא בלק בן צפור וגו': ר' שמעון אמר, וירא, מה היא הראיה שראה. ומשיב, ראייה ממש ודאי, ראה בהסתכלות החכמה, וראה בעינוי. דהיינו בעיני החכמה. ראה בהסתכלות החכמה, כמו שכתוב, וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. מהו בעד החלון. הוא כש"א בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. אלא ודאי חלון החכמה דקצה שולי הככבים, הוא החלון דאם סיסרא ואבימלך, והם חלונות החכמה. כלומר שיש הרבה חלונות, וחלון אחד יש שכל החכמה שורה בו, וכו' רואה, מי שרואה בשורש החכמה. אף כאן, וירא בלק, בחכמה שלו, דהיינו חלון הפרט. פירושו. הלבנה ה"ס המלכות הנקראת חכמה תתאה, וממנה עיקר החכמה. ויש ככבים המאירים ומתנוצצים מהם חכמה, שהם חלקי המלכות וצבאותיה, ובקצה הסיום של הארתם, שם הוא בחינות החלונות, שהחיצונים מקבלים מהם חכמה, וייטיא הארה דקיק, ולא יותר. וי"ש, וירא וכו' חמא במשקופא דחכמתא

(דפו"י דף קפ"ד ע"ב)

לחיש, וההוא צפור הוה אתי, ז וההוא עשבא בפומיה, ח מצפצפא קמיה. ואעיל ליה בכלוב חד. ט מקטר קטרתין קמיה, ואיהו אודע ליה כמה מלין. עביד חרשוי, ומצפצפא עופא, ופרח וטס לגבי גלוי עינים, ואודע ליה. ואיהו אתי. וכל מלוי בההוא צפור הוו.

ג) יומא חד עבד עובדוי, ונטיל ההוא צפור, ופרח ואזיל ואתעכב, ולא אתא. הוה מצטער בנפשיה. עד דאתא, חמא חד שלהובא דאשא דטס אבתריה.

חלופי גרסאות

ז ל"ג וההוא; ההוא. ח מפרח באוירא. ט מוסיף חדי מקטרא.

הצפור

הסולם

מאמר

אות ע"ט) ואתערותא דלתתא צריך להיות ע"י מעשה ודבור. וז"ש עביד עובדוי ולחיש לחיש, שע"י השיג הצפור את העשבא מאוירא דבינה ואז נאחו בו"ק דבינה. וז"ש, וההוא צפור הוה אתי וההוא עשבא בפומיה. כלומר שהשיג את העשבא מאויר דבינה, וע"י ינק בפיו ונאחו בו"ק דבינה. וז"ש, מצפצפא קמיה, ששמחה על קבלתה. אמנם מחמת חסרון הג"ר שגרם לה, נבחן, ואעיל ליה בכלוב חד, שהכניסה ע"י מעשיו בגבול, כמו בכלוב, שאינה יכולה להתפשט כחפצה. מקטר קטרתין קמיה, ואיהו אודע ליה כמה מלין, שהקטרת עושה לה נחת רוח, והצפור מגלה לו כמה דברים שהם מבחינת מוחין אלו דוי"ק.

ובכדי להשלימה בג"ר צריך להמשיך לה מוח השמאל. ומתוך שהשמאל דקדושה אינו מאיר ממעלה למטה. וכל תאות החיצונים הוא רק להמשיך השמאל ממעלה למטה. לפיכך שולח את הצפור לעזאל, שבהרי חשך, שהחכמה שבו היא ממעלה למטה. (כמ"ש להלן אות שפ"ג) וז"ש עביד חרשוי שעושה כשפיו, דהיינו האתערותא דלתתא, ואז ומצפצפא עופא ופרח וטס לגבי גלוי עינים, שהוא עזאל שבהרי חשך, ואודע ליה, שהוא משפיע לה מהארת השמאל שלו. ואיהו אתי והצפור, אחר שקבל מוח השמאל מעזאל חזר ובא אל בלק, והוא משתמש עמו, ומקבל ממנו כל מה שרוצה. וז"ש, וכל מלוי בההוא צפור הוו. שהיה משתמש עמו תמיד.

ג) יומא חד עבד וכו': יום אחד, עשה מעשיו ולקח צפור ההיא, ופרחה והלכה, ונתעכבה, ולא באה אליו. היה בלק מצטער בעצמו ומטרם שבאה, ראה שלהבת אש אחת, שפרחה אחריה, אחרי הצפור, ושרף כנפיו, אז ראה מה שראה, ופחד מפני ישראל, מה שמר של אותה הצפור. הוא ידוע, וכל אלו

המשתמשים

פירוש הצפור הוא עבודה זרה והיא בבחינת ג"ר דקליפה. והמכשפים הרוצים לקבל ממנה חכמה וידיעות, הם צריכים להמשיך לה ב' מוחין חכמה ובינה, שה"ס ימין ושמאל, ואז הצפור מודיע להם כל מה שרוצים. אמנם החיצונים אין להם אחיזה אלא במנעולא שהיא מסך דמלכות דמדת הדין, ואיך יוכלו להמשיך מוח הימין אל הצפור, שהיא בחינת ו"ק דבינה הנקרא חכמה. ולפיכך תחילה מעוררים הדינים דמנעולא, הנותן להם כח להאחו במלכות לבדה. ואח"כ מפריחים המנעולא באויר הבינה כדוגמת הקדושה, ונאחזים הדינים בבינה והדינים ממעטים הבינה לו"ק, חסר ראש, ואז יוכלו גם הם להאחו ולהמשיך אורות מו"ק דבינה, שהם נעשו. למוח הימין דצפור. והוא חכמה דקליפה ההיא, ואח"י ממשיכים מוח השמאל אל הצפור, שע"י כשפים ולחשים, הם מדבקים את הצפור בעזאל, שנק' גלוי עינים, שהוא הארת הג"ר דחכמה דשמאל שנפל להרי חשך, (כמ"ש להלן אות שפ"ד) ומשם נמשך אל הצפור מוח השמאל, שהם משמשים עמו ממעלה למטה כדרך החיצונים. ואחר שהמשיכו אל הצפור ב' מוחות אלו, אז הצפור מגלה להם כל מה שרוצים.

וז"ש בן צפור ממש, דהא חרשוי הוו בכמה זינין דההוא צפור, דהיינו הן בוינין דמוח הימין והן בוינין דמוח השמאל. ומפרש, נטיל צפור, מכשכש בעשבא, עשבא, פירושו דינין דמנעולא שהם נותנים להם אחיזה בבחינת מלכות בלבד. והיה מקשקש ומכה בעשבא הזה לעורר הדין במלכות. ואח"כ מפרח באוירא, שהיה מפריח העשבא אל אויר הבינה, כדי לפגום הבינה ע"י העשבא, ובכדי שמעשיו יצליחו, עביד עובדוי ולחיש לחיש, כי אפילו בכשפים, בלי אתערותא דלתתא אין הוא יכול לפעול כלל למעלה, ע"ד שהוא בקדושה (כנ"ל חקת דפ"י דף קפ"ד ע"ב)

ואוקיד גדפוי. כדין חמא מה דחמא, ודחיל מקמייהו דישראל. מה שמיה דההוא צפור. ידוע. וכל אינון דמשמשי וידעי לשמשא בההוא צפור, לא ידעין חרשוי, כמה דהוה ידע בלק.

(ד) וכל חכמתא דהוה ידע, בההוא צפור הוה ידע. והכי הוה עביד, גחין קמיה, וקטיר קטרתא חפי רישיה, וגחין ו ואמר. איהו אמר ג העם, וצפרא אתיב

חלופי גרסאות

י מוסיף ידוע איהו. כ ל"ג ואמר; אמר. ל ל"ג מן העם עד וצפרא אתיב רב; השם; ישראל מאד וצפרא אתיב רב.

הצפור

הסולם

מאמר

הרגה אותה לגמרי מחמת שנסתתרה ונעלמה מבלק, ולא שימש בו אז ממעלה למטה. אמנם סוד שריפת כנפים היא שריפת הג"ר שלו, שאינו יכול עוד לפרוח באויר ולהמשיך חכמה. וז"ש, כדין חמא מה דחמא, דהיינו מ"ש, וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמרי, כי ראה כל זאת בצפור שלו, שגם הוא ניוק מאותם ב' מיני דינים שבהם השמידו ישראל למלכי האמורי, וע"כ ודחיל מקמייהו דישראל. דהיינו כמ"ש ויגר מואב וגו'. מה שמיה דההוא צפור, ידוע. והוא מטעם שכל החכמה שבה קבלה ממלאך עזאל שנפל משמים לארץ, להרי חשך, ואחר שנפל להרי חשך, אינו יכול עוד להמשיך חכמה במשהו, וכל החכמה שבו הוא מה שנקלט בו מכבר בעודו בשמים. וע"כ הצפור המקבלת ממנו נקראת ידוע, שהוא לשון עבר, דהיינו מעודו בשמים, ולא דעת, שהוא לשון הווה. כי עתה הוא בהרי חשך קשור בשלשלאות של ברזל (כמ"ש להלן אות שפ"ג).

(ד) וכל חכמתא דחוח וכו': וכל החכמה שהיה ידוע, היה ידוע בצפור ההיא. וכך היה עושה, כפף עצמו לפני הצפור, והקטיר קטרת, כסה ראשו, וכפף עצמו ואמר, הוא אמר העם, והצפור השיבה לו ישראל. הוא אמר, מאד, והצפור השיבה, רב. על שם רב עליון שהלך ביניהם. ע' פעמים צפצפו זה וזה, בלק והצפור. הוא אמר דל והצפור אמר רב. אז פחד, שכתוב, ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא, רב חזא, ודאי.

פירושו, כי ד' שינויים נמצאים בפרשה ביראת בלק ומואב. א) ויגר מואב מפני העם, שהעם יורה דלת העם. שמשמע שמפני פשוטי העם היה עיקר יראתו. ב) כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל. שישאל, יורה על גדולי העם, כי ישראל, הוא אותיות לי ראשו, וכן, כי רב הוא, משמע שהיה ירא בעיקר מפני

המשתמשים ויודעים להשתמש בצפור ההוא, לא ידעו כשפיו, כמו שהיה ידוע בלק, פירושו, כבר ידעת, שעם הארת החכמה שבשמאל, נמשכים דינים קשים על ראש הרשעים והחיצונים, הרוצים להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה (כנ"ל פקודי אות שט"ו ובאדרא רבא אות ר"ט ע"ש) ויש בהם ב' בחינות דינין, א) דינים דדכורא, שהם באים מהארת החכמה עצמו, ב) דינים דנוקבא, דהיינו מכחות המסך, שהם מתגלים בסוף דינים דדכורא, בסו"ה לפתח חטאת רובץ. ותדע שבב' מיני דינים האלו השמיד משה ב' מלכי האמורי, כי אז המשיך משה הארת החכמה שבכו שמאל, ונתגלו עמו ב' מיני דינים הנ"ל. ואלו ב' מלכים בהיותם ממשיכים החכמה ממעלה למטה, כדרך מלכי האמורי, נהרגו ונשמדו ע"י דינים אלו, אשר סיחון מלך חשבון נשמד ע"י דינין דדכורא, ועוג מלך הבשן נשמד ע"י דינין דנוקבא.

ובאותה שעה עסק גם בלק עם הצפור שלו, להמשיך החכמה ממעלה למטה, וע"כ נפגעו גם הוא והצפור שלו, מב' מיני דינים אלו. וז"ש, יומא חד עבר עוברוי ונטיל ההוא צפור, וזה היה באותו זמן שהרג משה לסיחון מלך חשבון ועמו. ע"י המשכת החכמה בקו שמאל דקדושה המשמיד כל אלו הממשיכים החכמה ממעלה למטה, שע"ז השמיד את סיחון מלך חשבון, ומחמת זה, פרח ואזל ואתעכב ולא אתא, שנפלה אימה ויראה על הצפור ופרחה והלכה לה, ולא באה אליו כדרכה. וע"כ הוה מצטער בנפשיה, שהיה מצטער מאותה המקרה. עד דאתא חמא חד שלהובא ראשא דטם אבתריה ואוקיד גדפוי. וזה היה בזמן שהשמיד משה את עוג מלך הבשן ע"י דינין דנוקבא שה"ס שלהבת אש, וע"כ אותה שלהבת אש רדפה ג"כ אחר הצפור, שבו כח המשכת חכמה ממעלה למטה, ושרפה את כנפיו, ולא (דפ"י דף קפ"ד ע"ב)

ישראל, ה איהו אמר מאד, ו וצפרא אתיב רב. על שום רב עלאה דאזיל בהו. שבעין זמנין צפצפו דא ו ודא. איהו ו אמר דל, וצפרא ו אמר רב. כדין דחיל, דכתיב ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא, רב הוא ודאי.

חלופי גרסאות

ו אמר איהו. ו צפרא. ו ודאי. ו ל"ג אמר. ו ל"ג אמר.

הסולם

הצפור

לעולם, אבל דינים דנוקבא בטלים והולכים עד שבטלים לגמרי, בסוד בלע המות לנצח. וכן, איהו אמר מאד, שמאד, פירושו דינין דנוקבא, ע"ד שאמרו ז"ל, מאד זה מלאך המות (ב"ר פ"ט ה'). וצפרא אתיב כי רב הוא, דהיינו כל הפסוק, כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל הצפור אמרה אותו. כי הקו שמאל נקרא רב, בסו"ה יש לי רב, שהתפאר עשו הרשע. וז"ש, על שום רב עלאה דאזיל בהו, דהיינו על שם הארת החכמה שבשמאל שהיה לפנים בהם, שנקרא רב. עליה רמזה הצפור בהמלות, כי רב הוא, דהיינו, שיש לפחוד מפני הארת השמאל שבישראל, אמנם אח"כ התגבר בלק בכספיו, וחזר והמשיך השמאל אל הצפור, מגלוי עינים שבהרי חשך, וזה הרמז, ע' זמנין צפצפו דא ודא, ע' רומז על חכמה הנקרא עינים. אמנם הדינין דדכורא עוד רבצו על הארת השמאל, והרגיש עניות ודלות עם חכמה זו שבשמאל, כי הדלות נמשך מדינין דשמאל. ואז, איהו אמר דל, שרמו אל הצפור על הדינין דדכורא השולטים בו הנקראים דל. וז"ש בלק אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו, דהיינו הקו שמאל של ישראל, יעשו אותו דלים ורקים. וזהו הדמיון, כלחך השור את ירק השדה. כי שור נק' קו השמאל דקדושה, כגודע. אבל וצפרא אתיב רב, שהצפור שהקו שמאל דישאל הוא רב וגדול ואין עצה כנגדו. וזה ששלח בלק לבלעם, הנה עם יצא ממצרים וכסה את עין הארץ. כי הארת החכמה נקרא עין הארץ. וע"י תקון הארת שמאל דישאל עם הדינין דדכורא כיסו והעלימו את עין הארץ, שפירושו שאי אפשר עוד להמשיך החכמה שנקראת עין אל הארץ, דהיינו ממעלה למטה מחמת שליטת ישראל. וזהו נתבארו ארבע הנוסחות שבדברי בלק, כי נאמרו בבי' גופים ובבי' זמנים. א' ויגר מואב מפני העם, אמרו בלק. ב' כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל, אמרה הצפור. ג' עתה ילחכו הקהל וגו' כלחך השור וגו' אמרו בלק, בזמן שחזר והמשיך השמאל. ד' עם יצא ממצרים וכסה את עין הארץ, אמרה הצפור. א' בלק מפיה של הצפור.

מאמר

מפני הגדולים שבעם, ולא מפני פשוטי העם. ג' מה ששלח לזקני מדין, עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחך השור את ירק השדה, שאינו נזכר כאן, לא עם ולא ישראל, אלא הקהל. וכן הדמיון, כלחך השור וגו', ד' מה ששלח אל בלעם, עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ. שזה ענין חדש, שלא הזכיר עד הנה. ואלו השניים הרגיש הזהר. ומשיב עליהם, שבי' גופים דברו כאן, שהם בלק והצפור, ובבי' זמנים, דהיינו, בזמן שהיו בו"ק, ובזמן שהיו בג"ר. והנה אחר המקרה, ששלחבת אש שרפה כנפי הצפור, שפירושו שגשרפו בחינת ג"ר של הצפור, אז גשארו שניהם, בלק והצפור, בבחינת ו"ק חסר ראש. כי כל חכמתו של בלק לא היה אלא מה שקבל מן הצפור, וכיון שנסתלקו הג"ר מן הצפור גם מבלק נסתלקו. וז"ש, וכל חכמתא דהוה ידע, בהווא צפור הוה ידע, וע"כ כיון שהצפור נפל לבחינת ו"ק נפל גם בלק לבחינת ו"ק, וז"ש, והכי הוה עביר, נחין קמיה, וקטייר קמרתא, חפי רישיה, שעבד לפני הצפור עתה בכפיפת הגוף וכיסוי הראש, שזה יורה על נפילתו ממדרגת ג"ר, שהן נקראות ראש, וכן הן קומה זקופה, ולא כפופה. גם הדבור אליה היה בקומה כפופה, וז"ש, ונחין ואמר.

והנה הנושאים של דינין דנוקבא, נקראים העם, שהם בחינת ו"ק בלי ראש. והנושאים של דינין דדכורא, נקראים ישראל, שהוא אותיות לי ראש. כי אין בהם דינין דנוקבא הגורמים להסתלקות הג"ר, אלא דינין דדכורא הנמשכים מחכמה בלי חסדים. הנהוגים גם בזמן הג"ר. וז"ש, איהו אמר העם. דהיינו ויגר מואב מפני העם, כי אחר שנפל מחמת כחן של ישראל לו"ק, היה חושב שעיקר היראה היא מפני דינין דנוקבא, שהנושאים שלהם הם העם. אבל וצפרא אתיב ישראל, הצפור הודיעו שעיקר היראה היא מפני דינין דדכורא, כי הם המשכה ישרה מקו שמאל של הקדושה, הנופל על החיצונים, אבל דינין דנוקבא באים אחריהם בדרך אגב בסוד לפתח חטאת רובץ, וכן דינים דדכורא אינם בטלים (דפו"י דף קפ"ד ע"ב)

ה) ובוזיני חרשין ק דקסדיאל קדמאה, אשכחן, דצפרא דא הוו עבדין ליה ר בזמנין ש ידיען, מכסף מערב בדהבא, רישא דדהבא. פומא דכסף. גדפוי מנחשת קלל מערב בכספא. גופא דדהבא, נקודין ת דנוצי בכסף. רגלין דדהבא. ושוין בפומא לישן א דההוא צפור ידוע.

ו) ושוין לההוא צפרא בחלון חד. ופתחין כוין לקבל שמשא. ובליליא פתחין כוין לסיהרא. מקטרין קטרתין, ועבדין חרשין, ואומאן לשמשא. ובליליא אומאן לסיהרא, * ודא עבדין שבעה יומין. מכאן ולהלאה, ההוא לישנא מכשכשא בפומא דההוא צפרא, נקדין לההוא לישנא במחטא דדהבא, והיא ממללא רברבן מגרמה, ב וכלא הוה ידע בלק בצפור ג דא. ע"ד בן צפור, ובגין כך חמא, מה דב"נ אחרא לא יכיל למנדע, ולא יכיל למחמי. ד

ז) ה כתיב ד) אמר יי מבשן אשיב אשיב ממצולות ים. אית לן לשוואה לבא למהימנותא דקב"ה, דכל מלוי מלי קשוט, ומהימנותא סגיא. דכיון דמלה אמר, כלא אתעביד, ודא בר נש דחיק לבא, ואמר לכמה שנין, ולכמה זמנין ישתלם

מסורת הוהר

(ד (תהלים סח).

חלופי גרסאות

צ בויני. ק דקסריאל; דקסדאל; דכסדיאל. ר לזמנין. ש ל"ג ידיען. ת דנוצה. א בההוא.

ב ובכלא. ג מוסיף דא ודאי ד בדפוי כתבו כאן סימן חסר. ה ל"ג כתיב.

הסולם

מאמר

הצפור

קטרת ועושים כשפים. וביום, משביעים את השמש שתשפיע שפעה. ובלילה, משביעים ללבנה. וכך עושים ז' ימים. מכאן ולהלאה, כבר לשון ההוא מקשקש בפי הצפור. אבל לא תוכל לדבר, אח"כ, נוקבין אותו הלשון, במחט של זהב, והיא מדברת גדולות מאליה. והכל ידע בלק ע"י צפור הזו, ע"כ נקרא בן צפור. ומשום זה ראה, מה שאדם אחר לא יכול לדעת, ולא יכול לראות.

פירוש. תחילה ממשיכים לה ו"ק, ע"י השבעות בשמש ולבנה שהם תו"מ, בכל ז' ימים. ועוד לא תוכל לדבר כי הדבור הוא מחכמה. וע"כ כדי שתקבל חכמה נוקבין הלשון לעשותה בית קבול לחכמה, במחט של זהב, דהיינו ע"י כח השמאל מן הבינה שלהם, שנקראת מחט זהב, ואז מקבלת חכמה, ונעשית לשון מדברת גדולות, שהוא חכמה.

מאמר סיחון ועונ

ז) כתיב אמר ה' וגו': כתוב אמר ה' מבשן אשיב אשיב ממצולות ים. יש לנו להשים הלב לאמונת הקב"ה, שכל דבריו דברי אמת ואמונה רבה, וכיון שאמר דבר, נעשה כולו. וזה האדם צר הלב, אם אמר שלכמה שנים, ולכמה זמן יושלם

ה) ובוזיני חרשין דקסדיאל וכו': ובמיני הכשוף של קסדיאל הראשון, מצאנו, שצפור הזה, היו עושים אותו בזמנים ידועים מפסוף מעורב בזהב, כסף ה"ס קו ימין חסדים, זהב הוא קו שמאל חכמה, והיו עושים ומרכיבים את הצפור, להדמות לקדושה כקוף בבני אדם. וכמו שבקדושה החכמה דשמאל מעורבת בחסדים דימין, היו רוצים להמשיך כן, אמנס כיון שאין להם כח היחוד דקו אמצעי נמצא בהם הכל בבחינת פסולת. הראש, הג"ר של הצפור מזהב, דהיינו פסולת הזהב. פיה מכסף, דהיינו פסולת הכסף. כנפיו חו"ג, מנחשת קלל, שהוא שמאל, מעורב בכסף, שהוא ימין, כ כל אחת היא הכלולה מימין ומשמאל. הגוף של זהב, נקודות הכסף בנוצה שלה. רגליה נה"י מזהב. ושמים בפיה, לשון, של הצפור והוא הנקרא ידוע. כי הלשון הוא דעת, ומתוך שהקליפות אין להם דעת יש להם במקומו ידוע, (כמו שנתבאר לעיל אות ג' בהסולם בסופה ע"ש).

ו) ושוין לההוא צפרא וכו': והם שמים את צפור ההוא בחלון אחד, מהנזכרות לעיל (באות א'). וביום, פותחין החלון נגד השמש, שהוא ממשלת היום. ובלילה, פותחים החלון נגד הלבנה, שהיא ממשלת הלילה. ומקטירים (דפוי דף קפ"ד ע"ב * דף קפ"ה ע"א)

דא, דאיהו כך. כפום רברבנו דיליה, דכל עלמין מליא יקריה, הכי הוא. מלוי בר נש זעיר, וכל מלוי אינון לפום שעתא, הכי הוא לפום שעתא. אבל בתיובתא, ובעותא, ובעובדין טבין, ובדמעין סגיאין, איהו קדישא רב ועלאה על כל עלמא, אזהיר ז נהוריה, וקמיט קדושתיה, לגביה דב"נ, למעבד רעותיה. (ח) אמר י"י, לזמנא דאתי, ה זמין קב"ה לאתערא ולאטבא מבשן, כל אינון דקטלו לון חיות ברא ואכלו לון. ו בגין דאית בעלמא אתר מותבא, דכל חיון רברבן, ב וטורין רמאין, וסגיאין, וטמירין אלין באלין. וערוז כ מדברא תקיפא תמן, איהו עוג ל בין ערודי דמדברא הוה, ו ושכיח תמן תוקפא דיליה, בגין דהוה מלך הבשן, דכל מלכי עלמא, לא יכלין לאגחא קרבא נ ביה, בגין תוקפא דבשן. ואתא משה, ואגח ביה קרבא. (ט) סיחון: סייחא דמדברא הוה סיחון. ורחצנו דמואב עליה הוה. ו כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמורי. ו ת"ח, בשעתא דחריבו ישראל ו קרתא דסיחון, כרוזא אתעבר במלכו דשמיא, אתכנשו גברין שלטנין על שאר עמין, ותחמון מלכו דאמוראה היך אתחרב ז במלכו. (י) בההיא שעתא, כל אינון שלטנין דהוו ממנין על שבע עממין אתכנשו, ובעו לאהדרא מלכו ליושנה. כיון דחמו תקפא דמשה, אהדרו לאחורא. וה"ד,

חלופי גרסאות

ו עלמין. ז נהורין. ח ל"ג זמין קב"ה; דא. ט בג"ד; אוף הכא מלך הבשן אתר. י ל"ג וסגיאין וטמירין. כ ל"ג מדברא. ל ל"ג בין. מ ושכחא תקיפא דיליה. נ ל"ג ביה. ס ל"ג כי ארנון. ע ת"ש דשעתא. פ ארעא. צ ל"ג במלכו.

דרך אמת (ב) הרים גבוהים

סיחון ועוג

הסולם

מאמר

של המקום ההוא. וכל מלכי העולם לא יכלו להלחם עמו מחמת תקפו של הבשן, ובא משה ועשה עמו מלחמה. ערוז הוא חיה הדומה לחמור. (ט) סיחון סייחא דמדברא וכו': סיחון, סייח המדבר היה סיחון, ובטחונה של מואב היה עליה. כי ארנון גבול מואב, בין מואב ובין האמורי. דהיינו שהיה שכנו, ושומר ונל גבולו. בוא וראה, בשעה שהחריבו ישראל עיר סיחון. עבר הכרוז במלכות השמים, דהיינו בין ע' שרים של ע' האומות, התאספו גבורים המושלים על שאר העמים, ותראו מלכות האמורי, איך נחרב מלכותו. (י) בההיא שעתא כל וכו': בשעה ההיא, כל אלו השליטים שהיו ממונים על ז' אומות נאספו ורצו להחזיר המלוכה של סיחון לקדמותה. כיון שראו גבורתו של משה חזרו לאחור. ז"ש, על כן יאמרו המושלים סזו חשבון. שהם השליטים הממונים על האומות. שנתאספו

יושלם זה, הוא כך, הקב"ה, לפי ממשלתו, שכל העולמות מלאים כבודו כל שכן שהוא כך. דבריו של אדם קטנים הם, וכל דבריו הם לפי שעה, וכך הוא עצמו הוא לפי שעה, דהיינו כצל עובר, אבל בתשובה ותפלה ומעשים טובים ובדמעות רבות, הוא קדוש, כי הרב והעליון על כל העולם, מאיר אורו ומצמצם קדושתו אל האדם לעשות רצונו. (ח) אמר ה' לזמנא וכו': עתה מבאר הכתוב, אמר ה', היינו לעתיד לבא עתיד הקב"ה לעורר ולהשיב מבשן את כל אלו שהרגו אותם חיות השדה, ואכלו אותם. כי מבשן, הוא אותיות מבין שיני החיות (עיי' גיטין נז:); משום שיש בעולם מקום מושב, שכל חיות הגדולות והרים הרמים והרבים שם, ומסתתרים אלו באלו, שהחיות מסתתרים בהרים, שמקום זהו נקרא בשן, ושם ערוז המדבר החזק, שהוא עוג, שבין ערודי המדבר היה, ושם נמצא תקפו, משום שהיה מלך הבשן, דהיינו המלך (דפו"י דף קפ"ה ע"א).

ה) על כן יאמרו המושלים באו חשבון, אינון שלטונין ממנן עלייהו דאתכנשו, והוּו אמרי באו חשבון, מאן הוא דין דחריב לה. תבנה ותכונן כדבדקמיתא, ותהדר מלכו ליושנה.

יא) כד חמו גבורתא דמשה, ושלחובא דמלכו, אמרו כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון. כיון דכתיב מחשבון, אמאי מקרית סיחון. דהא קרית סיחון חשבון הוה, דכתיב כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי.

יב) אלא, שלחובא דמלכא שמיא נפק, ק וחריב כלא. בשעתא דאינון אמרין תבנה ותכונן עיר סיחון סתם, ולא אמרו חשבון, דחשיבו דבגין כך יתבני למוותבא דאמוראה, כדין אתיבו ואמרו, לא יכילנא. מ"ט. בגין דכל ארחין ושבילין ג אסתתמו בתקפא דרב עלאה דלהון. אי נהדר ונימא ונדכר חשבון דתבנה, הא אש יצאה מחשבון. אי נהדר ונימא ט קרית סיחון, הא להבה ת יצאה מקרית

חלופי גרסאות

ק מוסיף ועאלת וחריב. ד אסתמו. ט מוסיף סתם קרית. ת ל"ג יצאה.

מסורת הזוהר

ה) (במדבר כא).

סיחון ועוג

הסולם

מאמר

שהמשכת החכמה נקראת חשבון (כנ"ל פקורי אות כ"ח) ו"ס, שליטת סיחון בחשבון, דהיינו שהיה ממשיך החכמה שנקראת חשבון, ממעלה למטה, ולפיכך יצאו הדינים מקו השמאל דקדושה והחריבו את ממלכת חשבון של הקליפה. וכיון שראו זאת מלכי שאר האומות, חשבו שעיר חשבון עצמה אי אפשר להציל מדינין דשמאל דקדושה, אבל אפשר שתחזור ותבנה בבחינת עיר מושב סתם לאמורי, דהיינו שלא ימשיכו עוד חכמה שה"ס חשבון, אלא יסתפקו באותה החכמה שנקלט בהם מכבר. וחשבו שעיר מושב כזו אפשר לבנות. ווי"ש, בשעתא דאינון אמרו, תבנה ותכונן עיר סיחון, סתם, ולא אמרו חשבון, אמרו כך, משום דחשיבו דבגין כך יתבני למוותבא דאמוראה. דהיינו מושב לאמורי ולא חשבון, דהיינו שלא ימשיכו יותר החכמה ממעלה למטה. וחשבו שאז לא ישלוט עליהם הדינים דשמאל. אמנם, כדין אתיבו ואמרו, לא יכילנא. דהיינו שהסתכלו בדבר, ואמרו, שאפילו עיר מושב אינם יכולים לבנותו. מ"ט, בגין דכל ארחין ושבילין אסתתמו בתקפא דרב עלאה דלהון, רב, פירושו הארת החכמה שבשמאל, בסו"ה יש לי רב. (כנ"ל אות ד') ונדע שע"י הארת השמאל בלי ימין שלמעלה, גסתמים כל האורות ונקפאים, וכיון שנסתמו האורות ונקפאו (כנ"ל ב"א דף צ' ד"ה כתיב) לא יכלו עוד לבנותה אפילו לעיר מושב סתם, וי"ש

שנתאספו והיו אומרים באו חשבון, מי הוא זה שהחריבה. תבנה ותכונן כבתחילה ותחזור המלוכה לקדמותה.

יא) כד חמו גבורתא וכו': כשראו גבורתו של משה, והשלהבת של המלכות שלו. אמרו, כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון. שואל, כיון שכתוב מחשבון, למה עוד, מקרית סיחון, הרי קרית סיחון היה חשבון, שכתוב, כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי.

יב) אלא שלחובא דמלכא וכו': ומשיב, אלא שלחבת של מלך השמים יצא והחריב הכל. ובשעה שהיו אומרים, תבנה ותכונן עיר סיחון, סתם, ולא אמרו חשבון, משום שהשבו שבשביל זה תבנה למושב של האמורי, אז השיבו ואמרו, אין אנו יכולים. מהו הטעם. הוא משום שכל הדרכים והשבילים נסתמו בגבורתו של רב העליון שלהם. ואם נחזור ונאמר ונזכיר חשבון שתבנה, הרי אש יצאה מחשבון, ואם נחזור ונאמר קרית סיחון, הרי ודאי להבה יצאה מקרית סיחון. כיון ששלהבת אש הזו שורה שם עליה, אין מי שיכול להחזירה לקדמותה. כי מכל הצדדים אין לנו רשות.

פירוש, כי נתבאר לעיל (אות ג') שמשה הרג למלכי האמורי, ע"י התעוררות החכמה דקו שמאל דקדושה, שעמה נמשכים ב' דינים על ראש הרשעים והחיצונים הממשיכים החכמה ממעלה למטה. א) הם דינין דדכורא, ב) הם דינין דנוקבא. ע"ש, וכבר ידעת,

(דפ"י דף קפ"ה ע"א)

סיחון ודאי. כיון דההיא שלהובא דאשא א שריא תמן עלה, לית מאן דיכיל לה לאהדרא ב לה ליושנה, דהא מכל סטרין לית לן רשו. (יג) מכאן ולהלאה אוי לך מואב, דהא ההוא דהוה מגן עלך, אתבר. ובג"כ מואב כיון דחמו דמגן דלהון אתבר, כדין ויגר מואב מפני העם מאד. מאי מאד, יתיר ממותא.

(יד) כי רב הוא. דהא כדין איהו הוה רב, ורב הוה זעיר, דכתיב ו הנה קטן נתתיך בגוים. וישראל הוה רב באתר עשו, דכתיב ביה ורב. מ"ט. בגין דחמו , דשלטו ישראל, עילא ותתא. דכתיב את כל אשר עשה ישראל לאמורי. אשר עשה ישראל מבעי ליה, מאי את כל. לאסגאה ז עילא ותתא, עילא, דאפילו משלטניהון רברבין ושלטנין דלעילא. ואפילו משלטניהון רברבנין ושלטנין דלתתא. וע"ד את כל אשר עשה. וע"ד כי רב הוא, באתר דרב בוכרא קדישא, דכתיב ו בני בכורי ישראל.

(טו) ואי תימא דקב"ה בעא הכי, ולאן מן דינא. ת"ח, ה עשו קליפה הוה, וסטרא אחרא הוה. כיון * דנפק קליפה ואתעבר, הא מוחא ו שכיחא, ערלה ז קדמא הקאי לבר. ברית איהו ח יקירא מכלא, ואיהו ט אתגלי לבתר.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א תמן שריא. ב ל"ג לה. ג ל"ג דשלטו. ד עילאה ותתאה. ה ל"ג עשו קליפה הוה. ו שפחה; שכחא. ז ל"ג קדמאה. ח מוסיף רב ועלאה ויקירא. ט תגלי.

(ז) (עובדיה א) וישלה ע צ"ג. ז) (שמות ד) לך קמד צ"ד.

סיחון ועוג

הסולם

מאמר

היה רב, ורב הוא קטן, שכתוב עליו הנה קטן נתתיך בגוים. וישראל נעשו רב במקום עשו. שכתוב בו ורב, דהיינו ורב יעבד צעיר. מה הטעם שחשבו את ישראל לרב, הוא, משום שראו ששלטו ישראל למעלה ולמטה כי כתוב, את כל אשר עשה ישראל לאמורי. שהיה צריך לומר, אשר עשה ישראל, מהו את כל, אלא הוא לרבות למעלה ולמטה. למעלה, היינו שהפילו משליטתם את השרים והשליטים שלהם שלמעלה וכן, הפילו משליטתם השרים והשליטים שלמטה בעולם הזה. וע"כ כתוב את כל אשר עשה. וע"כ אמרו כי רב הוא, במקום הרב, דהיינו בכור קדוש. במקום בכורתו של עשו. שכתוב, בני בכורי ישראל. (טו) ואי תימא דקב"ה וכו': ואם תאמר, שהקב"ה רצה כך, לתת הבכורה לישראל, ואינו מן הדין. בוא וראה, עשו היה קליפה וסטרא אחרא היה. ונודע שהקליפה קדמה למוח, וע"כ יצא ראשון. כיון שיצאה הקליפה, ונעברה, הנה נמצא המוח. ערלה הראשונה, שהוא עשו, נמצא בחוץ. וע"כ יצא ראשון. הברית שהוא יקר

וז"ש, דכל אורחין ושביילין אפתתמו, כי נקפאו ונסתמו כל הדרכים והשבילים עד שאין לעשות כלום. בתקפא דרב עלאה דלהון, מחמת תוקף הדינים של שמאל העליון שלהם, דהיינו של שמאל בלי ימין שמשם ממשיכים החצונים. ואחר שראו קפאון הוה, אמרו אי נהדר ונימא ונדכר חשבון דתבנה. הא, אש יצאה מחשבון, ששם עיקר האש הדומם, כנ"ל. אי נהדר ונימא קרית סיחון, דהיינו למושב סתם בלא חשבון, הא להבה יצאה מקרית סיחון, כי גם במושב סתם שורים הדינים והחורבן. וז"ש כיון דההוא וכו' מכל סטרין לית לן רשו. הן עיר חשבון הן עיר סיחון סתם.

(יג) מכאן ולהלאה אוי וכו': מכאן ולהלאה, אוי לך מואב, כי אותו שהיה מגין עליך, נשבר. משום זה, כיון שראה מואב שהמגן שלהם נשבר, אז ויגר מואב מפני העם מאד. מהו מאד, היינו יותר ממות. כי מאד, רומז על מלאך המות. (כנ"ל אות ד').

(יד) כי רב הוא: כי מלפנים, הוא, עשו, (דפו"י דף קפ"ה ע"א *) דף קפ"ה ע"ב)

(טז) ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו וגו'. ר' חייא פתח, (ט) ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך יי' וגו'. כמה אית ליה לב"נ, לאסתמרא - אורחוי בהאי עלמא, ולמהך בארח קשוט. בגין דכל כ עובדוי דב"נ כתיבין קמי מלכא, ורשימין קמיה, וכלהו במניינא. נטורי תרעי קיימין וסהדין, קיימי ותבעי דינא. תריצין. ודיינא קיימא לקבלא סהדותא, ואינון דטענו טענתא מרחשן, ולא ידיע אי יהכון מימינא, ואם ישמאלון משמאלא.

(יז) דהא כד רוחי בני נשא נפקי מהאי עלמא, כמה אינון מקטרגין דקיימין קמיהו, וכרוזין נפקין הן לטב הן לביש, כפום מה דנפיק מן דינא. דתניא, בכמה דינין אתדן ב"נ בהאי עלמא, בין בחייו, בין לבתר. דהא כל מלוי בדינא אינון. וקב"ה תדיר ברחמנו, ורחמיו על כלא, ולא בעי לדיינא בני נשא כפום עובדיהו, דהכי אמר דוד, אם עונות תשמר יה יי' מי יעמוד. הכא. אית לאסתכלא, כיון דאמר אם עונות תשמר י"ה, אמאי אדני.

(יח) אלא, תלת דרגין דרחמי אדכר דוד הכא. אם עונות תשמר יה, אם חובין סגיא, עד דסלקין לעילא. לגבי אבא ואמא, הא אדני דאיהו רחמי.

מסורת הוזהר

(ח) משפטים קנב צ"ב להלן אות צג צ"ט. ט) (זכריה ג) וירא קו צ"ה להלן כה צ"ל. י) (תהלים קל) בחקותי טו צ"ד.

חלופי גרסאות

י ל"ג אורחוי. כ אורחוי דב"נ כלהו ול"ג מן עובדוי עד וכלהו. ל ונטורי קיימין וסהדין; [מתוקנין] ותבעי. מ ג] תריסין. נ ל"ג דתניא; דתניגן; דתליא. ס מוסיף אית לון. ע תרין; ל"ג תלת דרגין. פ ל"ג תשמר יה. צ ל"ג לגבי.

דרך אמת ג) חזקים.

מאמר

היקר מכל, דהיינו יעקב, הוא נגלה אח"כ. וע"כ אין קדימת עשו נחשב לבכורה, כי קליפה וערלה הוא שאין לו שושי ערך והשוואה עם המוח והברית. אלא שגם הקדים לצאת מאותו הטעם. כי קליפה קדמה לפרוי.

הסולם

ויראני את יהושע הכהן הגדול

העומדים עליהם, והכרוזים יוצאים הן לטוב והן לרע, כפי מה שיצא מן הדין. שלמדנו בכמה דינים נדון האדם בעוה"ז, בין בחייו ובין לאח"כ, כי כל דבריו הם בדין. והקב"ה הוא תמיד ברחמים, ורחמיו על כל, ואינו רוצה לדון בני אדם לפי מעשיהם. כי כך אמר דוד, אם עונות תשמר יה אדני מי יעמוד. כאן יש להסתכל כיון שאמר אם עונות תשמר יה, למה אמר עוד אדני. שהיה די שיאמר אם עונות תשמר יה מי יעמוד.

(יח) אלא תלת דרגין וכו': ומשיב, אלא ג' מדרגות של רחמים הזכיר דוד כאן, שהם, יה אדני מי. אם עונות תשמר יה שהוא אור"א הנקראים י"ה. שפירושן, אם העונות רבים כל כך עד שעלו למעלה אל אור"א, הרי אדני שהוא רחמים, ואם השם הזה אדני אע"פ שהוא רחמים יתעורר בדין, וכל המדרגות תסתומנה בדין, מדרגה אחת יש שנחזור אליה, שכל הרפואות יוצאות ממנה, הוא ירחם עלינו. ומי הוא

מאמר ויראני את יהושע הכהן הגדול (טז) ויאמר מואב וגו' עתה ילחכו וגו': ר' חייא פתח ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה'. כמה יש לבן אדם לשמור דרכיו בעולם הזה, וללכת בדרך אמת. משום שכל מעשיו של אדם כתובים לפני המלך ורשומים לפניו, וכולם במנין. ושומרי שערים עומדים ומעידים, עומדים ומבקשים דינים ישרים. והדיין עומד לקבל העדות. ואלו הטוענים טענות לזכות את עצמם, דובבים, ואינם יודעים אם ילכו מימין, אם ישמאלו בשמאל.

(יז) דהא כד רוחי וכו': כי כשרוחות בנ"א יוצאים מעולם הזה, כמה מקטרגים הם (דפ"י דף קפ"ה ע"ב)

ואי שמא דא, אע"ג דאיהו רחמי, יתער בדינא ק וכל דרגין ר אסתמו בדינא, דרגא ש חדא אית ת דנהדר לגביה, א דכל אסוותין מניה נפקין, איהו יחוס עלן, ומאן איהו, מי מ"י יעמוד ב ודאי מ"י ירפא ג לך. וע"ד יה אדני אי אלין ד שמהן יסתמון ה מנן, מ"י יעמוד, דכל ו ארחין דתיובתא פתיחן מניה. (ט) ת"ח. יהושע בן יהוצדק צדיק גמור ז הוה, גברא דהוה עאל לפני לפנים, דעיילוהו למתיבתא דרקיעא. אתכנשו כל בני ה מתיבתא תמן, לעיינא בדיניה.

חלופי גרסאות

ק ל"ג וכל. ר אסקימו. ש אחרא. ת דנהיר. א וכל. ב ודא. ג מוסיף לך. כד"א (איכה ב') כי גדול כים שברך מי ירפא לך. ד ל"ג שמהן. ה מנן. ו תיובתא ורחמי ול"ג ארחין; ארחין ול"ג דתיובתא; מוסיף דתיובתא ורחמי. ז ל"ג הוה גברא. ח מתיבתא.

ויראני את יהושע הכהן הגדול

הסולם

מאמר

הא טוב (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר צ"ט אות קכ"ג ע"ש) אבל אם פגמו בה. יתער בדינא. דהיינו שתתגלה בה המלכות דמדת הדין, שאז וכל דרגין אסתמו בדינא, כי בגילוי הנקודה דמדת הדין, נסתמים כל המדרגות ואינן ראיות לקבל שום אור. (כמ"ש שם). העצה לזה הוא. לחזור בתשובה ולעורר מ"ן עד שתעלה המלכות דמדת הדין ותמתק בבינה, ותחזור שם למדת הרחמים. וז"ש דרגא חדא אית וכי דכל אסוותין מניה נפקין, וכי מ"י ירפא לך. כי ע"י העלאת המלכות לבינה שוב מתקנת המלכות במדת הרחמים ומדת הדין נגנות, שזה נבחן כמו רפואה, שנתרפאה מגילוי הנקודה דמדת הדין, וחזרה למדת הרחמים ונעשית שוב ראיה לקבל כל האורות. וכ"ז ע"י הבינה שנקראת מ"י שז"ס מ"י ירפא לך. ואז תשפיע לו המלכות שוב המוחין דהארת החכמה, ואז יתקנו שוב החסדים הגדולים דאור"א להיות בו בבחינת ג"ר, וזה שיעור הכתוב, אם עונות תשמר י"ה, שהעונות עלו אל השם י"ה, שפירושו, שהחסדים שמקבלים מ"י נעשים לו"ק בלי ראש. אז מעוררים השם אדני שישלים אותו עם מוחין דהארת חכמה, ואם הפך בעונותיו, את השם אדני למדת הדין, דהיינו שע"י עונותיו נגלה המלכות דמדת הדין, אז מ"י יעמוד, דהיינו שיעלה מ"ן ויעלה המלכות אל הבינה ותחזור שם למדת הרחמים, ותשפיע לו המוחין דהארת החכמה, וישלימו החסדים דאור"א לג"ר.

(יט) ת"ח יהושע בן יהוצדק וכו': בוא וראה יהושע בן יהוצדק צדיק גמור היה. איש שהיה נכנס לפני ולפנים, והעליהו לשיבה של הרקיע, ונתאספו כל בני הישיבה שם לעיין בדינו, וכך דרכו של אותו מתיבתא דרקיע, כשמכניסים רוחו של אדם לדין, יוצא

זוהי. הוא מ"י, שהוא בינה, מי יעמוד לנו, ודאי. כמ"ש מ"י ירפא לך. וע"כ יה אדני, אם אלו ב' שמות יהיו נסתמים ממנו, מ"י יעמוד, שכל הדרכים של תשובה פתוחים ממנו.

פירוש. אור"א עלאין שהם י"ה, הם רחמים גמורים, והחסדים הנמשכים מהם הם יותר חשובים מחכמה, שה"ס אור"א דכ"א. וזה דוקא להם עצמם שהם בסוד כי הפך חסד הוא, ואין צריכים חכמה, אבל התחתונים הצריכים חכמה, אם אינם נשלמים מקודם בחכמה, נעשו בהם החסדים שמקבלים מאור"א, לבחינת ו"ק בלי ראש, וע"כ אם התחתונים פוגמים במעשיהם המגיעים עד זו"ן, פוגמים המוחין דהארת החכמה, אז אפילו החסדים דאור"א שמקבלים נעשים סתומים בבחינת ו"ק בלי ראש. וז"ש אם חובין סגורו ע"ד דסקין דעידא דג"ר אור"א, דהיינו שפוגמים בחסדים שמקבלים מאור"א הנקראים י"ה, לעשותם ו"ק בלי ראש, אבל באור"א עצמם אין פגם התחתונים מגיע להם כלל ואע"פ שחוטאים, נמשכים להם תמיד החסדים דאור"א שהם רחמים גמורים, והעצה לזה הוא לשוב בתשובה, ולעורר השם אדני, שה"ס חכמה תתא, ויחזרו וימשיכו הארת חכמה מהשם אדני. וז"ש, הא אדני, דאיהו רחמי, שאם ימשיכו הארת החכמה מואדני, אז חוזרים החסדים דאור"א לבחינת ג"ר. אמנם אם פגמו גדול כך שלא יוכלו לעורר עוד השם אדני, כי חטאם גרם לגילוי מנעולא, שה"ס מלכות דמדת הדין, שאז אינה יכולה לקבל שום אור, בסוד לאזכי הא רע (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא ע"ש) וז"ש, ואי שמא דא אע"ג דאיהו רחמי, דהיינו כל זמן שאינם פוגמים בה, שאז נגנו מדת הדין שבה, וגלוי רק מדת הרחמים שבה, בסוד זכי (דפ"י דף קפ"ה ע"ב)

וכך ארחוי דההוא ם מתיבתא דרקייעא, כד עיילי , ליה לדינא, כרוזא נפיק ואכריז, כל בני ך מתיבתא עולו. ד) לאדרא טמירא. ובי דינא מתכנשי.

כ) וההוא רוחא דבר נש סלקא ע"י דתרי ממנן, כיון דעאל, קריב לגבי חד עמודא דשלהובא מלהטא דקיימא תמן, ך ואגלים ברוחא דאורא דנשיב בההוא עמודא, וכמה אינון דסלקין לון תמן. ם בגין דכל אינון דמשתדלי באורייתא, ומחדשי בה חדושין, מיד אכתוב ן לגבי בני ם מתיבתא ן אינון מלין, כדין כל אינון בני מתיבתא אתאן למחמי ליה. אינון תרין ממנן נפקין, וסלקין ליה לההוא מתיבתא דרקייעא, מיד קריב ן לגבי ההוא עמודא, דאגלים תמן.

כא) עאל למתיבתא, וחמאן ליה, אי מלה כדקא יאות זכאה איהו, כמה עטרין מנצצן, מעטרין ליה כל בני מתיבתא. ואי מלה אחרא הוה, ווי ליה ה) לההוא כסופא, דחיין ליה לבר, וקאים גו עמודא, עד דעיילי ליה לדינא, רחמנא לשיזבן.

כב) ואית אחרנין דסלקין לון תמן, כד קב"ה בפלוגתא בבני מתיבתא, ואמרי מאן מוכח, הא פלוני דאוכח מלה. כדין סלקין ליה תמן, ואוכח ההוא מלה בין קב"ה ובין בני מתיבתא. ואית אחרנין דסליקין לון תמן לדינא, ך ודיינין ליה תמן, לבררא לון, וללבנא לון.

כג) א"ל ר' יוסי, א"ה בלא דינא אתפטר בר נש ואסתלק מהאי עלמא. ואי בדינא אסתלק, אמאי אתדן זמנא אחרינא. א"ל, הכי אוליפנא, והכי שמענא,

חלופי גרסאות

ם מוסיף בני מתיבתא. י ל"ג ליה. כ מלכא. ל בדפויי כתבו כאן סימן חסר ; אגלים. מ בדפוסים ישנים כתבו כאן סימן חסר. ן לדוכתא. ן בדפויי כתבו כאן סימן חסר. ע אלקי. ן פ. לנ. צ ל"ג דיינין ליה תמן.

דרך אמת ד) לחדר מוותר. ה) לאותה בושה.

הסולב אתכנשו בני מתיבתא לעיינא בדיניה

מאמר

כלומר שאינו לפי דרכי הקדושה, אי לוי לאותה בושה, דוחים אותו לחוק, ועומד אצל העמוד הנ"ל עד שמכניסים אותו לדין, הרחמן יצילנו.

כב) ואית אחרנין דסלקין וכו': ויש אחרים, שמעלים אותם שם בשעה שהקב"ה הוא במחלוקת עם בני הישיבה, אם הדבר מותר, או אסור. ואומרים, מי יוכיח ההלכה, הרי פלוני החכם שבעולם הזה, יבוא ויוכיח הדבר, כיצד היא ההלכה. או מעלים אותו החכם שמה, והוא מוכיח אותה ההלכה בין הקב"ה ובין בני הישיבה. (עי' בבא מציעא 19.) ויש אחרים שמעלים אותם שמה לדין, ודנים אותם שם לבררם וללבנם.

כג) א"ל ר' יוסי וכו': אמר לו ר"י, אם כן נמצא שהאדם נפטר ומסתלק מן העולם בלא דין, ואם הוא מסתלק בדין, שכבר דנו אותו למעלה, למה הוא נדון פעם שניה במתיבתא דרקייע

יוצא כרוז ומכריז, הכנסו כל בני הישיבה לחדר נסתר. והבית דין מתאסף.

כ) וההוא רוחא דב"נ וכו': ואותו הרוח של האדם עולה על ידי ב' ממונים. כיון שנכנס הוא קרב לעמוד אחד של שלהבת לשהטת העומד שם, ומתלבש ברוח האויר הנושב בעמוד ההוא. וכמה הם העולים שם, (יש כאן חסר) כי כל אלו העוסקים בתורה ומחדשים בה חדושים, מיד נכתב לבני הישיבה אלו הדברים. או כל בני הישיבה באים לראותו. ואלו ב' ממונים הנ"ל, יוצאים ומעלים אותו למתיבתא דרקייע ההוא, והוא קרב מיד אל אותו העמוד הנ"ל, שמתלבש שם בלבוש הנ"ל.

כא) עאל למתיבתא וחמאן וכו': אחר זענתלבוש, הוא נכנס אל הישיבה, ובני הישיבה יוראים אותו. אם הדברים שחידש הם כראוי, אשרי הוא. כי כמה עטרות נוצצות מעטרים אותו כל בני הישיבה. ואם דבר אחר הוא, (דפויי דף קפ"ה ע"ב)

דהא ודאי בדינא אסתלק ב"נ מהאי עלמא, אבל עד לא ייעול למחיצתהון דצדיקיא. סלקי ליה לדינא, ותמן אתדן בההוא מתיבתא דרקיעא.

כד) ותמן קיימא ההוא ממנא דגיהנם לאסטאה. זכאה איהו מאן דזכי מן דינא, ואי לאו ההוא ממנא דגיהנם נטיל ליה, בשעתא דמסרין ליה בידוי, ומקלע ליה מתמן לתתא, כמאן ^ק דמקלע אבנא * ^ר בקוספתא דכתיב ^ו ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע וגו'. ושדי ליה לגיהנם, וקביל עונשיה כפום מה דאתדן. כה) ת"ח, ^ז ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך וגו', דסליקו ליה לדינא, גו ההוא מתיבתא דרקיעא, בשעתא דאתפטור מהאי עלמא. עומד לפני מלאך יי', דא הוא ההוא נער, ריש מתיבתא, דאיהו חתיך דינא על כלא.

כו) והשטן, מאי והשטן. ההוא דממנא על נפשתא בגיהנם, דתיאובתיה ^ט למיסב ^ח ליה, ותדיר קיימא ואמר הב הב, הבו ^א חייבין לגיהנם. לשטנו, לאדכרא חובוי. כדין ויאמר יי' אל השטן יגער בכ השטן ויגער ה' בכ, תרין גערות אמאי. אלא חד לדומה. וחד, לההוא דנפקא ^ב מגיהנם, דקיימא תדיר לאסטאה. כז) ת"ח, ההוא שטן עלאה נחית כמה דאוקמוה, דאגלים בדיוקנא דשור, ^ג וכל אינון רוחין בישין, דאתדנו לאעלא בגיהנם, לחיך לון ברגעא חדא, וחטף לון, ונחית ויהב לון לדומה, לבתר דבלע לון. ודא הוא דכתיב, ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך ^ד השור, דאשתמודע.

מסורת הוהר

^ק דאקלע. ^ר ו) בקרטופא. ^ש למיהב. ^ת ל"ג ליה. ^א חיינ. ^ב גיהנם; מניה גיהנם. ^ג ל"ב וכל; שטן. ^ד שור ול"ג דאשתמודע השור.

מסורת הוהר

כ) (שמואל א כה). ^ז (זכריה ג) לעיל אות טו צ"ט.

דרך אמת ו) בקלע וכן בקוספתא והכל ענין אחד.

מסורת הוהר

הסולם

מאמר

הישיבה במתיבתא דרקיע, והוא חותך הדין על הכל.

כו) והשטן מאי והשטן וכו': שואל אומר, והשטן עומד על ימינו לשטנו, מהו והשטן, ומשיב, אותו הממונה על הנפשות בגיהנם, שתשוקתו לקחת אותו לגיהנם, ועומד תמיד ואומר תן תן, תנו רשעים לגיהנם. לשטנו, היינו להזכיר עונותינו. או, ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בכ השטן ויגער ה' בכ. שואל, שתי גערות למה. ומשיב, אחת למלאך דומה, שהוא השר של גיהנם. ואחת לאותו היוצא מגיהנם העומד תמיד להשטין. והיינו השטן.

כז) ת"ח ההוא שטן וכו': בוא וראה שטן ההוא העליון יורד, כמו שהעמדנו. שנתלבש בצורת שור, וכל אלו רוחות רעים שגדונו להכניסם בגיהנם, לוחך אותם ברגע אחד. וחטף אותם, ויורד ונותנם לדומה, אחר שבלעם, וי"ש ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו

דרקיע. א"ל, כך למדתי וכך שמעתי. כי ודאי שהארם מסתלק בדין מהעולם הזה, אבל מטרם שיכנס למחיצתם של הצדיקים, מעלים אותו לדין פעם שניה, ונידון שם באותו מתיבתא דרקיע.

כד) ותמן קיימא ההוא וכו': ושם, במתיבתא דרקיע, עומד אותו הממונה של הגיהנם להסטיין. אשרי הוא מי שזכה בדין, ואם לא, אותו הממונה של הגיהנם לוקח אותו, בשעה שמוסרים אותו לידו, וקולע אותו משם למטה כמי שקולע אבן בקלע. שכתוב, יאת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע וגו'. ומשליכו לגיהנם, ומקבל ענשו כפי מה שנידון. כה) ת"ח ויראני את וגו': בוא וראה, ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך וגו'. היינו שהעלו אותו לדין, תוך אותו מתיבתא דרקיע, בעת שנפטור מן העולם. עומד לפני מלאך ה', זה הוא אותו נער, דהיינו המלאך מטטרון שנקרא נער, שהוא ראש (דפרי דף קפ"ה ע"ב * דף קפ"ו ע"א)

השור דקיימא לביש על ה כל בני עלמא. את ירק השדה, ו אינון רוחין דבני נשא, דאינון ירק השדה. ז השדה, ההוא שדה דאשתמודע.

כח) א"ר יוסי, א"ה, חכים הוה ה בלק. א"ל ה ודאי, והכי אצטריך ליה למנדע כל ארחוי דההוא שור, ואי לא - ידעי להו, לא יכיל למעבד חרשוי וקסמיו. א"ר יוסי ודאי הכי הוא, ויאות אמרת. ותוקפיה דההוא שור, מכי כ מכריזו על התבואה. כל אינון יומין דמכריזין וכל יומין דמכריזי ז על רוחיהון דבני נשא. ואינון ה יומי ניסן, ויומי תשרי, והא אתמר. נ

כט) רבי יצחק ורבי יהודה הו אזלי באורחא, מטו לההוא אתר דכפר סכנין, ה דהוה תמן רב המנונא סבא, אתארחו באתתא ו דיליה, דהוה לה ברא חדא זעירא, וכל יומא הוה בני ספרא, ההוא יומא סליק מבי ספרא, ואתא לביתא. חמא לון לאלין חכימין. א"ל אמיה, קריב לגבי אלין גוברין עלאין ותררוח מנייהו ברכאן. קריב לגבייהו, עד לא קריב, אהדר לאחורא. א"ל לאמיה, לא בעינא לקרבא ו לגבייהו. דהא יומא דא לא קרו ק"ש, והכי אולפי לי, כל מאן דלא קרי ק"ש בעונתיה, בנדוי הוא כל ההוא יומא.

ל) שמעו אינון, ז ותוהו, ארימו ידייהו ובריכו ליה. אמרו ודאי הכי הוא, ויומא דא אשתדלנא בהדי חתן וכלה, דלא הוה לון צרכייהו, והו מתאחרן לאזדוגא, ולא הוה ב"נ לאשתדלא עלייהו, ואנן אשתדלנא בהו, ולא קרינן ק"ש

חלופי גרסאות

ה ל"ג כל. ו ל"ג אינון רוחין דבני נשא. ז ל"ג השדה. ח ל"ג בלק. ט ל"ג דאי. י ידע ול"ג קהו. כ כריזו בדפוי כ' אחר התבואה כאן חסר ל ל"ג על מ בדפוי כ' קצ"ו ב' ר' אלעזר וכו' שייך כאן. מ בדפוי כתבו כאן מתחיל זהר אלה הדברים כי שם שייך ינוקא דפ' בלק. ס ל"ג דהוה תמן רב המנונא סבא. ע ל"ג דיליה; חדא. פ שוטיף בהדייהו לגבייהו. צ ל"ג ותוהו.

הינוקא

היו הולכים בדרך, הגיעו לאותו מקום של כפר סכנין, שהיה שם רב המנונא סבא, ונתארחו אצל אשתו, שהיה לה בן אחד קטן. וכל יום היה בבית הספר, באותו יום עלה מבית הספר ובא לביתו. ראה אלו החכמים. אמרה לו אמו קרב לאלו אנשים עליונים, ותקבל מהם ברכות. קרב אליהם. בעוד שהיה קרב אליהם. חזר לאחוריו. אמר לאמו, איני רוצה לקרב אליהם, כי יום זה לא קרו קריאת שמע, וכך למדו לי, שכל מי שאינו קורא קריאת שמע בזמנו, הוא בנדוי כל אותו היום. ל) שמעו אינון ותוהו וכו': הם שמעו ותמהו. הרימו ידיהם וברכו אותו. אמרו, ודאי כך הוא, שלא קראנו ק"ש, שיום הזה עסקנו בחתן וכלה שלא היה להם די צרכם. והיו מתאחרים להתחבר, ולא היה איש שישתדל בשבילם, ואנו השתדלנו בשבילם, וע"כ

הסולם

מאמר

ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחך השור, דהיינו השור הנודע, שהוא השטן, העומד לרע על כל בני העולם. את ירק השדה, אלו הם רוחות בני האדם, שהם ירק השדה. השדה, היינו שדה ההוא הנודע, שהוא המלכות.

כח) א"ר יוסי אי וכו': אר"י, אם כן, חכם היה בלק, שהיה יודע שהשטן מתלבש בשור וכו'. א"ל, ודאי חכם היה. וכך צריך לו לדעת כל דרכיו של אותו השור, ואם לא היה יודע אותם לא היה יכול לעשות כשפיו וקסמיו. א"ר יוסי ודאי כך הוא, ויפה אמרת, וגבורתו של אותו השור, הוא כשמכריזים על התבואה (כאן יש חסר) כל אלו הימים שמכריזים, וכל אלו הימים שמכריזים על רוחותיהם של בני אדם, והם ימי ניסן וימי תשרי, וכבר למדנו.

מאמר הינוקא

כט) רבי יצחק ור' יהודה וכו': ר"י ור"י

(דפוי דף קפ"ו ע"א)

ק בעונתיה, ומאן דאתעסק במצוה, פטור מן המצוה. אמרו ר' ליה, ברי, במה ידעת. א"ל, בריחא דלבושייכו ידענא, כד קריבנא לגבייכו. תוהו. ו יתבו, נטלו ידיהו ת וכריכו רפתא.

לא ר' יהודה הו' ידוי מלוכלכן, א ונטיל ידוי, ובריך עד לא נטיל. א"ל, אי תלמידי דרב שמעיה חסידא אתון, לא הוה לכו לברכא בידים מוזהמות, ומאן דבריך בידים מוזהמות, חייב מיתה.

לב פתח ההוא ינוקא ואמר, מ בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו וגו'. ילפינן מהאי קרא, דמאן דלא חייש להאי, ויתחזי קמי מלכא בידין מוזהמן, חייב מיתה. מ"ט. בגין ב דידי דב"נ יתבין ברומו של עולם. אצבעא חדא אית בידא דב"נ, ואיהו אצבעא דארמא משה.

לג כתיב וועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. וכתוב והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה. ג ואי תימא, דההוא בריח התיכון אחרא הוא, ד דלא הוה בכללא דאינון חמשה. לאו הכי. אלא ההוא בריח התיכון, מאינון חמשה ה הוה. תרין מכאן, ותרין מכאן, וחד באמצעיתא. הא הוה בריח התיכון, עמודא דיעקב, רוא דמשה, * לקבל דא, חמש אצבעאן בידא דבר נש. והברית התיכון באמצעיתא, רב ועלאה מכלא, ביה קיימין שאר אחרנין.

חלופי גרסאות

ק ל"ג בעונתיה. ר ל"ג ליה; ל"ג ליה ברי.
ש ל"ג יתבו. ת ובריכו. א ל"ג ונטיל ידוי;
ד ל"ג דלא הוה בכללא; דעבד. ה ל"ג הוה.

מסורת הזוהר

ז (שמות ל). ו (שם כו) ת"ז תי"ט לח.
שלא נטיל ידיו. ב ל"ג דידי; אצבען. ג אי.

הינוקא

הסולם

מאמר

שהרימה משה. דהיינו אצבע האמצעית, שהיא כנגד משה, שהוא קו האמצעי כמיש לפנינו. לג) כתיב ועשית בריחים וגו': כתוב, ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה לקרשי צלע המשכן השנית. וכתוב, והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה. ואם תאמר, שברית התיכון ההוא, הוא אחר, ואינו בכלל של אלו החמשה בריחים. אינו כן. אלא בריח התיכון ההוא היה מחמשה בריחים. שני בריחים היו מכאן, ושנים מכאן, ואחד באמצע, הוא היה בריח התיכון, העמוד של יעקב, סוד משה, דהיינו ת"ת, ששני בריחים לפניו שהם חו"ג, ושני בריחים לאחוריו שהם ו"ה. כנגד זה יש חמש אצבעות בידו של אדם, והברית התיכון, דהיינו האצבע התיכונה שנקראת אמה, היא באמצע, גדולה ועליונה מכולן, בו עומדים אצבעות האחרות. כי ת"ת כולל כל ו"ק, ואינון

וע"כ לא קראנו קריאת שמע בזמנו. ומי שעוסק במצוה פטור מן המצוה. אמרו לו, בני, במה ידעת. אמר להם בריח מלבושיכם הכרתי, כשקרבתני אליכם. תמהו. ישבו. נטלו ידיהם ואכלו לחם.
לא ר' יהודה הו' וכו': ר' יהודה היו ידיו מלוכלכות, ונטל ידיו וברך, מטרם שנטל ידיו. אמר להם הילד, אם תלמידי דרב שמעיה החסיד אתם, לא היה לכם לברך בידים מוזהמות, ומי שמברך בידים מוזהמות חייב מיתה.
לב) פתח ההוא ינוקא וכו': פתח אותו הילד ואמר, בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו וגו'. למדנו ממקרא הוה, שמי שאינו דואג לזה, ונראה בפני המלך בידיים מלוכלכות, חייב מיתה. מהו הטעם. הוא משום שידיו של אדם, יושבות ברומו של עולם, אצבע אחת יש בידו של אדם, והיא האצבע (דפי"י דף קפ"ו ע"א *) דף קפ"ו ע"ב)

לד) ואינן חמש בריחין, דאקרון חמש מאה שנין, דאילנא דחיי אזיל בהו. דברית קדישא ו אתער, בחמש אצבען דידא. ומלה ז סתימא הוא על מה דאמרת. וע"ד כל ברכאן דכהנא, באצבען תליין. פרישו דידא דמשה ע"ד הוה. לה) אי כל דא אית בהו, לית דינא למהוי בנקיו, כד מברכין בהו לקביה. בגין דבהו, ה ובדוגמא דלהון, מתברך שמא קדישא. וע"ד אתון דחכמיתו טובא, היך לא אשגחתון להאי. ולא ט שמשותון לר' שמעיה חסידא, ואיהו אמר, כל טנופא, וכל לכלוכא, סליקו ליה לסטרא אחרא, דהא סטרא אחרא מהאי טנופא ולכלוכא אתון. ועל דא מים אחרונים - חובה, וחובה אינון.

לו) תווהו ולא יכילו למללא. א"ר יהודה, ברי, שמא דאבוך כ מאן הוא. שתיק ינוקא רגעא חדא, קם לגביה אמיה ונשק לה, א"ל אמי, על אבא שאילו לי אלין חכימין, אימא לון. א"ל אימיה, ברי, בדקת להו. אמר הא בדקית, ולא ז אשכחית כדקא יאות. לחישא ליה אמיה, ואהדר לגביהו, א"ל אתון מ שאלתון על אבא, והא אסתלק מעלמא, ובכל יומא דחסידי קדישין אזלין בארחא, איהו טייעא אבתרייהו. ואי אתון קדישי עליונין, היך לא אשכחתון ליה, נ אזיל טייעא אבתריכו.

לז) אבל בקדמיתא חמינא בכו, והשתא חמינא בכו, דאבא לא חמא חמרא ט דלא טעין אבתריה חמרא, למסבל עולא דאורייתא. כיון דלא זכיתון דאבא יטעון אבתריכו, לא אימא מאן הוא אבא. אמר רבי יהודה לר' יצחק, כדדמי לן,

חלופי גרסאות

ז אתגור. ז תימא. ח דוגמא. ט שמעתון. י אינו חובה ול"ג וחובה אינון. כ מה ההו: היך, ל אשכחן. מ שאלין. נ טעון בתריכו. ס דלהוי.

הסולם

הינוקא

הסטרא אחרא נזון מאותו הטנוף והלכלוך, וע"כ מים אחרונים חובה וחובה הם. לו) תווהו ולא יכילו וכו': תמהו ולא יכלו לדבר. א"ר יהודה, בני, שם אביך מה הוא. שתק הילד רגע אחד. קם והלך אל אמו ונשק אותה. אמר לה, אמי, על אבי שאלו אותי אלו החכמים, אם אומר להם. אמרה לו אמי, בני, בדקת אותם, אם כשרים הם. אמר, הרי בדקתי אותם ולא מצאתי אותם כראוי. לחשה לו אמו, וחזר אליהם. אמר להם אתם שאלתם על אבי, וכבר נסתלק מן העולם, ובכל יום שחסידי קדושים הולכים בדרך, הוא מחמר אחריהם. ואם אתם קדושים עליונים, איך לא מצאתם איתו הולך ומחמר אחריכם.

לז) אבל בקדמיתא חמינא וכו': אבל בתהילה ראיתי בכם, שלא קראתם ק"ש, ועתה אני רואה בכם, שאינכם קדושים עליונים, כי אבי לא ראה קדוש רוכב על חמור, שלא יוליך אחריי

מאמר

לד) ואינן חמש בריחין וכו': ואלו חמשה בריחים, נקראים חמש מאות שנים, דהיינו חג"ת נ"ה דז"א, שה"ס ת"ק שנים, שעץ החיים, שהוא ז"א, הולך בהם. וברית קדש נתעורר בחמש אצבעות של היד. כי היסוד כולל בתוכו חג"ת נ"ה, והוא דבר סתום על מה שאמרת. וע"כ כל הברכות של הכהן תלויות באצבעות. ופרישת ידים של משה, דהיינו מ"ש ויפרוש כפיו אל ה' וגו', על זה היתה.

לה) אי כל דא אית וכו': אם כל זה יש באצבעות, אין צריך לומר, שצריכות להיות בנקיון כשמברכים בהו להקביה, משום שבהם, ובדוגמא שלהם, דהיינו חג"ת נ"ה העליונים הרמוזים בהו, מתברך השם הקדוש. וע"כ אתם שנתהכמתם הרבה, איך לא השגחתם על זה. ולא שמשתם לר' שמעיה החסיד, שהוא אמר כל טנוף וכל לכלוך עולה לסטרא אחרא. כי

(דפ"י דף ספ"ו ע"ב)

ע האי ינוקא לאו בר נש פ הוא. אכלו. וההוא ינוקא הוה אמר מלי דאורייתא, וחדושי אורייתא. אמרו, הב ונברין. אמר להו, יאות אמרתון. בגין דשמא קדישא לא מתברך בברכה דא, אלא בהזמנה.

לח) פתח ואמר, (ו) אברכה את יי בכל עת וגוי. וכי מה חמא דוד לומר אברכה את יי. אלא, חמא דוד דבעי הזמנה, ואמר אברכה. ז בגין דבשעתא דבר נש יתיב על פתורא, שכינתא קיימא תמן, וסטרא אחרא קיימא תמן. כד אומין ק בר נש לברכא לקב"ה, ר שכינתא אתתקנת ו לגבי עילא, לקבלא ברכאן, וסטרא אחרא אתכפייא. ואי לא ה אומין ב"נ לברכא לקב"ה, סטרא אחרא א שמע ומכשכשא למהוי ליה חולקא בההיא ברכה.

לט) ואי תימא, בשאר ברכאן אמאי לא ב אית הזמנה. אלא ההוא מלה נ דברכה, דקא מברכין עליה, איהו הזמנה. ות"ח דהכי הוא, ד דהאי דמברך על ה פרי, ההוא פרי איהו הזמנה, ומברכין עליה. ולית ו ליה חולקא לסטרא אחרא. וקודם דא, דהוה ההוא פרי ברשות ז דסטרא אחרא, לא מברכין עליה. וכתוב (ט) לא יאכל, בגין דלא יברכו על ההוא פרי, ולא יתברך סטרא אחרא. כיון דנפק מרשותיה, יאכל, ומברכין עליה. ואיהו הזמנא לברכתא. וכן כל מילין דעלמא דקא מברכין עליהו, כלהו הזמנה לברכתא. ולית בהו חולקא לסטרא אחרא.

מסורת הזהר

(ו) תהלים (לד) להלן אות רסו צ"ת, פנחס קצב צ"ה. (ז) (ויקרא יט) פקודי קנ צ"ו.

חלופי גרסאות

ע לאו האי ינוקא. פ ל"ב הוא. צ אמאי; כל היכא ול"ג בגין דבשעתא. ק מוסיף לבר נש. ר סטרא אחרא אתכפייא [; דאיהו אתתקנת. בכללא; מוסיף שכינתא אתתקנת בהזמנה דא. לאו איהו בכללא ול"ג מן לגבי עד ואי דברכה; דברכתא. ד מברך ול"ג דהאי. ה ל"ב סטרא. ז

ברכתא לגבי עילא] וסטרא אחרא לאו איהו ש ואיהו אתתקנת בברכתא לגבי עילא וסטרא ת זמין, א חדא. ב ל"ג אית הזמנה. ג ל"ג פרי. ו בהו. ז סטרא.

מאמר

הסולם

הינוקא

לברך להקב"ה, הסטרא אחרא שומע, ושמת, שיהיה לו חלק בברכה זו. מכשכשא פירושו מנדנד את עצמו מחמת שמחה. כמו כשכשה באזניה (חולין לז).

לט) ואי תימא בשאר וכו': ואם תאמר, בשאר ברכות למה אין הזמנה. ומשיב, אלא דבר הזה של הברכה שמברכים עליו הוא ההזמנה. ובוא וראה שכך הוא, שהמברך על פרי, פרי ההוא הוא הזמנה, ומברכים עליו. ואין בו חלק לסטרא אחרא. אבל מקודם לכן, שפרי ההוא היה ברשות הסטרא אחרא אין מברכין עליו, שכתוב, ערלים לא יאכל, שהוא ברשות הסטרא אחרא. משום שאין מברכים על פרי ההוא, כדי שלא יתברך הסטרא אחרא. כיון שיצא מרשותו, דס"א, אחר שני ערלה, יאכל ומברכים עליו. והפרי הוא הזמנה לברכה. וכן כל הדברים שבעולם שמברכים עליהם כולם

אחריו חמור, כדי לסבול עול תורה. וכיון שלא זכיתם שאבי יחמר אחריכם איני אומר לכם מי הוא אבי. א"ר יהודה לר' יצחק דומה לנו שילד הזה אינו בן אדם. אכלו. ואותו ילד היה אומר דברי תורה וחדושי תורה. אמרו, תנו ונברך. אמר להם יפה אמרתם, משום שהשם הקדוש אינו מתברך בברכה זו, אלא בהזמנה.

לח) פתח ואמר אברכה וגוי: פו"א אברכה את ה' בכל עת וגוי. שואל וכי מה ראה דוד לומר אברכה את ה'. ומשיב, אלא ראה דוד שצריכים הזמנה, ואמר אברכה. משום שבשעה שאדם יושב על שולחנו, השכינה עומדת שם, והסטרא אחרא עומדת שם. כשאדם מזמין לברך את הקב"ה, השכינה מתתקנת כלפי מעלה, לז"א, לקבל ברכות, והסטרא אחרא נכנעת. ואם האדם אינו מזמין (דמרי דף קפ"ו ע"ב)

(מ) ואי תימא, אוף הכי לברכת זמון כסא דברכתא הוה הזמנה, אמאי הב זנברין. אלא, הואיל ובקדמיתא כד הוה שתי, אמר בורא פרי הגפן. הא הזמנה הוי. והשתא לברכת מזונא, בעינן שנוי, להזמנה אחרא, דהא כסא דא לקב"ה הוי, ולא למזונא, ובג"כ בעי הזמנה דפומא.

(מא) ואי תימא, נברך שאכלנו משלו, דא הוא הזמנה, ברוך שאכלנו דא הוא ברכה. הכי הוא ודאי. אבל נברך, הזמנה אחרא איהו, הזמנה ה בורא פרי הגפן. דקדמיתא איהי הזמנה לכוס דברכה סתם. והאי כוס, כיון דאנטיל איהו הזמנה אחרא במלה דנברך, לגבי עלמא עלאה, דכל מזונין וברכאן מתמן נפקין, ובג"כ איהו בארע סתים, דעלמא עלאה סתים ו איהו, ולית לגביה הזמנה. אלא ג בדרגא דא כוס דברכה. א"ר יהודה, זכאה חולקנא, דמן * יומא דעלמא עד השתא, לא שמענא מלין אלין, ודאי הא אמינא דדא לאו ב"נ איהו.

(מב) א"ל, ברא, מלאכא דיי, רחמא דיליה, האי דאמרת ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה בריחים וגו', וחמשה בריחים לירכתים ימה. הא בריחים טובא איכא הכא, וידיים אינון תריין. אמר ה ליה, דא הוא ג דאמריין, מפומיה דבר נש אשתמע מאן איהו. אבל הואיל ולא אשגחתון אנא אימא.

חלופי גרסאות

ח. ל"ג מן דבורא עד איהי; ל"ג דבורא; ל"ג פרי הגפן; ל"ג דבורא פרי הגפן. ט ובהאי. י ל"ג וברכאן. כ ל"ג איהו. ל ל"ג בדרגא; במלה דנברך. מ לון. נ דאמריית בפומיה.

הינוקא

העליון, שהוא ז"א, שכל המזון והברכות יוצאות משם, ומשום זה הוא בדרך סתום, שאינו מזכיר בו השם, אלא נברך שאכלנו משלו, כי עולם העליון הוא סתום ואין בו לזמנה בגלוי, אלא רק במדרגה זו דכוס של ברכה. יש הזמנה בגלוי. א"ר יהודה אשרי חלקנו שמיום שאני בעולם עד עתה לא שמעתי דברים אלו. ודאי הוא כמו שאמרתיו שזה אינו בן אדם.

(מב) א"ל ברא מלאכא וכי: אמר לו: בן, מלאך ה', אהוב שלו, זה שאמרת, ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן וגו' וחמשה בריחים וגו' וחמשה בריחים לירכתים ימה. הרי יש כאן ברירים הרבה, והידיים אינן אלא שתיים. שיש בהן רק ב"פ חמש אצבעות. אמר לו הילד. זהו שאומרים שמפיו של האדם ניכר מי הוא. אבל כיון שלא הסתכלתם להבין, אני אומר.

פתח

הסולם

כולם הם הזמנה לברכה, ואין בהם חלק לסטרא אחרא.

(מ) ואי תימא אוף וכי: ואם תאמר, אף בברכת המזון הוא כך, שהכוס של ברכה, נחשבת להזמנה, ולמה אומרים, תן ואברך, משום הזמנה, ומשיב, אלא משום שבתחילה כששתה, אמר, בורא פרי הגפן, הרי היין כבר שמש להזמנה, ועתה בברכת המזון צריכים שינוי להזמנה אחרת, כי כוס זו היא להקב"ה, ולא בשביל המזון, וע"כ צריכים הזמנה בפה. (מא) ואי תימא נברך וכי: ואם תאמר, נברך שאכלנו משלו זו היא הזמנה, ברוך שאכלנו הוא הברכה, וא"כ למה צריך לומר לפנייהם, תן ונברך. ומשיב, כך הוא ודאי, אבל נברך שאכלנו משלו, הוא הזמנה אחרת, היא הזמנה לבורא פרי הגפן. כי בתחילה, שאמר תן נברך, הוא הזמנה לכוס של ברכה סתם, שה"ס המלכות, וכוס זה, כיון שלקחתי, יש הזמנה אחרת בהמלה נברך, שהוא לעולם

(דפו"י דף קפ"ו ע"ב * דף קפ"ז ע"א)

(ג) פתח ואמר, (ה) החכם עיניו בראשו וגו'. וכי באן אתר עיניו דב"ג, אלא בראשו, דילמא בגופו או בדורועיה, דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא. אלא קרא הכי הוא ודאי, דתנן, לא יהך בר נש בגלוי דרישא ד' אמות. מ"ט. דשכינתא שריא על רישיה, וכל חכים, עיניו ומלוי בראשו אינון, בההוא דשריא וקיימא על רישיה.

(ד) וכד עיניו תמן, לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה, אצטריך למשחא, בגין דגופא דב"ג איהו פתילה, ונהורא אדליק לעילא, ושלמה מלכא צווח ואמר, (ז) ושמן על ראשך אל יחסר, דהא נהורא, דבראשו, אצטריך למשחא, ואינון עובדין טבאן. וע"ד החכם עיניו בראשו, ולא באתר אחרא.

(ח) אתון חכימין, ודאי שכינתא שרייא על רישיכו, היך לא אשגחתון להאי, (ט) דכתיב ועשית בריחים וגו', לקרשי צלע המשכן האחד. וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. האחד והשנית אמר קרא, שלישיית (פ) ורביעיית לא אמר קרא. דהא אחד ושנית, דא השיבו (צ) דתרין סטרין, ובג"כ (ק) עביד חושבנא ד בתרין אלין.

(מו) אתו אינון (ש) ונשקוהו, בכה רבי יהודה, ואמר, ר' שמעון זכאה חולקך, זכאה דרא, דהא בזכותך אפילו יגוקי דבי רב, אינון טנרין רמאין תקיפין. אתאת אמיה, אמרה לון רבותי, במטו מנייכו, לא תשגחון על ברי, אלא בעינא טבא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ה) (קהלת ב) וישב ב צ"א. (ז) (שם ט) תרומה ק עמ"ק לא עביד. ד על תרין. ט מוסיף ונשקוהו כמלקדמין; ונשקוהו נשקוהו כמלקדמין. (פ) (שם ט) וישב ב צ"א. (צ) (שם ט) וישב ב צ"א. (ק) עמ"ק לא עביד.

היגוקא

הסולם

מאמר

(מח) אתון חכימין ודאי וכו': אתם ודאי חכמים, והשכינה שורה על ראשכם, איך לא הסתכלתם לזה שכתוב, ועשית בריחים וגו' לקרשי המשכן האחד, וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. האחד והשנית אמר הכתוב, שלישיית ורביעיית לא אמר הכתוב, כי אחד ושנית, הם חשבון של ב' הצדדים, ימין ושמאל, שהם חו"ג הנקראים ב' ידים. והשלישית שהיא במערב, אינו חושב, להיותה רק המקבלת מאלו ב' צדדים. ועל כן עשה חשבון רק בשנים אלו. שה"ס שתי ידים. (מו) אתו אינון ונשקוהו וכו': הם באר ונשקוהו. בכה ר' יהודה ואמר, ר' שמעון, אשרי חלקך, אשרי הדור שלך, כי בזכותך אפילו הילדים שבבית הספר, הם הרים רמים חזקים. באה אמו, אמרה להם, רבותי, בבקשה מכם אל תביטו על בני אלא בעין טובה. אמרו לה

(ג) פתח ואמר החכם וגו': פו"א. החכם עיניו בראשו וגו'. שואל, אומר, אלא בראשו, וכי באיזה מקום הן עיניו של אדם, אולי הן בגופו או בדורועו, שהשמיענו החכם יותר מכל העולם. אלא המקרא כך הוא ודאי. שלמדנו, לא ילך אדם ד' אמות בגילוי ראשו. מהו הטעם. הוא משום שהשכינה שורה על ראשו. וכל חכם עיניו ודבריו הם בראשו, דהיינו באותה השורה ועומדת על ראשו, שהיא השכינה. (מד) וכד עיניו תמן וכו': וכשעיניו שם, בראשו, שהיא השכינה, ידע שאותו האור הדולק על ראשו, צריך לשמן, משום שגופו של אדם הוא פתילה והאור דולק למעלה, בפתילה, ושלמה המלך צווח ואמר, ושמן על ראשך לא יחסר. כי האור שבראשו צריך לשמן, והוא המעשים טובים. ועל זה, אומר, החכם עיניו בראשו. ולא במקום אחר. (דפ"י דף קפ"ז ע"א)

אמרו לה, זכאה חולקך אתתא כשרה, אתתא ברירא מכל שאר נשין, דהא קב"ה בריר חולקך, וארים דגלך על כל שאר נשין דעלמא.

מז) אמר ינוקא, אנא לא מסתפינא ה מעינא בישא, דבר נונא רבא ויקרא אנא, ונונא לא דחיל מעינא בישא, דכתיב (ק) וידגו לרוב בקרב הארץ, מאי לרוב, לאסגאה על עינא. ותנינן, א מה דגים דימא מיא חפי עליהון, ולית עינא בישא וכו'. לרוב ודאי. בקרב הארץ, בגו בני אנשא על ארעא. אמרו, ברא, מלאכא דיי, לית בנא עינא בישא, ולא מסטרא דעינא בישא אתינן. וקב"ה חפי עלך בגדפוי. מח) פתח ואמר (ו) המלאך הגואל אותי מכל רע יברך וגו'. האי קרא אמר יעקב ברוח קודשא, ב אי ברוח קודשא א"ל, רזא דחכמתא אית ביה. המלאך, קרי ליה מלאך. וקרי ליה שמהן אחרנין. הכא, אמאי אקרי מלאך. אלא ג כד איהו שליחא מלעילא, וקבילת זהרא מגו אספקלריא דלעילא, ד דכדין ה מברכין אבא ואמא להאי, ו אמרי לה ברתי, זילי נטורי ביתך, פקידי לביתך. הכי עבידי לביתך. זילי וזוני לון. זילי, דההוא עלמא דלתתא מחכא לך, בני ביתך מחכאן מזונא מנר, הא לך כל מה דתצטרכי למיהב לון, כדין איהי מלאך.

מט) ואי תימא, והא בכמה דוכתי אקרי מלאך, ולא אתי למיזן עלמין. ועוד,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ק) (בראשית מח) נח טז צ"א. ו (שם). ח מהאי ול"ג מעינא בישא. א מאן. ב ל"ג אי ברוח קודשא. ג שליחא איהו מלעילא כד קביל. ד דכד. ה מתברכין; מוסיף מברכין לה; מתברכין מתדכין. ו אמרה ול"ג לה.

הינוקא

הסולם

מאמר

וכאן למה נקראת המלכות מלאך, ומשיב, אלא כשהמלכות היא שליה מלמעלה ומקבלת זוהר מן האספקלריא של מעלה, שאז מברכים אבא ואמא אותה, ואומרים לה, בתי, לכי שמרי ביתך, דהיינו העולם, פקדי את ביתך, כך עשי לביתך לכי וזוני אותם. לכי, כי עולם ההוא שלמטה מחכה לך, בני ביתך מחכים למזונות ממך הא לכי כל מה שאת צריכה לתת להם. אז נקראת המלכות, מלאך.

מט) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר, הרי בכמה מקומות נקראת המלכות מלאך, ולא באה לזון את העולמות. ועוד שבשם זה, מלאך, אינה זנה את העולמות אלא בשם הויה, ומשיב, כך הוא ודאי, כשהיא שליה מן אבא ואמא נקראת מלאך. וכיון ששורה על מקומה, על ב' כרובים, אדני שמו.

פירוש. יש ב' זוגים באו"א עלאין, א' הוא זוג להחיות העולמות, והוא זוג דלא פסיק, ואפילו כשבני העולם חוטאים ופוגמים בזוג זו"ך, עכ"ז זוג דאו"א אינו נפסק, כי אם היה נפסק ח"ו, היה חורבן העולמות. אמנם מזוג זה

לה, אשרי חלקך, אשה כשרה, אשה נבתרת מכל שאר הנשים, כי הקב"ה בחר חלקך, והרים דגלך על כל שאר הנשים שבועולם. מז) אמר ינוקא אנא וכו': אמר הילד, אני איני מפחד מעין הרע, כי בן דג גדול ויקר אני, ודג אינו מפחד מפני עין הרע, שכתוב, וידגו לרוב בקרב הארץ. מהו לרוב, הוא לרבות על העין, כלומר שלא ישלוט בהם עין הרע. ולמדנו, מה דגים שבים, המים מכסים עליהם ואין עין הרע שולט בהם, אף אלו אין עין הרע ישלוט בהם (ברכות כ). וע"כ לרוב ודאי. בקרב הארץ היינו בתוך בני אדם שעל הארץ. כלומר שלא ישלוט בהם עין הרע אע"פ שאינם מכוסים כמו הדגים. אמרו לו, בן מלאך ה', אין בנו עין הרע, ולא מצד עין הרע באנו, והקב"ה מכסה עליך בכנפיו.

מח) פתח ואמר המלאך וכו': פו"א המלאך הגואל אותי מכל רע יברך וגו'. מקרא זה אמר יעקב ברוח הקודש. ואם ברוח הקודש אמר לו, יש בו סוד החכמה, המלאך, שואל, קורא את המלכות מלאך, וקורא אותה בשמות אחרים.

(דפו"י דף קפ"ז ע"א)

דבשמא ז דא לא זן עלמין, אלא בשמא דיין. הכי הוא ודאי, כד שליח מגו אבא ואמא, אקרי מלאך, וכיון דשארין על דוכתין, על תרין כרובין n אדני שמיה.

(ג) למשה כד אתחזי ליה בקדמיתא, אקרי (ו) מלאך ליעקב לא אתחזי הכי, אלא בדוגמא, דכתיב (ח) ורחל באה, דא דיוקנא דרחל אחרא, דכתיב (א) כה אמר יי' קול ברמה נשמע וגו'. רחל מבכה על בניה. ורחל באה סתם, עם הצאן דרגין דילה. אשר לאביה ודאי. וכלהו אתמנון ואתפקדון בידהא. כי רועה היא, איהי מנהגא לון, ואתפקדא עלייהו.

(גא) (ו והכי *) במשה כתיב, (ב) וירא מלאך יי' אליו בלבת אש. ואי תימא יתיר הוא שבחא דאברהם, דלא כתיב ביה מלאך, אלא (ג) וירא אליו יי' באלוני ממרא וגו'. התם באברהם, אתחזי ליה אדני, באלף דלת, בגין דבהווא זמנא

חלופי גרסאות

ז ל"ג מן דא עד דיין. ח כ"ג הרמ"ק; יי'.
ט והכא. י אדון ול"ג באלף דלת.

מסורת הוזהר

(ש) (שמות ג.) (ת) (בראשית כט) ויצא מן צ"ד.
(א) (ירמיה לא) שמות סג צ"ש. (ב) (שמות ג)
וירא קט צ"ד. (ג) (בראשית יח) וירא ב צ"ו.

הינוקא

דהיינו שיש זווג ז"א ומלכות במקומם עצמם, כי מקבלים מזווג הב' דא"א, אדניי שמיה, היא נקראת בשמה עצמה, אדניי, כי אז משפעת להם מבחינתה עצמה.

(ג) למשה כד אתחזי וכו': כשהשכינה נראית למשה בתחילה, היא נקראת מלאך. שנאמר וירא מלאך ה' אליו בלבת אש. ליעקב לא נראית כך אלא בדוגמא, דהיינו ברחל שלמטה שהיא דוגמא לרחל עליונה שהיא מלכות. שכתוב, ורחל באה, זו היא צורה של רחל אחרת. שלמעלה שהיא מלכות, שכתוב, כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו' רחל מבכה על בניה, שרחל זו ה"ס המלכות. גס כאל, ורחל באה, סתם. שרומז על המלכות. עם הצאן, היינו המדרגות של המלכות. אשר לאביה, ודאי, כי אבא, שהוא חכמה יסד ברתא, שהיא מלכות. וכולם, דהיינו כל העולמות, נתמנו ונפקדו בידיה. כי רועה היא, היא מנהיגה אותם ונפקדה עליהם.

(גא) זהכי במשה כתיב וכו': וכך כתוב במשה, וירא מלאך ה' אליו בלבת אש. כי בפעם הראשונה נראתה לו המלכות בבחינת מלאך. כנ"ל, זה יותר חשוב ממראה של יעקב, שהיתה רק דוגמא. וא"כ תאמר, ששבתו של אברהם הוא יותר ממנו, שלא כתוב בו מלאך, אלא וירא אליו ה' באלוני ממרא וגו'. ומשיב, שם באברהם נראה לו השם אדניי דהיינו באלף דלת נון יוד שכתוב אדניי אל נא תעבור

מעל

הסולם

מאמר

זה לוקחים העולם כדי צרכם ולא בהרוחה. ויש זווג ב' בא"א עלאין, שהוא לתת מוחין לזווג זרין, ואז יש זווג זרין, ומזווג זה לוקחים העולם כדי צרכו וקיומו שלא יחרב העולם. נפסק בא"א, אם בני העולם אינם כדאי. והן מזווג כדי להחיות העולמות, והן מזווג זרין לתוספת שפע וברכה אין העולם מקבל אלא ממלכות. ולפיכך כשהמלכות משפעת לעולם מבחינת זווג דא"א כדי להחיות העולמות, אז היא נקראת מלאך, דהיינו שליח מא"א לפרנס העולם כדי צרכו וקיומו שלא יחרב העולם. אבל מבחינתה עצמה אינה משפעת להם כלום, כי אז אין זווג ז"א ומלכות, וע"כ היא אינה עולה בשם כלל. משא"כ בזווג הב' דא"א שז"א ומלכות מקבלים מוחין לזווג, והם מזדווגים להשפיע תוספת שפע וברכה. אז המלכות משפעת לעולם מבחינתה עצמה, מזווג עם ז"א, ואז היא נקראת בשם בפני עצמה, דהיינו אדני.

ו"ש (באות מ"ח) כד איהו שליחא וכו' הא לך כל מה דתצטרכי למיהב לון, דהיינו בחינת זווג א' דא"א, שהוא רק לפי מדת הצורך של העולמות שלא יחרבו. ו"ש, כד שליח מנו או"א, דהיינו מבחינת הזווג כדי להחיות העולמות, שאז בז"א ומלכות אין זווג, אקרי מלאך, כי אינה עולה אז בשם לפי עצמה, כי אינו נותנת מבחינתה עצמה כלום. וכיון דשארין על דוכתין על תרין כרובין,

(דפרי דף קפ"ז ע"א *) דף קפ"ז ע"ב

קביל ברית, ומה דהוה אתכסי עד כען מניה, אתחזי ליה רבון ושליט, והכי אתחזי, דהא כדין בהווא דרגא אתקשר, ולא יתיר. ובג"כ, בשמא דאדון רבון עליה. (נב) אבל משה כ דלא הוה ביה פרודא, דכתיב ד משה משה דלא פסקא טעמא. כמה דכתיב ה) אברהם אברהם, דפסקא טעמא. בגין דהשתא ג שליט, מה דלא הוה מקדמת דנא. פרישו אית בין אברהם דהשתא, לאברהם דקדמיתא. אבל משה, מיד דאתייליד, אספקלריאה נ דנהרא ס הות עמיה, דכתיב ו) ותרוא אותו כי טוב הוא. ע וכתיב ז) וירא אלהים את האור כי טוב. משה מיד אתקשר בדרגא דיליה ובג"כ משה פ משה, ולא אפסיק טעמא. (נג) וע"ד לגבי דמשה, אזעיר גרמיה, דכתיב מלאך יי'. יעקב קרא ליה, בשעתא דהוה סליק מעלמא, מלאך. מ"ט. בגין דבההיא שעתא הוה ז ירית לה, לשלטאה. משה בחייו. יעקב, לבתר דסליק מעלמא. משה בגופא. יעקב ברוחא. זכאה חולקא דמשה.

(נד) הגואל אותי מכל רע, דלא אתקריב לעלמין לגבי סטרא דרע, ולא יכיל רע לשלטאה ביה. יברך את הנערים, כדין יעקב הוה מתקן לביתיה, כב"ג

חלושי גרסאות

כ לא. ל מוסיף הוה שליט. מ הות. נ דיליה נהרא. ט ל"ג הות עמיה. ע ל"ג וכתיב. פ לא ול"ג משה. צ ירתא ליה.

מסורת הוהר

(ד) (שמות ג) וירא קי צ"א ת"ז תס"ט קי: תק"ח קי ט"ד שכ"ח. ה) (בראשית כב) וירא קנב צ"ד. ו) (שמות ב) שמות נח צ"ש. ז) (בראשית א) ב"א נ צ"א.

הינוקא

במדרגה שלו, שהיא ז"א, וע"כ משה משה, בלי טעם מפסיק, בין משה למשה. (נג) וע"ד לגבי דמשה וכו': וע"כ אל משה, שהיה תמיד במדרגת ז"א, הקטינה עצמה המלכות, שכתוב מלאך ה'. ולא בשמה עצמה, כי המלכות היא מקבלת מז"א, יעקב קרא את המלכות בשעה שהיה נפטר מן העולם, בשם מלאך, כמו משה, מהו הטעם. משום שבאותה שעה היה יורש אותה לשליטה, כמו משה, כי משה נתחבר עם המלכות בחייו, יעקב לא נתחבר עמה אלא אחר שנפטר מן העולם. משה היה עם המלכות בעודו בגוף. יעקב רק ברוח אחר שיצא מן הגוף. (כח"ש) לעיל בראשית א' אות קנ"ג) אשרי חלקו של משה.

(נד) הגואל אותי מכל רע: היינו שלא קרב מעולם לצד הרע, והרע לא יכול לשליט בו. יברך את הנערים, או, לפני פטירתו, היה יעקב מתקן את ביתו, דהיינו את המלכות, כאדם ההולך לבית חדש, ומתקן אותו בתקוניו ומקטטו בקשוטיו. יברך את הנערים, היינו הנערים

מאמר

מעל עבדך, משום שבזמן ההוא קבל ברית, ומה שהיה נעלם ממנו עד עתה, נראה לו עתה רבון ושליט, דהיינו אדני, וכך היה ראוי לו, כי אז נתקשר במדרגה ההיא, מלכות, ילא יותר. ומשום זה נתגלה עליו ה' בשם של אדון ורבון עליו. דהיינו בשם אדני, פירוש, ומה שכתוב וירא אליו הויה וגו', הוא כי השם הויה היה מתלבש אליו בשם אדני, שהרי כתוב, ושמי הויה לא נודעתי להם.

(נב) אבל משה דלא וכו': אבל משה שלא היה, בו פרוד שכתוב, משה משה, בלי טעם מפסיק ביניהם, כמו שכתוב, אברהם אברהם, שטעם מפסיק ביניהם, (כנ"ל אדרא אות רל"א) כי הפסק הטעם יורה שאברהם הב', עתה הוא שלם, מה שלא היה כן באברהם הא' מקודם לכן, ויש הפרש בין אברהם של עתה לאברהם שמקודם לכן. אבל משה, מיד שנולד, היה עמו אספקלריאה דנהרא, שהווא אור ז"א, שכתוב, ותרוא אותו כי טוב הוא, וכתוב וירא אלקים את האור כי טוב, שטובב על ז"א, אף כי טובב שבכאן, טובב על ז"א. כי משה נתקשר מיד (דפריי דף קפ"ז ע"ב)

דאזיל לביתא חדתא, ומתקן לה בתקונוי, ומקשט לה בקשוטוי. יברך את הנערים, אינון דאשתמודען, אינון דאתפקדן על עלמא, לאתמשכא מנייהו ברכאן, תרין כרובין אינון. ויקרא בהם שמי, השתא אתקין ביתיה, ואיהו אסתלק בדרגיה, בגין דחבורא ביעקב הוי. גופא, אתדבק באתר דאצטריך, ותרין דרועין בהדיה. (נה) לבתר ק דאינון נערים מתברכן ר כדקא יאות, כדין וידגו לרוב בקרב הארץ. ארחא דנונין לאסגאה גו מיין, ואי נפקן מגו מיא ליבשתא, מיד מתין. אלין לאו הכי, אלא אינון מן ימא רבא, וסגיא דלהון לאפשא ולאסגי בקרב הארץ איהו. מה דלית הכי לכל נונין דעלמא.

(נו) מה כתיב לעילא, ויברך את יוסף ויאמר, ולא אשכחן ליה הכא ברכאן, דהא לבתר בריך ליה, דכתיב (ח) בן פורת יוסף. אלא, כיון דברוך אלין נערים, ליוסף בריך. דהא לא יכלי לאתברכא, אלא מגו יוסף. ומגו דאיהו בטמירו, ולא ש אתחזי לאתגלאה, כתיב ה בטמירו, ויקרא בהם שמי ושם א אבותי, מן האבות מתברכן, ולא מאתר אחרא. ב בקרב הארץ, דא הוא כסויא לחפאה ג מה דאצטריך. (ז) אתו ונשקוה כמלקדמין, אמרו, הבו ונברוך. אמר איהו, אני אברך, דכל מה דשמעתון עד הכא מנאי הוה, ואקיים בי (ט) טוב עין הוא יבורך, ד קרי

חלופי גרסאות

ק ואינון. ר כדין כדקא יאות. ש אחזי. ת ל"ג
בטמירו. א מוסיף אבותי לכסאה עליה. ב ל"ג
בקרב הארץ. ג עלמהו עליה; עלמא. ד ל"ג
קרי ביה יברך.

מסורת הזוהר

(ח) (בראשית מט) וישלח נח צ"ה ז"ח כט ט"ב
ש"ב סו ט"ג ש"ו. ט) (משלי כב) ויקהל קנב צ"ק.

הסולם

הינוקא

ברכות, כי אח"כ ברך אותו, שכתוב בן פורת יוסף, ומשיב, אלא כיון שברך לאלו הנערים ברך את יוסף, כי אין הם יכולים להתברך אלא מתוך יוסף, כי המלכות אין לה מעצמה כלום אלא מה שיוסף, שהוא איש יסוד דז"א נתן לה. וע"כ ברך את יוסף, והוא השפיע אל המלכות, והמלכות אל הנערים שהם מסטרון וסנדלפון, ומשום שיסוד הוא בסתר, ואינו ראוי לגלותו, מפחד שלא יתקרב העדרה ליןק ממנו. ע"כ הוא כתוב בסתר, כי ויקרא בהם שמי ושם אבותי, הוא, כי מן האבות שהם חג"ת מתברכים ולא ממקום אחר. בקרב הארץ, זה הוא הכיסוי, לכסות מה שצריך. דהיינו היסוד, שהמלכות הנקראת ארץ מכסה אותו. וע"כ מרומז גס יוסף בכתוב, אלא בהסתר. והוא פירוש משונה מן הנ"ל בדבור הסמוך.

(ז) אתו ונשקוה וכו': באו ונשקוהו כמקודם. אמרו, תנו ונברך. אמר הוא, הילד, אני אברך, כי כל מה ששמעתם עד עתה ממני שמעתם, ואקיים בי טוב עין הוא יבורך. קרא בו יברך. מהו הטעם. משום שנתן מלחמו לל.

ומלחם

מאמר

הנערים הנודעים, אלו שנתמנו על העולם למשוך מהם ברכות, שהם ב' כרובים, מסטרון וסנדלפון (כנ"ל ב"א את שצ"ז), ויקרא בהם שמי, דהיינו ת"ת מדתו של יעקב, עתה התקין ביתו, שהיא המלכות, והוא עלה במדרגתו, בת"ת, משום שהחבור של המלכות הוא ביעקב, שהוא ת"ת, הגוף, שהוא ת"ת, מתדבק במקום שצריך, דהיינו במלכות. וב' זרועות עמו, דהיינו ושט אבותי, שהם חסד, וגבורה.

(נה) לבתר דאינון נערים וכו': אחר שנערים אלו, מסטרון וסנדלפון, מתברכים כראוי, אז וידגו לרוב בקרב הארץ, כי מדרך הדגים הוא להרבות ולהפרות תוך המים, ואם יוצאים מן המים ליבשה מיד מתים, אלו אינם כן, אלא הם מן ים הגדול, דהיינו מן המלכות, והריבוי שלהם להפרות ולהרבות הוא בקרב הארץ, דהיינו בעולמות התחתונים הנמשכים לחטה מן המלכות. מה שאין כן לכל הדגים שבעולם.

(ז) מה כתיב לעילא וכו': מה כתוב למעלה, ויברך את יוסף ויאמר, ולא מצאנו לו כאן

דפ"י דף פ"ו ע"ב

בלק

ביה יברך. מ"ט. בגין דנתן מלחמו לדל. מלחמא ומיכלא דאורייתא דילי אכלתון. א"ר יהודה, ברא רחמיא דקב"ה, הא תנינן בעל הבית בוצע ואורח מברך. א"ל, לאו אנא בעל הבית, ולא אתון אורחין. אבל קרא אשכחנא, ה ואקיים ליה. דהא אנא טוב עין ודאי, בלא שאילו דלכון אמינא עד השתא, ולחמא ומיכלא דילי אכלתון.

נח) נטל כסא דברכתא ובריך, וידוי לא יכלי למסבל כסא, והווי מרתתי. כד מטא לעל הארץ ועל המזון, אמר, י) כוס ישועות אשא ובשם יי אקרא. קיימא כסא על תקוניה, ואתישב בימיניה, ו ובריך. לסוף ז אמר, יהא רעוא ה דלחד מאלין, יתמשכון ליה חיינ, מגו ט אילנא דחיי, דכל חיינ ביה תליין. וקב"ה יערב ליה, וישכח ערב לתתא, דיסתכם בערבותיה, בהדי מלכא קדישא. נט) כיון דבריך, אסתים עיניו רגעא חדא, לבתר פתח לון, אמר חברייא, שלום לכון מרבון טב, דכל י עלמא דיליה הוא. תוהו, ובכו, ובריכו ליה. בתו ההוא ליליא. כ בצפרא * אקדימו ואזלו. כד מטו לגבי ר"ש, סחו ליה עובדא. תוה ר' שמעון, אמר בר טנרא תקיפא איהו, ויאות הוא לכך, ויתיר ג ממה דלא חשיב בינ, בריה דרב המנונא סבא ה הוא, אזדעזע ר' אלעזר, אמר, עלי למיהך למחזי לההוא בוצינא נ דדליק. אמר ר' שמעון, דא לא סליק בשמא בעלמא. דהא מלה עלאה אית ביה. ורזא איהו, דהא ט נהירו ו משיחו דאבוי מנהרא עליה, ורזא דא לא מתפשטא בין חברייא.

חלופי גרסאות

ה ואוקימנא. ו בריך לון. ז ל"ג אמר. ח דלכל חד. ט מלכא ול"ג אילנא דחיי. י שלמא. כ ל"ג

בצפרא. ל מדלא ול"ג ממה. מ ל"ג הוא. נ דליק. ס ל"ג נהירו. ט משיכו.

מסורת הוהר

י) (תהלים קטז) ויחי רסט צ"ב.

הינוקא

(בפרשת ויחי אות קנ"א) שר' יצחק נטה למות ור"ש אחז בו וערב בעדו ונשאר בחיים. ועיי' (ויחי אות קנ"ט).

נט) כיון דבריך אסתים וכו': כיון שברך סגר עיניו רגע אחד, ואח"כ פתח אותן. אמר, חברים, שלום לכם מרבון הטוב, שג' העולם שלו הוא. תמהו ובכו, וברכו אותו. לנו לילה זהו. בבוקר הקדימו והלכו. כשהגיעו לרבי שמעון ספרו לו המעשה. תמה ר"ש, אמר, בן סלע חזק הוא, וראוי הוא לזה, ועוד יותר ממה שאדם יוכל לחשוב. בנו של רב המנונא סבא הוא. נודעזע ר' אלעזר, אמר, עלי ללכת לראות לאותו הגר שדולק. א"ר שמעון זה לא יעלה בשם בעולם. כלומר לא יאריך ימים. כי דבר עליון יש בו, והארת השמן של אביו מאירה עליו. וסוד זה אינו מתפשט בין החברים. יומא

הסולם

ומלחם ומאכל התורה שלי אכלתם. א"ר יהודה בן אהוב של הקב"ה, הרי למדנו, בעל הבית בוצע ואורח מברך. אמר להם, אין אני בעל הבית, ואין אתם אורחים. אבל מקרא מצאתי ואקיים אותו, כי אני טוב עין ודאי, כי בלי שאלתכם, אמרתי חידושי תורה עד עתה, ולחם ומאכל שלי אכלתם.

נח) נטל כסא דברכתא וכו': לקח כוס של ברכה וברך. וידיו לא יכלו לסבול את הכוס והיו ידיו מרתתים. כשהגיע לעל הארץ ועל המזון, אמר כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא. העמיד הכוס על תקונו, ונתישב בימינו, וברך. לסוף אמר, יהי רצון, שלאחד מאלה היינו ר' יצחק, ימשכו לו חיים מן עץ החיים, שכל החיים תלוים בו, והקב"ה יהיה ערב בעדו, וימצא ערב למטה, היינו ר' שמעון, שייסכים להיות ערב עם המלך הקדוש. כמ"ש (דפ"י דף קפ"ז ע"ב י) דף קפ"ח ע"א)

מאמר

ס) יומא חדא, הוּו חברייא יתבין ומתנגחין אלין באלין, והוּו תמן ר' אלעזר, ור' אבא, ור' חייא, ור' יוסי, ושאר חברייא. אמרו הא כתיב ^ו אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וגו'. בגין רות ונעמה, דהוּו זמינין לנפקא מנייהו. צפורה אתת משה דהות ממדין, ויתרו ובנוי דנפקו ממדין, דהוּו כלהו זכאי קשוט עאכין. ותו משה דרביאו ליה במדין, ואמר ליה קב"ה, ^ז נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אי הכי משוא פנים אית במלה, דיתיר אתחזו בני מדין לשזבא מן מואב.

טא) אמר ר' שמעון, לא דמי מאן דזמין למלקט תאני, למאן דכבר לקיט לון. א"ל ^פ רבי אלעזר, אע"ג ^ז דכבר לקיט לון, שבחא איהו. א"ל, מאן דלא לקט תאני, נטיר תאנה תדיר, דלא יהא בה פגם, בגין תאני דזמינת לאייתאה. כיון דלקיט תאני, שביק לה לתאנה, ותו לא נטיר לה.

טב) כך מואב, דזמינא לאייתאה אינון תאני, נטר ליה קב"ה, דכתיב אל תצר את מואב. מדין דקא יהיבת תאני, ואלקיטו לון, כתיב ^ח צרור את המדינים. דהא מכאן ולהלאה, תאנה דא לא זמינת לאייתאה פירין, ובגי"כ אתחזית ליקידת אשא. פתח ואמר, ^ט ויאמר מואב אל זקני מדין וגו', מואב אינון שארי, ובגין אינון תאני, דזמין מואב לאפקא ^ק לעלמא, אשתזיבו מעונשא. ^{יג} רבי אלעזר בעא למיחמי לר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא חמוי. והוּו

מסורת הוזהר

כ) (דברים ב) להלן אות צח צ"ע. ז) (במדבר לא) להלן אות צו צ"ל. ח) (שם כה) להלן אות רפד צ"מ. י) לעיל אות ט"ז צ"ח.

חלופי גרסאות

פ ל"ג ר' אלעזר אע"ג. ז וכבר. ק ל"ג לעלמא.

מאמר

הסולם

הינוקא

ר' אלעזר, הרי אע"פ שכבר לקט התאנים הוא שבת, והיה להם להנצל בזכותם. אמר לו, מי שעוד לא לקט התאנים שומר את אילן התאנה תמיד שלא יהיה בו פגם, שהוא בשביל התאנים שהאילן עתיד להביא. ואחר שכבר לקט התאנים, עזוב את האילן, ואינו שומר אותו. ^{טב} כך מואב דזמינא וכו': כך מואב, שהיה עתיד להביא אלו התאנים, רות ותולדותיה, שמר אותו הקב"ה, שכתוב אל תצר את מואב. מדין שכבר נתנו התאנים, ולקטו אותן, כתוב, צרור את המדינים. כי מכאן ולהלאה, אילן התאנים זה אינו עתיד להביא פירות, ובשביל זה הוא ראוי לשריפת אש. פתח ואמר, ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. מואב הם שהתחילו לצרור את ישראל, ומשום אלו התאנים דהיינו רות ותולדותיה, שעתידי מואב להוציא לעולם, נצלו מעונש. ^{יג} ר' אלעזר בעא למחמי וכו': ר"א רצה

לראות

ס) יומא חדא הוּו וכו': יום אחד היו החברים יושבים ומתנגחים אלו באלו, כלומר מתוכחים זע"ז, והיה שם ר' אלעזר ור' אבא ור' חייא ור' יוסי ושאר החברים. אמרו, הרי כתוב, אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וגו'. שהוא בשביל רות ונעמה העתידות לצאת מהם. ואס כן, צפורה אשת משה, שהיתה ממדין, ויתרו ובניו שיצאו ממדין, שהיו כולם צדיקי אמת על אחת כמה וכמה שהיה להם להגין על מדין. ועוד, משה שגידלו אותו במדין, ואמר לו הקב"ה נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים. וזכות משה לא הגנה עליהם. וא"כ משא פנים יש בדברי, שהרי בני מדין היו יותר ראויים להנצל ממואב.

טא) א"ר שמעון לא וכו': אר"ש, אינו דומה מי שעתידי ללקוט תאנים למי שכבר לקט אותם. כי רות ונעמי עוד לא יצאו מעמון ומואב, משום"כ צפורה כבר יצאה ממדין. א"ל

(דפרי דף קפ"ח ע"א)

אולי ר' אבא ור' יוסי ר בהדיה, אולו בארחא, והו אמרי מלי דאורייתא כל ההוא ארחא.

סד) א"ר אבא, מאי דכתיב, ויאמר יי אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וגו', וכתוב (ו) וקרבת מול בני עמון וגו', מלה דא כמלה דא, מה הפרש בין דא לדא, ואלא אתחזי דשקולי הו. ותנינן, כד הו מקרבי לגבי בני מואב, הו ישראל אתחזיין לגבייהו בכל מאני קרבא, ת כדבעו אתגריין בהו. ולגבי בני עמון, הו ישראל מתעטפי בעטופייהו, א ולא אתחזי מאני קרבא כלל. וקראן מוכחן בשקולא דא ב כדא.

סה) אמר ר' אלעזר, ודאי הכי הוא. ותנינן, דדא זהות חציפא, ואמרת מואב, דכתיב (ו) ותקרא את שמו מואב. אתחזון ישראל חציפו לגבייהו, כמה דאיהי הות חציפא, ג דאמרת מואב, מאב הוה ברא דא. אבל זערתא, דאמרת בן עמי, וכסיתא ארחהא, ישראל הו מכסיין ארחייהו לגבייהו, מעטפי עטופא בטלית, ואתחזון קמייהו כאחין ממש. והא אוקמוה.

סו) עד דהו אזלי, אדכר ר' אלעזר מהאי ינוקא, סטו מארחה ג' פרסי, ומטו להתם. אתארחו בההוא ביתא, עאלו ואשכחו לההוא ינוקא, דהוה יתיב, ומתקנין פתורא קמיה. כיון דחמא לון, קריב גבייהו, א"ל, עולו חסידי קדישין, עולו שתילין דעלמא, אינון דעילא ותתא משבחין לון. אינון דאפילו נוני ימא רבא, נפקין ביבשתא לגבייהו. אתא ר' אלעזר ונשקיה ברישיה. הדר כמלקדמין.

חלופי גרסאות

סו (דברים ב). (ו) (בראשית יט) ז"ח ג ס"ג ר מוסיף ור' חייא בהדיה. ש ל"ג אלא. ת כד בעו; מוסיף ולא כדבעו; ולא מתגרן. א בלא ש"ד.

ול"ג ולא אתחזי. ב בדא. ג ואמרת.

מסורת הזהר

הסולם

הינוקא

מואב, שכתוב, ותקרא את שמו מואב, נראו ישראל בחוצפה אליהם כמו שהיא היתה חצופה שאמרה, מואב, דהיינו שמאב היה בן הזה. אבל הצעירה, שאמרה בן עמי, והסתירה דרכיה, גם ישראל היו מסתירים דרכיהם אליהם, שהיו מעטפים עטיפה בטלית, ונראים לפנייהם כאחים ממש. וכבר למדנו.

סו) עד דהו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים נזכר ר' אלעזר מאותו הילד, נטו מן הדרך ג' פרסאות, והגיעו שמה. נתארחו בבית ההוא, נכנסו ומצאו אותו הילד, שהיה יושב, ועורכים השלחן לפניו. כיון שראה אותם קרב אליהם, א"ל הכנסו חסידים קדושים. הכנסו שתילי העולם, אלו שלמעלה ומטה משבחים אותם, אלו שאפילו דגי ים הגדול יוצאים ליבשה אליהם. שהכיר בהם שר' המנונא אביו נגלה להם כמיש בהקסה"ז (אות קיי"ט ע"ש). בא ר' אלעזר

מאמר

לראות את ר' יוסי בר"ש בן לקוניא, חמיו, והיו ר' אבא ור' יוסי הולכים עמו. הלכו בדרך והיו אומרים דברי תורה כל אותו הדרך.

סד) א"ר אבא מאי וכו': ארי"א מה שכתוב, ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וגו', וכתוב, וקרבת מול בני עמון אל תצרם ואל תתגר בם וגו'. דבר זה, שבבני עמון, הוא כדבר זה, של מואב, מה שהפרש בין אלו לאלו, הרי נראה ששקולים הם, ולמדנו כשישראל היו קרבים לבני מואב, היו ישראל מראים עצמם אליהם בכל כלי מלחמה, כמו שהיו רוצים להתגרות בהם. ואצל בני עמון, היו ישראל מתעטפים בעטופיהם, ולא נראו כלי מלחמה כלל. והכתובים מראים שהם שוים זה לזה.

סה) אמר רבי אלעזר וכו': ארי"א, ודאי כך הוא. ולמדנו שזו שהיתה חצופה, ואמרה (דפ"י דף קפ"ח ע"א)

ונשיקה בפומיה. א"ר אלעזר נשיקה קדמאה על נונין דשבקין מיא, ואזלין ביבשתא. ונשיקה תניינא על ביעין דנונא, דעבדו י איבא טבא בעלמא. (ז) אמר ההוא ינוקא, בריחא דלבושייכו חמינא, דעמון ומואב ה מתגרן בכו, היך אשתזבתון מנייהו. מאני קרבא י לא הוּוּ בידייכו. ואי לאו, לרחצו תהכון, בלא דחילו. (* תווהו ר' אלעזר ור' אבא י וחברייא. אמר רבי אבא, זכאה ארחא דא, וזכאה חולקנא דזכינא למיחמי דא, אתקינן פתורא כמלקדמין. (ח) אמר, חכימין קדישין, תבעו נהמא דתפנוקי בלא קרבא, ה ופתורא דמאני קרבא. או נהמא דקרבא. ט או תבעון לברכא למלכא בכל מאני קרבא. דהא פתורא לא אסתליק בלא קרבא. אמר ר' אלעזר, ברא רחימא חביבא קדישא, כ הכי בעינן, בכל הני זיני קרבא אשתדלנא בהו, וידעינן לאגחא בחרבא,

חלופי גרסאות

ד ל"ג איבא. ה מתגרין. ו ל"ג הוּוּ; אית; ה.ה. ו ור' חייא. ח ל"ג ופתורא דמאני קרבא; או נהמא דקרבא ופתורא דמאני קרבא. ט ל"ג מן או עד אמר. י ל"ג מן דהא עד אמר. כ ל"ג הכי בעינן.

הינוקא

הסולם

מאמר

הארץ. כן הוא ממש בעולמות העליונים. שצריכים כמה מיני דינים המכונים כלי מלחמה. כדי לגרש החיצונים שלא יטו שפע הקדושה לצדם ויחריבו מקורות השפע. ומקורם של אלו כלי מלחמה יוצאים במדרגות הקדושה עצמן, ומשם נמשכים למטה להכניע ולהרחיק החיצונים והקליפות מן שפע הקדושה. אמנם יש המשכת שפע, שאין צריכים אליה שום מלחמות, והוא משום שאין לחיצונים שום אחיזה בהם, והוא השפע מזווג או"א עלאין, שהוא החיות העולמות. (כנ"ל אות מ"ט ע"ש) וי"ש, תבעו נהמא דתפנוקי בלא קרבא, דהיינו השפע דאו"א שנמשכת בלא מלחמה, כי אין בה אחיזה כלל לחיצונים. וצריך שתדע שעם חידושי התורה שהיו אומרים, היו ממשיכים שפע מאותה המדרגה שהיו מחדשים בה חידושי התורה. וע"כ שאל אותם מאיזה מדרגה הם רוצים לשמוע חידושי תורה. אמנם כל הנמשך מבחינת המלכות, צריכים מלחמה להרחיק ולהכניע החיצונים שלא יתאחו בשפע שלה. וי"ש ופתורא דמאני קרבא, כי השלחן שהוא מלכות צריכים בהכרח כלי מלחמה להלחם עם החיצונים לגרשם. ואם רוצים שפע מזווג זו"ן, שיש בהם אחיזה לחיצונים, צריכים להלחם ולגרשם. וי"ש, או נהמא דקרבא, דהיינו שפע מזו"ן. וכן שאל אותם אם הם רוצים שיאמר חידושי תורה ולהמשיך שפע מכל המדרגות שצריכים

אלעזר ונשקו בראשו, חזר עוד הפעם כבתחילה ונשקו בפיו. א"ר אלעזר, נשיקה הראשונה היתה על הדגים שעובו המים והלכו ביבשה. דהיינו על מה שרב המנונא אביו נגלה להם. ונשיקה שניה היא, על ביצים של הדג שעשו פירות טובים בעולם. דהיינו בשביל הילד עצמו, שהוא בנו של רב המנונא. (ז) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו הילד, בריח של הלבושים שלכם, אני רואה שעמון ומואב היו מתגררים בכם. איך נצלתם מהם. כלי מלחמה לא היו בידיכם. ואם לא, איך הלכתם לבטח בלא יראה. תמהו ר' אלעזר ור' אבא וחבריהם. א"ר אבא אשרי הדרך הזה, ואשרי חלקנו שזכינו לראות זה. ערכו השלחן במקודם. (ח) אמר, חכימין קדישין וכו': אמר הילד, חכמים קדושים האתם רוצים לחם מעדנים בלא מלחמה, ושלחן של כלי מלחמה, או גם לחם מלחמה. או תרצו לברך את המלך בכל כלי מלחמה, כי השלחן אינו עולה בלא מלחמה. א"ר אלעזר, בן אהוב וחביב וקדוש, כך אנו רוצים, בכל אלו כלי מלחמה השתדלנו, ואנו יודעים לערוך מלחמה בחרב, בקשת, ברומח, ובאבני קלע. ואתה ילד, עוד לא ראית, איך הגבורים תקיפי העולם עושים מלחמה. פירוש. כמו שצריכים כלי מלחמה בעוה"ז לגרש ולהכניע את האויבים שלא יחריבו את (דטרי דף ג' ע"א *) דף קס"ח ע"ב)

ובקשתא, וברומחא, ובאבנין דקירטא. ואנת רביא, עד לא חמית, היך מגיחין
 קרבא, גוברין תקיפין דעלמא.

ט) חדי ההוא ינוקא, אמר ודאי לא חמינא, אבל כתיב (9) אל יתהלל
 חוגר כמפתח. אתקינו פתורא בנהמא, ובכל מה דאצטריך. א"ר אלעזר, כמה
 חדו אית בלבאי ברביא דא, וכמה חדושין יתחדשון על פתורא דא, וע"ד אמרית,
 דידיענא דזגי פעמוני ׀ רוחא קדישא, ׀ הוּ אולינ ביה.

ע) אמר ההוא ינוקא, מאן דבעי ׀ לנהמא, על פום חרבא ייכול. חדי ר'
 אלעזר, אהדר וקריב ינוקא לגביה, א"ל, בגין דשבחת גרמך, אית לך למיגח
 קרבא בקדמיתא, ואנא אמרית ׀ בקדמיתא, דקרבא ליהוי בתר אכילה. אבל
 השתא, מאן דבעי סולתא. ׀ ייתי מאני קרבא בידוי. אמר ר' אלעזר, לך יאות
 לאחזאה מאינן מאני קרבא דילך.

מסורת הזהר

(9) (מ"א כ) ח"ג רעב.

חלופי גרסאות

ל ל"ג קרבא גוברין; גיברין. ׀ ל"ג רוחא. ׀ הא.
 ט נהמא. ע ל"ג בקדמיתא. ׀ תולה; תולם.

מאמר

הסולם

הינוקא

רומחא, הוא דומה לחרב, שהוא בחינת
 קו האמצעי, עם מסך דחירק. אלא ההפרש
 הוא שבחרב יש תריין פיפיות כנ"ל, וברומחא
 אין שם אלא פה אחד. דהיינו דמפתחא. אבנין
 דקירטא, הם סוד מלכות דמדת הדין, שזורקים
 איתה למעלה לבינה, וממעטים הבינה מג"ר
 לר"ק, כדי להפיל בזה כל החצונים הנאחזים
 בהתפשטות הארת החכמה שבקו שמאל דבינה.
 ויש בזה כמה בחינות קלע.

ט) חדי ההוא ינוקא וכו': שמח אותו
 הילד. אמר ודאי לא ראיתי אין גבורי עולם
 עושים מלחמה. אבל כתוב, אל יתהלל חוגר
 כמפתח. תחילה תשמעו דבר, ואח"כ תהללו
 את עצמכם. ערכו השלחן בלחם ובכל מה
 שצריך. א"ר אלעזר כמה שמחה יש בלבי
 בילד הזה. וכמה חדושים יתחדשו על שלחן
 הזה, וע"כ אמרתי שאני יודע, שוגים עם
 פעמונים של רוח הקודש הולכים בו. בהילד.
 ע) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו
 הילד, מי שרוצה לחם, יאכלו על פי החרב.
 שמח ר' אלעזר, חזר וקירב הילד אליו.
 אמר לו משום ששבחת את עצמך, יש לך
 לערוך מלחמה בתחילה. ומתחילה אמרתי
 שהמלחמה תהיה אחר האכילה, אבל עתה, מי
 שרוצה סולת, נקיה מסובין, שחט הקליפות,
 יביא כלי מלחמה בידיו. אמר ר' אלעזר, לך
 נאה להראות מאלו כלי מלחמה שבידך.

פתח

שצריכים כלי מלחמה, וז"ש, או תבעון
 לברכא למלכא בכל מאני קרבא. שלא יחסר
 מהם כלום. דהא פתורא לא אסתליק בלא
 קרבא, כי המלכות הנקראת שלחן המלך,
 אינה מתעלה להשפיע משהו בלי מלחמה.
 כנ"ל.

והשיב לו ר' אלעזר, שהוא רוצה חידושי
 תורה שהם בבחינת מלחמה, והושב לו ד'
 מינים כלי מלחמה. חרב, קשת, רומח,
 ואבנין דקירטא. שבהם צריכים להלחם עד
 להיות בטוחים, שכל זר לא יגע בקדש. חרב,
 ה"ס הדינין שבמסך דחירק, שקו האמצעי
 משמש בו למעט ג"ר דשמאל, כדי ליחדו עם
 הימין (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) וז"ש
 שאמרו להלן (שופטים רע"ד ע"ב. ד"י) חרב
 דקב"ה, ו' רישא דחרבא, שה"ס השביל
 דאו"א עלאין שה"ס ו' דהויה, ששם שורש
 הכל, ו' גופא דחרבא, דהיינו קו האמצעי
 שהוא הנושא של מסך דחירק שפועל בו
 היחוד דב' קוין ימין ושמאל. ה' ה' תריין
 פיפיות דילה, כי המסך דחירק כולל בתוכו
 מלכות ובינה, בסוד מפתחא ומנעולא (כנ"ל
 לך י"ג ד"ה ונתבאר) שהם ב' כוחות לפעולת
 היחוד הזה (כמ"ש שם).

קשת, ה"ס התעוררות הדינין דנוקבא
 הקשים, בסוד את קשתי נתתי בענן, והוא
 מלכות, שבתוכה ג' גוני הקשת. שה"ס ג'
 קוין.

(דפו"י דף קפ"ה ע"ב)

עא) פתח ז' ההוא ינוקא ואמר, ז' והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי'. קרא דא על עומר התנופה אתמר, מאי תנופה, אי בגין דאניף ליה כהנא לעילא איהי תנופה. מאי אכפת לן, אי אניף אי מאיך.

עב) אלא ודאי ק' אצטריך לארמא לה לעילא, והיינו תרומה. ואע"ג דדרשינן תרי ממאה, והכי הוא, אבל תנופה מאי ר' דא הוא ארמותא. ורזא דחכמתא הכא. אי חסידי קדישין, מארי דרומחין, לא שמשותן לר' שמעיה חסידא, דאי לאו תנדעון תנופה מאי היא. חטה מאי היא. שעורה מאי היא.

עג) תנופה דקאמרינן, היינו תניו פ"ה. ורזא דיליה ק' תנו ש' כבוד ליי' אלהיכם. דהא ת' פה היינו כבוד, דבעינן למיהב ליה לקב"ה. וע"ד אבעי לן לארמא לעילא, לאחזאה א' דליה אנן יהבין להאי פה. דלית שבחא למלכא עלאה, אלא כד ישראל מתקני ליה ב' להאי כבוד, ויהבי ליה למלכא ג' כבוד. ודא הוא ד' תנו פה, ה' תנו כבוד, וארמא איהו ודאי.

עד) קרא דשרינן ביה, והיה באכלכם מלחם הארץ. וכי לחם הארץ שעורה איהו, לאו הכי. ואנן שעורה מקרבינן, בגין דשעורה קדמאה לשאר נהמא דעלמא.

חלופי גרסאות

ז' (במדבר טו) ח"ג קעט. רעב. ק) (ירמיה יג) ז' צ' ל"ג ההוא ינוקא. ק' אי אצטריך לעילא ול"ב לארמא לה. ר' ל"ג דא. ש' בדפו"י כתבו ירמיה אינון [; אנן] יהבין אלא להאי פה. ב' ל"ב להאי כבוד. ג' ל"ג כבוד. ד' תנופה. ה' ל"ג תנו כבוד

מסורת הזהר

הינוקא

הסולם

מאמר

תנופה. והסוד שלו הוא. תנו כבוד לה' אלקיכם. כי פה, הוא כבוד, דהיינו מלכות שנקראת כבוד, שצריכים לתת אותה אל הקב"ה, דהיינו להעלות וליחד המלכות עם ז"א, וע"כ אנו צריכים להרימה למעלה, לז"א, להראות שאנו נותנים לו לז"א, את פה הוה, שהוא המלכות. כי אין שבה למלך העליון, ז"א, אלא כשישראל מתקנים הכבוד הוה, שהוא המלכות, ונותנים אותה למלך הכבוד. שהוא ז"א. וזה הוא, תנו פה, תנו כבוד. והוא ודאי הרמה. דהיינו להעלות המלכות לז"א.

עד) קרא דשרינן ביה וכי: נשוב אל המקרא שהתחלנו בו. והיה באכלכם מלחם הארץ. שואל, וכי לחם הארץ שעורה הוא ולא יותר. כי מקרא זה, אע"פ שנאמר בחלה, הוא רומז על עומר התנופה (כנ"ל אות ע"א) ועומר התנופה נקרב שעורים. ומשיב אינו כן, כי יש ה' מיני דגן, ואנו מקריבים שעורה, משום ששעורה הוא הראשונה לשאר מיני לחם שבעולם, שעורה, הוא אותיות שעור

עא) פתח ההוא ינוקא וכי: פתח הילד ואמר, והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. מקרא זה אע"פ שהוא בחלה, הוא נאמר על עומר התנופה. מהו תנופה, אי משום שהניף אותה הכהן למעלה היא תנופה, מה זה נוגע לנו, אם הניף אם מוריד.

עב) אלא ודאי אצטריך וכי: ומשיב, אלא ודאי שצריך להרימה למעלה, והיינו תרומה שבשביל זה היה צריך לקראה תרומה, שהוא לשון הרמה ולא תנופה. ואע"פ שדרשינן שאותיות תרומה היא תרי ממאה, וכך הוא עכ"ז עיקר השם תרומה היא מחמת ההרמה למעלה, אבל תנופה למה נקראת, הרי היא הרמה. והיה צריך לקראה תרומה. ומשיב, סוד החכמה כאן, אהה חסידים קדושים בעלי הרמחים שלא שמשתם את ר' שמעיה החסיד, שאם לא כן הייתם יודעים, מה היא תנופה, מה היא חטה, מה היא שעורה.

עג) תנופה דקאמרינן וכי: תנופה שאמרינן, פירושה, תנו פה, שהם אותיות

(דפריי דף קפ"ח ע"ב)

שעורה איהו ו שיעור ה"א, דהא אתר ידיע הוא, בשיעורא ז דה"א. חטה נקודה באמצעיתא, דלית חולקא לסטרא אחרא דחובא תמן. ה חטה ברתא ו דמתחטאה לקמי אבוה, ו ועבד לה כ רעותא, ז ומה חטה. כללא דכ"ב אתוון.
 עה) א"ר אלעזר, אע"ג דהוה לן למשמע. הכא אית לן למימר, ולדרכא קשתא. אמר ההוא ינוקא, הא מגנא לקבל גירא. אמר רבי אלעזר, ודאי חטה הכי קרינן לה. אבל חמינן בשבטים כלהו דלית בהו ח"ט, ובה אית ח"ט, וקרינן חטה. אמר ההוא ינוקא, ודאי הכי הוא, דהא ח"ט שריא סמיך מ לה. בהו בשבטינן, לא הוו אתוון אלין, דקא אתו מסטרא דקדושה נ דלעילא, אבל לגבה שריא.

חלופי גרסאות

ו שעורה דהא; שעורה דה"א. ז ל"ג מן דה"א עד באמצעיתא; חטה בה"א נקודה; דהא חטה ונקודה. ח מוסיף אלא חטה. ט דמחטא חטא בהא דגן ודא לקמיה. י ועבדא. כ רעותה. ל ומאי מ ליה. נ ל"ג דלעילא.

הינוקא

הסולם

מאמר

עכ"ז משפעת לה אורותיה. ולולא מתוק הוה של המלכות בבינה, לא היו ז' ו"ן, המכונים כ"ב אותיות, ראויים לקבל כל תקון וכל אור (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וז"ש, ומה חטה ולמה היא נקראת חטה. כללא דכ"ב אתוון, כי ממנה דהיינו מהמיתוק של מלכות בבינה, יצאו כל כ"ב אותיות הן בז"א והן במלכות. כ"ב אותיות הם כללות כל האורות והמוחין דזו"ן, בדומה לכ"ב אותיות שבאלפא ביתא, שהם כללות כל התורה וכל החכמה, כי כל החכמה מצירופי כ"ב אותיות באה, ומשפעת ע"י צירופי כ"ב אותיות. ומשום זה נקראת חטה, כי חטה היא בגי' כ"ב.

ה' שהוא מקום ידוע בשיעור הה' שהיא מלכות. חטה היא נקודה האמצעית, שאין חלק לס"א של כף חוב שם. חטה, היא בת המתחטאה לפני אביה, ועושה לה רצונה. ומהו חטה. היא כלל כ"ב אותיות.

פירוש כבר נתבאר סוד שעורה, שהיא מהארת המלכות בעת שהיא שמאל בלי ימין, שהיא ראשית בנינה. כמ"ש באורך לעיל (פרשת אמור אות קמ"ו עש"ה) וז"ש, בנין דשעורה קדמאה לשאר נהמא דעלמא, כי בנין המלכות בראשונה היא משמאל בלי ימין. (כמ"ש שם) וז"ש, אתר ידיע הוא בשעורא דה' כי הארת השמאל, הוא מקום ידוע בשעור המלכות שנקראת ה', דהיינו בכלים דאחורים שבמלכות. שהם שעור, כלומר חלק מבנין שלה.

עה) א"ר אלעזר אע"ג וכר: אר"א, אע"פ שיש לנו לשמוע דבריך, יש לנו לומר כאן ולדרוך קשת. שהוא לשון קושיא. אמר ההוא ינוקא, הרי מגן, נגד החץ. כלומר שיתרץ לו מה שיקשה. אמר רבי אלעזר ודאי, כך אנו קוראים לה חטה, אבל אנו רואים בכל השבטים שאין בשמותיהם אותיות ה' פ', מפני שמורים על חטא ואחיזה לחיצונים, ובה, בחטה, יש ח' פ', שאנו קוראים אותה חטה, אי"כ יש בה אחיזה לחיצונים, ולא כמ"ש הינוקא, דלית חולקא לס"א דחובה תמן. אמר אותו הילד, ודאי כך הוא, כי ח' פ' המורים על אחיזה ס"א, שורים בסמוך לה, דהיינו סמוך המלכות. בהם, בשבטים, לא היו אותיות אלו, משום שבאו מצד הקדושה שלמעלה, כי י"ב שבטים נמשכים מ"ב בחינות שבמלכות שהם באים מ"ב צירופי הויה, שכולם קודש

וחטה, ה"ס נקודה אמצעית, דהיינו נקודת המפתחא הממותקת בבינה, שה"ס יסוד דמלכות (כנ"ל הקדמת ספר הזהר דף מ"ז ד"ה ולא אתרשים ע"ש) שהיא נקראת נקודה אמצעית דישובא. ומתוך שהיא נמתקת בבינה, אין חלק לסטרא אחרא בה, וז"ש, חטה, נקודה באמצעיתא, דלית חולקא לס"א דחובא תמן, שמיתוק הוה נעשה ע"י עלית המלכות לבינה, כנודע, ואף ע"פ שהבינה מתמעטת ע"י עליתה זו, עכ"ז היא עושה לה רצונה ומשפעת לה המוחין שלה, תחילה הקטנות ואח"כ הגדלות כנודע. וז"ש, חטה, ברתא דמתחטאה לקמי אבוה ועביד לה רעותא, שאע"פ שהמלכות חוטאת בעליתה לבינה, שמערבת הדינים שלה בתוך הבינה,

(דפריי דף קפ"ה ע"ב)

עו) ואי ט בעית ו לאפקא חרבא, ותימא אמאי נקטת אתוון אלין ההיא ברתא, אלא אי פ תנדע חובא דאדם הראשון, דאמרו חט"ה הוה, תנדע ז הא. ואילנא דא ק כד נצח, ר כלא סטרא דטוב, נקיט לכל סטרא אחרא, וכפייא ליה. עז) חברייא קדמאי פרישו מלה דא, ושרו לה מרחיק, חטה סתם. אתו בתראי ואמרו, חטה ממש. אתא ישעיה ופריש לה, דכתיב ו וממחתה כי לא

הלופי גרסאות

ט תימא. ע דתפיק; לא נפיק. פ למנדע. צ כלא. ק ל"ג כד. ר ל"ג כלא.

מסורת הזהר

ו) (ישעיה נד) בשלח צג צ"פ

הינוקא

הסולם

מאמר

שנתקנה בנקודה האמצעית הממותקת במדת הרחמים, מ"מ יש בה בגניזו גם נקודת המנעולא, כי ע"כ נקראת המלכות עץ הדעת טוב ורע, זכה הא טוב לא זכה הא רע. ואדם הראשון שלא זכה נגלו לו אותיות ח' ט' מכח גילוי המנעולא כנ"ל. אמנם אם זכה הא טוב, שנקודה דמנעולא נגזזה והנקודה דמפתחא שולטת, ואז נוצחת המלכות, וכולה טוב ולא רע כלל, שאין בה אחיזה כלל לחיצונים. וז"ש, ואילנא דא כד נצח כלא סטרא דטוב, שאין שם אחיזה לרע כלל. נקיט לכל ס"א וכפייא ליה. שהוא על ידי זה שגונות המנעולא, וע"כ מטעם שמירה, שלא ימשכו ממנה ממעלה למטה, צריכה למנעולא, שממנה באים לה האותיות ח' ט'.

עז) חברייא קדמאי פרישו וכו': חברים הראשונים פירשו דבר זה מה שאמרו עץ הדעת חטה היה, והתחילו בה מרחוק, כלומר, בפירוש רחוק, שאמרו חטה סתם. כלומר שחטה היא אותיות חטא ורומז על חטא. ואין הכונה על חטה ממש, אלא לרמוז בלבד. באו האחרונים ואמרו, חטה ממש, דהיינו שרומז על יסוד דמלכות כנ"ל, כי היא נקראת עץ הדעת טוב ורע כנ"ל. בא ישעיה ופירש אותה, וממחתה כי לא תקרב אליך. וע"כ החטה היא נקודה האמצעית, שה"ס מפתחא, כנ"ל. כדי שלא יהיה חטא, כי אם לא היתה הנקודה, היה חטא. וחלופא בין ט' לת' היא שמירה אל חטא אחרא, וביבור שלה.

פירוש. כי נתבאר, שסוד החטה היא בחינת יסוד דמלכות הממותקת בבניה, וע"כ יכולה לקבל כל האורות, וה"ס ח' שבחטה, וח' ט' שרומז בסמוך לה, דהיינו במלכות דמלכות, ששם נגזזה נקודת המנעולא שבה יש אחיזה לחיצונים, ואחיזה זו ה"ס ח' ט', ונסמכת ליסוד דמלכות, להקרא ביחד חטה.

מטעם

אבל אצלה, אצל המלכות שנקראת חטה, שורות האותיות ח' ט', המורות על אחיזת החיצונים. ומה שאמר הינוקא שבחטה אין חלק לס"א, היינו בה עצמה, שהוא יסוד דמלכות המתקנת בבניה. אבל בסמוך לה, שהיא מלכות דמלכות שם נגזזה הארת המנעולא (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה ולא) ושם יש אחיזה לחיצונים, ושם סוד ח' ט' של חטה. ויסוד עצמה שה"ס מפתחא, ה"ס ה' דחטה.

עו) ואי בעית לאפקא וכו': ואם אתה רוצה להוציא החרב ותאמר למה אחזת בת ההיא אותיות אלו, ח' ט', כיון שיש בהם אחיזה לחיצונים, אלא, אם תדע החטא של אדם הראשון, שאמרו עץ הדעת חטה היה, תדע זה. ואילן הזה, מלכות, כשהוא נוצח, הכל הוא צד הטוב, לוקח כל הסטרא אחרא ומכניע אותו, ומשום זה אמר שאין אחיזה לס"א בחטה.

פירוש. כי חטה זו, שה"ס תקון המלכות בבניה, שע"ז נעשית המלכות ראויה לקבל כל האורות, ה"ס עץ הדעת טוב ורע, (כמ"ש) יחזר לעיל בהקס"ה אות קכ"ג) זכי בר נש הא טוב ואי לא זכי הא רע. ע"ש. שפירושו, כי ב' נקודות יש במלכות, מפתחא ומנעולא, וכשהאדם זוכה, הנקודה דמפתחא, היא בגלוי בשליטת המלכות, ונקודה דמנעולא היא בגניזה, וע"כ, המלכות ראויה להמשיך אל האדם כל האורות ואז הא טוב, ואם אדם אינו זוכה, דהיינו כמו שחטא אדם הראשון שהמשיך החכמה שבה מלמעלה למטה, אז הא רע, כי מנעולא הנגזזה יוצאת ומתגלה, שאז מסתלקים כל האורות ממלכות, והאדם נופל לקליפות. וז"ש אמאי נקטת אתוון אלין ההיא ברתא שמקשה, כיון שהיא ממותקת בבניה, שאין אחיזה לחיצונים למה לה אותיות אלו ח' ט'. ומשיב, אלא אי תנדע חובא דאדם הראשון תנדע הא. דהיינו כמו שנתבאר כי אע"פ

(דברי דף קפ"ח ע"ב)

תקרב אליך, וע"כ נקודה באמצעיתא, דלא יהא חטאה, דאלו נקודה לא הוי, חטאה להוי. וחלופא בין ט' לת', תבירו לסטרא אחרא, ברירו ו דילה. (ע) אתון חברייא, דלא שמשותן לר' * שמעיה חסידא, אמרין ה דבחמשת זיני דגן, לא אית חולקא לסטר אחרא. ולא הכי, דהא כל מה דאתבלי בארעא, לסטר אחרא אית ביה חולקא. ומאן חולקא אית ליה. מוץ דתדפנו רוח, דכתיב ו) לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח. א ודא הוא רוחא דקדושא, וכתביב ה) כי רוח עברה בו ואיננו וגו'. בגין דרוח קדשא מפזר ליה בכל סטרין דעלמא, דלא ישתכח. ב דא בנוקבא. דכורא מאי הוא. תבן. (עט) ומוץ ותבן כחדא אזלין, ועל דא פטור ממעשר. דלית ג בהו חולקא בקדושה. ד ה', דגן ה' בנקיו ו בלא תבן ומוץ. ז ח"ט דכר ונוקבא, מוץ ותבן. ה: בנקיו דדגן. וע"ד שלימו דאילנא חטה איהו ואילנא דחטא ביה אדם הראשון

חלופי גרסאות

ו דמלה. ת דבשבעת. א ל"ג ודא הוא רוחא דקדושא. ב ל"ג דא. ג להו חולקא בקדושא. ד ה' נקיו דדגן בלא תבן ומוץ וע"ד שלימו דאילנא חטה איהו וכלא איהו ברזא דחטה. וע"ד איהו ואילנא דחטא ביה אדם הראשון הוה. ז ל"ג מן ח"ט עד איהו.

הינוקא

מחמת שנגנוה בנ'. וז"ש, וחלופא בין ט' לת' היא תבירו לסטרא אחרא, כי נתרחק מן המלכות ואין לו בה אחיזה, כי הת' נחלפה בנ' דהיינו שנגנוה המנעולא, ששם אחיותו. ברירו דילה, ומלכות נתבררה, שאין בה שום רע וכולה טוב.

(ע) אתון חברייא דלא וכי: אתם החברים, שלא שמשותם את ר' שמעיה החסיד, אמרתם שבחמשת מיני דגן, שהם חטה ושעורה ושיפון וארז ודוחן (עי' ברכות לו:) אין בהם חלק לסטרא אחרא, ואינו כן, כי כל מה שנרקב בארץ יש בה חלק לסטרא אחרא, ואיזה חלק יש לו הוא מוץ אשר תדפנו רוח. שכתוב, לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח. וזה הוא רוח הקודש, שהוא המלכות, שכתוב כי רוח עברה בו ואיננו וגו', משום שרוח הקדש, שהוא המלכות, מפזר אותו בכל הצדדים של העולם שלא יהיה נמצא. ומוץ זה הוא נוקבא דקליפה. דכר דקליפה מהו. הוא תבן.

(עט) ומוץ ותבן כחדא וכי: ומוץ ותבן שהם זכר ונקבה דקליפה, הולכים יחד, ועל כן פטור ממעשר, שאין בהם חלק בקדושה, ה' דחטה, היא דגן נקי בלי תבן ומוץ. ח' ט' דחטה

מסורת הזהר

ו) (תהלים א) ח"ג רלב: ת"ז תס"ט קט. ז"ח ע"ח ט"ד שמ"ח ש"ג תק"ח ק ט"ג ש"א. ת) (שם קג) פנחס את פו צ"ל.

ה מוסיף בנקיו דדגן. ו ל"ג מן בלא עד הוה: אילנא]: אולנא] ול"ג מן בלא עד

מאמר

מטעם שמירה, שאם לא זכה הא רע. וז"ש, וע"כ נקודה באמצעיתא, שה"ס חטה המתוקנת בנקודה אמצעית, שהיא נקודה דמפתחא הממותקת בבינה, כדי דלא יהא חטאה, שלא תתגלה נקודת המנעולא, שאז יש אחיזה לחיצונים וכל האורות מסתלקים. כנ"ל. דאלו נקודה לא הוי, שאם לא היתה מתוקנת בנקודה דמפתחא, חטאה להוי, היתה בהמלכות אחיות החיצונים הנקראת חטא. והאורות היו מסתלקים. והנה המלכות דמלכות, שבה גנוזה המנעולא, ה"ס אות אחרונה דכ"ב אותיות, שהיא ת', אבל ביסוד דמלכות אע"פ שיש בה ח"ט הרומזים על אחיות החיצונים במנעולא, אין בה ח"ת הרומז על מנעולא שבמלכות, אלא ח"ט, כי הת' נתחלף ביסוד דמלכות אל אות ט', שזה יורה על הגניזה דמנעולא שאינה ניכרת ביסוד דמלכות. וז"ש, אתא ישעיה ופירש לה, וממתתה כי לא תקרב אליך. שפירש השם חטא עם ט' המורה על גניות המנעולא, שהיא אות ת' שאם היתה המנעולא נראית בחטה, היה שמה חתה, דהיינו שבירה. ונמצא שהשם חטה עם ט' יורה שלא תקרב מחתה אליה, כי בגנוה, בנ'. ח"ש וממתתה כי לא תקרב אליך (דפרי דף קפ"ח ע"ב י) דף קפ"ט ע"א)

חטה הוה. דכלא איהו ברזא, ה ובמלה דחטה. תוה ר"א, ותוהו חברייא, א"ר אלעזר, ודאי הכי הוא.

(פ) אמר ט ההוא ינוקא, הכי הוא ודאי, קרא דשרינן ביה, דהא שעורה אקדים למיתי לעלמא. ואיהו מתתקן למיכלא דבעירא סתם, איהו רוז דאלף הרים, דמגדלין בכל יומא, והיא אכלה לון. ואקרי לחם תרומה, מיכלא דההוא תרומה, ואתקריב בליליא, דהא כתיב (ק) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. מן הקדשים דא תרומה. מן הקדשים, ולא קדשים, דהא קדש סתם לא אקרי תרומה, דחומר בקדש מבתרומה תנן.

(פא) ארעא קדישא ברשו דקב"ה הות, ורשו אחרא לא עאל תמן. היך אבדיקת ארעא, אי קיימת במהימנותא, ולא אתחברת ברשו אחרא, בקריבו דתרומה דא דשעורים. כגוונא דרזא דסוטה. א-ר אבא, ודאי שנא דחרבא לגבך, אמר ההוא ינוקא, ודאי אתקפנא במגן וצינה לאגנא מניה. א"ר אבא, ארעא קדישא לית בה רשו אחרא, ולא עאל תמן. מוך ותבן ממאן הוה.

(פב) פתח ההוא ינוקא ואמר, (ב) ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו'.

מסורת הזהר

(א) (ויקרא כב) משפטים מג צ"ח. (ב) (בראשית א) הקסה"ז קפא צ"א. ח ל"ג ובמלה. ט ל"ג ההוא. י ואתקצר.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

הינוקא

ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. מן הקדשים יורה על תרומה. מן הקדשים ולא על קדשים. כי קדש סתם אינו נקרא תרומה. וחומר בקדש מבתרומה למדנו. (חגיגה ב:). (פא) ארעא קדישא ברשו וכי: ארץ הקדושה שהיא המלכות. היא ברשותו של הקב"ה ורשות אחרת אינה נכנסת שם, ואיך נבדקת הארץ אם עומדת באמונה, כלומר אם היא באמונה עם בעלה שה"ס קו האמצעי המתקן שלא תאיר החכמה שבשמאל אלא ממטה למעלה, (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ולא נתחברה ברשות אחרת, שהוא ה"ס"א שדרכה להמשיך החכמה ממעלה למטה בהיפוך מתקון קו האמצעי, שהוא ז"א הבדיקה היא בהקרבת תרומה זו של שעורים. כעין הסוד של סוטה (שנתבאר באורך לעיל אמור אות ק"ס עש"ה). א"ר אבא, ודאי להט החרב כנגדך. אמר אותו הילד, ודאי נתחזקתי במגן וצינה, להגן על עצמו ממנו. א"ר אבא, הרי ארץ הקדושה אין בה רשות אחרת, שהיא ה"ס"א, שאינה נכנסת שמה. וא"כ מוך ותבן, שהם קליפות, מאין נתהוו.

(פב) פתח ההוא ינוקא וכי: פתח אותך

הילד

דחטה, הן זכר ונקבה, מוך ותבן. ואם יש עם ח' ט', גס ח' יורה על דגן, נקי, וע"כ שלמות האילן, שהוא המלכות, הוא חטה, שיורה על דגן נקי בלי קליפות, ואילן שחטא בו אדם הראשון, היה חטה. כי הכל הוא בהסוד, ובהמלה, חטה. תמה ר' אלעזר ותמהו החברים. א"ר אלעזר ודאי כך הוא.

(פ) אמר ההוא ינוקא וכי: אמר אותו הילד. כך הוא ודאי הכתוב שהתחלנו בו. כי שעורה הקדימה לבא לעולם, משום שהיא מהארת השמאל בלי ימין דהיינו חכמה בלי חסדים. שבמלכות, שהיא ראשית בנינה של המלכות (כנ"ל אות ע"ד) והיא מתוקנת למאכל בהמה סתם, דהיינו המלכות שנקראת בהמה שהיא רגימטריא ב"ג, והיה דההין. ושעורה היא סוד אלף הרים, שה"ס חכמה הנקראת אלף, שמגדלים אותה בכל יום, והיא המלכות, אוכלת אותם. ונקראת לחם תרומה, שהיא מאכל של תרומה היא, שהיא מלכות. ונקרב בלילה. כי חכמה בלי חסדים ה"ס חשך, כי אין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ זמן גילוייה בלילה, שה"ס חשך, בלי חסדים שחם אור היום. כי כתוב, ובא השמש וטהר (דפרי דף קפ"ט ע"א)

דכתיב ויאמר להם אלהים פרו ורבו. כ וכי אי לאו דאתא נחש על חוה לא יעביד תולדין לעלמא, או אי לא חאבו ישראל בעובדא דעגלא, לא יעבדון תולדין. אלא ודאי, אי לא ייתי נחש על חוה, תולדין יעביד אדם מ מיד ודאי, דהא גזרה נ אתגזר מיד דאתברי, דכתיב פרו ורבו ומלאו את הארץ. ואינון תולדין מ יהון כלהון בנקיו בלא זוהמא כלל. אוף הכי ארעא קדישא, דהא לא עאל בה רשו אחרא, ע אית בה מוץ ותבן, דלאו מההוא סטר. ולבר מארעא, ההוא מוץ ותבן דסטר אחרא הוי, דאזלא בתר קדושה, כקוף בתר בני נשא.

(פג) אתו ר"א וחברייא ונשקוהו, א"ל, דאמי לי, דרווחנא במאני קרבא, נהמא דפתורא. א"ר אלעזר ודאי הכי הוא, דהא כל זיני קרבא בידך אינון, ומצלחן בידך, אתו ונשקוהו כמלקדמין.

חלופי גרסאות

כ ל"ג וכי; ואי ו"ל"ג וכי; וכי אי ו"ל"ג לאו; ל אעביר. מ ל"ג מיד. נ יתגזר. ס כלהון יהו. ע כלל עבדת מוץ ותבן; ל"ג אית בה מוץ ותבן.

הינזקא

היא נמשכת מבחינת הקדושה עצמה. ואינא דכר ונוקבא דקליפה, כי אין שם רשות לכניסת רשות אחרת.

ופנימיות הדברים, שארץ הקדושה ה"ס המלכות המתוקנת בבינה ויש לה מוחין דבינה, שאז נקרא ז"א ישראל, לי ראש, והמלכות נקראת ארץ ישראל. ושואל, כיון שחטה רומזת על מלכות המתוקנת בבינה, ומוץ ותבן הם דכר ונוקבא דקליפה כנ"ל, איך אפשר שהקליפות יכנסו להמלכות בזמן שהיא בבחינת ארץ ישראל. וע"ז מתרץ, כי שורש מוץ ותבן הם בקדושה עצמה, כי ה"ס ב' נקודות שנתקנו במלכות הקדושה, בסוד זכי הא טוב לא זכי הא רע כנ"ל, הם אינם קליפות, אלא קדושה ממש. ומה שאומר לעיל (באזת ע"ט) שהם קליפות, הכונה היא על חוץ לארץ, דהיינו בבי"ע ששם משכן הקליפות, ומוץ ותבן אשר שם, הם דכר ונוקבא דקליפה. שהם נמשכים ממוץ ותבן דקדושה כקוף ההולך אחר בני אדם. וז"ש ולבר מארעא ההוא מוץ ותבן, דסטר אחרא הוי, דהיינו דכר ונוקבא דקליפה כנ"ל. דאזלא בתר קדושה כקוף בתר בני נשא. שהם נמשכים ממוץ ותבן דקדושה, אמנם הם בערכם כערך הקוף בבני אדם.

(פג) אתו ר"א וחברייא וכו': באו ר' אלעזר והחברים ונשקוהו. אמר להם הילד, דומה לי שהרוחתי בכלי מלחמה את לחם השלחן, א"ר אלעזר, ודאי כך הוא. כי כל כלי מלחמה

הסולם

הילד ואמר, ויברא אלקים את האדם בצלמו זגרי. וכתוב, ויאמר להם אלקים פרו ורבו. ושואל, וכי אם לא היה בא נחש על חוה לא היו תולדות בעולם. או אם לא היו חוטאים ישראל במעשה העגל לא היו עושים תולדות. והרי מקרא נאמר ויאמר להם אלקים פרו ורבו וגו'. אלא ודאי אפלו אם לא היה בא נחש על חוה, ודאי היה אדם עושה תולדות מיד, כי גזרה נגזרה מיד שנברא, שכתוב, פרו ורבו ומלאו את הארץ. אלא שאלו תולדות היו כולם בנקיון בלי זוהמא כלל. אף כך ארץ הקדושה, שאינו נכנס בה רשות אחרת, יש בה מוץ ותבן שאינם מסטרא אחרא. ובחוץ לארץ, מוץ ותבן ההוא, הוא של סטרא אחרא. ההולכת אחר הקדושה כקוף אחר בני אדם. פירוש שאין לידת בנים בלי יצה"ר, כמ"ש ז"ל (יומא ס"ט): שבעת שהיו רוצים לבטל יצה"ר דונות, אפילו ביצה בת יומא לא היתה נמצאת. ואם כן אחר קבלת התורה, שנתבטל היצה"ר, שנעשו חירות ממלאך המות, שהוא היצר הרע, נמצא שאם לא היו חוטאים בעגל, לא היה להם יצה"ר, ולא היו להם תולדות. ומכל שכן אדם הראשון אם לא היה חוטא, והמשיך עליו היצה"ר, נמצא לפי"ז שלא יכול להוליד תולדות. אבל אי אפשר לומר כן שהרי הכתוב פרו ורבו נאמר מקודם חטאו של אדם הראשון, לפיכך הכרח הוא שיש בחינת חימום לעשות תולדות גם בקדושה. ועד"ז המוץ ותבן דחטה, שבארץ הקדושה,

(דפרי" דף קפ"ט ע"א)

(פד) פתח איהו ואמר, (ג) ובגפן שלשה שריגים וגו'. עד הכא חזיונא דמלה, דהא מכאן ולהלאה חזיונא דיליה הוה, דכתיב וכוס פרעה בידי. אבל חזיונא דמלה, בגינייה דיוסף הוה ולבשרא ליה, דישמע יוסף וינדע.
 (פה) תנינן, שבעה רקיעין אינון, ואינון פ שבעה היכלין. ושית אינון, וחמש אינון, וכלהו נפקי מגו ז עתיקא עלאה. ההוא יין ק משיך ליה יעקב מרחיק, וסחיט ליה מענבים דההוא גפן. כדין, יעקב אמשיך ליה ההוא יין דקא אתחזי ליה.

מסורת הזהר

(ג) (שם פ) וישב עז צ"ב.

חלופי גרסאות

פ ליג שבעה. צ מוסיף יין עתיקא קדישא..
ק דמשיך.

מאמר

הסולם

הינוקא

קוין בבינה, בסוד תלת מחד נפקי. הרויחם גם ז"א ומשך אותם למקומו. בסוד חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש) ויש גם לז"א אותם ג' קוין. וע"כ יש בחינת גפן גם בז"א. אמנם בז"א להיתו בחסדים מכוסים, נבחן עיקר הגפן בהמלכות, שבה סוחטים הענבים לגלות הארת החכמה שבהם. הרי ששורש הגפן וסחיטת הענבים היא בבינה, ומשם נמשכים לז"א, ומשם למקום הסחיטה שהיא המלכות. וזו"ה, ובגפן שלשה שריגים, שה"ס ג' קוין שבמלכות. שבה מקום סחיטת הענבים. והיא כפרחת עלתה נצה, היינו שהחכמה שבה פורחת ממטה למעלה שו"ס עלתה נצה. הבשילו אשכולותיה ענבים, היינו הארת החכמה הנקראת ענבים. שהם הפירות של גפן ההוא. כמ"ש כל זה בזהר לפנינו.

ודברים הנ"ל רוצה הינוקא לבאר לפנינו. ותחילה משמיענו, שכל המדרגות שבז"א ושבמלכות יוצאים מבינה, ושם מקום יציאתם, אלא שז"א זוכה בהם בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא כנ"ל, וז"א משפיעם אל המלכות. וז"ש, שבעה רקיעין אינון, שהם חגית נה"מ דז"א. ואינון שבעה היכלין שהם חגית נה"מ דמלכות, שמקבלם מז"א. ושית אינון, שלפעמים אנו קוראים אותם רק ששה. שהם חגית נה"מ בלי המלכות. וחמש אינון, ולפעמים אנו קוראים אותם חמש, דהיינו חגית נ"ה לבד. ע"פ מספר ה' בחינות כח"ב תר"מ. אמנם, וכלהו נפקי מגו עתיקא עלאה, שהוא בינה. כי עיקר יציאת כל המדרגות הן בבינה, ומשם נמשכות לז"א ומז"א למלכות כנ"ל.

והוקשה לו הכתוב, ויבא לו יין וישת, הלא יין הוא הארת חכמה, שמקורה היא בקר שמאל

מלחמה בידך הם, ומצליחים בידך. באו ונשקוהו כבתחילה.

(פד) פתח איהו ואמר וכו': פתח הוא הילד, ואמר, ובגפן שלשה שריגים וגו'. עד כאן חזיון הדבר שבחלומו, שהוא גפן וג' שריגים, והענבים. מכאן ולהלאה היה חזיון של עצמו, שכתוב, וכוס פרעה בידי וגו' דהיינו מה שנעשה הוא עצמו. אבל חזיון הדבר שבחלומו היה בשביל יוסף, לבשרה שישמע יוסף וידע.

(פה) תנינן שבעה רקיעין וכו': למדנו, ז' רקיעים הם, והם ז' היכלות, וששה הם וחמשה הם, וכולם יוצאים מתוך עתיקא העליון, יין ההוא מושך אותו יעקב מרחוק, וסוחט אותם מן הענבים של גפן ההוא או ממשך יעקב יין ההוא הראוי לו, ליצחק, ושמה ושותה. ז"ש, ויבא לו יין וישת. כאן נכלל מעלה ומטה, וע"כ הרחיק המלה, ומושך אותה בנגינה ממושכת של ב' תנועות, שהן מרכא כפולה, והיינו המלה לו, של ויבא לו יין, שכתוב תחתיה מרכא כפולה. לו למטה, לו למעלה.

פירוש. גפן, ה"ס התאחדות ג' הקוין ימין שמאל אמצע, כדי להשפיע חכמה מקו שמאל. כי גפן הוא אותיות ג' פן דהיינו ג' פנים אריה שור גשר. ולפיכך נקראים הפירות, דהיינו השפע, הבאים מהתאחדות הזו, בשם ענבים, כי ענבים הם אותיות כם עין, וכן הענבים הגשמיים צורתם כמו עינים, ועינים רמזים לחכמה, כנודע, וסוד הגפן האמור נבחן בג' מקומות, השורש הוא בבינה, ששם שורש יציאת הקוין בסוד ג' נקודות חולם שורק חירק, ולפי שז"א ה"ס קו אמצעי שעלה הכריע בין ב' הקוין שבבינה, ויצאו ג' (דפ"י דף קפ"ט ע"א)

וחדי ושתה. ר הה"ד, ד) ויבא לו יין וישת. הכא ש אתכליל עילא ותתא. וע"ד ארחיק מלה, ומשיך לה במשיכו דתרי תנועי, והיינו לו. ליה לתתא, ליה ת לעילא. פו) חנוך מטטרון אמר, ויבא לו יין, דארמי מיא א בההוא יין, ואי לא דארמי ביה מים, לא יכיל למסבל, ושפיר אמר חנוך ב מטטרון. ג ובג"כ אמשיך ד לו ה בתרי טעמי, ו דהא בתרין סטרין אחיד, וההוא יין אזיל מדרגא לדרגא, וכלהו טעמין ביה, עד דיוסף צדיקא טעים ליה, דאיהו דוד נאמן, הה"ד ה) כיינ הטוב הולך לדודי למישרים. * מהו כיינ הטוב. דאתא יעקב וארמי ביה מיא, דא הוא

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות
 (ד) (שם כז) תולדות נו צ"א. ה) (שיר ז) תרומה ר ההוא לו דכתיב. ש אכלי לעילא; אכל עילא; אכליל. ת מוסיף לעילא בתרין סטרין אחיד. א בהוא. ב ומטטרוין. ג וכן ג"כ. ד ליה טעמא. ה ל"ג בתרי. ו ל"ג דהא בתרין סטרין אחיד.

מאמר

הסולם

הינוקא

יין המשכר. ובהמלה לו נכלל ב' בחינות קו שמאל הנקראים יצחק, שהם, קו שמאל דבינה, שיעקב תקן את היין שלו שלא יאיר אלא ממטה למעלה, וקו שמאל דז"א, שהוא יצחק במקומו. וז"ש הכא אתכליל עילא ותתא, דהיינו קו שמאל דבינה וקו שמאל דז"א. וע"ד ארחיק מלה ומשיך לה במשיכו דתרי תנועי והיינו: לו. כי תחת לו כתוב מרכא כפולה, שצריכים להאריך בנגונו, משום שרומז על תקון יעקב את קו שמאל דבינה, ועל תקון יעקב את קו שמאל דז"א, וע"כ ויבא לו, היא בב' תנועות, שיורה על שתי הבאות, שני תקונים. וז"ש ליה לעילא בבניה, ליה לתתא בז"א.

פו) חנוך מטטרון אמר וכו': חנוך, שהוא מטטרון אמר, שהוא ראש הישיבה דמתיבתא דרקיע (כנ"ל אות כ"ה) ויבא לו יין, היינו שורק מים ביין ההוא, ואם לא היה זורק בה מים, לא היה יכול לסבול. ויפה אמר חנוך מטטרון, ומשום זה המשיך המלה לו בתרי טעמים, דהיינו במרכא כפולה כנ"ל. כי אחוז בב' צדדים, בימין ובשמאל. ויין ההוא הולך ממדרגה למדרגה, כולם טועמים בו, עד שיוסף הצדיק, שהוא יסוד דז"א, טועם בו שהוא דוד נאמן, ז"ש, כיינ הטוב הולך לדודי למישרים. מהו כיינ הטוב. היינו שיעקב בא זורק בו מים, זה הוא יין הטוב, וכך הוא, כמו שאמר חנוך מטטרון, תמה ר' אלעזר, ותמה ר' אבא. אמרו לו, הרי עם היין שלך נצחת מלאך קדוש, על פי רוח הקודש. כלומר שגילית

שמאל, שה"ס נקודת השורק (כנ"ל בהקסח"ו דף ט"ו ד"ה ההיא) ויצחק הוא קו השמאל, ויעקב הוא קו האמצעי, וא"כ היה יצחק צריך לתת יין ליעקב, ולא יעקב ליצחק. וע"ז תירץ, ההוא יין משיך ליה יעקב מרחיק, דהיינו ע"י עלית ז"א לבינה, שמיעט שם הגי' דשמאל בכח המסך דחירק (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) שע"ז יחד ב' הקוין זה בזה וקיים הארת שניהם שהימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל רק ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ואחר שיצאו ע"י יעקב, שהוא ז"א ג' קוין בבניה, או המשיך אותם יעקב למקומו. וז"ש ההוא יין משיך ליה יעקב מרחיק, מבינה, בסוד תלת מחד נפקי תלת בחד קיימא כנ"ל. וסחיט ליה מענבים דההוא גפן, שהוא מלכות, דהיינו שהמשיכם אל המלכות המאירה רק ממטה למעלה, ושם סחט הענבים, דהיינו שגילה הארת החכמה, הנקראת יין. כדון אמשיך ליה ליצחק, ההוא יין דקא אתחזי ליה, דהיינו הארת החכמה המאירה ממטה למעלה, שהוא ראוי לשתותו. אמנם יצחק עצמו לא היה יכול להמשיך היין, שאם הוא היה ממשיכו היה מאיר ממעלה למטה כדרך קו השמאל שה"ס יין המשכר. אלא רק אחר שיעקב שהוא קו האמצעי, תקן את היין שלא יאיר אלא בבחינת המלכות, דהיינו ממטה למעלה, או נעשה ראוי לשתותו, ואז נבחן ליין המשמח אלקים וגו'. וז"ש, וחדי ושתה. להיותו יין המשמח. הח"ד ויבא לו יין וישת, כי אם יעקב לא הביא לו עם התקון שלו לא היה יכול לשתות, כי היה (דפריי דף קפ"ט ע"א * דף קפ"ט ע"ב)

יין הטוב והכי הוא, כמה דאמר חנוך מטטרון. תווה ר' אלעזר, ותווה ר' אבא, אמרו הא ז חמרא ה דילך, הוא נצחת מלאכא ה קדישא, אפומא דרוח קודשא. פז) א"ל, עד כען ההוא גפן מחכא למעבד פירין. ובגפן: דא איהו גפן דאשתמודעא בקודשא. בגין כ דאית גפן אחרא, דאיהו אקרי גפן נכריה. ל וענבים דילה לא אינון ה ענבים, אלא קשין, אחידין לבא, נשכין ככלבא. אינון ענבים אקרון, ו סורי הגפן נכריה. אבל גפן דא, נ עלה כתיב ובגפן, ההיא דאשתמודעא. ה ההיא דכל ע קדישין טעמו חמרא עתיקא, חמרא טבא, חמרא דיעקב יהיב ביה מיא, פ עד דכל אינון דידיעין לטעמא חמרא, טעמו ליה, והוה טב לחכא. פח) וההיא גפן, כד מטא לגבה, אושיטת תלתא שריגין, ואינון תלת דיוקנא דאבהן, ז דאתקדשת בהו. ולית קדושה אלא ביין, ולית ברכתא אלא ביין. באתר דחדוה שארי. והיא כפורחת, ככלה דאתקשטת ועאלת ברחימו, בחדוה דההוא יין דאתערב במיא. כדין עלתה נצה, סליקת רחימו דילה לגבי דודה,

מסורת הזוהר
 (ירמיה ב) לך קנא צ"ב. ז מלאך. ח קדישא. ט שליחא ברזא ול"ג קדישא אפומא. י פומא. כ דסטרא ול"ג דאית גפן. ל וענפין. מ ענפין. נ ל"ג עלה. ס האי. ע קודשין. פ עוד. צ דאתקשטת. חלופי גרסאות

<p>מאמר</p> <p>הינוקא</p> <p>פז) א"ל עד כען וכי: אמר לו הילד, עד עתה מחכה גפן ההוא לעשות פירות. כלומר, שתתגלה בו הארת החכמה שהיא פירותיו כנ"ל. ובגפן, זה הוא גפן הנודע בקודש, שהוא מלכות. כי יש גפן אחר, שהוא נקרא גפן נכריה, שהענבים שלה אין הם ענבים, אלא הם קשים הצובתים הלב ונושכים את החיך ככלב. אלו ענבים נקראים סורי הגפן נכריה שהוא הס"א. אבל גפן זה המלכות, עליו כתוב, ובגפן, דהיינו אותו הנודע, אותו שכל הקדושים טועמים בו יין ישן, יין טוב, יין שיעקב נתן בו מים כנ"ל בדבור הסמוך, עד שכל אלו היודעים לטעום יין, טועמים אותו, והוא טוב לחיך.</p> <p>פח) וההיא גפן כד וכי: וגפן ההוא שהוא המלכות, כשמגיעים אליו, היא מושיטה ג' שריגים, שהם ג' צורות של האבות, דהיינו ג' קוין, שנתקדשת בהם. כי אין קדושה אלא ביין, ואין ברכה אלא ביין, במקום שהשמחה שורה. דהיינו יין המשמח, כנ"ל. והיא כפורחת, היינו כמו כלה המתקשטת ובאה באהבה בשמחה של יין ההוא. שהוא הארת חכמה, המעורב במים, שהוא חסדיים. או עלתה נצה</p>

ושריאת לנגנא ולאעלא ברחימו. וכדין, אתמליין ואתבשלן אינון ענבין, רכיכין ומליין מההוא חמרא טבא עתיקא ^ק חמרא דיעקב ארמי ביה מיא. פט) ועל דא מאן דמברך על היין, ומטי על הארץ, אצטריך למרמי ביה מיא, בגין ^ר דלית ליה לברכא רחם ה' על ישראל עמך, ^ש בר במיא גו חמרא ואי לאו, מאן יכיל למסבל. דא הוה לבשרא ליוסף, בגין דביה הוה תליא מלתא ^ז חנוך מטטרוין אמר, שלשה שריגים ודאי. לקבל תלת אבהן, והא ארבע אינון דילה. אלא דא הוא דכתיב, והיא כפורחת. בזמנא דאיהי סליקת ופרחת בכנפיהא ^ח לסלקא, כדין עלתה נצה, דא הוא ההוא רביעאה דאשתאר. דסליק בהדה, ולא אתפרש מנה. הה"ד, ^ט וירכב על כרוב ויעף. כד יעוף. כפורחת בזמנא דפורחת. ושפיר אמר חנוך מטטרון, והכא הוא.

צא) ^א תווה רבי אלעזר, ותווה רבי אבא, אמרו, מלאכא קדישא, שליחא מלעילא, הא חמרא דילך, הוא, נצחת ברזא דרוח קדשא. אתו כלהו חברייא ונשקוהו. א"ר אלעזר, בריך רחמנא דשדרני הכא.

צב) אמר ההוא ינוקא, חברייא. נהמא וחמרא עיקרא דפתורא אינון, כל

מסורת הוזהר

(ז) (ש"ב כב) תרומה שא צ"צ.

חלופי גרסאות

ק ל"ג חמרא דיעקב ארמי ביה מיא. ר דאית.
 ש ל"ג בר. ת ל"ג לסלקא; לסלקא בכנפיהא.
 א ל"ג מן תווה עד אתו.

מאמר

הסולם

הינוקא

ומשיב, אלא זה הוא שכתוב, והיא כפורחת. כי בזמן שהיא עולה ופורחת בכנפיה לעלות, דהיינו בזמן שהיא מאירה ממטה למעלה, אז עלתה נצה, זה הוא אותו הרביעי שנשאר, דהיינו גבריאל, שהוא עולה עמה ואינו נפרד ממנה, כי גבריאל הוא מקו השמאל, וכן המלכות היא מקו השמאל, וע"כ אינו נפרד ממנה, כלומר שגם גבריאל אינו יכול לשלוט, אלא בזמן שהמלכות מעופפת ומאירה ממטה למעלה. וז"ש, וירכב על כרוב ויעף, שפירושו כשהמלכות מעופפת אז היא רוכבת על כרוב, שהוא גבריאל, דהיינו כפורחת, בזמן שהיא פורחת דהיינו בזמן שמאירה ממטה למעלה. כי השמאל אינו יכול להאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ויפה אמר חנוך מטטרון, וכך הוא.

צא) תווה ר' אלעזר וכו': תמה ר' אלעזר ותמה ר' אבא. אמרו לו, מלאך קדוש שליח מלמעלה, הרי היין שלך, הוא שניצח בסוד רוח הקודש. באו כל החברים ונשקוהו. א"ר אלעזר ברוך הרחמן ששלחני כאן.

צב) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו הילד

נצה, היינו שהאהבה שלה עולה אל דודה, ד"א, ומתחלת לנגן ולהכנס באהבה, ואז הבשילו אשכולותיה ענבים, שנתמלאו ונתבשלו אלו ענבים הרכים, ומלאים מאותו יין הטוב הישן, יין שיעקב זרק בו מים. (כנ"ל אות פ"ו). פט) ועל דא מאן וכו': וע"כ מי שמברך ברכת המזון על היין, ומגיע אל על הארץ, צריך להטיל בו מים, משום שאין לו לברך רחם ה' על ישראל עמך רק אם יש מים תוך היין. כלומר כל עוד שהארת החכמה שבשמאל שה"ס יין, אינה מעורבת עם חסדים שבימין שה"ס מים, אין רחמים במלכות, אלא היא כולה דין בלי רחמים. ואם אינו מטיל בה מים, מי היה יכול לסבול את דינין של המלכות וזה היה לו לשר המשקים לבשר את יוסף, שה"ס יסוד דד"א, משום שבו היה תלוי הדבר. כלומר, שהוא המשפיע הכל אל המלכות.

צ) חנוך מטטרון אמר וכו': חנוך מטטרון אמר, שלשה שריגים, הם ודאי כנגד ג' אבות, שהם ג' קוין, דהיינו מיכאל אוריאל רפאל, ושאל, הרי ארבעה מלאכים הם שלה מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, ולמה אומר שלשה. (דפו"י דף קפ"ט ע"ב)

שאר מיכלא אבתרייהו אתמשך. ^ב והא אורייתא רווחת לון, ודילה אינון. אורייתא בעאת מנייכו, בבעו, ברחימו, ואמרה ^ח לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי. והואיל ואורייתא זמינת לכו, והיא בעאת מנייכו מלה דא, אית לכו למעבד רעותא ^ג דילה. במטו מנייכו, הואיל ואיהי זמינא לכו, דתעבדון רעותה. אמרו הכי ^ד הוא ודאי. יתבו ואכלו וחדו בהדיה. כיון דאכלו אתעכבו על פתורא.

^{צג} פתח איהו ואמר. ^ט ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. ^ה ויאמרו זקני מואב ואל זקני מדין לא כתיב, אלא ויאמר מואב. עולמין נטלו עיטא מסביא, וסביא אתמשכו אבתריהו, ואינון יהבו לון עיטא. מאי עיטא יהבו לון. עיטא בישא נטלו לגרמייהו. אמרו לון ^ו למואב, גדולא בישא גדלנא ביננא. ומנו. משה רביהון. על חד כומרא דהוה ביננא, דרבי ליה וגדיל ליה בביתיה, ויהב ליה ברתיא לאנתו. ולא עוד, אלא יהב ליה ממונא, ושדר ליה למצרים, לשיצאה כל ארעא. ואיהו, וכל ביתיה, אתמשכו אבתריה. אי ^ז להווא רביהון, ניכול לאעקרא מן עלמא, כל עמא דיליה יתעקרון מיד מעלמא. וכל עיטא בישא מההוא מלה דפעור, ממדין הוה.

^{צד} ות"ח, דכלא הוה ממדין. וכל עיטא דלהון על משה הוה. ובעיטא דלהון, ^ח שכרו לבלעם. כיון דחמו דבלעם לא יכיל, נטלו עיטא אחרא בישא לגרמייהו, ואפקירו נשייהו ובנתייהו יתיר ממואב, דהא על נשי מדין כתיב, ^ט הן הנה היו לבני ישראל וגו'. וכלא ממדין הוה. נטלו * עיטא בהדי נשיאה

מסורת הזהר

^ח (משלי יט) ויצא קמח צ"ד. ^ט לעיל אות סו צ"ח. ^י (במדבר לא) להלן אות שצה צ"ו. ^ז מואב אל זקני מדין ויאמרו; ויאמר. ^ו מואב. ^ה מוסיף ליה לההוא. ^ח שדרו. ^ג תצט צ"ג.

חלופי גרסאות

ב ל"ג והא. ג הוא. ד ל"ג הוא. ה מוסיף ויאמר מואב אל זקני מדין ויאמרו; ויאמר. ו מואב. ז מוסיף ליה לההוא. ח שדרו.

מאמר

הילד, חברים, לחם ויין, הם עיקר השלחן. כל שאר המאכלים הם נמשכים אחריהם. והרי התורה הרויחה אותם, לחם ויין, ושלה הם, והתורה מבקשת מכם בבקשה באהבה, ואמרה, לכו לחמו בלחמי, ושתו ביין מסכתי. וכיון שהתורה הזמינה אתכם, והיא מבקשת מכם דבר זה, יש לכם לעשות הרצון שלה. בבקשה מכם, כיון שהיא הזמינה אתכם, תעשו רצונה. אמרו כך הוא ודאי. ישבו ואכלו ושמחו עמו. אחר שאכלו, נתעכבו על השלחן. פתח הוא ואמר.

^{צג} פתח איהו ואמר ויאמר מואב וגו': שואל, ויאמרו זקני מואב אל זקני מדין לא כתוב, אלא ויאמר מואב. היינו כי הצעירים על מואב לקחו עצה מזקנים של מדין, והזקנים נמשכו אחרי רצון הצעירים ונתנו להם עצה. ^ד (דברי דף פס"ט ע"ב *) דף ק"צ ע"א

הסולם

הינוקא

מהו העצה שנתנו להם. הוא, שלקחו לעצמם עצה רעה. אמרו זקני מדין למואב, גידול רע גדלנו בינינו, ומי הוא. הוא משה רבם. כומר אחד שהיה בינינו, אימן אותנו וגידל אותנו בביתו, ונתן לו בתו לאשה. ולא עוד אלא שנתן לו כסף ושלה אותנו למצרים להשמיד כל הארץ, והוא, הכומר, וכל ביתו נמשכו אחריו. אם רבם ההוא, נוכל לעקור מן העולם, כל העם שלו יתעקר מיד מן העולם. וכל העצה הרעה בדבר פעור, היתה ממדין.

^{צד} ות"ח דכלא הוה ממדין וכו': ובוא וראה, שהכל היה ממדין. וכל עצתם על משה היה, ובעצתם של מדין שכרו את בלעם. כיון שראו שבלעם אינו יכול. נטלו לעצמם עצה רעה אחרת והפקירו נשותיהם ובנותיהם יותר ממואב, כי על נשי מדין כתוב, הן הנה היו לבני

דלהון, ^ט דיפקיר ברתיה. דחשיבו לנטלא למשה ברשתיהון, בכמה זיני חרשין
 אעטרו לה, ^ז דיתפס רישא דלהון. וקודשא בריך הוא ^ו משיב חכמים אחר.
 צה) אינון חמן דרישא יתפס ברשתא דלהון, ולא ידעו, חמו ולא חמו.
 חמו רישא דעמא ^כ דנפיל בהדה, וכמה אלפין אוחרנין, וחשיבו דמשה הוה,
 אפקירו לה, ופקידו לה על משה, דלא תזדווגי ^ל לאחרא, אלא ביה. אמרה לון,
 במה אנדע. אמרו ההוא דתחמי דכלא קיימי קמיה, ביה תזדווגי, ולא באחרא.
 כיון דאתא זמרי בן סלוא, קמו קמיה ^מ ארבעה ועשרים אלף, משבטא דשמעון,
 בגין דהוה נשיאה דלהון, והיא חשיבת דהוא משה, ואזדוגת ביה. כיון דחמו כל
 אינון שאר לדא, עבדו מה דעבדו, והוה מה דהוה.
 צו) וכלא הוה ממדין, בכמה זינין, ובג"כ אתענשו מדין. וקב"ה אמר
 למשה, ^ז נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים. לך אתחזי, ולך יאות. למואב
 אנא ^נ שביק לון לבתר ^ס דיפקון תרין מרגלאן מנייהו, הא דוד בריה דישי,
^ע דאיהו ינקום נוקמין ^פ דמואב, ויסחי ^צ קדירה דמליא ^ק טנופא דפעור, הה"ד
^ח מואב סיר רחצי ודאי, ועד דאינון תרין מרגלאן לא נפקו, לא אתענשו, כיון
 דנפקו, אתא דוד ואסחי קדירה מטנופא דלהון. וכלהו אתענשו. מדין בימי משה.
 מואב בימי דוד.

צז) ת"ח, ^ר חייביא דמדין, עכ"ד לא שכיכו מכל בישין דלהון. ^ש לבתר

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

כ) (ישעיה מד) בשלח יד צ"ע. ז) (במזכר לא) ט ויפקיר ברתיה וחשיבו. י ל"ג דיתפס. כ ל"ג
 לעיל ארת ס צ"ל. מ) (תהלים ס) להלן אות מן דנפיל עד וחשיבו. ל ל"ג לאחרא. נ מאה
 ועשרים; תשעה וחמשיין. ו סליק. ס דתפקון. רנה צ"מ.
 ע דא. פ מן מואב. צ ל"ג קדירה דמליא. ש מוסיף ותו לבתר.
 ק מטנופא; ל"ג מן טנופא עד מטנופא. ר חייבא. ש מוסיף ותו לבתר.

חינוקא

הסולם

מאמר

כ"ד אלף, את זה, עשו מה שעשו, והיה מה
 שהיה.
 צו) וכלא הוה ממדין וכי: והכל היה
 ממדין בכמה אפנים. ומשום זה נענשה מדין,
 והקב"ה אמר למשה נקם נקמת בני ישראל
 מאת המדינים. לך ראוי ולך נאה. למואב, אני
 עוזב אותם, עד שתצאנה שתי מרגליות
 מביניהם. הרי דוד בן ישי, שהוא ינקום
 הנקמות ממואב, וירחוק הקדרה המלאה טנופת
 של פעור. ז"ש מואב סיר רחצי. ודאי. וכל
 עוד שאלו ב' מרגליות לא יצאו מהם, לא
 נענשו, כיון שיצאו, בא דוד ורחץ הקדרה
 מטנופת שלהם. וכולם נענשו מדין בימי משה.
 מואב בימי דוד.

צז) ת"ח חייביא דמדין וכי: בוא וראה
 רשעי מדין עם כל זה, לא שקטו מכל הרע
 שלהם

לבני ישראל וגו'. והכל ממדין היה. לקחו עצה
 עם הנשיא שלהם שיפקיר בתו. כי חשבו
 לקחת את משה ברשתם. בכמה מיני כשפים
 העטירו אותה, כדי שתתפוס הראש של ישראל.
 והקב"ה משיב חכמים אחר.
 צה) אינון חמן דרישא וכי: הם ראו,
 שהראש יתפס ברשת שלהם. ולא ידעו מי הוא,
 ראו ולא ראו. ראו ראש העם שיפול עמה. עם
 כזבי, וכמה אלפים אחרים, וחשבו שהוא משה.
 הפקירו אותה, את כזבי, וציוו אותה על משה,
 שלא תזדווג לאחר אלא לו. אמרה להם במה
 אדע. אמרו לה, אותו שתראי כי הכל עומדים
 מפניו, עמו תזדווגי ולא באחר. כיון שבא
 זמרי בן סלוא, עמדו לפניו כ"ד אלף משבט
 שמעון, משום שהיה הנשיא שלהם, והיא חשבה
 שהוא משה, ונזדווגה עמו. כיון שראו כל אלו,

(דפ"י דף ק"צ ע"א)

דרין דחמו דמית יהושע, וכל אינון זקנים ה דאתחזו למעבד נס על ידיהו, אמרו, השתא שעתא קיימא לן. מה עבדו אתו לגבי עמלק, אמרו אית לכון לאדכרא, מה עבדו לכון בני ישראל, ומשה רביהון, ויהושע תלמידא דיליה, דשיצי ר לכון מעלמא, השתא הוא עדנא דלית בהו מאן דאגין עלייהו, ואנן בהדייכו, דכתיב (א) מדין ועמלק ובני קדם וגו', (ב) מפני מדין עשו להם בני ישראל את המנהרות וגו'. לא הוה בעלמא, מאן דיעביד בישא בכלא, ב כמדין. ואי תימא ג עמלק. בגין קנאת ברית דקריבו ד לגבי ברית. וע"ד קני קב"ה קנאה עלמין, דלא יתנשי. אמרו ודאי הכי הוא, ה ולית הכא ו ספקא בעלמא.

צח) פתח ואמר, (ז) ויאמר יי אלי אל תצר את מואב וגו'. ויאמר יי אלי, וכי עד השתא לא ידענא דעם משה הוה ממלל קב"ה, ולא עם אחרא, דכתיב ויאמר יי אלי. ט אלי למה. אלא למשה פקיד קב"ה, דלא לאבאשא למואב. אבל לאחרא לא, לדוד לא פקיד דא, ובג"כ אלי אל תצר את מואב, אפילו לתחום זעירא ה דלהון. דהא מנייהו יפוק מאן דיתן נוקמין לישראל, וינקום נוקמייהו, ואיהו דוד דאתא מרות המואביה.

צט) ואל תתגר במ מלחמה, כל דא אתפקד למשה, הא לאחרא שרי. ואי תימא, ליהושע ולאינון זקנים דהו דאריכו יומין בתריה שרי. לאו הכי. בגין דכלהו מבי דינא דמשה הו, ומה דאתסר למשה, אתסר להו ועוד דלא נפק

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(א) (שופטים ו). (ט) (שם). (ז) (דברים ב) לעיל ת דחוי. א לכל. ב כעמלק על ול"ג מן כמדין עד ברית. ג כעמלק. ד ל"ג לגבי; ברית לגבי; ברית לגבי עלאה ויקנא. ה ל"ג ולית הכא ספקא. ו נפקא. ז וכי עד השתא לא ידענא ול"ג אלי למה. ח ל"ג דלהון.

הינוקא

הסולם

מאמר

ה' אלי אל תצר את מואב וגו' שואל ויאמר ה' אלי, וכי עד עתה לא ידענו שעם משה דיבר הקב"ה ולא עם אחר, שהיה צריך לכתוב ויאמר ה' אלי, אלי למה. ומשי"ב, אלא למשה צוה הקב"ה שלא לצר את מואב. אבל לאחר לא צוה, לדוד לא צוה זה. ומשום זה כתוב, ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב. אפילו לגבול קטן שלהם, כי הם יצא, מי שינקום נקמות לישראל וינקום גם נקמתם, ממואב. והוא דוד, הבא מרות המואביה.

צט) ואל תתגר במ מלחמה: כל זה נצטוה למשה, אבל לאחר מותר. ואם תאמר ליהושע, ולאילו הזקנים שהאריכו ימים אחריו, ג"כ מותר. אינו כן, משום שכולם מבית דינו של משה היו, ומה שנאסר למשה נאסר להם. ועוד שלא יצאו עדיין אלו מרגליות הטובות,

כי

שלהם. לאחר דורות, שראו שיהושע מת, עם כל אלו הזקנים הראוים שיעשה נס על ידיהם, אמרו, עתה השעה עומדת לנו. מה עשו באו אל עמלק, אמרו להם, ראוי לכם לזכור, מה עשו לכם ישראל ומשה רבם, ויהושע תלמידו, שיכלה אתכם מן העולם. עתה היא העת, כי אין בהם מי שיגן עליהם. ואנו נלך אתכם. שכתוב, מדין ועמלק בני קדם וגו'. מפני מדין עשו להם בני ישראל את המנהרות וגו'. לא היה בעולם מי שיעשה רעה לישראל בכל, כמו מדין, ואם תאמר, עמלק, הוא משום קנאת ברית שהם קרבו אל הברית לפגום אותה. (כמ"ט) ויקהל אות ד'. ועי' מד"ר נשא פרק י"ג) ע"כ, קנא הקב"ה קנאת עולם שלא תשכח. אמרו, ודאי כך הוא ואין בזה ספק בעולם.

צח) פתח ואמר ויאמר וגו': פ"א, ויאמר

(דפ"י דף ק"צ ע"א)

בלק

מא

ס עדיין אינון מרגלאן טבאן, דהא ביומיהון דשופטים נפקא רות. וברתיה דעגלון מלכא דמואב הות. מית עגלון, דקטיל ליה אהוד. ומנו מלך אחרא, ודא ברתיא אשתארת, והות בבי כ אומנא, ובשדי מואב. כיון דאתא תמן אלימלך, נספה לבריה.

ק) ואי תימא דגיירה אלימלך תמן. לא. אלא כל אורחי ביתא, ומיכלא ומשתיא אוליפת. ח אימתי אתגיירת. לבתר כד אזלת בנעמי, כדין אמרת, ט) עמך עמי ואלהיך אלהי. נעמה בבני עמון ביומי דדוד נפקא.

קא) כדין שראת רוח קודשא על דוד. א"ל, דוד, כד כל עלמא מדידנא, נ ואפילנא עדבין, ישראל חבל נחלתו ס הוו, דכירנא מה דעבדו ט מואב בחבל נחלתו. פ מה כתיב, ז) וימדדם בחבל. בההוא חבל נחלת יי. כל אינון דהוו מההוא ז זרעא, ק ההוא חבל אחיד בהו.

קב) כתיב ק) מלא החבל. ר מהו מלא החבל. אלא ההוא ט דכתיב, ד) מלא כל הארץ כבודו. ת והוה אמר, דא הוא לאחייא, ודא הוא לקטלא. וההוא חבל אחיד באינון דאתחזון לקטלא. בג"כ אחיד בחבל, א) ופשיט חבל, על ב מה דעבדו בההוא חבל נחלת יי.

קג) ומדין, גדעון שצי כל ההוא זרעא, דלא אשאיר מנייהו, מכל אינון

מסורת הוזהר

פ) רות א) ת"ז תל"א עה: ז"ח מז ט"ב שכ"ב ס ל"ג עדיין. י ל"ג דשופטים. כ ל"ג אומנא. ל וכל ול"ג מן ואי עד אורחי. מ קודם דאתגיירת. נ ל"ג ואפילנא עדבין. ס הות. ע בחבל נחלתו מואב. פ מוסיף מואב מה; מה דכתיב; ל"ג מן מה עד חבל. ז חבל. ק והוא. ר ל"ג מהו מלא החבל אלא. ש מוסיף דכתיב ביה. ת הות. א ל"ג ופשיט. ב ההוא [חבל] ול"ג מה דעבדו בההוא. ג וגדעון ול"ג ומדין; ומדין ול"ג גדעון.

חלופי גרסאות

הינוקא

מה שעשו מואב לחבל נחלתו. מה כתוב. וימדדם בחבל. היינו באותו החבל נחלת ה', שהוא ישראל, כל אלו שהיו מאותו הזרע של המואבים שהורעו לישראל בימי משה, היה אותו החבל נאחו בהם.

קב) כתיב מלא החבל וכי: כתוב, מלא החבל, מהו מלא החבל. אלא זהו שכתוב, מלא כל הארץ כבודו. שהיא המלכות, שהיתה אומרת זה הוא להחיות וזה הוא להרוג. וחבל ההוא נאחו באלו שהיו ראויים שיהרגו. משום זה אחז בחבל, ופשט את החבל, על מה שעשו לאותו חבל נחלת ה'.

קג) ומדין, גדעון שצי וכי: ומדין, היה גדעון מכלה כל אותו הזרע, שלא השאיר מהם. מכל אלו שהרעו לישראל בעצה או בדבר אחר. ולכולם

הסולם

כי בימי השופטים יצאה רות. ובת עגלון מלך מואב היתה. מת עגלון, שהרגו אהוד, ונתמנה מלך אחר, נשארה בת עגלון זו, והיתה בבית אומנת, ובשדי מואב. כיון שבא שמה אלימלך, לקחה לבנו.

ק) ואי תימא דגיירה וכי: ואם תאמר שאלימלך גייר אותה שם. לא. אלא כל דרכי הבית, ואכילה ושתייה. למדה. ומתי נתגיירה. אח"כ, כשהלכה עם נעמי, אז אמרה עמך עמי ואלקיך אלקי. נעמה שיצאה מבני עמון, בימי דוד יצאה.

קא) כדין שראת רוח וכי: אז שרה רוח הקודש על דוד. א"ל, רוח הקודש, שהיא מלכות, דוד, כשמדדתי כל העולם והפלתי גורלות, וישראל חבל נחלתו, היה, אני זוכר, (דפריי דף ק"צ ע"א)

דאבאישו ז לישראל בעיטא, או במלה אחרא. ולכלהו דאבאישו לישראל, קב"ה נטיר לון דבבו, ונטל מנייהו נוקמין. אבל אי זמינין ה למיתי מנייהו טב לעלמא, (* אריך רוגזיה ו ואפיה עמהון, עד דיפיק ההוא טב לעלמא, ובתר כן נטיל נוקמא ודינא מנייהו. א"ר אלעזר, הכי הוא ודאי, ודא הוא ברירו דמלה. אמר ההוא ינוקא, מכאן ולהלאה, חברייא, אתקינו מאני קרבא בידייכו, ואגחו קרבא. קד) פתח ר' אלעזר ואמר, (ו) ברכו יי מלאכיו גבורי כח וגוי. דוד מלכא זמין לברכא לקב"ה, זמין לחילי שמיא, דאינון ככביא ומזלי, ושאר חיילין, ושתף לנשמחא ז דיליה בהדייהו, לברכא לקב"ה. הה"ד, ברכו יי כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי נפשי את יי חתים בנפשיה כל ברכאן. קה) זמין למלאכי מרומא לברכא ליה, דכתיב ברכו יי מלאכיו וגוי, ועד לא אתו ישראל, מלאכי מרומא הוו עבדי ושלמי עשיה. כיון דאתו ישראל, וקיימו על טורא דסיני, ואמרו (ח) נעשה ונשמע, נטלי עשייה ממלאכי השרת, ט אתכלילו

חלופי גרסאות

ד ל"ג מן לישראל עד לישראל. ה ל"ג למיתי. ו ואפיק. ז ל"ג דיליה. ח ל"ג חתים. ט ל"ג מן אתכלילו עד דישראל.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים קג) הקס"ז קסו צ"ד. ה) (שמות כד) שמות ה צ"ל.

הינוקא

גבורי כח עושי דברו היו בתחילה מטרם שבאו ישראל, ולאחר כך, שבאו ישראל, היו המלאכים רק לשמוע בקול דברו, אבל עושי דברו היו ישראל. אשרי הם ישראל שלקחו מהם העשיה, ונתקיימה בהם, כבר ידעת שכל העולמות אינם באים אלא לתקן המלכות. ותקונה הראשון הוא עליתה והתערבותה בבינה. שלולא זה לא היתה ראויה לקבל כל אור (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וכל המלכות מראשה עד סופה מעורבת עם כלים דבינה, אבל יש הפרש בין מחזה שלה ולמעלה, ששם עיקרם הם מכלים דבינה, לבין מחזה שלה ולמטה, ששם עיקרם הם מכלים של עצמה. ונודע, שהמלכות נקראת דבר ה', וכן היא נקראת עשיה. והבינה נקראת שמיעה. ולפי הנ"ל תבין, שמחזה ולמעלה ששם הכלים דבינה היא נקראת בבחינת לשמוע בקול דברו, דהיינו שמיעה שבמלכות, כי דברו, היא מלכות, ולשמוע, היא בינה. ומחזה ולמטה היא נקראת עושי דברו, דהיינו עשיה שבמלכות, כי דברו היא מלכות ועושי הוא עשיה. והנה המלאכים וישראל הם תולדות המלכות. שעליהם מוטל לתקן את שרשם, אלא שהמלאכים יוצאים מזווג דנשיקין דז"א ומלכות

הסולם

מאמר ולכולם שהרעו לישראל, הקב"ה נוטר להם שנאה, ולוקח מהם נקמות. אבל אם עתיד לצאת מהם טוב לעולם מאריך כעסו ואפי להם, עד שיצא אותו הטוב לעולם, ואחר כך לקח מהם נקמות ודין. א"ר אלעזר, כך הוא ודאי, וזה הוא בירורו של הדבר. אמר אותו הילד, מכאן ולהלאה חברים, התקינו בידיכם כלי מלחמה, וערכו מלחמה. קד) פתח ר' אלעזר וכו': פ"א ואמר, ברכו ה' מלאכיו גבורי כח וגוי. דוד המלך הזמין לברך את הקב"ה, הזמין לצבאות השמים, שהם ככבים ומזלות ושאר הצבאות, ושיתף את הנשמה שלו עמהם, לברך את הקב"ה. ז"ש, ברכו ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי נפשי את ה'. חתם בנפשו כל הברכות. קה) זמין למלאכי מרומא וכו': הזמין את מלאכי מרום, לברך לו, שכתוב, ברכו ה' מלאכיו וגוי. ומטרם שבאו ישראל, מלאכי מרום היו עושים ומשלימים את העשיה. כיון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני, ואמרו נעשה ונשמע, לקחו העשיה ממלאכי השרת. נכללו בדברו, ומאז, היתה עשיה בארץ ישראל בלבדם, ומלאכים הקדושים בלבדם. וישראל גומרים ומשלימים העשיה. ועל כן, (דפרי דף ק"צ ע"א *) דף ק"צ ע"ב)

בדברו. ומכדין, עשיה הות בארעא דישראל בלחודייהו, ומלאכין קדישין בלחודייהו. ישראל כ גמרין ושלמין עשייה. וע"ד גבורי כח עושי דברו בקדמיתא, ולבתר לשמוע. זכאין אינון ישראל, דנטלו עשייה מנייהו, ואתקיים בהו. קו) אמר ההוא ינוקא, נטר גרמך ואצלח כ במאנך. וכי שבחא דא בלחודוי נטלו ישראל, ולא אחרא. אמר שבחא דא אשכחנא, ולא אחרא. אמר ההוא ינוקא, מ כיון דחרבא דילך לא אצלח. נ או אנת לא מנענעא ליה כדקא חזי, ס שבך חרבא למאן דאגח קרבא.

קז) שבחא עלאה דלא אתמסר למלאכי עלאי ט בלחודייהו, אלא פ בהדי ישראל, מאן איהו. ז קדוש. ברכה אתמסר לון בלחודייהו, כמה דאתמסר לישראל. אבל ק קדוש, לא אתמסר לון בלחודייהו, אלא בהדי ישראל. דלא מקדשי קדושה,

חלופי גרסאות

י ל"ג בלחודייהו. כ אמרין. ל ל"ג במאנך. מ מלהטא. נ אי. ס ל"ג שבך חרבא. ע בלחודוי. פ לישראל ול"ג בהדי. צ קדושה, קדושה. ר קדושה.

הינוקא

הסולם

מאמר

מוטל לגמור את גמר התקון של מחזה ולמטה של המלכות. וע"ד גבורי כח עושי דברו. הנאמר במלאכים זה היה בקדמיתא, מטרם שבאו ישראל. ולבתר, אחר שבאו ישראל, לשמוע, נשאר אל המלאכים רק לשמוע בקול דברו בלבד. ולא יותר, כי עושי דברו לקחו מהם ישראל.

קו) אמר ההוא ינוקא וכי: אמר אותו הילד, שמור עצמך והצלח בכליך. וכי שבח הזה בלבד לקחו ישראל. ולא שבח אחר. אמר לו, שבח הזה מצאתי. ולא אחר. אמר אותו הילד, כיון שהחרב שלך אינו מצליח או אתה אינו מנענע אותו כראוי, עזוב החרב למי שהוא בעל מלחמה. פירוש חרב רומי על העסק של ב' מיני דינין דבינה ודמלכות בסוד חרב פיפיות. (כנ"ל אות ט"ח) וכיון שר' אלעזר עסק בב' מיני דינים שבשמיעה ועשייה. ע"כ אמר לו הילד, כיון דחרבא דילך וכי. קז) שבחא עלאה דלא וכי: שבח עליון שאינו נמסר למלאכים העליונים בלבד, אלא ביחד עם ישראל, מה הוא. הוא קדוש, ברכה נמסר להם בלבדם כמו שנמסר לישראל, אבל קדוש לא נמסר להם בלבדם אלא עם ישראל, כי אינם מקדשים קדושה אלא עם ישראל. ואם תאמר הרי כתוב, וקרא זה אל זה ואמר וגו'. ומשיב, מתי זה. הוא בומן שישראל מקדשים למטה. ועד שישראל אינם מקדשים למטה, הם אינם אומרים קדושה.

פירוש ג' קדוש, הי"ס ג' קוין, ונודע

שקו

דמלכות, שה"ס מחזה ולמעלה דמלכות, ששם הכלים הם בעיקר מבינה. ששם סוד השמיעה. ונשמות ישראל יוצאות מזווג דיסודות דז"א ומלכות, שה"ס מחזה ולמטה דמלכות ששם הכלים הם בעיקר ממלכות. ששם סוד העשיה. והנה מטרם שבאו ישראל, היה מוטל כל התקון של המלכות על המלאכים. שהיו צריכים להשלים התקון של מחזה ולמטה של המלכות. אע"פ ששורשם הוא מחזה ולמעלה בלבד, כי לא היה מי שיתקן את המחזה ולמטה. וז"ש, ועד לא אתו ישראל, מלאכי מרומא הוו עבדי ושלמי עשיה, והיו המלאכים הן בבחינת לשמוע בקול דברו, שהוא מחזה ולמעלה של המלכות, והן בבחי' עושי דברו, שהוא מחזה ולמטה של המלכות, כיון דאתו ישראל וקיימו וכי נטלי עשיה ממלאכי השרת. שלקחו עליהם התקון של מחזה ולמטה דמלכות, ששם בחינת המלכות עצמה שנקרא עשיה. אתכלילו בדברו, שהוא כללות פרצוף המלכות, ונעשו בבחינת עושי דברו. דהיינו לתקן את המחזה ולמטה של המלכות ששם בחינת עושי דברו. ומכדין, עשיה, שהוא מחזה של המלכות הות בארעא דישראל בלחודייהו. שכל המקום הזה הוא חלקם של ישראל בלבד, משום שמשם שורשם. ומלאכין קדישין בלחודייהו, דהיינו המקום שמחזה ולמעלה שהוא חלקם של המלאכים בלבד, משום שורשם. כנ"ל. ישראל גמרין ושלמין עשיה. ועל ישראל

(דפרי דף ק"צ ע"ב)

אלא בהדי ישראל. ואי תימא, והא כתיב (א) וקרא זה אל זה ואמר, אימתי בזמנא דישׂראל מקדשי לתתא. ועד דישׂראל לא מקדשי לתתא, אינון לא אמרי קדושה. קח) בגין דקדושה מתלת עלמין סלקא, ולא מתרין, והיינו, וקרא זה, הא חד. אל זה, הא תרין. ואמר, הא תלתא. תלת עלמין, אינון לקבלייהו תלת קדושות. ובג"כ שבחא דישׂראל דנטלין קדושה לתתא ג' בלחודייהו.

קט) א"ר אלעזר, הכי הוא ודאי, ומלין אלין אוקימנא לון. ותו אוקימנא, דהא תלת קדושות אתמסרו לישׂראל לתתא. מן האי קרא, והתקדשתם והייתם.

מסורת הוהר

(א) (ישעיה ו) לעיל אות קא צ"ר.

חלופי גרסאות

ד ל"ג בלחודייהו. ש ל"ג ודאי.

הסולם

מאמר

הינוקא

וראש. ועולם היצירה, הוא חג"ת וגוף. ועולם העשיה מתחיל מחוזה ולמטה דעולם היצירה. שה"ס חצי ת"ת ונהי"מ. ומקום המלאכים הם מחוזה ולמעלה בעיקר, דהיינו בבריאה. ויצירה עד החוזה, אבל מחוזה ולמטה ששם עולם העשיה. אע"פ שיש גם שם אופנים, מ"מ נאחזים בעיקר רק ישראל. והוא מאותר הטעם שבארנו לעיל, בדבור הסמוך. כי שורש המלאכים הוא מחוזה ולמעלה בכל המדרגות. ושורש נשמות ישראל הוא מחוזה ולמטה בכל המדרגות. וב' הראשונים ימין ושמאל הם תמיד בחינת מחוזה ולמעלה בכל המדרגות, וקו האמצעי הוא מבחינת מחוזה ולמטה בכל המדרגות (ועי' תרומה רע"ג ד"ה ונודע) וזהו ערך כללי הנהוג בפרטות כל מדרגה ומדרגה. אבל מבחינת הפרט, יש ג' קוין מחוזה ולמעלה שהם חג"ת עד החוזה, וג' קוין מחוזה ולמטה שהם נה"י. אלא כשתחלק כל מדרגה לבחינת מחוזה ולמעלה, שהוא ג"ר דאותו מדרגה, ובחינת מחוזה ולמטה שהוא ג"ר דאותו מדרגה, יהיו ב' קוין עליונים ג"ר, וקו אמצעי ו"ק, והמלאכים מב' קוין עליונים, ונשמות ישראל מקו אמצעי. ולפי"ז אם נחשוב ג' עולמות בי"ע בדרך כלל, יהיו המלאכים מחוזה דיצירה ולמעלה וישׂראל מחוזה דיצירה ולמטה. ובדרך פרט, גם הבריאה נחלקת כן וגם העשיה נחלקת כן. שמחוזה ולמעלה דעשיה היא בחינת המלאכים ומחוזה ולמטה דעשיה, בחינת ישראל.

קט) א"ר אלעזר הכי וכי' : אר"א כך הוא ודאי, דברים אלו העמדתי אותם. ועוד העמדתי, כי ג' קדושות נמסרו לישׂראל למטה מן כתוב הזה, והתקדשתם והייתם קדושים

שקו אמצעי מיחד ב' הקוין זה בזה בכח המסך דחירק, (כנ"ל לן י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) אמנם צריכים שישׂראל, יעלו מין מבחי' מחוזה ולמטה דמלכות ששם שולט המסך הזה, ואם ישׂראל אינם מעלים מין לעורר בז"א המסך הזה, אין ז"א יכול ליחד ב' הקוין זה בזה (כמ"ש שם) ולפיכך המלאכים שהם מבחינת מחוזה ולמעלה אינם יכולים לעורר המסך בז"א, ואין להם חלק אלא בב' קוין ימין ושמאל, וכדי שיתאחו גם בקו האמצעי הם צריכים להשתתף עם ישראל. וז"ש, ברכה אתמסר לון בלחודייהו כמה דאתמסר לישׂראל, כי ברכה נמשכת מקו ימין, שהוא בחינת מחוזה ולמעלה, ואינם צריכים, לישׂראל, אבל קדוש לא אתמסר לון בלחודייהו וכי' כי אינם יכולים לעורר המסך דקו האמצעי הבא מבחינת מחוזה ולמטה, שאין להם חלק שם. וז"ש, ועד דישׂראל לא מקדשי לתתא, שמעוררים היחוד ע"י קו האמצעי, אינון לא אמרי קדושה, שהם אינם יכולים לעורר זה מעצמם. משום שאין להם שורש במחוזה ולמטה. כמ"ש לפנינו.

קח) בגין דקדושה מתלת וכי' : משום שקדושה עולה מג' עולמות, דהיינו שה"ס ג' קוין, ולא משני עולמות, ולא מב' קוין, והיינו, וקרא זה, הרי אחד, שהוא קו ימין, אל זה, הרי שנים, שהוא קו השמאל, ואמר, הרי שלשה, שהוא קו האמצעי. ג' עולמות הם כנגד ג' קדושות, ומשום זה השבח של ישראל, משום שלוקחים קדושה שלמטה שהוא קו האמצעי, בלבדם, כמ"ש בדיבור הסמוך.

פירוש, ג' עולמות בי"ע הם ביחד פרוצין אחד, שעולם הבריאה, הוא ג"ר, (דפו"י דף ק"צ ע"ב)

קדושים, כי קדוש אני יי'. והתקדשתם חד. והייתם קדושים תרין. כי קדוש אני יי', הא ב תלתא. הכא א אתמסר לון קדושה. א"ל יאות. ב והא לא אדכרת מרומחא, עד דנגלת ג ליה ד אנא מבתר כתפך, ושוי לך בידך. מכאן ולהלאה ה תדכר לרומחא, דאיהו בידך. טוב לאתר דשבקת.

קי) א"ר אלעזר, ו מלין דאנן בהו, בברכה אינון. ברכו, מאי ברכו. משיכו ז ברכאן, מאתר דכל ברכאן נפקין, עד ח דיתעבדון ברכה. בסגיאן משיכו דאתמשיך, ומגו סגיאן ט דמיין בההיא ברכה, מיד יפשוך מיין נוני סגיאין, לכמה וינין. וההוא משיכו מאי הוא. ה' משיכו. דנהורא דנהיר, מגו ההוא אספקלריאה דנהרא, דאתמשך מעילא לתתא.

קיא) האי למלאכי עלאי, דאינון בני מרומא כ דאדרא עלאה, אתמר ברכו יי'. אנן דיתבי לתתא, ג אמאי ברכו ח את יי'. בגין דאנן צריכין לאמשכא עלן, להאי את, ובה ניעול לגבי מלכא, לאחזאה אנפוי. וע"ד אמר דוד, ב) אני בצדק אחזה פניך, ג אני בצדק ודאי. ובג"כ, שירותא דצלוחא, ברכו את יי', לאמשכא

חלופי גרסאות

ת תלת ול"ג מן תלתא עד קדושה. א תלת ול"ג אתמסר לון. ב עבדת דלא. ג לה. ד ל"ג אנא. ה תדכרי. ו במלין. ז ל"ג ברכאן מאתר. ח דיתעברון. ט מיין. י נהרא. כ באדרא ול"ג עלאה. ל אמרי. מ ל"ג את. נ ל"ג אני.

מסורת הזהר

(ב) (תהלים יז) נח צט צ"ב.

הינוקא

קי) א"ר אלעזר מלין וכו': א"ר אלעזר הדברים שאנו בהם, הם בברכה. ברכו מהו ברכו, הוא המשכת הברכות מן המקום שכל הברכות יוצאות, דהיינו מבינה עד שנעשים בריכה, מרוב ההמשכה שנמשכה ומתוך ריבוי המים בבריכה ההיא, דהיינו מרוב השפע, מיד מרבים המים דגים רבים דהיינו מדרגות רבות, לכמה מינים, ומשיכה הזו מה היא, היא ה' שהיא המלכות, שהיא המשכת אור המאיר מתוך המראה המאיר, שהוא ז"א, הנמשך מלמעלה, מן הבינה, למטה, אל המלכות.

קיא) האי למלאכי עלאי וכו': זה הוא למלאכים העליונים, שהם במרום החדר העליון, להם נאמר ברכו ה', אנו היושבים למטה, למה אנו אומרים ברכו את ה', הוא משום שאנו צריכים להמשיך עלינו אותו את, שהיא המלכות, ובה נבא לפני המלך, ז"א, לראות פניה, וע"כ אמר דוד, אני בצדק אחזה פניך, אני בצדק, שהיא המלכות הנקראת צדק, ודאי, כלומר, ע"י הצדק שהיא המלכות אחזה פניך, ומשום זה תחילת התפלה היא

ברכו

הסולם

מר.

קדושים, כי קדוש אני ה'. והתקדשתם, אחד. והייתם קדושים שנים, כי קדוש אני ה', הרי שלשה. כאן נמסר לנו קדושה. אמר לו הילד, יפה הוא, אבל לא נזכרת מן הרומח עד שלקחתי אותו אני מאחורי כתפך ונתתי אותו בידך. מכאן ולהלאה תזכר את הרומח שהוא בידך. חזור למקום שעובת. דהיינו לדרוש שהתחיל בו.

רומח פירושו הדינין של הנוקבא בלבדם (כנ"ל באות ס"ח). ולפיכך הדרוש של קדושה, שישאל מעוררים בלבדם דינין דמסך שמבחינת המלכות, נבחן לרומח. משא"כ הדרוש של ר' אלעזר, שדבר מעושי דברו שהיא דינין דמלכות, ומלשמוע בקול דברו, שהוא דינין דבינה, נחשב זה לחרב, שיש לו ב' פיות, בינה ומלכות (כנ"ל אות ס"ח) לפיכך אמר הילד, לא אדכרתא מרומחא דהיינו מדרוש דקדושות, עד דנגלת ליה אנא וכו'. כי הילד הזכירה, וכמו שלקח הרומח ששכחו ועזבו מאחוריה, ונתנו בידו, ח"ש מכאן ולהלאה תדכר לרומחא דאיהו בידך. דהיינו שישתמש עם דרוש הקדושות.

(דפו"י דף ק"צ ע"ב)

על רישן האי את. וכיון דאנן משכן להאי את עלנא, אית לן למימר צלותא, ולשבחא.

קיב) ובג"כ אסור לברכא לבינ, עד לא יצלי בינ צלותיה, וימשיך על רישיה להאי את. ואי יקדים ויברך לבינ בקדמיתא, הא אמשיך לההוא בינ במה על רישיה, באתר דהאי את.

קיג) ובגין כך, למלאכי עלאי כתיב ברכו ע יי. ואנן את פ יי לתוספת. אמר ההוא ינוקא, ודאי צ הא ידענא דמאני קרבא דילך טבין אינון, ק אתדכר מנהון ולא תנשי לון, ודאי גבורה דבר נש דאגח קרבא * (ברומחא וחרבא איהו. אבל מהו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. א"ר אלעזר הא אמרית. אמר ההוא ינוקא, הא ידענא דחילא דרועא דילך אתחלש. השתא איהו עדנא, דלא לאמתנא, אלא לאלקאה בקירטא, אבנא ט בתר ת אבנא. כד"א ג) בקלע ואבן. בבהילו דא בתר דא. חדי ר"א. וחדו ר' אבא א וחבריא.

קיד) פתח ההוא ינוקא ואמר, (ד) שחורה אני ונאווה בנות ירושלם וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת וגו'. מלין אלין הא אוקמוה. אבל בשעתא ב דאיהי גו רחימו סגי לגבי רחימהא, מגו דחיקו ג רחימו, דלא יכלה למסבל, אזעירת גרמה בועירו סגי, עד דלא אתחזיאת ד מנה, אלא זעירו דנקודה חדא, ה ומאי איהי י.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ג) (ש"א יז). (ד) (שיר א) ב"ב קלד צ"ו. ט ואמשיך. ע מוסיף אונ ה. פ ל"ג ה. צ ל"ג הא. ק תדכר; אי תדכר. ר ל"ג אבל. ש בהד. ח מוסיף אבנא קירטא. א וחבריא. ב דא גו; דאיהי ול"ג גו. ג דרחימו. ד מוסיף את מינה. ה ל"ג ומאי איהי י.

מאמר

הסולם

הינוקא

אדם בעל מלחמה היא ברומח וחרב (כמ"ש באות ק"ט) אבל מהו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. א"ר אלעזר הרי כבר אמרתי פירושו (כנ"ל אות ק"ז) אמר, אותו הילד כבר ידעתי שכח הזרוע שלך נחלש. מחמת שאמר (באות קו) דא אשכחנא ולא אחרא. ושכח ג' קדושות. עתה הוא הזמן שלא להמתין אלא להכות בכף הקלע אבן אחר אבן, כמש"א בקלע ואבן, בחפזון, זו אחר זו. שמח ר"א ושמחו ר' אבא והחבריים.

קיד) פתח ההוא ינוקא וכו': פתח אותו ילד ואמר, שחורה אני ונאווה בנות ירושלם וגו'. אל תראוני שאני שחרחרת וגו'. דברים אלו כבר העמידוהו. אבל בשעה שהמלכות היא באהבה גדולה אל אהובה ז"א, מתוך דוחק אהבתה שאינה יכולה לסבול הפירוד, המעיטה את עצמה במיעוט גדול, עד שלא נראה ממנה אלא קטנות דנקודה

אתח

ברכו את ה' להמשיך על ראשנו, את הוה, שהיא המלכות ואחר שאנו משכנו את את הוה עלינו, יש לנו לומר התפלה ולשבח.

קיב) ובג"כ אפור לברכא וכו': ומשום זה אסור לברך לאדם, מטרים שאדם התפלל תפלתו, והמשיך על ראשו את הוה, שהיא המלכות, ואם הקדים וברך אדם מקודם, הרי ממשיך אותו האדם, כמו במה על ראשו, במקום את הוה שצו"ד להמשיך על ראשו. ולפיכך דומה כאלו עשהו במה. (ע"י ברכות ד.)

קיג) ובגין כך למלאכי וכו': ומשום זה למלאכים עליונים כתוב, ברכו ה'. ואנו, את ה', לתוספת. שאנו צריכים להמשיך את המלכות מקודם. אמר אותו הילד, ודאי הרי ידעתי, שכלי מלהמה שלך טובים הם. תזכר מהם ואל תשכח אותם, ודאי גבורתו של (דפו"י דף ק"צ ע"ב *) דף קצ"א ע"א

כדין אתכסיא מכל חילין ומשריין דילה. ואיהי אמרת שחורה אני, דלית באת דא חורא בגויה, כשאר אתוון. ודא שחורה אני, ולית לי אתר לאעלא לכוון תחות גדפאי. כאהלי קדר. תנינן, דא ו' י', דלית ז בה חורו לגו. כיריעות שלמה, דא ח' ו'.

קטו) ובג"כ אל תראוני. לא תחמון בי כלל, דאנא נקודה זעירא. מה עבדין גברין תקיפין, ס חילין י דילה. כ שאגין כאריין תקיפין, כד"א, ה) הכפירים שואגים לטרף. ומגו ג קלין ושאגין תקיפין, דקא משאגין כאריין גוברין תקיפין ח דחילא, שמע רחימא לעילא, וידע דרחימתיה היא ברחימו נ כוותיה, ס מגו רחימוי ט עד דלא אתחזיאת פ מדיוקנא ושפירו דילה כלל.

קטז) וכדין, מגו קלין ושאגין דאינון גברי חילא דילה, נפיק דודה רחימאה מגו היכליה, בכמה מתנו, בכמה נבוזו, צ בריחין ובוסמין ואתי לגבה, ואשכח לה ק שחורה זעירא, בלא דיוקנא ושפירו כלל, קריב לגבה, ר מחבק לה, ומנשיק לה, עד דאתערת זעיר זעיר מגו ריחין ובוסמין. ובחדוה דרחימאה דעמה, ואתבניאת, ואתעבידת בתקונהא, בדיוקנהא, בשפירו ש דילה, ה' כמלקדמין.

קיז) ודא גבורי כח, ת עשו א לה, ואהדרו לה ב לדיוקנהא ושפירו דילה, דתוקפא וגבורתא דלהון גרימו דא. וע"ד כתיב, גבורי כח עושי דברו. עושי דברו ודאי, ג דמתקנין ליה להאי דבר, ומהדרין ליה לדיוקנא קדמאה. ד כיון דאתקנת

מסורת הוהר

(ז) (תהלים קד) ויגש כג, צ"ג.

חלופי גרסאות

ו ר' : ד' : ו' : ז : ח : ט : י : יא : יב : יג : יד : ט חילא. י דיליה. כ ל"ג מן שאגין עד דחילא. ל ל"ג מן קלין קלין ושאגין תקיפין דקא משאגין כאריין גוברין צ ובריחין. ק ל"ג שחורה זעירא; כמתא. ואהדרו לה. א ל"ג לה. ב לדיוקנא. ג מתקנין; ד מוסיקא ומכאן ולהלאה כיון.

עד דחילא. ח חילא. נ במתא. ט גורס כאן, מגו תקיפין. ע עד לא; דלא ול"ג עד. פ דיוקנא. ד ל"ג מחבק לה. ש דיליה. ת ל"ג עשו לה ומתקנין ליה ול"ג להאי דבר.

פאר

אחת, ומה היא. היא אות א'. אז נתכסית מכל הצבאות והמחנות שלה. והיא אומרת, שחורה אני, שאין באות י' זו לבנונית בפנימיותה כבשאר אותיות. והו' שאמרה, שחורה אני, ואין לי מקום להכניסכם תחת הכנפים שלי. כאהלי קדר, למדנו, שהם י'. שאין לבנונית בתוכה. כיריעות שלמה, הן ו'.

קטו) ובג"כ אל תראוני וכו': ומשום זה אל תראוני, לא תראו בי כלל, כי אני נקודה קטנה. מה עושים הצבאות שלה הגבורים האמיצים, הם שואגים כאריות גבורים, כש"א הכפירים שואגים לטרף, ומתוך הקולות והשאגות שהם שואגים כאריות חזקים גבורי כח, שומע האוהב שלה למעלה, והוא יודע שאהובתו היא באהבה עמו כמוהו.

(דס"י דף קצ"א ע"א)

הסולם

הינוקא

ומיעטה את עצמה מתוך אהבתו, עד שלא נראה מצורתה ויפיה כלום. קטו) וכדין מגו קלין וכו': ואז מתוך קולות ושאגות של אלו גבורי כח שלה, יוצא דודה אהובה, ז"א, מתוך היכלה, בכמה מתנות בכמה מנחות, בריחות ובבשמים ובא אצלה, ומוצא אותה שחורה וקטנה בלי צורה ויופי כלל. הוא קרב אליה, מחבקה ומנשקה עד שנתעוררת מעט מעט מתוך הריחות והבשמים, ומתוך השמחה של אהובה ז"א הנמצא עמה. היא נבנית ונעשית בתקונה בצורתה ביופי שלה, ונעשית ה' דהויה כמתחילתה.

קיז) ודא גבורי כח וכו': וזה עשו לה גבורי כח, שהחזירו אותה לצורתה ויפיה, והתוקף והגבורה שלהם גרמו את זה. וע"כ טוב

ואתעבדת בדיוקנהא שפירא כמלקדמין, כדין אינון, וכל שאר חילין, קיימין לשמוע, מה דאיהי אמרת, ואיהי קיימא כמלכא גו ה חיליה, ודא הוא עושי דברו ודאי.

קיה) כגוונא דא ו לתתא, בזמנא דחייבין בדרא, איהי אתכסיא ואזעירת גרמה, עד דלא אתחזיאת מכל דיוקנהא, בר י נקודה חדא. וכד אתאן גבורי כח, וזכאי קשוט, כביכול, עושים להאי דבר. ואנהירת זעיר זעיר, ואתעבדת בדיוקנהא בשפירו דילה ה' כמלקדמין.

קיט) אתו חברייא ונשקוה, א"ר אלעזר, אלמלא יחזקאל נביאה אמר דא, תוהא הוי בעלמא, נטליה ר"א, ונשקיה כמלקדמין, אמר ההוא ינוקא אנא אברך. אמרו,

חלופי גרסאות

ה חילהא. ו דלתתא. ז כד ול"ג נקודה חדא. ה ל"ג ה'.

הינוקא

הסולם

מאמר

כל זה לעיל (ב"א מאות ק"י עד אות קט"ז ע"ש).

ו"ש (באות ק"ד) בשעתא דאיהו וכי' מנו דחיקו רחימו דלא יכלה למסבל, דהיינו מתוך גודל אהבתה אל ז"א, לקבל חסדים ממנו, עד שאינה יכולה לסבול את המצב, להיות בחכמה בלי חסדים, אזעירת גרמה וכי' עד דלא אתחזיאת מינה אלא זעירו דנקודה חדא וכי' דהיינו לנקודה תחת היסוד, שהוא הכתר שלה וכל ט"ס תחתונות שלה נעלמות. ו"ש (באות קט"ז) וכדין כותוך קלין ושאינו וכי' שע"י העלאת מ"ן של הצדיקים היא חזרת ונבנית, ובאה למצב ה"ב, שהוא זווג פ"פ עם ז"א.

אפן ב) הוא, שהיא מתמעטת עד לנקודה, מחמת החטאים של התחתונים, ו"ש (באות ק"ח) בזמנין דחייבין בדרא איהי אתכסיא וכי', וגם כאן חזרת ונבנית ע"י צדיקי אמת היכולים להגן על דורם, ו"ש וכד אתאן גבורי כח וכי', ויש הפרש גדול בין ב' אפנים האלו, כי באפן א) שנתמעטה לנקודה מרצונה עצמה לזווג פ"פ דו"א, הנה אז ט"ס תחתונות שנעלמו ממנה אינון נופלות ח"ו לקליפות אלא חוזרין לשרשן לז"א, משאי"ב באופן ב) שנתמעטה מחמת חטאי תחתונים, נמצאים ט"ס תחתונות שלה נופלות לקליפות, ואי אפשר לחזור ולבנותה עד שמוציאים הט"ס שלה מן הקליפות.

קיט) אתו חברייא ונשקוה וכי': באר החברים ונשקוהו. אמר ר' אלעזר, אם יחזקאל הנביא היה אומר דבר זה, היה זה פליאה

כתוב, גבורי כח עושי דברו, שהם עושי דברו ודאי, כי מתקנים את דבר הזה, שהיא המלכות הנקראת דבר, ומחזירים אותה לצורתה הראשונה, כיון שנתקנה ונעשית בצורה יפה כמקודם, אז הם וכל שאר הצבאות עומדים לשמוע מה שהיא אומרת, דהיינו, לשמוע בקול דברו. והיא עומדת, כמלך תוך צבאותיו, וזה הוא עושה דברו ודאי. שהם עושים את המלכות.

קיה) כגוונא דא לתתא וכי': כעין זה למטה, בזמן שיש רשעים בדור, היא המלכות, מתכסית וממעטת את עצמה, עד שלא נראית מכל צורתה רק נקודה אחת, וכשבאים גבורי כח, וצדיקי אמת, כביכול, הם עושים את דבר הזה, שהוא המלכות הנקראת דבר, ומאירה מעט מעט, וחוזרת לצורתה ויפיה ונעשית ה' דהויה כבתחילה.

ביאור המאמר. יש ב' אפנים שהמלכות חוזרת ומתמעטת עד לנקודה תחת החזה, שה"ס נקודת הכתר שלה, וט"ס תחתונות שלה נעלמות. אפן א) הוא בסדר אצילותה ובנינה, כי יש ב' מצבים במלכות בבנינה. מצב א' הוא בסוד ב' מאורות הגדולים, שאו נמצאת המלכות בחכמה בלי חסדים, והיא משתוקקת מאוד לזווג פ"פ עם ז"א שישפיע לה חסדים, ומחמת זה אינה יכולה לסבול מצב הזה, והיא ממעטת עצמה עד לנקודה תחת החזה, מבחינת הכלים דו"א, ועד לנקודה תחת היסוד מבחינת האורות דו"א. כי יש ערך הפכי בין כלים לאורות כנודע, ואחר שחזרת למיעוט הזה אז התחתונים מעלים מ"ן והיא עולית לאו"א ונבנית מחדש. כמ"ש (ד"ו"י דף קצ"א ע"א)

את בריך, ולך יאות לברכא. אמר כמה אתון קדישין, כמה ברכות זמינין לכו, מאימא קדישא, בגין דלא מנעתון לי לברכא.

קכ) פתח ואמר, (י) מונע בר יקבוהו לאם וברכות לראש משביר. האי ט קרא כמשמעו. אבל תנינן, כל בר נש חייב בברכת המזון. ואי לא ידע, אתתיה, או בנוי, מברכין ליה. ותבא מארה להווא גברא, דלא ידע לברכא, עד דיצטריך לאתתיה ולבנוי דיברכון ליה.

קכא) ואי הוא ידע, אצטריך לחנכא לבריה, ולמהב ליה כסא לברכא. ומאן דמנע ליה, כ דלא יתחנך, יקבוהו לאום. מונע בר דלא לברכא לקב"ה, ולא יתחנך במצות. יקבוהו לאם, יקבוהו מבעי ליה, או יקבוהו לאומים, דהא לאם חד הוא, כד"א (י) ולאם מלאם יאמין, מאי יקבוהו לאם. אלא לאם כתיב, לאימא קדישא. יקבוהו להאי בר נש, דמנע להווא בר מלברכא לקב"ה.

קכב) אנא ברא יחידא הוינא לאמי, הבו לי כסא ואברך למלכא קדישא, דיהב בביתא דאמי, גוברין דחילא, דמלילנא קמייהו מלין תקיפין, וזכינא לון. ובג"כ אנא אברך. וקודם דא י אתישב קרא על תקונייה, הא * דשרינן ביה.

קכג) מונע בר יקבוהו לאם, מאן דאמנע בר כמה דאתמר, יקבוהו לאם. כד"א, (ח) ויקוב בו האשה הישראלית את השם. אוף הכא יקבוהו, ויפרשון ליה

מסורת הזוהר

(י) (משלי יא). (ז) (בראשית כה) תולדות כה צ"ב ח"ג שד. ז"ח נד ט"ב שי"ח. ח) (ויקרא כד) ב"א שמב צ"ה.

חלופי גרסאות

ט מוסיף קרא באורייתא. י ל"ג מן ותבא עד סוף האות. כ ל"ג מן דלא עד לברכא. ל אתיישר.

מאמר

הסולם

הינזק

יחיד, או יקבוהו לאומים, כי לאם, הוא אומה אחת. דהיינו לשון יחיד, כמ"ש ולאם מלאם יאמין, מה יקבוהו לאם. ומשיב, אלא לאם כתוב, שפירושו להאם הקדושה, שהיא מלכות, יקבוהו לאותו האדם, שמנע את הבן מלברך את הקב"ה. דהיינו שיהיה יקולל למלכות, שלא תשפיע לו ברכות.

קכב) אנא ברא יחידא וכר: אני בן יחיד לאמי, תנו לי כוס ואברך אל המלך הקדוש, שנתן בבית אמי גבורי כח, שדברתי לפניהם דברים קשים ונצחתי אותם. ומשום זה אני אברך. ומקודם לזה, איישוב המקרא על היכנו, מקרא זה שהתחלנו בו.

קכג) מונע בר יקבוהו לאם: היינו מי שמונע הבן שלו מלברך, כמו שלמדנו, יקבוהו לאם, הוא כש"א, ויקוב בן האשה הישראלית את השם. אשר ויקוב פירושו, מפרש, אף כאן יקבוהו, ויפרשו אותו לאם, דהיינו שיפרשו חסאיו לאמא קדישא שהיא המלכות, וברכת לאש

פליאה בעולם. לקחו ר' אלעזר ונשקו כבתחילה. אמר אותו הילד, אני אברך. אמרו, ברך אתה ולך נאה לברך. אמר כמה אתם קדושים, כמה ברכות עתידות לכם, מאמא הקדושה, שהיא בינה, משום שלא מנעתם אותי לברך.

קכ) פתח ואמר מונע וכר: פו"א מונע בר יקבוהו לאם וברכות לראש משביר. מקרא זה כפשוטו. אבל למדנו, כל אדם חייב בברכת המזון, ואם אינו יודע, אשתו או בניו מברכים בשבילו. ותבא מארה לאותו אדם שאינו יודע לברך עד שהוא צריך לאשתו ולבניו שיברכו בשבילו.

קכא) ואי הוא ידע וכר: ואם הוא יודע, הוא צריך להנך את בנו, ולתת לו כוס שיברך. ומי שמונע אותו שלא יתחנך, יקבוהו לאם. מונע בר, פירושו שמונע הבן שלא לברך להקב"ה ולא יתחנך במצות, יקבוהו לאם, שואל, יקבוהו היה צריך לומר דהיינו לשון

(דפ"י דף קצ"א ע"א * דף קצ"א ע"ב)

לאם, יפרשו חטאוי לאמא קדישא. וברכה לראש משביר, להווא ב"ג דיחנך בריה לברכא לקב"ה, ולחנכא ליה בפקודי אורייתא.

קכד) ורזא דמלה, כתיב ברזא דלעילא, (ט) מה שמו ומה שם בנו כי תדע. ההוא שם ידיעא, י"י צבאות שמו. שם בנו. ישראל שמו. דכתיב (י) בני בכרי ישראל. והא ישראל, כל מפתחן דמהימנותא ביה תליין. ואיהו משתבח ואמר, (כ) י"י אמר אלי בני אתה. והכי הוא ודאי, דהא אבא ואמא (ט) עטרו ליה, ובריכו ליה בכמה ברכאן, ואמרו ופקידו לכלא, (ז) נשקו בר, נשקו ידא להאי בר. כביכול, שלטנו יהב ליה על כלא, דכלא יפלחון ליה. פן יאנף, בגין דאעטרו ליה בדינא נ ורחמי. מאן דזכי לדינא לדינא, מאן דזכי לרחמי לרחמי.

קכה) כל ברכאן דלעילא ותתא להאי בר סלקין ומתעטרן. ומאן דמנע ברכאן מהאי בר, יפרשון חטאוי קמי (ט) מלכא קדישא, לאם ממש. וברכה לראש משביר, מאן דמברך ואומין (ט) בכסא דברכה למאן דאצטריך (ט) ליה, (ז) בהאי אתבר סטרא אחרא ואתכפיא בתבירו. ואסתלק סטר קדושה. ודא הוא דכתיב, וברכה לראש משביר. כמה דאיהו (ק) מסלק ומברך לקב"ה, ועביד לסטר אחרא (י) דיתבר, הכי קב"ה משיך עליה ברכאן מלעילא, וההוא דאקרי ברכה, שריא על רישיה. קכו) מכאן ולהלאה חברייא, הבו ונברוך. יהבו ליה כסא (ט) דברכה, וברוך.

מסורת הזוהר

ויצא סח צ"א. י' (שמות ד) לך קמד צ"ד. (תהלים ב) משפטים כד צ"ד. (ז) (שם) בהשמות ח"א רסו. ח"ג שצ. תק"ה ק ט"ג ש"ב. מסורת הזוהר נ דרחמי. ט אימא. ע כסא. פ ל"ג ליה. צ האי; ל"ג בהאי. ק מסתלק; מסלק וליג ומברך; מברך וליג מסלק. ר דאתבר. ש ל"ג דברכה.

מסורת הזוהר

מאמר

הסולם

הינוקא

כביכול, נתן לו ממשלה על הכל, שהכל יעברו אותו פן יאנף, מטום שאו"א העטירו אותו, את ז"א, בדין ורחמים, מי שזוכה לדין, הוא לדין. מי שזוכה לרחמים, הוא לרחמים. קכה) כל ברכאן דלעילא וכו': כל הברכות שלמעלה ושל מטה, עולות לבן הזה, ז"א, ומתעטרות, ומי שמונע ברכות מבן הזה, יפרשו חטאיו לפני המלך הקדוש, דהיינו לאם ממש, שהיא בינה. וע"ז נאמר מונע בר יקבוחו לאם. וברכה לראש משביר, הוא מי שמברך ומזמין בכוס של ברכה את מי שצריך, דהיינו את הקב"ה, בזה נשבר הסטרא אחרא ובשירתה נכנעת, וצד הקדושה מתעלה. וז"ש וברכה לראש משביר. כמו שהוא מעלה ומברך את הקב"ה, ועושה לסטרא אחרא שתשב, כך הקב"ה מושך עליו ברכות מלמעלה, ואותה הנקראת ברכה, שהיא המלכות, שורה על ראשו.

לראש משביר, היינו לאותו אדם שיחנך בנו לברך אל הקב"ה ולחנך איתו במצות התורה.

קכד) ורזא דמלה כתיב וכו': וסוד הדבר, כתוב בסוד שלמעלה, מה שמו ומה שם בנו כי תדע. שם ההוא ידוע, ה' צבאות שמו, שהוא בינה, שכל הצבאות שלה הם, שם בנו, היינו ישראל שמו, שהוא ז"א הנקרא ישראל. שכתוב, בני בכרי ישראל. והרי ישראל כל המפתחות של האמונה, דהיינו כל המדרגות של המלכות הנקראת אמונה, (כנ"ל ויקרא אות רע"ג) תלויות בו בז"א שנקרא ישראל, והוא משתבח ואומר ה' אמר אלי בני אתה. אשר הויה שהוא בינה, אמר לז"א בני אתה. וכך הוא ודאי, כי אבא ואמא, דהיינו ימין ושמאל דבינה הנקראים ישראל סבא ותבונה וגם אבא ואמא, העטירו אותו, את ז"א, וברכו אותו בכמה ברכות, כי כל המוחין דז"א, מישטו"ת הם, ואמרו וציוו לכל, נשקו בר, דהיינו נשקו יד לבן הזה, שהוא ז"א, שפירושו, (דפ"י דף קצ"א ע"ב)

קכו) מכאן ולהלאה חברייא וכו': מכאן ולהלאה חברים, תנו ונברך. נתנו לו כוס של ברכה

וחברייה כלהו הוי בחדוה, דהא מיומא דהלולא דר' אלעזר, לא חדו חברייה, כהוא יומא דיתבו תמן. אקדימו ובריכו ליה בחדוה ברעו דלבא. אמר ההוא ינוקא, לית לכו לאתפרשא, אלא מגו מלי אורייתא, והכי תנינן.
קכז) פתח ואמר (ט) ויי' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן וגו'. ויי', זקיף טעמא לעילא, אמאי. אלא, בההוא שעתא כמה יאות ושפירו הות להאי כלה, דאתכפיאת עד השתא בגלותא, והשתא אזלת בזקיפו דרישא באכלוסהא בחדוה.

קכח) א בויי' זקיף טעמא לעילא, הולך לפניהם יומם. עד הכא לא ידע, אי האי כלה ב אזלה לקמייהו, אי לא, ג דהא טעמא אפסיק ד בויהויה, אלא איהי הות תמן, אבל מאן דאזיל קמייהו, סבא עלאה, מאריה דביתא, ההוא ה דאומי ליה קב"ה. ומנו. אברהם. דכתיב, (י) יומם יצוה יי' חסדו. וכתיב (ט) אם לא בריתי יומם ולילה. יומא דכל יומין כלילין ביה. יומא דשאר יומין, איהו שאר כל יומין ודאי. ועל דא אקרי יומם, ו ולא יום. ובג"כ הולך לפניהם יומם, הוא ז אזיל ביממא, וכלה אזלת בליליא, דכתיב ולילה בעמוד אש להאיר להם, דא כלה, כל חד כדקחזי ליה. ואתון חברייה, יומם ולילה יהא קמיכון, בכל שעתא. נשקוהו, וברכוהו כמלקדמין, ח ואזלו.

חלופי גרסאות

ה אתכפיאת; דהות אתכפיאת. א בודאי. ב אזלת קטייהו. ג דטעמא ול"ג דהא. ד בודאי. ה דאומין. ו ל"ג ולא יום. ז מוסיף הוה אזיל. ח ל"ג ואזלו. מסורת זוהר (שמות יג) בשלח צ"ע. ו (תהלים מב) שמות קג צ"ג. ט (ירמיה לג) ב"א קצג צ"ג.

מסורת זוהר

הינוקא

הסולם

מאמר

בין והוי"ה, שהוא מלכות, ובין הולך לפניהם יומם, ומשיב, אלא היא, המלכות, הרמוזה בהשם והויה, היתה שם, אבל מי שהולך לפניהם הוא זקן הבית, בעל הבית, אותו שנשבע לו הקב"ה, ומי הוא. הוא אברהם, דהיינו חסד דז"א, שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו, וכן אם לא בריתי יומם ולילה, אשר החסד נקרא יומם, משום שהוא יום שכל הימים, דהיינו כל הספירות של ז"א, כלולות בו בחסד, יום של שאר הימים, והוא שאר כל הימים ודאי, וע"כ נקרא יומם, ולא יום. ומשום זה כתוב, והוי"ה הולך לפניהם יומם. הוא, החסד דז"א, הולך ביום, והכלה, הרמוזה בוהוי"ה, הולכת בלילה. שכתוב, ולילה בעמוד אש להאיר להם, זו היא הכלה, שהיא המלכות, כל אחד כראוי לו, כי ז"א הוא ממשלת היום, והמלכות היא לממשלת הלילה, ואתם החברים, יומם ולילה יהיו לפניכם, ובכל שעה, נשקוהו וברכוהו כמקודם לכן, והלכו.

ברכה, וברך. וכל החברים היו בשמחה אשר מיום הלולא של ר' אלעזר לא שמחו החברים כאותו יום שישבו שם. הקדימו וברכו אותו בשמחה ברצון הלב. אמר אותו הילד אין לכם להפרד אלא מתוך דברי תורה. וכך למדנו. קכז) פתח ואמר, זה' וכו'; פו"א, והוי"ה הולך לפניהם יומם בעמוד ענן וגו'. והוי"ה, שרומז על המלכות, זקיף עליו טעם מלמעלה, דהיינו שכתוב עליו פור, שהוא עומד זקיף, למה. ומשיב, אלא באותה שעה, כמה נאה ויפה היתה לכלה הזו, שהיא המלכות, שהיתה נכנעת עד עתה בגלות, ועתה היא הולכת בזקיפת ראש בתוך ההמון שלה בשמחה. קכח) בוהוי"ה זקיף טעמא וכו'; בוהוי"ה זקיף טעם למעלה, ואח"כ כתוב, הולך לפניהם יומם, ועד כאן לא ידוע, אם כלה הזו, שהיא המלכות הרמוזה בהשם והוי"ה, חולכת לפניהם אם לא, שהרי הטעם מפסיק בוהוי"ה, כי נגון הפזר שעל והוי"ה, מפסיק (דפריי דף קצ"א ע"ב)

קכט) אתו לגבי רבי שמעון, וסחו ליה עובדא. תוה, אמר כמה יאות הוא. אבל לא סליק בשמא. אעא דקיק, כד סליק נהוריה, סליק לפום שעתא, ומיד כבה ואשתקע. ותו הא אמינא נהורא דא ממה הוי.

קל) פתח ואמר, (ט) גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך. כד בר נש איהו גבור בארץ, גבור באורייתא, גבור ביצריה, גבור בארץ ודאי. סליק נהוריה, ואתמשך ביה משיכו סגי, כדן דור ישרים יברך, יברך כתיב.

קלא) אמר רבי אבא, והא חמינן ינוקי דאמרין מלין עלאין, וקיימין לבתר רישין דעלמא. א"ל, ינוקא דאמר מלה חדא, או תרין, לפום שעתא, בלא כוונה דלהון, מובטח ט בר נש בדא, דיזכי למילף אורייתא בישראל. אבל דא, דנהורא דיליה קיימא על קיומיה בדעתא שלים, לאו הכי. ותו, דהא קב"ה ותיאובתיה דיליה, לארחא בתפוחא דא, * זכאה חולקיה.

קלב) זכאין אתון צדיקייא, דכתיב בכו, (ז) ויספה פליטת בית יהודה הנשארת שרש למטה ועשה פרי למעלה. שרש למטה, כגון אבוי, דאסתלק מעלמא, ואיהו שרש למטה, במתיבתא דרקיעא. ועשה פרי למעלה, במתיבתא עלאה. כמה טבא שרשא ואיבא. ואי לאו דלא אהא מקטרגא לקב"ה, הואיל ותיאובתיה כ לארחא ביה, לא הוה מאן דייכול לשלטאה ביה. אבל יהא רעוא, דאמיה לא תחמי צערא עליה, וכן הוה. ז

חלופי גרסאות

ט ל"ג ב"ג. י דאתון כתיב. כ בארחא. ל מסיף זכאה חולקהון דצדיקייא דבגין דמקיימין ברית זוכין ארעא דלעילא דכתיב ועמך כלם צדיקים ; בדפו"י כתבו בנא"י כתוב שעד כאן סיום קפ"ו. (דפו"י) בהערה.

מסורת הוהר

(ט) (תהלים קיב) תרומה טו צ"י. (ז) (מ"ב יט). קדישא זוכין לבריין קדישין מעליין דבגיניהון לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר פרשת אלה הדברים ועי' בדף

הינוקא

בלי כונה שלהם, אדם מובטח בזה שיזכה ללמוד תורה בישראל. אבל ילד הזה שהוא אור של עומד על קיומו בדעת שלם, אינו כך. ועוד שהקב"ה, תשוקתו היא, להריח בתפוח הזה, ולפיכך הוא מוכרח שיסתלק, אשרי חלקו. קלב) זכאין אתון צדיקיא וכו': אשרי אתם הצדיקים, שכתוב בכם, ויספה פליטת בית יהודה הנשארת שרש למטה ועשה פרי למעלה. שורש למטה הוא כמו אביו, רב המנונא, שנסתלק מן העולם, והוא שרש למטה במתיבתא דרקיע. שהוא ישיבת מטטרון, ועשה פרי למעלה, במתיבתא עלאה, שהוא ישיבת דקב"ה. כמה טוב תא השורש והפרי. ואם לא הייתי בזה מצר להקב"ה, כיון שרוצה להריח בו, הייתי עושה שלא יוכל מי לשלוט עלי, דהיינו שיארץ ימיו. אבל יהי רצון שאמו לא תראה צער עליו. וכן היה. שנפטר.

הסולם

תאמר

קכט) אתו לגבי ר"ש וכו': באו לפני ר' שמעון וספרו לו המעשה. תמה. אמר כמה יפה הוא. אבל לא יעלה בשם, עץ דק כשיעלה אורו צולה לפי שעה, ומיד מתכבה ונשקע. ועוד כבר אמרתי, ממה היה אור הזה. (כנ"ל אות נ"ט) שהוא בן רב המנונא.

קל) פתח ואמר גבור וגו': פתח ואמר, גבור בארץ, יהיה זרעו. דור ישרים יבורך. כשאדם הוא גבור בארץ, גבור בתורה, גבור על יצר הרע שלו, הוא גבור בארץ ודאי, שאורו צולה ונמשך בו המשכה מרובה, אז דור ישרים יבורך, יברך כתוב. אמר זה על רב המנונא, שבשביל שהיה גבור בארץ, ע"כ דור ישרים יברך שזכה לבן כמותו.

קלא) א"ף אבא והא וכו': אר"א, והרי אנו רואים ילדים שאומרים דברים עליונים והם נמצאים אח"כ ראשי העולם. אמר להם, ילדים שאומרים דבר אחד או שנים לפי שעה

(דפו"י דף קצ"א ע"ב *) דף קצ"ב ע"א

קלג) ז) וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור וגו'. ה הכא אית עשרין זתמניא תיבין, לקבל כ"ח דרגין דחרשי קוסמין דצפור. ואית לאסתכלא, מאן נ דבעא למלא ביה בבלעם, ולאתחברא בהדיה, אמאי שדר ליה מיד, עד ה לא ייתי לגביה, מלין בפירושא, דקאמר הנה עם יצא ממצרים ועתה לכה ארה לי, הוה ליה לאתחברא בהדיה בקדמיתא, ולפייסא ולשוחדא ליה, ולבתר לאודעא ליה מלוי.

קלד) אלא אמר רבי יוסי, מהכא ו אשתמודע דהא ידע בלק רעותיה דההוא רשע, פ דבעא לאתיקרא תדיר במלין רברבין, ולית ליה תיאובתא, אלא כד עביד בישין.

קלה) בלק קסם קסמין ועביד חרשין ואתקין צפרא. וידע דדרגין דמשה צ עלאין ויקירין, וחרש בחרשוי וקסם בקסמיו, וידע דדרגין דבלעם הוה לקבלייהו, מיד וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור.

קלו) פתורה: שמא דאתרא הוה. כד"א, ק) מפתור ארם נהרים לקללך. אמאי אקרי הכי. בגין דכתיב, ה) העורכים לגד שלחן. ופתורא הוה ק) מסדר תמן כל יומא. דהכי הוא ג) תקונא דסטרין בישין, מסדרין קמיהו פתורא במיכלא ובמשתייא, ועבדין חרשין, ומקטרין לקמי פתורא, ומתכנשין תמן כל רוחין מסאבין, ואודעין לון מה דאינון בעאן. וכל חרשין וקוסמין ו דעלמא על ההוא

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ז) שמות צה צ"ג ז"ח נד ט"ד שכ"ג שמ"ג. ח) מוסיף הנה עם יצא ממצרים וגו' הכא. נ) בעי; ק) (דברים כג) ז"ח עח ט"ב של"א. ר) (ישעיה סוה). בעא; דבעי. ס) דייתי ול"ג לא. ע) ל"ג אשתמודע. פ) ל"ג דבעא. צ) דרגין. ק) מתסדרא. ר) דכאי. ש) ל"ג דעלמא.

מאמר

הסולם

וישלח מלאכים אל בלעם

קלג) וישלח מלאכים אל בלעם וגו': כאן יש כ"ח תיבות, כנגד כ"ח מדרגות של מכשפים וקוסמים עם צפור. ויש להסתכל, מי שרוצה לדבר עם בלעם ולהתחבר עמו, למה שלח לו מיד, מטרם שבא אליו, דברים מפורשים, שאמר, הנה עם יצא ממצרים, ועתה לכה ארה לי, היה לו מתחילה להתחבר עמו, ולפייסו ולשחד אותו, ואח"כ יודיע לו דבריו.

קלד) אלא אמר ר' יוסי וכו': ומשיב, אלא אמר ר"י, מכאן ניכר, שידע בלק רצונו של אותו רשע, שהוא רוצה תמיד להתכבד בדברים גדולים ואין לו תשוקה אלא לעשות רעות. וע"כ היה משבחו כאלו כל ההנהגה בידו ולמי שרוצה מברך או מקלל ומתקיים. גם הודיע לו שרצונו שיקלל את ישראל, משום שידע שכל מאויו רק להרע ולהזיק.

(דפרי דף קצ"ב ע"א)

המקום

פתורא הוו, ובג"כ אקרי שמא דאתרא ההוא פתורא. דהכי קורין בארם נהרים לשלחן פתורא.

קלז) פתח ואמר (ט) ועשית שלחן עצי שטים וגוי. וכתוב (ח) ונתת על השלחן לחם פנים וגוי. כל אינון מאני קודשא, ת בעא קב"ה למעבד & קמיה, לאמשכא רוחא קדישא מעילא ב לתתא. ההוא רשע דבלעם, הוה מסדר הכי לסטרא אחרא. והוה מסדר שלחן, ונהמא דאקרי לחם מגואל, כמה דאתמר, דהכי אזיל סטר אחרא בתר קדושה, כקוף בתר בני נשא. ושלמה מלכא צווח ואמר, & כי מה האדם שיבא אחרי המלך את אשר כבר עשוהו. והא אתמר קרא דא.

קלח) ת"ח, כתיב (ב) יי בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה וגוי. בשעתא דבעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל, אזל וזמין להו לבני עשו, ולא קבלוה. כד"א (ג) יי מסיני בא וזרח משעיר למו, ולא בעו לקבלה. אזל לבני ישמעאל, ולא בעו לקבלה, דכתיב הופיע מהר פארן. כיון דלא בעו, אהדר לון לישראל, הכי תנינו.

קלט) השתא אית לשאלא, והא תנינו דלית חטאה כד בר נש מדקדק דיוקין דאורייתא, וישאל שאלתוי לאנהרא מלוי, האי קרא לא אתיישבא, ואית לשאלא. קב"ה כד ג אזל לשעיר, למאן נביאה דלהון אתגלי. וכד אזל לפארן, למאן נביאה דלהון אתגלי. אי תימא דאתגלי לכלהו, לא אשכחן דא לעלמין. בר לישראל בלחודייהו, וע"י דמשה. והא אתמר דהכי מבעי קרא למימר, יי

חלופי גרסאות

ת ל"ג בעא קב"ה למעבד. א אוקמיה. ג ותתא. ג אתא.

מסורת זוהר

(ט) (שמות כה) תרומה קנח צ"כ. (ח) (שם) תרומה קפו צ"ח. (א) (קהלת ב) שמיני א צ"ו. (ב) (שופטים ה) ויקרא ק' צ"ה. ג) (דברים לג) ויצא ג צ"ה.

זורה משעיר למו

קלח) ת"ח פתיב ה' וגוי: בוא וראה. כתוב, ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה וגוי. בשעה שרצה הקב"ה לתת התורה לישראל, הלך והזמין את בני עשו, ולא קבלוה. כש"א, ה' מסיני בא וזרח משעיר למו, שלא רצו לקבלה. הלך לבני ישמעאל ולא רצו לקבלה. שכתוב הופיע מהר פארן. כיון שלא רצו, חזר אל ישראל. כך למדנו.

קלט) השתא אית לשאלא וכו': עתה יש לשאול, כי למדנו שאין חטא אם אדם מדקדק דיוקים בתורה, ושואל שאלותיו להאיר הדברים, מקרא זה אינו מתישב, ויש לשאול, הקב"ה כשהלך לשעיר, לאיזה נביא שלהם נתגלה

הסולם

סאמר

המקום ההוא פתורה. כי בארם נהרים קוראים לשלחן פתורא.

קלז) פתח ואמר ועשית וגוי: פו"א. ועשית שלחן עצי שטים וגוי. וכתוב, ונתת על השלחן לחם הפנים וגוי. כל אלו כלי הקדש רצה הקב"ה לעשות לפניו, כדי להמשיך רוח הקדש ממעלה למטה. אותו רשע בלעם, היה עורך כך לסטרא אחרא. והיה עורך שלחן, ולחם הנקרא לחם מגואל, כמו שלמדנו. שהסטרא אחרא הולך אחר הקדושה כקוף בבני אדם. ושלמה המלך צווח ואמר, כי מה האדם שיבא אחר המלך את אשר כבר עשהו. וירצה להדמות אליו וכבר למדנו מקרא הזה. (כנ"ל שזח אות ר"ח ע"ש).

(דפו"י דף קצ"ב ע"א)

ו לסיני בא, וזרח לשעיר למו, הופיע להר פארן, מהו משעיר למו, ומהו מהר פארן. כלא אית למנדע ולאסתכלא, והא שאילנא, ולא שמענא, ולא ידענא. קמ) כד אתא רבי שמעון, אתא ושאל מלה כמלקדמין, א"ל הא שאלתא דא אתאמרת. י"י מסיני בא: כד"א ד) הנה אנכי בא אליך בעב הענן, ומסיני בא ואתגלי עלייהו. וזרח * משעיר למו, ממה דאמרו בני שעיר, דלא בעאן לקבלא, מהאי, אנהר לון לישראל, ואוסיף עלייהו נהורא וחביבו סגיא. אוף הכי, הופיע ואנהר לישראל מהר פארן, ממה דאמרו בני פארן, דלא בעו לקבלא, מהאי. אוסיפו ישראל חביבו ונהירו יתיר כדקא יאות.

קמא) ומה דשאלת על ידא ה דמאן אתגלי עלייהו. ו רזא עלאה איהו, ואתגלי מלה על ידך. אורייתא נפקת מרזא עלאה, ו דרישא דמלכא סתימא, כד מטא לגבי דרועא ה שמאלא, חמא קב"ה בההוא דרועא, דמא בישא דהו מתרבי מתמן. אמר, אצטריך לי לבררא וללבנא דרועא דא. ואי לא ימאיך ההוא דמא בישא, ה יפגים כלא. אבל אצטריך לבררא מהכא כל פגימו.

קמב) מה עבד. קרא לסמאל, ואתא קמיה, ואמר ליה תבעי אורייתא דילי. אמר, מה כתיב בה. אמר ליה, לא תרצח. דליג קב"ה לאתר דאצטריך. אמר ח"ו, אורייתא דא דילך היא, ודילך יהא, לא בעינא אורייתא דא. אתיב ואתחנן קמיה. אמר מאריה דעלמא, אי את יהבה לי, כל שלטנו דילי אתעבר, דהא

מסורת הזוהר

ד) (שמות יט) וק"ח צ"ה ט"א שכ"ט. ו מסיני ה דמאי. ו מוסיף ת"ח רוא. ו קדישא. ח ימינא. ט דיפגים; ויפגים.

חלופי גרסאות

זרח משעיר למו

ששאלת על ידי מי נתגלה להם. הוא סוד עליון, והדבר יתגלה על ידך. היינו על ידי שאלתך. התורה יצאה מסוד עליון, מן הראש המלך הסתום, שהוא בינה. כשהגיע לזרוע שמאל שהוא יצחק, והיינו גבורה, ראה הקב"ה בזרוע ההוא, דם רע שהיה מתרבה משם, שהוא עשן, דהיינו סמאל, והסי' אמר יש לי לברר וללבן זרוע זוה, ואם לא אוריד דם רע ההוא, יצגום הכל. אמנם צריך לברר מכאן כל פגם.

קמב) מה עבד קרא וכו': מה עשה קרא את סמאל, שרו של עשן, ובא לפניו, ואמר לו, אתה רוצה התורה שלי, אמר מה כתוב בה. אמר לו, לא תרצח, כי דלג הקב"ה להראות לו המקום שצריך שדלג על המקום שידע שלא יוכל לעמוד בו. אמר סמאל, חס ושלום תורה זו שלך הוא, ושליך תהיה, איני רוצה תורה זו, חזר והתהונן לפניו, אמר רבון העולם, אם אתה נותן התורה לי, כל ממשלתי תעבור, כי כל ממשלתי הוא בהריגה, ואם אקבל

מאמר

נתגלה, וכשהלך לפארן, לאיזה נביא שלהם נתגלה. ואת תאמר שנתגלה לכל האומה, הרי לא מצאנו זאת לעולם חוץ בישראל בלבד, ועל ידי משה. ועוד, הרי למדנו, שכך היה צריך הכתוב לומר, ה' לסיני בא וזרח לשעיר למו הופיע להר פארן, מהו משעיר למו, ומהו מהר פארן. הכל יש לדעת ולהסתכל. והרי שאלתי, ולא שמעתי ואיני יודע.

קמ) כד אתא ר' שמעון וכו': כשבא ר"ש, בא ושאל הדבר, כמתחילה. אמר לו ר' שמעון, הרי שאלה זו נתישבת. ה' מסיני בא, הוא כש"א הנה אנכי בא אליך בעב הענן, ומסיני בא ונגלה עליהם. וזרח משעיר למו, פירושו, ממה שאמרו בני שעיר שאינם רוצים לקבל, מזה, האיר לישראל. והוסיף להם אור, ואהבה רבה. אף כך הופיע והאיר לישראל, מהר פארן, ממה שאמרו בני פארן שאינם רוצים לקבל, מזה הוסיפו ישראל אהבה והארה יתרה כראוי.

קמא) ומה דשאלת על וכו': ומה (דפו"י דף קצ"ב ע"א *) דף קצ"ב ע"ב)

שלטנו דילי על קטולא איהו, וקרבין לא יהון ושלטנו דילי על ככבא דמאדים, איה כלא אתבטל מעלמא.

קמג) מאריה דעלמא, טול אורייתך, ולא יהא חולקא ואחסנא לי בה. אבל אי ניחא קמך, הא עמא בנוי דיעקב, לון אתחזי. ואיהו חשיב דהא דלטורא אמר עלייהו. ודא הוא זורח משעיר למו, משעיר ממש נפק נהורא לון לישראל. אמר סמאל ודאי, אי בנוי דיעקב יקבלון דא, יתעברון מעלמא, ולא ישלטון לעלמין. אתיב ליה, כמה זמנין, ואמר כ דא, ואמר ליה אנת בוכרא, ולך אתחזי. אמר ליה, הא ליה בכירותא דילי, והא אוזבן ליה, ואנא אודיתי. אמר ליה הואיל ולא בעית למהוי לך בה חולקא, אתעבר מנה בכלא. אמר יאות.

קמד) אמר ליה, הואיל וכך, הב לי עיטא, איך אעביד דיקבלון לה בנוי דיעקב דאת אמר. אמר ליה מאריה דעלמא, אצטריך לשחדא לון, טול נהורא מנהירו דחילי שמיא, והב עלייהו, ובדא יקבלון לה, והא דילי יהא בקדמיתא. אפשריט מניה נהירו דחפיא עליה, ויהב ליה, למיהב לון לישראל, הה"ד זורח משעיר למו. משעיר ממש דא סמאל. דכתיב (ה) ונשא השעיר עליו. למו לישראל.

קמה) כיון דביער דא, ואעבר דמא בישא מדרועא שמאלא, אהדר לדרועא ד ימינא חמא ביה אוף הכי, אמר הכי נמי אצטריך לנקיאי, מדמא בישא, דרועא דא. קרא לרה"ב אמר ליה, תבעי את אורייתא דילי. אמר ליה, מה כתיב בה.

חלופי גרסאות

י ל"ג כמה; ל"ג כמה זמנין. כ ל"ג דא ואמר; יכילנא דאנת ול"ג דא ואמר ליה אנת. ל שמאלא.

מסורת הזוהר

(ה) (ויקרא טז) תולדות טז צ"א.

זרח משעיר למו

קמד) אמר ליה הואיל וכי: אמר לו הקב"ה, כיון שכך הוא, תן לי עצה, איך אעשה שיקבלו אותה בניו של יעקב, שאתה אומר. אמר לו סמאל, רבונו של עולם צריכים לשחד אותם, קח אור מאורם של צבאות השמים, ותן עליהם, ובוה יקבלו אותה, והנה מן האור שלי אתן מתחילתה. הפשיט מעצמו האור שהיה חופה עליו ונתן להקב"ה, שיתן אותו לישראל. ז"ש, זרח משעיר למו, משעיר ממש, שזה סמאל, שכתוב בו, ונשא השעיר עליו. למו, היינו לישראל.

קמה) כיון דביער דא וכי: כיון שביער זה, את סמאל, והעביר דם הרע מזרוע שמאל, שהוא יצחק, והוא גבורות, חזר לזרוע ימין, שהוא אברהם, והוא חסד. ראה בה גם כן דם רע, שהוא ישמעאל. אמר, זרוע זה, צריכים גם כן לנקותו מדם רע. קרא הקב"ה אל רהב שרו של ישמעאל, אמר לו אתה רוצה התורה שלי

הסולם

מאמר

אקבל התורה לא התייגה מלחמות. וממשלתה היא על ככב מאדים, המורה על שפיכת דמים. ואם כן, הכל יתבטל מן העולם.

קמג) מאריה דעלמא וכי: רבונו של עולם, קח לך התורה שלך, ולא יהיה לי חלק ונחלה בה, אבל אם טוב לפניך, הרי העם בניו של יעקב, להם ראויה התורה. והוא חשב שאמר עליהם קטרוג. וזה הוא זרח משעיר למו, משעיר ממש יצא האור לישראל. דהיינו מסמאל שרו של שעיר, אמר סמאל, בלבו, ודאי, אם בניו של יעקב יקבלו התורה, יעברו מן העולם, ולא יוכלו לשלוט לעולם. השיב לו הקב"ה כמה פעמים, ואמר זה, שאמר לו אתה בכור, כי עשו היה בכור, ולך התורה ראויה. אמר לו, הרי לו היא הבכורה שלי, שנמכרה לו ואני הודיתי. אמר לו הקב"ה, לון שאין אתה רוצה שיהיה לך חלק בתורה שמתק מגמה לגמרי. אמר, טוב.

(דפרי דף קצ"ב ע"ב)

דליג ליה, ואמר לא תנאף. אמר מ ווי אי ירותא דא יחסין נ לי קב"ה, ירותא בישא, ס דיתעבר ע בה כל שלטני, דהא ברכתא דמיא נטילנא, ברכתא דנוני ימא, דכתיב ו פרז ורבו פ וגו'. וכתב ז והפריתי אותו והרביתי אותו וגו' וכתב ח) והוא יהיה פרא אדם.

קמו) שארי לאתחננא קמי מאריה, אמר ליה, מארי דעלמא, תרין בנין נפקנא מאברהם, הא בנוי דיצחק, הב לון, ולון אתחזי. אמר ליה, לא יכילנא, דאנת בוכרא, ולך אתחזי, שארי לאתחננא צ קמיה, ואמר מאריה דעלמא, בכירותא די לי יהא דיליה, והאי נהורא דאנא יריתנא על דא, טול והב לון, וכך עבד, ק הדא הוא דכתיב, ט) הופיע מהר פארן.

קמז) מאי שנא בסמאל כתיב וזרח, וברה"ב כתיב הופיע. אלא נטל בההוא נהירו דאפשיט ג מניה סמאל, חרב וקטולא, לקטלא בדינא, ולקטלא כדקא יאות. הדא הוא דכתיב, י) ואשר חרב גאותך. אע"ג דלא הוה דילך. ונטל בההוא ברכתא דאפשיט מניה רה"ב, זעיר, כמאן דאופע זעיר מברכתא דלהון, למעבד פריה ורביה. בגין כך הופיע מהר פארן, ולא כתיב וזרח.

קמח) כיון דנטל מתנן אלין לישראל, מאינן ט רברבנין שלטנין, אתא וקרא ת להו לכל * רבבות קדש, דממנן על שאר עמין, ואתיבו ליה אוף הכי. ומכלהו קביל ונטיל מתנן, למיהב לון לישראל. לאסיא, דהוה ליה חד מאנא

מסורת הוזהר

ו) (בראשית א) משפטים ה צ"ג תק"ח קיב ט"ג שי"ט שלי"ח קטז ט"ב שי"ט קיז ט"א ש"מ. ז) (שם יז) וארא סג צ"ר. ח) (שם טז) יתרו קד צ"ל ז"ח ד ט"א שי"ד. ט) (דברים לג) ויצא ג צ"ה. י) (שם) אמור קה צ"ח.

חלופי גרסאות

מ ואי. נ ליה. ס דאתאבד. ע ל"ג בה. פ ל"ג מן וגו' עד וכתב והוא. צ ל"ג קמיה; לקמיה. ק ל"ג הדא הוא. ר כהו. ש רברבין ת ל"ג להו; להו ול"ג לכל.

מאמר

שלי. אמר לו רהב. מה כתוב בה. דלג על הכל, ואמר לו, לא תנאף. אמר, אוי לי. אם ירושה זו ינחיל אותי הקב"ה, היא ירושה רעה, שתעביר כל ממשלתי ממני, המיוסדת על ניאוף, כי ברכות המים לקחתי, את הברכה של דגת הים, שכתוב פרו ורבו וגו'. וכתוב, והפריתי אותו והרביתי אותו וגו'. וכתוב, והוא יהיה פרא אדם.

קמו) שארי לאתחננא קמי וכו': התחיל להתחנן לפני רבונגו, אמר לו רבונגו של עולם, שני בנים יצאו מאברהם, הנה בניו של יצחק, תן להם, ולהם היא ראויה. אמר לו הקב"ה, איני יכול, כי אתה הבכור, ולך ראויה התורה. התחיל להתחנן לפניו, אמר רבון העולם הבכור שלי תהיה לו, ואור ההוא שאני ירשתי בשביל הבכורה, קח ותן להם. וכך עשה הקב"ה. ז"ש הופיע מהר פארן.

(דס"י דף קצ"ב ע"ב י) דף קצ"ג ע"א

הסולם

וזרח משעיר לפו

קמו) מאי שנא בסמאל וכו': שואל מהו השינוי, שבסמאל כתוב וזרח, וברהב כתוב הופיע. ומשיב, אלא לקח באותו האור שהפשיט מסמאל, את החרב והריגה, להרוג בדין, ולהרוג כראוי, ז"ש ואשר חרב גאותך. אע"פ שאינו שלך. ומברכה ההיא שהפשיט ממנו רהב, לקח רק מעט, כמי שהופיע לו מעט מן הברכה שלהם דהיינו רק כדי לעשות פריה רביה. משום זה כתוב הופיע מהר פארן, ולא כתוב וזרח, שפ"י ריבוי, כמו בסמאל. קמח) כיון דנטל מתנן וכו': כיון שלקח הקב"ה מתנות האלו לישראל מאלו השמים השולטים על עשו וישמעאל, בא וקרא לכל רבבות קדש הממונים על שאר העמים, והשיבו לו ג"כ נחו סמאל ורחב ומכולם לקח וקיבל מתנות לתת לישראל. בדומה לרופא, שהיה לו כלי אחד מלאה עם סם חיים, ושמר

אותו

מליא מסמא דחיי, ונטיר ליה לבריה. בעא למיהב ליה לבריה, ההוא פלייטון דסמא דחיי. אסיא הוה חכים, אמר עבדין בישין אית בביתי, אי ינדעון דאנא יהיב לברי נבזבזא דא, א יבאיש בעינייהו, ויבעון לקטלא ליה.

קמט) מה עבד. נטל זעיר מסמא דמותא, ושוי אפתחא דמאנא, קרא לעבדוי, אמר לון, אתון מהימנן קדמי, תבעון לההוא סמא. אמרו נחמי מאי הוא. נטלו למטעם, עד לא ארחו, בעו למימת, אמרו בלבייהו, אי האי סמא יהיב לבריה, ודאי ימות ואנן נירת לרבוננא. אמרו קמיה, מרנא, סמא דא לא אתחזי אלא לברך, והא אגרא ג דפולחנא שבקנא גבך, ד זיל והב ליה לשוחדא, ה דיקבל סמא דא.

קג) כך קב"ה, הוא אסיא חכים, ידע דאי יהיב אורייתא לישראל, עד לא אודע לון, בכל יומא הוה רדפין לון לישראל עלה, וקטלין לון. ו אבל עבד דא, ואינון יהבו ליה מתנן ונבזבזן, בגין דיקבלון לה. וכלהו קביל לון משה, למיהב להו לישראל, הה"ד ו עלית למרום שבית שבי וגו'. ובגין כך ירתו ישראל אורייתא, בלא ערעורא, ובלא קטרוגא כלל. בריך הוא, בריך שמיא, לעלם ולעלמי עלמאי.

קנא) ת"ח, עדים דבני ישראל, אלין ז מתנן ונבזבזן דקבילו. ובג"כ, לא הוה שליט עלייהו מותא, ולא סטרא אחרא, ולא די לון די נטלו אורייתא בלא ערעורא כלל, אלא דקבילו נבזבזן ומתנן מכלהו. כיון דחטו מה כתיב, ויתנצלו בני ישראל את עדים. אינון מ) מתנות באדם. מה אשתאר מנהון. ההוא שבי, דכתיב עלית למרום שבית שבי וגו'.

מסורת הזוהר

א יביש. ב בהאי ג דפולחנא קמך. שנקנא קמך. ד ל"ג זיל. ה דיקח. ו ל"ג אבה. ז נבזבזן הו דנטלו. (תהלים סח) אמור צו צ"ג. (ז שמות לג) נח לג צ"ב. מ) (תהלים סח).

חלופי גרסאות

זרח משעיר למו

הסולם

קג) כך קב"ה הוא וכו': כך הקב"ה הוא רופא חכם, וידע אם יהו התורה לישראל, בטרם שיודיע לשרי האומות, בכל יום היו רודפים את ישראל בשבילה, והורגים אותם. אבל עשה זה, כנ"ל, שהזמין ולא רצו, והם נתנו לו מנחות ומתנות כדי שישראל יקבלו אותה, וכולם קבל אותם משה לתת לישראל. ז"ש עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות וגו'. משום זה ירשו ישראל התורה בלא ערעור ובלא קטרוג כלל. ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעלמי עולמים.

קנא) ת"ח עדים דבני וכו': בוא וראה, עדים של בני ישראל היא המנחות והמתנות שקבלו מן שרי האומות, ומשום זה, לא שלט עליהם מות ולא סטרא אחרא, ולא די להם שקבלו התורה בלי ערעור כלל, אלא שקבלו

מאמר

אותו לבנו. רצו: לתת לבנו אותו הכלי של סם חיים. הרופא היה חכם, אמר, יש עבדים רעים בביתי, אם ידעו שאני נותן לבני מתנה, זו ירע בעינם, וירצו להרגו. פלייטון פירשו כלי, מלשון, דיהב לחבירו פליטורין (ירש"מ ב"מ ג').

קמט) מה עבד נטל וכו': מה עשה, לקח מעט מסם המות ונתן על פתח הכלי, קרא לעבדיו ואמר להם, אתם הנאמנים לי, התרצו סם ההוא. אמרו, נראה מה הוא. לקחו לטעמו, עוד מטרום שהריחו בו, הלכו למות, אמרו בלבם, אם יתן סם ההוא לבנו ודאי ימות, ואנו נירש את אדוננו. אמרו לפניו אדוננו סם הזה אינו ראוי אלא לבנך, והנה שכר עבודתינו אנו עוזבים אצלך, קח ותן אותו שוחד לבנך, שיקבל סם הזה.

(דפרי דף קצ"ג ע"א)

קנב) אוספו וחסו, מה כתיב ^ג וישמע הכנעני מלך ערד. וכתיב, וילחם בישראל וישב ממנו שבי ^ה וכל זמנא דישראל תבין לאבוהון דבשמיא, אינן נבזבזן ^ו יתהדר לגבייהו, ואתחפיין ביה. ולזמנא דאתי, כלא יתהדר דכתיב ^ז ושב ה' אליהך את שבותך וגו'. מכאן ולהלאה אימא מילך.

קנג) א"ר יוסי, ^ח יי' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה. בשעתא דקב"ה תב משעיר, דלא קבילו אורייתא, ארץ רעשה וגו'. מ"ט רעשה. בגין דבעאת לאהדרא לתוהו ובוהו, דהכי אתני קב"ה בעלמא, אי יקבלון בני ישראל אורייתא, מוטב. ואם לאו, אהדר עלמא לתוהו ובוהו. כיון דחמאת ארעא, דהא אזמין קב"ה ^ט לכל עממיא דיקבלו אורייתא, ולא קבילו. ומכל עממיא לא אשתארו אלא ישראל בלחודדיהו, חשיבת ארעא, דישראל לא יקבלון כוותייהו, ובג"כ ארץ רעשה. כיון דאמרו נעשה ונשמע, ^י מיד שקטה, הה"ד ארץ יראה ושקטה. יראה בקדמיתא, ולבסוף ושקטה.

קנד) ות"ה, בגין דישראל אמרו נעשה, לא דחלין ^{יא} מן כל עשייה, דיכלון כל חרשי דעלמא למעבד, ולא מכל קסמין וחרשין דעלמא. מ"ט. ^{יב} חד, בגיד. וחד, ^{יג} בגין דכד אפיק לון קב"ה ממצרים, תבר קמייהו כל זיני חרשי וקסמין, דלא יכלין לשלטאה עלייהו, וההיא שעתא דאתא בלק, הוה ידע דא. מיד וישלח

מסורת הוהר

(ג) (במדבר כא) אמור צה צ"ה. (דברים ל) (דברים ל) י' ואתכפיין. כ כל. ל ל"ג מן מיד עד יראה. ט לכל; מכל. נ ל"ג חד. ט כד ול"ג בני. (ה) (תהלים עו) אמור כ צ"ה.

חלופי גרסאות

ז מוסיף ועכ"ד כל. ט מוסיף וכלא יתהדר. י ואתכפיין. כ כל. ל ל"ג מן מיד עד יראה. ט לכל; מכל. נ ל"ג חד. ט כד ול"ג בני.

מאמר

הסולם

ארץ יראה ושקטה

שרעשה. הוא משום, שרצתה לחזור לתוהו ובוהו, כי כך התנה הקב"ה עם העולם, אם יקבלו ישראל את התורה טוב, ואם לא, אחזיר את העולם לתוהו ובוהו. כיון שראתה הארץ שהזמין הקב"ה לכל העמים שיקבלו התורה, לא קבלו, ומכל העמים לא נשאר אלא ישראל בלבד, חשבה הארץ שגנן ישראל לא יקבלו התורה כמוהם. יבשביל זה ארץ רעשה, כיון שאמרו ישראל, נעשה ונשמע, מיד שקטה. ז"ש ארץ יראה ושקטה. בתחילה יראה, ואח"כ ושקטה.

קנד) ות"ה בגין דישראל וכו': וכו' וראה, משום שישראל אמרו נעשה, לא היו יראים מן כל עשייה שיכלו כל מכשפי העולם לעשות, ולא מכל המיסמים והמכשפים שבעולם. מהו הטעם. אחד הוא משום זה, על מה שאמרו נעשה. ואחד הוא, משום כשהוציא הקב"ה את ישראל ממצרים, שיבר לפניהם

גם מנחות ומתנות מכולם. כיון שחטאו, מה כתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדים, שהם נתנות באדם, שקבלו, מה נשאר מהם, רק שבי הוא, שכתוב עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם.

קנב) אוספו וחסו וכו': הוסיפו וחסו, מה כתוב. וישמע הכנעני מלך ערד. וכתוב, וילחם בישראל וישב ממנו שבי. דהיינו שלקח מהם גם את השבי שנשאר להם. וכל זמן שישראל שבים לאביהם שבשמים יוחזרו להם אלו המתנות, ייהיו הופים עליהם. ולעתיד לבא יוחזר הכל שכתוב, ושב ה' אליהך את שבותך וגו'. מכאן ולהלאה, אמור דבריד.

קנג) אמר ר' יוכי וכו': אר"י ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה, היינו, בשעה שהקב"ה שב משעיר, שלא קבלו התורה. ארץ רעשה וגו'. מהו הטעם (דפו"י דף קצ"ג ע"א)

מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר וגו'. ^ע מאי פתורה. אלא ^פ דיתקין פתורא, ויבעי מתמן עיטא, מה יעביד. אשר על הנהר, על הנהרים מבעי ליה, מאי על הנהר. ודאי הכי הוא, דעל חד נהרא קיימא תדיר. קנה) רבי אלעזר ורבי אבא, הוּו אזלי למיחמי לרבי יוסי ברי שמעון בן לקוניא, חמוי דרבי אלעזר, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא, יתבו. א"ר אלעזר, השתא הוא עדנא, דקב"ה עאל בגנתא דעדן, לאשתעשע בצדיקיא דתמן. ^ז א"ר אבא, שעשועא דא מאי הוא, והיך ישתעשע בהו. ^ק א"ר אלעזר, מלה דא ^ר רזא סתימא איהו, * טמירא לגבי, דלא ידיע. א"ל, וכי בריקניא הוּו סמכין רברבין דמקדמת דנא בהאי עלמא, דלא ידעו, ולא רדפו אבתרה למנדע על מה קיימין בהאי עלמא, ומה הוּו מחכאן בההוא עלמא. קנו) פתח רבי אלעזר ואמר, ^ז יי' אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית וגו'. האי קרא רזא דמהימנותא איהו. ^ש יי', רזא עלאה, שירותא דנקודה עלאה סתימא דלא ידיע. ^ח אלהי, רזא ^ק קול דממה דקה, ואיהו שירותא דקיימא לשאלא, ואסתים ולא ידיע, ולית מאן דאתיב עליה, בגין דאיהו סתים וטמיר וגניז.

חלופי גרסאות

^ע מוסיף מאי הכא. ^פ דאתקין. ^צ ל"ג א"ר אבא. ^ק א"ר אבא. ^ר ל"ג רזא. ^ש מוסיף ה' אלקי. ^ת מוסיף אלא אלקי.

מסורת הזוהר

^צ (ישעיה כה) צו סט צ"ת. ^ק (מ"א יט) יתרו עט צ"ס.

הסולם

ארץ יראה ושקטה

שלא ידעו סוד הזה ואין לגלותו. וכי לא רדפו לדעת על מה הם נמצאים בעולם הזה ומה הם מצפים בעולם ההוא. אלא ודאי שגם הסוד היו יודעים סוד היה, וע"כ יש לך לגלותו.

מאמר ה' אלקי אתה ארוממך

קנו) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר, ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית וגו'. מקרא זה הוא סוד האמונה. הרי"ה, הוא סוד עליון והוא התחלה של נקודה העליונה הסתומה שאינה ידועה. דהיינו א"ר עלאין, שה"ס חכמה, שבהם אין ה' יוצאת מאויר (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) והם סתומים מחכמה, בלתי נודעים, אלקי, ה"ס קול דממה דקה, דהיינו יסודות שה"ס בינה, והיא התחלה העומדת לשאלה, כי ה' יוצאת בה מאויר, לעת גדלות, אבל ונסתם ואינו ידוע ואין מי שמשׁיב עליה. כלומר א"ע"פ שעומדת לשאלה, דהיינו לגילוי, מחמת שה' יצאה בה מאויר, וחזרה לאור החכמה, אין מי שישיב על השאלה, כי החכמה אינה מתגלה

מאמר

לפניהם כל מיני מכשפים וקוסמים, שלא יוכלו לשלוט עליהם. וא"תה שיהי שבא בלק, היה יודע את זה. מירי וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר וגו'. מהו פתורה. אלא שהתקין שלחן לבקש משם עצה מה לעשות. אשר על הנהר, שואל, על נהרים היה צריך לומר, שהרי מארס נהרים היה, מהו על הנהר. ומשיב, ודאי כך הוא, שעל נהר אחד עומד תמיד, כלומר שלחן זה של הקליפה שהוא מלכות זקליפה, עומד על נהר אחד של הקליפה, שהוא יסוד דקליפה.

קנה) רבי אלעזר ור' אבא וכו': ר"א ור"א הלכו לראות את ר' יוסי ב"ר שמעון בן לקוניא חמיו של ר' אלעזר, קמו בחצות לילה ללמוד גזירה. ישבו. א"ר אלעזר, עתה הוא העת שהקב"ה נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים אשר שם. א"ר אבא, שעשוע הזה מה הוא ואיך משתעשע עמהם. א"ר אלעזר דבר זה הוא סוד סתום וגסתר אצלי, שאינו ידוע לכל, ולא רצה לגלותו. אמר לו ר' אבא, וכי בריקנות היו העמדים הגדולים שבעולם הזה שמקודם לכן, שאתה אומר, (דפויי דף קצ"ג ע"א *) דף קצ"ג ע"ב)

קנז) אתה, דא א ימינא, שירותא דקיימא לשאלא, ולא תבא ביה, והוא כהן ב עלאה. כד"א ה) אתה כהן לעולם ג על דברתי מלכי צדק. ד מאן על דברתי מלכי צדק, אלא כהן עלאה דא, איהו דקיימא על דבר, בגין ה דהוא דבר לא קיימא, אלא בימינא. והוא דבר מאן איהו. מלכי צדק, כך שמייה. ומאי דאמר דברתי, בגין דאתקשר ביה בדוד. וכל מלי שבחא דיליה, ו בהוא דבר אתיין. ועל דא דברתי. ובג"כ, אתה דא כהן. והא אוקיימא, ד תלת דוכתי אינון, דאקרי כל חד אתה.

קנח) ארוממך כלא כחדא. אודה שמך כדקא יאות, ה והאי שם ידיע. כי עשית פלא, כסויא ולבושא, לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא, ו ראשיתא דרגא עלאה, אדם קדמאה, טמירא בכסויא דנהורא אחרא.

קנט) ד"א כי עשית פלא, כי עשית אלף. ומהו אלף. הא תנינן, אלף בי"ת, אלף בינה. אבל דיוקנא דא, איהו תלת סטרין. ראשית דרוא עלאה דאדם קדמאה. בגין. דבדיוקנא דא, אית תרין דרועין, חד מכאן, וחד מכאן, וגופא

חלופי גרסאות

א ל"ג ימינא. ב לעולם. ג וכי על מה דברתי מלכי צדק ול"ג מאן על דברתי מלכי צדק. ו מההוא. ז בתלת. ח והא ידיע ו"ג שם. ט ל"ג ל"ג מן ראשיתא עד טמירא:

מסורת הזוהר

(ה) (תהלים קי) משפטים נז צ"ח.

ד ל"ג מאן על דברתי מלכי צדק. ה ההוא. ו מההוא. ז בתלת. ח והא ידיע ו"ג שם. ט ל"ג מן ראשיתא עד טמירא:

ה' אלקי אתה ארוממך

הסולם

מאמר

כי ג' מקומות הם, שנקרא כל אחד אתה, כי חכמה נקרא אתה, (כמי"ש להלן דף ר"צ. ד"י) וכן החסד נקרא אתה, כמי"ש כאן, והמלכות נקרא אתה (כנ"ל נקודי אות תשצ"ח).

קנח) ארוממך, כלא כחדא וכי: עתה מפרש המלה ארוממך, שבכתוב הנ"ל, ואומר, ארוממך, היינו בכל, ג' השמות הויה אלקי אתה, ביהד, אודה שמך, כראוי, ושם הזה ידוע, שהוא מלכות הנקראת שם, כי עשית פלא, הוא לשון העלם דהיינו שעשית כיסוי ולבוש, אל אור הסתום של עתיקא, שהוא בינה, הראשית של מדרגה העליונה, עשיה החכמה שבה, הנקראת אדם הראשון הסתום, שיתלבש בכיסוי של אור אחר, שהוא חסדים. (כמי"ש לעיל ב"א אות ט' ע"ש).

קנט) ד"א כי עשית וגו': פירוש אחר. כי עשית פלא, היינו כי עשית אלף. כי פלא הוא אותיות אלף. ומהו אלף. הרי למדנו אלף בית, פירושו אלף בינה. אבל צורתה של א, היא ג' צדדים, ימין שמאל אמצע. שהוא ראשית של סוד העליון של אדם הראשון, שהוא ג' הקוין שבבינה, שהם שורש צורת

אדם

מתגלה במקומה אלא במקום ז"א ומלכות. משום שהיא סתימה וגנוזה.

קנז) אתה דא ימינא וכי: אחד שפירש כי הויה, ה"ה אורא, שאין עומדים לשאלה כלל. אלקי ה"ט ישות עומדים לשאלה ואין מי שישב עליה. מבאר עתה אתה, הוא ימין, דהיינו חסד ז"א, שהוא התחלה העומדת לשאלה ולהשיב עליה, אמנם הוא רק התחלה לגילוי הזה, ועוד לא מגולה בו, אלא רק במלכות. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) והוא נקרא כהן עליון, כש"א אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק, שואל, מהו על דברתי מלכי צדק, ומשיב, אלא כהן עליון זה, שהוא חסד דז"א, הוא עומד על דבר, שהוא מלכות, משום שדבר הזה אינו עומד אלא בימין, שהוא חסד, ודבר ההוא מהו. הוא מלכי צדק, כך שמו של המלכות, ומה שאמר דברתי, ולא דבר, הוא, משום שנתקשרה בדוד, כי דוד היה מרכבה אל המלכות, וכל דברי שבה של דוד באו בדבר ההוא, וע"כ אמר דברתי, כלומר המלכות שלי, ומשום זה, אתה, הוא כהן, דהיינו חסד. והרי העמדנו

(דפו"י דף סצ"ג ע"ב)

באמצעותא, וכלא רזא חדא. ואיהו רזא דיחודא, א'. ובג"כ אלף לחושבנא אחד, והיינו כי עשית פלא. ורב המנונא סבא אמר הכי, כי עשית פלא, כ פלא דא הוא חד דרגא מאינון פלאות חכמה. ומאן איהו. דא (ו) נתיב לא ידעו עיט. ואיהו פלא.

קס) עצות מרחוק קרא להאי בקדמיתא ג פלא, והכא אמר פלא עצות מרחוק. אלא התם אצטריך לממני שית סטרין לדרגין עלאין, (ח) פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. והכא, (ז) לא אתא לממני חושבנא. אבל עצות מרחוק מאי נינהו. תרי בדי ערבות. דכל עיטא דנביאי מתמן אתיא. אינון אקרון עצות מרחוק. אמונה אומן, תרין ג דאינון חד, נהר וגן. דא נפיק מעדן, ודא אשתקי מיניה. הא הכא, כל רזא סתימא דמהימנותא. (ט)

קסא) א"ר אלעזר, בלעם חייבא מאן קטיל ליה, והיך אקטיל. א"ר יצחק, ע פנחס וסיעתיה קטלוהו. דכתיב (א) הרגו על חלליהם. ותנינו, בקרתא דמדנין הוה עביד בחכמתא דחרשוי, דטאסין באוירא הוא ומלכי מדין. ואלמלא ציץ

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ש) (איוב כח) ב"א רנב צ"א. (ח) (ישעיה ו) י ל"ג א'. כ ל"ג פלא דא. ל ל"ג מן פלא עד יועץ. מ ל"ג לא. נ ל"ג מן דאינון עד סוף האות ; דאינון גן נהר. ס בדפו"י כתבו חסר עיין סוף הספר סימן י"ד י"א. ע קרא הוא דכתיב; הה"ד ול"ג מן פנחס עד ואת בלעם.

ה' אלקי אתה ארומך

הסולם

מאמר

שלוש, יסוד. וכאן אינו בא למנות חשבון המדרגות. ושאל, אבל עצות מרחוק מה הן. ומשיב, שהם ב' בדי ערבות, שהם נצח והוד. ונקראים עצות, משום שכל העצות של הנביאים באות משם, הם נקראים עצות מרחוק. כי הנביאים מקבלים מנצח והוד. אמונה אומן, הם שנים שהם אחד, כי הם נהר וגן, שהם יסוד ומלכות, זה הנהר, שהוא יסוד, יוצא מעדן, וזה הגן שהוא מלכות, נשקה ממנו, הרי כאן בכתוב הזה, ה' אלהי אתה וגו'. כל סוד הסתום של האמונה. כמבואר, כי ה', הוא חכמה. אלקי הוא בינה. אתה הוא חסד, פלא הוא ג' קוין חג"ת. עצות מרחוק הוא נצח והוד. אמונה היא מלכות אומן הוא יסוד.

אדם, שהוא המוחין דז"א (כנ"ל באדרא רבא :אות רס"ג) משום שבצורתה של א' יש ב' זרועות מכאן ומכאן, שהם ב' קוין חסד וגבורה, שהם י' עליונה וי' תחתונה שלה, וגוף באמצע, דהיינו הו' שבין ב' היודין. והכל הוא סוד אחד. שהוא אחד עם הפירוש הא' ישפלא ה"ס התלבשות החכמה בחסדים. כי אין התלבשות הזה באה אלא ע"י ג' קוין. והוא סוד היחוד של א', ומשום זה אלף הוא במספר אחד, והיינו כי עשית פלא שה"ס אלף ורב המנונא סבא אמר כך, כי עשית פלא. פלא זה, הוא מדרגה אחת מאלו פלאות חכמה. ומי היא. היא נתיב לא ידעו עיט. שהוא שער הני והוא פלא.

מאמר ואת בלעם בן בעור הרגו בתרב קסא) א"ר אלעזר, בלעם וכו' : אר"א. בלעם הרשע מי הרגו ואין נהרג. א"ר יצחק, פנחס ואנשיו הרגוהו שכתוב, הרגו על חלליהם. ולמדנו בעיר של מדין, היה בלעם עושה בחכמת כשפיו, שפרחו באויר הוא ומלכי

קס) עצות מרחוק : שואל, קרא תחילה לזה פלא, ולא אמר שם עצות מרחוק, וכאן אמר, פלא עצות מרחוק, מהו השינוי. ומשיב, אלא שם, היה צריך למנות ששה קצוות למדרגות עליונות, וע"כ אומר, פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. אל, הוא חסד. גבור, גבורה. אבי, ת"ת. עד, נצח. שר, הוד. (דפרי דף קצ"ג ע"ב)

דקדושא, וצלוחא דפינחס, דאפילו להון על קטיליאי, ההי"ד על חלליהם. וכתוב
 ב ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בחרב. א"ל ר' אלעזר, כל דא ידענא.
 (קסב) אר"ש, אלעזר, פ כל מלוי דבלעם חייבא, תקיפין אינון, והא
 אוקמוה חברייא, צ דכתיב ג ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, ואמרו, בישראל
 לא קם אבל באויה קם, ומנו. בלעם. והא אוקימנא מלה, ק משה לית דכוותיה,
 בכתרין עלאין. בלעם לית דכוותיה, בכתרין תתאין. דא ר בסטרא דקדושה,
 ודא בסטרא דשמאלא. ואי כל דא הוה בידיה, וכ"כ תקיף בחכמתא, גבר דישבח
 גרמיה בחילא תקיף, דכתיב ואנכי אקרה כה, אעקר ט לכה מהאי. היאך יכילו
 לקטלא ליה.
 (קסג) אלא בספרא דחכמתא דשלמה מלכא הכי אמר, תלת סימנין אינון.
 סימן לעברה, ירקון. סימן לשטות, מלין. סימן דלא ידע כלום, שבוחי. ודא
 אכרע לשאר, שוטה בכל עבירות, כלא אית ביה.
 (קסד) והא כתיב ט יהלך זר ולא פיך, ואם לא זר. פיך. לאו הכי. אלא אי
 לא הוי מאן דאשתמודע לך, אפתח פומך למלא באורייתא, ולאודעא מלי
 קשוט באורייתא. וכדין פתיחו דפומך ת באורייתא, ישבחון מילך, וינדעון מאן
 אנת, דלית מלה בעלמא דישתמודעון ליה לב"נ, אלא בזמנא דאפתח פומיה.
 פומיה הודע לבני נשא מאן הוא. ט

חלופי גרסאות

פ ל"ג כל. צ ל"ג דכתיב. ק ל"ג מן משה עד
 ואי כל. ר מסטרא דקדושה ודא מסטרא. ט לבא.
 ת ל"ג באורייתא. א ל"ג פומיה

מסורת הוזהר

ב) (יהושע יג) וישלח ז צ"א. ג) (דברים לד)
 הקסה"ז קלב צ"ל. ד) (משלי כז).

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב

הסולם

מאמר

קסג) אלא בספרא דחכמתא וכו' :
 ומשיב. אלא בספר החכמה של שלמה המלך,
 אמר כך, ג' סימנים הם, סימן לעבירה, הוא
 ירקון, סימן לשטות, הוא, שמרבה דברים.
 סימן שאינו יודע כלום, הוא שמשבח עצמו.
 זה המשבח עצמו, מכריע כל השאר, כי
 שוטה הוא חשוד על כל העבירות, והכל
 יש בו.
 קסד) והא כתיב יהלך זר : שואל, והרי
 כתוב יהלך זר, ולא פיך. שפירושו, שאם
 אין זר שיהלך, יהיה פיך. ומשיב. אינו כן.
 אלא הפירוש הוא, אם אין מי שמכיר לך,
 פתח פיך לדבר בדברי תורה, ולהודיע דברי
 אמת בתורה, ואז פתחון פיך בתורה ישבחון
 דבריך, וידעו מי אתה. שאין דבר בעולם
 שהאדם ניכר בו, אלא בזמן שפותח פיו.
 פיו מודיע לבני אדם מי הוא.

ומלכי מדין. ואם לא הציץ הקדוש ותפלת
 פנחס, שהפיל אותם לארץ על חלליהם, לא
 יכלו להם, ז"ש ואת מלכי מדין הרגו על
 חלליהם. וכתוב, ואת בלעם בן בעור הקוסם
 הרגו בחרב. א"ל ר' אלעזר, כל זה אני יודע.
 (קסב) אר"ש, אלעזר כל וכו' : א"ר
 שמעון : אלעזר, כל דבריו של בלעם הרשע,
 קשים הם. והרי העמידו החברים, שכתוב,
 ולא קם נביא עוד כמשה, ואמרו, בישראל לא
 קם, אבל באומות העולם קם, ומי הוא בלעם.
 זכר העמדנו הדברים, משה אין כמוהו
 בכתרים עלינו, בלעם אין כמוהו בכתרים
 הנתתנו, זה בצד הקדושה, וזה בצד השמאל.
 זאם כל זה היה בידו, וכל כך חזק בחכמה,
 איש שהיה משבח את עצמו בכח גדול, שכתוב,
 ואנכי אקרה כה. שפירושו שאמר, אעקר את
 כה, טהיא המלכות מכאן, איך יכלו להרוג אותו.

קסה) ההוא רשע דבלעם, שבוחי משבח גרמיה בכלא. ועכ"ד, גניבך דדעתא קא גניב, ואסתלק במלוי. במלין זעירין, הוה עביד רברבין. מה דאמר על אינון דרגין ב מלין מסאבין הוה אמר, וקשוט אמר. אבל ההוא רשע הוה אמר ומשבח גרמיה בארע סתים, ואסתלק במלוי, דכל מאן דהוה שמע, חשיב דאסתלק על כל נביאי עלמא, דכתיב שומע אמרי אל ויודע * דעת עליון. מאן גבר בעלמא, דהוה שמע מפומיה מלין אלין, דלא חשיב דלית בעלמא נביאה מהימנא כגנייה.

קסו) וקשוט הוה, והכי הוה. נאם שומע ג אמרי אל, הכי הוה. ויודע דעת עליון הכי הוה. וההוא רשע הוה אמר על דרגין דאתדבק ד בהו, שומע אמרי אל, מלה דאיהו בסליקו עלאה.

קסז) והכי אמר, שומע אמרי אל, האל לא כתיב, דהא ה האל תמים דרכו. אבל סתם אל, אל אחר איהו. ה כי לא תשתחוה לאל אחר ה שומע אמרי אל, מלה זעירא איהי. ודמי למאן דלא ידע, דאיהו רב ועלאה. שומע אמרי אל, ההוא דאקרי אל אחר, דכתיב כי לא תשתחוה לאל אחר.

קסח) ויודע דעת עליון, על כל דרגין דמסאבו, אינון דמנהגי ארבא דימא וסערא. ארבעין, חסר חד אינון. וההוא רב החובל, דכלהו מתנהגי על ידו, איהו עליון על כלהו. בדא הוה מתדבק ההוא רשע, ואמר דהוה ידע דעת עליון, דרגא דאיהו עליון על כלהו מנהגי ארבא. מאן שמע הכי דלא ד אתבהיל

חלופי גרסאות

ה) (תהלים יח) ח"ב בהשמטות רעב: ז"ח ל ט"ג שי"ד. ו) (שמות לד) חיי שרה סו צ"א. ב ל"ג מלין; מלין ול"ג דרגין. ג ל"ג אמרי אל. ד ל"ג בהו. ה ל"ג מן שומע עד סוף האות. ו ל"ג חסר. ז בדעתו ול"ג אתבהיל.

חלופי גרסאות

שומע אמרי אל

קסז) והכי אמר שומע וכו': וכך אמר. שומע אמרי אל, האל לא כתוב, כי האל, תמים דרכו, אבל סתם אל הוא אל אחר. כמ"ש, כי לא תשתחוה לאל אחר. לפיכך, שומע אמרי אל, דבר קטן הוא, ולמי שאינו יודע הוא דומה שהוא דבר גדול ועליון. שומע אמרי אל, היינו אותו שנקרא אל אחר, שכתוב, כי לא תשתחוה לאל אחר.

קסח) ויודע דעת עליון: פירושו. כי העליונים על כל מדרגות הטומאה הם אותם המנהיגים את ספינת הים ורוח סערה, הם ארבעים חסר אחד. ואותו רב החובל, שכולם מתנהגים על ידו, הוא עליון על כולם, ובוה העליון, היה מתדבק אותו רשע, ואמר שהיו יודע דעת עליון, דהיינו המדרגה שהיא עליה על כל מנהיגי הספינה, של הטומאה. מי שמע את דבריו ולא יהיה נבהל בדעתו, ויאמר שאין

מאמר

הסולם

קסה) ההוא רשע דבלעם וכו': אותו רשע בלעם היה משבח עצמו בכל, ועכ"ז גנב גנבת הדעת ונתעלה במליצת דבריו, דברים קטנים היה עושה גדולים, מה שאמר היה על אלו מדרגות של דברי הטומאה, ואמת אמר, אבל רשע ההוא היה אמר ומשבח עצמו בדרך סתום ומתעלה בדבריו, עד שכל מי שהיה שומע היה חושב שהוא עלה על כל נביאי העולם, שכתוב, שומע אמרי אל, ויודע דעת עליון. מי הוא איש בעולם, שהיה שומע דברים אלו, ולא חשב שאין בעולם נביא נאמן כמוהו.

קסו) וקשוט הוה והכי וכו': ואמת היה. וכך היה. נאם שומע אמרי אל, כך היה. ויודע דעת עליון, כך היה. שאותו רשע היה אמר, על המדרגות שנתדבק בהן, שומע אמרי אל, דברים שהם בהתעלות עליון, שאין כמוהם. (דפרי דף קצ"ג ע"ב *) דף קצ"ד ע"א

בדעתיה, ויימא דלא הוה כגיניה בעלמא. אלא ההוא רשע משבח גרמיה בארז סתים ואמר מלי קשוט, וגניב דעתא דבני עלמא.

קסט) אשר מחזה שדי יחזה, מאן ם דשמע דא, חשיב דהוה חמי מה דלא חמי אחרא בעלמא. ם מחזה שדי, דא ענפא חדא, מאינון ענפין דהוו נפקין משדי. ולמה. דבחכמתא דא, אחזי תלת, לקבל ש דשדי, לקבל תלת ענפין דביה, ואחזי תרין נביאין, בדי ערבות, דתמכין ביה. לקבל ע' תרין ענפין דעינא בישא, לסתמא לון. כד אתא בלק, אמר אנא איכול לון. עמלק בהדי חכמתא דא אתא לגבייהו, ויכיל לון.

קע) ושדר לבלעם, וא"ל, אנא תרי אתוון דעמלק אית בי, דאינון ל"ק, דאינון סיומא דעמלק. אנא לי ל"ק, ועמלק ל"ק, לי סיומא, ובך שירותא ב"ל. א"ל ר"ש, הכי אימא שירותא דבלק ב"ל, ושירותא דבלעם ב"ל, שירותא דבלק הוה ביה בבלעם. וסיומא דעמלק, הוה ביה בבלק, וסיומא דבלעם, הוה שירותא דעמלק.

קעא) ואי תימא דלא ניכול להון, בגין דחרשיא דרבהון משה, דהוה פשיט ידיה, האי ידא אית באלין רברבין, דיכלי בחרשין לאתתקפא יתיר. והיינו דכתיב וקסמים בידם, בידיהם לא כתיב, אלא בידם, ידא לקבל ידא, הכי שדר ליה בלק לבלעם.

הלופי גרסאות

ה דשמא. ט למחזה. י ל"ג מן ולמה עד ואתענשו באות קע"ב.

מאבר	הסולם	שומע אמרי אל
שאין כמוהו בעולם. אלא אותו רשע היה משבח עצמו בדרך סתום, ואמר דברי אמת, אלא שהיה גונב דעת בני אדם. כי אמר על מדרגות הטומאה, והשומעים חשבו שעל גדושה העליונה אמר כל דבריו.	לבלעם ואמר לו, אני, ב' אותיות שבעמלק יש בי, שהם ל"ק שהם סיום השם עמלק. אני, לי ל"ק, ועמלק ל"ק לי הסיום, ובך ההתחלה ב"ל. אמר לו ר"ש, כך אני אומר, התחלת השם בלק בל, והתחלת השם בלעם, הוא בל. נמצא שהתחלת בלק, היה בבלעם, וסיום השם של עמלק, דהיינו לק, היה בבלק, והסיום של בלעם שהוא ע"ם, הוא בהתחלת עמלק. נמצא שסוף השם של בלעם, שהוא ע"ם, וסוף השם של בלק, שהוא לק, הם אותיות עמלק.	לבלעם ואמר לו, אני, ב' אותיות שבעמלק יש בי, שהם ל"ק שהם סיום השם עמלק. אני, לי ל"ק, ועמלק ל"ק לי הסיום, ובך ההתחלה ב"ל. אמר לו ר"ש, כך אני אומר, התחלת השם בלק בל, והתחלת השם בלעם, הוא בל. נמצא שהתחלת בלק, היה בבלעם, וסיום השם של עמלק, דהיינו לק, היה בבלק, והסיום של בלעם שהוא ע"ם, הוא בהתחלת עמלק. נמצא שסוף השם של בלעם, שהוא ע"ם, וסוף השם של בלק, שהוא לק, הם אותיות עמלק.
קסט) אשר מחזה שדי יחזה: מי פשוטע זה חושב שהיה כן. שהיה רואה מה שלא ראה אחר בעולם. אבל מחזה שדי, זה הוא ענף אחד מאלו ענפים שהיו יוצאים מן השם שדי. ולמה הוא כי בחכמה זו, שלהם, יראה ג' ענפים כנגד ש' דשדי, כנגד ג' ענפים שבש' שהם חג"ת. ויראה כנגד ב' נביאים דהיינו ב' בדי ערבות, שהם נצח והוד, התומכים בו בת"ת. וכנגד ע"ב ענפים של עין הרע, שהוא לעומת השם ע"ב דקדושה, שה"ס עין טובה, לסתום אותם. וכל זה נמצא בחכמה דקליפות. כשכא בלק, אמר, אני אוכל להם. כי עמלק בא אליהם בחכמה זו, ויכול להם.	קעא) ואי תימא דלא וכו': ואם תאמר שלא נוכל להם משום הכשפים של רבם משה, כשהיה פושט ידו, דהיינו ויט משה את ידו על הים וכדומה, הנה יד הזו יש באלו השרים, היכולים בכשפים להתגבר יותר. והיינו שכתוב וקסמים בידם. בידיהם לא כתוב, אלא בידם, דהיינו יד כנגד יד של משה. כך שלח בלק לבלעם.	קע) ושדר לבלעם וא"ל וכו': ושלה

(דפ"י דף קצ"ד ע"א)

קעב) ולהכי מחזה שדי כדאמרן, כ ולהכי אתענשו, ואתענשו לעילא, ואקרון מחזה, כד"א ז) ומול מחזה אל מחזה. ענפא ג דנפק מתמן. ומאן ההוא מחזה עזא ועזאל, דאינון נופל וגלוי עינים, ואיהו מחזה שדי, דהוה חמא נופל וגלוי עינים.

קעג) אן הוה בלעם בההיא שעתא. אי תימא במדין, הא כתיב ועתה הנני הולך לעמי. אי אזל ליה, מאן יהביה במדין. אלא ההוא רשע, כיון דחמא דנפלו מישראל כ"ד אלף על עיטוי, אתעכב תמן והוה בעי מנייהו אגרוי. ובעוד דאתעכב תמן, אתא פנחס ורברבני חילא לתמן.

קעד) כיון דחמא לפנחס, פרח באוירא, ותרין בנוהי עמיה, יונוס ויומברוס. ואי תימא, ה הא מיתו בעובדא דעגל, דהא אינון עבדו. אלא הכי הוה ודאי, ודא הוא דכתיב, ח) ויפול מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש. וכי לא הוה ידעי חושבנא זעירא דא, והרי כמה חושבנן אחרנין, רמאין עלאין ורברבנין. ידע קרא לממני, והכא כשלשת אלפי איש. אלא אינון בנוי דבלעם, יונוס ויומברוס, דהוה שקלי כשלשת אלפי איש.

קעה) אלא ההוא רשע, כל חרשין דעלמא הוה ידע, ונטל ג אוף הכי חרשין דבנוי, דהוה רגילין בהו, ובהו טאס ואסתלק. פנחס חמא ליה, דהוה ב"נ חד טס באוירא, והוה מסתלק באוירא מעינא. רמא קלא לבני חילא, אמר אית מאן דידע למפרח אבתריה דההוא רשע, דהא בלעם איהו, חמו ליה דהוה טאס.

חלופי גרסאות

כ יש כאן חסר. ל דנפקין. מ היך לא וליג הא. נ ל"ג אוף הכי.

מסורת הזוהר

ז) (מ"א ז). ח) (שמות לב) ח"ג רלו.

צליה שהפיל את בלעם

קעד) כיון דחמא לפנחס וכו': כיון שראה בלעם, את פנחס, פרח באויר, וב' בניו עמו, יונוס ויומברוס, ואם תאמר, הרי מתו במעשה העגל, כי הם עשו את העגל. אלא כך היה ודאי, ו"ש, ויפול מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש. וכי לא ידעו חשבון קטן הוה והרי כמה חשבונות אחרים רמים ועליונים וגדולים, ידע הכתוב למנות, וכאן כתוב, כשלשת אלפי איש. דהיינו שלא ידע בדיוק, אלא הם בניו של בלעם יונוס ויומברוס, שהיו שקולים כשלשת אלפי איש.

קעה) אלא ההוא רשע וכו': ומשיב, אלא רשע ההוא, ידע כל הכשפים שבעולם, ולקח אף כשפיו של בנוי, שהיו רגילים בהם, ובהם פרח ונסתלק. פנחס ראה, שהיה אדם אחד פרח באויר, והוא מסתלק מן ראית העין באויר. הרים קולו לבני צבאותיו, ואמר, יש מי היודע לפרוח אחריו של אותו רשע, כי בלעם הוא. ראו אותו שהיה פורת.

צליה

הסולם

מאמר

קעב) ולהכי מחזה שדי וכו': (יש כאן חסר) וע"כ מחזה שדי יחזה כמו שאמרנו ובשביל זה נענשו, ונענשו למעלה, ונקראים מחזה כש"א ומול מחזה אל מחזה, דהיינו העגף היוצא משם, ומי הוא מחזה ההוא, זהו עזאל ועזאל, שהם נופל וגלוי עינים, והוא מחזה שדי, שהיה רואה נופל וגלוי עינים. (יש כאן חסר).

מאמר צליה שהפיל את בלעם

קעג) אן הוה בלעם וכו': שואל, איפה היה בלעם באותה שעה, אם תאמר במדין, הרי כתוב, ועתה הנני הולך לעמי. ואם הלך לה, מי נתנו במדין, ומשיב, אלא אותו רשע, כיון שראה שנפלו כ"ד אלף מישראל בשביל עצתו, להפקיר הבנות שתזנינה עם ישראל, נתעכב שם והיה רוצה מהם שכרו, ובעוד שנתעכב שם בא פנחס ושרי הצבאות שמה.

(דפרי דף קצ"ד ע"א)

קעז) צליה בריה דשבטא דדן, קם ונטל שלטנו דשליט על חרשין, ופרת
 ב בתריה. כיון דחמא ליה ההוא רשע, עבד ארחא אוחרא באוירא, ובקע חמש
 אוירין בההוא ארח, * ע ואסתלק פ ואתכסי מעינא, צ כדין אסתכן צליה. בההיא
 שעתא, והוה בצערא דלא הוה ידע מה יעביד.
 קעז) רמא ליה ק קלא פנחס ואמר, ז טולא דתנייניא דרבעין על כל חויין.
 הפוך ח במזיך. מיד ידע וגלי ההוא ארחא, ועאל לגביה. מיד אתגלי, ונחתו
 תרוויהו קמיה דפנחס.

חלופי גרסאות

ס ואסתלק. ע ל"ג ואסתלק. פ כדין אתכסי. צ בההיא שעתא אסתכן צליה. ק פנחס קלא.

דרך אמת ז) צל התניינים הרובעים על כל הנחשים שמהם מצד סמאל ובת זוגו. ח) תהפוך כחותיך
 שהם שערותיה אשר הם גורמים הצל שלא יתראה בלעם לכן אמר הפוך במזיך כדי שיתקל
 הצל מעליו וי"א שפנחס כוון בדבריו שצעק לצליה שמשמעותיה צל י"ה ולפי שהוא לבש עתה במעטה זה
 בענייני כשופים ונחשים לשלוט על הקליפות חיצונות להכניע בלעם תחתיו לכן אמר פנחס לצליה טולא
 דתנייניא ר"ל צל התניינים הרובע על הנחשים וכחו ותוקפו הפוך במזיך ר"ל חזור אחוריק ואז תמצאנו
 וכן עשה ומצאו כאומרו מיד ידע וגלי וכו', והשערות הוא תמיד רמוז על כחות המתפשטים ממנו.

צליה שהפיל את בלעם

הסולם

מאמר

בקו שמאל של האויר כדרכו בטומאה, ולא
 עוד אלא שנעלם מעין של הקדושה, כי נתעלה
 לג"ר דשמאל, שאינן נמצאות בקדושה מכח
 מיעוטו של קו האמצעי כנ"ל. וז"ש (באות
 קע"ד) כיון דחמא לפנחס פרח באוירא,
 ותרין בנהי עמיה, שהם המשכו לעגל את
 הג"ר דשמאל, וז"ש, ואי תימא הא מיתו
 בעובדא דעגל וכו' דכתיב ויפול מן העם
 ביום ההוא כשלושת אלפי איש וכו' שזה
 רומז על המשכתם של יונוס ויומברוס מן
 הג"ר דשמאל המרומזים כשלושת אלפים, כי
 החכמה היא בבחינת אלף, אלא מתוך שהחכמה
 דטומאה היא סתומה (כנ"ל באות קס"ט)
 להיותם בבחינת עין הרע, ע"כ אוה"כ כשלושת
 אלפים ולא שלשת אלפים ממש. וז"ש (באות
 קע"ה) ונפיל אוף הכי חרשין דבניו וכו'
 היינו הג"ר דשמאל כנ"ל. וצריכים לזכור
 שאין קו האמצעי יכול למעט הג"ר דשמאל
 אלא עם המסך דמנעולא, אלא אחר שמיעט
 אותו, מהפך המנעולא למפתחא (כנ"ש לך
 דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש). ונמצא שלא היה
 עתה לצליה אלא מסך דמפתחא בלבד.
 וז"ש, פנחס חמא וכו' והוה מסתלק
 באוירא מעינא, דהיינו שעלה לג"ר דשמאל,
 שאין שם העין דקדושה. ונסתלק מעין
 דקדושה

קעז) צליה בריה דשבטא וכו': צליה
 בנו של שבט דן, קם ולקח השליטה השולטת
 על כשפים, ופרח אחריו. כיון שראה אותו
 רשע ההוא, עשה דרך אחר באויר, ובקע ה'
 אוירים בדרך ההוא, ועלה ונעלם מהעין. אז
 נסתכן צליה בשעה ההיא, והיה בצערי, שלא
 ידע מה שיעשה.
 קעז) רמא ליה קלא וכו': פנחס הרים
 קולו אליו, ואמר, הצל של התניינים הרובצים
 על כל הנחשים, הפוך בשערותיך. מיד ידע
 צליה, וגילה ארח ההוא, ונכנס אליו. מיד
 נגלה בלעם, וירדו שניהם לפני פנחס.
 פירוש המאמר. כי ידעת ששורשו של כל
 הסטרא אחרא והטומאה, הוא דבקותם בשמאל
 בלי ימין, והם דוחים התקון של קו האמצעי
 המיוחד השמאל עם הימין, משום שכל חיותם
 באה מג"ר דשמאל, שמשם נמשכה החכמה
 ממעלה למטה, וקו האמצעי ממעט ג"ר האלו
 בכח המסך דחירק (כנ"ל לך י"ג ד"ה
 ונתבאר). ע"כ הם מתנגדים אליו. וחוז' מזה,
 כל מה שיש בקדושה יש כנגדו בסטרא אחרא.
 וכיון שבלעם ראה שפנחס בא לנקום
 נקמת ה' ממדין, והבין שודאי ירצה גם
 להרוג אותו. אז פרח באויר, דהיינו שנתעלה
 למדרגת הג"ר, המכוננת פריחה באויר, אלא
 דפרי דף קצ"ד ע"א * דף קצ"ד ע"ב)

קעח) תא חזי, ההוא רשע כתיב ביה וילך שפי, דא הוא עליון דדרגין דיליה, חזיא דכורא. צליה נטל תרין, דכר ונוקבא. ובההוא שליט עליה, בגין דשלטנו דשליט עלייהו נטל, ואתכפיין קמיה. ודא הוה (ט) שפיפון עלי ארת. על

מסורת הזהר

(ט) (בראשית מט) ויחי רכד צ"ב.

צליה שהפיל את בלעם

הסולם

מאמר

של נקודת המנעולא, שכחו חזק לבטל כל הנחשים והכשפים שבעולם, כי בכל מקום שנקודה זו נוגעת מסתלקים משם כל האורות (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא ע"ש) וז"ש הפוך במזוייך, כי המנעולא כלולה בשערות, אלא שגנוזה, ואמר לו, שיהפוך ויחפש בשערותיו עצמו, מלשון הפוך בה והפוך בה דכלא בה, וימצא שם כח נקודת המנעולא, ואז יפילו על ראש הרשע, וז"ש מיד ידע וגלי ההוא אורחא, שהנקודה דמנעולא ביטלה את הארת שלו, שעשה לג"ר דשמאל, ונגלה למטה, כי נפל ויצא מג"ר דשמאל, מיד אתגלי ונחתו תרווייהו וכו'. כי שניהם ירדו מבחינת הג"ר, שאפילו צליה, הפסיד הג"ר דקדושה, מחמת גילוי המנעולא שעורר בשערותיו, וז"ש ונחתו תרווייהו קמיה דפנחס.

קעח) תא חזי ההוא וכו': בוא וראה, רשע ההוא כתוב בו, וילך שפי, זה הוא העליון ממדרגות שלו, שהוא נחש זכר. צליה לקח שנים, זכר ונקבה, ובוה שלט עליו משום שלקח השליטה ששלט עליהם, ונכנעו לפניו. וזה היה שפיפון עלי ארת, דהיינו על אותו ארת שעשה רשע ההוא. שכתוב, יהי דן נחש עלי דרך, זהו שמשון, שפיפון עלי ארת, זהו צליה.

פירוש. יש ב' קליפות זכר ונקבה הזכר הוא מבחינת דינים דדכורא הנמשכים בעת גילוי הג"ר דשמאל, והנקבה היא מדינים דנוקבא, וכה המנעולא המתגלים מן המלכות בסוד לא זכה הא רע. (כנ"ל בהקדמות 190 הזהר אות קכ"ג ויצא דף י"ג ד"ה סתרא) וז"ש וילך שפי וכו' חזיא דכורא, שלהיותו דבוק בג"ר דשמאל, היה מוטל ברשות נחש הזכר דקליפה, שהוא דינין דדכורא. וזה היה העליון של כל מדרגותיו, דהיינו ג"ר דשמאל. צליה, שרצה לבטלו נטל תרין דכר ונוקבא, דהיינו שעורר ג"כ הנוקבא דקליפה, שהיא כח המנעולא, כנ"ל בדבור הסמוך, ובההוא שלט עליה וכו', כי בכח המנעולא הורידו

ממדרגתו

דקדושה. וז"ש, (באות קע"ו) צליה בריה וכו' קם ונטל שלטנו דשליט על הרשין ופרח בתריה, צליה, ה"ס הצל של י"ה שהוא ג"ר, כי צליה אותיות צל י"ה, דהיינו כבחינת קו האמצעי דקדושה, הממעט קו השמאל מג"ר, ע"י מסך דמפתחא, ולהיותו משבט דן, שהיא שליטת השמאל, ע"כ נרשם בו צל הזה על הג"ר שלו, והוא לקח כח השליטה של קו האמצעי שבו שעל ידו מושל על קו שמאל וממעטו, וז"ש, קם ונטל שלטנו דשליט על חרשין, כי קו האמצעי דקדושה שולט על ג"ר דשמאל שממנו לוקחים כחם כל המכשפים והס"א, ופרח בתריה, שהיה רוצה להפילו בכח שליטת קו האמצעי, עם המסך דמפתחא, כיון דחמא ליה ההוא רשע, עבד אורחא אחרא באורא, דהיינו שבכדי לבטל את כח המסך דמפתחא, חזר ועורר המיעוט דג"ר שבנקודת החולם, דהיינו כניסת המלכות לבינה, שה"ס מפתחא, שע"י, בקע ה' אורין בההוא ארת, שביטל כל בחינות הג"ר שבה' בחינות כח"ב תו"מ הנמצאים ע"י שליטת קו האמצעי, כי בקע עם הדינים שבנקודת החולם כל מדרגה ומדרגה של ה' בחינות אלו, לכו"ח ולבינה ותו"מ, כמו בקטנות דקדושה, ואח"כ חזר ועורר הקו שמאל שבשורשו, שה"ס יציאת ה', מאויר, כמו בנקודת השורק, שאז חוזרים ונתעוררים הג"ר דשמאל, ונתבטל כח המסך דמפתחא של קו האמצעי, וז"ש ואסתלק, שחזר ועלה לג"ר דשמאל, ואתכפי מעינא, ששם אינו מגיע העין דקדושה, כנ"ל. וז"ש כדון אסתכן צליה, כלומר שהצל שעל י"ה שלו, נסתכן, שלא יתבטל מחמת גילוי הג"ר דשמאל שעשה בלעם. מחמת שהיה חסר לו המסך דמנעולא.

וז"ש (באות קע"ז) רמא ליה קלא פנחס, ואמר טולא דתנינייא דרבעין על כל חזיין, שרמו לו שיעורר צל התנינים הרובצים על כל הנחשים שבעולם, שה"ס הצל (דפו"י דף קצ"ד ע"ב)

ההוא ארח, דעבד ההוא רשע, דכתיב יהי דן נחש עלי דרך, דא שמשון. שפיפון עלי ארח, דא צליה.

קעט) הנושך עקבי סוס, דא עירה, דהוה בהדיה דדוד, דהוה אתי מדן, ובגיניה, תליא גבורתיה בדוד, דכתיב (ויעקר דוד את כל הרכב. ויפול רוכבו אחר, דא שריה, דזמין למיתי בהדי משיחא דאפרים, ואיהו הוי משבטא דדן. וזמין איהו למעבד נוקמין וקרבין בשאר עמין. וכד דא יקום, כדין מחכא לפורקנא דישאל, דכתיב (לישועתך קויתי יי. ואע"ג דאוקמוה להאי קרא, אבל ברירו דמלה כמה דאתמר, וכמה דאוקמוה. ועל דא אתא קרא ואוכח.

קפ) כיון דנחת ההוא רשע לקמי ג פנחס, אמר ליה, רשע, כמה גלגולין בישינ עבדת, על עמא קדישא. אמר ליה לצליה, תא וקטליה, ולא בשמא, ולא אתחזי האי, לאדכרא עליה קדושה עלאה, בגין דלא תיפוק נשמתיה, ותתכליל במלין דדרגין קדישין, ותתקיים ביה מה דאמר תמות נפשי מות ישרים.

קפא) בההוא שעתא עבד ביה כמה זיני מותא, ולא מית, עד דנטל חרבא דהוה (חקיק עלי חויא מהאי סטרא, וחויא מהאי סטרא. א"ל פנחס, בדיליה ה קטול ליה, ובדיליה ימות. כדין קטל ליה, ויכיל ליה. דכך ארחוי דההוא סטרא, מאן דאזל אבתראה, בה ימות, ובה תפוק נשמתיה, ובה תתכליל. והכי מית בלעם, ודייני ליה בדינין בההוא עלמא, ולא אתקביר לעלמין. וגרמוי כלהו אתרקבו, ואתעבידו כמה חויין מזוהמין, מנזקי שאר בריין, ואפילו תולעתין דהו אכלי א בשריה, אתהדרו חויין.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(י) (ש"ב ח). כ) (בראשית מט) ויחי רכה צ"ב. ר מוסיף פנחס נחת. ש תקין. ת טול ול"ג קטול ליה. א בשרא.

צליה שהפיל את בלעם

הסולם

מאמר

אותו רשע לפני פנחס. אמר לו רשע, כמה גלגולים רעים עשית על עם הקדוש. אמר לצליה קום והרוג אותי. ולא בשם, כי זה אינו ראוי שתזכיר עליו את הקדושה העליונה, כדי שלא תצא נשמתו ותהיה נכללת בדברים של מדרגות הקדושות, שאי יתקיים בו מה שאמר, תמות נפשי מות ישרים.

קפא) בההוא שעתא עבד וכו': בשעה ההוא עשה בו כמה מיני מיתות, ולא מת, עד שלקח חרב שהיה חקוק עליה נחש מצד זה ונחש מצד זה, אמר לו פנחס, בשלו תהרגו, ובשלו ימות. אז הרגו ויכול לו. כי כך דרכו של צד ההוא, מי שהולך אחריו, בו ימות, ובו תצא נשמתו ובו תכלול נשמתו. וכך מת בלעם. ודינן אותו בדינים של עולם ההוא, ולא נקבר לעולם, וכל עצמותיו נרקבו, ונעשו לכמה נחשים מזוהמים המזיקים שאר הבריות. ואפי' התולעים שאכלו בשרו, געשו נחשים.

אשכחנא

ממדרגתו והפילו לפני פנחס כנ"ל בדבור הסמוך. ונמצא שבלעם הלך בשפי אחד שהוא נחש זכר, וצליה הלך עם שני מיני שפי, שפי זכר ושפי נקבה. וז"ש שפיפון עלי ארח דא צליה, כי שפיפון יורה על ב' מיני שפי שלו זכר ונקבה.

קעט) הנושך עקבי סוס: זהו עירה שהיה עם דוד, שהיה בא מדן, ובזכותו תלה גבורתו בדוד, שכתוב, ויעקר דוד את כל הרכב. ויפול רוכבו אחר, זה שריה, העתיד לבא עם משיח בן אפרים, והוא בא משבט דן, והוא עתיד לעשות נקמות ומלחמות בשאר העמים. וכשזוה יקום, אז תחכה לגאולתם של ישראל. שכתוב, לישועתך קויתי ה'. ואע"פ שהעמידו מקרא הזה, אבל בירורו של הדבר הוא כמו שאמרנו, וכמו שהעמידוהו. ועל זה בא הכתוב, ומוכיח.

קפ) כיון דנחת ההוא וכו': כיון שירד

(דפו"י דף קצ"ד ע"ב)

בלק

קפב) אשכחנא בספרא דאשמודאי, דיהב ליה לשלמה מלכא, דכל מאן
דהוה בעי למעבד חרשין תקיפין סתימין דעינא. אי ידע טנרא דנפל תמן בלעם,
ישכח מאינון חויין דהוּוּ מגרמוי דההוא רשע, אי יקטיל חד מנייהו, רישא דיליה
ביה יעביד חרשין עלאין, בגופא דיליה חרשין אחרנין, ב בזנבא דיליה חרשין
אחרנין. תלת זיני חרשין, אית בכל חד וחד.

קפג) מלכת שבא כד אתת לגבי שלמה, מאינון מלין דשאלת לשלמה,
אמרת, גרמא דחויא דתלת חרשין במה נתפס. מיד (ז) לא היה דבר נעלם מן
המלך אשר לא הגיד לה, איהי שאילת על דא, והות אצטריכת לאינון חויין. ולא
יכילת לנטלא חד מנייהו. מה אתיב לה מלין דהוּוּ בלבה. כך אודע לה, דכתיב
ויגד לה שלמה את כל דבריה. אינון חויין, לא יכיל לון כל בני עלמא, בר ממלה
דרוא חדא, ומאי איהו. שכבת זרע רותחת.

קפד) ואי תימא מאן יכיל. אלא, בשעתא דההוא שכבת זרע אפיק בינ,
ג כד איהו בתיאובתא, אפיק לה לשמא דההוא חויא, ברעותא דתיאובתא. כד
נפיק ברתיו, נטלי ליה מיד בלבושא חדא, וההוא לבושא זרקין לגבי חויא, מיד
כפיף רישיה, ד ותפסן ליה, כמה דתפיס תרנגולא דביתא. ואי בכל מאני קרבין
דעלמא, יגחון בחד מנייהו, לא יכלין ליה. ובהאי, לא אצטריך בינ בעלמא מאני
קרבא, ולא מלה אחרא, ולא אצטריך לאסתמרא מנייהו, דהא כלהו אתכפיין
לגביה. כדין אתדבקו אינון מלין בלבה, ותאיבת להאי.

קפה) מכאן ולהלאה אלעזר ברי, קב"ה עבד מה דעבד בההוא חיובא,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ב ל"ג בזנבא [דיליה] חרשין אחרנין. ג ל"ג כד
איהו. ד יתפסק לה.

(ז) (מ"א ז).

צליה שהפיל את בלעם

הסולם

מאמר

אלו הנחשים, כל בני העולם אינם יכולים
להם, חוץ מדבר סוד אחד. ומה הוא. הוא
שכבת זרע רותחת.

קפד) ואי תימא מאן וכי: ואם תאמר
מי יכול. אלא בשעה שאדם מוציא, כשהוא
בתשוקה, אותו שכבת זרע, והוציא אותה
לשם איתו הנחש ברצון התשוקה, כשיוצאת
ברתיחה, לוקחים אותה מיד בלבוש אחד,
ואותו לבוש זורקים אל הנחש. מיד, כפיף
ראשו ותופשים אותו, כמו שתופשים תרנגול
הבית. ואם אפילו כל כלי מלחמה יערכו
כנגד אחד מהם, לא יוכלו לו. וכשעושה זה,
לא צריך אדם בעולם לכלי מלחמה, ולא
דבר אחר, ואינו צריך להשמר מהם, כי
כולם נכנעים אליו. או נתדבקו אלו הדברים
בלבה של מלכת שבא, וחשקה לזה.

קפה) מכאן ולהלאה אלעזר וכי: מכאן
ולהלאה, אלעזר בני, הקב"ה עשה מה שעשה
באותו הרשע, בלעם. וסודות סתומים אלו

לא

קפב) אשכחנא בספרא דאשמודאי
וכי: מצאתי בספרו של אשמודאי שנתן
לשלמה המלך, שכל מי שהוא רוצה לעשות
כשפים חזקים סתומים מעין, אם יודע הסלע
שנפל שם בלעם, ישכח שם מאלו הנחשים
שנעשו מעצמותיו של אותו רשע. אם יהרג
נחש אחד מהם, בראשו, יעשה כשפים עליונים,
בגופו כשפים אחרים, ובזנבו כשפים אחרים.
ג' מיני כשפים יש בכל אחד ואחד.

קפג) מלכת שבא כד וכי: מלכת שבא
כשבאה אל שלמה, אחד מאלו הדברים ששאלה
לשלמה היה, אמרה, עצם נחש שיש בו ג'
כשפים, במה הוא נתפש. מיד, לא היה דבר
נעלם מן המלך אשר לא הגיד לה. היא שאלה
על זה, והיתה צריכה לאלו הנחשים, ולא יכלה
לתפוש אחד מהם. מה השיב לה על הדברים
שהיה עם לבבה, שכתוב, ותדבר אליו את
כל אשר היה עם לבבה. כך הודיע אותה,
שכתיב, ויגד לה שלמה את כל דבריה, ואמר

(דפו"י דף קצ"ד ע"ב)

ורזין סתימין אלין, לא אצטריכו לגלאה, אבל בגין דחבריא דהכא ינדעון ארחין סתימין דעלמא, גלינא לכו. דהא כמה נמוסין סתימין אינון בעלמא, ובני נשא לא ידעין, ואינון פליאן סתימין, רברבן ועלאין. עליה, ועל דדמי ליה, קראן (n) ושם * רשעים ירקב. זכאין אינון זכאי קשוט, עלייהו כתיב, (ג) אך צדיקים יודו לשמך וגו'.

קפו (ס) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. ר' אבא פתח, (ט) תפלה לעני כי יעטוף וגו', תלת אינון דכתיב בהו תפלה. ה ואוקמוה מלה דא, חד הוה משה, וחד הוה דוד, וחד עני, דאתכליל בהו, ואתחבר בהו. ואי תימא, הא כתיב (ז) תפלה לחבקוק הנביא, הא ארבע אינון. אלא, ו חבקוק לאו בגין תפלה הוה, ואעיג דכתיב ביה תפלה, תושבחתא והודאה איהו לקביה, על דאחיא ליה, ועבד עמיה נסין וגבורן, דהא בריה דשונמית הוה.

קפו) אבל ג' אינון דאקרון תפלה. (ז) תפלה למשה איש האלהים, תפלה דא דלית כגיניה, (ז) בבר נש אחרא. (ח) תפלה לדוד, תפלה דא איהי תפלה, דלית כגיניה במלכא אחרא. תפלה לעני, תפלה איהי מאינון ג'. מאן חשיבא מכלהו. הוי אימא תפלה דעני. תפלה דא, קדים לתפלה דמשה. וקדים לתפלה דדוד, וקדים לכל שאר צלותין דעלמא.

קפח) מ"ט. בגין דעני איהו תביר לבא. וכתבי, (ו) קרוב יי' לנשברי לב

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

- (n) (משלי י). (1) (תהלים קמ) ב"ב רכח צ"ה. (ס) וישלח ז צ"ג להלן רמט צ"ב, ח"ג שד. (U) (תהלים קב) ב"א קסז צ"ג. (9) (חבקוק ג) בשלח א צ"ב. (ז) (תהלים ז) וישלח יט צ"א. (ר) (שם פו) משפטים קסד צ"ד. (ו) (שם לד) וישב יד צ"ג.

מאמר

הסולם

לא צריכים לגלות, אבל כדי שהחברים שבכאן ידעו דברים סתומים שבעולם, גיליתי לכם. כי כמה חוקים סתומים יש בעולם ובני אדם אינם יודעים, והם פליאות סתומות גדולות ועליונות. עליו, על בלעם, ועל הדומים אליו, קוראים, ושם רשעים ירקב. אשרי הם צדיקי אמת, עליהם כתוב, אך צדיקים יודו לשמך וגו'.

מאמר תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני

קפו) ועתה לכה נא ארה לי וכו': ר' אבא פתח, תפלה לעני כי יעטוף וגו'. ג' הם שכתוב בהם תפלה, והעמידוהו דבר זה, אחד הוא משה, אחד הוא דוד, ואחד הוא עני, שנכלל בהם ונתחבר בהם. ואם תאמר, הרי כתוב, תפלה לחבקוק הנביא, הרי ארבעה הם, ומשיב, אלא חבקוק, לא משום תפלה,

קפח) מ"ט בגין דעני וכו': שואל מהו הטעם, ומשיב, משום שעני הוא שבור הלב, וכתוב, קרוב ה' לנשברי לב, והעני עושה תמיד ריב עם הקב"ה, והקב"ה מקשיב ושומע

(דפו"י דף קצ"ד ע"ב *) דף קצ"ה ע"א)

וגו'. ומסכנא עביד תדיר קטטה בקב"ה. וקב"ה אצית ושמע מלוי. כיון דצלי צלותיה, פתח כל כוי רקיעין, וכל שאר צלותין דקא סלקין לעילא, דחי לון ההוא מסכנא תביר לבא, דכתיב תפלה לעני כי יעטוף. כי יתעטף מבעי ליה, מאי כי יעטוף. אלא איהו עביד עטופא לכל צלותין דעלמא, ולא עאלין עד דצלותא דיליה עאלת.

קפט) וקב"ה אמר, יתעטפון כל צלותין, וצלותא דא תיעול לגבאי. לא בעינא הכא בי דינא דידונון ביננא, קמאי ליהו תרעומין דיליה, ואנא והוא בלחודנא. וקב"ה אתיחד בלחודוי, באינן תורעמין, בההוא צלותא, דכתיב ולפני יי ישפוך שיחו. לפני יי ודאי.

קצ) כל חילי שמיא שאלין אלין לאלין, קב"ה במאי אתעסק, במאי אשתדל. אמרין, אתיחדא בתיאובתא במאנין דיליה, כלהו לא ידעו מה אתעביד מההוא צלותא דמסכנא, ומכל אינן תורעמין דיליה. דלית תיאובתא למסכנא, אלא כד שפיך דמעוי בתורעמו, קמי מלכא קדישא. ולית תיאובתא לקב"ה, אלא כד מקבל לון, ואושדו קמיה ודא איהי צלותא, דעביד עטופא לכל צלותין דעלמא.

קצא) משה צלי צלותיה, ואתעכב כמה יומין בהאי תפלה. דוד חמא, דכל ה כיון, וכל תרעי שמיא, כלהו זמינין לאפתחא למסכנא, ולית בכל צלותין דעלמא, דקב"ה אצית מיד, כצלותא דמסכנא. כיון דחמי האי, עבד גרמיה עניא ומסכנא, פשט לבושא דמלכותא, ויתיב בארעא כמסכנא, אמר תפלה. דכתיב, תפלה לדוד הטה יי אונך ענני. ואי תימא אמאי. בגין כי עני ואביון אני. א"ל

חלופי גרסאות

ח בנין.

תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני

הסולם

מאמר

קצ) כל חילי שמיא וכו': כל צבאות השמים שואלים אלו לאלו במה עוסק הקב"ה במה משתדל. אומרים להם הוא מתיחד בתשוקה בכלים שלו, דהיינו בנשברי לב, כולם אינם יודעים מה נעשה מתפלת העני, ומכל אלו התרעומות שלו, כי אין תשוקה לעני אלא כששופך דמעות בתרעומות לפני המלך הקדוש. ואין תשוקה להקב"ה, אלא כשהוא מקבל אותם, ונשפכים לפניו. וזו היא תפלה שעושה איחור ועכוב לכל התפלות שבעולם.

קצא) משה צלי צלותיה וכו': משה התפלל תפלתו ונתעכב כמה ימים בתפלה הזו. מחמת תפלת העני. דוד ראה שכל החלונות וכל שערי שמים כולם מוכנים להפתח לתפלת העני, ואין בכל תפלות שבעולם שהקב"ה מקשיב מיד כתפלת העני.

ושומע דבריו. כיון שהעני התפלל תפלתו, פותח כל חלונות הרקיע, וכל שאר התפלות העולות למעלה דוחה אותם אותו העני, שבור הלב. שכתוב, תפלה לעני כי יעטוף. והיה צריך לומר, כי יתעטף, מהו כי יעטוף. אלא, הפירוש הוא, הוא עושה איחור, שמאחר כל תפלות שבעולם שאינן נכנסות עד שתפלה שלו נכנסת. עטופא פירושו איחור, מלשון והעטופים ללבן.

קפט) וקב"ה אמר יתעטפון וכו': והקב"ה אמר, תתאחרנה כל התפלות ותפלה זו תעלה אלי, איני צריך כאן בית דין שידונו בינינו, לפני תהיינה תרעומות שלו, ואני והוא נהיה בלבדנו. והקב"ה נתיחד בלבדו באלו התרעומות, בתפלה ההיא, שכתוב, ולפני ה' ישפוך שיחו. לפני ה', ודאי.

(דפ"י דף קצ"ה ע"א)

כיון

קב"ה, דוד, ולא מלכא אנת, ושליטא על מלכין תקיפין, ואת עביד גרמך עני ואביון. מיד אהדר צלותיה בגוונא אחרא, ושבק מלה ׀ דאביון ועני, ואמר שמרה נפשי כי חסיד אני. ועכ"ד כלא הוה ביה בדוד.

קצב) אמר ליה רבי אלעזר, שפיר קאמרת. ׀ וע"ד אצטריך ליה לבר נש דצלי צלותיה, ׀ למעבד גרמיה עני, בגין דתיעול צלותיה בכללא דכל עניים. דהא כל נטורי תרעין, לא שבקין הכי למיעאל, כמה דשבקין למסכנין, דהא בלא רשותא עאלין. ואי עביד בר נש גרמיה, ושוי רעותיה תדיר כמסכנא, צלותיה סלקא, ואערעת באינון צלותין דמסכנין, ואתחברת בהו, וסלקת בהדיהו, ובכללא דלהון עאלת, ואתקבלת ברעותא קמי מלכא ׀ קדישא.

קצג) דוד מלכא, שוי גרמיה בארבעה ארחין, שוי גרמיה בהדי מסכני. שוי גרמיה בהדי חסידים. שוי גרמיה בהדי עבדים. שוי גרמיה בהדי אינון דמסרי גרמיהו ונפשיהו על קדושת שמיה. שוי גרמיה בהדי מסכנא, דכתיב כי עני ואביון אני. שוי גרמיה בהדי חסידים, דכתיב שמרה נפשי כי חסיד אני. בגין דאצטריך ליה לבר נש, דלא לשואה גרמיה רשע, ואי תימא אי הכי לא יפרט חטאוי לעלמין. לאו הכי. אלא כד יפרט חטאוי, כדין איהו חסיד, דאתי לקבלא תשובה, אפיק גרמיה מסטרא בישא, דהוה בטנופא דילה עד השתא, והשתא אתדבק בימינא עלאה, דאיהי פשוטה לקבלא ליה.

חלופי גרסאות

ס דעני; דאביון ול"ג ועני. י ועכ"ד. כ מוסיף למהוי תמן עני ואביון ולמעבד. ל מוסיף קדישא בהו.

הסולם תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני

ומתחברת בהן ועולות עמהן, ונכנסת בכלל שלהן, ומתקבלת ברצון לפני המלך הקדוש.

מאמר ד' ארחין, עניים. חסידים. עבדים. בעלי קדוש השם

קצג) דוד מלכא שוי וכו': דוד המלך השים עצמו בד' דרכים. השים עצמו עם העניים. השים עצמו עם החסידים. השים עצמו עם העבדים. השים עצמו עם אלו המוסרים עצמם ונפשם על קדוש השם. השים עצמו עם העניים, שכתוב כי עני ואביון אני. השים עצמו עם החסידים, שכתוב, שמרה נפשי כי חסיד אני. כי אדם צריך שלא ישים עצמו רשע, ואם תאמר אם כן לא יתודה על חטאיו לעולם, שיהי בזה, הוא משיש עצמו רשע. אינו כן. אלא כשיתודה על חטאיו, אז הוא חסיד, כי בא לקבל תשובה, ומוציא עצמו מצד הרע, שהיה בטנוף שלו עד עתה, ועתה התדבק בימין העליון שהוא

מאמר

כיון שראה זה, עשה עצמו עני ואביון, פשט לבוש מלכות וישב על הארץ כאביון, ואמר תפלה. שכתוב, תפלה לדוד הטה ה' אונך ענני, ואם תאמר, למה. משום כי עני ואביון אני. א"ל הקב"ה, דוד, וכי אינך מלך ושליט על מלכים גבורים, ואתה עושה עצמך עני ואביון. מיד החזיר תפלתו באופן אחר, ועזב המלות אביון ועני, ואמר, שמרה נפשי כי חסיד אני. ועכ"ה, הכל היה בדוד. הן עני והן חסיד.

קצב) אמר ליה רבי וכו': אמר ליה ר' אלעזר, יפה אמרת. וע"כ צריך האדם המתפלל תפלתו לעשות עצמו עני, כדי שתכנס תפלתו בכלל תפלות כל העניים, כי כל שומרי השערים אינם עוזבים כך להכנס, את כל התפלות שבטולט, כמו שעוזבים תפילת העני. כי הן נכנסות בלי רשות. ואם אדם עושה עצמו, ומשים רצונו תמיד, כמו עני, תפלתו עולה ופוגשת בתפלות העניים,

(דפ"י דף קצ"ה ע"א)

קצד) ולא תימא, דלא מקבל ליה קב"ה, עד זיפרט חטאוי מיומא דהוה
 n בעלמא. n או אינון * דאתכסון מניה, דלא יכיל לאדבקא. אלא לא אצטריך
 לפרשא, בר אינון דיזכר מנייהו. ואי שוי רעותיה בהו, כל אחרנין אתמשכן
 אבתרייהו. דהא תנינן, אין בודקין חורי ביתא עלאין לעילא, ולא אינון תתאין
 לתתא בביעור חמץ. אלא כיון דבדיק כפום חיוז דעינוי מה דיכיל לאדבקא,
 כלא אתמשך בתר דא, ואתבטיל בהדיה.

קצה) והכי גרסינן בנגעים, כ"ד ראשי אברים אינון דלא מטמאין משום
 מחיה. וכהנא לא o הוה אטרח אבתרייהו, והיינו דכתיב, w לכל מראה עיני
 הכהן אתר דיכיל כהנא למחזי מכתשא באסתכלותא חדא, ולא אצטריך למאכא
 גרמיה, ולארמא עינוי הכא והכא. אוף הכי. לא אצטריך לפרטא חטאוי e מן
 יומא דהוה, דאינון חורי ביתא תתאין, ולא אינון דאתכסו, דלא יכיל p לאדבקא,
 דאינון חורי ביתא עלאין z לעילא. q אלא לכל מראה עיני הכהן, וכלהו אתמשכן
 אבתרייהו. וע"ד שוי דוד r גרמיה גו חסידים.

קצו) שוי גרמיה בהדי עבדים, דכתיב t הנה כעיני עבדים אל יד
 אדוניהם. וכתיב, r הושע עבדך אתה אלהי. שוי גרמיה בהדי אינון דמסרי
 נפשיהו על קדושת שמייה. דכתיב, b שמח נפש עבדך כי אליך יי נפשי אשא.
 בכל הני ארבע, עבד גרמיה דוד מלכא קמי מאריה.

מסורת הוהר

w (ויקרא יג). t (תהלים קכג). r (שם פו) n מעלמא; ל"ג מעלמא או אינון; מוסיף מעלמא
 אי הכי. n אן. o ל"ג הוה. e מוסיף למבעי מן.
 p לאדבקא. z לעלאין. q ת"ה ול"ג אלא. r למגרמיה.
 b (שם).

הלופי גרסאות

הסולם ד' ארחין, עניינן. חסידים. עבדים. בעלי קה"ש

מאמר

לראות הנגע בבת אחת, בהסתכלות אחת,
 ואינו צריך לכפוף עצמו, ולהרים עינוי לכאן
 ולכאן. אף כאן, אינו צריך לפרש חטאיו,
 מיום שהוא בעולם, שהם כמו חורי הבית
 התחתונים, שאינו צריך לבדקם, ולא אלו
 החטאים ששכחם שאינו יכול להזכר בהם,
 שהם כמו חורי הבית העליונים למעלה, אלא
 לכל מראה עיני הכהן, מה שיכול לראות
 בהסתכלות אחת, וכולם נמשכים אחריהם.
 ועל זה השיים דוד את עצמו בתוך החסידים.
 שהיה מתודה על חטאיו ונתדבק בימין,
 כמבואר.

קצו) שוי גרמיה בהדי וכו'; ומאין לנו
 שהשים עצמו עם העבדים, הוא שכתוב,
 הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב,
 הושע עבדך אתה אלוקי. ומאין לנו שהשים
 עצמו עם אלו שמסרו נפשם על קדוש לשם.
 הוא שכתוב שמח נפש עבדך כי אליך ה'
 נפשי אשא. בכל אלו ארבעה, שחט, ענייט,

חסידים

שהוא חסד, הפשוטה לקבל אותו. יכיון
 שנתדבק בחסד, נקרא חסיד.

קצד) ולא תימא דלא וכו'; ואל תאמר,
 שהקב"ה אינו מקבלו, עד שיפרט כל חטאיו
 מיום שבא לעולם, או גם אלו שנסתרו ממנו,
 ואינו יכול להזכר בהם. אינו כן, אלא שאינו
 צריך לפרש רק אלו החטאים שזוכר אותם,
 ואם משים רצונו בהם להתחרט עליהם בעת
 הוידוי, כל החטאים האחרים נמשכים אחריהם
 והוא על דרך שלמדנו, אין בודקים בביעור
 חמץ, לא חורי הבית העליונים שלמעלה,
 ולא חורי הבית התחתונים שלמטה, אלא
 כיון שבדק לפי מראית עינוי לפי מה שיכול
 לראות, הכל נמשך אחר זה, ומתבטל עמו.
 קצה) והכי גרסינן בנגעים וכו'; וכך
 למדנו בנגעים, כ"ד ראשי אברים הם שאינם
 מטמאים משום מחיה, שהכהן לא היה מטריח
 עצמו עליהם לראותם, והיינו שכתוב, לכל
 מראה עיני הכהן, שהוא מקום, שהכהן יכול
 (דפריי דף קצ"ה ע"א *) דף קצ"ה ע"ב)

קצו) אמר רבי אלעזר, ארימית ידי בצלו לקמי מלכא קדישא. דהא תנינן, אסור ליה לבר נש לארמא ידוי לעילא, בר בצלו, ובברכאן ו ותחנונים למריה. דכתיב, א הרימותי ידי אל יי אל עליון, ומתרגמינן, ארימית ידי בצלו, דהא אצבעאן דידין מלין עלאין אית בהו. והשתא אנא הכי עבידנא. ואמינא דכל מאן דאלין ארבע יסדר קמי מאריה, ועביד גרמיה ברעותא, ת בתקונא דא כדקא יאות, בתקונא דא לא תהדר צלותיה בריקניא.

קצח) בקדמיתא עבד, לסדרא שבחא קמי מאריה, ולזמרא קמיה. ודא בתושבחן דקמי צלותא. ולבחר עבד, לבתר דצלי צלותא דעמידה, איהו עבדא דסדר צלותא דמאריה. ולבחר עבד, לבתר דצלי כל צלותיה, ואזיל ליה, ועיד א דוד תלת זמנין עבד גרמיה בצלותא דא עבד. דכתיב הושע עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתיב ד תנה עזך לעבדך. הא תלת זמנין, אצטריך לשואה גרמיה עבד.

קצט) לבתר לשואה גרמיה גו אינון דמסרי נפשייהו על קדושת שמייה, והיינו ביחודא דשמע ישראל, דכל מאן דשוי הכי רעותיה בהאי קרא, אתחשיב ליה כאלו מסר נפשיה על קדושת שמייה.

ר) לבתר לשואה גרמיה עני, בזמנא דעאל ודפיק דשין דרומי מרומים, כד אמר אמת ויציב, ב וסמיך גאולה לתפלה. למהוי בצלותא דעמידה, תביר לבא, עניא ומסכנא. ולשואה רעותיה, לאתכללא גו מסכני, בתבירו דלבא, במאיכו דנפשא.

מסורת הזוהר

ג) (בראשית יד) יתרו ב צ"ו. ד) (תהלים פו) לך חלופי גרסאות
סד צ"ג. ענינים. ת ל"ג בתקונא דא. א ל"ג דוד. ב ל"ג וסמיד.

מאמר

הסולם

חסידים, עבדים, ובעלי קדוש השם, עשה עצמו דוד המלך לפני אדונו. קצו) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א. הרימותי ידי בתפלה לפני המלך הקדוש. כי למדנו, אסור לאדם להרים ידיו למעלה חוץ בתפלה ובברכות ובתחנונים לאדונו. שכתוב, הרימותי ידי אל ה' אל עליון, ומתרגם, ארימית ידי בצלו. דהיינו בתפלה, כי אצבעות הידים יש בהם דברים עליונים (כנ"ל ב"א אות ק"ל) ועתה אני עושה כך. שאני מרים ידי בתפלה. ואני אומר, שכל מי שמסדר אלו ארבעה, הנ"ל, עניים חסידים עבדים ובעלי קדוש השם, לפני אדונו, ועושה עצמי בהפץ לב בתקון הזה כראוי, הנה בתקון הזה, לא תחזור תפלתו ריקם. קצח) בקדמיתא עבד לסדרא וכו': בתחלה צריך לעשות עצמו עבד, דהיינו לסדר שבחים לפני אדונו ולומר לפניו, וזהו בתשבחות שלפני התפלה. ולאח"כ יעשה (דפו"י דף קצ"ה ע"ב) לב

חלופי גרסאות

חלופי גרסאות

חלופי גרסאות

רא) לבתר לשואה גרמיה גו חסידים, בשומע תפלה, לפרשא חטאוי. דהכי אצטריך יחיד בשומע תפלה, בגין לאתדבקה בימינא, דפשוטה לקבלא לאינזן דתבין, וכדין אקרי חסיד, הא ארבע אלין כדקא יאות.

רב) מאן כליל לכל הני, ההוא דקא אצטריך לכללא לון, והאי איהו עבד, דאכליל לכל שאר. תלת עבדין אינזן בתלת דוכתין, וכלהו חד. ועלייהו כתיב, הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד אינזן אחרנין. בין עבד קדמאה, לעבד תניינא, אית ליה לממסר נפשיה על יחודא דקדושת שמיא, ולשואה גרמיה עני ומסכנא בצלותא דעמידה, ולשואה גרמיה גו חסידים בשומע תפלה. עבד תליתאה בתר דסיים וסדר כלא.

רג) תנן, בההיא שעתא דסדר בר נש כל הני סדורין ארבע, ברעו דלבא, קודשא בריך הוא ניחא קמיה, ופריש ימיניה עליה, בההוא עבד תליתאה, וקרא עליה וא"ל, עבדי אתה, דכתיב (ה) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי צלותא * דהאי בר נש, לא תהדר בריקניא לעלמין. אתא ר' אבא ונשקיה. רד) אמר ר' אלעזר, ת"ח, תרי עבד מאינזן תלתא, אינזן דכללי כל הני, דהא תליתאה קיימא לחתמא ביה חותמא לעילא, לשואה ביה ידא ימינא דמלכא, ולאשתבחא ביה. אבל הני תרין, קדמאה ותניינא, אינזן כללא דכלא. ודוד שבח ה גרמיה בהו, דכתיב (ו) אנא יי כי אני עבדך אני עבדך וגו', דאלין כללי דכל

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ה) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. ו) (תהלים קטז). ג ומאי. ד דא כליל. ה מוסיף גרמיה לבתר.

מאמר

הסולם

ד' ארחין, עניים, חסידים, עבדים, בעלי קה"ש תפלה. עבד הג' הוא אחר שגמר וסידר את הכל. דהיינו לאחר כל התפלה (כנ"ל) אות קצ"ח).

רג) תנן בההיא שעתא וכו': למדנא, באותה שעה שסידר האדם כל אלו ארבעה הסדרים ברצון הלב, הוא לרצון לפני הקב"ה, ופורש ימינו עליו בעבד ההוא הג', שלאחר כל התפלה, וקורא עליו ואמר לו, עבדי אתה. שכתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי הוא, שתפלתו של אדם הזה לא תשוב ריקם לעולם. בא רבי אבא ונשקו.

רד) א"ר אלעזר ת"ח וכו': אר"א בוא וראה שני עבד מאלו הג' כוללים בתוכם כל אלו השאר, קידוש השם עני חסיד, כי עבד הג' עומד לחתום בו החותם שלמעלה, להשים בו יד ימין המלך, ושהוא משתבח בו. אבל אלו ב' עבד, הראשון שקודם התפלה והשני שלאחר תפלת עמידה, הם כלל הכל. ודוד המלך שבח את עצמו בהם, שכתוב, אנא

ה'

לב עני ואביון, וישים רצונו להתכלל בתוך האביונים בשבירת הלב, ובשפלות נפש. רא) לכתני לשואה גרמיה גו וכו':

אח"כ, צריך להשים עצמו תוך חסידים בשומע תפלה, לפרש חטאיו, כי כך צריך לעשות יחיד בשומע תפלה, כדי להתדבק בימין, שהוא חסד, הפשוטה לקבל שבים, ואז נקרא חסיד. הרי ארבעה אלו כראוי.

רב) מאן כליל לכל וכו': שואל, מי כולל לכל אלו הנ"ל. ומשיב, הוא מי שצריך לכלול אותם, וזה הוא, עבד, הכולל לכל השאר, שהם, קדוש השם, עני, חסיד, ג' עבדים הם בג' מקומות, וכולם אחד, ועליהם כתוב, הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד נמצאים אלו האחרים, דהיינו בין עבד הראשון שלפני התפלה, לעבד האחרון, שלאחר תפלת העמידה, (כנ"ל) אות קצ"ח). יש לו למסור נפשו על קידוש השם, ולעשות עצמו עני ואביון בתפלת העמידה ולהשים עצמו תוך החסידים בשומע (דפו"י דף קצ"ה ע"ב * דף קצ"ו ע"א)

שאר. תליתאה ו כך קיימא למפרק לי, דכתיב הושע עבדך אתה אלהי. מאן דמסדר דא, ידיע ליהוי ליה דקב"ה משתבח ביה, וקרא עליה עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ז אתא ר' אבא ונשקיה.

רה) א"ר אבא, ע"ד קרינן, ז) הנחמדים מזהב ומפז רב וגו', כמה מתיקין מלין עתיקין דטדרו קדמאי, ואנן כד טעמין לון, לא יכלין למיכל. ודאי הכי הוא, והא קרא אוכח על תלתא עבדין, ואינון חד, ובאתר חד. ותרין כדקאמרת, וחד דאיהו לאתעטרא ביה קב"ה, דכתיב ט) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. לא ימכרו ממכרת עבד. בגין דקב"ה אצטריך לאתעטרא בהאי תליתאה. ועל דא לא ימכרו לשמא דעבד, דהא דקב"ה הוי.

רו) פתח ר' אלעזר ואמר, ט) מי בכם ירא יי וגו'. מאי שומע בקול עבדו. האי קרא אוקמוה חברייא ט) בצלותא, והכי הוא. מאן דרגיל למיתי לבי כנשתא לצלאה, ויומא חדא לא אתי, קב"ה שאיל עליה ואמר, מי בכם ירא יי שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. מאי שומע בקול עבדו. במאן. אי תימא בנביאה, או גבר אחרא, מאן יהב נביאה, או גבר אחרא לצלותא. דבגין דצלי צלותיה שומע בקול נביאה, או דגבר בעלמא.

רי) אלא ההוא דצלי צלותין בכל יומא, איהו שומע בההוא קול, דקרי ליה קב"ה, ומשתבח ביה, ואמר דאיהו עבדו ודאי. שומע בקול, במאי קול.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (שם יט) נח צו צ"א. ח) (ויקרא כה) יתרו סז ו בכך ז ל"ג אתא ר' אבא ונשקיה. ח ל"ג בצלותא. צ"ס. ט) (ישעיה ג) תרומה לב צ"ט.

מאמר

הסולם

ד' ארזין, עניינים, חסידים, עבדים, בעלי קה"ש

שהקב"ה צריך להתעטר באותו עבד חג', וע"כ לא ימכרו לשם עבד, כי של הקב"ה הוא. רז) פתח ר' אלעזר וכו': פרא ואמר, מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו יבטח בשם ה' וישען באלקיו. שואל מהו שומע בקול עבדו. מקרא זה העמידוהו החברים בתפלה. וכך הוא. דהיינו מי שרגיל לבא לבית הכנסת להתפלל, ויום אחד לא בא, הקב"ה שואל עליו ואמר, מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. אבל, מהו שומע בקול עבדו, במי אם תאמר שעבדו, היינו בנביא, או איש אחר, מי נתן נביא או איש אחר לתפלה, וכי משום שהתפלל תפלתו, הוא שומע בקול נביא או איש אחר בעולם.

רי) אלא ההוא דצלי וכו': ומשיב, אלא אותו המתפלל תפלות בכל יום הוא שומע בקול ההוא שקורא לו הקב"ה, ומשתבח

ה' כי אני עבדך אני עבדך וגו', כי אלו כוללים כל השאר. עבד חג' שלאחר כל התפלה, עומד כך לגאול אותי, שכתוב, הושע עבדך אתה אלקי. מי שמסדר כך, יהיה ידוע לו, שהקב"ה משתבח בו, וקורא עליו עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. בא ר' אבא ונשקו.

רה) א"ר אבא ע"ד וכו': אר"א על זה אנו קוראים, הנחמדים מזהב ומפז רב וגו'. כמה מתוקים הם דברים עתיקים סדרו הראשונים, ואנו כשטועמים אותם, אין אנו יכולים לאכלם. כלומר, שאין אנו מבינים אותם. ודאי כך הוא. והרי המקרא מוכיח על ג' עבדים והם אחד, במקום אחד, שנים, כמו שאמרת, והשלישי הוא שיתעטר בו הקב"ה. כי כתוב, כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. שהם ב' עבדים, שקודם התפלה ושללאחר תפלת העמידה, וכתוב לא ימכרו ממכרת עבד, שהוא חג', משום

(דפו"י דף קצ"ו ע"א)

בההוא דאקרי עבדו. שבחא עלאה איהו דנפיק עליה קול דאיהו עבדו. ותו, דקלא אשתמע בכל אינון רקיעין, דאיהו עבדא דמלכא קדישא, ודא הוא שומע בקול עבדו.

רח) אשר הלך חשכים ואין נגה לו, וכי בגין דלא אתא לצלויי הלך חשכים. אלא אוקמוה. אבל עד לא יתכונשון ישראל לבתי כנסיות לצלאה, סטרא אחרא קיימא וסגיר כל נהורין עלאין, דלא יתפשטון ויפקון על עלמין. ותלת זמנין ביומא אזלי סטר אחרא, דכר ונוקבא, ומשטטין בעלמא, וההוא עידן אתקן לצלותא, בגין דלא הוי תמן קטרוגא כלל.

רט) וכדין איהו עידן לצלותא, בגין דאינון אזלי ׀ למשטטא, בטורי חשוך, והר נשפה, כדין פתיחין כוי נהורין עלאין, ונפקי ושריאן על בתי כנסיות, ברישיהון. דאינון דצלאן צלותין, ומתפלגן נהורין על רישייהו. וקביה שאיל, על ההוא דלא אשתכח תמן, ואמר חבל על פלניא, דהוה רגיל הכא, והשתא דהלך חשכים ואתעבר מקמי נהורין, והלך לשטטא בטוריא בעלמא, ונפק מההוא נגה נהורא דנהיר, ולית ׀ ליה ביה חולקא, אין נגה לו, כמה דאתפליג זשריא על אחרנין דתמן, כמה טבין אתאבידו ׀ מניה. ואלו הוה תמן, יבטח בשם יי, בכללא דעבד קדמאה. וישען באלהיו ברזא דעבד תניינא.

רי) אר"ש, אלעזר ברי, ודאי רוח נבואה שריא עלך. א"ר אבא, אריא בר אריא, מאן יקום קמייהו, כד שאגי למטרף טרפא. כל אריין דעלמא תקיפין,

חלופי גרסאות

׀ לשדדא. י ל"ג דאינון. כ ל"ג ליה. ׀ מוסיף מניה. אין נגה לו השתא דהלך חשכים.

הסולם ד ארחין, עניינים. חסידים. עבדים. בעלי קה"ש

מאמר

ושורים על בתי כנסיות בראשם של אלז המתפללים תפלות, ומתפשטים האורות על ראשיהם. והקב"ה שואל על אותו שאינו נמצא שם, ואומר חבל על פלוגי, שהיה רגיל כאן, ועתה הלך חשכים, שנעבר מן האורות, והלך לשוטט בהרים בעולם, כי הוא נמצא תחת שליטת הס"א שבהרי חשך, ויצא מנגדה ההוא שהוא אור המאיר בבית הכנסת, ואין לו בו חלק, וי"ש אין נגה לו כמו שנתפשט ושורה על אחרים אשר בבית הכנסת, כמה טוב נאבד ממנו, ואלו היה שם, יבטח בשם ה' דהיינו בכלל עבד הא', שלפני התפלה, וישען באלקיו, בסוד עבד הב', שלאחר תפלת העמידה.

רי) אר"ש אלעזר ברי וכו': א"ר שמעון, אלעזר בני, ודאי רוח נבואה שורה עליך. א"ר אבא לר"א, ארי בן ארי מי יקום לפנייהם כששואגים לטרופ טרף, כל האריות שבעולם הם גבורים, ואלו ר"ש ובנו יותר מכילים

בו ואמר, שהוא עבדו ודאי, והיינו שומע בקול, באיזה קול. בקול ההוא שנקרא עבדו. כי שבח עליון הוא, שיצא עליו קול שהוא עבדו. ועוד שקול נשמע בכל אלו הרקיעים, שהוא עבד המלך הקדוש. וזה הוא שומע בקול עבדו.

רח) אשר הלך חשכים ואין נגה לו: שואל וכי משום שלא בא להתפלל, הוא הלך חשכים. ומשיב, אלא העמידהו. אבל מטרם שמתאספים ישראל לבתי כנסיות להתפלל, עומד סטרא אחרא וסוגר כל אורות עליונים, שלא יתפשטו ויצאו על העולם, וג' פעמים ביום הולכת הסטרא אחרא שהוא זכר ונקבה, ומשוטטים בעולם. ועת ההיא נתתקנה לתפלה משום שאין שם קטרוג כלל.

רט) וכדין איהו עידן וכו': ואז הוא הזמן לתפלה, כי משום שהם, הס"א, הולכים לשוטט בהרי חושך והר נשפה, פתוחים אז החלונות של אורות העליונים ויוצאים (דפוי דף קצ"ו ע"א)

ואלין יתיר מכלהו. כל אריין דעלמא, קשיין לאפקא טרפא מפומייהו, ואלין נוחין לאפקא מפומייהו טרפא. אינון טרפי טרפא, ויהבי לכלא.
 (יא) אשר הלך חשכים, אשר הלכו מבעי ליה. אמר רבי אלעזר, בגין דאינון ׀ שריין בחבורא, ומיד מתפרשן. הלך חבורא, חשכים אתפרשן. שראן בחבורא, ואתפרשן מיד. כגוונא דא, ׀ רוח סערה באה, כלל דכר ונוקבא. באה ׀ והיא שבקת ליה, מיד מתפרשן. ׀
 (יב) ׀ וירא בלק וגו'. רבי אלעזר אמר, ודאי מה דאמר רבי חייא, מלה סתימא הוה. אבל כתיב, ׀ גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וגו'. וכי דוד מלכא. על צפרא בעלמא, הוה אמר מלה דא.
 (יג) אלא, כמה דתנינן, כמה חביבין נשמתין קמי קב"ה. אי תימא כל נשמתין דעלמא. ׀ לאו הכי. אלא אינון נשמתהון דצדיקייא, דתמן מדוריהון בהדיה. מדוריהון לעילא, ומדוריהון לתתא. והכי אתמר. גם צפור מצאה בית, אלין רוחיהון דצדיקייא.
 (יד) תנינן, תלת שורין אינון לג"ע, ובין כל חד וחד, כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן, ואתהנן מריחא דענוגין דצדיקייא דלגו, אע"ג דלא זכו למיעאל. אבל ענוגא דרוחיהון דצדיקייא דלגו, ׀ עין לא ראתה אלהים וגו'.

חלופי גרסאות

מ ל"ג שריין. ׀ מוסיף והא אתמר; לעיל קפ"ו ד"כ מצאתי ול"ד חסר בהעתק. ׀ ל"ג לאו הכי.

מסורת הזהר

(יחזקאל א) יתרו עט צ"צ. כ) לעיל אות א צ"א, להלן אות רכז, רמה, שצו צ"ח. ז) (תהלים סד) תצוה כו צ"י. ח) (ישעיה סד) הקסה"ז ׀ צ"א.

גם צפור מצאה בית

בן צפור, הוא דבר סתום, אבל כתוב, גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וגו'. שואל, וכי דוד המלך על צפור פשוטה נשמית, היה אמר דבר זה.
 (יג) אלא כמה דתנינן וכו': ומשיב, אלא כמו שלמדנו, כמה חביבות הנשמות לפני הקב"ה. אם תאמר כל הנשמות שבעולם אינו כן, אלא נשמות הצדיקים שמדוריהם שם עמו. מדוריהם למעלה מדוריהם למטה. וכך למדנו, גם צפור מצאה בית, אלו הם רוחות הצדיקים.
 (יד) תנינן תלת שורין וכו': למדנו ג' חומות הם לגן עדן, ובין כל אחת ואחת כמה רוחות ונשמות מטיילות שם, ונהנות מריח העונג של הצדיקים שבפנים גן העדן, אע"פ שלא זכו להכנס בפנים. אבל העונג של הצדיקים שמבפנים, עין לא ראתה אלקים זולתך וגו'.

הסולם

מאמר

מכולם. כל האריות שבעולם קשה להוציא טרף מפיהם, ואלו, נוח להוציא טרף, דחינו דברי תורה, מפיהם. הם טורפים טרף, ונותנים לכל.
 (יא) אשר הלך חשכים: ושואל, אשר הלכו היה צריך לומר, א"ר אלעזר. הוא משום שהם, הס"א, שורים בחבור זכר ונקבה, ומיד מתפרדים, ח"ש, הלך היינו בחבור, והס אחד. חשכים, היינו שכבר נתפרדו, מתחילים בחבור, ונפרדים מיד. כעין זה, רוח סערה באה, שהוא כלל זכר ונקבה דס"א, שנקראים רוע סערה, ואח"כ אומר באה לשון יחיד ולשון נקבה, כי הנקבה עוזבת את הזכר, שמיד נפרדים.

מאמר גם צפור מצאה בית

(יב) וירא בלק וגו': ר' אלעזר אמר, ודאי מה שאמר ר' חייא, על מקרא הזה, בלק (דפ"י דף קצ"ו ע"א ׀) דף קצ"ו ע"ב)

רטו) ויומין רשימין אית בשתא, ואינון יומי ניסן, ויומי תשרי, דאינון רוחין משטטן ופקדן לאתר דאצטריך. ואע"ג דזמנין סגיאין משטטן, אבל יומין אלין רשימין אינון, ואתחזון על ט גבי שורין דגנתא, כל חד וחד כחיוו דצפרין מצפצפן, בכל צפרא וצפרא.

רטז) וההוא צפצופא שבחא דקב"ה, וצלותא על חיי בני נשא דהאי עלמא. בגין דאלין יומין, ישראל כלהו מתעסקין במצות. ובפקודין דמארי עלמא. וכדין בחזו אתחזון צפרין מצפצפן, וע"ג שורין דג"ע מצפצפן משבחן ואודן ומצלן על חיי דהאי עלמא.

ריז) אר"ש, פ אלעזר ודאי שפיר קאמרת, דודאי אינון רוחין תמן. אבל מה תימא ודרור קן לה. אמר, הכי אוליפנא, דא היא נשמתא קדישא, דסלקא לעילא, וסלקא לאתר טמיר וגניז, דעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

ריח) א"ר שמעון, אלעזר ודאי שפיר קאמרת, ושפיר איהו. אבל כל דא בג"ע דלתתא היא, וכמה דאמרת ז, הוא, והכי ק הוא ודאי, גם צפור מצאה בית, אלין רוחין קדישין, דזכו למיעאל ולמיפק לבתר, בגין דמשטטן ואתחזון ר כחיוו דצפורין, ואלין רוחין מצאה בית. ודאי כל חדא וחדא אית לון מדורין ידיעאן לגו.

ריט) ש ועכ"ד, כלהו נכוין מחופה ה דחברייהו. אינון דאית לון דרור, וחירו מכלא. וקב"ה א אחזי לון היכלא טמירו חדא גניז, דעין לא ראתה אלהים

חלופי גרסאות

פ ל"ג אלעזר ודאי. צ ל"ג הוא. ק ל"ג הוא. ר הכי ול"ג כחיוו דצפרין. ש ועד כען. ת דחבריה כיון. א אחיד.

גם צפור מצאה בית

הסולם

מאמר

היא נשמה הקדושה, שנקראת דרור, להיותה אור הבינה שהיא חירות, שהיא עולה למעלה, ועולה למקום סתור וגנון, שעין לא ראתה אלקים זולתך וגו'.

ריח) א"ר שמעון אלעזר וכו': אר"ש, אלעזר, ודאי יפה אמרת, ויפה הוא. אבל כל זה בגן עדן שלמטה הוא, והוא כמו שאמרת, וכך הוא ודאי, גם צפור מצאה בית אלו הם רוחות הקדושים, שזכו אח"כ לכנס ולצאת, אחר שהיו משוטטים בלא מקום, והם נראים כמו צפורים, ואלו הרוחות מצאו בית. ודאי כל אחד ואחד יש לו מדור ידוע בפנים.

ריט) ועכ"ד כלהו נכוין וכו': ועכ"ד כולם, כל אלו הרוחות, נכות מחופה של חבריהם, מאותם שיש להם דרור וחירות מכל, והקב"ה מראה להם היכל נסתר אחד גנון אשר עין לא ראתה אלקים זולתך. והיכל ההוא נקרא קן צפור, ומשם מעטרים עטרות למשיח לעתיד לבא, שבימים רשומים, ג' פעמים

רטו) ויומין רשימין אית וכו': וימים ידועים יש בשנה, שהם ימי ניסן וימי תשרי שאלו הרוחות משוטטים ופוקדים למקום שצריך, ואע"פ שבזמנים הרבה הם משוטטים אבל ימים אלו רשומים אלו והם נראים על החומות שבגן, כל אחד ואחד כמראה צפרים מצפצפים, בכל בקר ובקר.

רטז) וההוא צפצופא וכו': וצפצופא ההוא, הוא שבח להקב"ה ותפלה על חיי בני אדם של עולם הזה, משום שבאלו הימים ישראל כולם מתעסקים במצות ובפקודות רבון העולם, ואז נראים הצפרים מצפצפים בשמחה, ועל החומות שבגן עדן הם מצפצפים משבחים ומודים ומתפללים על חיים של עולם הזה.

ריז) אר"ש, אלעזר ודאי וכו': א"ר שמעון, אלעזר, ודאי יפה אמרת, כי אלו הרוחות ודאי הם שם. אבל מה תאמר בפירוש המקרא, ודרור קן לה. אמר, כך למדתי, זו

(דפ"י דף קצ"ו ע"ב)

זולתך, וההוא היכלא אקרי ב קן צפור. ג ומתמן מתעטרין עטרין למשיח בזמנא דאתי, וביומין רשימין, תלת זמנין בשתא, ד קב"ה בעי לאשתעשעא באינון צדיקיא, ואחזי לון ההוא היכלא טמירא גניז, דלא ידעין ולא אשתמודען ביה, כל צדיקיא דתמן.

רכ) אשר שתי אפרוחיה ה את מזבחותיך, אלין אינון צדיקיא, דאשתכללו בבנין קדישין, דזכו לתורה שבכתב, ולתורה שבעל פה בהאי עלמא. ואלין אקרון תרין מדבחן. מתעטרן לקמי מלכא קדישא, דהא זכותא דבנייהו בהאי עלמא, ו אגין עלייהו, ומעטרין להו תמן. מאן רוחא זכאה לכל האי. האי דשתה אפרוחיה, לאולפא למזבחותיך וגוי. מכאן ולהלאה אימא מילך, דהא בלא כסופא אתחזינא תמן.

רכא) פתח כמלקדמין, רבי אלעזר ואמר, גם צפור מצאה בית, דא יתרו. ודרור קן לה, דא בנוי, דהו בלשכת הגזית, אולפי אורייתא, וחתכין מלין דאורייתא בפומייהו. מצאה בית מהו. אלא בקדמיתא נטלו ושארן במדברא, נטלו מענוגא ד דמדין, וממתיקו דתמן, ושרו במדברא. כיון דחמא קב"ה, דעל אורייתא הוה כסופא דלהון, משיך לון מתמן, ואעיל לון ללשכת הגזית. ודרור קן לה, כלא חד. צפור דרור כלא איהו חד. ג) חבר הקני. ט) ויאמר שאול אל הקני וגוי.

רכב) ת"ח, מה כתיב, וירא בלק בן צפור. וכי מאי שנא דאדכיר שמא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג) (שופטים ד) ב"א רלו צ"ג. ט) (ש"א טו) ויקהל א צ"ב. ב ל"ג קן. ג תמן עטרין. ד דקב"ה. ה ל"ג את מזבחותיך. ו ל"ג אגין עלייהו. ז דיריחו.

גם צפור מצאה בית

הסולם

מאמר

רכא) פתח כמלקדמין וכו': פתח ר' אלעזר כבתחלה, ואמר גם צפור מצאה בית, זה יתרו. ודרור קן לה, זה בניו, שהיו בלשכת הגזית לומדי תורה וחותכים דברי תורה בפיהם. מצאה בית מהו. ומשיב, אלא בתחילה נסעו וחנו במדבר, נסעו מעונג של מדין וממתיקות, שתשוקתם היא על התורה, שראה הקב"ה, שתשוקתם היא על התורה, משך אותם משם והכניסם ללשכת הגזית. ודרור קן לה, הכל אחד, כי צפור ודרור הכל אחד. זקן, הוא כמו, חבר הקני. ויאמר שאול אל הקני.

רכב) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, וירא בלק בן צפור. וכי מהו השינוי שזכר שם אביו משאר מלכי מדין שלא נזכרו שם אביהם. ומשיב, אלא יתרו נמשך

ונעבר

פעמים בשנה, רוצה הקב"ה להשתעשע בצדיקים האלו, ומראה להם היכל ההוא הנסתר והגנוז שאינם יודעים ואין מכירים אותו כל הצדיקים אשר שם.

רכ) אשר שתי אפרוחיה את מזבחותיך: אלו הם הצדיקים שנשתכללו בבנין קדושים שזכו לתורה שבכתב, ולתורה שבעל פה, בעולם הזה, ואלו, תושב"כ ותושב"פ, נקראים ב' מזבחות, וצדיקים אלו מתעטרים לפני המלך הקדוש, כי זכות בניהם שבעולם הזה מגינה עליהם, ומעטרים אותם שם. איזה רוח זוכה לכל זה, זה, ששתה אפרוחיה ללמד, למזבחותיך וגוי, שהם ב' תורות הנ"ל. מכאן ולהלאה אמור דבריך, כי בלא בושא אראה שם. משום שזכית לבן שכמותך העוסק בב' תורות.

(דפו"י דף קצ"ו ע"ב)

דאבוי משאר מלכין. אלא יתרו אתמשך ואתעבר מע"ז, ואתא לאתדבקא בישראל, הוא ובנוי, וכל עלמא נדוהו * ורדפו אבתריה.

רכג) בלק מבני בנוי הוה, ואתעבר מארחא דאבוי, כיון דחמו סבי מואב וסבי מדין, דהו בהדי הדדי ה באחוה דלהון בע"ז, בחולקא דלהון, דיתרו ובנוי אתדבקו בשכינתא, ודא אתמשך מנהון. אתו ואמלכוהו עלייהו בהאי שעתא, דכתיב ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. בעת ההיא הוה מלך, מה דלא הוה מקדמת דנא. ועל דא כתיב בן צפור, מה דלא אתחזי למעבד הכי. וירא בלק, וישמע מבעי ליה, מהו וירא. ראייה חמא, וידע דזמין הוא למנפל ט בידא דישראל, וישראל למנפל בידוי בקדמיתא, ולבתר איהו בידא דישראל, וירא בלק בן צפור.

רכד) רבי אבא פתח, (ט) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. כנישתא דישראל אמרת לגבי מלכא עלאה. כנישתא דישראל, מהו כנישתא. דא איהו עצרת, כנישו. כד"א, (ז) מאסף לכל המחנות. מאן דכניש לכל משריין עלאין לגביה.

רכה) ומגו דלזמנין נוקבא אקרי כנישתא, ואתמר עצרת, כ כד"א (ז) כי עצור עצר יי, דנקיט ולא יהיב. ז הכי הוא ודאי, דהא מגו מהימנו סגיא ח דילה,

מסורת הזהר

(ע) (שיר א) ב"א קח צ"א. (פ) (במדבר י) ויחי רכ צ"ג. (ז) (בראשית כ).

חלופי גרסאות

זו דהא ול"ג מן באחוה עד דיתרו. ט ישראל בידוי בקדמיתא ולבתר ול"ג מן בידא עד ולבתר. י ואי תימא במאן; ואתמר במאן [ד"א]. כ ל"ג כד"א. ל ל"ג הכי. מ דיליה.

מאמר

הסולם

אם לא תדעי לך היפה בנשים רכד) ר' אבא פתח וכו': רא"פ, אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. כנסת ישראל אמרה כן לפני מלך העליון. כנסת ישראל מהו כנסת. ומשיב, זו היא עצרת, דהיינו אסיפה, כש"א, מאסף לכל המחנות. כי היא, המאספת אליה כל מחנות העליונים, דהיינו המלכות, שמקבלת מכל ט' ספירות הראשונות.

רכה) ומגו דלזמנין נוקבא וכו': ומתוך שלפעמים נקראת הנוקבא, שהיא המלכות, בשם כנסת, ונאמר בה עצרת, שסודה לשון עצירה, כש"א, כי עצור עצר ה', שפירושו, שמקבלת ואינה נותנת. כך הוא ודאי, כי מתוך הנאמנות המרובה שבה, שלא נמצא בה מום, נותנים לה בלא עכוב כלל. והיא, המלכות, כשהשפע מגיע אליה, כל מה שאספה, היא עוצרת ומעצרת ומעכבת שלא

רד

ונעבר מן עבודה זרה, ובא להתדבק בישראל הוא ובניו. וכל העולם החרימו אותו, ורדפו אחריו.

רכג) בלק מבני בנוי וכו': בלק היה מבני בניו של יתרו, וסר מדרכו של אביו, כיון שוקני מואב וקני מדין, שהיו ביחד באחוה שלהם בעבודה זרה, בחלק שלהם, ראו, שיתרו ובניו נתדבקו בהשכינה, וזה נתרק מהם. באו והמליכוהו עליו באותה שעה. שכתוב, ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. בעת ההיא היה מלך מה שלא היה מקודם לכן. וע"כ כתוב בן צפור, שסובב על יתרו שנקרא צפור, להורות, שלא היה ראוי לעשות כך. כיון שהיה מבני בניו של יתרו שנקרא צפור. שואל וירא בלק, וישמע היה צריך לומר מהו וירא, ומשיב, ראה ראה, וידע שעתיד הוא לפול בידי ישראל. וישראל יפלו בידיו תחילה, ואח"כ יפול הוא בידי ישראל. וז"ש וירא בלק בן צפור.

(דפו"י דף קצ"ו ע"ב * דף קצ"ז ע"א)

דלא אשכחן בה נ מומא, יהבו ם לה בלא עכובא כלל. ואיהי כד מטא לגבה, כל מאן דכנישת, עצר ומעצר ומעכבת, דלא נחית ן ונהיר, אלא כפום טלא, טפין טפין, ן זעיר זעיר. מ"ט. בגין דלא ץ אשתכח לתתא מהימנותא, ק אלא כד"א, ן זעיר שם זעיר שם, זעיר זכותא, וזעיר ך אנהרותא דטלא, מדה לקבל מדה. רכו) דאלמלא תשכח מהימנותא, כמה ן דאשתכחו בה, אריקת בכל סטרא וסטרא, בלא עכובא ת כלל, ואיהי א חדאת. ב וכדין יהבין לה מתנן ונבזבזן סגיאין דא על דא, ולא יהון מעכבין לה כלל. אבל תתאין אינון מעכבין לון, ומעכבין לה, וכדין איהי עצרת. עצור עצר ג י"י ודאי, כביכול, ד יהיב תמצית, ולא יתיר.

רכז) ועכ"ד כאימא ה יהבת לבנין בטמירו, דלא ידעין בה, הכי עבידת לון לבנהא ישראל. ואוליפנא מגו ך בוצינא קדישא, דבשעתא דאיהי סליקת ז למנקט ענוגין וכסופין, ומומא אשתכח בהו בישראל לתתא, כדין מטי לגבה טפה דחרדל ומיד ן אעדיאת, ויתיבת עלה יומין במנין. וכדין ידעין לעילא, דמומא בהו בישראל.

רכח) ואתער שמאלא מיד, ומשיך חוטא לתתא. ה ותכהין עיניו מראות, ם מה דהוה מסתכל בעין שפירו, בכללא דאברהם, בלא דינא כלל, כדין ותכהין

מסורת הוהר

ן (ישעיה כח). ן (בראשית כז) ב"א לו צ"ג. נ מוחא. ם ליה. ע ל"ג ונהיר. ן ל"ג זעיר זעיר. ץ אשכחת. ק ל"ג מן אלא עד כמה באות רכו' ; ל"ג אלא ; כד"א זעיר שם זעיר שם זעיר הכא ן ל"ג כלל. א חמאת. ב דכדין. ג ל"ג ה' ד מוסף ח עדיאת. ע ל"ג מן מה עד מראות ודאי. זעיר הכא כמה. ך אנהר בותא. ש דאשכחו. ועכ"ד יהיב. ה ל"ג יהבת. ן בוסינא. ז למלקט.

מאמר

הסולם

כל זה, כמו אם הנותנת לבנים בהסתר, שלא ידעו בה, כך המלכות עושה לבניה לישראל. ולמדתי מן המאור הקדוש, שבשעה שהמלכות עולה לקבל תענוגים וחמודות, ומום נמצא בישראל למטה, אז מגיעה אליה טפת ן כחרדל, ומיד הוסרה מממשלתה, והיא יושבת עליה ימים במספר, ואז יודעים למעלה שיש מום בישראל.

רכח) ואתער שמאלא מיד וכו' : ומיד נתעורר השמאל, ומושך חוט למטה, ותכהין עיניו מראות, מה שהיה מסתכל מקודם בעין יפה, בכלל אברהם, שהוא חסד, בלי דין כלל, עתה, ותכהין עיניו מראות, מראות ודאי, דהיינו מלהסתכל בכלל הרחמים. או יש התעוררות סמאל בקול חזק להתעורר על העולם. כש"א ויקרא את עשו בנו הגדול, גדול הוא, כלפי המחנות של סטרא אחרא הוא גדול, ונוהג לכל האניות שבים, שפוגשים ברוח הרעה, להטביע אותם בעומק הים, באלו מצולות

ירד ויאיר, אלא כמו טל, טפות טפות, מעט מעט, מהו הטעם. משום שאינה מוצאת למטה אמונה. אלא כש"א, זעיר שם זעיר שם, דהיינו זעיר זכות, וזעיר הארה כמו טל, מדה כנגד מדה.

רכז) דאלמלא תשכח מהימנותא וכו' : כי אם היתה נמצאת אמונה בעולם, כמו שנמצאת בה, במלכות, היתה משפעת בכל צד וצד, הן חכמה שבצד שמאל, והן חסד שבצד ימין, בלא עכוב כלל, והיא היתה שמחה, ואז נותנים לה מתנות ומנחות רבות זו על זו, דהיינו מתנה אחר מתנה, ולא יהיו מעכבים לה כלל. אבל התחתונים, אם הם מחוסרי אמונה, הם מעכבים אותן המתנות שיהיו נשפעים אל המלכות, ומעכבים את המלכות להשפיע לתחתונים. ואז היא נקראת עצרת. עצור עצר ה' ודאי, כביכול נותן תמצית ולא יותר.

רכז) ועכ"ד כאימא יהבת וכו' : ועם

(דפו"י דף קצ"ו ע"א)

עיניו מראות, מראות ודאי, מלאסתכלא בכללא דרחמנו. כדין אתערו דסמאל בקל תקיף, לאתערא על עלמא. כד"א ויקרא את עשו בנו הגדול וגו', גדול

הסולם אם לא תדעי לך היפה בנשים

ומתיחד עמה, כדין כל הטאין וכל הובין דישראל יהיב ליה, ואיהו אטיל לון למצולות ים, דהיינו בסוד התקון דשעיר לעזאזל, (כנ"ל וירא מאות שפ"א עד שפ"ז ואחרי אות קי"ח עש"ה) ומפרש, כל משריין דיליה של סמאל, מצולות ים אקרין, ואינן נטלי לון ומשטטי בחון לכל שאר עמין. שהמחנות של סמאל לוקחים העונות והטאים של ישראל וגותנים אותם לשאר העמים. ושואל, וכי הטאין דישראל והובין דלהון זרקין ומתפלגין לעמא דלהון, כי למה יעשו זאת העמים לקבל עליהם עונות ישראל. ומשיב שהם חושבים, שהם מתנות, ולבסוף הם העונות של ישראל, ויש להבין איך באו לטעות גדולה כזאת.

הענין הוא, כי ב' מיני דינים הם שורשים לכל החטאים והעונות של ישראל, א' דינין דדכורא, הבאים ממצב הא' דנוקבא. ב' דינים דנוקבא, הבאים ממיעות ג"ר. והנה בראש השנה שולטים דינים דדכורא הבאים ממצב הא' של המלכות יכו"ש בפרשת וירא ואחרי מות) וע"י תקיעת שופר, מתעוררים דינים דנוקבא ומבטלים דינים דדכורא. ונמצא שלא נתקן אלא חצי דבר דהיינו דינין דדכורא, אבל יש דינין דנוקבא במקומם, שהרי נתמעטה מג"ר, (כמ"ש שם) ולפיכך ביוה"כ בא לתקון הזה, השעיר לעזאזל, שה"ס המשכת ג"ר דחכמה, כמו שהיה במצב הא'. כדי שיתבטלו דינין דנוקבא, אמנם אי אפשר להמשיך דבר בלי מקבל. וכיון שישראל כבר עשו תשובה ונתדבקו בקו אמצעי, איך יקבלו עתה שוב הג"ר דשמאל, ועוד שהם מפחדים מדינין דדכורא שבו, שכבר טעמו מהם בראש השנה. וז"ס שליחת השעיר לעזאזל המדברה, שפירושו שממשיכים הג"ר דשמאל בשביל סמאל וסיעתו שישפיע אותם אל אומות העולם, והם ודאי יקבלו אותו עם כל הדינין שבו כי אין להם הארה אחרת, וכיון שיש מקבל כבר יכולים ישראל להמשיכו, ואז מתבטלים גם הדינין דנוקבא ממיעות הג"ר. וז"ס ונשא השעיר עליו את כל עונות וגו'. כי נושא עליו העונשים של הדינין דדכורא שישראל מפחדים מהם ומיבטחים שלא יחטאו

מאמר

מצולות ים שלו, ערעורן פירושו פוגשים, מלשון שפוגעת באדם ומערערת בו (קה"ר, שבתי).

ביאור המאמר. כבר ידעת שיש בי מצבים במלכות (כמ"ש לעיל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו עש"ה) שבמצב הא' היא גדולה כמוהו שז"א מלביש ימין דבינה והמלכות מלבישה קו שמאל דבינה, ואו היא בחכמה בלי חסדים מפני שאינה מיוחדת עם ז"א, והאורות שבה נקפאים (כנ"ל ב"א דף רה"ז ד"ה ימא דקאפו) ומתוך שאינה יכולה לסבול המצב הזה היא מתמעטת עד לנקודה, ואובדת אורותיה ונבנית מחדש בבחי' דלית לה מגרמה ולא מידי וצריכה הכל לקבל מז"א בעלה ע"ש.

ו"ש, (באות רכ"ה) דהא מגו מהימנו פניא דילה דלא אשכחן בה מומא, דהיינו בעת שהיא במצב הא', שאז נאמר עליה כלך יפה רעיני ומום אין בך (כנ"ל שלה און ו') להיותה גדולה וחשובה כמו ז"א ומקבלת מבינה כמו שז"א מקבל, יהבו לה בלא עכובא כלל, שאז מקבלת הארת חכמה מקו שמאל דבינה בלי שום עיכוב, ואיהי כד מוטא לגבה, דהיינו כשהגיע אליה שפע החכמה הוּו בלי חסדים, כל מאן דכנישת עצר ומעצר ומעכבת, דהיינו שהאורות נקפאים בתוכה, כמו ימא דקאפו, כנ"ל, דלא נחית ונחיר אלא כפום טלא טפין טפין, זעיר זעיר, דהיינו כמו מים קפואים, מ"ט בגין דלא אשתכח לתתא מהימנותא וכו'. כי מצב הא' נמשך כל זמן שהתחתונים אינם עושים תשובה, כמ"ש בראש השנה, ונתבאר שם שמטרם שנבנית במצב הב' מחויבת להתמעט עד לנקודה תחת היסוד, שאז מתגלה עליה כח הדין דמסך דמנעולא דחירק, שזהו גורם מיעוטה, וה"ס טפת דם כחרדל. וז"ש (באות רכ"ז) דבשעתא דאיהי וכו' מטי לגבה טפה דחרדל, ומיר אעריאת, שאז הוסרה מגדלותה וחוזרת עד לנקודה תחת היסוד, ויתיבת עלה יומין במנין, דהיינו ז' ימים להמתיקה שוב בו' ספירות דבינה, עד שתבנה מחדש למצב הב'. וז"ש (להלן אות רכ"ט) וכד קב"ה הוא ברחמנו, דהיינו במצב הב' כשז"א חוזר (דפו"י דף קצ"ז ע"א)

איהו לגבי משריין דסטרא אחרא, איהו גדול, ונהיג לכל ארביין דימא, דערעורן ברוחא בישא, לאטבעא לון בעומקא דימא, באינן מצולות ים דיליה.
 רכט) וכד קב"ה כ הוא ברחמנו, כדין כל חטאין וכל ג חובין דישראל, יהיב ליה, ואיהו אטיל לון למצולות ים. כל משריין דיליה מצולות ים אקרון, ואינן גטלי לון, ומשטטי בהון לכל שאר עמין. וכי חטאין דישראל, וחובין דלהון, זרקין ומתפלגין ם לעמא דלהון. אלא, אינן מחכאן ומצפאן למתנן דלעילא, ככלבי לקמי פתורא. וכד קב"ה גטיל כל חובייהו דישראל, וזריק עלייהו, כלהו חשבי ן דמתנן ונבזבזן דאיהו בעא למיהב לישראל, ם דאעבר מנייהו, ויהב לון. ומיד כלהו ן כחדא זרקין לון על שאר עמין.
 רל) ת"ח, כנישתא דישראל, איהי אמרת ן בקדמיתא ן שחורה אני ונאווה, אזעירת גרמה לקמי מלכא ן עלאה. וכדין שאילת מניה ואמרת, הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. ן תרין זמנין איכה איכה אמאי. אלא איהי רמיזא על תרין חרבנין, דתריין מקדשיין. דקראן כלא איכה

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ן (שיר א) ב"ב קלד צ"ו, להלן רלה צ"ב. י דערטירן. כ ל"ג הוא. ל מומין. ן לעלמא. ן דרבנן. ן דעבר. ע בחידו וזרקין. ן בגלותא. ן מוסיף עלאה זמנין. ן בחרבן בית שני דקראן ול"ג מן תרין עד דקראן.

הסולם

אם לא תדעי לך היטה בנישים

מאמר

רכט) וכד קב"ה הוא ברחמנו וכו':
 וכשהקב"ה הוא ברחמים, אז נותן לו כל החטאים וכל העונות של ישראל והוא משליכם למצולות ים, דהיינו למחנות שלו, כי כל המחנות שלו נקראים מצולות ים. והם לוקחים אותם, ומשוטטים בהם לכל שאר העמים. שואל, וכי החטאים של ישראל ועונותיהם, זורקים ומתחלקים להעמים שלהם. ולמה להם לעשות כזאת. ומשיב, אלא הם מחכים ומצפים למתנות של מעלה ככלבים לפני השלחן, וכשהקב"ה לוקח כל עונות ישראל וזורק עליהם, תושבים כולם שהמתנות והמנחות שחשב לתת לישראל, העבירים מישראל ונתן להם. ומיד כולם יחד זורקים אותם על שאר העמים. (כל זה כבר נתבאר בדבור הסמוך.)

רל) ת"ח כנישתא דישראל וכו': בוא וראה, כנסת ישראל, היא אמרה תחילה, שחורה אני ונאווה, המעיטה עצמה לפני מלך העליון, ואז שאלה ממנו ואמרה, הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. שואל, ב' פעמים איכה איכה למה ומשיב, אלא הם מרמזים על ב' חרבנות של ב' מקדשות, שקוראים הכל, איכה איכה

איכה

יחטאו בו, וגם נושא עליו מחילת עונות של דינים דנוקבא, כי גילויו בלבד מבטל הדינין דנוקבא, אע"פ שישראל אין מקבלים אותו אלא האומות.

ו"ש, אלא אינן מחכאן ומצפאן למתנן דלעילא, דהיינו לג"ר דשמאל, שהיא ההארה של השעיר החי לעזאזל, כנ"ל. וכד קב"ה גטיל כל חובייהו דישראל וזריק עלייהו, דהיינו ע"י הגילוי של השעיר לעזאזל הנושא עליו כל חטאת ישראל הן דינין דדכורא והן דינין דנוקבא כנ"ל, כלהו חשבי דמתנן ונבזבזן דאיהו בעא למיהב לישראל, שחושבים שאותם המתנות והמנחות הנמשכים מג"ר דשמאל רצצה לתת לישראל, דאעבר מנייהו ויהב לון, שהעביר מהם ונתן להם. שחושבים שהקב"ה שלח להם הארה זו מרוב אהבה אליהם יותר מישראל וע"כ אסר לישראל, ושלח אותה להם. ואע"פ שהם סובלים מדינים דדכורא שעליו, עכ"ז נחשב להם לזכיה גדולה משום שאין להם אור אחר. בסוד דס"א רעותא בבשרא תדיר (כנ"ל נח מ"ח ד"ה ת"ח ע"ש) ו"ש, ומיד כלהו כחדא, דהיינו סמאל וסיעתו, זרקין לון על שאר עמין.

(דפ"י דף קצ"ז ע"א)

ד איכה. איכה תרעה, בחרבן בית ראשון. איכה תרביץ, בחרבן בית שני. וע"ד תרין זמנין איכה איכה.

רלא) תרעה תרביץ, לאו דא כדא. ש גלותא דבבל, דאיה ת זמן זעיר, קארי ביה תרעה. ועל גלותא דאדום, דאיהו זמן סגי, קארי ביה א תרביץ. וע"ד תרין זמנין איכה איכה. ב ותו תרעה תרביץ, ג ירעה מבעי ליה, ירביץ ד מבעי ליה אוף הכי, דהא על ישראל אמרת. אלא איהי אמרת על נפשה איכה תרעה ה כלתך לבנהא בגלותא, דיהון בין שאר עמין. איכה תרביץ בצהרים, היך תטיף ו איהי עלייהו טלין ומיין, גו חמימו דצהרים.

רלב) שלמה אהיה כעוטיה, בשעתא דישראל קראן מגו ז עאקו, דחיקו דלהון, ושאר עמין * (מחרפין ומגדפין לון, אימתי תפקון מן גלותא. אלהכון היך לא עביד לכון נסין. ה ואנא יתיב כעוטיה, ולא יכילת למעבד לון ט נסין, ולמיהב לון נוקמין. איהו אתיב לגבה, אם לא תדעי לך . היפה בנשים. האי קרא הכי מבעי ליה, אם לא תדעי היפה בנשים. לך אמאי. אלא אם לא תדעי כ לך: לאתקפא גרמך , בגלותא, ולא תקפא חילא, לאגנא על בנך. צאי לך, צאי לך לאתקפא בעקבי הצאן. אינון תינוקות דבי רבן, דאולפי תורה. רלג) ורעי את גדיותיך, אלין עתיקי משדים, דקא מסתלקי מעלמא

חלופי גרסאות

ת יומין. א מוסיף איכה תרביץ. ב וזהו ג מוסיף מבעי ליה. ה ל"ג כלתך; לכלתך ול"ג לבנהא; ואינון משבחן גרמיהו ואמרי כה תרעה לן חמימו דרשפין ושלחובין דלהון ואינון משבחן על כל צערא ואריכו דגלותא ואמרי כה תרעה ותפרוק לנא לומנא בתראה כל דא שבחא ומהימנותא י ל"ג היפה בנשים. כ ל"ג לך. ל ל"ג בגלותא.

ר ל"ג איכה, איכה. ש ל"ג מן גלותא עד ירעה. תרעה ירעה מבעי ליה תרביץ ירביץ. ד ל"ג בלתך; בלבך. ו ל"ג איהי ז ל"ג עאקו. ח מוסיף ביומין קדמאין כה תרביץ במיין קדישין לצננא כל דא ואנא; ואינון משבחן לקב"ה ואודן ליה לן ביומין קדמאין כה תרביץ עמנא בגלותא. תאיבין [; מתיבין] לון ישראל ואנא. ט ל"ג נסין.

הסולם אם לא תדעי לך היפה בנשים

רלב) שלמה אהיה כעוטיה: היינו בשעה שישראל קוראים הקב"ה מתוך צרתם ודחקם, ושאר העמים מחרפים ומגדפים אותם, מתי תצאו מן הגלות. איך אלקיכם לא יעשה לכם נסים, ואני יושבת כעוטיה, ואיני יכולה לעשות להם נסים, ולתת להם נקמות באויביהם. הוא ד"א, משיב לה, אם לא תדעי לך היפה בנשים. שואל, מקרא זה כך היה צריך לומר, אם לא תדעי היפה בנשים למה נאמר, לך, ומשיב, אלא אם לא תדעי לך פירוש, אם לא תדעי להתחזק עצמך בגלות ולהתגבר בכח להגין על בניך, צאי לך, צאי לך להתחזק, בעקבי הצאן, אלו הם ילדים שבבית רבם הלומדים תורה. מהם תסלי כח להגין על בניך.

רלג) ורעי את גדיותיך: אלו הם עתיקי משדים, שנפטרו מן העולם ונמשכו לבית

מאמר

איכה תרעה בחורבן בית ראשון. איכה תרביץ בחורבן בית שני. וע"כ ב' פעמים איכה איכה.

רלא) תרעה תרביץ לאו וכו': שואל, תרעה תרביץ אין זה כזה, ומה השינוי ביניהם, ומשיב גלות בבל שהוא זמן מועט קורא עליו תרעה. ועל גלות אדום שהוא זמן מרובה קורא עליו תרביץ. וע"כ ב' פעמים איכה איכה. ועוד, תרעה תרביץ, ירעה היה צריך לומר, וגם כן ירביץ היה צריך לומר, שהרי על ישראל אמרה זה, ומשיב, אלא זיא השכינה, על עצמה אמרה זה, איכה הכלה שלך שהיא השכינה תרעה לבניה בגלות. שיהיו בין שאר העמים. איכה תרביץ בצהרים, איך תטיף עליהם טללים ומים, דהיינו חסדים, תוך התום שבצהרים, דהיינו בזמן שליטת הדיונים.

(דפרי דף קצ"ו ע"א * דף קצ"ו ע"ב)

ואתמשכן לבי מתיבתא עלאה, דאיהי ן על משכנות הרועים, על דייקא, במשכנות הרועים לא כתיב, אלא על משכנות הרועים, דא מתיבתא דמטטרוין, דתמן כל תקיפין ם ויגוקין דעלמא, ומנהיגי אורייתא בהאי עלמא באיסור והיתר, בכל מה דאצטריכו בני עלמא, דהא עקבי הצאן אינון תינוקות כדאמרן. רלד) אמר ר' אלעזר, עקבי הצאן, אינון תלמידי דבי רב, דקא אתיין לבתר בעלמא, ואשכחן אורייתא בארע מישר, ואורחא פתיחא, ועל דא אינון מחדשן מלין עתיקין בכל יומא, ושכינתא שרייא עליהו, וצייתא למליהון. כד"א ן ויקשב יי וישמע. אמר ר' אבא, הכי הוא ודאי, וכלא חד מלה. רלה) ד"א אם לא תדעי לך. לך למה. אלא בכל אתר דישאל בגלותא, איהי עמהון בגלותא. וע"ד כתיב לך, ן וכתיב ך בכל צרתם לו צר. ודא הוא לך. היפה בנשים, ן היפה, איהי אמרת דאיהי אוכמתא, כד"א ב שחורה אני. ואיהו אמר לגבה, יפה ם את, שפירתא, היפה בנשים, ן שפירתא איהי על כל דרגין, וכתיב ג יפה את רעיתי. רלו) ד"א היפה בנשים, טבתא בטיבו. דעבידת טיבו לבנהא, בטמירו בגניזו. וקב"ה סגי טב עליה, כל מה דעבידת לבנהא בטמירו בגניזו, אע"ג דלא מכשרן עובדין. ך מכאן דאתחזי לאבא כד אמא רחמא על בנין ותאיב עליה כל מה דעבדת לבנהא רחמין בטמירו אע"ג דלא מכשרן ן עובדוי.

חלופי גרסאות

ח ל"ג על. נ למשכנות. ס ל"ג ויגוקין. ע ל"ג וכתיב. פ מוסיף יפה את רעיתי היפה. צ ל"ג את. ק ל"ג מן שפירתא עד יפה. ר ל"ג מן מכאן עד סוף האות. ש עובדון.

מסורת הזהר

ח (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג. א) (ישעיה סג) וירא קנג צ"ג. ב) (שיר א) לעיל אות רל צ"ש. ג) (שם) ו).

הסולם

אם לא תדעי לך היפה בנשים

א"ר אבא, כך הוא ודאי, והכל הוא דבר אחר. רלה) ד"א אם לא וגו': פירוש אחר. אם לא תדעי לך. לך, למה. אלא בכל מקום שישאל בגלות, השכינה עמהם בגלות, ועל כן כתוב, לך, וכתוב בכל צרתם לו צר. וזה הוא, לך. דהיינו בשבילך, כי גם היא בגלות. היפה בנשים, היפה, היא אמרה שהיא שחורה, כש"א שחורה אני, והוא אמר לה, יפה את. יפה היא היפה בנשים, דהיינו שהיא יפה יותר מכל המדרגות, וכתוב, יפה את רעיתי. רלו) ד"א היפה בנשים וכו': פירוש אחר. היפה בנשים, היינו שהיא טובה בחסד. שעושיית חסד לבניה במכוסה במסתרים. והקב"ה רב טוב עליה, על כל מה שעושה לבניה במכוסה במסתרים, אע"פ שאין המעשים כשרים.

מאמר

לבית הישיבה העליונה, שהוא על משכנות הרועים, על הוא בדיקו. במשכנות הרועים לא כתוב, אלא על משכנות הרועים, זו היא הישיבה של מטטרון, שהיא למעלה ממשכנות הרועים שבטולס הזה, שהרועים, דהיינו המנהיגים שבעולם הזה, עולים שמה לאחר פטירתם, כי שם כל הגבורים וילדים שבעולם ומנהיגי התורה בעולם הזה באיסור והיתר, בכל מה שבני העולם צריכים, וע"כ נקראים רועים. כי בעקבי הצאן הם ילדים כמו טאמרנו. והרועים הם מנהיגי העולם. רלד) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א, עקבי הצאן, הם התלמידים שבבית המדרש, הבאים אח"כ לעולם, ומוצאים התורה בדרך ישר ודרך פתוח, ועל כן הם מחדשים דברים עתיקים בכל יום, והשכינה שורה עליהם ומקשבת לדבריהם, כש"א, ויקשב ה' וישמע.

אמר

(דפו"י דף קצ"ז ע"ב)

רלז) אמר ר' ה אבא, תוהנא על ההוא דכתיב ד) כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ותפשו בו אביו ואמו וגו', ותנינן, דבההיא שעתא א אמר קב"ה למשה ב כתוב. אמר ליה משה, מאריה דעלמא, ג שביק דא, אית אבא דעביד כדין לבריה. ומשה מרחיק הוה חמי בהכמתא, כל מה ד דזמין קב"ה לבני ישראל. ה אמר, מאריה דעלמא, שבוק מלה דא. א"ל קב"ה למשה, חמינא מה דאת אמר, כתוב וקבל אגרא. את ידעת ואנא ידע יתיר. מה דאת חמי, עלי ההוא עובדא. דרוש קרא ותשכח.

רלח) בההוא שעתא רמו ליה ליופיא"ל, רבנא דאורייתא, אמר ו למשה, אנא דרישנא להאי קרא כתיב כי יהיה לאיש, דא קב"ה, דכתיב ה) יי איש מלחמה. בן, דא ישראל. סורר ומורה, דכתיב ו) כי כפרה סוררה סרר ישראל. איננו שומע בקול אביו ובקול ז אמו, דא קב"ה וכנסת ישראל. ויסרו אותו, דכתיב, ז) ויעד יי בישראל וביהודה ביד כל נביאי כל חוזה וגו'. ולא שמע אליהם, דכתיב ולא ישמעו אל יי וגו'. ותפשו בו אביו ואמו, בדעתא חדא. בהסכמה חדא.

רלט) והוציאו אותו אל זקני עירו ואל שער מקומו. אל זקני עירו, אל זקני עירם, ה ואל שער מקומם, מבעי ליה, מאי אל זקני עירו, ואל שער מקומו. אלא, אל זקני עירו, דא קב"ה, ואל שער מקומו, דא כנסת ישראל. זקני עירו, אלין יומין קדמאין, יומין ט עתיקין דכלא. שער מקומו, דא מוסף שבת.

מסורת הוהר

ד) (דברים כא). ה) (שמות טו) גח ז צ"ד. ו) (הושע ד) פקודי קה צ"ב. ז) (מ"ב יז).
ת אלעזר. א דאמר. ב ל"ג כתוב ג ל"ג שביק דא. ד דעביד. ה ל"ג אמר. ו משה. ז מוסף אמו ויסרו וגו'. ח ל"ג ואל שער מקומם. ט סבין.

חלופי גרסאות

הסולם אם לא תדעי לך היפה בנשים

כתוב, כי יהיה לאיש, זהו הקב"ה, שכתוב, ה' איש מלחמה. בן, זהו ישראל. סורר ומורה, שכתוב, כי כפרה סוררה סרר ישראל. איננו שומע בקול אביו ובקול אמו, זהו הקב"ה וכנסת ישראל, שהיא המלכות, ויסרו אותו, שכתוב, ויעד ה' בישראל וביהודה ביד כל נביאי כל חוזה וגו'. ולא שמע אליהם, שכתוב, ולא ישמעו אל ה' וגו'. ותפשו בו אביו ואמו, היינו בדעת אחד ובהסכמה אחת.

רלט) והוציאו אותו אל זקני עירו וגו': שואל, אל זקני עירם ואל שער מקומם היה צריך לומר, מהו אל זקני עירו, ואל שער מקומו, בלשון יחיד. ומשיב, אלא אל זקני עירו, זהו הקב"ה. ואל שער מקומו, זו היא כנסת ישראל, המלכות. ומפרש, זקני עירו, אלו ימי קדם ימים עתיקים, מכל שח"ס הג"ר דז"א שלפניהם המשפט. שער

מקומו

מאמר

רלז) אמר ר' אבא וכו': אר"א תמה אני על מה שכתוב, כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו' ותפשו בו אביו ואמו וגו'. ולמדנו שבאותה שעה שאמר הקב"ה למשה, כתוב, דהיינו שיכתוב פרשת סורר ומורה, אמר לו משה רבונו של עולם עזוב את זה, וכי יש אב שעושה כזה לבנו. ומשה היה רואה בחכמה מרחוק כל מה שעתידי הקב"ה לעשות לבני ישראל, כלומר שחשונל בזה מרחוק שפרשת סורר ומורה מרמו על המנהג של הקב"ה עם ישראל. וע"כ אמר רבונו של עולם עזוב דבר זה. א"ל הקב"ה למשה, אני רואה מה שאתה אומר, כתוב וקבל שכר. אתה יודע ואני יודע יותר. מה שאתה רואה, עלי הוא המעשה, דרוש את הכתוב ותשכח הסוד שלו. רלח) בההוא שעתא רמו וכו': באותה שעה רמו אל המלאך יופיא"ל, שר התורה. אמר יופיא"ל למשה, אני דרשתי כתוב הזה.

(דפו"י דף קצ"ז ע"ב)

(רמ) ועכ"ז, אע"ג דכלא ירעין, דינא לעילא איהו, בגין דבי דינא דאמא קריבין אינון לישראל, ואחדין בהו, וכל קריב לא דאין דינא כ לקרובים, ופסול איהו לדינא. בקדמיתא מה כתיב, אל זקני עירו ואל שער מקומו, כ כיון דחמא קב"ה דאינון קריבין, מיד סליק דינא משער מקומו, מה כתיב ה בתריה, ואמרו אל זקני עירו * לחוד. ואל שער מקומו לא כתיב, אלא אל זקני עירו.

(רמא) בנינו זה ודאי, ולא דשאר עמין. סורר ומורה אינון שומע בקולנו, מאי שנא, דהא בקדמיתא לא כתיב זולל וסובא, נ ולבתר כתיב זולל וסובא. אלא מאן גרים להו לישראל, למהוי סורר ומורה לגבי אבוהון דבשמיא, בגין דאיהו זולל וסובא, בשאר עמין דכתיב ה ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם וכתוב ויאכל העם וישתחוו, דעקרא ויסודא אכילה ושתיה, כד עבדין בשאר עמין. דא גרים לון, למהוי בן סורר ומורה, לגבי אבוהון דבשמיא.

(רמב) ווע"ד ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים. אלין כל שאר עמין, דהו מקלעין ו להו באבנים, וסתרין שורין, ומנתצין מגדלין, ו ולא מהני לון כלום. כיון דשמע משה כדן, כתב פרשתא דא.

(רמג) ועם כל דא היפה בנשים, טבא ויקירא בנשים דעלמא. צאי לך בעקבי הצאן, הא אוקימנא, אלין בתי כנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיותך, אלין ינוקי דבי רב, דלא טעמו טעם חובא ז בעלמא. על משכנות הרועים, אלין מלמדי תינוקות ורישי ישיבות.

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

(ח) (תהלים קו) משפטים קנז צ"ה. י מוסיף דאמא ואבא. כ לקריביה. ל ל"ג מן כיון עד מה. מ ל"ג בתריה. נ ולבסוף; ל"ג ולבתר כתיב זולל וסובא. ס ל"ג וע"ד. ע ל"ג להו. פ ל"ג מן ולא עד דשמע; שמע ול"ג מן ולא. עד משה. צ מעלמא.

מאמר

הסולם

אם לא תדעי לך היפה בנשים

גרם לישראל להיות סורר ומורה כלפי אביהם שבשמים, משום שהוא זולל וסובא בין שאר העמים. שכתוב, ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. וכתוב, ויאכל העם וישתחוו, כי העיקר והיסוד הוא האכילה ושתיה, כמו שעשו כשהיו בין שאר העמים, זה גרם להם להיות בן סורר ומורה כלפי אביהם שבשמים.

(רמב) וע"ד ורגמוהו כל וגו': ועל כן, כתוב ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים. אלו הם כל שאר העמים, שהיו קולעים בהם אבנים, והפילו חומות, ונתצו מגדלים וכל זה אין מועיל להם כלום. שלא יכלו לישראל. כיון ששמע משה זה, כתב פרשה זו.

(רמג) ועם כל דא וכו': ועם כל זה, היפה בנשים, הטובה והיקרה מכל הנשים שבעולם, שהיא המלכות, צאי לך בעקבי הצאן, כבר העמדנו, שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות. ורעי את גדיותך, אלו הם ילדים

של

מקומו, זהו מוסף שבת, שהוא הג"ר דמלכות הנתוספים לה בשבת.

(רמ) ועכ"ד אע"ג דכלא וכו': ועם כל זה, אע"פ שהכל הם יודעים למעלה דין, עכ"ז, העביר הדין משער מקומו, והוא משום שב"ד של האם, שהיא המלכות, קרובים הם לישראל ואחוזים בהם, וכל קרוב אינו דן דין לקרובים, ופסול הוא לדין, לפיכך בתחילה מה כתוב, אל זקני עירו ואל שער מקומו. כיון שראה הקב"ה, שהם קרובים, מיד העביר הדין משער מקומו, שהוא הג"ר דמלכות שהם קרובים, מה כתוב אחריו, ואמרו אל זקני עירו, ולא כתוב, ואל שער מקומו, אלא אל זקני עירו בלבד.

(רמא) בנינו זה, ודאי וכו': ואומרים על ישראל, בנינו זה, ודאי, ולא שאר עמים. כה"ר ומורה אינון שומע בקולנו, שואל, מהו השינוי, שבתחילה לא כתוב זולל וסובא ואח"כ כתוב, זולל וסובא. ומשיב, אלא מי

(דפרי' דף קצ"ז ע"ב *) (דף קצ"ח ע"א)

רמד) ד"א על משכנות הרועים, חסר ו'. אינון בישין, אלין מלכי האמורי, דנטלו ישראל ארעא דלהון, לרעיא מקניהון, ולבי מרעה יהב ישראל ארעא דא. כדין שמע בלק, דארעא דהות חשיבא כ"כ, עבדו ישראל קרבא דא, וסתריו לה, עד דשוו לה בי מרעה. כדין אשתדל בכל מה דאשתדל, ושתף בהדיה לבלעם.

רמה) וירא בלק, רבי חזקיה פתח, ט) כה אמר י"י שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי וגו'. כמה חביבין ישראל קמי קב"ה, דאע"ג דאינון חאבו קמיה, וחבינ קמיה בכל זמנא וזמנא, איהו עביד לון ק לישראל, זדונות כשגגות.

רמו) והכי ר אמר רב המנונא סבא, תלת בבי ש דינא, ת תקינו בסדרי מתניתא, חדא, קדמיתא, בארבע אבות נזיקין השור וכו'. תניינא, טלית דאשתכח. תליתא, שותפין ורזא דאבידה. מ"ט. אלא, קב"ה בכל זמנא, עביד לון לישראל זדונות כשגגות. ואינון דסדרו מתניתין דתלתא בבי, הכי סדרו, ארח דקרא א נקטו, דכתיב י על כל דבר פשע, והאי פשע איהו דלאו בזדון, ומאן איהו. על שור, על חמור, על שה, ב דא בבא קמא, דהכא הוא באינון מלין. על שלמה, דא בבא מציעא. על כל אבדה, דא בבא תליתא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (ישעיה נז). י) (שמות כב) ת"ז בהקדמה יב. ק ל"ג לישראל. ר ל"ג והכי. ש דינין. ת מוסיף תקינו רבנן. א ל"ג נקטו. ב ל"ג דא.

כה אמר ה'

הסולם

מאמר

בכל עת ועת, הוא עושה לישראל את הזדונות כשגגות.
רמו) והכי אמר רב וכו': וכך אמר רב המנונא סבא, ג' שערי הדין התקינו בסדרי משנה. אחד הראשון הוא, בארבעה אבות נזיקין השור וכו' שהוא בבא קמא. שער השני הוא טלית שנמצא, דהיינו בבא מציעא. שער הג' הוא שותפין וסוד האבידה, שהוא בבא בתרא. מהו הטעם, ומשיב, אלא הקב"ה בכל זמן, עושה לישראל זדונות כשגגות, ואלו סדרו המשנה שכך סדרו בג' שערים, בבא קמא בבא מציעא בבא בתרא, דרך הכתוב לקחו, שכתוב על כל דבר פשע, וזה הוא פשע שאינו בזדון כי הקב"ה עושה את הזדונות כשגגות, ומה הוא, על שור על חמור על שה, זהו בבא קמא, שכאן היא מדברת מאלו הדברים. על שלמה, זה הוא בבא מציעא. המדברת מטלית שנמצא, על כל אבדה, זה הוא בבא השלישי, דהיינו בבא בתרא.

של בית רבן, שלא טעמו טעם חטא בעולם. על משכנות הרועים, אלו הם מלמדי תינוקות, וראשי ישיבות.
רמד) ד"א על משכנות וגו': פירוש אחר, על משכנות הרועים, חסר ו' במלה הרועים, והוא כמו הרעים, יורה, שהם רעים, דהיינו מלכי האמורי שלקחו ישראל הארץ שלהם לרעות מקניהם, ולמקום מרעה עשו ישראל את הארץ הזאת, או שמע בלק, שהארץ שהיתה חשובה כל כך עשו ישראל מלחמה זו והשחיתו אותה עד שעשו לה מקום מרעה, או השתדל בכל מה שהשתדל ושתף עמו את בלעם.

מאמר כה אמר ה'

רמה) וירא בלק: ר' חזקיה פתח, כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי וגו'. כמה אהובים ישראל לפני הקב"ה, אע"פ שחטאו לפניו, וחוטאים לפניו (דפו"י דף קצ"ח ע"א)

בלק

צא

רמז) דארח קרא נקטו. דכד מטא לבבא מציעא, הוה אמר, שירותא דקא נקטו בטלית דא, אמאי. כיון ג דאשתכח קרא, אמר, ודאי דא הלכה למשה מסיני, ד וביארו כל מלי דרבנן.

רמח) כה אמר יי, מ"ש בכל דוכתא דנביאי, דכתיב כה אמר יי, ובמשה לא כתיב הכי. אלא, משה דהות נביאותיה מגו אספקלריאה דנהרא דלעילא, לא כתיב ביה כה. אבל שאר נביאים, ה דהוּוּ מנבאין מגו אספקלריאה דלא נהרא, ד וביארו מגו כה.

רמט) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. ועתה, רבי אלעזר אמר, ז אמר ההוא רשע, ודאי שעתא קיימא לי למעבד מה דאנא בעי. חמא, ולא חמא יאות. חמא כמה ה אלפין נפלין מישראל על ידי לזמן זעיר, אמר ודאי ט השתא שעתא ו קיימי לי. ובג"כ ז ועתה, ולא בזמנא אחרא.

רנ) לכה, לך מבעי ליה, מאי לכה. אמר, ה נזדרו גרמן לההוא דרחיף בגדפוי עליהו, ו לההוא דשמיה כ"ה. ועתה לכה, נגח קרבא בההוא ט כ"ה. רנא) אמר, עד השתא לא ו הוה בעלמא מאן דייכול להו, בגין ההוא פטרונא ו דקיימא עליהו, השתא דשעתא קיימא ז לן, לכה נעביד קרבא. וכל

חלופי גרסאות

ג דאשכח. ד וביאות. ה ל"ג דהו; דהה. ו ל"ג נביאו מגו כה; מוסיף נביאו מגו כה לאחזאה דכלא אמרו אלא מגו כה. ז ל"ג אמר. ח ל"ג אלפין. ל עתה. מ נורז; נסתרות. נ שמיה ול"ג לההוא; (מלכים ב' ג') ועתה לשלל מואב. ע הות. פ דאית להו. צ ל"ג לן. ו ובג"כ כל.

מסורת הזוהר

כ לעיל אות קפו צ"ס. ח"ג שד.

איהו חד בלא פרודא דאע"ג דאמרו (כו) הם לא ט ל"ג השתא. י זמנא. כ קיימא ול"ג לי ובג"כ. לההוא די שמיה. ט מוסיף כה. ועתה לכה כד"א פ דאית להו. צ ל"ג לן. ו ובג"כ כל.

כה אמר ה'

הסולם

מאמר

רבי אלעזר אמר, אמר אותו רשע, ודאי השעה עומדת לי, לעשות כל מה שאני רוצה. ראה, ולא ראה בשלמות, ראה, שכמה אלפים מישראל גופלים על ידו בזמן קצר. אמר ודאי עתה השעה עומדת לי, ומשום זה אמר ועתה, ולא בזמן אחר.

רנ) לכה, לך מבעי וכו': שואל, אימר לכה, לך היה צריך לומר, מהו לכה. ומשיב, שאמר נזדרז עצמנו להלחם, באותו שמרחה בכנפיו עליהם, אותו ששמו כה. דווינו המלכות. ועתה לכה, היינו, נעשה מלחמה עם כה ההוא.

רנא) אמר עד השתא וכו': אמר, עד עתה לא היה בעולם מי שיכול להם, משום אותו המגין העומד עליהם. עתה שהשעה עומדת לנו נעשה מלחמה לכה. וכל עצה של אותו רשע היתה לכה, שכתוב, ואנכי אקרה כה. היינו אעקר לאותה כה ממקומה.

ושניהם

רמז) דארח קרא נקטו וכו': כי לקחו דרך הכתוב, וכשהגיע רב המנונא סבא לבבא מציעא, היה אמר, ההתחלה, שעשאו בטלית, זה למה הוא כי בבא מציעא מתחלת בשנים אוחזין בטלית, כיון שנמצא הכתוב, על שלמה, אמר ודאי סדר זה הוא הלכה למשה מסיני, שביארו עליו כל דברי החכמים.

רמח) כה אמר ה': שואל, מהו השינוי שבכל מקום בנביאים, כתוב, כה אמר ה'. זכמשה לא כתוב כן, אלא, זה הדבר, ומשיב, אלא משה שהיתה נבואתו מתוך מראה המאירה למעלה, שחז"ל, לא כתוב בו כה, שהיא המלכות הנקראת, כה. אבל שאר הנביאים, שהיו מתנבאים מתוך מראה שאינה מאירה, שחז"ל המלכות הנקראת, כה, התנבאו מתוך, כה.

רמט) ועתה לכה נא וגו': ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. אומר ועתה. (דפו"י דף קצ"ח ע"א)

עֵיטָא דֵההוּא רשע לכה הוה, דכתיב ואנכי אקרה כה אעקר להווא כה מאתריה. ותרווייהו בעיטא בישא ר להאי כה הוה, כד"א (ז) על יי ועל משיחו, לא ידעו דהא לבתר, האי כ"ה אעקר לון מעלמא.

רנב) כי עצום הוא ממני. וכי עד ההוא שעתא אן אגחו ביה קרבא ונצחו ליה. באן ש אתר אערעו בחרבא דלהון, והוה גברין * כגברין לאחזאה גבורתא דלהון. מאי כי עצום הוא ממני. אלא ההוא רשע חכים הוה, וחמי למרחיק, חמא לדוד מלכא, דאתי מרות המואביה, גיבר תקיף כאריה, ת ועביד קרבין תקיפין, ונצח למואב, ושוי לון תחות רגלוי. אמר עצום הוא. א ההוא דירתא ההוא גבורתא, חד ב מלכא דלהון, ג מינן יפוק לשיצאה למואב.

רנג) אולי אוכל נכה בו. האי קרא הכי הוה ליה למימר, אולי אוכל אכה בו. או אולי נוכל נכה בו. אלא ההוא רשע הוה חכים, אמר, חמינא ידא חדא, דחד אריא תקיפא, פריש ד ידא, אי איכול עמך, דנתחבר ה תרוונא ו ונגרע מהווא אריה ידא דא, ז עד לא ייתי ההוא מלכא לעלמא, ולא יתרך ית מואב מאתריה.

רנד) ארה לי, מאי ארה לי. א"ר אבא, ההוא רשע בתרי לישני קאמר לבלעם. חד אמר ארה לי, וחד אמר קבה לי. מה בין האי להאי. ה אלא א"ל, ארה לי עשבין וחרשין דרישי דחויין, ושוי לון בקדרה דחרשיא, כיון דחמא דחיליה יתיר בפומא, תב ואמר, ולכה נא קבה לי.

חלופי גרסאות

ר ל"ג להאי כה; ל"ג להאי כה הוה. ש ל"ג אתר. ת ונצח קרבין תקיפין למואב. א וירתא ול"ב תרווייהו. ו מוסיף ונתחבר ונגרע. ז ל"ג עד. ח ל"ג אלא.

מסורת הזוהר

(ה) תהלים (ב) וירא קמד צ"ד.

ההוא. ב ממלכא. ג מינאן ויפיק. ד רגלא. ה ח ל"ג אלא.

לכה נא ארה לי

מלך אחד שלהם שיצא ממנו, מרות המואביה, להשמיד את מואב.

רנג) אולי אוכל נכה בו: שואל, מקרא זה כך היה צריך לומר, אולי אוכל אכה בו, או אולי נוכל נכה בו. ולמה אומר, אוכל נכה. ומשיב, אלא אותו רשע היה חכם, אמר רואה אני יד אחד, דהיינו כח אחד שאריה חזק אחד פושט ידו, אולי אוכל עמך, דהיינו שנתחבר שנינו, ונקצץ יד זו מאותו ארי, דהיינו על ידי קללה, מטרים שיבא אותו מלך לעולם, ולא יגרש את מואב ממקומו. וע"כ כתוב אולי אוכל נכה ונכה בלשון רבים, שהפירוש הוא, אולי אוכל להתחבר עמך ונכה בו שנינו.

רנד) ארה לי: שואל. מהו ארה לי. א"ר אבא אותו רשע אמר לבלעם בשתי לשונות, אחד, שאמר ארה לי. ואחד, שאמר קבה

הסולם

ושניהם היו בעצה רעה לאותה כה, כש"א על ה' ועל משיחו. ולא ידעו שאח"כ אותה כה, תעקר אותם מן העולם.

מאמר

מאמר לכה נא ארה לי

רנב) כי עצום הוא ממני וכי: שואל, וכי עד אותה שעה, איפה עשו ישראל עמהם מלחמה ונצחו אותם, באיזה מקום פגעו בחרב של ישראל, והיו מתגברים כגבורים, להראות הגבורה שלהם, עד שידעו שישאל עצום הוא ממנו וא"כ, מהו, כי עצום הוא ממני. ומשיב, אלא אותו רשע חכם היה, וראה למרחוק, ראה שדוד המלך שבא מרות המואביה, גיבור ואמיץ כארי, ויעשה מלחמות קשות ונצח את מואב, וישים אותו תחת רגליו. ע"כ, אמר עצום הוא, לשון יחיד, דהיינו אותו שירש אותה הגבורה,

(דפוי דף קצ"ח ע"א *) (דף קצ"ח ע"ב)

(רנה) ו ואפילו הכי, ההוא רשע דבלק, לא שבק חרשוי, אלא לקיט כל זיני עשביין, חרשי, דרישי דחויין, ונטיל קדרה דחרשין, ונעיץ לה תחות ארעא אלף וחמש מאה אמין, וגניז כ לה לסוף יומין. כיון דאתא דוד, כרא בתהומא, אלף וחמש מאה אמין, ואפיק מיא מן תהומא, ונסיך על מדבחא. בההוא שעתא, אמר, אנא אסחי ההיא קדרה, (ח) מואב סיר רחצי. סיר רחצי ודאי. (רנו) על אדום אשליך נעלי, (ט) מאי אשליך נעלי. אלא דא אוף הכי למרחיק הוה, דכתיב (י) ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום. הוה כי עיף אנכי. הלעיטני: הלעטה ממש, פתיחו דפומא וגרונא למבלע. אמר דוד, לההוא בלען, מלעט הלעטין, אנא ארמי עליה נעלי, למסתם גרוניה. (רנו) עלי פלשת אתרועע, אוף הכי דא למרחיק אסתכי (ט) דוד, אמר, כנען סטרא בישא דסטרא אחרא איהו, ופלשתים מתמן אינון, לסטרא אחרא מה אצטריך. תרועה. (ט) דכתיב, (ט) וכי תבאו מלחמה בארצכם והרעותם וגו', לתברא חיליה ותוקפיה, ובג"כ עלי פלשת אתרועע, והכי אתחזי לון. (רנח) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני. ר' חזקיה פתח, (ט) והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו. האי קרא כלא איהו חד.

חלופי גרסאות

ט ואוף ול"ג ואפילו הכי, י ברישי. כ ליה. ל מוסיף אמין, על אלף וחמש מאה אמין. מ ל"ג מאי אשליך נעלי. נ ל"ג לההוא בלען. ס ל"ג דוד אמר כנען. ע ל"ג מן דכתיב עד לתברא.

מסורת הזוהר

(ח) (תהלים ס) לעיל צו צ"מ. (י) (בראשית כה) הולדות כח צ"י. (ט) (במדבר י) ויקהל יא צ"ג. (ע) (ישעיה יא).

לכה נא ארה לי

הלעיטני נא מן האדום האדום הוה כי עיף אנכי, הלעיטני נא, פירושו הלעטה ממש. דהיינו, פתיחת הפה והגרונן לבלוע. אמר דוד, לאותו הבלען המלעיט הלעטות, אני אשליך עליו דהיינו על פיו, את נעלי, לסתום את גרונו. ע"כ אמר, על אדום אשליך נעלי. (רנו) עלי פלשת אתרועע: זה ג"כ היה דוד צופה למרחוק, אמר, כנען צד רע של הסטרא אחרא הוא, והפלשתים הם ממש, מכנען, (יהושע י"ג) ומה צריך לעשות לסטרא אחרא, הוא תרועה, שכתוב, וכי תבאו מלחמה בארצכם והרעותם וגו', שתרועה פירושה שבירה, דהיינו לשבר כחו וגבורתו. וישום זה, עלי פלשת אתרועע. דהיינו שישברם. כי כך ראוי להם.

רנח ועתה וגו' כי עצום הוא ממני: ר' חזקיה פתח, והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו. מקרא זה הכל הוא אחד, איזה חידוש בא להשמיענו, שהרי צדק הוא

מאמר

קבה לי. מה בין זה לזה, ומשיב, אלא אמר לו ארה לי, דהיינו לקוט לי, עשבים וכשפים של ראשי נחשים, ושים אותם בסיר של כשפים, כיון שראה שכחו יותר גדול בפה, חזר ואמר ולכה נא קבה לי.

(רנה) ואפילו הכי האי וכו': ואף על פי כן, אותו רשע בלק, לא עזב כשפיו, אלא שלקט כל מיני עשבים וכשפים של ראשי נחשים, ולקח סיר של כשפים, ונעיץ אותו אלף ות"ק אמה תחת הארץ, וגנז אותו לאחרית הימים. כיון שבא דוד חפר בתהום אלף ות"ק אמה, והוציא מים מן התהום ונסך על המזבח, באותה שעה, שנסן מים, אמר, אני ארחץ במים האלו, את סיר כשפים ההוא של בלק, שכתוב, מואב סיר רחצי.

סיר רחצי ודאי. (רנו) על אדום אשליך נעלי: שואל, מהו אשליך נעלי, ומשיב, אלא זה ג"כ שהיה צופה למרחוק. שכתוב, ויאמר עשו אל יעקב (דפרי דף קצ"ח ע"ב)

מאי חדושא אתא לאשמועינן, דהא צדק היינו אמונה, ואמונה היינו צדק. אזור מתניו, ^פ היינו אזור חלציו, לא אשכחן קרא כהאי גוונא. רנט) אלא לאו צדק כאמונה, ואעיג דכלא חד, וחד דרגא איהו. אבל בזמנא דקיימא בדינא קשיא, ומקבלא מסטר שמאלא, כדין אקרי צדק, דינא ממש. והיינו ^ג כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל. דהאי דרגא דמשפט, רחמי איהו. וכד אתקריב משפט בצדק, כדין ^ז אתבסם, ויכלין בני עלמא, למסבל דינא ^ק דצדק.

רס) אמונה, בשעתא דאתחבר בה ^ו אמת, ^ש לחדוה. וכל אנפין נהירין, כדין אקרי אמונה. ואית וותרנותא לכלא, וכל נשמתין סלקין, מתחייבי בכמה חיובין ^ת דחייבין בישין, וכיון דבפקדון סלקן, ^א אהדר לון ברתמי, וחס עלייהו. וכדין אקרי אמונה, ולית אמונה בלא אמת.

רסא) השתא אזור מתניו, ואזור חלציו. מהו תרין אזורין הכא. ומתנים וחלצין אעיג דחד אינון, תרין דרגין אינון, חד לעילא, וחד לתתא. לעילא בשירותא, אקרי מתנים. לתתא בסופא, אקרי חלצין, כד"א ^צ וחגורה על חלצים, בסופא, על ריש ירכים. כד אתתא בצערא, מנתקן אינון חלצים, מריש ירכין, ושויתא ידהא בכאיבא עלייהו.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג) (שם כו) אחרימות ע צ"ע. ז) (ישעיה לב). פ ל"ג היינו אזור חלציו. צ מוסיף אתבסם כלא. ק בצדק: מוסיף דצדק וע"ד צדק לאו איהו כאמונה. ר מוסיף כדין איהו אמת. ש וחדוה. ת וחייבין. א אקדים.

לכה נא ארה לי

הסולם

מאמר

הרשעים הרעים, העולות, שהן מתחייבות בכמה חובות, וכיון שעולות בפקדון, דהיינו שאומרים לפני השניה, בידך אפקיד רוחי, היא מחורת להם נשמותיהם ברחמים ומרחמת עליהם, ואז היא נקראת אמונה. ואין אמונה בלא אמת. כלומר שאין המלכות נקראת אמונה אלא בשעת הזווג עם ז"א שנקרא, אמת.

רסא) השתא אזור מתניו וכו': עתה, איזור מתניו, ואיזור חלציו. מהו ב' אזורים כאן, ומשיב, מתנים וחלצים אעיג שאחד הם, ב' מדרגות הם, אחד למעלה ואחד למטה. למעלה בתחילת המתנים, נקרא מתנים. בסוף המתנים נקראים חלצים. כש"א וחגורה על חלצים שפירושו לכסות ערוה, ע"כ קורא אותם חלצים, שהם בסוף המתנים, ועל ראש הירכים. כשהאשה היא בצער הלידה, תנתקנה חלצים אלו מראשי ירכים, והיא שמה ידיה עליהם מחמת הכאב.

הוא אמונה, ואמונה היא צדק. שהו"י הם שני שמות של המלכות. אזור מתניו, היינו אזור חלציו. לא מצאנו מקרא באופן זה. רנט) אלא לאו צדק וכו': ומשיב, אלא צדק אינו כאמונה, ואעיג שהכל אחד, ומדרגה אחת הם, דהיינו מלכות. אבל בזמן, שהמלכות היא בדין קשה, ומקבלת מצד שמאל, אז נקראת צדק, שהוא דין ממש. והיינו, כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל. כי מדרגה זו שנקראת משפט היא רחמים, שהוא ז"א, וכשמשפט מתקרב לצדק שהוא דין, אז מתבשמת צדק, שהיא מלכות, ובני העולם יכולים לסבול הדין של צדק.

רס) אמונה, בשעתא וכו': אמונה, נקראת המלכות, בשעה שנתחבר בה אמת, שהוא ז"א, לשמחה. וכל הפנים מאירים, אז נקראת המלכות אמונה, ואז יש ויתור לכל, דהיינו סליחת עונות. וכל הנשמות של

בלק

צה

רסב) ובג"כ לגבורה ולקרבה, צדק אזור מתניו. והכי אצטריך. לרחמנו זלטב, אמונה אזור חלציו, בחד דרגא ידן עלמא, ב ושלטא לתרין סטרין, חד רחמי *) ד לישראל. וחד ה דינא לשאר עמין.

רסג) ואי תימא, צדק דינא תקיף איהו, והא כתיב (ר) בצדק תשפוט עמיתך. (ו) צדק צדק תרדוף. וכמה אינון. ודאי הכי הוא. דהא צדק לית ביה וותרנותא כלל. ז אוף הכי מאן דדאין לחבריה, לא אצטריך למעבד ליה וותרנותא מן דינא כלל, אלא בצדק, דלא ישגח לרחימו. מאזני צדק, בלא וותרנו להאי סטרא ולהאי סטרא, למאן דיהיב ולמאן דמקבל. ובג"כ חד דרגא ה איהו, ואתפלג לתרין סטרין. ו והני תרין, סטרין, ב' אזורין, קיימן, חד לשאר עמין, וחד לישראל. ובשעתא דנפקו ישראל ממצרים, אתאזרו . באזורין אלין, חד דקרבה. וחד הוה כ דשלמא.

רסד) כד אתיעט בלק, אמר ואגרשנו מן הארץ. אמר ההוא דרגא דקא ז אתחדן ביה, ה מן הארץ נ ודאי. ודא הוא כי עצום הוא ממני ודאי, מאן ייכול ט לאגחא ולקיימא בהו בישראל דרגא דלהון תקיף הוא מדילי. ובג"כ, ואגרשנו מן הארץ, ואי מהאי ארץ אגרשנו, ואתרך יתיה ו מיניה, איכול למעבד כל רעותי, חילא דלהון במאי איהו. בפומא, ובעובדא. הא פומא דילך, ועובדא דילי.

חלופי גרסאות

ב ל"ג ושלטא. ג דרגא. ד לישראל. ה דרגא. ו והאי. ז ל"ג אוף הכי. ח ויתפלג ול"ג איהו. י בנהורין. כ מוסף דשלמא וכלא הוה בצדק. ל"ג מן. נ ל"ג ודאי. ס ל"ג לאגחא. ע ל"ג מיניה.

מסורת הוהר

(ק) (ויקרא יט) ב"א שג צ"א. ר) (דברים טז). ט ואזורין: ונהורין ול"ג והני תרין סטרין ב'. דפריי כתבו דשלמא חסר כאן. ל אתאחדת. מ

לכה נא ארה לי

ואלו ב' הצדדים שאמרנו, שהם ב' אזורים, עומדים אחד לשאר העמים, ואחד לישראל. ובשעה שיצאו ישראל ממצרים, נתאזרו באלו אזורים, אחד של מלחמה, שהוא צדק אזור מתניו, ואחד היה של שלום, שהוא אמונה אזור חלציו.

רסד) כד אתיעט בלק וכו': כשנתיעץ בלק, אמר, ואגרשנו מן הארץ. אמר אותה מדרגה שישראל אחוים בה הוא מן הארץ ודאי, שהיא המלכות הנקראת ארץ. וזה הוא כי עצום הוא ממני ודאי, מי יוכל להלחם ולעמוד בישראל, המדרגה שלהם היא חזקה ממדרגה שלי. ומשום זה, ואגרשנו מן הארץ, דהיינו מן מדרגתם שהיא המלכות, ואם אגרשנו מארץ ההיא, ואגרשו ממנה דהיינו שיוכל להחטיאם, אוכל לעשות בהם כל רצוני. הכח שלהם במה היא. בפה, ובמעשה. הרי הפה שלך, והמעשה שלי. ונוכל לו.

כי

הסולם

מאמר

רסב) ובג"כ לגבורה ולקרבה וכו': זמשום זה לגבורה, ולמלחמה, נאמר צדק אזור מתניו, וכך צריך להיות. כי שם מקום גבורתו של אדם. ולרחמנות ולטוב, נאמר אמונה אזור חלציו. במדרגה אחת ידן טשיח את העולם, דהיינו במלכות, ושולטת לב' צדדים, אחד, שהוא אמונה אזור חלציו, הוא רחמים לישראל. ואחד, שהוא צדק אזור מתניו, הוא דין לשאר העמים. רסג) ואי תימא צדק וכו': ואם תאמר איך צדק הוא דין קשה, והרי כתוב, בצדק תשפוט עמיתך. צדק צדק תרדוף. וכמה פטוקים הם. ומשיב. ודאי כך הוא, כי צדק אין בו ויתור כלל, אלא לפי הדין. וגם מי שדן לחבירו אינו צריך לעשות לו ויתור מן דין כלל. אלא בצדק, שלא ישגיח על אהבה. מאזני צדק, פירושו, בלא ויתור לצד זה או לצד זה, דהיינו לא למי שנותן ולא למי שמקבל. זמשום זה, מדרגה אחת היא. ונחלקת לב' צדדים (דפריי דף קצ"ח ע"ב *) דף קצ"ט ע"א)

רסה) כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. וכי מאן הוה ידע. הא אוקמוה, דהא בקדמיתא כתיב, (ו) והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו, דאגר ליה לבלעם וכו'. אבל כי ידעתי, ידיעה ודאי ידע, בחכמתא דיליה. את אשר תברך מבורך, מאי אצטריך הכא ברכה, דהא בגין קללה הוה אזיל, ואי ההוא מלה דהוה ידעמן בלעם בקדמיתא, קללה הוה, מאי את אשר תברך מבורך.

רסו) אלא מלה הכא, ולא ידענא בה, ולא זכינא בה, עד דאתא רבי אלעזר ודרש, (ח) אברכה את יי' בכל עת תמיד תהלתו בפי. וכתיב (ז) אברך את יי' אשר יעצני. מאן (ז) דאצטריך ברכתא מן (ז) תתאי. את. דהא אתאחד בהו כשלהובא בפתילה. ודוד דהוה ידע דא, אמר אברכה את. אמר ההוא רשע, ההוא דרגא דלהון, אחיד בהו, בגין ברכאן דלהון, דקא מברכין ליה בכל יומא. חילא אית לך לברכא לההוא דרגא, ותעקר לה מנייהו (ק) ודא הוא כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. ובדא ניכול בהו. תברך לההוא דרגא ותילוט לפתילה. ועל דא אמר, ואנכי אקרה כה, אעקר לה מנייהו, דלא יתאחד בהו.

רסז) ותו אקרה כה, אנגיד ואמשיך לההוא דרגא, בחובין (ט) ומסאבי ובקרי ובטומאה דעבדו בנוי, והיא תעביד עמהון גמירא. מיד וילכו זקני מואב

מסורת הוהר

(ש) (במדבר כא) להלן אות רצ"ב צ"צ. (ת) (תהלים לד) לעיל לח צ"ס. פנחס קצב צ"ה. (א) (שם טז) תרומה סו צ"ג.

חלופי גרסאות

פ אצטריך. צ תתאה. ק ל"ג ודא הוא. ר ל"ג מן ותו עד מיד. ט ומסאבו ובקרי וטומאה.

פאמר

הסולם

לכה נא ארה לי

רשע, לבלעם, מדרגה ההיא שלהם, שחיא מלכות אחוזה בהם, משום הברכות שלהם שהם מברכים לה בכל יום. ואם כן, כח יש לך לברך אותו המדרגה ותעקר אותה מהם. והוה, כי אשר ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. דהיינו שגם הוא יכול לברך המלכות שנקראת את. ובזה נוכל להם. תברך את המדרגה ההיא ותקלל את הפתילה שהם ישראל, שהמלכות אחוזה בהם כשלהבת בפתילה. וע"כ אמר ואנכי אקרה כה. שאעקר המלכות הנקראת כה, מהם, שלא תתאחד בהם.

רסז) ותו, אקרה כה וכו' : ועוד. אקרה כה, פירושו, אנהג ואמשיך למדרגה ההיא שלו, בעבירות וטומאה ובקרי ובטומאה שעושים בניה, והיא תעשה עמהם כלה. ודורש אקרה לשון קרי. מיד וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. שלא יאמר אותו רשע, שאין עמו מיני כשפים אלו שהא צריך, ויתעכב עליהם.

פתח

רסה) כי ידעתי את וגו' : כי ידעתי את אשר תברך מבורך וגו'. שואל, וכי מאין היה יודע. ומשיב, הרי העמידוהו, שבתחילה כתוב, והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו. כי שכר את בלעם לקללו וכו' (כמ"ש במד"ד חוקת פ"ט ל') אבל, כי ידעתי, משמע, שידע ודאי ידיעה בחכמתו. ועוד שכתוב, את אשר תברך מבורך, למה היה צריך להזכיר כאן ברכה, הרי בשביל קללה היה הולך, ואם אותו דבר שהיה יודע מקודם מן בלעם היה קללה, מהו את אשר תברך מבורך.

רסו) אלא מלה הכא וכו' : ומשיב, אלא יש דבר כאן, ולא ידעתי בה, ולא זכיתי בה. עד שבא ר' אלעזר ודרש, אברכה את ה' בכל עת תמיד תהלתו בפי. וכתוב, אברך את ה' אשר יעצני. מי הוא שצריך ברכה מן התחתונים. הוא את, שהיא מלכות, שהיא מתאחות בהם, בישראל, כשלהבת בפתילה. ודוד שהיה יודע זה, אמר, אברכה את, אמר אותו (דפרי דף קצ"ט ע"א)

חזקני מדין וקסמים בידם, דלא יימא ההוא רשע דלאו ת עמיה אינון א זינין
 חרשין דאצטריך ב ויתעכב עלייהו. ג
 רסח) פתח ואמר, ב) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי
 אתך אני וגו'. האי קרא אתמר ואתערו ביה, אבל עד כען אית לאתערא יתיר.
 אתה, מאי איהו. רזא ארון הברית. דדא איהו דרגא דאזלא בגלותא בהדי בנהא
 עמא קדישא. משה בשעתא דבעא רחמין עלייהו דישראל, מה כתיב ג) ואם
 ככה את עושה לי הרגני נא הרוג, ואוקמוה.
 רסט) אבל הכי אמר משה, דרגא חד דיהבית לי אקרי אתה, בגין דלית
 ליה פרישו ממך. ה' דילה אתאחד בהו בישראל. אי ה את תשיצי לון ז מעלמא,
 הא ה' דשמא דא דאתאחד בהו אתעבר מניה, אי הכי את ה עושה לי, ט דה'
 עקרא דשמא דא אתעקר.
 רע) וע"ד אמר יהושע לבתר, ד) ומה תעשה לשמך הגדול, דהא ודאי שמא
 דא עקרא ויסודא דכלא, אתה הוא יי'. ומשה אע"ג דקב"ה לא א"ל, ה הכי ידע,
 דהא בהא תלייא, וחובה גרים. ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', כלא חד. כי
 אתך אני, הא אוקימנא כי אתי אתה לא כתיב, אלא כי אתך אני. כי אעשה כלה
 בכל הגוים וגו', בכל הגוים אעשה כלה.

חלופי גרסאות

ח המניה. א ל"ג זינין. ב בידו לאתעכב. ג בדפרי
 כבו מה שחסר כאן תמצא בסוף הספר סימן י"א.
 ד דלא; דיליה. ה ל"ג את. ו ישתצי. ז בעלמא.
 ח ל"ג עושה לי. ט דא. י הכא.

מסורת הזוהר

ב) (ירמיה ל) תרומה רצא צ"א. ג) (במדבר יא)
 ז"ל קלג. קנה: קנו. ד) (יהושע ז) משפטים סג
 צ"פ.

ואתה אל תירא עבדי יעקב

הסולם

מאמר

נעברת מן השם אתה ונשאר את. וזה שכתוב,
 אם ככה את עושה לי, דהיינו אם תכלה את
 ישראל, הח' שהיא העיקר של שם הזה,
 אתה, נעקרה, ונשאר רק את מן אתה. ונמצא
 שתעשה לי את מן אתה. וז"ש את עושה לי.

רסח) פתח ואמר ואתה וגו': פו"א,
 ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל
 כי אתך אני וגו'. מקרא זה למדנו. והעירו בו.
 אבל עד עתה עוד יש להעיר יותר. אתה
 מה היא. הוא סוד ארון הברית, שהיא המלכות.
 שזו היא המדרגה ההולכת בגלות עם בניה,
 עם הקדוש. משה בשעה שבקש רחמים על
 ישראל, מה כתוב, ואם ככה את עושה לי
 הרגני נא הרוג. והעמידוהו.

רע) וע"ד אמר יהושע וכו': וע"כ אמר
 יהושע אח"כ, ומה תעשה לשמך הגדול,
 דהיינו להשם, אתה. כי ודאי שם הזה הוא
 עיקר ויסוד הכל כמ"ש, אתה הוא ה'. ומשה
 אע"פ שהקב"ה לא אמר לו, שהח' תגרע
 מן השם אתה, ידע זה, שזה בזה תלוי, שה'
 של אתה תלויה בישראל. והעון גורם, שהח'
 תעקר מן אתה. וחזר להכתוב שפתח בו,
 ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל,
 יעקב וישראל הכל אחד. כי אתך אני, כבר
 העמידוהו

רסט) אבל הכי אמר וכו': אבל כך אמר
 משה, מדרגה אחת שנתת לי נקראת אתה.
 שהיא המלכות. משום שאין לה פירוד ממך.
 הח' שלה, דהיינו ה' של אתה, נתאחזה
 עם ישראל, ואם אתה תכלה אותם מן העולם
 גרי הח' של שם הזה, אתה, שנתאחו בישראל.
 (דפרי דף קצ"ט ע"א)

רעא) רב המנונא קדמאה אמר, דחיקו ועאקו דישראל, כמה טב וכמה תועלתא גרים לון. רפיון דשאר עמין, כמה בישין גרים לון. דחיקו ועאקו דישראל, גרים לון דטב ליהוי ותועלתא. ומאי ניהו. * כלה. כלא דחיק. רפיון דשאר עמין, גרים לון רפיון וביש, כ והאי איהו כלה. והכי אתחזי לון, דהא כל רפיון בלא דחיקו דהוה לון בהאי עלמא, גרים לון רפיון לבתר בלא דחיקו, כלה. ה) כי כלה ונחרצה שמעתי. כי אעשה כלה. ז כלה ברפיון. לישראל דהוה לון דחיקו וועאקו, כלה, ו) וככלה תעדה כליה.

רעב) מאן ז כליה. אלין ישראל, דאינון כלים דהאי כלה, ישראל דהוה לון דחיקו ועאקו, ט) אקים את סכת דוד הנופלת, סכת שלום. לשאר עמין דהוה לון פ רפיון צרה וצוקה, ע כלה ברפיון, כמה דהוה לון פ בקדמיתא. וע"ד כי אעשה כלה בכל הגוים וגוי, ואותך לא אעשה כלה, דהא לא אתחזי לך. דהא דחיק הוית ז בקדמיתא זמנין סגיאין, בדחיקו דגלותא תדיר, ודחיק ק תהיה כלה.

חלופי גרסאות

כ ומאי ניהו; וקאי איהו; ומאי איהו. ז כלא.
ח בעאקו. י כלה. ט מוסיף רפיון צוקה. ע כלא.
פ ל"ג בקדמיתא. צ ל"ג מן בקדמיתא עד ודחיק.
ק תהית כלה; תרית כליה.

מסורת הזוהר

ה) (ישעיה כח.) ו) (שם סא) יתרו קכח צ"א.
ז) (עמוס ט) שמות מב צ"י.

ואתה אל תירא עבדי יעקב

דחק שהיה להם בעולם הזה, גרם להם רפיון בלי דחק אחר כך שהוא כלה בכ"ל רפיונות. כמו שכתוב, כי כלה ונחרצה שמעתי. כי אעשה כלה. דהיינו כלה ברפיון, בכף למד רפיונות. אבל לישראל שהיה להם דחק וצרה, זוכים לכלה, בכף למד דגושות, כ"ש וככלה תעדה כליה. אשר, כלה היא השכינה.

רעב) מאן כליה אלין וכי: שואל, מי הם כליה, שנאמר וככלה תעדה כליה. ומשיב, אלו הם ישראל שהם כלים של כלה הזו, שהיא השכינה. כי ישראל, שהיה להם דחק וצרה זוכים אל הכתוב, אקים להם את סוכת דוד הנופלת, שהוא סוכת שלם, דהיינו השכינה. ושאר העמים שהיה להם רפיון מן צרה וצוקה, מגיע להם א"כ כלה ברפיון, בכף למד בלתי דגושות, כמו שהיה להם מקודם, רפיון מצרה. וע"כ כי אעשה כלה בכל הגוים וגוי ואותך לא אעשה כלה. כי אינו ראוי לך, מאחר שכבר היית בדחק בתחילה פעמים רבות, ובדחק התמידי של הגלות, ע"כ תהיה לך כלה דגושה ודחוקה שהיא השכינה. ייבחרתיך

הסולם

מאמר

העמידוהו, כי אתי אתה לא כתוב, אלא כי אתך אני. שזה מורה שהשם אתה קשור בישראל כנ"ל. וע"כ, כי אעשה כלה בכל הגוים וגוי, בכל הגוים אעשה כלה, אך אותך לא אעשה כלה. והוא משום ה"ל של אתה, הקשורה בישראל כנ"ל.

רעא) רב המנונא קדמאה וכי: רב המנונא הראשון אמר, הדוחק והמצר של ישראל, כמה טוב וכמה תועלת גרם להם. הרפיון של שאר העמים דהיינו שאין להם דחקות וצרות בעולם הזה כמה רעות גרם להם. ומפרשו. הדוחק והמצר של ישראל גרם שיהיה להם טוב ותועלת, ומה הם. כלה, שהכל דחוק, כלומר שכל האותיות הנשמעות שבה הן דגושות, שהכף דגושה והלמד דגושה, שיוורה, שני"י דוחק זוכים אל הכלה העליונה שהיא השכינה. הרפיון של שאר העמים, שאין להם צרות ודוחק, גורם להם רפיון ורע. וזו היא כלה בכף למד רפיונות בלי דגש וכך ראוי להם כי כל רפיון בלי (דפריי דף קצ"ט ע"א *) דף קצ"ט ע"ב)

רעג) ויסרתיך למשפט, האי קרא הכי מבעי ליה ויסרתיך במשפט, דהא אימתי ייסורי בשעתא דדינא. ה מאי ויסרתיך למשפט. ו אלא כתיב ח) יי במשפט יבא עם זקני עמו. וההוא יומא, אקדים קב"ה אסוותא לישראל, עד לא ייעלון לדינא, בגין דייכלון לקיימא ת ביה. א ומאי אסוותא, היא דבכל שעתא ב ושעתא קב"ה ג יהיב יסורין ד לישראל זעיר זעיר, ה בכל זמנא זמנא, ובכל דרא ודרא, בגין דכד ייעלון י ליומא דדינא רבא, דייחון מתייא, ז לא ישלוט עלייהו דינא. רעד) ונקה לא אנקך, מהו. אלא, כד ישראל בלחודייהו, ולא עאלין ח בדינא עם שאר עמין, קב"ה עביד לון לגו משורת הדין, והוא מכפר עלייהו. ובזמנא דעאלין ט בדינא בשאר עמין, מה עביד. ידע קב"ה דהא סמאל אפטרופסא דעשו, ייתי לאדכרא חוביהון דישראל, וכניש כלהו לגביה ליומא דדינא, כ והא קב"ה אקדים להו אסוותא, ועל כל חובא וחובא לקי ל ונקה להו ביסורין זעיר יעיר. ט ודא הוא ונקה, ביסורין. ובגין כך בדינא דקשוט, לא אנקך מעלמא נ בדינא בתר דסבלת יסורין זעיר זעיר.

רעה) ותו לא אנקך, אע"ג דאתון בני, לא אשבוך חוביכון, אלא אתפרע מנכון זעיר זעיר, בגין דתהוון זכאין ליומא דדינא רבא. כך אתאן לדינא, ט אתא סמאל, בכמה פתקין עלייהו. וקב"ה אפיק פתקין דיסורין, דסבלו ישראל על כל

מסורת הזהר

ח) (ישעיה ג) משפטים קמב צ"פ.

חלופי גרסאות

ר ל"ג מאי; והכא לאו הכי אלא [מאי] ש אבל.
 ח ל"ג ביה. א ומהו ול"ג ומאי אסוותא היא. ב ל"ג
 ד ל"ג לישראל. ה ל"ג מן בבל עד בגין. ו לדינא
 ז ולא. ח לדינא. ט לדינא. י דלהון. כ ל"ג הוא
 קב"ה; והוא ול"ג קב"ה. ל ל"ג ונקה. מ ל"ג מן דא עד כד אתאן באמצע אות רצ"ה. נ ל"ג בדינא.
 ס אתי.

מאמר

הסולם

ואתה אל תיזא עבדי יעקב

רעג) ויסרתיך למשפט: שואל, מקרא זה כך היה צריך לומר ויסרתיך במשפט, כי מתי יש יסורין, הוא בשעת הדין, מהו ויסרתיך למשפט. ומשיב, אלא כתוב, ה' במשפט יבא עם זקני עמו. ויום ההוא, מקדים הקב"ה רפואה לישראל מטרם שיעלו לדין, כדי שיוכלו לעמוד בו, ומהו הרפואה. הוא שבכל שעה ושעה נתן הקב"ה לישראל מעט מעט יסורין, בכל זמן וזמן ובכל דור ודור, כדי כשיעלו ליום הדין הגדול, בעת שיחיו המתים, לא ישלוט עליהם דין.

רעד) ונקה לא אנקך: שואל מהו. ומשיב, אלא כשישראל הם בלבדם, ואינם עולים לדין עם שאר העמים, דהיינו מטרם גמר התקון, הקב"ה עושה עמהם לפנים משורת הדין והוא מכפר להם. ובזמן שהם (דפו"י דף קצ"ט ע"ב)

ישראל

חובא וחובא, ונמוחו כל חובין, ולא עביד לון וותרנותא כלל. כדין תשש כחיה וחיליה ^ע דסמאל, ולא יכיל לון. ^פ ויתעבר מעלמא, הוא, וכל סטריו, וכל עמין. ההיז, ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', בג"כ ויסרתיך למשפט ונקה לא אנקד. רעז) ודוד מלכא אמר, ^ט כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו וגו'. ואף על גב דהאי קרא הא אוקמוה, על שבנא ^ז ויואח ממנן דחזקיה ^ק אתמר, אבל האי קרא על סמאל וסיעתיה ^ר אופ הכי אתמר, דכל עובדוי ועיטוי על ישראל, זינהו. בלק ובלעם ההוא ארח ממש נקטו, והא אתמר דחבורא בישא עבדו. אמרו, עמל"ק: ע"ם ל"ק, עמא דלקא לון, כחויא דמחי בזנבא דיליה, הא אנו יתיר. בל"ק: ב"א ל"ק. אתא מאן דלקי לון כרעותיה. בלע"ם: ב"ל ע"ם, לית עמא, ולית רעיא. שמא דילן גרים לשיצאה לון ולאעקרא להו מעלמא. רעז) וקב"ה חשיב בגוונא אחרא שמייהון, בבלק ב"ל, בבלעם ב"ל, הא בלב"ל. מה אתון אשתארו עמ"ק, בלב"ל עמקא דמחשבה דלהון, דלא ישלטון בעלמא, ^ט ולא ישתארון בעלמא. רעז) אר"ש, אלעזר, יאות אמרת, אבל בלק, תפח רוחיה בגיהנם. ובלעם ישתחקון ^ת תמן גרמוי ורוחיה. והכי הוא עיטא בישא נטלו על פטרונא. על האי כה, דחשיבו לאעקרא ^א להאי כה, וחשיבו לסטרא בישא לסלקא ^ב ליה בפומא ובעובדא.

חלופי גרסאות

ע ל"ג דסמאל. ^פ ל"ג מן ויתעבר עד סוף האות.
ז ויואב. ^ק ואתמר. ^ר ל"ג אופ הכי. ^ט ל"ג ולא

ישתארון בעלמא. ^ת ל"ג תמן. ^א ל"ג להאי כה; ^ב ל"ג להאי כה. ^ב ל"ג ליה.

מסורת הזוהר

(ט) (תהלים יא)

הסולם

בלק בא לק בלעם בל עם

יתר ממנו. כי בלק, הוא אותיות בא לק, דהיינו שבא מי שלקה אותם כרצונו, בלעם הוא אותיות בל עם, דהיינו אין עם, ואין רועה, השם שלנו, גורם לכלותם ולעקרם מן העולם.

רעז) וקב"ה חשיב בגוונא וכו': והקב"ה חשב באופן אחר את שמותם, כי בבלק יש בל, ובבלעם יש בל, וכשמחברים הם בלב"ל. ומה הם האותיות שנשארו, בהלקח מהם האותיות בלב"ל, הם עמק, דהיינו ע"מ מן בלעם, וק' מן בלק, וצירוף זה יגרום, לבלבל עומק המחשבה שלהם, שלא ישלטו בעולם, ולא ישארו בעולם.

רעז) אר"ש אלעזר יאות וכו': א"ר שמעון, אלעזר, יפה אמרת. אבל בלק, תפח רוחו בגיהנם, ובלעם, יהיו עצמותיו ורוחו נשחקים שם, כך הוא, עצה רעה לקחו על המגן של ישראל, דהיינו על כה ההוא, שהיא השכינה

מאמר

ישראל על כל עון ועון, וכל העונות נמחו, ואינו עושה להם ויתור כלל, אלא שכבר קבלו עונשם. אז תשש כחו וחילו של סמאל, ואינו יכול להם. ואז יהיה נעבר מן העולם, הוא וכל הצד שלו וכל העמים שלו. ז"ש, ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו'. ומשום זה כתוב, ויסרתיך למשפט ונקה לא אנקד.

מאמר בלק בא לק בלעם בל עם

רעז) ודוד מלכא אמר וכו': ודוד המלך אמר, כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו וגו'. ואע"פ שהעמדנו, שמקרא הוה על שבנא ויואח השרים של חזקיה נאמר, אבל מקרא זה על סמאל וסיעתו ג"כ נאמר, שכל מעשיו ועצותיו הם על ישראל. בלק ובלעם אחזו אותו הדבר ממש, של סמאל וסיעתו. והנה למדנו שעשו איסוף רע. אמרו, עמלק, הוא אותיות עם לק, דהיינו עם שלקה אותם כנחש המכה בזנב שלו. אמרו, הרי אנו (דסו"י דף קצ"ט ע"ב)

רעט) אמר ההוא רשע, קדמאי אשתדלו ולא יכילו. דור הפלגה אשתדלו, ולא יכילו. עבדו עובדא, ופומא חסר מנייהו, דלישנהון אתבלבל, ולא יכילו. אבל אנת, הא פומך שנג, ולישנך מתתקן בתרין סטרין אלין, את אשר תברך מבורך, ואשר תאור יואר, ההוא סטרא דאת בעי לסלקא לעילא בפומך ולישנך, אסתליק. ד וההוא סטרא דאת בעי למילט, בחילא דפומך תילוט. ה וכלא בך תלייא, * דהא עובדא אתתקן. אבל במלא תלייא כלא, ווע"ד ז בעובדא דנחש אנא אתקין. ואנת תשלים כלא בפומך, ההוא סטרא דתברך מבורך, וההוא סטרא דתאור יואר.

רפ) והוא לא ידע דקב"ה י מסיר שפה לנאמנים ה וטעם זקנים יקח, וכלא ט ברשותיה קיימא. מסיר שפה לנאמנים, אלו דור הפלגה, דבלבל לישנהון, דלא ישלטון במלה כלל. דכתיב, ו אשר לא ישמעו איש שפת רעהו. וטעם זקנים יקח, אלו בלעם ובלק דתרווייהו הו בעיטא חדא, דכתיב ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח.

רפא) ת"ח, ההוא רשע דבלעם, כל עובדוי לביש, ברום לבא. תרווייהו הו סלקין קרבנא, דכתיב ויעל בלק ובלעם. וכל מדבחין בלק הוה מסדר, ואיהו רשע, הוה משבח גרמיה ואמר, את שבע המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח. ואלו לבלק לא שתף בהדיה. אמר קב"ה, רשע, כלא ידענא, אלא שוב אל בלק, את לא צריך למללא ו אלא וכה תדבר. הה"ד, וטעם זקנים יקח.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

י) (אייוב יב). ז (בראשית יא) שמות ק צ"ר. ג יכילו. ד ל"ג מן ההוא עד וכלא. ה מוסיף וסטרא קמך וכלא. ו ל"ג מן וע"ד עד ההוא. ז כעובדא. ח ל"ג וטעם זקנים יקח. ט ב, שותא. י חמי. כ ל"ג אלא וכה תדבר.

מאמר

הסולם

בלק בא לק בלעם בל עם

השכינה הנקראת, כה, וחשבו לעקור את כה הוה, וחשבו להעלות את צד הרע ע"י דיבור שבפה ובמעשה.

רעט) אמר ההוא רשע וכו': אמר אותו רשע, הראשונים השתדלו ולא יכלו, דור הפלגה השתדלו ולא יכלו. משום שעשו מעשה והפה היה חסר מהם, כי לשונם נתבלבל ולא יכלו. אבל אתה, בלעם, הרי פיך שנון, ולשונך מתוקן בב' צדדים אלו: את אשר תברך מבורך, מצד אחד, ואשר תאר יואר מצד הב', אותו הצד שאתה רוצה להעלות הוא מתעלה על ידי פיך ולשונך. ואותו הצד אשר אתה רוצה לקלל, תקלל בכח פיך. והכל תולה בך, כי המעשה כבר נתתקן על ידי, אבל בדבור תלוי הכל, וע"כ במעשה הנחש אני אתקן, ואתה תשלים הכל בפוך. אותו הצד שתברך מבורך. ואותו הצד שתאור יואר.

רפא) ת"ח ההוא רשע וכו': בוא וראה, אותו רשע בלעם, כל מעשיו היו לרע, בגבהות הלב, שניהם היו מעלים קרבנות, שכתוב, ויעל בלק ובלעם, וכל המזבחות היה עורך בלק, ואותו רשע, בלעם, היה משבח עצמו ואמר את שבע מזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח. ואלו את בלק לא שתף עמו. אמר הקב"ה, רשע, הכל אני יודע, אלא שוב אל בלק ואתה לא צריך לדבר, אלא וכה תדבר, דחינו השכינה הנקראת כ"ה היא תדבר. ז"ש, וטעם זקנים יקח.

רפ) והוא לא ידע וכו': והוא לא ידע

(דפו"י דף קצ"ט ע"ב * דף ר"י ע"א)

רפב) ד"א וטעם זקנים יקח, דכתיב וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. טעמא דאינון זקנים נטל מנייהו, ולא יכילו למשלט בחרשייהו כלל. וידברו אליו דברי בלק, מלין באתגליא, ולא בלחישו. פגים אודנא הוה, ופגים עינא, ופגים רגלא. מתלת דוכתינ הוה פגים. 7 מתוקן הוה לסטרא אחרא, והכי אצטריך להווא סטרא 8 אחרא, 9 אתר דשריא פגים, זינא לזיניה.

רפג) 7 ויאמר אליהם לינו פה הלילה 8 והשיבותי, אינון כתיב, וידברו אליו. ואיהו כתיב, ויאמר אליהם. לינו פה הלילה, בגין 9 דליליא איהו שעתא דסטרא אחרא הוי, לחרשיא, בשעתא דמשתכחי 9 ושלטי סטרי בישין ומתפשטן בעלמא. כאשר ידבר יי' אלי. שבוחי קא משבח גרמיה בשמא דיי.

רפד) וישבו שרי מואב, ושרי מדין אתפרשו מנייהו, ולא בעו למיתב תמן. וסבי מואב אשתארו, דכתיב וישבו שרי מואב, בלחודייהו. יאות עבדי מדין, דאתפרשו מכל וכל 10 מנייהו. ואלמלא לא הוה מחאן בסופא 10 דהוה בעיטא דבלעם, לשלחא נשיהון לישראל בשטים למטעי לון. וקרא אוכח חובא דלהון, דכתיב 11 כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם וגו'. בתרין אלין חאבו. והוה חובא דלהון 12 סגי. מחו בזנבא לבתר. ובג"כ אלין אשתארו בהדיה, ואלין אזלו בלחודייהו.

חלופי גרסאות

7 אתקן. 8 ל"ג מן אחרא עד סוף האות. 9 בתר. 10 ל"ג והשיבותי. 11 דבהווא זמנא. 12 ל"ג ושלטי. 13 אלמלא וליא מנייהו. 14 ל"ג מן דהוה עד וקרא. 15 ל"ג סגי.

מסורת הזוהר

7 ילהן אות ת. 8 (במדבר כה) לעיל אות סב צ"מ.

לינו פה הלילה

הסולם

מאמר

הלילה: הוא משום, שהלילה הוא זמן של הסטרא אחרא, ושל המכשפים, שהוא הזמן שנמצאים ושולטים בו צדדים הרעים, ומתפשטים בעולם. כאשר ידבר ה' אלי שבוח היה משבח עצמה בשם ה'. רפד) וישבו שרי מואב: אבל שרי מדין נפרדו מהם, ולא רצו לשבת שמה, וזקני מואב נשארו. שכתוב, וישבו שרי מואב, בלבדם. יפה עשו מדין אס היו נפרדים מהם מכל וכל, ואם לא היו מכים בסוף, כי היו בעצת בלעם, לשלוח נשיהם לישראל בשטים, להטעותם. והכתוב מוכיח החטא שלהם, שכתוב, כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור, ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם וגו'. בשנים אלו חטאו, בפעור ובכזבי. והיה עונם גדול. והכו בזנבם, דהיינו בסופם, לאחר כך. ומשום זה אלו נשארו עמו, ואלו הלכו לעצמם.

ד"א

רפב) ד"א וטעם זקנים וגו': פירוש אחר. וטעם זקנים יקח, היינו שכתוב, וילכו זקני מואב עם זקני מדין וקסמים בידם. לקח הטעם של אלו הזקנים ולא יכלו לשלוט כלל בכשפיהם. וידברו אליו דברי בלק, דברים בגלוי דברו, ולא בלחש. כי היה קשה השמיעה. פגום האזן היה, ופגום העין, ופגום הרגל, מג' מקומות היה פגום ובעל מוס. כי היה מתוקן לסטרא אחרא, וכך היה צריך לסטרא אחרא, שהוא מקום ששורה בו פגם. כל מין הולך למינו.

מאמר לינו פה הלילה

רפג) ויאמר וגו' לינו פה הלילה והשיבותי: בהם כתוב וידברו אליה, דהיינו דבור שהוא לשון קשה, משום שהיה פגום האזן. ובו כתוב, ויאמר אליהם, דהיינו אמירה שהוא לשון רכה, כדרך העולם. לינו פה

(דפו"י דף ר' ע"א)

רפה) ד"א וישבו שרי מואב עם בלעם, כמה יאות הוה לון לבני מדין
 ו דאזלי, אי רעותא דלהון הכי. אבל ישיבה דיתיבו אינון דמואב, גרמא לון טב,
 בגין דאשתארו תמן. ומאן דאזלו אינון דמדין, גרמי לון ביש. מ"ט. אלין חששו
 ליקרא דמלה דקב"ה, ויתיבו. ואלין לא חששו לה כלום, ואזלו לארחייהו.
 רפו) בשעתא דאמר ההוא רשע, והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי,
 מיד אזדעזעו אינון דמואב למלה דא, ויתיבו תמן. ואינון דמדין לא חששו לדא
 כלום, ואזלו לון, ואתענשו לבתר. ועל דא וישבו שרי מואב עם בלעם. בההוא
 ליליא, ההוא רשע לחיש לחישין, ועביד בלטין, ואמשיך עליה רוחא ב מלעילא,
 מיד ויבא אלהים אל בלעם, אלהים סתם, דרגא דיליה מסטרא אחרא דשמאלא.
 רפו) ויאמר מי האנשים האלה עמך. דרגא ה דיליה, מסטרא אחרא
 דשמאלא הוה, דקא אצטריך למשאל. ואע"ג דחברייא אתערו בדא, בגוונא אחרא,
 ו אינון אמרי דקב"ה ז נסיונא עבד ליה במלוי. תלתא הוו, חד חזקיה. וחד
 יחזקאל. וחד בלעם. תרין לא קיימו כדקא יאות, וחד קאים. ומנו. יחזקאל. דכתיב,
 התחינה העצמות האלה, ואיהו תב ואמר, ויאמר יי אלהים אתה ידעת.
 חזקיהו אמר, ו מארץ רחוקה באו אלי מבבל. בלעם ה אמר בלק בן צפור מלך
 מואב שלח אלי, ו חשיב אנא בעיני מלכין ושלטיין. וקב"ה שאיל ליה . למטעי
 ליה, דכתיב ו משגיא לגוים ויאבדם ואוקמוהו.

מסורת הזוהר

1) וירא קב צ"ב. 2) (יחזקאל לו). 3) (מ"ב כ).
 4) (איוב יב) ז"ח יוד ט"ד שמ"א. ואתענשו לבתר ב מוסיף מלעילא הוה רברבא
 מסטרא דיליה. ג ל"ג אלקים. ד ל"ג מן דרגא עד
 סוף האות. ה ל"ג מן דיליה עד הוה. ו ל"ג ואינון אמרי. ז מוסיף עבד ביה נסיונא. ח ל"ג אמר.
 ט ל"ג מן חשיב עד ואוקמוהו. י למטי.

חלופי גרסאות

חלופי גרסאות
 1) וירא קב צ"ב. 2) (יחזקאל לו). 3) (מ"ב כ).
 4) (איוב יב) ז"ח יוד ט"ד שמ"א. ואתענשו לבתר ב מוסיף מלעילא הוה רברבא
 מסטרא דיליה. ג ל"ג אלקים. ד ל"ג מן דרגא עד
 סוף האות. ה ל"ג מן דיליה עד הוה. ו ל"ג ואינון אמרי. ז מוסיף עבד ביה נסיונא. ח ל"ג אמר.
 ט ל"ג מן חשיב עד ואוקמוהו. י למטי.

מאמר

הסולם

לינו פה הלילה

רפה) ד"א וישבו שרי וגו': פירוש
 אחר. וישבו שרי מואב עם בלעם, כמה
 יפה היה למדין שהלכו אם היה הרצון שלהם
 כך. אבל הישיבה שישבו אלו של מואב.
 גרמה להם טוב, משום שנשארו שמה, ומה
 שהלכו אלו של מדין, גרמה להם רע. מהו
 הטעם. אלו חששו לכבוד הדיבור של הקב"ה,
 וחזרו, ואלי לא חששו לו כלום, והלכו
 לדרכם.

רפו) בשעתא דאמר ההוא וכי:
 ומפרש דבריו, בשעה שאמר אותו רשע,
 והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר ה', מיד, אלו
 של מואב נודעו לדבר הזה, וישבו שם. ואלו
 של מדין לא חששו לזה כלום, והלכו להם.
 וע"כ נענשו אחר כך. וע"כ וישבו שרי מואב
 עם בלעם. באותו הלילה היה אותו רשע
 מלחש לחשים ועושה מעשי להטים, והמשיך

מאמר מי האנשים האלה עמך

רפו) ויאמר מי האנשים האלה עמך:
 המדרגה שלו שמצד שמאל היתה, שהיא היתה
 צריכה לשאול, שלא היתה יודעת. ואע"פ
 שהחברים העירו בזה, באפן אהר, שהם
 אמרו, שהקב"ה עשה לו נסיון בדבריו, כי
 שלשה היו, שניסה אותם אלקים, אחד חזקיה
 ואחד יחזקאל, ואחד בלעם. שנים לא עמדו
 בנסיון כראוי, ואחד עמד, ומי הוא, הוא
 יחזקאל, שכתוב, שהקב"ה שאלו, התחינה
 העצמות האלה. והוא השיב, ואמר, ויאמר
 ה' אלקים אתה ידעת. חזקיהו אמר, מארץ
 רחוקה באו אלי מבבל. בלעם אמר, בלק בן
 צפור

(דפ"י דף ר' ע"א)

רפח) חד כותי שאיל לר' אלעזר, א"ל, חילא תקיפא חמינא ביה בבלעם, יתיר ממשה. דאילו במשה כתיב ויקרא אל משה. ובבלעם * כתיב, ויקר אלהים אל בלעם, וכתיב ויבא אלהים אל בלעם.

רפט) אמר ליה, למלכא דיתבי בהיכליה על כרסייא, חד סגיר קרא לתרעא. אמר, מאן הוא דבטש לתרעא. אמרו, סגיר פלן. אמר לא ייעול הכא, ולא יטנף היכלא, ידענא דאי בשליחא ו אימא ליה, לא חייש. וייזיל ברי ו ויסתאב ויקרב בהדיה. אבל אנא איזיל, ואגזים ביה, דירחק ארחיה ממותבא דברי, ולא יסאב ליה. אקדים מלכא, ואתא לגביה, ואגזים. ואמר ליה, סגיר סגיר, מנע רגלך מארחא דברי שארי תמן, ואי לאו, אומינא, דחתיכין יעבדון גופך בני שפחותי.

רצ) רחימא דמלכא קרי לדשא. אמר מלכא, מאן ו הוא. אמרו, רחימך פלניא. אמר, רחימא חביבא דנפשאי, לא יקרי ליה קלא אחרא, אלא אנא. צווח מלכא ואמר, פלניא פלניא עול, חביבא דנפשאי, רחימא דילי, אתקיננו היכלין למללא עמיה.

רצא) כך בלעם איהו סגיר, רחיקא מבני נשא, קרא לתרעא דמלכא, שמע מלכא, אמר סגיר מסאבא לא ייעול, ולא יטנף היכלא דילי. אנא אצטריך ו למיזל לאגזמא ליה, דלא יקרב לגבי תרעא דברי, ולא יסאב ליה, ו וע"ד ויבא אלהים אל בלעם וגו'. אמר ליה, סגיר סגיר לא תלך עמהם, לא תאור את העם כי ברוך

חלופי גרסאות

כ ל"ג מן ויקר עד ויבא. ל אמר. מ ל"ג ויסתאב; ויסאב; ויסאב ברי. נ ואגזים ליה ואתא לגביה. ו משפחותי. ע ל"ג הוא. פ ל"ג למיזל. צ ל"ג מן וע"ד עד ואמר.

הסולם

מי האנשים האלה עמך

מאמר

בעצמי אלך ואאים עליו שירחק דרכו ממקום מושבו של בני, ולא יטמא אותו. הקדים המלך ובא אליו, ואים עליו, ואמר לו, מצורע מצורע, מנע רגלך מדרך שבני שורה שם, ואם לא, אומר לך, שגורים גורים יעשו ממך בני שפחותי.

רצ) רחימא דמלכא קרי וכו': האוהב של המלך, קורא בפתח. אמר המלך מי הוא. אמרו, פלניא אוהבך. אמר, אוהבי וחביבי נפשי, לא יקרא אותו קול אחר, אלא אני. צעק המלך, ואמר, פלניא פלניא הכנס, חביבי נפשי, אוהב שלי. התקיננו ההיכלות לדבר עמו.

רצא) כך בלעם איהו וכו': כך בלעם הוא מצורע, הרחוק מבני אדם, קרא בשער המלך, שמע המלך, אמר, מצורע הטמא לא יכנס ולא יטנף ההיכל שלי, אני צריך ללכת לאים עליו, שלא יקרב אל שער בני, ולא יטמא

צפור מלך מואב שלח אלי, להראות, שהוא חשוב בעיני מלכים ושליטים. אבל הקב"ה שאלו כדי להטעותו. שכתוב, משגיא לגוים ויאבדם.

רפח) חד כותי שאיל וכו': כותי אחד שאל את ר' אלעזר, אמר לו כח גדול אני רואה בבלעם יותר ממשה, כי במשה כתוב, ויקרא אל משה. דהיינו שקראו לבוא אליו. ובבלעם כתוב, ויקר אלקים אל בלעם, וכתוב, ויבא אלקים אל בלעם. דהיינו שהאלקים בא אליו.

רפט) אמר ליה למלכא וכו': אמר לו, זה דומה למלך שישב בהיכלו על הכסא. מצורע אחד קרא על הפתח. אמר המלך, מי הוא שדופק על הדלת. אמרו, מצורע פלניא, אמר לא יכנס לכאן ולא יטנף את ההיכל, אני יודע, אם אומר לו ע"י שליח, לא יירא מפני, וילך בני ויקרב אליו ויטמא. אבל אני (דפו"י דף ר' ע"א * דף ר' ע"ב)

הוא. לא תקרב לגבי דברי, הן לטב הן לביש, מסאב אנת בכלא. אבל במשה כתיב, ויקרא אל משה, קלא דמלכא, ולא ק ע"י שליחא אחרא. מאהל מועד מהיכלא קדישא, מהיכלא מתקנא, מהיכלא יקרא דעלאין ותחאין תאיבין לגביה, ולא יכלין למקרב לגביה.

רצב) ויאמר בלעם אל האלהים בלק בן צפור. ו הוא אמר מלך מואב, מלכא חשיבא שלח אלי. מלך מואב. חמו גאותא דהואו ש רשע, דכתיב מלך ת מואב, ולא אמר א למואב, מכלל גברא דלא אתחזי למלכא, והא אתעביד מלכא למואב. קדמאה מה כתיב ביה. (ז) והוא נלחם במלך מואב הראשון, מלכא בר מלכא. חשיבא בר חשיבא. אבל דא מלך למואב כתיב. קרא אסהיד מלך למואב. והא אתערנא, דאתכוון הוא לגאותא לבא רב. כל מלכין דעלמא, שלחין לגבאי ב שלוחיהון.

רצג) רבי פנחס הוה ג אזיל למחמי ברתיא, ד אנתו דר' שמעון, דהות במרעא. והווי אזלי עמיה חברייא, והוא ה הוה רכיב בחמריה. עד דהוה אזיל בארחא, פגע בתרין ערבאי, אמר לון, בחקל דא אתער קלא מיומין דעלמא. אמרו ליה, מיומין דעלמא לית אנן ידעין. מיומין דילן, אנן ידעין. דהא יומא חד, הווי אינון לסטין מקפחי ארחין ו דגוברין בהווא ז חקלא, ופגעו באינון יודאי,

חלופי גרסאות

ק ל"ג ע"י. ר מלך מואב שלח אלי חמו גאותא דהווא רשע דאמר מלך מואב ולא אמר מלך נלחם במלך מואב הראשון מלכא בר מלכא חשיבא אסהיד עליה למואב בעת ההיא גברא דלא אתחזי לגותא דלכא רב דכל מלכין דעלמא שלח לגבאי דאפילו ליה לבלק לא חשיב כלום. ת ל"ג מואב. לגבייהו. ג אתי. ד אמיה דר' אלעזר. ה ל"ג הוה; והוה ול"ג והוה הוה. ו עברין. ז חלקא.

מסורת הזהר

(ז) (במדבר כא) לעיל אות רסה צ"ש.

למואב במלכא דמואב קדמאה מה כתיב ביה והוא בר חשיבא אבל דא מלך למואב כתיב וקרא למלכא והא אתעביד מלכא והא אתערנא דמתכוון שלוחיה וחשיבנא גביה [לגבייהו]. ש מוסיף רשע א מוסיף מלך למואב. ב מוסיף שלוחיהון וחשיבנא והוה ול"ג והוה הוה. ו עברין. ז חלקא.

לעושה נפלאות גדולות לבדו

הסולם

מאמר

נלחם במלך מואב הראשון. ולא כתוב בו מלך למואב, כמו שכתוב, בלק בן צפור מלך למואב, משום שמלך הראשון היה מלך בן מלך, חשוב בן חשוב, אבל זה, כתוב בלק בן צפור מלך למואב, הכתוב מעיד, מלך למואב, שלא היה חשוב, ובלעם אמר לאלקיס, בלק בן צפור מלך מואב, והנה הערתי, שהוא נתכוון לגאות לבו הגדולה, לאמר, כל המלכים שבעולם שולחים אלי שלוחים.

רצג) רבי פנחס הוה וכו': ר"פ היה הולך לראות בתו אשת ר' שמעון שהיתה חולה, והיו הולכים עמו החברים, והוא היה רוכב על חמורו. בעוד שהיה הולך בדרך פגשו בו ב' ערבים, שאל אותם, אם בשדה זה נתעורר פעם קול מימי העולם. אמרו לו מימי העולם אין אנו יודעים. מימים שלנו אנו יודעים. כי יום אחד שודדים היו פושטים על

יטמא אותו. וע"כ יובא אלקים אל בלעם וגו'. אמר מצורע מצורע, אל תלך עמהם לא תאור את העם כי ברוך הוא. לא תקרב אל בני הן לטוב והן לרע, טמא אתה מכל וכל. אבל במשה כתוב, ויקרא אל משה, דהיינו קול המלך, ולא ע"י שליח אחרא. מאהל מועד, היינו מהיכל הקדוש, מהיכל מתוקן, מהיכל יקר, שעליונים ותחתונים חושקים אליו, ואינם יכולים לקרב לו.

רצב) ויאמר בלעם אל וגו': ויאמר בלעם אל האלקים בלק בן צפור מלך מואב. הוא אמר מלך מואב, להראות, שמלך חשוב שלח אליו. מלך מואב, ראו גאותו של אותו רשע, שכתוב, שאמר מלך מואב, ולא אמר מלך למואב, שהיה משמע איש שאינו ראוי למלכות. אלא שנעשה למלך למואב, מפני איזה סיבה מלך הראשון, מה כתוב בו, והוא (דפו"י דף ר' ע"ב)

ואתו לקפחא לון. ואשתמע ^ח מרחיק בהאי חקל, קל דחמרא דא, דנהק תרי זמני. ואתא שלהובא דאשא בההוא ^ט קלא ואוקיד לון. ואשתזיבו אינון יודאי. א"ל. ^כ ערבאי, במלה דא דקא אמרתון לי, תשתזבון יומא דא מלסטין אחרנין, דקא מחכן לכו ^ל בארחא.

רצד) בכה ר' פנחס, אמר, מאריה דעלמא, רחשא דניסא ^מ דא עבדת בגיני, ואשתזבון אינון יודאי, ולא ידענא. פתח ואמר, ^נ לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו. כמה טיבו עביד קב"ה עם בני נשא, ^ו וכמה נסין ארחיש לון בכל יומא, ולא ידע אלא איהו בלחודוי. ב"נ קם בצפרא, ^ז וחויא אתי לקטלא ליה, וב"נ שוי רגליה על רישיה, וקטיל ליה, ולא ידע ביה בר קודשא בריך הוא בלחודוי, הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. ב"נ אזיל בארחא, ולסטין מחכאן למקטליה, אתא אחרא ^ח ואתייהב כופרא תחותיה, והוא אשתזיב. ^ט לא ידע טיבו דעבד ליה קב"ה, ונסא דארחיש ליה, בר איהו בלחודוי, ^י הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. לבדו עביד ^{יא} וידע. ואחרא לא ידע.

רצה) אמר לחברייא, חברייא * מה דשאיילנא להני ערבאי, ^{יב} דמשתכחי תדיר בחקלי, אי קלא דחברייא, דאינון משתדלי באורייתא שמעון. דהא ר' שמעון ור' אלעזר בריה, ושאר חברייא, אזלין לקמן, ולא ידעין מנן, ושאיילנא ^{יג} להני ערבאי עלייהו, דידענא דקליה דר"ש ירגיז חקלין וטורין, ואינון גלו לי מה דלא ידענא.

חלוסי גרסאות

^ח ל"ג מרחיק, ^ט חקלא, ^י ואשזיבו, ^כ מסיף ערבאי ערבאי, ^ל ל"ג בארחא, ^מ ל"ג דא, ^נ ל"ג מן וכמה עד ולא, ^ט ושוי רגליה על רישא דחויא דאתי לקטלא ליה וב"נ שוי רגליה על רישיה וקטיל ליה, ^ע דאתייהב, ^פ ולא, ^צ ל"ג הוי, ^{הח} ה, ^ק ל"ג וידע, ^ר דמשתדלי, ^ש ל"ג להני.

מסורת הזוהר

(^ק תהלים קלו).

הסולם

לעושה נפלאות גדולות לבדו

להם בכל יום, ואין יודע אלא הוא בלבדו. אדם קם בבוקר, ונחש בא להרגו, והאדם שם רגלו על ראשו, בלי משיים לבו, והורג אותו, ואין יודע בו אלא הקב"ה לבדו. הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. אדם הולך בדרך ושודדים ממתנינים לו להרגו. בא אחר ונתן כופר תחתיו, והוא ניצל. ואינו יודע החסד שעשה עמו הקב"ה, והנס שקרה לו חוץ הקב"ה לבדו. הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. לבדו עושה ויודע, ואחר אינו יודע.

רצה) אמר לחברייא חברייא וכי: אמר לחברים, חברים, מה ששאלתי אלו הערבים הנמצאים תמיד בשדה היה, אם שמעו קול החברים העוסקים בתורה. כי ר' שמעון ור' אלעזר בנו ושאר החברים הולכים לפנינו ואינם יודעים ממנו, ושאלתי את אותם הערבים עליהם, כי ידעתי שקולו של ר' שמעון

מאמר

על דרכי האנשים בשדה ההוא, ופגעו ביהודים, ובאו לאבד אותם. ונשמע מרחוק בשדה ההוא הקול של חמור הזה, שאתה רוכב עליו, שהיה נוער שתי פעמים. ובאה שלהבת אש עם קול התוא ושרף אותם. וניצלו אלו היהודים, אמר להם. ערבים ערבים, בזכות דבר זה שאמרתם לי תהיו בצולים ביום הזה משודדים המחכים לכם בדרך. מקפחי פירושו פושטים. כי ופשט גדוד, מתרגם מקפחין, (הושע א' ז).

רצד) בכה ר' פנחס וכי: בכה ר' פנחס אמר, רבונו של עולם, מקרה של נס הזה עשית בשבילי, ואלו היהודים ניצלו, ואני לא ידעתי. פתח ואמר, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו. כמה טוב עושה הקב"ה עם בני אדם, וכמה נסים עושה (יטרי דף ר' ע"ב) * דף ר"א ע"א)

רצו) עד דהו אזלין, אינון ערבאי אהדרו לגביה. אמרו ליה, סבא ת סבא אנת שאילתא לן מן יומין דעלמא, ולא שאילתא על יומא דא, דחמינא תוהא על תוהא, חמינא חמשא בני נשא יתבין, וחד סבא בהדייהו, וחמינא עופי מתכנפי וקא פרשין גדפין על רישייהו, אלין אזלין, ואלין תבין, וטולא לא אתעבר מעל רישייהו. והוא סבא ארים קליה עלייהו, ואינון שמעין.

רצו) אמר על דא שאילנא. ערבאי ערבאי תהכון, וארחא דא א תהא מתקנא קמייכו, בכל מה דתבעון. תרין מלין אמרתון ב לי, דחדניא בהו. אזלו. אמרו לו חברייא, ההוא אתר דר"ש שארי ביה, היך אנן ידעין. אמר לון שבוקו למארי פסיען דבעירי, דהוא ידריך פסיעוי לתמן. לא הוי טעין חמריה, וחמריה סאטי מארחא תרין מלין, ג ואזל לתמן.

רצח) שארי נהיק תלת זמנין, נחת ר' פנחס, אמר ד לחברייא, נתתקן לקבלא סבר אפי יומין, דהשתא יפקון לגבן אנפי רברבי ואנפי זוטרי. שמע ר"ש נהיקו דחמרא, אמר לחברייא, ניקום דהא ה קלא דחמרא דסבא חסידא אתער לגבן. קם ר' שמעון וקמו חברייא.

רצט) פתח ר' שמעון ואמר, ה מזמור שירו ליי שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. מזמור זקיף טעמא לעילא. ז אמאי. אלא רשים טעמא רבא, דהא אתי ו ההוא מזמור, מתעטרא בעטרא עלאה לעילא על רישיה ואתי זקיף. מאן ה הוה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח ל"ג סבא. א מהא. ב ל"ג לי. ג ואזלין. ד בהברייא נתתקן; לחבריא נתקן. ה מוסיף קלא דחדה.

ו (תהלים צח) חיי שרה י צ"ב.

ז שירה יתמא קרינן להאי ול"ג אמאי. ז מתעטרא ההוא מזמור. ח ל"ג הוה.

לעושה נפלאות גדולות לבדו

הסולם

מאמר

איך אנו יודעים. אמר להם עזבו אל המושל על הפסיעות של הבהמות, שהוא ידריך פסיעותיהן שמה. לא היה מנהיג את חמורו, וחמורו נטה מן הדרך שני מילין, והלך שמה. רצח) שארי נהיק תלת וכ': התחיל החמור נוער שלש פעמים, ירד ר' פנחס, אמר אל החברים נתתקן לקבל סבר פנים דעתיק יומין, דהיינו השכינה, כי עתה יצאו נגדנו פנים גדולים, ופנים קטנים, דהיינו ר"ש ותלמידיו. שמע ר' שמעון צעקת החמור, אמר אל החברים נקום, כי קול החמור של הזקן החסיד נתעורר אלינו. קם ר' שמעון וקמו החברים.

רצט) פתח ר' שמעון וכ': פתח ר' שמעון ואמר, מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. על המלה מזמור, זקיף טעם עליו למעלה. דהיינו טעם הנקרא פזר שואל

שמעון מרעיד שדות והרים, והם גילו לי מה שלא ידעתי. דהיינו אותו הנס.

רצו) עד דהו אזלין וכ': בעוד שהיו הולכים, חזרו אליהם אלו הערבים אמרו לו, זקן זקן, אתה שאלת אותנו, אם נתעורר קול בשדה מימי עולם, ולא שאלת אותנו על יום הזה, שראינו היום פליאה על פליאה, ראינו חמשה בני אדם יושבים, וזקן אחד עמהם, וראינו עופות מתאספים ופורשים כנפיהם על ראשיהם, אלו הולכים ואלו חוזרים, והצל אינו עובר מעל ראשיהם, ואותו זקן מרים קולו אליהם, והם שומעים.

רצו) אמר על דא וכ': אמר על זה שאלתי, ערבים ערבים, לכו, ודרך הזה יהיה מתוקן לפניכם בכל מה שתרצו, שני דברים אמרתם לי שאני שמח בהם. הלכו. אמרו החברים מקום הזה שר' שמעון שורה בו (דפרי"ך דף ר"א ע"א)

אמר שירה ^ו דא. אינון פרות, באינון גועין דהו געאן. ^ז שירו ליי שיר חדש. למאן הו אמרין שירו. לכמה רתיכין, לכמה ממנן, לכמה דרגין, דהו אתאן תמן ונפקו לקבלא ליה. לארונא, ולהון הו אמרי.

^ח שירו ליי שיר חדש, דכר. מ"ט ^כ הכא שיר, ומשה אמר שירה, נוקבא. אלא התם ^ל במשה ארונא ^מ לחודא, ^נ זאת, נפקת מן גלותא, היא ^ס ואוכלוסהא, ולא יתיר. ובג"כ ^ת את השירה הזאת, נוקבא. אבל הכא ארונא, ומה דהו גניז בגויה ^ע נפיק. ובגין ההוא דהו גניז בגויה, אתמר שיר חדש, דכר. ^{שא} כי נפלאות עשה, מה דעבד בפלשתים, ומה דעבד בטעוותהון. הושיעה לו ימינו, למאן. לעצמו. מאן עצמו. ההוא מזמור עצמו, ^פ ורוחא עלאה קדישא ^צ גניז ביה. ימינו, ההוא דירית סבא. ^ק ודא ימינו, אתקיף בההוא מזמור, ולא שביק ליה בידא דאחרא.

^{שב} הכא אית לגלאה מלה חדא, כל זמנא דההוא ימינא, הוה ^ר לארחשא ניסא, הוה אתקיף בהאי מזמור, ^ש ושוי ליה לקמיה, לאתקפא ^ת ביה, ^א כאבא דאתקיף ימיניה בחדוי דבריה לקמיה, ואמר מאן הוא דיקרב לגבי ^ב ברי. כיון דסרח לגבי אבוי, שוי ^ג אבוי ידוי על כתפוי לאחורא, ושדייה בידא דשנאוי.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

^ט ל"ג דא. י מוסיף ארונא סתם. ^כ ל"ג הכא. ^ל משה. ^מ חדא. ^נ ל"ג זאת. ^ס ל"ג ואוכלוסהא. ^ע גניז. ^פ דרוחא; רוחא. ^צ דגניז. ^ק דא. ^ר מרשיש. ^ש דשוי. ^ת ליה. ^א לאבא. ^ב בריה. ^ג ידי; [יד] אבוי.

שיר דכר שירה נוקבא

הסולם

מאמר

שהיא נקבה. כי נאמרה על השכינה שהיא נקבה. אבל כאן הארון, שהוא המלכות, ומה שגנוז בתוכו, שהוא ז"א, יצא, ובשביל אותו שהוא גנוז בתוכו, שהוא ז"א, שהוא זכר, נאמר שיר חדש, שהוא זכר.

^{שא} כי נפלאות עשה: היינו, מה שעשה בפלשתים ומה שעשה באלהיהם. הושיעה לו ימינו. למי. היינו לעצמו, מי הוא עצמו. היינו מזמור ההוא עצמו, שהוא השכינה הנקראת מזמור, שרות עליון קדוש ז"א, היה גנוז בו. ימינו, מהו. היינו זה שירש הזקן, אברהם, שהוא חסד. וימינו זה, החזיק במזמור ההוא, ואינו עוזבו בידי אחר.

^{שב} הכא אית לגלאה וכו': כאן יש לגלות דבר אחד. כל זמן שימין ההוא חסד, היה רוצה לעשות נס, היה מחזיק באותו מזמור, ונתן את ישראל, שהשכינה מלובשת בהם, לפניו. להחזיק בו, כמו אב שימינו מחזיק במקום החזה של בנו לפניו, ואומר,

מי

שואל, למה, ומשיב, אלא רשום בזה טעם גדול, כי מזמור הזה בא מתעטר בעטרה עליונה למעלה על ראשו, וע"כ בא עליו טעם זקוף, שהוא פזר. מי אמר שירה זו. היינו אלו הפרות באלו הגעיות שהיו גועות. שירו לה' שיר חדש. שואל למי היו אומרות, שירו, ומשיב, לכמה מרכבות, לכמה ממונים, לכמה מדרגות, שהיו באים שם ויצאו לקבל את הארון, ולהם היו אומרים, שירו.

מאמר שיר דכר שירה נוקבא

^ש שירו לה' שיר חדש: הוא שיר זכר. שואל מהו השינוי שכאן שיר, שהוא זכר. ומשה אמר שירה, שהיא נקבה. שנאמר, אז ישיר וגו' את השירה וגו'. ומשיב, אלא שם במשה היה ארון לבד, כי זאת, שהיא המלכות הנקראת זאת ונקראת ארון, יצאה מן הגלות היא והמוניה, השכינה וישראל, ולא יתר, ומשום זה נאמר את השירה הזאת (דפו"י דף ר"א ע"א)

(שג) כביכול, בקדמיתא כתיב, א) ימינך יי נאדרי בכח. בכח מאן. ההוא דאשתמודעא. בערביא קורין לחדוי דבר נש כח. ההוא ימינא נאדרי ואתקיף בכח. ז מאן הוא דיקרב לגבי ברי. לבתר מה כתיב, ב) השיב אחור ימינו מפני אויב, שוי ימיניה על כתפיה, ודחי ליה בידא דשנאוי. בקדמיתא ימיניה לקמיה בחדוי, ה) לאתקפא ביה. ולבתר לאחורא על כתפוי, לדחייא ליה. ו) והכא הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, תרין דרועין ז) לאתקפא ביה.

שד) אי אינון פרות דלא ח אתרגילו בנסין, אלא ההיא שעתא בגועא דלהון אמרו שירתא. דא נהיקו דחמרא דסבא חסידא דרגיל בנסין, עאכו"ו דאמר שירה. חברייא, אי תימרון דחמרא לא הוה ארחיה בכך מיומא דאברי עלמא, פוקו וחמו אתון דבלעם חייבא, ט) דנצחת לרבונה בכלא. חמריה דרבי * פנחס בן יאיר עאכו"ו. ותו אתון דבלעם כד מלילת, מלאכא - עלאה הוה עלה מלעילא. שה) השתא אית לגלאה, כ) חברייא שמעו. פי האתון דאברי ע"ש בין השמשות, סלקא בדעתיכו דפומא הוה ל פתיחא מההוא זמנא. או תנאי דאתני קב"ה מההוא זמנא. לאו הכי. ורזא הכא דאתמסר לחכימי, דלא משגחון לטפשו

חלופי גרסאות

ד הוא יקרב ול"ג מאן. ה ל"ג לאתקפא ביה. ו הכא.
ז ל"ג לאתקפא ביה. ח אתרגילו. ט נצחת. י מלעילא.
כ ל"ג חברייא שמעו. ל פתחא מההוא; פתיחא
בההוא.

מסורת הזוהר

א) (שם) לך פא צ"ה. ב) (איכה ב) ויצא קמ צ"ב.

נהיקו דחמרא דאמר שירה

הסולם

מאמר

אלו שאינן רגילות בנסים, רק בשעה ההיא. היו אומרות שירה זו בגעיות שלהן, הצעקות של החמור של הזקן החסיד, דהיינו ר' פנחס בן יאיר, שהוא רגיל בנסים. על אחת כמה וכמה שאומר שירה. חברים. אם תאמרו שהחמור אין דרכו בכך מיום שנברא העולם, שיאמר שירה. צאו וראו האתון של בלעם הרשע, שנצחה את רבונה מכל וכל. החמור של ר' פנחס בן יאיר על אחת כמה וכמה. ועוד, האתון של בלעם כשדברה, היה מלאך עליון עליה מלמעלה שהפחיד אותה. אבל החמור של ר' פנחס בן יאיר, אין מי שמפחיד אותה.

שה) השתא אית לגלאה וכי: עתה יש לגלות, חברים שמעו. פי האתון שנברא ערב שבת בין השמשות, היעלה על דעתכם, שפיו היה פתוח מאותו הזמן. או שהפירוש הוא, שתנאי התנה הקב"ה מאותו הזמן. אינו כן. וסוד יש כאן, שנמסר לחכמים שאינם משגיחים על טפשי הלב. פי האתון, הוא מדרגה של אתונות, אותו כח העליון של צד הנקבות, אותו שהיה שורה על ההוא אתון, כי

מי הוא שיקרב אל בני. כיון שחטא לאביו, נותן אביו את ידיו על כתפיו מאחוריו, ומשליכו ביד שונאיו.

(שג) כביכול בקדמיתא כתיב וכי: ומפרש דבריו. כביכול בתחילה כתוב, ימינך ה' נאדרי בכח. מי הוא בכח. היינו בכח אותו הנודע שהוא ישראל. בערב, קוראים לחזה של איש, כח. ואומר הכתוב, שימין ההוא, שהוא חסד, נאדרי, ומחזיק, בכח. דהיינו במקום החזה של ישראל שנקרא כח, ואומר, מי הוא שיקרב אל בני. ואחר כך מה כתוב, השיב אחור ימינו מפני אויב, ששם ימינו על כתפיו של ישראל, ודחה אותו ביד שונאיו. בתחילה היה ימינו לפניו של ישראל במקום החזה שלו, להחזיקו. ואחר כך היה ימינו לאחוריו על כתפיו, לדחותו. וכאן, נאמר, הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, דהיינו בשתי זרועות, להחזיק אותו.

מאמר נהיקו דחמרא — דאמר שירה
שד) אי אינון פרות וכי: אם פרות
(דפו"י דף ר"א ע"א * דף ר"א ע"ב)

דלבא. פי האתון, דרגא דאתני, ההוא עלאה דסטר מ נוקבי. ההוא הוה דשריא על ההוא אתון, ומליל עלה. וכד ברא קב"ה להאי דרגא, דאקרי פי האתון, סתם ליה בגו נ נוקבא דתהומא רבא, ואסתים עליה עד ההוא זמנא. כד מטא ההוא זמנא, פתח ההוא נוקבא, ונפק ושרא ס עלה, ומלילת.

שו) כגוונא דא, א ותפתח הארץ את פיה. את, לאסגאה דומ"ה דאיהו פי הארץ. את פי האתון, לאסגאה ע קמריא"ל, דאקרי פי האתון. פי הבאר כגוונא דא. מאן פי הבאר. ההוא דרגא דהוה ממנא עליה לתתא, ואיהו תחות פי יי, ומאן איהו. פ יהדריא"ל שמיה. תלת פומין ז אלין, אתבריאו ע"ש בין השמשות. בשעתא דקדש יומא סלקא ק פה דממנא ג על כל שאר פומין, ומאן איהו. ההוא יומא דאסתלק ואתקדש בכלא, ההוא דאקרי פי יי. ע"ש בין השמשות, אברון שאר פומין. אתקדש יומא סליק פומא דשליט על כלא, פי יי.

שו) אדהכי, חמו לר' פנחס דהוה אתי, מטו ט לגביה, אתא ר' פנחס ונשקיה לר"ש. אמר, נשקנא פי יי, ה אתבסם בבוסמין דגנתא דיליה. חדו כחדא, ויתבו. כיון דיתבו פרחו כל אינון עופין דהו עבדי טולא, ואתבדרו. אהדר רישיה ר"ש, ורמא לון קלין ואמר, עופי שמיא לית אתון משגיחין ביקרא דמריכון א דקאים הכא. קיימו, ולא נטלו מדוכתייהו, ולא קריבו לגבייהו. א"ר פנחס אימא לון דיהכון לארחייהו, ב דהא לא יהבין לון רשו לאהדרא.

חלופי גרסאות

מ נוקביה. נ מוסיף האתון נוקבא; נוקבא האתון.
ס עליה. ע קמאריאל. פ הדריאל. צ ל"ג אלין. ק פי.
ב ל"ג מן דהא עד ואמרו באות ש"ת.

מסורת הזהר

ג) (במדבר טז) ויקהל כג צ"ר.

ד ל"ג על. ש לגביהו. ת דאתבסם. א דקיימי.

נהיקו דחמרא דאמר שידה

הסולם

מאמר

שכבר קדש היום עלה הפה הממונה על כל שאר פיות, ומי הוא. היינו אותו יום שעלה ונתקדש בכלל אותו שנקרא פי ה', שהוא המלכות. וערב שבת בין השמשות, נבראו שאר פיות, דהיינו המלאכים המנהיגים ענפיהם שבעולם הזה. שהם כחות החול. נתקדש היום עלה הפה השולט על כל הכחות, שהוא פי ה'.

שו) אדהכי חמו לר' וכו': בתוך כך ראו את רבי פנחס שהיה בא. הגיעו אליו. בא ר' פנחס ונשקו לר' שמעון. אמר נשקתי את פי ה'. ונתבשמתי בבשמים של הגן שלו. שמחו יחד וישבו. כיון שישבו פרחו כל אלו העופות שהיו עושים עליהם צל, ונתפורו. החזיר ר' שמעון את ראשו והרים עליהם קולות ואמר, עוף השמים אינכם משגיחים בכבוד אדונכם העומד כאן. עמרו העופות, ולא נסעו להלאה ממקומם ולא נתקרבו אליו.

אר"ש

כי אין לך דבר מלמטה שאין עליו מלאך וממונה למעלה, ודבר עליה. והוא הנקרא פי האתון. וכשברא קב"ה אותה המדרגה שנקראת פי האתון, סתם אותה בתוך הנקב דתהום הגדול, וסתם אותה עד זמן ההוא. כשהגיע זמן ההוא, פתח אותו הנקב, של תהום הגדול, ויצאה ושרתה על האתון, של בלעם, ודברה.

שו) כגוונא דא ותפתח וגו': כעין זה ותפתח הארץ את פיה. את, הוא לרבות המלאך דומה, שהוא נקרא פי הארץ. את פי האתון, הוא לרבות המלאך קמריאל, הנקרא פי האתון. כעין זה הוא פי הבאר, מי הוא פי הבאר, הוא אותה המדרגה שהיתה ממונה עליה מלמטה, שהוא תחת פי ה', ומי הוא, הוא המלאך אשר יהדריאל שמו. ג' פיות אלו, פי הארץ, פי האתון, פי הבאר, נבראו ערב שבת בין השמשות. כי בשעה

(דפו"י דף ר"א ע"ב)

שח) אר"ש, ידענא דקב"ה בעי למרחש לן ניסא. עופין עופין זילו לארחייכו, זאמרו להווא דממנא עלייכו, דהא בקדמיתא הוה ברשותיה, והשתא לאו ברשותיה קיימא. אבל סליקנא ליה ליומא דטנרא, כד סליק עיבא בין ג שיני תקיפין, ולא ד מתחבראן. אתבדרו אינון עופי ואזלו.

שט) אדהכי, הא תלת אילנין, מתפשטן בענפין תלת סטרין עלייהו, ומעיינא דמיא נבעין קמייהו. חדו כלהו חברייא, וחדו ר' פנחס ור"ש. אמר ר' פנחס טורח סגי הוה לאינון עופי בקדמיתא, וטורח בעלי חיים לא בעינן. דהא ד ורחמיו על כל מעשיו כתיב. אמר ר"ש, אנא לא אטרחנא לון. אבל אי קב"ה חס עלן לית אנן יכלין לדחייא מתנן דיליה. יתבו תחות ההוא אילנא, ושתו מן מייא, ואתהנו תמן.

שי) פתח ר' פנחס ואמר, ה) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעין גנים, וכי לית מעיין אלא ההוא מן גנים, והא כמה מעיינין טבין ויקריין אית בעלמא. אלא לית כל הנאות שוין. אית מעיין דנפיק במדברא, באתר יבישא, הנאה אית למאן דיתיב ושתי. אבל מעיין גנים, כמה איהו טב ויקירא, ההוא מעיין עביד טיבו לעשבין ואיבין, מאן דקריב עליה אתהני בכלא. ה) אתהני במיא, אתהני בעשבין, אתהני באיבין. ההוא מעיין מתעטרא בכלא. כמה וורדין, כמה עשבין דריחא סחרניה, כמה יאות ההוא מעיין, ו) משאר מעיינין, באר מים חיים.

שיא) ז) והכי אוקימנא כלא בכנסת ישראל קאמר, איהי מעיין גנים. מאן

חלופי גרסאות

ג שיני. ד מתתברין; מתברין; מתברין; מתברין; מתברין. ה ל"ג מן אתהני עד כמה. ו ושאר. ז הכי.

מסורת הוהר

ז) (תהלים קמה) ב"א רסז צ"ב. ה) (שיר ד) חיי שרה ע צ"א.

הסולם

מאמר

נהיקו דחמרא דאמר שירה כל מעשיו כתוב. אמר ר"ש, אני לא הטרחתי אותם, אבל אם הקב"ה רחם עלינו, ושלח העופות לעשות עלינו צל, אין אנו יכולים לדחות את המתנות שלו. ישבו תחת צל אילן ההוא, ושתו מן המים, ונהנו שם.

שי) פתח ר' פנחס וכו': פר"פ, ואמר מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעיין גנים, שואל, וכי אין לו מעיין אלא מן הגנים, והרי כמה מעינות טובים ויקרים יש בעולם. ומשיב, אלא אין כל הנאות שוות, יש מעיין היוצא במדבר במקום יבש, יש בו הנאה למי שיושב ושותה. אבל מעיין גנים, כמה הוא טוב ויקר, מעיין ההוא עושה טוב לעשבים ולפירות, מי שקרב אליו, נהנה מכל, נהנה מן המים, נהנה מן העשבים, נהנה מן הפירות. מעיין ההוא מתעטר בכל, כמה שושנים כמה עשבים של ריח מסביב לו, כמה יפה הוא מעיין הוה משאר המעינות. הוא באר מים חיים.

שיא) והכי אוקימנא כלא וכו': וכך

העמדנו

אמר ר' פנחס, אמור להם, שילכו לדרכם, כי לא נותנים להם רשות לחזור.

שח) אר"ש ידענא דקב"ה וכו': א"ר שמעון, אני יודע שהקב"ה רוצה לעשות לנו בס. לעשות עלינו צל ממקום אחר, עופות עופות לנו לדרככם. ואמרו לאותו הממונה עליכם, כי בתחילה הייתם ברשותו, והיה לשלוח אתכם לעשות עלי צל, ועתה אינכם עומדים ברשותו, כי ר' פנחס בן יאיר שולט עתה, שאינו חפץ בכס. אבל אעלה אתכם ליום קשה כסלע, כשיעלה ענן בין שיני קרני השמש החזקות, ולא יוכלו להתחבר לעשות צל. נתפזרו העופות והלכו.

שט) אדהכי הא תלת וכו': בתוך כך, הנה ג' אילנות מתפשטים בענפיהם לג' צדדים מעל ראשם, ועשו להם צל. ומעיין מים נובע לפניהם. שמחו כל החברים, ושמח ר' פנחס, ור' שמעון. א"ר פנחס, יגיעה גדולה היתה לאלו העופות בתחלה לעשות צל, ויגיעת בעלי חיים איני רוצה. כי ורחמיו על

(דפו"י דף ר"א ע"ב)

גנים. חמש גנים אית ליה לקב"ה, דקא משתעשעא ב בהו. ומעיינא חדא עלווייהו, דקא אשקי לון, ורוי לון, טמיר וגניז, וכלהו עבדין פירין ואיבין. גנתא חדא אית לתתא מנייהו, וההוא גנתא נטיר סחרא מכל סטרין דעלמא. תחות האי גנתא, אית גנים אחרנין, עבדין איבין לזנייהו.

שיב) והאי גנתא, אתהפך והוי מעיין דאשקי לון, באר מים חיים, כד אצטריך הוי מעיין, וכד אצטריך הוי באר, מה בין האי להאי. לא דאמי, כד אתמשכון * מיא ב מאלייהו, לכד שאבין מיא לאשקאה. ונוזלים מן לבנון, מאי נוזלים. אלין נוזלים אהדרו למעיין, כ כד נבעין מיין ונוזלים טפין ל מלעילא אלין בתר אלין, מיין מתיקן, דנפשא אולא אבתרייהו. כך אינון חמש מקוריין, דנפקו מן לבנון, אתעבידו נוזלים בהאי מעיין. כך קב"ה רחיש לן ניסא באתר דא, קרינא על מעיינא דא קרא דא.

שיג) תו פתח ואמר, ¹ כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו', ² כמה טבין אינון ארחין ושבילין דאורייתא, דהא בכל מלה ומלה, אית כמה עיטיין, כמה טבין לבני נשא, כמה מרגלאן דקא מנהרן לכל סטר, ולית לך מלה באורייתא, דלית ³ בה כמה ⁴ בוצינין מנהרן לכל סטר. האי קרא איהו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח ל"ג בהו. ט ממלייהו. י אלין חמש מקוריין דנפקין מן לבנון לעילא אתעבידו נוזלים דכד אהדרו למעיין מתיקן דנפשא אולא אבתרייהו כך קב"ה רחיש לן קרא דא. כ דכלהו; כל נבעין נבעין מיין. מוסיף כי תצור על עיר כמה. ט ביה. ע בוסינין.

(1) (דברים כ) בשלח צח צ"י.

נבעין מיין ונוזלים טפין אלין בתר אלין מיין ניסא באתר דא בהאי מעיין ועל מעיינא דא קרינא ל לעילא. נ מוסיף לבנון לעילא. 1 מוסיף כי תצור על עיר כמה. ט ביה. ע בוסינין.

מעין גנים

הסולם

מאמר

נוזלים, ומשיב, אלו הנוזלים חזרו להיות מעיין, בעת שנובעים מים ונוזלים טפות מלמעלה, אלו אחר אלו, מים מתוקים, שהנפש הולכת אחריהם, כך אלו חמשה מקורות שהם חג"ת נ"ה ד"א, היוצאים מן הלבנון, שהוא בינה, נעשו נוזלים במעיין הזה, שהוא מלכות. שהם נוטפים שמה טפה אחר טפה. כך הקב"ה עשה לנו נס במקום הזה, וע"כ קראתי מקרא הזה על מעיין הזה.

העמדנו בכנסת ישראל, שהיא המלכות, אומר הכל, היא מעיין גנים, מי הם גנים. ומשיב, חמשה גנים יש להקב"ה, שהם חג"ת נ"ה ד"א, שמשתעשע בהם. ומעיין אחד עליהם, שהוא בינה, שהוא נסתר וגנוז, ומשקה אותם ומרוה אותם, וכולם עושים פירות ואבים. גן אחד יש למטה מהם שהוא מלכות, המקבלת מה גנים, וגן ההוא שמור מסביב מכל הצדדים של העולם, תחת גן הזה, יש גנים אחרים, שב"ע, שעושים פירות למיניהם.

מאמר כי תצור אל עיר ימים רבים

שיג) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר, כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו'. כמה טובים הם אורחות ושבילים של התורה, כי בכל דבר ודבר יש כמה עצות, וכמה טובות לבני אדם, כמה מרגליות המאירות לכל צד. ואין לך דבר בתורה

שיב) והאי גנתא אתהפך וכו': וגן הזה, שהוא מלכות, מתהפך ונעשה מעיין המשקה לכל הגנים שבבי"ע, לבאר מים חיים. כשצריך הוא מעיין, וכשצריך הוא באר. מה בין זה לזה, ומשיב, אינו דומה כשהמים נמשכים מאליהם כבבאר, לכמו ששואבים מים להשקות, כבגן. ונוזלים מן לבנון, מהו (דפרי דף ר"א ע"ב * דף ר"ב ע"א)

כפום פשטיה. ואית ביה כפום מדרשיה. ואית ביה חכמתא עלאה, ⁹ לאזדהרא
 ז למאן דאצטריך. זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא דדיר.

שיד) מאן דאשתדל בה, מה כתיב ביה, ¹⁰ כי אם בתורת יי' חפצו ובתורתו
 יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. אמאי דא סמיך לדא. אלא מאן דאשתדל באורייתא
 יומם ולילה, לא ליהוי כאעא יבישא, ¹¹ אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה ¹² אילן
 אית ביה שרשין, ואית ביה קליפין, ואית ביה מוחא, ואית ביה ענפין, ואית
 ביה טרפין, ואית ביה פרחין, ואית ביה איבא. שבעת זינין אלין, סלקין ¹³ לשבעה
 עשר, לשבעין. אוף מלין דאורייתא אית בהו פשטא דקרא. דרשא. רמז. דקא
 רמיז חכמתא. גימטרייאות. ריזין טמירין. ריזין סתימין אלין על אלין. פסול וכשר.
 טמא וטהור. איסור והיתר. מכאן ולהלאה, מתפשטאן ענפין לכל סטר. והיה
 כעץ ודאי, ואי לאו, לאו איהו חכם בחכמתא.

שטו) ת"ח, כמה חביבין אינון דמשתדלי באורייתא קמי קב"ה, דאפילו
 בזמנא דדינא תליא בעלמא, ואתייהב רשו למחבלא לחבלא, קב"ה פקיד ליה
 עלווייהו, על אינון דקא משתדלי באורייתא. והכי א"ל קב"ה, כי תצור אל עיר,
 בגיז חוביהון סגיאין דחטאן לקמאי, ואתחייבו בדינא. ימים רבים, מאי ¹⁴ רבים.
 תלתא יומין, דא בטר דא, דאשתמודעא דבר במתא. מנלן דימים רבים תלתא
 יומין אינון, דכתיב ¹⁵ ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי ימים רבים אינון.
 אלא תלתא יומין דא בטר דא, אקרי ימים רבים. אוף הכי כי תצור אל עיר

חלופי גרסאות

פ לאזדהרא. צ מאן. ק מוסיף אלא כמאן. ר אלין.
 ש לעשר ול"ג לשבעה. ת ל"ג ת"ח. א מוסיף רבים
 תלתא יומא דא בטר דא אקרי ימים רבים אוף
 הכא כי תצור אל עיר ימים רבים.

מסורת הוזהר

ז (תהלים א) תק"ח קו ט"א ש"ו ח) (ויקרא
 טו מצורע ט צ"ד.

כי תצור אל עיר ימים רבים

גימטריאות, סודות נסתרים סודות סתומים
 אלו על אלו, פסול וכשר, טמא וטהור, איסור
 והיתר. מכאן ולהלאה מתפשטים ענפים לכל
 צד. והיה כעץ ודאי, ואם לא, אם אין לו
 כל אלו הענפים, אינו חכם בחכמה.

שטו) ת"ח כמה חביבין וכו': בוא
 וראה, כמה חביבים הם אותם העוסקים
 בתורה לפני הקב"ה, שאפילו בזמן שהדין
 תולה בעולם, וניתן רשות למשחית להשחית,
 הקב"ה מצוה אותו על אלו העוסקים בתורה.
 וכך אמר לו הקב"ה. אל המשחית, כי תצור
 אל עיר, משום עונותיהם הרבים שחטאו
 לפני, ונתחייבו בדין. ימים רבים, מהו רבים.
 הם ג' ימים זה אחר זה, שנודע מגפה בעיר.
 מאין לנו שימים רבים הם ג' ימים, שכתוב,
 ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי ימים
 רבים הם. אלא אם רואה דם ג' ימים זה אחר
 זה נקרא ימים רבים. אף כאן, כי תצור אל
 עיר

הסולם

בתורה, שאין בה כמה נרות המאירים לכל
 צד. מקרא זה הוא לפי פשוטו, ויש בו לפי
 הדרוש, ויש בו חכמה עליונה להזהיר למי
 שצריך. אשרי חלקו מי שמשתדל בתורה
 אמיד.

שיד) מאן דאשתדל בה וכו': מי
 שמשתדל בתורה, מה כתוב בו, כי אם בתורת
 ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה והיה
 כעץ. שואל, למה נסמך, והיה כעץ, לזה.
 ומשיב, אלא מי שמשתדל בתורה יומם
 ולילה, לא יהיה כעץ יבש, אלא כעץ שתול
 על פלגי מים. מה אילן, יש בו שרשים, ויש
 בו קליפות, ויש בו מוח, ויש בו ענפים, ויש
 בו עלים, ויש בו פרחים, ויש בו פירות, ז'
 מינים אלו עולים לז' פעמים עשר, שהם
 שבעים. כי ה"ס ז"ס חג"ת נהי"מ שכל אחת
 כולוה מעשר. אף דברי תורה יש בהם, פשט
 הכתוב, דרוש, רמז הרומז על חכמה,
 (דפוי דף ר"ב ע"א)

ימים רבים, תלתא יומין דא בתר דא, דאשתמודעא דבר במתא. תא ואפקיד
לך ב על בני ביתי. לא תשחית את עצה, דא תיח ג דאיהו במתא, דאיהו אילנא
דחיי, אילנא דיהיב איבין.

שטז) ד"א את עצה, ההוא דיהיב עיטא למתא, לאשתזבא מן דינא, ואוליף
לון ארחא דיהכון בה. וע"ד לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרזון, לנדחא עליה
דינא, ולא לאושטא עליה חרבא מלהטא, חרבא משננא, ההיא דקטלא לשאר
אינשי דעלמא. כי ממנו תאכל. וכי ההוא מחבלא אכיל מניה. לא. אלא כי
ממנו תאכל, ה ההיא טנרא תקיפא, ה ההיא דכל רוחין תקיפין וקדישין נפקין
: מנה, דלית הנאה ותיאובתא לרוח קודשא בהאי עלמא, אלא אורייתא דההוא
זכאה, כביכול איהו מפרנס לה, ויהיב לה מזונא בהאי עלמא, יתיר מכל
קרבינן דעלמא.

שיז) בקרבן מה כתיב. ט) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיומא
דאתחרב בי מקדשא, ובטלו קרבנין, לית ליה לקב"ה, אלא אינון מלין דאורייתא,
ואורייתא דאתחדשא בפומיה, בגי"כ כי ממנו תאכל, ולית לה מזונא בהאי עלמא,
אלא ממנו, ומאינון דכוותיה. וכיון דממנו תאכל, ואיהו זן לה, אותו לא תכרות,
הוי ה זהיר ביה, דלא תקרב ביה.

שיח) כי האדם * עץ השדה, דא אקרי אדם דאשתמודע עילא ותתא. עץ
השדה, אילנא רברבא ותקיף דההוא י) שדה אשר ברכו יי. ט דא סמך עליה,

מסורת הוהר

ט) (שיר ז) ויצא קמד צ"א. י) (בראשית כז) ב מוסיף על כל. ג איהו; דרא איהו. ד אתעצר
ול"ג ד"א א עצה. ה האי. ו האי. ז מניה. ח טמיר.
בא מג צ"פ.

חלופי גרסאות

ט) (שיר ז) ויצא קמד צ"א. י) (בראשית כז) ב מוסיף על כל. ג איהו; דרא איהו. ד אתעצר
ול"ג ד"א א עצה. ה האי. ו האי. ז מניה. ח טמיר.
בא מג צ"פ.

ט ל"ג דא.

מאמר

הסולם

כי תצור אל עיר ימים רבים

ותשוקה לרוח הקדש, שהוא המלכות, בעולם
הזה, אלא התורה של אותו הצדיק, כביכול
הוא מפרנס אותה, ונותן לה מזונות בעולם
הזה, יותר מכל הקרבנות שבעולם.

שיז) בקרבן מה כתיב וכי; מה כתוב
בקרבן, אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים.
ומיום שחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות,
אין להקב"ה אלא דברי תורה, והתורה
המתחדשת מפיו של התלמיד חכם, משום
זה כתוב, כי ממנו תאכל, כי אין לה
מזונות בעולם הזה, אלא ממנו, ומאלו שכמוהו,
וכיון שממנו תאכל והוא מזין אותה, ע"כ אותו
לא תכרות, הוי נזוהר בו שלא תקרב אליו.

שיח) כי האדם עץ השדה: היינו, כי
זה הת"ת, נקרא אדם הנודע למעלה ולמטה.
עץ השדה, הוא אילן גדול וחזק של אותו
שדה אשר ברכו ה', שהוא המלכות הנקראת
שדה

עיר ימים רבים, הם ג' ימים, זה אחר זה
שנודע מגפה בעיר, ואומר הקב"ה אל
המשחית, בוא ואצוה לך על בני ביתי, לא
תשחית את עצה, זהו תלמיד חכם שהוא
בעיר, שהוא עץ החיים עץ הנותן פירות.

שטז) ד"א את עצה וכי: פירוש אחר.
את עצה, היינו אותו שנותן עצה לבני העיר
להנצל מן הדין, ומלמד להם הדרך שילכו בו.
וע"כ לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרזון,
דהיינו לנדוח עליו דין, ולא לשלוף עליו חרב
להטת חרב שנונה, אותו החרב ההורגת שאר
בני אדם שבעולם. כי ממנו תאכל. שואל,
וכי אותו מחבל אוכל מן התלמיד חכם,
ומשיב, לא, אלא כי ממנו תאכל פירושו,
אותו הסלע הקשה, אותה שכל הרוחות
התקיפים והקדושים יוצאים ממנה, שהיא
המלכות, היא תאכל ממנו, כי אין הנאה
(דפרי דף ר"ב ע"א * דף ר"ב ע"ב)

• אילן דאשתמודע לההוא שדה תדיר. לבא מפניך במצור, מלה דא אהדר
 כ לרישא דקרא, דכתיב לא תשחית את עצה, ל ההוא דיהיב לון עיטא, ואתקין
 למתא, לבא מפניך במצור, איהו יהיב לון עיטא, לאתקנא ולאהדרא בתיובתא,
 ואתקין ליה מאני זיינין, בוקינס ושופרין. לבא מפניך, מאי לבא מפניך. לבא
 לקמאי, ולאעלא מפניך. מקמי דחילו דילך. במצור, באתר דעלאין ותתאין לא
 יכלין לאעלא תמן. ומאן איהו. דרגא דבעלי תשובה עאלין תמן, ומאן איהו.
 תשובה. דא איהו מצור, אתר תקיף, וטנרא תקיפא.

שיט) וכיון דעיטא דא נטלין, אנא מכפר לחובייהו ואתקבלן ברעוא לקמאי.
 וכל דא פקיד קב"ה, על אינון דמשתדלי מ באורייתא. בג"כ זכאין אינון דקא
 משתדלי באורייתא, אינון דמשתדלי באורייתא, אינון אילנין רברבין בהאי
 עלמא.

שכ) חמו, מה עבד קב"ה נ דנטע אילין אילנין, זכאה ארחא דא, ולא די
 אילנא חדא, אלא תלתא אילנין רברבין, פריסן ענפין לכל סטר, עביד לן קב"ה.
 יהא רעוא קמי שמיא, דלא יתעדון לעלמא אילנין אלין, ודא מעיינא, מאתר
 דא ועד יומא קיימין תמן, וההוא מעיינא דמיא. וקראן לון בני נשא, נציבו דר'
 פנחס בן יאיר ט.

שכא) פתח ר"ש ואמר, ו וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים

חלופי גרסאות

י אילן. כ ל"ג לרישא דקרא; ל"ג דקרא. ל הוא.
 מ ל"ג באורייתא. נ גטע אילנין; גטע לאילנין.
 ט בדפו"י כתבו ע"כ חסר ול"ג מן פתח ר' ר"ש עד כתיב ותגש גם לאה באמצע אות שכ"ב;
 חסר וזהו.

מסורת הזהר

ו (בראשית לג).

כי תצור אל עיר ימים רבים

שלוקחים, מן החכם, עצה הזו, אני מכפר
 את עונותיהם, ומתקבלים ברצון לפני, וכל
 זה מצוה הקב"ה, בשביל אלו המשתדלים
 בתורה, (כנ"ל אות ש"ט) משום זה אשרי הם
 העוסקים בתורה, אלו העוסקים בתורה הם
 אילנות גדולים בעולם הזה.
 שכ) חמו מה עבד וכו': ראו מה עשה
 הקב"ה, שנטע אלו האילנות, אשרי הוא הדרך
 הזה, ולא די היה אילן אחד, אלא ג' אילנות
 גדולות פורשים ענפיהם לכל צד עשה לנו
 הקב"ה (כנ"ל אות ש"ט) יהי רצון לפני
 השמים, שאילנות אלו ומעין הזה, לא יעדרו
 לעולם ממקום הזה, ועד היום עודם עומדים
 שם האילנות ומעין מים ההוא. וקוראים
 אותם בני אדם, נציבו דר' פנחס בן יאיר.

שכא) פתח ר"ש ואמר וכו': פר"ש
 ואמר וישא את עיניו וירא את הנשים ואת
 הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים
 אשר

הסולם

מאמר
 שדה, שהיא סמוכה עליו, כי הת"ח מזין אותה.
 שהוא עץ הנודע לשדה ההוא תמיד. לבא
 מפניך במצור, דבר זה חוזר לתחילת
 הכתוב, שכתוב, לא תשחית את עצה.
 שפירושו, אותו שנותן להם עצה ומתקן בני
 העיר הוא נותן להם עצה, לבא מפניך
 במצור, דהיינו להתתקן ולחזור בתשובה,
 ומתקן להם כלי זיין, הצוצרות ושופרות.
 לבא מפניך, מהו לבא מפניך. היינו לבא
 לפני ולהכנס, מפניך, מפני הפחד שלך.
 במצור, היינו במקום שעליונים ותחתונים
 אינם יכולים לבא שמה, ומה הוא. הוא
 המדרגה שבעלי תשובה נכנסים שמה, ומי
 הוא. הוא תשובה, שהיא בינה, זו היא מצור,
 שהיא מקום חזק וסלע חזק, בוקינס, פירושו
 הצוצרות, מלשון, כמה בקיינוס יש להם
 (ויק"ר כ"ט).

שיט) וכיון דעיטא דא וכו': וכיון
 (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. ת"ח, ההוא רשע דעשו, יהיב עיניו לעיינא על נשין, ובגיניה אתקין תיקונוי. יעקב, שוי שפחות בקדמיתא, ובניהון לבתר, דחשיבו יתיר. לאה אבתרייהו, ובנהא לבתר. לבתר יוסף, ובתרה רחל, והוא עבר לפנייהם.

שכב) כד סגידו כלהון, מה כתיב. ז) ותגשנה השפחות הנה וילדיהן ותשתחוין. ולבית ע כתיב, ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו ואחר נגש יוסף ורחל וגו'. והא יוסף לבתרייתא הוה, ורחל לקמיה. אלא ברא טבא, ברא רחמא, צדיקא דעלמא, יוסף, כיון דחמא עיניה דההוא רשע מסתכל בנשין, דחיל על אמיה, נפיק מאבתרה, ופריש דרועוי וגופיה, וכסי עלה, בגין דלא יתן ההוא רשע עיניו באמיה. כמה אתסגי, שית אמין לכל סטר, וחפא עלה, ולא יכיל עיניה דההוא רשע לשלטאה עלה.

שכג) כגוונא דא, וישא בלעם את עיניו, עינו כתיב, ההוא עינא פ בישא ז דבעא לאסתכלא עלייהו. וירא את ישראל שוכן לשבטיו. מהו שוכן לשבטיו. אלא שבטא דיוסף הוה תמן, ושבטא דבנימין. שבטא דיוסף, דלא שלטא בהו עינא בישא, דכתיב ח) בן פורת יוסף. מאן בן פורת. דאתסגי לכסאה על אמיה. בן פורת עלי עין, דלא שלטא ביה עינא בישא. שבטא דבנימין, דכתיב ק) ביה י) ובין כתפיו שכן. וכתיב ט) ישכון לבטח. מאי לבטח. דלא דחיל מעינא בישא, ולא דחיל מפגעין בישין.

חלופי גרסאות

ע א"ר אלער כתיב ול"ג כל אות שכ"א עד כאן.
פ מוסיף בישא תרין עיינין הוה זקיף אלא בשעתא.
צ בעא; וירא ישראל שוכן לשבטיו דבעא; ל"ג
וירא ישראל שוכן לשבטיו. ק ל"ג ביה.

מסורת הוהר

ל) (שם). מ) (שם מט) וישלח נח צ"ה ז"ח כט
ס"ב שכ"ב סו ט"ג ש"ו. ו) (דברים לג) בהשמטות
ח"א רנט. ט) (שם) שם.

כי תצור אל עיר ימים רבים

יתן אותו רשע עיניו באמו. כמה נתרבה. ששה אמות לכל צד וכסה עליה, כדי שעין של אותו רשע, לא יוכל לשלוט עליה. נמצא שמתחילה היה יוסף לאחריה כמו שכתוב, אבל אח"כ יצא מאחריה והלך לפנייה.

שכג) כגוונא דא וישא וכו': כעין זה, וישא בלעם את עיניו, עינו כתוב, היינו אותו עין הרע שרצתה להסתכל עליהם. דהיינו שעורר עליהם הקליפה הרעה הנקראת עין הרע. וירא את ישראל שוכן לשבטיו. מהו שוכן לשבטיו. ומשיב, אלא שבט יוסף ושבט בנימין היו שם. שבט יוסף, שאינו שולט בהם עין הרע, שכתוב בן פורת יוסף. מהו בן פורת, היינו שנתרבה והתפשט לכסות על אמו מפני עין הרע של עשו, כנ"ל בסמוך. בן פורת עלי עין, היינו שאין לשון הרע שולט

הסולם

מאמר
אשר חנן אלקים את עבדך. בוא וראה, אותו רשע נתן עיניו להסתכל בנשים, ובשבילו התקין יעקב את תקונוי. יעקב נתן בתחילה את השפחות, ובניהם שהם חשובים יותר, אחריהן. ואחריהם לאה. ובניה אחריה. אח"כ יוסף ואחריו רחל. והוא עצמו עבר לפנייהם. שכב) כד סגידו כלהון וכו': (זו רגסא שניה שמפרשת בדרך אחר) כשהשתחוו כולם, מה כתוב, ותגשנה השפחות הנה וילדיהן ותשתחוין. ואח"כ כתוב, ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו. ואחר נגש יוסף ורחל וגו'. שואל, והרי יוסף היה לאחרונה, ורחל לפניו. ולא היה יוסף לפני רחל. ומשיב, אלא בן הטוב, בן האהוב, צדיק העולם, יוסף, כיון שראה שעניו של אותו רשע מסתכל בנשים, היה מיוחד על אמו, אז, יצא מאחריה ופרש זרועותיו וגופו וכיסה עליה, כדי שלא (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

שכד) אמר ההוא רשע, אנא אעבר שורה דא, דלא אתקיים, וְ אנא אסתכל כדקא יאות. רחל הות תמן, חמאת דעינא דההוא רשע משננא לאבאשא, מה עבדת. נפקת ופרישת גדפהא עלייהו, וחפאת על ש ברהא. הה"ד וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. ת כיון דחמא רוח א דקודשא, עינא ב משננא, מיד ותהי עליו רוח אלהים. על מאן. על ישראל. דפריש גדפוי, וחפא ג עליהון. ומיד תב ההוא רשע לאחורא.

שכה) בקדמיתא ברא חפא ד על אמיה. והשתא אימא חפאת על ברא. אמר קב"ה, בההיא שעתא דחפא איהו על רחל אמיה, דלא ישלוט עינא דההוא רשע עלה, חיך, בשעתא דייתי עינא בישא אחרא לאסתכלא על בנך ועל בני, אמך תחפי עלייהו. את חפית על אמך, אמך תחפי ה עלייהו. את חפית על אמך, אמך תחפי עלך.

שכו) וישא את עיניו וירא את הנשים. האי קרא, ברזא דחכמתא אתמר, ביומא דכפורי, דבני עלמא קיימי בדינא, ו ישראל תייבין בתיובתא קמי קב"ה, לכפרא על חובייהו. וההוא מקטרגא קיימא עלייהו, דחשיב לאובדא לון על חובייהו, שלחי ליה ההוא דורונא, וכדין כתיב, ו כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני. לבתר דמקבל ה ההוא מקטרגא לההוא דורונא, אתהפך להו סניגורא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו) (בראשית לג) ח"ב בהשמטות רעג. אמור ו אנא. ש בריה. ת חמא וליג כיון. א קודשא וליג עינא משננא; קודשא דפריס על משכנא. אות רכא ז"ח לה ט"ג שמ"ה. ב משכנא. ג עליה. ד ל"ג על אמיה; על אמא. ה עלך ול"ג מן עלייהו עד סוף האות. ו ל"ג וישראל תייבין בתיובתא. ז ל"ג כי אמר. ח דורונא ול"ג מן ההוא עד סוף האות.

הסולם

מאמר

כי תצור אל עיר ימים רבים
שכה) בקדמיתא ברא חפא וכו': תחזילה היה הבן מכסה על אמו (כנ"ל אות שכ"ב) ועתה האם כיסתה על בנה. באותה שעה שיוסף כיסה על אמו רחל, שלא תשלוט עליה עיניו של אותו רשע, אמר הקב"ה, ליוסף, חיך בשעה שתבא עין הרע אחר להסתכל על בניך ועל בני, אמך תכסה עליהם. אתה כסית על אמך, ואמך תכסה עליהם, אתה כסית על אמך, אמך תכסה עליך.

שולט בו. שבט בנימין, שכתוב בו, ובין כתפיו שכן, וכתוב, ישכון לבטח. מהו לבטח. היינו שאינו מפחד מעין הרע, ואינו מפחד מפגעים רעים.

שכד) אמר ההוא רשע וכו': אמר אותו רשע, אני אעביר ואבטל שורה זו, של שבט יוסף ושבט בנימין, שלא יתקיימו בעולם, ואני אסתכל עליהם בעין רעה שלי כראוי. רחל היתה שם, ראתה שעינו של אותו רשע שנונה להזיק, מה עשתה. יצאה ופרשה כנפיה עליהם, וכיסה על בניה. ז"ש, וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. כיון שראה רוח הקודש, שהוא המלכות הנקראת רחל, את עין השנונה של בלעם, מיד, ותהי עליו רוח אלקים. על מי היה רוח אלקים. היינו על ישראל, שרוח אלקים, פרש כנפיו וכסה עליהם. ומיד חזר אותו רשע לאחוריו.

מאמר וירא את הנשים ואת הילדים

שכו) וישא וגו' וירא את הנשים: מקרא זה בסוד החכמה נאמר. ביום הכפורים שבני העולם עומדים בדין, וישראל חוזרים בתשובה לפני הקב"ה, לכפר על עונותיהם, ואותו המקטרג עומד עליהם החושב להאבידם בשביל

(דפו"י דף ר"ב ע"ב)

שכז) זקיף וחמי לון לישראל, כלהו מתענן בתעניתא, יחפי רגלין. חמי נשין, חמי ינוקין, כלהו בתעניתא, כלהו * נקיים בנקיו. ויאמר מי אלה לך. שמא קדישא לך. מי אלה לך. שאיל על ינוקי, ואמר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. וכי אמאי אצטריך לאתבא ליה כלום. אלא כיון דמקבל ההוא שוחד, אתהפך להו סניגור. זקיף עינוי, וחמי לון לישראל כגוונא דא, חשיב דבגין דחילו דיליה אינון קיימין כך.

שכח) שאיל על ינוקי, ואמר מי אלה לך. מהו מי אלה לך. אלא אמר, תינח אתון דחבתון קמי מלכא. אבל אלין ינוקי, אמאי קיימין הכי, מי אלה לך. ויאמר הילדים, רוח קדשא אמר, וע"ד זקיף טעמא. ויאמר הילדים, בארע סתים, אשר חנן אלהים את עבדך, וכי רוח הקדש אמר את עבדך. אלא רוח קדשא אמר, אלין אינון ינוקי דלא חאבו, ולא טעימו טעמא דחטאה, ומסר לון קביה, בידא דההוא ממנא דילך, וקטיל לון בלא חובא, כד"א (9) ומיד עושקיהם כח. ודא הוא את עבדך.

שכט) כיון דשמע מאינון ינוקי, מיד סליק לגבי קביה, ואמר, מאריה דעלמא, כל ארחך, בדינא דקשוט, ואי דינא שריא על ישראל בגין חוביהון

מסורת הזהר

(9) (קהלת ד) משפטים טו צ"ל.

ט מוסיף זקיף ההוא מקטרגא עינוי. י מוסיף ואמר [בארע סתים] הילדים מהו. כ ל"ג ויאמר; בארע סתים [ויאמר] הילדים. ל ל"ג מן וכי עד אלא. מ ל"ג אלין. נ בקשוט בדינא.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

ירא את הנשים ואת הילדים

שכח) שאיל על ינוקי וכו': פירוש אחר. שאל על ילדים, ואמר מי אלה לך. מהו מי אלה לך. ומשיב, אלא אמר, נכון הוא התענית והתשובה, לכם שחטאתם לפני המלך, אבל אלו הילדים למה עומדים כך בתענית. מי אלה לך. ויאמר הילדים. רוח הקודש אמר, וע"כ יש טעם זקוף, דהיינו זקף גדול, על ויאמר, ועל הילדים, בדרך סתום, להורות שרוח הקודש אמר. אשר חנן אלקים את עבדך, שואל, וכי רוח הקודש אמר לעשה את עבדך. ומשיב, אלא רוח הקודש אמר, אלו הם הילדים שלא חטאו ולא טעמו טעם חטא בגלגולס הא' ומסר להם הקביה ביד הממונה שלך, והרג אותם בלי חטא. כשא' ומיד עושקיהם כח. וזה הוא את עבדך, ושיעור הכתוב, אשר חנן אלקים, שאלקים חנן, את עבדך הממונה שלך, ונתן לו את נשמותיהם של הילדים שלא טעמו טעם חטא.

שכט) כיון דשמע מאינון וכו': כיון ששמע מאלו הילדים, מיד עלה לפני הקביה, ואמר

בשביל עונותיהם, שולחים לו אז מתנה ההיא. דהיינו השעיר לעזאזל, ואז כתוב, כי אמר אכפרה פניו במנחה החולכת לפני. לאחר שהמקטרג מקבל אותה המתנה, מתהפך להיות להם סניגור (כמ"ש לעיל וירא מאות שפ"א עד אות שפ"ז ע"ש).

שכז) זקיף וחמי לון וכו': המקטרג נושא עינוי ורואה את ישראל, כולם מתענים בתענית, יחפי רגלים, רואה נשים, רואה ילדים, כולם בתענית, כולם נקיים בנקיון. ויאמר מי אלה לך. דהיינו שם הקדוש, אלקים לך, המצטרף מן אותיות מי אלה, הם לך, לישראל. שאל על הילדים, ואמר, הילדים אשר חנן אלקים את עבדך, שואל, וכי למה היה צריך להשיב לו משהו, ומשיב, כיון שקבל אותו השוחד, דהיינו השעיר לעזאזל, נתהפך להיות להם למליץ טוב. נשא עינוי וראה את ישראל כעין זה, חשב שבשביל הפחד שלו שלא יקטרג עליהם, הם נמצאים כך. בתענית ובתשובה.

(דפו"י דף ר"ב ע"ב * דף ר"ג ע"א)

איהו, ינוקין דלהון דלא חאבו לקמך, אמאי מסרת לון לקטלא לון בלא חובא. וקב"ה נטיל מלוי בכך, וחס עלייהו. וההיא ^ו שעתא, לא הוי אסכרא בתינוקות. של) וההוא מקטרגא נטיל קנאה מההוא ממנא דתחות ידיה. אמר, וכי לי יהיב קב"ה אינון דמתלבשן בחטאין וחובין, ולההוא ממנא דיילי מסר ינוקין בלא חובא, ^ו דלא טעמון טעמא דחובה. מיד אזל לאפקא לון ^פ מתחות ידיה, ולא ישלוט בהו. וע"ד אקדים ליה וא"ל, הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. לההוא עבדך, בלא חובא ובלא חטאה. ובגין דלא יהא שבחא לממנא דיליה יתיר מניה, בעא לאפקא לון מן ידוי.

חלופי גרסאות

ט שתא. ע ולא. פ תחות.

וירא את הנשים ואת הילדים

הסולם

מאמר

חלקי הנשמה. ומתי זה. הוא ביום הכפורים, כי או ניתן להס"א השעיר לעזאזל, שהוא בדומה לאותו המוחין דיניקה, כי השעיר לעזאזל, ה"ס ג"ר דשמאל, אשר ע"י מיתת תנוקות אלו מתבטלים אלו המוחין דג"ר דשמאל. ולפיכך סמאל מקנא את הממונה שלו הממית אלו הילדים, משום שפוגם בזה ההארה של השעיר לעזאזל (וע"י בהסולס לעיל אות רכ"ח) ולפיכך רוח הקודש שהוא השכינה מזכירה לו אלו הנשמות של התנוקות, וז"ש (באות שכ"ח) רוח קודשא אמר אלין אינון ינוקי דלא חאבו וכו' וקטיל לון בלא חובא. דהיינו הנשמות שלא זכו אלא למוחין דיניקה, ומסר אותן הקב"ה לס"א להמיתן כדי שיקנו כח מהם. ע"י הקטגור שנעשה סגור ביה"כ, מכח הארת העזאזל שקבל. וז"ש, כיון דשמע מאינון ינוקי מיד פליק וכו' ינוקין דלהון דלא חאבו לקמך, אמאי מסרת לון לקטלא לון בלא חובא. כי הרגיש שע"י מסירתם לס"א למיתה מתקלקלת ההארה של עזאזל שקבל, ולפיכך נעשה סגור עליהם. וז"ש, כד"א ומיד עושקיהם כח, כי לולא נמסרו למיתה, לא היה המקטרג הכללי נעשה למליץ יושר עליהם ביום הכפורים, וכיון שהמקטרג נעשה למליץ עליהם נמצא שהעושקים נתנו כח לנשמות הללו לקבל את שלמות שאר חלקי הנשמה. כי הודאת בעל דין כמאה עדים דמי. וז"ש קב"ה נטיל מלוי בכך וחס עלייהו. שמשלימם בשאר חלקי המוחין וז"ש (באות ש"ו) וההוא מקטרגא נטיל קנאה מההוא ממנא דתחות ידיה וכו', היינו משום שהוא פוגם הארת השעיר לעזאזל שלו, ולהיות אותו ממונה מבחינת

דינים

ואמר, רבנו של עולם, כל דרכיך בדין אמת, ואם דין שורה על ישראל הוא בשביל עונותיהם, הילדים שלהם שלא חטאו לפניך, למה מסרת אותם להרוג אותם בלא חטא. והקב"ה מקבל דבריו בזה, ומרחם עליהם. ואותה שעה, ביה"כ, אין אסכרה בילדים. של) וההוא מקטרגא נטיל וכו': ומקטרג ההוא לוקח קנאה מאותו ממונה שתחת ידו. אמר, וכי לי נתן הקב"ה אותם המתלבשים בחטאים ועונות, ואל אותו הממונה שלי מסר ילדים בלא חטא. שלא היו טועמים טעם חטא. מיד הלך להוציאם מתחת ידו, שלא ישלוט עליהם. וע"כ הקדים רוח הקודש ואמר לו, הילדים אשר חנן אלקים את עבדך לעבד ההוא. דהיינו שחנן למסור לו ילדים שהם בלא עון ובלא חטא. וכדי שלא יהיה לממונה שלו שבח יותר ממנו, הוא רוצה להוציאם מידו.

ביאור המאמר שיש ה' בחינות נשמה, הנקראים נפש רוח נשמה חיה יחידה, שאין האדם נשלם זולתן, (כמ"ש לעיל בראשית ב' דף ל"ד ד"ה ופנימיות ע"ש). אמנם מועטים הם שיזכו לנרנח"י אלו בגלגול אחד. ויש שזוכים עד ג"ר דרוח בלבד, ומתים והם מתגלגלים שנית לקנות שאר חלקי הנשמה. ואותן הנשמות שמתו בג"ר דרוח נקראים תנוקות, כי מוחין אלו הם מוחין דיניקה, ונקראים ינוקי רביין דעלמא (כנ"ל בהקט"ו) דף ו' ד"ה ואלמלי). ונבחנו שמתו בלי חטא, כי בג"ר דרוח מאירה החכמה דקו שמאל המרחיקה מהם כל החטאים, ולמה מתים, הוא בסו"ה, ומיד עושקיהם כח, שבשביל שנמסרו למיתה הם קונים כח לזכות בשאר

(דפ"י דף ר"ג ע"א)

שלא) כד סלקין צלותין דישראל ביומא דא קמי קב"ה, מה כתיב (ז) והוא עבר לפניהם. הא רוח קודשא אעבר לקמייהו, ז כד"א (ק) ויעבור מלכם לפניהם והוא ודאי עבר לפניהם. וישתחו ארצה שבע פעמים, רוח קודשא, אוער גרמיה לגבי עילא ז' זמנין, לגבי ז' דרגין עלאין דעליה, ואקטין גרמיה, לאכללא לון עמיה כל חד וחד. עד גשתו עד אחיו, לההוא דרגא דרחמי, דהא בן ובת אינון. ק בן, (ה) בני בכורי ישראל. בת, כ"י. רוח קודשא עביד אועירו דגרמיה, עד גשתו. שלב) כיון דמטא לגביה, תבע מיניה, ואודע ליה צערא דבנייהו לתתא. ותרווייהו עאלין להיכלא טמירא גניזא דיום הכפורים, אימא דלהון, ותבעין על ישראל לכפרא לון, כדן כתיב (ו) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר ג עליכם לא כתיב, אלא יכפר עליכם. שלג) והשתא הילדים, אלין חכימין דהכא, קב"ה יהב לון (ז) רזין דאורייתא, לאתעטרא בהו, ת ולאשתדלא בהו. עינא בישא לא שלטא עליהו, בגין עינא טבא,

חלופי גרסאות

ז (בראשית לג) וירא כא צ"א. ק (מיכה ב) צ ל"ג כד"א ויעבור מלכם לפניהם. ק ל"ג בן. שמות כב צ"מ ו (שמות ד) לך קמד צ"ד. ר אתכם. ש ל"ג רזין דאורייתא. ת ולאשתכללא. (ו) (ויקרא טז) תרומה נה צ"ס.

מסורת הוהר

וירא את הנשים ואת הילדים

הסולם

מאמר

לישראל מיעטה את עצמה ז' פעמים, דהיינו שיצאה מכל ז' ספירות הגדולות שלה והיתה לנקודה תחת יסוד, שאח"ז נבנה מחדש ונעשתה ראויה לכלול בתוכה כל ז"ס דז"א. (עי' ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו) וז"ש, אוער גרמיה לגבי עילא ז' זמנין לגבי ז' דרגין עלאין דעליה וכו' דהיינו, כדי שתוכל להבנות מז"ס חג"ת נהי"מ דז"א. וז"ש רוח קודשא עביד אועירו דגרמיה עד גשתו, שהמלכות הנקראת רוח הקודש מיעטה את עצמה עד שיכלה להתחבר בז"א כנ"ל. ואם לא מיעטה את עצמה, לא היתה יכולה לגשת אליו.

שלב) כיון דמטא לגביה וכו': כיון שהמלכות הגיעה אליו, לז"א, בקשה ממנו והודיעה לו צער של בניהם למטה, בעולם הזה, ושניהם, ז"א ומלכות, נכנסים להיכל נסתר וגנוז של יום הכפורים, שהוא בינה. אימא שלהם, כי ביו"ח ז"ו"ן עוליים לאמא, ומבקשים על ישראל לכפר להם. אז כתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר וגו'. אכפר עליכם לא כתוב, אלא יכפר עליכם, לשון נסתר, שרומז על הבינה.

שלג) והשתא הילדים אלין וכו': ועתה הילדים, היינו אלו החכמים שבכאן, הקב"ה נתן להם סודות התורה להתעטר בהם ולהשתכלל

דינים הקשים, שיוכל להתגבר עליו ויבטל גם הארתו. וז"ש ובגין דלא יהא שבחא לממנא דיליה יתיר מניה בעא לאפקא לון מן ידוי, שהוא צריך להציל הילדים מידו כדי שלא יתגבר עליו ויבטל הארת העוזאול שלו. ויהיה מעלתו חשובה יותר ממנו.

שלא) כד סלקין צלותין וכו': כשעולות תפלות ישראל ביום זה לפני הקב"ה, מה כתוב, והוא עבר לפניהם. הנה רוח הקודש שהוא המלכות, עבר לפניהם כש"א, ויעבור מלכם לפניהם. והוא ודאי עבר לפניהם. וישתחו ארצה שבע פעמים, רוח הקודש, שהוא המלכות, מיעט את עצמו כלפי מעלה. לז"א, ז' פעמים, אל ז' מדרגות עליונות, חג"ת נהי"מ דז"א שעליה, ומיעט עצמו כדי לכלול אותן עמו. כל אחת ואחת. עד גשתו עד אחיו, היינו לאותה מדרגה של רחמים, שהוא ז"א הנקרא אחיו של רוח הקודש, שהוא המלכות. כי בן ובת הם, לבינה. וע"כ הם אחים. ז"א נקרא בן שכתוב, בני בכורי ישראל. דהיינו ז"א שנקרא ישראל. בת היא כנסת ישראל דהיינו המלכות. רוח הקודש עשה מיעוט בעצמו עד גשתו, אל אחיו ז"א.

פירוש המלכות היתה תחילה, גדולה כמו ז"א, בסוד ב' מאורות הגדולים, אבל אז לא יכלה להשפיע לישראל. ובכדי להשפיע

(דפ"ר דף ר"ג ע"א)

רוח קודשא דר' פנחס, דשריא עלייהו. אתא ר' פנחס ונשקיה. אמר, אלמלא לא אתינא ארחא דא, אלא למשמע מלין אלין, די לי. זכאה ארחא דא דאתינא לגבך. שלד) וקב"ה הכא, א דאסתכם עמנא. ולא די אילנא חד, אלא תלת. אבל מעיינא דא, דיוקנא עלאה הוא, לגבי ההוא מעיינא דטמיר וגניז. תלת אילנין אלין, תלת ארזין אינון, דאקרון ארזי לבנון. ואינון דיוקנא דתלת אילנין רברבין, רזא דאבהן. זכאה חולקנא בההיא שעתא.

שלה) ארכינו אילנין, חד על רישיה דר' שמעון, וחד על רישיה דרבי פנחס, וחד על רישיה דר' אלעזר. אתפשטו ענפין, לכל סטר, על רישיהון דחברייא. ב בכה רבי פנחס ואמר, זכאה חולקי וזכאין עיני דחמאן כך. ולא על דידך ועל ידי חדינא בלחודייהו, אלא על רבי אלעזר ברנא קא חדינא, דחשיב איהו קמי מלכא קדישא כחד מינון. קם ונשקיה. אמר רבי ג שמעון, אלעזר קום בקיומך. ואימא לקמי מארך מלין דיליה. קם רבי אלעזר.

שלו) (* פתח ואמר ט) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו'. עמי, כמה קב"ה אבא רחמן על בנוי, ד אע"ג דחאבו גביה, כל מלוי ה ברחימו לגבייהו, ו כאבא לגבי בריה. חטי בריה לגבי אבוי, אלקי ליה, כ"כ דאלקי ליה לא תב מארחיה, נזיף ביה במלין ולא קביל. אמר אבוי, לא בעינא למעבד לברי כמה דעבדנא עד יומא. אלו אלקיה יהא חשיש ברישיה, הא כאיבא דיליה גבאי.

חלופי גרסאות

א דאסתכם עמנא מעיינא דא דיוקנא דההוא מעיינא
עלאה דטמיר וגניז תלת אילנין אלין אינון דיוקנא
דחלת אילנין רברבין רזא דאבהן. ב חדי. ג ל"ג שמעון. ד מוסיף דאיהו אע"ג. ה ל"ג ברחימו
לגבייהו. ו באבא.

מסורת הזוהר

(ח) (מיכה ו) בחקותי א צ"ב.

וירא את הנשים ואת הילדים

שלה) ארכינו אילנין חד וכו': התכופפו האילנות, אחד על ראש ר' שמעון, ואחד על ראש ר' פנחס, ואחד על ראש ר' אלעזר. ונתפשטו הענפים לכל צד על ראשיהם של החברים. בכה ר' פנחס ואמר, אשרי חלקי ואשרי עיני שראו כך. ולא על שלך ועל שלי בלבד אני שמח, אלא על ר' אלעזר בנגו אני שמח שהוא חשוב לפני המלך הקדוש כאחד ממנו. כי נתכופף אילן על ראש ר' אלעזר, כמו על ראש ר"ש ועל ראש ר' פנחס. קם ונשקו. אמר ר' שמעון, אלעזר קום על מעמדך, ואמור לפני אדונך דברים שלו. דהיינו דברי תורה. קם ר' אלעזר.

מאמר מה עשיתי לך ומה הלאיתך

שלו) פתח ואמר, עמי וכו': פו"א עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו'. עמי, כמה

הסולם

מאמר

ולהשתכלל בהם. עין הרע אינה שולטת עליהם, משום עין הטוב, ורוח הקודש, של ר' פנחס, השורה עליהם. בא ר' פנחס ונשקו לר' שמעון. אמר אם לא באתי בדרך הזה אלא לשמוע דברים אלו היה די לי. אשרי הדרך הזה שבאתי אליך.

שלד) וקב"ה הכא דאסתכם וכו': והקב"ה כאן שהסכים עמנו. ולא די שנתן לנו אילן אחד, אלא שנתן לנו שלשה אילנות. אבל מעיין הזה צורה עליונה הוא, כנגד אותו המעיין הנסתר והגנוז, שהוא בינה. שלשה אילנות אלו הם שלשה ארזים הנקראים ארזי הלבנון, והם צורת ג' אילנות גדולים, שהם סוד האבות. דהיינו חג"ת דו"א הנקראים אבות ונקראים ארזי הלבנון, משום שיוצאים מן הבינה, הנקראת לבנון. אשרי חלקנו בשעה הזיא.

(דפו"י דף ר"ג ע"א * דף ר"ג ע"ב)

אהא נזיף ביה, הא דיוקניה משתניא, מה אעביד, אלא איזיל ואתחנן לגביה, ואימא ליה מלין רכיכין, בגין דלא יתעצב.

שלז) כן בכל זינין, אזיל קב"ה בישראל. שארי עמהון ז אלקאה ולא קבילו. ה נזיף בהו, ולא קבילו. אמר קב"ה, חמינא בברי, דבגין מלקיותא דלקינא ס לון, אינון חששו ברישיהון. ווי, דהא מגו כאיבא דלהון, חשישנא אנא. דכתיב, א) בכל צרתם לו צר. נזיפנא בהו, אשתנא דיוקנא דלהון, דכתיב, ב) חשך משחור תארם לא נכרו בחצות. ווי כד אסתכלית בהו, ולא אשתמודעו. השתא, אהא מתחננא כ לגבייהו גו תחנונים. עמי מה עשיתי לך ומה הלאתיך. ברי יחידאה דיילי, חביבא דנפשאי, ד חמי מה ה עבדית לך, שליטית לך על כל בני היכלי, שליטית לך על כל מלכין דעלמא, ואי עבדית נ לך עובדין אחרנין, ענה בי, אנת הוי סהיד בי.

שלח) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור. זכר נא, הוי דכיר במטו מינך. מה יעץ השתא אית לאסתכלא, מה ה הוה עיטא דבלק על עמא קדישא ו ואורייתא לא חשיבת ליה לבלק כלום, כמה דהוה פ ללבן, דכתיב ג) ארמי אובד אבי. ז

שלט) אשורנו וגו', ציורא ודיוקנא ק דאבוי, אתרשים ביה ממש. ומהווא

מסורת הוזהר

א) (ישעיה סג) וירא קנז צ"ג. ב) (איכה ד). ז לאלקאה. ח ל"ג נזיף בהווא ולא קבילו. ט לאינון ול"ג לון. י איהי. כ לגביה. ל ל"ג חמי. מ עשיתי.

נ ל"ג לך. ס הוא. ע בדפו"י כתבו חסר כאן. פ ל"ג ללבן. צ בדפו"י כתבו חסר כאן; ג"ב שייך לפרשתשלח לך דקס"א ב' מאמר המתחיל דא עם דא. ק ל"ג דאבוי.

חלופי גרסאות

מה עשיתי לך ומה הלאתיך

אוי, כשאני מסתכל בהם ואיני מכיר אותם. עתה אהיה מתחנן לפניהם תחנונים. עמי מה עשיתי לך ומה הלאתיך. בן יחיד שלי, אהוב נפשי, ראה מה עשיתי לך. השלטתי אותך על כל בני היכלי, השלטתי אותך על כל מלכי העולם. ואם עשיתי מעשים אחרים, ענה בי. אתה תעיד בי.

שלח) עמי זכר נא וגו': עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור. זכר נא, היה זוכר, בבקשה ממך, מה יעץ. עתה יש להסתכל, מה היה עצת בלק על עם הקדוש. והתורה לא חשבה כלום על בלק, כמו שחשבה על לבן, שכתוב ארמי אובד אבי (חסר ההמשך).

מאמר ומגבעות אשורנו — ואושיט פסיעה לבר

שלט) אשורנו וגו' ציורא וכו': אשורנו וגו'. הנה הציור והצורה של אביו נרשם בו ממש

הסולם

מאמר

כמה הקב"ה הוא אב רחמן על בניו, אע"פ שחטאו אליו, כל דבריו הם באהבה להם, כאב אל בנו. חטא הבן לאביו, מכה אותו, וכל כמה שמכה אותו אינו חוזר מדרכו, גוער בו בדברים, ואינו מקבל ממנו. אמר אביו, איני רוצה לעשות לבני כמו שעשיתי עד הנה, אם אכה אותו יהיה כואב בראשו, וכאבו עלי. אהיה גוער בו, הרי צורתו משתנה, מה אעשה. אלא אלך ואתחנן לו, ואומר לו דברים רכים, כדי שלא יעצב.

שלז) כן בכל זינין וכו': כן בכל הדרכים הלך הקב"ה עם ישראל. התחיל עמהם להכותם ולא קבלו, גער בהם, ולא קבלו. אמר הקב"ה רואה אני בבני, שבשביל המכות שהכיתי אותם, הם כואבים בראשיהם. אוי, הרי את הכאב שלהם אני מרגיש. שכתוב, בכל צרתם לו צר. אגער בהם, הרי משתנה צורתם, יסכתוב, חשך משחור תארם לא נכרו בחוצות. (דפו"י דף ר"ג ע"ב)

זמנא דהוה במעהא דאמיה, מסטרא דילה, אתמתח ואשיט פסיעה לבר יתיר. ד כי מראש צורים אראנו, דא דיוקנא וציורא דאבוי ט ממש. כיון דהוה במעהא דאמיה, אשורנו, אושיט פסיעה לבר, ה ו' כגוונא דא. (שמ) ודא הוא ומגבעות אשורנו, במתיבתא עלאה, גבעת חסר א ו'. במתיבתא ב דרקיעא, ומגבעות באת ו'. ואשלים לתרין סטרין. חד, דהא האי גבעת לא אתפרשא מן ברה לעלמין, ולא שבקת ליה. וע"ד אתכליל ו' בהדה לעלם. וחד, דהא גבעה ג דלתתא ברה דאתכליל בה, אצטריך לזמנא דאתי כד ייתי מלכא משיחא, לנטלא ליה גבעת עלאה, ולאעלא ליה גו גדפהא, בגין לאתקפא ליה, ולאוקמא ד ליה בחיין עלאין, ה ומנה ו יפוק בהווא יומא משיחא דדוד.

(שמא) (ורזא דא, ד) אספרה אל חק יי' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. זמין ז אנא לומר להווא אתר דאקרי חק, ולבשרא ח ליה, ט ה' אמר אלי בני

חלופי גרסאות

ד ל"ג כי מראש צורים אראנו. ט ל"ג ממש. ת כגוונא דא ת. א מוסיף ו' רמאה דכלא ההיא עלאה דכלא. ב ל"ג דרקיעא. ג ברה דלתתא. ד ל"ג ליה. ה ומניה. ו יסיק. ז אנת. ח ל"ג ליה. ט ל"ג ה': ל"ג ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך.

מסורת הזהר

(ד) (תהלים ב) משפטים כד צ"ד.

ומגבעות אשורנו — אושיט פסיעה לבר

אמנם מתוך שנתפשט פסיעה לבר הווארך ונעשה ו' ויש לו התפשטות יותר מאבא. (שמ) ודא הוא ומגבעות וגו': וזה הוא ומגבעות אשורנו, כי אימא נקראת גבעות. ומשם עשה ז"א פסיעה לבר כנ"ל בסמוך. במתיבתא עלאה גבעת חסר ו'. במתיבתא דרקיע ומגבעות הוא באות ו'. והו' משלמת לבי צדדים, אחד, הוא על ז"א, כי גבעה הווא אינה נפרדת מן בנה, שהוא ז"א, לעולם, ואינה עוזבת אותו. וע"כ נכלל הו' עמה לעולם. ומשום זה כתוב ומגבעות עם ו'. ואחד, הוא על משיח בן דוד, כי הגבעה שלמטה, שהיא המלכות, הבן שנכלל בה, שהוא משיח בן דוד, לעתיד לבא כשיבא מלך המשיח, צריך לקחת אותו גבעה העליונה, שהיא בינה, ולהכניסו תוך כנפיה, כדי לחזק אותו ולהעמידו בחיים העליונים של הבינה. וממנה יצא באותו יום, משיח בן דוד, ועליו רומזת הו' של ומגבעות. (שמא) ורזא דא אספרה וגו': וסוד זה הוא, אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. שפירושו, עתיד אני לומר למקום הזה שנקרא חק, שהוא המלכות, ולבשרו, הויה, שהוא בינה, אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, כי המלכות עלתה והלבישה

פאמר

הסולם

ממש. ומאותו זמן שהיה במעי אמו, מצדה, נתפשט והושיט פסיעה יותר לחוץ. ומפרש, כי מראש צורים אראנו, זהו צורה וציור של אביו ממש. כיון שהיה במעי אמו. אשורנו, אושיט פסיעה לחוץ. ו' כעין זה. פירושו, דורש את הכתוב על ישראל של מעלה, שהוא ז"א. שצורתו הוא כמו אבא ממש. שהיא חכמה דימין דהיינו או"א עלאין, שה"ס חסדים מכוסים. וז"ש, כי מראש צורים אראנו. דא דיוקנא וציורא דאבוי ממש, דהיינו חסדים מכוסים מחכמה. כמו או"א עלאין, שהי' יוצא מאויר שלהם לעולם (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) כיון דהוה במעהא דאמיה. היינו שנכלל בבינה והוציא שם ג' קוין, בסוד תלת מחד נפקי וכו' (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) או אשורנו. שהוא מלשון תמוך אשורי, דהיינו פסיעות, שפירושו אושיט פסיעה לבר, דהיינו שעושה פסיעה לחוץ מגבול אביו, והחכמה מתגלה בו, ופסיעה זו הי"ס המלכות המחוברת עם ז"א. שבמלכות זו מתגלה החכמה. ו' כגוונא דא. הו' הוא כעין זה, שניכר בו הפסיעה וההתפשטות לחוץ. כי מצד צורת אבא היה ז"א צריך להיות ו', כי אבא הוא ו' כנודע. (דפו"י דף ר"ג ע"ב)

אתה אני היום ילדתיך. • בההוא יומא ממש, כ יפיק ליה ג ההוא חק מתחות
גדפהא, בכמה חיין, בכמה עטרין, בכמה ברכאן, כדקא יאות.
שמב) וההוא חק לא מ ישתאר בלחודוי, יתכליל ביה משיחא אחרא בריה
דיוסף, ותמן יתקף, ולא באתר אחרא. ובגין דאיהו גבעה תתאה, דלית בה
חיין, ימות משיח דא, ויתקטל, ויהא ג מית עד דתלקוט חיין ס גבעה דא, ע מההיא
גבעה עלאה, ויקום.

שמג) ובג"כ, במתיבתא דרקייעא ומגבעות שלים באות ו, על תרין
סטרין פ אליו. אבל במתיבתא עלאה, חסר, בלא ו, לאחזאה מלה דלית בה
קושיא וספק. הן עם לבדד ישכון, ביתודא, בלא ערבוביא אחרא.

שמד) כל יחודא שלים, הכא איהו. יי אלהינו יי. דהא רזא דיליה, מראש
צורים איהו, ואתיחד ברישא, בגזעא ושבילא. יי: דא רישא עלאה, אורא
חלופי גרסאות

• ההוא. כ אפיק. ל ל"ג ההוא חק. מ אשתאר. נ מוסיף מית זמנא. ס דא גבעה. ע ל"ג מההיא
גבעה עלאה. פ מוסיף אליו כתיב.

הסולם ומגבעות אשורנו — אושיט פסיעה לבר
פאמר
והלבישה את הבינה, והוציאה למשיח בן דוד
מבחינת הבינה ממש, וע"כ, ביום ההוא ממש,
שהוא בינה, מוציא אותו חק ההוא, שהוא
מלכות, מתחת כנפיה, של הבינה, בכמה חיים,
בכמה עטרות, בכמה ברכות כראוי. פירוש
כי המשיח הוא בן המלכות. וא"כ איך אמר,
הויה אמר אלי בני אתה וגוי, שמשמע שהוא
בן הבינה. אלא הפירוש הוא שהמלכות עם
בנה משיח בן דוד עלו שניהם לבינה והמשיח
נכלל באורות הבינה, והוא יצא אמנם מן
המלכות, אבל נחשב כאילו יצא מן הבינה
להיותה במקום בינה.
שמב) וההוא חק לא וכו': חק ההוא,
שהוא מלכות, לא ישאר לבדו אחר שיצא ממנו
משיח בן דוד. כי אז יתכלל בו, בהמלכות,
משיח אחר, שהוא משיח בן יוסף, ושם,
במלכות יתחוק, ולא במקום אחר, דהיינו לא
בבינה כמו משיח בן דוד, ומשום שהוא גבעה
תתאה, דהיינו המלכות, שאין בה חיים, כי
המלכות אין לה מעצמה כלום אלא מה שנותן
לה ז"א, שממשיך מן הבינה ונותן אל המלכות.
וכיון שמשיח בן יוסף נתדבק רק במלכות
בלבדה, ולא בשום מקום אחר, ע"כ ימות
משיח הזה, ויהרג, כי המלכות מצד עצמה אין
לה כלום מה לתת לו, ויהיה מת עד שגבעה
זו, המלכות, תלקט חיים מגבעה עליונה, שהיא
בינה, ותשפיע למשיח בן יוסף מן אורות
הבינה, ואז יקום משיח בן יוסף לתחיה.
שמג) ובג"כ במתיבתא דרקייע וכו':
ומשום זה במתיבתא דרקייע, המלה ומגבעות

מאמר רישא גזעא ושבילא

שמד) כל יחודא שלים וכו': כל יחוד
השלם כאן הוא בהשמות, ה' אלקינו ה', כי
הסוד שלו, מראש צורים הוא, שהוא אבא
עלאה, ונתיחד בראש וגזע ושביל. הויה, זה
הוא ראש העליון אירי העולה. דהיינו ראש
צורים

(דברי דף ר"ג ע"ב)

דסלקא. אלהינו: דא גזעא, דאתמר (ה) גזע ישי. יי: דא שבילא דלתתא. ועל רזא דא אתיחד ז ביה כדקא יאות. ובגין דאתמתח ביה שבילא אצטריך. ק רזא דאתגזר בתרי מתיבתא.

שמה) זכאה חולקך רבי ר שמעון, דזכית למלין עלאין דמאריך, ג ומאריך אתרעי ש בך, כמה שיעורא דמתיחן דשבילא דא בשיעורא עלאה, דרישא (* וגזעא ושבילא, ואתלבשן במתיחו דא. וע"ד מתיחו ת דא, שיעורא דשית סטרין. וכלא אתיחד בהאי א את, ובג"כ, לבדד ישכון כדקא יאות.

שמו) ובגוים לא יתחשב, ישראל אית לון כתב ולשון. ובכל את, יכלין לאסתכלא בדיוקנא וציורא כדקא יאות. אבל בגוים ב עכ"ם, לא יתחשב. רזא דנא, בגין דלית לון כתב ולשון, ולית לון לאסתכלא ולמנדע כלום, דהא ו הבל המה מעשה תעותעים. ולא יתחשב רזא דנא במחשבה ובאסתכלותא דלהון, הואיל ולית לון כתב. זכאין אינון ישראל.

שמו) מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. ג ההוא נקודה עלאה, רישע וגזעא ושבילא, בטמירו איהו, ולא קיימא לשאלא לבר. אבל ד משעתא דשארי לאתבנאה, ולמעבד היכלא ברעותיה, ה ואקרי מ"י, שארי לאתבנאה, דיוקנא, דיליה ממש. אפיק נוקבא דיליה, בדיוקנא דאמיה.

חלופי גרסאות

צ ל"ג ביה. ק בדפו"י כתבו כאן חסר. ר ל"ג ומאריך. ש ל"ג בך. ת דאחד; ה'; דא. א אח; מוסיף את ד אחד. ב ל"ג עכ"ם. ג מוסיף מי ההוא. ד בשעתא. ה אקרי.

מסורת הזוהר

(ה) (ישעיה יא) לך צג צ"ב. ו (ירמיה י) וישלח עוו צ"ג ר"ז ת"ס קד.

רישא גזעא ושבילא

מצוירתו, ע"פ צורות העליונות, ואין להם להסתכל ולדעת כלום, בצורת הכתב שלהם, כי הבל המה מעשה תעותעים, כי כתב ולשון שלהם הם רק הסכמיות, שבני אדם הסכימו על צורה ולשון הזו. ולא יתחשב סוד זה במחשבה ובהסתכלות שלהם על צורות אותיותיהם, משום שאין להם כתב. אשרי הם ישראל.

שמו) מי מנה עפר וגו': מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. נקודה היא העליונה שהיא או"א עלאין, הראש והגזע והשביל שלה שהם רת"ס, דהיינו חב"ד חג"ת נה"י, היא בסתר, ואינו עומדת לשאלה לחוץ. כי באו"א, אין ה' יוצאת מאויר, אבל משעה שהתחילה להבנות ולעשות היכל ברצונה, שנקראת מ"י שהוא ישו"ת, התחיל להבנות צורה שלו, של או"א, ממש, שהוא ד"א שיש לו צורת אבא, שהוא או"א עלאין (כנ"ל אות שלי"ט) ואח"כ הוציא הנוקבא שלו, דהיינו המלכות, בצורה של אמא, שהיא ישו"ת, שהיא בינה.

הסולם

מאמר

צורים, שהוא אבא שה"ס אורא דכ"א. אלקיננו, זה הגזע, שנאמר גזע ישי. דהיינו, בינה, שה"ס ומגבעות כנ"ל. הויה, זהו שביל התחתון, שהוא ד"א, דהיינו ו' שעליה נאמר אשורנו, בסוד פטיעה לבר, כנ"ל בסמוך. ועל סוד זה נתיחד בו כראוי, ומשום שנתפשט בו, בהו' השביל, בסוד פטיעה לבר, צריך (חסר ההמשך) הסוד שנחתך ב' מתיבתות.

שמה) זכאה חולקך רבי וכו': אשרי חלקך ר"ש, שזכית לדברים עליונים של רבונך, ורבונך רצה בך. כמה השיעור של התפשטות השביל הזה בשיעור עליון, בראש וגזע ובשביל, ונתלבשו בהתפשטות הזה. וע"כ התפשטות הא' הוא שיעור של ו' קצוות, והכל נתיחד באות הזו, משום זה לבדד ישכון כראוי. (משום שחסר ההתחלה אין לפרשו).

שמו) ובגוים לא יתחשב: ישראל יש להם כתב ולשון, ובכל אות יכולים להסתכל בצורה וציור כראוי, להבין סודות העליונים שבהם, אבל בגוים לא יתחשב, סוד הזה, משום שאין להם כתב ולשון מקורית שיהיו

(דפו"י דף ר"ג ע"ב *) דף ר"ד ע"א)

שמח) מאי מי. דא רישא ^ו וגזעא ^ז ושבילא. ^ח ואתפשט לאתבנאה בפשיטו
 דחד היכלא, לתרין סטרין באני. ואע"ג דאפיק לישראל, דאיהו ^ט ו', אוף הכי
 אפיק לנוקבא דיליה כחדא, ואזמנה לגביה. מנה, כד"א ^י וימן להם המלך
^{יא} ומשלוח מנות. יהב ליה נבזבזא רב ויקרא, ואפיק ^{יב} לה כחדא מניה. בההוא
 פשיטו ^{יג} דאתפשט אפיק תרווייהו ^{יד} כחדא, בשעתא חדא.

שמט) ומספר את רובע ישראל, רובע ישראל ^{טו} רזא דא בגינך ר' אתמסר,
 זכאה חולקך. רובע ישראל, רביעית, מן מדידו דישראל, איהו ברית. אמאי אקרי
 רובע. אלא שיעורא דגופא ארבע בריתות ^{טז} הוי בשיעורא דיליה. וברית רובע
 איהו בשיעורא דמדידו דגופא. כלא אפיק מי. ^{טז}

שנ) ר"א הוה אזיל למחמי לר' יוסי חמוי, ור' אבא וחברוי אזלו עמיה.
 פתח ר' אלעזר ואמר, ^{טז} י"י בקר ^{יז} תשמע קולי וגו'. י"י בקר ^{יח} מאי בקר. אלא

חלופי גרסאות

ז) (דניאל א) בשלח כב צ"ע. ח) (אסתר ט).
 ט) (תהלים ה) בא לט צ"ח.
 ו' ל"ג וגזעא ושבילא. ז' מוסיף ושבילא י'. ח' ל"ג
 ואתפשט. ט' י'. י' ליה. כ' דאתפשטי. ל' מוסיף כחדא
 כגוונא דא [דא"ר] פשיט להכא ולהכא אפיק
 ברא וברתא ברענא חדא וע"ד שמים [וארץ] ברענא חדא אתבריאו כחדא. מ' אתמסר בגינך
 רזא דא זכאה חולקך ר'. נ' הוה דיליה ול"ג בשיעורא. ס' בדפווי כתבו ע"כ. ע' ל"ג מן ר'
 אלעזר עד פתח. פ' ל"ג מן תשמע עד מאי. צ' מוסיף מאי בקר תשמע קולי ה' בקר לא דא.

מסורת הזהר

רישא גזעא ושבילא

הגוף, הכל הוציא מו, שהיא בינה. וע"כ אומר,
 מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל.
 כי מו, האצילה הכל.
 פירוש קו האמצעי נקרא גוף, וגי' קוין יש
 בקו אמצעי שהוא ז"א, קו ימין הוא חכמה
 חסד ונצח. וקו שמאל הוא בינה גבורה והוד.
 וקו האמצעי הוא, כתר דעת ת"ת יסוד. הרי
 שבגוף שהוא קו אמצעי, יש בו ד' ספירות
 כדתי"י, ונמצא שיסוד הוא חלק רביעי של קו
 האמצעי. וז"ש, שיעורא דגופא, ד' בריתות
 הוי בשיעורא דיליה. כלומר שיש לשער
 במדידת הגוף ד' בריתות, דהיינו ד' פעמים
 כמדת הברית, שהם ד' ספירות כדתי"י. ונמצא
 הברית, שהוא יסוד, רובע הגוף. וע"כ אומר
 הכתוב רובע ישראל על היסוד.

מאמר ה' בקר תשמע קולי

שנ) ר"א הוה אזיל וכו': ר' אלעזר היה
 הולך לראות את ר' יוסי חמיו. ור' אבא
 והחברים הלכו עמו. פתח ר' אלעזר ואמר.
 ה' בקר תשמע קולי וגו'. ה' בקר, מהו בקר.
 ומשיב, אלא זהו בקר של אברהם, שהוא חסד,
 שנתעורר בעולם. שכתוב, וישכם אברהם
 בבקר

מאמר

הסולם

שמח) מאי מ"י דא וכו': מהו מ"י. זה
 ראש וגזע ושביל דהיינו ראש תוך סוף, שהם
 חב"ד חג"ת נה"י של ישו"ת, שנתפשט
 להבנות בהתפשטות היכל אחד, לב' צדדים
 בנה, לז"א ולמלכות. שאע"פ שהוציא את
 ישראל, שהוא ו' ז"א, הוציא ג"כ את הנוקבא
 שלו ביחד והזמינה אליו. מי מנה, פירושו
 כש"א וימן להם המלך. וכן ומשלוח מנות
 דהיינו שמ"י, שהוא ישו"ת, נתן לו, לז"א,
 מתנה רבה ויקרה, שהיא המלכות, והוציאה
 עמו יחד. באותו התפשטות שנתפשט, הוציא
 שניהם יחד, בשעה אחת. פירוש. שהבינה
 הוציאה את זו"ן בבת אחת. ושיעור הכתוב,
 הוא, מי בינה שהוא ישו"ת, מנה נתנה מתנה
 רבה שהיא עפר דהיינו מלכות הנקרא עפר.
 ליעקב שהוא ז"א הנקרא יעקב.

שמט) ומספר את רובע ישראל: הסוד
 של רובע ישראל נמסר בשבילך רבי, אשרי
 חלקך. רובע ישראל, פירושו רביעית ממדת
 ישראל, שהוא ז"א, שנקרא ישראל, שהוא
 ברית, דהיינו יסוד דז"א, ולמה נקרא רובע.
 משום ששיעור הגוף, ארבעה בריתות יש
 בשיעור שלו. וברית הוא רובע בשיעור מדידת
 (דפווי דף ר"ד ע"א)

דא בקר דאברהם, דאתער ק בעלמא. דכתיב, וישכם אברהם בבקר. דהא כד אתי צפרא, ההוא בקר אתער בעלמא, והוא עידן רעוא לכלא, ולמענד טיבו לכל עלמא, לזכאין ולחייבין. וכדין עידן צלותא הוא, למצלי קמי מלכא קדישא. שנא) וע"ד, בשעתא דאתי צפרא, כל אינון אסירי מלכא, אשכחו נייחא, עידן צלותא איהו עלייהו. וכ"ש אינון דתייבין בתויבתא, ובעאן בעותהון לקמי מלכא קדישא. בגין, דהאי שעתא, חד ממנא נפיק לסטר דרום, ורפאל שמיא, וכל זיני אסוותא בידוי. ומסטר דרום, נפק חד רוחא, ומטי לגבי ההוא ש ממנא, דממנא על אסוותא. וכד מטי צלותא לקמי קב"ה, פקיד לבי דינא דיליה, דלא יפתחון בדינא, בגין דחיים בידא דקב"ה, ולא בידיהון.

שנב) ומגו דאיהו עידן רעוא, ת בעא קב"ה זכותא דההוא ב"ה, אי ישתכח א בצלותא, או דאיהו מאריה דתיובתא, חס עליה. בההיא שעתא קל צפרין ב דמקננן אשתמעו, דכתיב ו אשר שם צפרים יקננו. ואינון צפרין אודאן ומשבחן לקב"ה. וההוא אילת השחר אתער בעלמא ואמר, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. כדין ההוא ממנא נפיק, ועביד כל מה דאתפקד.

שנג) ואי תימא דיני אסוותא בידוי כמה דאמרן. לאו הכי. דהא אסוותא לא הוי, אלא בידוי דמלכא קדישא. אבל בשעתא דפקיד קב"ה אסוותא לההוא בר נש, איהו נפיק, וכל אינון מקטרגין ג דממנן על מרעין בישין, דחלין מניה.

מסורת הזהר

י) (בראשית כב) ויצא קמה צ"א. כ) (תהלים קד) ויצא קלד צ"ב. ז) (תהלים לא) ב"א רעט צ"ג.

חלופי גרסאות

ק ל"ג מן בעלמא עד בעלמא. ר ל"ג ורפאל שמיא. ש מוסיף ממנא ורפאל שמיא ההוא. ת דבעא. א מוסיף בצלותא יאות ואי לא חשיב ליה בשוגג ר' יאות; ואי לא חשיב ליה דאיהו מאריה דתיובתא וחס. ב דמתקנו. ג ממנו.

מאמר

הסולם

ה' בקר תשמע קולי

שלו, שלא יפתחו בדין. משום שחיים הוא בידי הקב"ה ולא בידיהם.

שנב) ומגו דאיהו עידן וכו': ומשום שהוא עת רצון, מבקש הקב"ה זכות על האדם, ואם נמצא בתפלה, או שהוא בעל תשובה, הוא מרחם עליו. ובאותה שעה נשמע קול צפרים המקננים, שכתוב אשר שם צפרים יקננו, כי אלו הצפרים מודות ומשבחות להקב"ה. ואותה אילת השחר התעוררה בעולם ואמרה, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. אז יוצא אותו הממונה על הרפואה ועושה כל מה שנצטווה. שנג) ואי תימא דיני וכו': ואם תאמר שמיני הרפואה הם בידיו של אותו הממונה כמו שאמרנו, אינו כן, כי הרפואה איננה אלא בידיו של המלך הקדוש. אבל כשעה שהקב"ה מצוה רפואה על אותו אדם, הממונה

בבקר. כי כשבא הבקר, אותו בקר, שהוא חסד, נתעורר בעולם, והוא עת רצון לכל, ולעשות חסד לכל העולם לצדיקים ולרשעים. ואז עת תפלה היא להתפלל לפני המלך הקדוש.

שנא) וע"ד בשעתא דאתי וכו': וע"כ בשעה שבא הבקר, כל אלו אסירי המלך, דהיינו החוטאים האסורים בכבלי החטא, מוצאים מנוחה, ועת תפלה היא עליהם. וכל שכן אלו החוזרים בתשובה, ומבקשים בקשתם לפני המלך הקדוש, משום שבשעה ההיא, ממונה אחד יוצא לצד דרום, שהיא החסד, ורפאל שמו, וכל מיני רפואות בידו. ומצד דרום, שהוא חסד, יוצא רוח אחד ומגיע לאותו הממונה על הרפואה, שהוא רפאל, וכשמגיעה התפלה לפני הקב"ה, הוא מצוה על בית הדין (דפו"י דף ר"ד ע"א)

כדין ההוא רוחא דקא ד נסע מסטרא דדרום, אושיט ליה לההוא ב"נ, והא אסוותא אשתכח, ה וכלא בידוי דקב"ה.

שנד) וע"ד כתיב, י"י בקר תשמע קולי. ו ולא כתיב י"י תשמע קולי. אלא לגבי בקר דאברהם ה קאמר. ה בקר אערך לך ו ואצפה. תרי בקר אמאי. אלא חד בקר דאברהם. וחד בקר דיוסף. דכתיב ו הבקר אור, ומתרגמינן צפרא (*). נהיר, נהיר ודאי. אערך לך ואצפה, אערך לך מהו. ואלא אסדר לך בוצינא דילך. ו לאדלקא. כד"א ו ערכתי נר למשיחי. ולגבי בקר דיוסף קאמר, דההוא סדורא. דבוצינא דיליה הוא.

שנה) ואצפה, מהו ואצפה. ה הא כל בני עלמא מצפאן ומחכאן לטיבו דקב"ה, ואפילו בעירי דחקלא, ומה שבחא דדוד יתיר מכל בני עלמא. אלא, מלה דא נ שאילנא, והכי אמרו לי, ואיהי מלה קשוט דאתי מרחיק. נהורא. קדמאה דברא קב"ה, הוה נהיר עד דלא הוה יכלין עלמין למסבליה. מה עבד קב"ה, עבד נהורא לנהוריה, לאתלבשא דא בדא. וכן כל שאר נהורין, עד דעלמין כלהו אתקיימו בקיומיהו, ויכלין למסבל.

שנו) ובג"כ אתפשטו דרגין, ואתלבשו נהורין, ואינון אקרון כנפים. עלאין, עד דמטו להאי בקר דיוסף, ואיהו נטיל כל נהורין עלאין, ומגו דכל נהורין עלאין ביה תליין, זיויה סליק מסייפי עלמא עד סייפי עלמא דלעילא,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ה) (שם ה). ו (בראשית מד) מקץ סא צ"ד. ו נקט. ה ל"ג וכלא. ו ל"ג מן ולא עד אלא. ז מוסיף. בבוקר תשמע. ח ל"ג קאמר. ט ל"ג ואצפה. י נהר. נהר. כ ל"ג אלא. ל לאדבקא. מ ל"ג מן הא עד אלא. נ אוקמיה.

מאמר

הסולם

ה' בקר תשמע קולי

הממונה יוצא, וכל המקטריגים הממונים על מחלות רעות מפחדים ממנו. או אותו הרוח הנוסע מצד דרום. שהוא רוח החסד, מושיט החסד אל האדם, והנה נמצאת הרפואה. אבל הכל הוא ביד הקב"ה.

שנד) וע"ד כתיב ה' וגו': וע"כ כתוב, ה' בקר תשמע קולי, ולא כתוב, ה' תשמע קולי. כי אל בקר של אברהם אומר. בקר אערך לך ואצפה. שואל, ב' בקר למה. ומשיב, אלא בקר אחד הוא של אברהם, שהוא חסד. ובקר אחד הוא של יוסף, שכתוב, הבקר אור ומתרגמינן, צפרא נהיר. דהיינו מאיר, שהוא מאיר ודאי. וההפרש הוא כי בוקרו של אברהם, הוא חסד מכוסה מחכמה. ובקרו של יוסף, הוא חסד מגולה בהארת החכמה. אערך לך ואצפה. מהו אערך לך. אלא אערך לך הנר שלך להדליק, היינו כש"א. ערכתי נר למשיחי. וזה אומר לבוקרו של יוסף, כי העריכה של הנר היא שלו.

שנא) מהו ואצפה, הרי כל בני העולם מצפים ומחכים לחסד של הקב"ה, ואפילו בהמות. השדה, ומה האבח של דוד יותר מכל בני העולם. ומשיב, אלא דבר זה שאלתי, וכך אמרו לי, והוא דבר אמת הבא מרחוק. שה"ס החכמה. כמ"ש אמרתי אחכמה והיא רחוקה. אור הראשון שברא הקב"ה היה מאיר עד שלא יכלו העולמות לסבלו. מה עשה הקב"ה עשה אור לאורו שיתלבשו זה בזה, וכן כל שאר האורות, שכל מדרגה עליונה מתלבשת במדרגה תחתונה ממנה. עד שהעולמות כולם עומדים בקיומם ויכולים לסבל.

שנו) ובג"כ אתפשטו דרגין וכו': ומשום זה נתפשטו המדרגות ונתלבשו האורות. ואלו הלבושים שהתחתון מלביש העליון נקראים כנפים עליונות, עד שמגיעים לבקר הזה של יוסף, והוא לוקח כל האורות העליונים. כי היסוד הוא כולל של כל האורות שלמעלה ממנו, ומתוך שכל האורות העליונים תלויים בו, זיוו עולה מסוף העולם עד סוף העולם.

שנה) ואצפה, מהו ואצפה כו': אומר, ואצפה (דפ"י דף ר"ד ע"א *) דף ר"ד ע"ב)

עד ^ט דעלמין דלתתא ^ו לא יכלין למסבל. אתא דוד ואתקן ^פ האי בוצינא, חופאה להאי בקר דיוסף, לאתחפאה ^ז ביה, ולקיימא עלמין ^ק דלתתא, בסדורא דבוצינא דא ^ר ועל דא כתיב, בקר אערך לך ואצפה. כד"א, ^ט ויצפהו זהב טהור. ובגין דהוא בוצינא ^ש דודד אייהי, ובה תלייא, אמר דאיהו ליהוי חופאה להאי בקר. אתא רבי אבא ונשקיה, אמר אלמלא לא נפקנא בארחא, אלא למשמע מלה דא דיי. (שנז) עד דהו אזלי, הא יונה חד מטא לגבי רבי אלעזר. שריאת, וקא מצפצפא קמיה. אמר רבי אלעזר, יונה כשרה ^ח מהימנת הוית תדיר בשליחותיך, זילי ואימא ליה, הא חבריאי אתאן לגבך, ואנא עמהון. ונסא יתרחיש ליה לתלתא יומין, ולא ינפול עליה דחילו, דהא בחדוה אנן אזלין לגביה. אתיב זמנא אחרא ואמר, לא חדינא סגיא, ובאיש ^א בעיני סגי, על חד רמונא מליא דאתיהיב תחותיה, ויוסי שמיה. אזלת ההיא יונה מקמיה, ואינון חבריאי אזלו.

חלופי גרסאות

ט עלמין. ו ולא. פ ל"ג האי בוצינא. צ ל"ג ביה. ק ל"ג דלתתא. ר ודא דכתיב. ש דוד ביה תליא ו ל"ג אייהי. ת ל"ג מהימנת. א בעינוי.

מסורת הוזהר

(שמות לז).

ה' בקר תשמע קולי

הסולם

מאמר

לא יושפע למטה. וז"ש אתא דוד ואתקן האי בוצינא חופאה להאי בקר דיוסף, לאתחפאה ביה, דהיינו שאור החכמה שביסוד יתכסה בספירת המלכות הנקראת גר, באפן, שלא יאיר כלום ממעלה למטה. ולקיימא עלמין דלתתא, שאז יוכלו כל העולמות לקבל שפע מן המלכות ויתקיימו. וע"ר כתיב, בקר אערך לך, דהיינו שיסדר שאור החכמה שביסוד יאיר ממטה למעלה, ובוה ואצפה, שהוא לשון כיסוי כש"א ויצפהו וגו'. שהמלכות תצפה ותכסה אור הזה שלא יתפשט ממעלה למטה. המלה אערך לך, סובבת על סדר ההארה, שהוא ממטה למעלה והמלה אצפה, סובבת על הכיסוי ועל מניעת האור, שלא יאיר ממעלה למטה

מאמר בריה דר' יוסי דפקיעין

(שנז) עך דהו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, הגיעה יונה אחת אל ר' אלעזר, חנתה, וצפצפה לפניו. אמר ר' אלעזר, יונה כשרה, נאמנת את תמיד בשליחותך, לכי ואמרי לו, לר' יוסי חמיה, הרי החברים באים אליך, ואני עמהם. ונס יקרה לו לגי ימים ולא יפול עליו פחד, כי בשמחה אנו הולכים אליו. השיב פעם אחרת ואמר, איני שמח הרבה. כי רע בעיני הרבה, על רמוז מלא אחד, שניתן

שלמעלה, עד שהעולמות שלמטה זמנו אינם יכולים, לסבול. בא דוד, והתקין אותו הנר, שהוא כיסוי לאותו בקר של יוסף, שיתכסה בו, לקיים העולמות שלמטה בסדר של נר הזה. וע"כ כתוב בקר אערך לך ואצפה. כש"א ויצפהו זהב טהור. ומשום שאותו הנר, של דוד הוא, שהוא מרכבה למלכות ותלוי בה אמר, שהוא יהיה כיסוי על בקר הזה של יוסף. בא ר' אבא ונשקו, אמר, אם לא יצאתי בדרך אלא לשמוע דבר זה, די לי.

פירושו. כבר ידעת שבקר של יוסף ה"ס חכמה וחסדים (כנ"ל אות שנ"ד) והוא מטעם שהיסוד כולל כל אורות שלמעלה ממנו, וז"ש, אתפשטו דרגין וכו' ואיהו נטיל כל נהורין עלאין ומגו דכל נהורין וכו' זיויה פליק מסייפי עלמא וכו'. כיון שהיסוד כולל כל האורות שהם חכמה וחסדים היה מאיר למעלה מסוף העולם עד סופו. אמנם לא היה יכול להשפיע למטה ממנו. כי אור החכמה אינו מושפע ממעלה למטה, (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת ע"ש) וז"ש, עד דעלמין דלתתא לא יכיל למסבל, שאינם יכולים לסבול שהאור שלו יתפשט ממעלה למטה, כי אז מתרבים בו הדינים כנודע. ע"כ היו צריכים לתקן המלכות שה"ס נקבה המאירה רק ממטה למעלה, ורק היא היתה יכולה להבטיח שאור החכמה שביסוד (דפו"י דף ר"ד ע"ב)

שנח) אמר רבי אבא לר' אלעזר, מאי האי, תוהנא סגי, ממה דחמינא. א"ל, יונה דא אתאת לגבאי בשליחותיה דרבי יוסי חמי, דאיהו בבי מרעיה, וידענא מהאי יונה דאשתזיב, וחלופא אתייהיב עליה ואתסי. שנט) עד דהוו אזלו, הא עורבא חד קאים לקמייהו, קרא בחילא, ומצפצפא צפצופא סגי. אמר רבי אלעזר, להכי את ב קיימא, ולהכי ג אנת מתקן, זיל לארחך, דהא ידענא. אמר ר' אלעזר, חברייא ניזיל ונגמול חסד לרמונא, דהוה מליא מכלא, ורבי יוסי ד דפקיעין שמיה איהו, דהא אסתלק מעלמא דין, ולית מאן דחזי לאשתדלא ביה, ואיהו קרב לגבן. שס) סטו מארחא, ואזלו לתמן. כיון דחמו לון כל בני מאתא, נפקו לגבייהו. ואעלו תמן בבי רבי יוסי דפקיעין, ה אינון חברייא אלין. ברא זעירא הוה ליה לרבי יוסי, ולא שביק לבר נש דימטי לערסא דאבוי, בתר דמית. אלא הוא בלחודוי הוה סמיק ליה, ובכי עליה, פומיה בפומיה מתדבקא. שסא) פתח ההוא ינוקא ואמר, מאריה דעלמא, כתיב באורייתא, (9) כי יקרא קן צפור לפניך וגו', שלח תשלח את האם וגו'. הוה געי ההוא ינוקא ובכי, אמר, מאריה דעלמא, קיים מלה דא דאורייתא, תרין בנין הוינא מאבא ואמי, אנא ואחתי זעירתא מנאי. הוה לך למיסב לן, ולקיימא מלה דאורייתא. ואי תימא מאריה דעלמא, אם כתיב, ו ולא אב, ז הא הכא כולא הוא, אבא ואמא. ח אימא מיתת, ונסיבת לה מעל בנין. השתא אבא דהוי חפי עלן, אנסיב מעל

מסורת הוהר

(9) (דברים כב) ויצא צו צ"ט ז"ח עז ט"א שמו" ט"ב ש"א תק"ח קב ט"א ש"י.

חלופי גרסאות

ב אנת. ג את ; אנא. ד שמיה דפקיעין. ה ל"ג אינון. ו ולא אבא. ז כלא אבא ואמא ; לא כלא הוא אבא ואמא. ח אימא.

מאמר

הסולם

בריה דר' יוסי דפקיעין

הוא שמו, כי נסתלק מן עולם הזה, ואין מי שראוי להשתדל בו. והוא קרוב אלינו. שס) סטו מארחא ואזלו וכו' : נטו מן הדרך והלכו שמה. כיון שראו אותם, כל בני העיר יצאו לקראתם, והחברים האלו נכנסו שמה בבית ר' יוסי דפקיעין, בן קטן היה לו לר' יוסי, ולא נתן שום בן אדם שיקרב אל המטה של אביו אחר שמת. אלא הוא לבדו היה עומד סמוך לו, ובכה עליו, ונתדבקו פיו בפיו. שסא) פתח ההוא ינוקא וכו' : פתח אותו הילד ואמר, רבון העולם, כתוב בתורה, כי יקרא קן צפור לפניך וגו', שלח תשלח את האם וגו'. היה צועק הילד ובוכה, אמר, רבוננו של עולם, תקיים דבר זה שבתורה, שני בנינו היינו מאבי ואמי, אני ואחתי הקטנה ממני

שניתן תחתיו. דהיינו שמת במקומו. ושמו יוסי. הלכה אותה היונה מפניו. והחברים הלכו. שנח) אמר ר' אבא וכו' : אר"א לר' אלעזר, מה זו פליאה הגדולה שראיתי. א"ל, יונה זו באה אלי בשליחות מר' יוסי חמי, שהוא בבית חליו. וידעתי מאותה היונה שכבר ניצל, וחלוף ניתן עליו, כלומר שאדם אחר ניתן שימות במקומו, והוא נרפא. שנט) עד דהוו אזלו וכו' : בעוד שהיו הולכים, הנה עורב אחד עמד לפניהם, קרא בכח וצפצף צפצוף גדול. אמר רבי אלעזר, לכך אתה עומד, ולכך אתה מתוקן, דהיינו שיבשר בשורות רעות, לך לדרכך, שכבר ידעתי. אמר ר' אלעזר גלך ונגמול חסד לרמון שהיה מלא מכל, ורבי יוסי דפקיעין (דפו"י דף ר"ד ע"ב)

בנין, אן דינא דאורייתא. בכו ר' אלעזר וחברייא, ^ט לקבל בכיה וגעו דההוא ינוקא.

שסב) פתח ר' אלעזר ואמר, ^ז שמים לרום וארץ לעומק וגו'. עד דהוה אמר ר' אלעזר קרא דא, הוה עמודא דאשא פסיק בינייהו, וההוא ינוקא הוה דביק בפומיה דאבוי, ולא הוה מתפרשאן. א"ר אלעזר, או בעי קב"ה למרחש ניסא, או בעי דלא ישתדל בר נש אחרא עליה, אבל על מלין דההוא ינוקא ודמעוי, לא יכילנא למסבל.

שסג) עד דהוה יתבין, שמעו חד קלא, דהוה * אמר, זכאה אנת רבי יוסי, דמלין דהאי גדיא זעירא, ודמעוי, סליקו לגבי כרסייא דמלכא קדישא, ודנו דינא, ותליסר בני נשא אזמין קב"ה למלאך המות בגינך, והא עשרין ותרין שנין אוסיפו לך, עד דתוליה אורייתא, להאי גדיא שלימא, חביבא קמי קב"ה.

שסד) קמו ר' אלעזר וחברייא, ולא שבקו לבר נש למיקם בביתא, מיד חמו ההוא עמודא דאשא דסליק, ור' יוסי פתח עינוי, וההוא ינוקא דביק פומיה בפומיה. א"ר אלעזר, זכאה חולקנא דחמינא תחיית המתים, עינא בעינא. קריבו לגביה, והוה ההוא ינוקא נאים, כמה דגוע מהאי עלמא, אמרו זכאה חולקך רבי יוסי, ובריך רחמנא דארחיש לך ניסא, על געיא ובכייא דבנך, ובמלוי, דהכי דחיק במלין שפירין לתרע שמיא, במלוי ובדמעוי אוסיפו לך חיון.

חלופי גרסאות

^ט לקל. י ההוא ינוקא (לא) יכילנא לסבלא מלין (ודמעוי). כ ידעין.

מסורת הוזהר

ז (משלי כה).

בריה דר' יוסי דפקיעין

הסולם

מאמר

יושבים שמעו קול אחד שהיה אומר, אשרי אתה ר' יוסי שהדיבורים של אותו גדי הקטן, ודמעותיו, עלו אל הכסא של מלך הקדוש, ודנו הדין, וי"ג בני אדם הזמין הקב"ה בשבילך למלאך המות, לפדות אותך, והנה עשרים ושנים שנה הוסיפו לך עד שתלמוד תורה לאותו גדי השלם האהוב לפני הקב"ה.

ממני, היה לך לקחת אותנו, ולקיים הדבר שבתורה, שכתוב שלח תשלח את האש ואת הבנים תקח לך. ואם תאמר רבונו של עולם, אם כתוב, ולא אב, הנה כאן הכל הוא, אבי ואמי, האם מתה ולקחת אותה מעל הבנים, עתה גם אבי שהיה מגין עלינו, לקחת מעל הבנים, איפה הוא הדין של התורה. בכו ר' אלעזר והחברים כנגד הבכיות והצעקות של אותו הילד.

שסד) קמו ר' אלעזר וכו': קמו ר'

אלעזר והחברים, ולא נתנו לאיש לעמוד בבית. מיד ראו אותו עמוד האש שנסתלק, ור' יוסי פתח עינוי, ואותו הילד היה דבוק פיו בפיו. א"ר אלעזר אשרי חלקנו שראינו תחיית המתים עין בעין. קרבו אליה, והיה אותו ילד ישן כמו שהיה גוע מעולם הזה. אמרו, אשרי חלקך ר' יוסי, וברוך הרחמן שעשה לך גם על הצעקות והבכיות של בנך, ובדבריו, שהיה דוחק בדיבורים יפים לשער השמים, בדיבורו ובדמעותיו הוסיפו לך חיים. נטלוהו

שסב) פתח ר' אלעזר וכו': פר"א ואמר, שמים לרום וארץ לעומק וגו'. בעוד שהיה אומר ר' אלעזר מקרא הוזה, היה עמוד של אש פוסק ביניהם, לבין הנפטר, ואותו הילד היה דבוק בפיו של אביו ולא היו נפרדים. א"ר אלעזר, ע"כ הפסיק עמוד האש, או שרוצה הקב"ה לעשות גם להחיותו, או שרוצה שלא יעסוק בו אדם אחר. אבל הדיבורים של אותו הילד ודמעותיו איני יכול לסבול. שסג) עד דהוה יתבין וכו': בעוד שהיו

(דפו"י דף ר"ד ע"ב * דף ר"ה ע"א)

שסה) נטלוהו להווא ינוקא, ונשקוהו, ובכו עמיה מחדוה סגיא. ואפקוהו לביתא אחרא, ואתערו עליה, ולא אודעו ליה מיד, אלא לבתר הכי. חדו תמן תלתא יומין, וחדישו בהדי ג' ההוא רבי יוסי, כמה חדושין באורייתא. שסו) אמר לון ר' יוסי, חברייא, לא אתיהיבת לי רשו לגלאה מההוא דחמינא בההוא עלמא, אלא לבתר תריסר שנין. אבל תלת מאה ושתין וחמש דמעין, דאושיד ברי, עאלו בחושבנא קמי מלכא קדישא, ואומינא לכו חברייא, דבשעתא דפתח בההוא פסוקא, ג וגעא באינון מלין, אודעזעו תלת מאה אלפי ספסלי דהו במתיבתא דרקייעא, וכלהו קיימי קמיה דמלכא קדישא, ובעו רחמי עלי, וערבו לי. וקב"ה אתמלי רחמין עלי. שסז) ושפיר קמיה, אינון מלין, והיך מסר נפשיה עלי. וחד אפטרופסא הוה קמיה, וקאמר, מארי דעלמא, הא כתיב (ר) מפי עוללים ויונקים יסדת עזו למען צורריך להשבית אויב ומתנקם. ו יהא רעוא קמך, זכו דאורייתא, וזכו דההוא רביא, דקא מסר נפשיה על אבוה. דתחוס עליה, וישתזיב. שסח) ותליסר בני נשא אזמין ליה תחותי, וערבונא יהב ליה, מדינא תקיפא דא. כדין קרא קב"ה למלאך המות, ז ופקיד ליה עלי, דליתב לבתר עשרין ותרין שנין, דהא לאו ערבונא קמיה, אלא ליתוב לידוי, משכנין דהו בידי, השתא חברייא, בגין דחמא קב"ה דאתון זכאי קשוט, אתרחיש ניסא לעיניכו.

מסורת הזוהר

(ק) (תהלים ח) משפטים קיג צ"י. ל ל"ג ההוא; דר' ול"ג ההוא. מ ל"ג ושתין; ושבעין ול"ג וחמש. נ ל"ג וגעא. ס ואמר. ע אי עד כדין. צ וערב [; וקרא] לו איהו ומאי ערבונא רעוא דילך קמך. פ בדינא תקיפא ול"ג מן דתחוס יהב ליה תליסר בני נשא וליתוב ול"ג ופקיד ליה עלי דליתב.

חלופי גרסאות

בריה דר' יוסי דפקיעין

הסולם

מאמר

שסה) נטלוהו להווא ינוקא וכו': לקחו אותו הילד ונשקוהו, ובכו עמו מרוב שמחה והוציאהו לבית אחר, ועוררו אותו משנתו, ולא הודיעו לו מיד, מתחתית אביו, אלא לאח"כ. שמחו שמה ג' ימים, וחידשו עם רבי יוסי ההוא, כמה חדושים בתורה. שסו) אמר לון ר' יוסי וכו': א"ל ר"י, חברים, לא ניתנה לי רשות לגלות ממה שראיתי בעולם ההוא, אלא אחר י"ב שנים. אבל שס"ה דמעזת ששפך בני, באו בחשבון לפני מלך הקדוש ואומר לכם חברים שבשעה שפתח בני בפסוק ההוא, הנ"ל, וצעק באלו הדיבורים, נודעזעו ש' אלף ספסלים שהיו במתיבתא דרקייע, וכל הנשמות עמדו לפני המלך הקדוש, ובקשו רחמים עלי, וערבו עלי. שלא אחטא באותו הזמן, והקב"ה נתמלא רחמים עלי.

שסז) ושפיר קמיה בני נשא וכו': והיא יפה לפניו אלו הדיבורים של בני, ואיך שמסר נפשו עלי, ואפטרופוס אחד, היינו מגין ומליץ יושר, היה לפניו ואמר, רבון העולם הרי כתוב, מפי עוללים ויונקים יסדת עזו למען צורריך להשבית אויב ומתנקם. יהי רצון מלפניך, שהזכות של התורה, והזכות של אותו הילד, שמסר נפשו על אביו, שתרחם עליו, וינצל.

שסח) ותליסר בני נשא וכו': וי"ג אנשים הזמין לו תחתיו, שנתן לה, למלאך המות, ערבון, דהיינו פדיון תחתיו להוציאני מדין קשה הוה, אז קרא הקב"ה למלאך המות, וצוה אותו עלי שישוב אחר כ"ב שנים. כי י"ג אנשים שנתן לו תחתיו, אינם נחשבים לו שיהיו ערבון ממש תחתיו לפטרני ממיתה לעולם, אלא שנתנו לו משכנות שהם בידי, כלומר

שסט) פתח ר' יוסי ואמר, ה' מ' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. האי קרא אית לאסתכלא ביה, וכי י' ממית, והא ק שמא דא סמא דחיין איהו לכלא. ומלה דא ר דמותא, לא שריא ביה, ובכל אתר ש שמא דא יהיב חיין לכל עלמא, מהו י' ממית, חשבין בני נשא דאיהו קטיל לכל בני נשא. אלא י' ממית ודאי ת היאך איהו ממית. אי תימא בגין א דכד אסתלק מעל בני נשא, דהא בעוד דאיהו עליה, לא יכלין כל מקטרגין דעלמא לנוקא ליה, בשעתא דאסתליק מניה, מיד כל מקטרגין יכלין ליה, ומית ב"ג. לאו הכי.

שע) אלא י' ממית, למאן ממית. לההוא משיכו דסטרא אחרא ב בישא. כיון דמשיכו דסטרא בישא, חמי ליה לזיו יקריה דקב"ה, מיד מית. ולית ליה קיומא אפילו רגעא חדא. כיון דההוא משיכו דסטרא אחרא מית ואתעבר מן עלמא, מיד מחיה. למאן מחיה. לההוא משיכו דרוח קדשא, דאתי מסטרא דקדושה, מחיה ליה, ואוקים ליה בקיומא שלים. כלא עביד קב"ה בזמנא חדא. ומה דאמר מוריד שאול ויעל. מוריד לההוא רוח קדישא ג לשאול, ועביד ליה תמן טבילה, לאתדכאה, ומיד סליק ליה, ועאל לאתר דאצטריך בג"ע.

שעא) ואנא, חברייא, בההוא שעתא דאסתלקנא מעלמא, רוחא דילי

מסורת הזוהר

ר) (ש"א ב) תרומה קמה צ"ר. ק שמיה ול"ג דא. ר ל"ג דמותא. ש שמיה ול"ג דא. ת ל"ג היאך הוא ממית. א ל"ג דכד. ב ל"ג בישא. ג מוסיף לשאול לאתדנא תמן ומיד סליק ליה. ול"ג לאתדכאה ומיד סליק ליה. ד ל"ג לאתדכאה; דאתדן תמן ול"ג לאתדכאה.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

שע) אלא ה' ממית וכו': ומשיב, אלא הויה ממית, למי הוא ממית. לאותה המשכה של סטרא אחרא הרעה, דהיינו הגוף, כיון שהמשכה של סטרא אחרא, רואה זיו יקרו של הקב"ה, מיד מת (כנ"ל וירא אות ל') ואין לו קיום אפילו רגע אחד. כיון שאותה המשכה של הס"א מת ונעבר מן העולם, מיד מחיה, למי מחיה, לאותה המשכה של רוח קדוש, הבא מצד הקדושה, דהיינו הנשמה, מחיה אותה ומעמידה בקיום השלם. והכל עושה הקב"ה בזמן אחד שחמית לגוף ומחיה הנשמה, וע"כ כתוב ה' ממית ומחיה. ומה שאמר מוריד שאול ויעל. היינו שמוריד אותו רוח הקדוש, דהיינו הנשמה, לשאול, ועושה לו שם טבילה, באש אשר בשאול, לטהרה, ומיד מעלה אותה, ונכנסת למקום שצריך בגן עדן.

שעא) ואנא, חברייא בההוא וכו': ואני, חברים, באותה שעה שנסתלקתי מן העולם, הרוח שלי נסתלק ונפטר מיד, עד שעה מועטת שהחיה אותי הקב"ה, והגוף היה מת בשעה

כלומר כי בין כך ובין כך היו י"ג אלו סופם למות, והם בידיו של מלאך המות. אלא שהקדימו לו הזמן, וע"כ אינם ערבו ופדיון לפטרו ממיתה לגמרי. אלא שהאריכו לו הזמן עד כ"ב שנים. עתה חברים, משום שראה הקב"ה שאתם צדיקי אמת, קרה הנס לעיניכם.

מאמר ה' ממית ומחיה

שסט) פתח ר' יוסי וכו': פרי ואמר, ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל. מקרא זה יש להסתכל בו. וכי הויה ממית, הרי השם הזה הויה, סם חיים הוא לכל, ודבר זה, מות, אינו שורה בו, ובכל מקום השם הזה נותן חיים לכל העולם, מהו הויה ממית, שבני אדם חושבים שהוא ממית לכל בני אדם. אלא הויה ממית ודאי, איך הוא ממית. אם תאמר משום כשהוא מסתלק מן האדם, הוא מת, כי בעוד שהוא על האדם, אינם יכולים כל מקטרגי עולם להזיק לו, אלא בשעה שמסתלק ממנו, מיד כל מקטרגי העולם יכולים לו, והאדם מת. אינו כן.

(דפו"י דף ר"ה ע"א)

ה אסתלק ודמך מיד, עד שעתא ו זעירא דאחייא לי קב"ה, וגופא הוה מית. בשעתא דפתח ברי באינון מלין, כדין פרחא ז נשמתי, ה ואערעת בנשמתיא דילי, דהוה סלקא מגו דכיו ומגו טבילה, ואעלת באתר דעאלת, ותמן אתדן דינהא, ואתייהבו לי עשרין ותרין שנין דחייך, בגין דמעין * ומלין דברי, מכאן ולהלאה, אית לי ט לאשתדלא במה דחמינא, דהא לית לי לאשתדלא במלין דהאי עלמא. כיון דחמינא מה דחמינא, ובעי קב"ה דלא יתאביד ויתנשי מנאי כלום.

שעב) פתח ואמר, (ו) יסור יסרני יה וגו', דוד מלכא אמר דא, על כל מה כ דעבד בהאי עלמא, ואמר על אבטחותא דהוה ליה בההוא עלמא. על כל מה דאעבר בהאי עלמא, ז דרדיפו ליה, ח והוה עריק בארעא נוכראה, בארעא דמואב, ובארעא דפלשתאי, ומכלהו ט שויב ליה קב"ה, ולא ס שביק ליה למותא, ו ואמר על אבטחותא דההוא עלמא.

שעג) אמר דוד, אי הכא חבנא לגבי קב"ה, הכא אלקינא, וקבילנא עונשא פ דילי, ואדכי לי מכל מה דחבנא, ולא שביק עונשא דילי לההוא עלמא, בתר מיתה. ודאי יסור יסרני יה, בהאי עלמא, בגין לנקאה לי. ולמות לא נתנני, ז בההוא עלמא, ק לנטלא נקמתא מנאי, ואנא, הא קב"ה, אנקי לי זמנא חדא ר בהאי עלמא, מכאן והלאה אצטריכנא דלא אהא בכסופא בעלמא דאתי.

מסורת הזהר

(תהלים קיח).

חלופי גרסאות

ה דמך ול"ג אסתלק. ו ל"ג זעירא. ז נשמתי.

ח ואתערתי; וערערת. ט ל"ג מן לאשתדלא עד

לאשתדלא. י יאבד ול"ג ויתנשי. כ דאעבר; דעבר.

נ שביק. ס שויב. ע ל"ג ואמר. פ ל"ג דילי. צ ל"ג

בההוא עלמא. ק ליטול. ר ל"ג בהאי עלמא.

מאמר

הסולם

יסור יסרני יה

עליו בעולם הזה, שרדפוהו, והיה בורח בארץ נכריה בארץ מואב, ובארץ פלשתים, ומכולם הצילו הקב"ה, ולא עזב אותו למות, ואמר זה, ולמות לא נתנני, על הבטחון שבעולם ההוא הנצחי.

שעג) אמר דוד אי וכי: אמר דוד אם חטאתי כאן להקב"ה, הרי הוכתי כאן, וקבלתי העונש שלי, וטהר אותי מכל מה שחטאתי, ולא השאיר העונש שלי לעולם ההוא אחר המיתה. ודאי יסור יסרני יה בעולם הזה כדי לנקות אותי. ולמות לא נתנני בעולם ההוא, שיטול שם נקמתו ממני. וחזר ר' יוסי ודבר בעד עצמו. ואמר, ואני כבר ניקה אותי הקב"ה פעם אחת בעולם הזה, מכאן ולהלאה אני צריך להשגיח, שלא אהיה בבושה בעולם הבא.

פתח

בשעה שפתח בני באלו הדיבורים אז פרחא נשמתי, ופגשה בנשמה שלי, שהיתה עולה מתוך הטהרה ומתוך הטבילה, כנ"ל בסמוך, ונכנסה במקום שנכנסה, ושם דנו דינה, וניתנו לי כ"ב שנה חיים, בשביל הדמעות והדיבורים של בני, מכאן ולהלאה, יש לי להשתדל במה שראיתי. כי אין לי להשתדל עוד בדברים של עולם הזה, מאחר שראיתי מה שראיתי, והקב"ה רוצה שלא יאבד ולא ישכח ממני כלום.

מאמר יסור יסרני יה

שעב) פתח ואמר יסור יסור וגו': פ"א. יסור יסרני יה ולמות לא נתנני. דוד המלך אמר זה יסור יסרני יה, על כל מה שעשה בעולם הזה, ואמר על הבטחון שהיה לו בעולם ההוא, ולמות לא נתנני. כי על כל מה שעבר (דפו"י דף ר"ח ע"א *) דף ר"ה ע"ב)

שעד) פתח ההוא ינוקא ^ו בריה ואמר, ^ת אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה וגו'. אבינו, הא טעמא לעילא, אריך מלה ומשיך לה, אי חסידין קדישין, כמה משיכו דצערא במקרי אבינו. לית צערא, ולית כאבא דרוחא ונפשא, אלא כד קראן הכי, אבינו, בכאבא מלבא. מת במדבר, וכי אחרנין לא מיתו במדברא, דהכא רשים ליה, ואמר דאיהו מת במדבר, ^ת והא אלף ורבבן מיתו במדברא.

שעה) אלא כמה בני נשא ערטילאין על דא, מנהון אמרי דהוא מקושש עצים הוה, דכתיב כי בחטאו מת. ומנהון אמרי הכי, ומנהון אמרי הכי, ^א ואנא הכי אוליפנא, יומא דאבא נפל בבי מרעיה, אולפי לי דא. ואנא חמינא ^ב מה דחמינא, דפקיד לי אבא ^ג דלא לגלאה. אלא כמה וכמה הוו דמיתו ^ד במדברא, ולא על חובא ^ה דקרה, ולא על חובא דמרגלים, כד אתגזר גזרה, ^ו אלא קודם מתן תורה, ובתר עגלא דעבדו, אינון מטעי עלמא, ואינון דאתמשכו אבתרייהו.

שעו) אבל טענה דטעינו אינון בנתין, דמית במדבר, ^ז איהו, והוה צלפחד רב לבי יוסף, ומגו דלא ידע ארחוי דאורייתא כדקא יאות, לא הוה נשיא. והוא הוה דלא נטר ^ח פומיה ומלוי לקבליה דמשה, ועליה כתיב, ^א וימת עם רב מישראל. גבר ^ט דלא ידע אורייתא, ואיהו רב משפחה. רב דזרעא דיוסף, מבנוי

מסורת הזוהר

ת) (במדבר כז) ת"ז תכ"א נט: תק"ח ק"י
ט"א שי"ח. א) (שם כא) תרומה קלד צ"ע.

כד. ה דקרא. ו ולא על חובא דעגלא דעבדו ול"ג מן אלא עד דעבדו. ז ל"ג איהו; והוא ול"ג איהו הוה. ח פומי ומליה. ט לאו רב באורייתא.

חלופי גרסאות

ש ל"ג בריה. ת ל"ג מן והא עד כמה. א אלא הכי ול"ג ואנא. ב ל"ג מה דחמינא. ג ל"ג דלא. ד ל"ג במדברא; דמיתו על חובא דקרה על חובא דמרגלים

אבינו מת במדבר

מה שראיתי, שצוה עלי אבי שלא לגלותו. ולמדתי, אלא כמה וכמה היו שמתו במדבר, ולא על חטאו של קרה, ולא על חטא המרגלים כשנגזרה הגזירה, שימותו כולם במדבר. אלא שמתו קודם מתן תורה, ואחר שעשו העגל, אלו שהטעו העולם, דהיינו הערב רב, ואלו שנמשכו אחריהם, שצלפחד היה יכול להיות בין אלו, ואין ראייה ממה שכתוב, כי בחטאו מת, שהוא היה המקושש העצים.

שעו) אבל טענה דטעינו וכו': אבל הטענה שטענו אלו הבנות, שהוא מת במדבר, הוא שהיה צלפחד רב לבית יוסף, ומתוך שלא היה יודע דרכי התורה כראוי, ע"כ לא היה נשיא. והוא היה שלא שמר פיו ודבריו, כנגד משה, שכתוב, וידבר העם באלקיש ובמשה וגו', וצלפחד היה המדבר, ועליו כתוב וימת עם רב מישראל. שהיה איש שאינו יודע

הסולם

מאמר

שעד) פתח ההוא ינוקא וכו': פתח אותו הילד בנו, ואמר, אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה וגו'. אבינו, הנה הטעם עליה למעלה, דהיינו זרקא, שנגונו מאריך המלה ומושך אותה. אהה חסידים הקדושים, כמה משך הצער יש בקריאת אבינו, אין צער, ואין כאב של רוח ונפש, אלא כשקוראים. כך, אבינו, בכאב מן הלב. מת במדבר, שואל, וכי אחרים לא מתו במדבר, שרושם אותו ואמר שהוא מת במדבר והרי אלף ורבבות מתו במדבר.

שעה) אלא כמה בני וכו': ומשיב, אלא כמה בני אדם עירומים מזה. מהם אומרים שמקושש עצים היה צלפחד, כי כתוב, כי בחטאו מת (שבת צ"ה:). ומהם אומרים כך, ומהם אומרים כך. ואני למדתי, ביום שאבי נפל בבית חליו למדו לי זה, ואני ראיתי (דפו"י דף ר"ה ע"ב)

דמנשה. ובגין דחב כמדבר במלולא . לגבי משה, חשיבו דמשה אנטיר דבנו. ובג"כ קריבו כ לקמיה דמשה, ואלעזר, וכל הנשיאין, וכל רישי אבהן, ולא מלילו עם משה אלא לקמייהו, בגין דקניאו קנאה מניה.

שעז) מכאן, מאן דחייש מן דינא, יקרב אחרנין, ויסגי בגוברין בהדי ההוא דינא, בגין דישמעון דינא מניה, וידחל מנייהו, ולא יהא דן אלא כדקא יאות, ואי לא, ידחי ליה מן דינא. ואינון לא ידעו דהא א) משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. ולא ידעו דמשה לאו הכי.

שעח) כיון דחמא משה כך, אמר חמינא דכל כנופיא דגוברין רברבין מישראל, וכל רישי אבהן וכל נשיאי כנשתא, עלי קריבו. מיד אתפרש משה מן דינא, הה"ד א) ויקרב משה את משפטן לפני יי. מ ענותנותא דמשה, אקריב את משפטן לפני יי. דיינין אחרנין, ארחא דא לא נטלי, דאע"ג דכנופיא סגי עליהון. אינון דייני אקרון עזי פנים, לית בהו מענותנותא דמשה כלל. זכאה חולקיה דמשה. חדו ר"א וחברייא.

שעט) אמר ההוא ינוקא, אהדרנא למלין קדמאין. אבינו מת במדבר אבינו האי טעמא דאמי, לנחש תלייא על קדליה, ומשיך זנביה בפומיה, בטעמא, דההוא דאתמשך עליה לעילא. מת במדבר, במלולא דפומיה. אתבהיל ההוא ינוקא בבהילו, ואתקיף בקודלא דאבוי, ובכה ואמר, צלפחד דא במלולא מית, ואנת נ אבא במלולא אהדרת לעלמא דא. אהדר אבוי ונשיק * ליה, וגפיף ליה.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ב) (שם יב) תזריע לט צ"ט. ג) (שם כז). י ממש ול"ג לגבי משה. כ עם משה לאלעזר. ל רישי. מ מוסיף אמר משה לא אתחזי לי דינא דא ענותנותא. נ סבא.

מאמר

הסולם

אבינו מת במדבר

של אנשים גדולים מישראל וכל ראשי האבות וכל נשיאי העדה, עלי קריבם, מיד נפרש משה מן הדין. ז"ש ויקרב משה את משפטן לפני ה'. עניות של משה הקריב את משפטן לפני ה'. דיינים אחרים אינם עושים כן אע"פ שיש עליהם אסיפה גדולה. אלו הדיינים נקראים עזי פנים, אין בהם מן העניות של משה כלל, אשרי חלקו של משה. שמחו ר"א והחברים.

שעט) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו הילד, אני חוזר לדברים הראשונים, אבינו מת במדבר, טעם זה, דהיינו הזרקא, שהוא על המלה אבינו, ציורו דומה לנחש התלוי על ערפו ומושך זנבו לפיו. וציור זה הוא בטעם הזרקא הנמשך על המלה אבינו למעלה. מת במדבר, ע"י דברי פיו (כנ"ל אות שט"ו) מיהר אותו הילד בחפזו, והחזיק בערפו

יודע תורה, והוא רב משפחה. רב מזרעו של יוסף מבניו של מנשה. ומשום שחטא במדבר בדיבור כנגד משה חשבו בנחתיו, שמשה נוטר שנאה עליו. ומשום זה הקריבו משפטם, לפני משה ואלעזר וכל הנשיאים וכל ראשי האבות, ולא דברו עם משה אלא לפניהם. משום שקנאו קנאה ממנו.

שעז) מכאן מאן דחייש וכו': מכאן נשמע, מי שחושש מפני הדין, יקרב דיינים אחרים וירבה אנשים עם אותו הדין, כדי שישמעו הדין, ויפחד מפניהם, ולא יהיה דן אלא כראוי, ואם לא, ידחו אותו מן הדין, והם לא ידעו שמשה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. ולא ידעו שמשה אינו כן.

שעח) כיון דחמא משה וכו': כיון שראה משה כך, אמר אני רואה, שכל האסיפה (דפרי זף ר"ה ע"ב *) דף ר"ו ע"א)

בכו ר' אלעזר, וחברייא כלהו, ואבוי בכה בהדייהו, נטלוהו כלהו ונשקוהו בפומי, על רישיה, ועל עיניו, ואבוה הוה בכי בהדיה.

שפ) א"ל רבי אלעזר, ם ברי, הואיל ואמרת מלה דא, מהו כי בחטאו מת. אמר ההוא ינוקא, אבא, אבא, בחד מלה סגי לון, ץ כיון דההוא נחש ן דכריך בזנביה לעילא, משיך טעמא ף בחטאו, מאי בחטאו. בחטאו דההוא ן נחש. ומאי איהו. מלולא דפומיה, כי בחטאו מת, טעמא דההוא משיכו דההוא נחש ך דכרוך בזנביה, בחטאו ודאי.

שפא) נטליה ר' אלעזר בתוקפיה, בין דרועוי, ובכו כלהו חברייא. אמר לון, רבנן, שבוקו לי בהדי אבא, דעד כען לא אתיישבא ן רוחי. א"ר אלעזר לר' יוסי, אימא כמה יומין ושנין להאי ינוקא. אמר לון, חברייא, במטו מנייכו לא תבעון דא, דהא עד לא מטו עלוי חמש שנין.

שפב) ת א"ל ר' אלעזר, ח"ו, דהא בעינא טבא אשגחנא ביה. ומה דאמרת חמש שנין, אינון חמש שנין ד) אשר אין חריש וקציר. דלא תקצור ך ליה לעלמין. א"ר אלעזר לר' אבא, ניתיב הכא עד ז' יומין, בגין דאתיישבא ביתא. דהא כל שבעה יומין דנשמתא נפקת מן גופא, אזלת ערטילאה. והשתא דאהדרת, עד כען לא אתיישבת בדוכתהא, עד שבעה יומין.

מסורת הזהר

ד) (בראשית מה).

חלופי גרסאות

ט לא גרסינן ברי. ע בחטאו דההוא. ן כריך.
צ בזנבו. ן מוסיף נחש ולא בחטא אחרא. ך כרוך.
ש רוחיה. ת ל"ג מן א"ר עד אשר. א ל"ג ליה.

מאמר

הסולם

אבינו מת במדבר

הנחש הכרוך בזנבו, כי בדברו על משה משך כזו הטומאה מנחש הקדמוני, וזהו בחטאו ודאי. שפא) נטליה ר' אלעזר וכו': לקחו ר' אלעזר בחיקו, בין זרועותיו, ובכו כל החברים. אמר הילד להם. חכמים עזבו אותי עם אבי, כי עד עתה עוד לא נתיישב רוחי. א"ר אלעזר אמר להם חברים בבקשה מאתכם, לא תבקשו לדעת זה, כי עוד לא מלאו לו חמש שנים. שפב) א"ל ר' אלעזר וכו': א"ל ר"א. חס ושלום, כי בעין טובה אני מסתכל בו, ומה שאמרת חמש שנים, אלו הם חמש שנים אשר אין חריש וקציר. וגם אתה לא תקצור אותו לעולם. א"ר אלעזר לר' אבא נשב כאן עד ז' ימים כדי שהנשמה תתישב בבית, כי כל שבעת ימים אחר שהנשמה יוצאת מן הגוף, היא הולכת בעירום. ועתה שנשמתו של ר' יוסי, הלכה וחזרה, עד עתה לא יתיישבה במקומה, עד ז' ימים.

אמר

בערפו של אביו, ובכה ואמר, צלפחד זה מת ע"י דבור, ואתה אבי ע"י דבור חזרת לעולם הזה, דהיינו ע"י הדיבורים והדמעות של הילד (כנ"ל אות שס"ג) חזר אביו ונשק אותו וחבק אותו. בכו ר' אלעזר והחברים כולם, ואביו היה בוכה עמהם. לקחוהו כולם ונשקוהו בפיו על ראשו ועל עיניו, ואביו היה בוכה עמו.

שפ) א"ל ר' אלעזר וכו': א"ל ר"א בני, כיון שאמרת דבר זה, אמור, מהו כי בחטאו מת. אלא כיון שאותו נחש הכרוך שואלים הלא במלה אחת מת היה מספיק להם ולמה צריך לומר מת במדבר, וגם כי בחטאו מת. אלא כיון שאיתו נחש הכרוך בזנבו למעלה שבציור הזרקא, אשר על המלה אבינו, מאריך הטעם, ע"כ כתוב בחטאו, מהו בחטאו, בחטאו של נחש ההוא, ומה הוא. היינו בדברי פיו, שדבר על משה, כי בחטאו מת. הוא טעם של המשכה ההיא מאותו (דף ר"ו ע"א)

שפג) אמר ר' אבא, כתיב (ה) פתוח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאבינוך, קרא דא, הא תנינן ליה, דלא ישבוק ב"ג ב עניא דיליה, ויהב לאחרא. הא ר' יוסי חמוך בבי מרעיה, ניזיל ונגמול חסד עמיה. ג ובתר דנהדר, נייעול בהאי. והא כל זמנא דנהך ד ונהדר בארחא דא, נחמי תחיית המתים. ה א"ר אלעזר ודאי הכי הוא, נשקוהו לההוא ינוקא, ברכוהו, ואזלו.

שפד) אמר ר' אבא, תוהנא על דרדקי דדרא דא, כמה תקיפא חילייהו, ואינון טנינן רברבין ז ראמין. אמר ר' ה אלעזר, זכאה חולקיה ט דאבא, מאריה דדרא . דא. דהא ביומו, בעי קב"ה לאתקנא, תרין מתיבתין דיליה, ולמעבד לון ישובא רברבא ועלאה כדקא יאות. דהא לא יהא כדרא דא, עד דייתי מלכא משיחא. אזלו.

שפה) עד דהוו אזלי, אמר רבי אבא, הא תנינן, על חד סרי מלין נגעין אתיין על בני נשא. ואלין אינון: על ע"ז. ועל קללת השם. ועל גלוי עריות. ועל גניבה. ועל לשון הרע. ועל עדות שקר. ועל דינא כ דמקלקל ית דינא. ועל שבועת שוא. ועל דעאל בתחומא דחבריה. ועל דמחשב מחשבין בישין. ועל דמשלח מדנים בין אחים. ואית דאמרי, אף על עינא בישא. וכלהו תנינן במתניתא.

שפו) ע"ז מנין. דכתיב (ו) וירא משה את העם כי פרוע הוא כי פרעה אהרן. מאי כי פרוע הוא. דאלקו בצרעת. כתיב הכי כי פרוע הוא, וכתיב התם,

מסורת הוהר

ה) (דברים טו) ת"ז ת"ח לו. ו) (שמות לב). ב דיליה ויטול אחרא ול"ג עניא. ג מוסיף אמר ודאי הכי הוא ובתר. ד ל"ג ונהדר. ה ל"ג א"ר אלעזר ודאי הכי הוא. ו אלעזר. ז ראמין. ח אבא. ט דסבא י ל"ג דא. כ דמקלל.

מאמר

הסולם

על י"א דברים נגעים באים

שפה) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, אמר ר' אבא, הרי למדנו על י"א דברים באים נגעים על בני אדם. ואלו הם. על עבודה זרה, ועל קללת השם, ועל גילוי עריות, ועל גניבה, ועל לשון הרע, ועל עדות שקר, ועל דיין המקלקל את הדין, ועל שבועת שוא, ועל הנכנס לתחום חבירו ועל החושב מחשבות רעות, ועל המשלח מדנים בין אחים. ויש אומרים, אף על עין הרע. וכולם למדנו במשנה.

שפו) ע"ז מנין דכתיב וכו': ע"ז, מאין לנו שננגעים באים בשבילה. כי כתוב, וירא משה את העם כי פרוע הוא כי פרעה אהרן. מהו כי פרוע הוא. היינו שהוכו בצרעת. כתוב כאן כי פרוע הוא וכתוב שם ולצרוע אשר בו הנגע וגו' וראשו יהיה פרוע. מה

שם

שפג) אמר ר' אבא וכו': אר"א כתוב, פתוח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאבינוך. מקרא זה הרי למדנו, שלא יעזוב אדם העני שלו, ויתן לעני אחר. הרי ר' יוסי חמיד בבית חליו, גלך ונגמול עמו חסד. ואחר שנחזור, נכנס לזה פעם שניה. והרי כל זמן שנלך ונחזור בדרך הזה נראה תחיית המתים. א"ר אלעזר ודאי כך הוא. נשקו לאותו הילד וברכו אותו. והלכו.

שפד) אמר ר' אבא וכו': אר"א תמה אני על הילדים של דור הזה, כמה חזק כחם. והם הרים גדולים ורמים. אמר ר' אלעזר, אשרי חלקו של אבי, שהוא המנהיג של דור הזה. כי בימיו, רוצה הקב"ה לתקן ב' המתיבתות שלו, ולעשותם ישוב גדול ועליון כראוי, כי לא יהיה כדור הזה עד שיבא מלך המשיח. הלכו.

(דפרי דף ר"ו ע"א)

(ז) והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע. ועל קללת השם, דכתיב (ח) היום הזה יסגרך יי' בידי, וכתיב, (ט) והסגירו הכהן. שפז) אמר ר' אבא, מלה דא לא אתיישבא, ואצטריך ל' לעינא ביה. א"ר אלעזר, הכי הוא ודאי, פלשתי דא קריב לייחוסא דדוד הוה, וברה דערפה הוה, והיינו דכתיב, (י) ממערכות פלשתים, אל תקרי ממערכות, אלא ממערות פלשתים, דשויה לאמיה (כ) כמערתא דא. וכיון דכתיב (ג) ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו, אסתכל ביה דוד בעינא י' בישא. ובכל אתר דהוה מסתכל בעינא בישא, כל זיני צרעת אתמשכן מעיניה דדוד. והכי הוה ביואב, כיון דאסתכל ביה דוד בעינא בישא, מה כתיב, (ז) ולא יכרת מבית יואב זב ומצורע וגו'. שפח) והכא בפלשתי דא, כיון שקלל את השם, אסתכל ביה בעינא בישא, וחמא במצחיה דאצטרע. מיד (ח) ותטבע האבן במצחו, ואתדבקת הצרעת במצחו. וכלא הוה אשתקעת עינא בישא דצרעת במצחו, ואשתקעת אבנא ממש במצחו, ודאי מצורע הוה.

שפט) רשע חייבא * דבלעם, עינא דיליה, הוה בהפוכא מעינא דדוד עינא דדוד הוה מרקמא מכל זיני גוונין, לא הוה עינא בעלמא שפירא למחזי, כעינא דדוד. כל גוונין דעלמא מנצצן ביה, וכלא ברחימו למאן דדחיל חטאה, דכתיב (ג) יראיך יראוני וישמחו. חדאן כד חמאן לי. וכל אינון חייבין ע דחלין מקמיה.

חלופי גרסאות

ל מוסיף לעילא לעיינא. ח במערתא נ ל"ג מן בישא עד בישא. ט חיילין. ע חדאן מקמייהו. דחלין מקמאי.

מסורת הזוהר

(ז) (ויקרא יג) חיי שרה כג צ"ב. ח) (ש"א י"ז). (ט) (ויקרא יג). י) (ש"א יז) ב"א רפה צ"א. כ) (שם. ז) (שם ב ג). ח) (ש"א יז). נ) (תהלים קיט).

עינו של דוד ועינו של בלעם

בעין רע, כל מיני צרעת היו נמשכים מעיניו של דוד. וכך היה ביואב. כיון שנסתכל בו דוד בעין רע מה כתוב, ולא יכרת מבית יואב זב ומצורע וגו'.

שפח) והכא בפלשתי דא וכו': וכאן בפלשתי הזה, כיון שקלל את השם, נסתכל בו דוד בעין רע, וראה במצחו שנצטרע, מיד ותטבע האבן במצחו, כי נתדבקה הצרעת במצחו. והכל היה מחמת השתקעות עין הרע של צרעת במצחו, שנשתקעה האבן ממש במצחו. הרי ודאי שמצורע היה.

שפט) רשע חייבא דבלעם וכו': בלעם הרשע הפושע, העין שלו היתה בהיפוך מעינו של דוד, עינו של דוד היתה מרוקמת בכל מיני צבעים, לא היתה עין בעולם יפת מראה כעינו של דוד. כל הצבעים שבעולם היו גוצצים

מאמר

שם צרעת אף כאן צרעת. ועל קללת השם, מאין לנו. הוא כי כתוב היום הזה יסגרך ה' בידי דהיינו הפלשתי שהיה מגדף ומקלל השם, וכתוב, במצורע והסגירו הכהן, לומדים גזירה שוה, מה שם צרעת אף כאן צרעת.

מאמר עינו של דוד ועינו של בלעם

שפז) אמר ר' אבא וכו': אר"א, דבר זה של הפלשתי לא נתישב לי, ואני צריך לעיין בו. א"ר אלעזר כך הוא ודאי. פלשתי זה היה קרוב ליחוסו של דוד, ובנה של ערפה היה, והיינו שכתוב, ממערכות פלשתים, אל תקרי ממערכות אלא ממערות פלשתים, שעשה לאמו כמו מערה זו. וכיון שכתוב, ויקלל הפלשתי את דוד באלקיו, נסתכל בו דוד בעין רע. ובכל מקום שדוד היה מסתכל (דפויי דף ר"ו ע"א * דף ר"ו ע"ב)

שצ) אבל עינוי דבלעם חייבא, עינא בישא בכלא, בכל אתר דהוה מסתכל, כשלהובא שצי ליה. דהא לית פ עינא בישא בעלמא, כעינא דההוא צ רשע, דאיהו בהפוכא מעינוי דדוד.

שצא) על גלוי עריות, דכתיב (ט) ושפח יי קדקוד בנות ציון. וכתיב (ס) ולשאת ולספחת. על הגנבה, דכתיב (ז) הוצאתיה נאם יי צבאות ובאה אל בית הגנב וגוי וכלתו ואת עציו ואת אבניו. מאן הוא מלה דמכלה עצים ואבנים. דא צרעת. דכתיב, (ז) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו.

שצב) על לשון הרע, דכתיב (ק) ותדבר מרים ואהרן במשה וגוי, וכתיב (ר) ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת. על עדות שקר, בגין דסהידו ישראל שקר, ואמרו (ט) אלה אלהיך ישראל, בקל תקיף, דכתיב (ת) קול מלחמה במחנה. בג"ד, וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וגוי.

זצג) על דיין ר דמקלקל דינא, דכתיב (ב) כאכול קש לשון אש וחשש וגוי ופרחם כאבק יעלה וגוי, מאי טעמא. כי מאסו את תורת יי צבאות. ואין פרחם, אלא צרעת. דכתיב, (א) ואם פרוח תפרח הצרעת. על דעאל בתחומא דחבריה מנין. מעוזיהו. דעאל בתחומא דכהונה. דכתיב, (ד) והצרעת זרחה במצחו.

חלופי גרסאות

פ עיטא. צ בישא. ק דמקלל.

מסורת הזהר

(ט) (ישעיה ג.) (ט) (ויקרא יד.) (פ) (זכריה ה.)

(צ) (ויקרא יד) ת"ו בהקדמוה יב. ת"ע קכה

(ק) (במדבר יב) תרומה כד צ"ע. (ר) (שם) באלד צ"י. (ש) (שמות לב) שמיני טו צ"י. (ת) (שם)

ויקהל ג צ"ל. (א) (במדבר ה.) (ב) (ישעיה ה.) (ג) (ויקרא יג.) (ד) (ד"ה ב כו.)

הסולם

עינו של דוד ועינו של בלעם

מאמר

שצב) על לשון הרע וכו': על לשון הרע מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב, ותדבר מרים ואהרן במשה, וגוי. וכתוב, ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת. על עדות שקר. מאין לנו שלוקים בצרעת. כי משום שהעידו ישראל שקר, ואמרו, אלה אלהיך ישראל בקול חזק, שכתוב קול מלחמה במחנה, משום זה וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב. ולומדים מחנה מחנה לגזירה שוה.

שצג) על דיין דמקלקל וכו': על דיין המקלקל דין, מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב, כאכול קש לשון אש וחשש וגוי ופרחם כאבק יעלה וגוי. מהו הטעם. כי מאסו את תורת ה' צבאות. ואין פרחם. אלא צרעת. שכתוב, ואם פרוח תפרח הצרעת. על שנכנס בתחום חבירו. מאין לנו שלוקים בצרעת. מעוזיהו, שנכנס בתחום של כהונה. שכתוב, והצרעת זרחה במצחו. ועל המשלח מדינים

בין

נוצצים בה. והכל באהבה למי שהוא ירא חטא, שכתוב, יראיך יראוני וישמחו. שהיו שמחים כשרואים אותו, וכל אלו הרשעים היו יראים מפניו.

שצ) אבל עינוי דבלעם וכו': אבל עינו של בלעם הרשע, היתה עין רע מכל וכל, בכל מקום שהיה מסתכל היה מכלה אותו כשלהבת. כי אין עין רעה בעולם, כמו עינו של אותו רשע, שהוא בהיפוך מעינו של דוד. שצא) על גלוי עריות וכו': על גלוי

עריות, מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב בגלוי עריות, ושפח ה' קדקוד בנות ציון. וכתוב בצרעת, ולשאת ולספחת, מה שם צרעת אף כאן צרעת, על הגנבה, מאין לנו שלוקים בצרעת. שכתוב, הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגנב וגוי, וכלתו ואת עציו ואת אבניו. איזה דבר הוא שמכלה עצים ואבנים, זו צרעת. שכתוב, ונתן את הבית את אבניו ואת עציו.

דפוי דף ר"ו ע"ב

ועל דמשלח מדנים בין אחים. דכתיב (ה) וינגע יי את פרעה, דאיהו שלח מדנים בין אברהם ושרה. וועל עינא בישא, כמה דאתמר. וכלהו הוּו ביה בההוא רשע דבלעם.

שצד) ש ת"ח, מה כתיב, פתורה אשר על הנהר. מאי על הנהר. דיהב עינא בישא, על ההוא נהר, דקיימא ת בהו בישראל. דכתיב (ו) הנני נוטה אליה כנהר שלום. והוא אתא בההוא פתורא, ו אגרי בהו.

שצה) א"ר אבא, כל הני מלין הוּו ודאי בבלעם. אבל גלוי עריות מנין, דכתיב, (ז) הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל ביי וגו'. הא הכא ע"ז וגלוי עריות. סהדותא דשקרא, דכתיב ויודע דעת עליון, ודעת בהמתו לא הוּו ידע. ב קלקל ית דינא, דכתיב לך איעצך. דהא בדינא קיימא, ויהב עיטא בישא לאבאשא, וסטי מן דינא, ג ואמליך בישין עלייהו.

שצו) עאל בתחומא דלאו דיליה, דכתיב ואעל פר ואיל במזבח, וכתיב את שבעת המזבחות ערכתי. משלח מדנים בין אחים, בין ישראל לאביהם שבשמים. לשון הרע, לא הוּו בעלמא כגיניה. קללת השם, דכתיב ואנכי אקרה כה. וכלהו

חלופי גרסאות

ר ל"ג ועל; על. ש ל"ג ת"ח מה כתיב. ת הוא ביש' א ויגרי. ב מוסיף שומע אמרי אל קלקל. ג ואמר.

מסורת הזוהר

(ה) (בראשית יב) לך מז צ"ג תק"ח קיה ט"ג (ישעיה סו) מקץ ג צ"ג. ז) (במדבר לא) לעיל צד צ"ג, להלן תצט צ"ג.

עינו של דוד ועינו של בלעם

מעל בה' וגו'. הרי כאן ע"ז, דפעור, ועריות. דכזבי בת צור. עדות שקר מאין לנו שהיה בבלעם. כי כתוב ויודע דעת עליון. והוא אפילו דעת בהמתו לא היה יודע. שלא ידע למה נטתה אתונו מן הדרך. קלקל את הדין מאין לנו שהיה בבלעם. כי כתוב, לך איעצך. שזה עומד ותלוי בדין אם יזכו ישראל או לא, והוא נתן עצה רעה להזיק לישראל ונטה מן הדין, שלא השגיח עליו. ויעץ רעות עליהם.

שצו) עאל בתחומא דלאו וכו': נכנס בתחום שאינו שלו, מאין לנו שהיה בבלעם. כי כתוב ואעל פר ואיל במזבח. וכתוב, ואת שבעת המזבחות ערכתי. שהקרבת קרבנות שייכת לכהנים, ולא לו. משלח מדנים בין אחים. היה בו, כי שילח מדנים בין ישראל לאביהם שבשמים. לשון הרע, היה בו. כי לא היה בעולם בעל לשון הרע כמוהו. כי כל כחו היה בפיו. קללת השם היתה בו, שכתוב, ואנכי אקרה כה. שפירושו שהיה רוצה לעקור את המלכות הנקראת כה מן ישראל (כנ"ל אות ר"ג) וכולם היו בו, עין הרע כמו שלמדנו והכל

הסולם

מאמר

בין אחים, מאין לנו שלוקים בצרעת. כי כתוב, וינגע ה' את פרעה, משום שהוא שלח מדנים בין אברהם ושרה. ועל עין הרע, מאין לנו. הוא כמו שלמדנו, שעין רע של דוד היה מכה בצרעת לאותם שאינם יראי ה'. הרי שעין רע מביא צרעת. והכל היה בו באותו רשע בלעם.

שצד) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, פתורה אשר על הנהר. מהו על הנהר. ומשיב, שנתן עין הרע על אותו נהר העומד בישראל. שהוא יסוד דו"א. שכתוב, הנני נוטה אליה כנהר שלום. ובלעם בא בפתורא ההוא, שהוא מלכות דס"א, והיה מתגרה בהם. פירושו, שהיה מתגרה בישראל המקבלים מן הנהר, שהיה רוצה להמשיך השפע מן הנהר, אל המלכות שלו שנקראת פתורה. וז"ש פתורה, אשר נלחמת על הנהר, להמשיכו לצד שלה.

שצה) א"ר אבא כל וכו': אר"א ודאי כל אלו הדברים היו בבלעם, אבל גלוי עריות מאין לנו שהיה בבלעם. ומשיב, כי כתוב, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר (דפו"י דף ר"ו ע"ב)

הוּו ביה. עינא בישא כמה דאתמר. וכלא על ההוא נהר דישראל, יֵהב עינוי
 ז לאתגרא ביה. ארץ בני עמו, וכי לא ידענא דארץ בני עמו היא. אלא רזא
 דא, דכל בני עמו מתדבקן ביה והא אתמר. ה

שצז) וירא בלק בן צפור וגו'. רבי יוסי פתח, ט) אל תלחם את לחם רע עין
 וגו'. דא בלעם, דברין להו לישראל. ואל תתאו למטעמותיו, דא בלק, דקב"ה
 לא אתרעי לאינון עלוון דאתקין קמיה.

שצח) ת"ח, בשעתא דחמא בלק דהא סיחון ועוג, ואתקטלו, ואתנסיבת
 ארעהון, חמא. מה חמא, דאיהו אמר וירא. אלא חמא בחכמתא דיליה, דאיהו,
 וחמשה עלאי ז דמדין, ועמיה, נפלין בידא דישראל. חמא, ולא ידע, ועל דא
 אקדים לבלעם, דחיליה בפומיה, כגוונא דישראל דחיליהון בפומיהון.

שצט) ואפילו בלעם תאיב הוה יתיר מבלק. וההיא ידיעא דאיהו הוה
 ידע, בליליא ח הוה ידע, בגין דאינון כתרין תתאין וחמרי, לא שכחו אלא
 במשמרה ראשונה דליליא, וע"ד הוה ליה אתנא, דהאי גיסא, לאתחברא * חמרי
 בהדה ברישא דליליא.

ת) ואי תימא, הא כתיב ויבא אלהים אל בלעם לילה. הכי הוא ודאי,
 דאוקימנא ההוא ממנא דממנא עלייהו, והוא הוה אתי לקבליה. כגוונא דא
 ויבא אלהים אל לבן הארמי וגו'. וכלא חד מלה. בגין דא איהו אמר לרברבי
 בלק לינו פה הלילה.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ח) לעיל אות א' צ"א, ריב צ"כ. ט) (משלי כג) תולדות ע צ"ו. י) (בראשית לא) וירא קב צ"ג ז"ח נד ט"ד שט"ו.
 ד לאגרא. ה בדפוי"י כתבו חסר ועיין בסוף הספר סימן י'. ו ל"ג אתקטלו ואתנסיבת ארעהון. ז דמואב. ח הוא ול"ג ידע.

מאמר

הסולם

רע עין

בחכמה שלו, שהוא וחמשה עליונים של מדין,
 ועמו נופלים בידי ישראל. ראה ולא ידע
 בבירור. ועל כן הקדים אל בלעם, שכחו בפיו.
 לברך ולקלל, כמו ישראל שכחם בפייהם.
 שצט) ואפילו בלעם תאיב וכו': ואפילו
 בלעם היה מתועב יותר מבלק, ואותה ידיעה
 שהיה יודע, היה יודע רק בלילה. משום
 שאלו ספירות התחתונות והחמורים של
 הקליפה, אינם נמצאים אלא במשמרה ראשונה
 של הלילה. (כנ"ל בהר אות ב') ובמשמרת
 ראשונה החמור נוער (ברכות ג.) וע"כ היה
 לו אתון של צד ההוא שיתחברו החמורים
 עמה בתחילת הלילה.

מאמר ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה
 ת) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר,
 הרי כתוב, ויבא אלקים אל בלעם לילה. כך
 הוא

זהכל על אותו הנהר של ישראל, שהוא יסוד
 דז"א, נתן עינוי להתגרה בו, להטות שפעו
 לצדו הרע. ארץ בני עמו, שואל, וכי איני
 יודע שארץ בני עמו היא, ומשיב, אלא זהו
 סוד, שכל בני עמו היו דבוקים בו, וכבר
 למדנו.

מאמר רע עין

שצז) וירא בלק בן צפור וגו': ר'
 יוסי פתח אל תלחם את לחם רע עין וגו'.
 זה הוא בלעם שהיה רע עין וברך את ישראל
 ואל תתאו למטעמותיו, זה הוא בלק,
 שהקב"ה לא רצה אלו העולות שהעלה לפניו.
 שצח) ת"ח בשעתא דחמא וכו': בוא
 זראה, בשעה שבלק ראה כי סיחון ועוג נהרגו
 וארצם נלקחה, ראה, עוד דבר, שואל, מהו
 ראה שהכתוב אומר, וירא, ומשיב, אלא ראה
 (דפוי"י דף ר"ו ע"ב *) דף ר"ז ע"א)

תא) כיון דהוה אתי ההוא ממנא, בלעם הוה ט אתי לגבי אתניה, ועבד עובדיה, ואמר מלי, וכדין אתנא אודעא ליה. ואיהו אחזי עובדא למשרי עלוי ההוא רוחא. ומאי אחזי. הוא הוה ידע דחמרי שטאן ושראן בקדמיתא דליליא, כדין אחזי עובדא, וקאים לאתניה באתר מתתקן, ועבד עובדוי וסדר מלוי. וכדין הוה אתי מאן דאתי, ואודע ליה על ידא דההיא אתון.

תב) כיון דליליא חד א"ל לא תלך עמהם, מ"ט תב תניינות להאי. אלא אינון ברשותא. דלעילא קיימי, והא תנינו, בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכין וכו'. בקדמיתא כתיב, לא תלך עמהם. כיון כ דחמא קב"ה, דרעותא הוא למיהך. א"ל קום לך אתם ואך את הדבר וגו'. מה עבד בלעם כל ההוא ליליא הוה מהרהר, ואמר ומה אן הוא יקרא דילי, אי בקטורא אחרא אתקטורא. אשגח כל ההוא ליליא בחרשוי, ולא אשכח סטרא, דיהא הוא ברשותיה, אלא מסטרא דאתניה.

תג) והיינו דא"ר יצחק אמר ר' יהודה, באלין כתרין תתאין אית ימינא ואית שמאלא. מסטרא דימינא חמרי, כמה דאוקימנא. ומסטרא דשמאלי אתני ותאנא, עשרה אינון לימינא, ועשרה לשמאלא. ודא הוא דא"ר יוסי, יוסף כד אתפרש מאבוי, ידע בחכמתא דלעילא, ברזא דכתרין קדישין עלאין. כיון דהוה במצרים, אוליף בההיא חכמתא דלהון, באינון כתרין תתאין, היך אחידן אינו

חלופי גרסאות

ט יתיב, י קיימא דלעילא. כ דחזא. ל אמר; ואמר ומאן.

מאמר הסולם ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה

כתוב, לא תלך עמהם. כיון שראה הקב"ה שרצונו הוא ללכת. אמר לו קום לך אתם ואך את הדבר וגו'. מה עשה בלעם. כל אותו הלילה היה מהרהר ואומר, ומה איפוא הוא הכבוד שלי אם בקשר אחד נתקשרתי, דהיינו ברשות של מעלה, הסתכל כל הלילה בכשפיה, ולא מצא צד שהיה ברשותו עצמו, אלא מצד אתונו. דהיינו שבכח אתונו ינתק מרשות של מעלה ויבא לרשותו עצמו.

תג) והיינו דא"ר יצחק וכו': והיינו שאמר ר' יצחק אמר ר' יהודה, באלו ספירות התחתונות יש ימין ויש שמאל. מצד ימין הם החמורים, שהם זכרים. כמו שהעמדנו, ומצד השמאל הם האתונות. שהם נקבות. ולמדנו עשרה הם לימין ועשרה הם לשמאל. דהיינו כנגד ע"ס דקדושה, כי זה לעומת זה עשה האלקים, וזהו שאמר ר' יוסי, יוסף כשנפרד מאביו, היה יודע בחכמה שלמעלה בסוד ספירות הקדושות העליונות. כיון שהיה במצרים למד גם באותה החכמה שלהם, באלו ספירות התחתונות דס"א, איך הן נאחות

מאמר

הוא ודאי. והעמדנו, שהוא אותו ממונה שהיה ממונה עליהם והוא היה בא כנגדו. כעין זה, ויבא אלקים אל לבן הארמי וגו'. והכל דבר אחד. שהוא הממונה שלהם. כי אלהים, הוא שם משותף אפילו לבני אדם. משום זה אמר אל בלק לינו פה הלילה.

תא) כיון דהוה אתי וכו': כיון שהיה בא אותו הממונה, היה בלעם בא על אתונו, ועשה מעשיו, ואמר דיבורים, ואז היתה האתון מודיעה לו, והוא הראה עשית מעשה, כדי שישרה עליו אותו הרוח. ומה הראה. הוא היה יודע שהחמורים משוטטים ושורים בתחילת הלילה, אז הראה מעשה, והעמיד את האתון שלו במקום מתוקן כנגד החמורים, ועשה מעשיו וסידר דיבוריו, ואז היה בא מי שבא, והודיע לו על ידי אתונו. מה שצריך.

תב) כיון דליליא חד וכו': שואל, כיון שבלילה אחד אמר לו, לא תלך עמהם, מה הטעם שחזר שנית לזה, ומשיב, אלא הם ברשות שלמעלה היו עומדים. ולמדנו בדרך שאדם רוצה ללכת בה מוליכים אותו. בתחילה

(דפו"י דף ר"ז ע"א)

דימינא, ואינן דשמאלא. עשרה דימינא ועשרה דשמאלא חמרי ואתני. ובגין כך רמו לאבוי ממה דאוליף תמן, דכתיב ^ו ולאבוי שלח כזאת עשרה חמורים וגו'.

תד) א"ר יוסי, אינן דימינא כלילן כלהו בחד, דאקרי חמור. והאי הוא ההוא חמור, דכתיב ^ז לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. והאי הוא חמור, דזמין מלכא משיחא למשלט עליה, כמה דאוקימנא. ואינן דשמאלא, כלילן כלהו בחד דאקרי אתון, דהא מסטרהא נפיק עירה, קטרוגא דדרדקי, כמה דאוקימנא. והיינו דכתיב, ^ח עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות, אתנת חסר, עשרה דכלילן כחד.

תה) ודא הוא דאר"ש, מאי דכתיב ^י אסרי לגפן עירה. אסרי לגפן, זמין קב"ה לקשרא בגיניהון דישראל דאקרון גפן. עירה. דאיהו קטיגורא דילהון, ובגין דאקרון שורק, דכתיב ^י ואנכי נטעתיך שורק. בני אתנו, ^י ההוא דנפיק מסטרא דהאי ^י אתון.

תו) והני י' מימינא, וי' משמאלא, ואתכלילן ^י בהני תרי, כלא ^י אינן משתכחי בקס"ם. ואית עשרה אחרנין דימינא ועשרה דשמאלא, דמשתכחי ^י בנח"ש. וע"ד כתיב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מ"ט, בגין כי יי' אלהיו עמו. מסטרא דנח"ש, נפק שור, ^י מסטרא דקס"ם, נפק חמור. ודא הוא

מסורת הזוהר

(בראשית מה.) (ל' דברים כב) קדושים לח צ"ת. מ) (זכריה ט) ויחי קשו צ"ב ז"ח מז ט"ב שליד פ ט"ד ט"ג. נ) (בראשית מט) ויחי קפה צ"ה. ס) (ירמיה ב) לך קנא צ"ב.

חלופי גרסאות

נ ל"ג מן ההוא עד בהני. נ אתון. ט הנהו כלהו. ע ואינן. פ נחש. צ ל"ג מסטרא דקסם נפק חמור.

מאמר

הסולם

ויבא אלקים אל בלעם — ממנא ההו

תה) ודא הוא דאר"ש וכו': וזהו שאמר ר' שמעון, מ"ש, אסרי לגפן עירה. אסרי לגפן, היינו שבשביל ישראל הנקראים גפן, כמ"ש גפן ממצרים תסיע, עתיד הקב"ה לקשור את עירה, שהוא המקטרג שלהם. ומשום שישראל נקראים שורק, כמ"ש ואנכי נטעתיך שורק, כתוב ולשורקה בני אתוננו. היינו אותו היוצא מצד אתון ההוה. יקשור אותה ויכניע אותה.

תו) והני י' מימינא וכו': ואלו עשרה מימין ועשרה משמאל הנכללים באלו השנים. שהם חמור ואתון, כנ"ל, הם נמצאים כולם בקס"ם. ויש עשרה אחרים של ימין, ועשרה של שמאל הנמצאים בנח"ש. וע"כ כתוב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מהו הטעם. משום, כי ה' אלקיו עמו. מצד הנחש יוצא שור. מצד הקסם יוצא חמור. וזה הוא שור וחמור

נאחזות אלו של ימין ואלו שבשמאל. דהיינו עשרה של ימין ועשרה של שמאל, שהם החמורים והאתונות ומשום זה רמו לאבוי מה שלמד שם, שכתוב, ולאבוי שלח כזאת עשרה חמורים וגו'.

תד) א"ר יוסי אינן וכו': אר"י, אלו עשרה של ימין כלולים כולם באחד שנקרא חמור. וזה הוא אותו חמור שכתוב לא תחרוש בשור וחמור יחדיו. וזהו החמור, שמלך המשיח עתיד לשלוט עליו כמו שהעמדנו, בסו"ה שני ורוכב על חמור. ואלו עשר של שמאל כלולות כולן באחת הנקראת אתון, כי מצדה יוצא עירה המקטרג על הילדים, שהוא עירה בן אתונות. כמו שלמדנו. וזהו שכתוב, עני ורוכב על חמור, ועל עיר בן אתונות. אתנת כתוב חסר, משום שהעשר כלולות באתון אחת כנ"ל.

(דפ"י דף ר"ז ע"א)

שור וחמור, וע"ד בלעם, כיון דידע דאתקשר ברשותא אחרא, וא"ל אך את הדבר וגו', אבאיש ליה, ואמר, ק ומה אן היא יקרא דילי. מיד אסתכל בחרשוי ולא אשכח דיהא ברשותיה, אלא האי אתון.

תז) מיד ו) ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו למעבד רעותיה בה, ורעותא דבלק. ועל דא ויחר אף אלהים כי הולך הוא. הוא דייקא, דאפיק גרמיה מרשותיה, ממה דאמר ליה ואך את הדבר וגו'. ת"ח דהכי הוא, דהא בקדמיתא יהב ליה רשותא, ואמר קום לך אתם, השתא דהוה אזיל, אמאי ויחר אף אלהים. אלא בגין דהולך הוא, הוא ברשותיה דיליה, לנפקא מההוא דאמר ליה ואך את הדבר.

תח) אמר ליה קב"ה, * רשע, את מתקן ומזרו זיינך לנפקא מן רשותי, חייך אנת ואתנך ברשותי תהוון. מיד ויתיב מלאך יי. מאי ויתיב. איך אבא, נפק וקאים ר באומנותא אחרא, מאומנותא דיליה, דהאי מלאכא דרחמי הוה. והיינו דאמר ר' שמעון, חייביא מהפכי רחמי לדינא. לשטן לו, דהא לא אומנותא דיליה הוה.

תט) אמר רבי אלעזר, לא שני ו) מלאכא, ולא נפק מאומנותא דיליה, אלא בגין דהוה האי מלאכא מסטרא דרחמי, וקאים לקבליה, סתיר חכמתא דיליה, וקלקל רעותיה. הה"ד לשטן לו. לו הוה שטן, ואשתכח שטן, אבל לאחרא לא הוה שטן.

תי) תאנא, אר"ש, כמה חכים ה הוה בלעם בחרשוי, על כל בני עלמא,

חלופי גרסאות
ק ומאן. ד באומנא. ש מלאכא. ת ל"ג הוה.

מסורת הוהר
ט ח"ג ז.

ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה

הסולם

מאמר

הקב"ה, רשע, אתה מתקן ומזרו כליך לצאת מרשותי, חייך אתה ואתונך תהיו ברשותי. מיד ויתיב מלאך ה'. מהו ויתיב. א"ר אבא, יצא ועמד באומנות אחרת מאומנותו, כי מלאך ההוא היה של רחמים. ולא של דין כמו בלעם. והיינו שאמר ר' שמעון, הרשעים מהפכים הרחמים לדין. וע"כ כתוב, לשטן לו, ולא לאחר, כי לא היה אומנותו, כי היה במדת הרחמים.

תט) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א לא שינה המלאך ולא יצא מאומנותו, אלא משום שזמלאך הזה היה מצד הרחמים ועמד כנגדו, היה סותר חכמה שלו, וקלקל רצונו, ו"ש לשטן לו. לו היה שטן וגמצא שטן, אבל לאחרא לא היה שטן.

תי) תאנא א"ר שמעון וכו': למדנו, אר"ש, כמה חכם היה בלעם בכשפיו על כל בני

וחמור. וע"כ בלעם כיון שידע שנקשר ברשות אחר שלמעלה, ואמר לו אך את הדבר וגו', הרע לו, ואמר, איפוא הוא הכבוד שלי. מיד נסתכל בכשפיה, ולא מצא דבר שיהיה מחזיר אותו לרשותו אלא אתון הוה.

תז) מיד ויקם בלעם וגו': מיד, ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו, לעשות רצונו בה, ורצונו של בלק. וע"כ ויחר אף אלקים כי הולך הוא. הוא, בדיוק, כי הוציא עצמו מרשותו בעזרת אתונו כנ"ל ממה שאמר לו, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה. בוא וראה שכן הוא, כי בתחילה נתן לו רשות ואמר, קום לך אתם, עתה שהיה הולך, למה ויחר אף אלקים. אלא משום שהולך הוא, הוא היינו ברשות שלו, להוציא עצמו מההוא שאמר לו ואך את הדבר וגו'.

תח) אמר ליה קב"ה וכו': אמר לו (דש"י דף ר"ז ע"א * דף ר"ז ע"ב)

דהא בשעתא א דאשגח, לאשכחא עיטא לנפקא מרשותיה דקב"ה, מההיא מלה דכתיב, ואך את הדבר וגו'. אסתכל בחרשוי, ולא אשכח בר ההיא אתון, מה כתיב, ויחבוש את אתונו, אטעין לה בכל חרשין, ובכל קסמין דהוה ידע, ואעיל ב בה, ואכליל לה מכלהו, בגין למילט ג להו לישראל. מיד ויחר אף אלהים כי הולך הוא. הוא דייקא כמה דאתמר. מה עבד קב"ה, אקדים למלאכא דרחמי, לקיימא לקבליה, ויסתיר חרשוי וקסמוי.

תיא) ות"ח, דעד השתא לא כתיב יי ולא אתחזי בקסמוי וחרשוי. והא אוקמה. והשתא כיון דאתקין אתניה, וזרזה בתקוני חרשוי, בסטרא דדינא למילט לישראל, אקדים קב"ה למלאכא דרחמי לקבליה, ובשמא דרחמי, בגין לסתור חכמתא דייליה, ולאסטאה לאתניה מההוא ארחא, כמה דכתיב, ותט האתון ד מן הדרך. מן הדרך דייקא. ועל דא לא כתיב ויתיצב מלאך האלהים, ויעמוד מלאך האלהים, אלא מלאך יי דרחמי.

תיב) אמר קב"ה, רשע, את אטענת לאתנך בחרשך, בכמה סטרי דדיני לקבל בני. אנא אעבר טעונך, ויהפך מארחא דא, מיד אקדים מלאכא דרחמי לשטן לו. לו דייקא. כמה דאתמר.

תיג) ותרא האתון את מלאך יי וגו'. אמר רבי יצחק, וכי אמאי חמאת היא, ובלעם דהוה חכים כל כך לא חמא. אמר רבי יוסי, ח"ו דהוה רשע יסתכל

חלופי גרסאות

א דאשכח ול"ג לאשכחא. ב לה. ג ית ישראל.
ד ל"ג מן הדרך מן הדרך.

מסורת הוהר

9) להלן אות תכ"ז צ"ה אות תמד.

ויבא אלקים אל בלעם — ממנא הוה

כדי לסתור חכמה שלו, ולהטות את אתונו מדרך ההוא. כמ"ש, ותט האתון מן הדרך. מן הדרך, הוא בדיוק דהיינו מדרך הכשפים שלו. וע"כ לא כתוב, ויתיצב מלאך אלקים, ויעמוד מלאך האלקים, אלא מלאך הויה, שהוא רחמים.

תיב) אמר קב"ה, רשע וכו': אמר הקב"ה, רשע, אתה העמסת על אתונך את כשפיך בכמה צדדי הדין כנגד בני, אני אעביר מטענך, ויהפך מדרך הזה, מיד הקדים המלאך של רחמים לשטן לו. לו בדיוק כמו שלמדנו. ולא לאחר, כנ"ל בסמוך.

מאמר ותרא האתון את מלאך ה'

תיג) ותרא האתון את מלאך ה' וגו': א"ר יצחק, וכי, למה האתון ראתה, ובלעם שהיה כל כך חכם, לא ראה. אמר רבי יוסי, חס ושלום, שאותו רשע יסתכל במראה קדוש. שיוכל

הסולם

מאמר

בני העולם, כי בשעה שהסתכל למצוא עצה לצאת מרשות הקב"ה, מאותו הדבר שכתוב, ואך את הדבר וגו'. הסתכל בכשפיו ולא מצא חוץ מאותה אתון, שעל ידה יצא מרשות הקב"ה מה כתוב, ויחבוש את אתונו, העמיס עליה כל הכשפים וכל הקסמים שהיה יודע, והכניס בה, וכלל אותה מכולם, כדי לקלל את ישראל. מיד ויחר אף אלקים כי הולך הוא, הוא, בדיוק, כמו שלמדנו, שהוא מורה שהוציא עצמו מרשותו כנ"ל בסמוך. מה עשה הקב"ה, הקדים לו מלאך הרחמים שיעמוד כנגדו, ויסתור כשפיו וקסמיו.

תיא) ות"ח דעד השתא וכו': ובוא וראה, עד עתה לא כתוב הויה, כי לא נראה בקסמיו וכשפיו, וכבר העמדנו. ועתה כיון שהתקין אתונו וזרו אותה בתקוני כשפיו מצד הדין לקלל את ישראל, הקדים הקב"ה כנגדו את מלאך הרחמים, ובשם הרחמים, (דפו"י דף ר"ז ע"ב)

בחיזו קדישא. אמר ליה, אי הכי, הא כתיב נופל וגלוי עינים. אמר ליה לא שמענא בהא מידי ולא אימא. א"ל אנא שמענא, דכד הוה אצטריך לאסתכלא, הוה נפיל וחמי. והשתא לא אצטריך לאסתכלא.

תיד) אמר ליה, אי הכי, בדרגא עלאה יתיר הוה על כל נביאי מהימנותא, דאיהו גלוי עינים, חמי ואסתכל ביקרא דקב"ה. והא ר' שמעון אמר, בלעם בחרשוי, הוה ידע באינון כתרין תתאין דלתתא, כמה דכתיב (ז) ואת בלעם בן בעור הקוסם, קוסם ו קרייה קרא, דטנופא דטנופי, היך יסתכל ביקרא דמאריה. ועוד, הא אמר רבי שמעון, בחיזו חד דחזא לפום שעתא, דכתיב ויגל יי את עיני בלעם, י אתעקימו עינוי, ואת אמרת דהוה חמי בגלוי דעיינין, ואסתכל ביקרא דקב"ה.

תטו) א"ל, אנא אהדרנא לקבלך. דידי ודידך בעי צחותא. ודאי רזי אורייתא עלאין, ולא יכלין בני עלמא למיקם עלייהו. בגין כך אסיר לאקדמא במלה דאורייתא, עד דישמע מלה וידע לה על בורייה. אתו לקמיה דר"ש אמרו מלה קמיה.

תטז) פתח ואמר, (p) מה אנוש כי תזכרנו וגוי, האי קרא ה אוקמוה, ט דממנן דעלמא אמרוה, בשעתא דסליק ברעותיה דקב"ה למברי אנשא. קרא לכתות כתות דמלאכי עלאה, ואותיב לון קמיה. אמר לון, בעינא למברי אדם. אמרו קמיה, (r) ואדם ביקר בל ילין וגוי. אושיט קב"ה אצבעא דיליה, ואוקיד לון. אותיב כתות אחרנין קמיה, אמר לון בעינא למברי אדם. אמרו קמיה, * מה אנוש כי

חלופי גרסאות

ה הוה אצריך. ו קראיה. ז אתעמיקו. ח ל"ג אוקמוה. ט ממנן ; וממנן.

מסורת הוהר

(ז) (יהושע יג) וישלח ז צ"א. (p) (תהלים ח) ב"א קצט צה. (r) (שם מט) ז"ח טז ט"ב.

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר

ואתה אומר, שהיה רואה בגלוי עינים והסתכל בכבוד הקב"ה.
תטו) א"ל אנא אהדרנא וכו': אמר לו אני חוזר מדברי כנגדך. שלי ושלך צריך צחות וברור. ודאי סודות התורה הם עליונים, ובני העולם אינם יכולים לעמוד עליהם. משום זה אסור להקדים לומר דבר בדברי תורה, מטרם שישמע הדבר, וידע אותו על מכוננו. באו לפני ר' שמעון. אמרו הדבר לפניו.

שיוכל לראות מלאך ה'. אמר ליה, א"כ הרי כתוב, נופל וגלוי עינים. אמר לו לא שמעתי בזה כלום, ואיני אומר. אמר לו, אני שמעתי כי כשהיה צריך להסתכל היה נופל, וראה. ועתה אצל המלאך, לא היה צריך להסתכל. וע"כ לא ראה.

תיד) אמר ליה אי וכו': א"ל א"כ, היה בלעם במדרגה עליונה על כל נביאים הנאמנים, שהוא, גלוי עינים ראה והסתכל ביקר הקב"ה. והרי ר' שמעון אמר, בלעם בכשפיו היה יודע באלו ספירות תחתונות שלמטה. כמ"ש ואת בלעם בן בעור הקוסם. קוסם, קראו הכתוב, שהוא טנופת מטונף. ואיך יסתכל בכבוד אדונו. ועוד, הרי אמר ר' שמעון, בראיה אחת שראה לפי שעה, שכתוב, ויגל ה' את עיני בלעם, נעקמו עינוי (דפו"י דף ר"ז ע"ב *) דף ר"ח ע"א)

מאמר עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

תטז) פתח ואמר, מה וכו': פו"א, מה אנוש כי תזכרנו וגוי. מקרא זה העמידוהו, שממוני העולם אמרוהו בשעה שעלה ברצונו של הקב"ה לברוא האדם. אז, קרא לכתות כתות

תזכרנו. מה טיבו דב"נ דא. אמר לון, ב"נ דיהא בצלמא דידן, דיהא חכמתא דיליה, עלאה מחכמתכון.

תיז) כיון דברא אדם, וחטא, ונפק בדימוס קמיה, אתו עז"א ועז"אל, אמרו קמיה, פתחון פה אית לן גבך, הא ב"נ דעבדת חטי קמך. אמר להו, אלמלי תהוון שכיחי גבייהו וכו'. מה עבד קב"ה. אפיל לון מדרגא קדישא דלהון מן שמיא. תיח) אמר ר"ש, השתא אהדרנא. לתיובתייכו. דבלעם אמר נופל וגלוי עינים, אי נימא דלא הוה הכי, ושבוחי קא משבח גרמיה, היך יכתוב קב"ה מלה כדיבא באורייתא. ואי מלה דקשוט היא, היך ישתבח ההוא רשע בדרגא עלאה על כל נביאי מהימנותא. ועוד, דהא לא שריא קדושה דלעילא, אלא באתריה דאתחזי ליה.

תיט) השתא אהדרנא למלה קדמאה. בתר דאפיל לון קב"ה, מאתר קדישא דלהון. כ טעו בתר נשי עלמא, ואטעו עלמא. הכא אית לאסתכלא, והא כתיב (ט) עושה מלאכיו רוחות וגו'. והא אלין מלאכין הון, ג איך יכילו לאתקיימא בארעא. אלא ת"ח, כל אינון דלעילא, לא קיימין, ולא יכלין למיקם, בר בנהורא עלאה דנהיר לון, וקיים לון. ואי פסיק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, לא יכלין למיקם. כל שכן אלין דאפיל לון קב"ה, ופסק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, דאשתני זיווייהו. וכך נחתו ושליט בהו אורא דעלמא, אשתנו בדרגא אחרא.

חלופי גרסאות

י לתיאובתייכו. כ מן שמיא וטעו בעלמא. ל ל"ג איך יכילו לאתקיימא בארעא.

מסורת הזוהר

(ט) (תהלים קד) שמות מט צ"ה.

עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

שמעון, עתה אחזור אל הקושיא שלכם, שבלעם אמר נופל וגלוי עינים. אם נאמר שלא היה כן, אלא בשבח היה משבח עצמו. איך יכתוב הקב"ה דבר שקר בתורה. ואם דבר אמת הוא, איך ישתבח אותו רשע במדרגה עליונה על כל נביאי האמונה. ועוד, הרי הקדושה שלמעלה אינה שורה אלא במקום הראוי לה. ולא בטמא הזה.

תיט) השתא אהדרנא למלה וכו': עתה אחזור לדבר הראשון, אחר שהפיל הקב"ה את עזא ועזאל ממקום קדוש שלהם, טעו אחר נשי העולם, והטעו העולם. כאן יש להסתכל, והרי כתוב, עושה מלאכיו רוחות וגו', והרי אלו מלאכים היו, ואיך היו יכולים להתקיים בארץ. ומשיב, אלא בוא וראה, כל אלו מלאכים שלמעלה אינם עומדים ואינם יכולים לעמוד רק באור העליון המאיר להם ומקיים אותם, ואם נפסק מהם אותו אור שלמעלה, אינם יכולים לעמוד. כל שכן אלו המלאכים

הסולם

מאמר

כתות של מלאכי השרת והושיבם לפניו. אמר להם אני רוצה לברוא אדם, אמרו לפניו ואדם ביקר בל ילין וגו'. הושיט הקב"ה אצבע שלו ושרף אותם. הושיב כתות אחרות לפניו, אמר להם, אני רוצה לברוא אדם, אמרו לפניו, מה אנוש כי תזכרנו. מה מעשיו של אדם זה. אמר להם, אני רוצה לברוא אדם שיהיה בצלם שלנו, וחכמתו תהיה למעלה מחכמתכם.

תיז) כיון דברא אדם וכו': כיון שברא את האדם, וחטא, ויצא בפסק דינו לפניו, באו עזא ועזאל. אמרו לפניו פתחון פה יש לנו אליך, הרי האדם שעשית חטא לפניך. אמר להם אם הייתם נמצאים אצלם הייתם יותר גרועים ממנו. מה עשה הקב"ה הפיל אותם ממדרגה הקדושה שלהם מן השמים. (ביאור הדברים תמצא לעיל בהקדמת ספר הזוהר דף קכ"ו ד"ה ו"ח²).

תיח) אמר ר"ש השתא וכו': אמר ר' (דפרי דף ר"ח ע"א)

תכ) ת"ח, מנא דהוה נחית להו לישראל במדברא, ההוא מנא הוה, מטלא דלעילא, דהוה נחית מעתיקא סתימא דכל סתימין. וכד הוה נחית, הוה נהוריה נהיר בכלהו עלמין, ומניה אתון חקל דתפוחין, ומלאכי עלאי. וכד הוה נחית לתתא, ושלטי ביה אורא דעלמא, אגליד, ואשתני זיויה, ולא הוה זיויה אלא כמה דכתיב ^ח והמן כזרע גד הוא וגו', ולא יתיר. ^ט וכל שכן מלאכין, כיון דנחתו ושלטי בהו אורא, אשתנו מההוא דרגא קדמאה דהו.

תכא) מה עבד קב"ה. חמא דאטעיין עלמא, קשר לון בשלשלאי דפרזלא בטורא דחשוכא, ^י באן אתר יתבי. בעמיקא דטורי. אותיב ליה לעז"א, ורמי חשוכא ^י דאנפין. בגין דההיא שעתא דקשר לון קב"ה, אתתקף וארגיו כלפי מעלה, וקב"ה אפיל ליה בעומקא עד קדליה, וזריק חשוכא באנפוי. עזאל דלא אתתקף, אותביה גביה, ונהיר ליה חשוכא.

תכב) ובני עלמא דידיעין אתרייהו, אתיין לגבייהו, ואולפיין לון לבני נשא חרשין ונחשין וקסמין. ואינון טורי חשוכא, אקרון הררי קדם. מ"ט. בגין דחשוכא אקדים לנהורא. ובג"כ, טורי חשוכא, הררי קדם אקרון. לבן ובלעם מנייהו אולפי חרשין. והיינו דאמר בלעם, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם וגו'.

חלופי גרסאות

^י כל שכן אלין. ^י בהאי. ^ט באנפוי. ^ע חשוכא.

עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

מסורת הוהר

ח) (במדבר יא) ח"ג קכח. קנה:

מאמר

הסולם

שעה שקשר אותם הקב"ה התקיף והרגיו כלפי מעלה. וע"כ הקב"ה הפיל אותו בעומק עד צוארו, וזרק חושך בפניו. עזאל שלא התקיף הושיבו אצל עזא, והאיר לו החושך. תכב) ובני עלמא דידיעין וכו': ובני העולם שיודעים מקומם של עזא ועזאל, באים אליהם. והם לומדים לבני אדם כשפים ונחשים וקסמים. ואלו הרי חושך, נקראים הרי קדם. מ"ט, משום שהחושך קדם לאור, ומשום זה הרי חושך נקראים הררי קדם. ולבן ובלעם למדו מהם כשפים והיינו שאמר בלעם, מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם וגו'.

ביאור הדברים. ענין עזא ועזאל וקטרוגם על אדם הראשון יותר מכל המלאכים, כבר נתבאר לעיל (בהקס"ז דף קכ"ו ד"ה ח"ג ע"ש כל ההמשך) ונתבאר שם, שהם היו מבחינת אחורים דאו"א. שה"ס ג"ר דחכמה ששמשו בזמן הנקודים. וכיון שמגעו האדם מתשובה, הפילים לארץ להרי חושך וקשרם בשלשלאות של ברזל. שה"ס הקליפה שנקראת ברזל

המלאכים שהפילים הקב"ה והפסיק מהם אותו אור שלמעלה, נשתנה זיום. וע"כ, כשירדו, ושלט בהם אור העולם, נשתנו למדרגה אחרת.

תכ) ת"ח מנא דהוה וכו': בוא וראה, המן שהיה יורד לישראל במדבר, אותו המן היה מן הטל שלמעלה שהיה יורד מעתיק הסתום מכל הסתומים, שהוא כתר, וכשהיה יורד היה אורו מאיר בכל העולמות, וממנו גיזון, חקל תפוחין, שהוא המלכות, ומלאכים העליונים. וכשהיה המן יורד למטה ושלט בו אור העולם, נגלד ונשתנה זיוו, ולא היה זיוו אלא כמו שכתוב, והמן כזרע גד הוא וגו' ולא יותר, וכל שכן המלאכים, שהפיל הקב"ה, כיון שירדו ושלט בהם האור, נשתנו מאותה המדרגה הראשונה שהיו בו.

תכא) מה עבד קב"ה וכו': מה עשה הקב"ה. ראה שהם, עזא ועזאל, מטעים העולם. קשר אותם בשלשלאות של ברזל בהרי חושך. באיזה מקום יושבים בעמק ההרים. הושיב את עזא והשליך חושך בפניו. משום שבאותה (דפו"י דף ר"ח ע"א)

תכג) ת"ח, בלעם הוה קא משבח גרמיה מהאי אתר, פ ואמר נאם שומע אמרי אל וגו'. בגין דעז"א ועזאל, אמרי לאינון בני עלמא, מאילין מלין עלאין, דהוו ידעי בקדמיתא לעילא. ומשתעי מעלמא קדישא דהוו ביה, הה"ד שומע אמרי אל. שומע קול אל, לא כתיב, אלא אמרי אל, אינון אמירן דאמרי מניה. מאן דאתי מפרקא, ושאלין ליה מאן את אתי. אמר, מלמשמע מלין דמלכא קדישא. כך נאם שומע אמרי אל. ויודע דעת עליון, דהוה ידע שעתא דתליא דינא בעלמא, ומכוין שעתא בחרשוי.

תכד) אשר מחזה שדי יחזה, מאן מחזה שדי. אלין אינון נופל וגלוי עינים. ואלין אינון עז"א ועזאל. נופל: דא עז"א, דאעמיק ליה קב"ה בעומקא חשוכא, ויתיב בעומקא עד קדליה כדקאמרן, וחשוכא אזדרק באנפוי. ועל דא אקרי נופל. נפל זמנא חדא ז מן שמיא, ונפל זמנא אחרא, לבתר, בעומקא דחשוכא. עזאל: הוא גלוי עינים, דהא לא אזדרק חשוכא עליה, דלא אתתקף, ולא ארגיו ק כההוא דלעילא. * ובלעם קרי לון מחזה שדי, דאינון נופל וגלוי עינים. תכה) ובההוא זמנא, לא אשתאר בעלמא, דישתכח גבייהו, בר איהו. ובכל יומא, הוה אסתים באינון טורי עמהון. הה"ד, ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. מהררי קדם ודאי, ולא מארץ בני קדם.

חלופי גרסאות

פ קאמר. צ ל"ג מן שמיא. ק בההוא; מוסיף לעילא כההוא.

הסולם

מאמר

עזא ועזאל נופל וגלוי עינים

דברי המלך הקדוש. כך הוא נאום שומע אמרי אל. ויודע דעת עליון, שהיה יודע השעה שהדין תולה בעולם, ומכוין השעה בכשפיו.

תכד) אשר מחזה שדי יחזה: מהו מחזה שדי. אלו הם נופל וגלוי עינים, ואלו הם עזא ועזאל. נופל, זהו עזא. ולמה נקרא נופל, הוא משום שהעמיק אותו הקב"ה בעומק החשך ויושב בעומק עד ערפו. כמו שאמרנו, וחושך נזרק בפניו. וע"כ נקרא נופל. שנפל פעם אחת מן השמים, ונפל פעם אחרת אח"כ בעומק החושך. עזאל הוא גלוי עינים. כי לא נזרק עליו חושך, משום שלא התקיף ולא הרגיו כאותו שלמעלה, דהיינו עזא. ובלעם קרא אותם מחזה שדי, שהם נופל וגלוי עינים.

תכה) ובההוא זמנא לא וכו': ובעת ההיא, לא היה נשאר בעולם מי שימצא אצל עזא ועזאל חוץ ממנו, מן בלעם, ובכל יום היה נסתם עמהם באלו ההרים. ז"ש, ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. מהררי קדם ודאי

ברזל. כמ"ש שם. והנה עזא ועזאל, הם בחי' זכר ונקבה. וע"כ עזא, שהוא זכר, התקיף בעת שקשרו אותו, דהיינו שרצה למשוך החכמה ממעלה למטה ולבטל אותה הקליפה שקשרה אותו. וכיון שהתקיף הפיל הקב"ה חושך בפניו, ושלטו עליו ב' קליפות א' השלשלאות של ברזל. וב' החושך. אבל עזאל שהוא בחינת נקבה, ולא עשה שום מעשה בעת ההיא, כי הנקבה היא קרקע עולם ואין בה מעשה, וע"כ הוא לא התקיף, והאיר לו הקב"ה את החושך.

תכג) ת"ח בלעם הוה וכו': בוא וראה, בלעם היה משבח עצמו ממקום זה, ואמר, נאם שומע אמרי אל וגו'. משום שעזא ועזאל אמרו לבני העולם מאלו הדברים העליונים שהיו יודעים מתחילה, מבעת שהיו למעלה בשמים. והיו מספרים מעולם הקדוש שהיו בו. ז"ש שומע אמרי אל. שומע קול אל, לא כתוב, אלא אמרי אל, שהם אלו אמירות שאמרו עזא ועזאל ממנו, מן אל. כמה מי שבא משמיעת שיעור בבית המדרש, ושואלים לו מאין אתה בא. ואמר, מלשמוע (דפו"י דף ר"ח ע"א *) דף ר"ח ע"ב)

תכו) אר"ש, כמה זמנין אמינא מלה דא, ולא מסתכלי חברייא, דהא קב"ה לא שריא ד שכינתא, אלא באתר קדישא, באתר דאתחזי לשריא עלוי. וכן קב"ה מכריז ואמר, א) לא ימצא בך מעביר בנו וגו'. והוא ט) אתי לאתערבא בהדייהו. אלא זכאה חולקיהון דישראל, דקב"ה קדיש לון לשריא בינייהו. והיינו דכתיב, א) כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחניך וגו'. ת) ובגין דהוא מתהלך בקרב מחניך, כתיב והיה מחניך קדוש וגו'. וכתוב ג) והייתם קדושים וגו'. וכתוב ד) אל תטמאו בכל אלה וגו'. וכתוב ה) ואקץ במ וגו'. דלא יכילנא לקרבא גבייהו, ושרו לי לבר. זכאה חולקהון א) דישראל, וזכאה חולקהון דנביאי מהימני קדישי, דאינון קדישין, ואית לון חולקא לאשתמשא בקדושה עלאה.

תכו) ותרא האתון את מלאך יי' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו, ב) בדרך, בההוא ארחא דהוה ג) אשתקע בגווה. וחרבו שלופה בידו, וכי אי איהו נפיק לקביל האי אתון, מאי בעי חרבא. ואי איהו נפיק לקבליה דבלעם, אמאי חמאת אתניה, ואיהו לא חמא. אלא ד) כלא אזדמן. ההוא מלאכא מזדמן לקבליה דאתון, לאפקא לה מן ההוא ארחא דאתטען בה. ובמה. ברחמי. ואזדמן לקבליה דבלעם, לאענשא ליה, על דאיהו הוה בעי ה) למיהך ברשותיה, ולא ברשותא ו) דלעילא. תכח) א"ר יוסי, השתא אית לשאלא, אי מלוי הוה אתיין מסטרא דכתריין

חלופי גרסאות

ו) ל"ג שכינתא. ש דאתי. ת) ל"ג מן ובגין עד והיה. א) ל"ג דישראל. ב) ל"ג בדרך. ג) אשתכח. ד) לכלא. ה) למיהב. ו) אחרא.

מסורת זוהר

א) (דברים יח) תזריע סג צ"ה. ב) (שם כג) פקודי קו צ"ה. ג) (ויקרא כ) ב"ב קפט צ"ב. ד) (ויקרא יח) תק"ח קכא ט"א שכ"ט. ה) (שם כ) ויקרא לח צ"ד. ו) לעיל אות תיג צ"פ.

ותרא האתון את מלאך ה'

תכו) ותרא האתון את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו. בדרך, היינו בדרך ההוא שהיה נשקע בתוכו. דהיינו דרך הכשפים והקסמים, וחרבו שלופה בידו, שזאל, וכי, אם יצא כנגד האתון, למה הוא צריך חרב. ואם הוא יצא כנגד בלעם, למה ראתה אתונו והוא לא ראה אותו, ומשיב, אלא נזדמן לכל. ב"ו לאתון וב"ו לבלעם. המלאך נזדמן כנגד האתון להוציאנו מן דרך ההוא שנטען בה דהיינו הכשפים והקסמים שניתנו על האתון (כנ"ל) אות ת"י) ובמה הוציא. ברחמים. ונזדמן כנגד בלעם, להענישו על שהוא היה רוצה ללכת ברשותו עצמו, ולא ברשות שלמעלה.

הסולם

מאמר ב'

ודאי י"א מארץ בני קדם. דהיינו מהרי חושך הנ"ל.

תכו) אר"ש כמה זמנין וכו': א"ר שמעון, כמה פעמים אמרתי דבר זה, והחברים אינם מסתכלים. כי הקב"ה אינו משרה שכינתו אלא במקום קדוש, במקום הראוי לשרות עליו. וכן הקב"ה מכריז ואומר, לא ימצא בך מעביר בנו וגו'. והוא בלעם, בא להתערב ביניהם. אלא אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה קידש אותם לשרות ביניהם. והיינו שכתוב כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך וגו'. ומשום שהוא מתהלך בקרב מחניך וכתוב והיה מחניך קדוש וגו'. וכתוב והייתם קדושים וגו'. וכתוב אל תטמאו בכל אלה וגו'. וכתוב, ואקץ במ וגו'. כי איני יכול לקרב אליהם, והם משרים אותי לחוץ. אשרי חלקם של ישראל ואשרי חלקם של נביאים הנאמנים הקדושים, שהם קדושים ויש להם חלק להשתמש בקדושה עליונה.

(דפו"י דף ר"ה ע"ב)

תכח) א"ר יוסי השתא וכו': אר"י, עתה יש לשאול, אם דבריו של בלעם, היו באים מצד ספירות התחתונות ולא מצד אחר, למה

תתאין, ולא מאתר אחרא, אמאי כתיב ז' ויבא אלהים אל בלעם וגו', ואך את הדבר וגו'. א"ר יצחק ה' הכי אוליפנא. דהאי אלהים דהכא כלהו מלאכא הוה. וההוא איהו אתר דאתי מסטרא דדינא קשיא, דביה אחידן חילא ותוקפא דאינון כתרין תתאין, דהוה משתמש בהו בלעם. ובג"כ, ויבא אלהים אל בלעם. ויאמר אלהים אל בלעם. דלזמנין אתקרי מלאכא בשמא עלאה.

תכט) ותט האתון מן הדרך, סטאת מן ההוא ארחא, דהות טעינא מסטרא דדינא קשיא, לקבליהון דישראל. ובמה חמא בלעם, דהיא סטאת מההוא ארחא. אלא הכי אר"ש, דאפילו בארחא, בעא לאבאשא להו לישראל, בחילא דאתניה. וכיון דלא סליק בידוי, מה כתיב, ויך את האתון במקל. אטען לה, ואלבש לה, בזרוזי דינא קשיא תקיפא. הה"ד, במקל. במקל דייקא. דאיהו דינא קשיא תקיפא. במקלו לא כתיב, אלא במקל.

תל) פוק חמי, כמה תקיפא חכמתא דההוא רשע, ותיאובתא דיליה לאבאשא להון לישראל, דאיהו אשגח לנפקא מרשותא דלעילא, בגין דתיאובתיה לאתייקרא, ולאבאשא להו לישראל.

תלא) ז' ויעמוד מלאך יי' במשעול הכרמים וגו'. מה כתיב לעילא, בקדמיתא כתיב, ותט האתון מן הדרך ט' ותלך בשדה, ותלך בארח מישר, מסטרא דשדה, ווארכינת ממה דהוה בה. ויך בלעם את האתון להטותה הדרך

מסורת הזוהר

ז) להלן אות תמ"ב.

חלופי גרסאות

ז' ל"ג מן ויבא עד ואך. ח מוסיף בגינייהון דישראל אתהדר מלאכא למלאא עמיה דאית תימא וגו' ח"ו דהא ההוא מלאכא אמר ליה ואפס וגו' הכי ט' ל"ג ותלך בשדה. י מוסיף דשדה אתער.

דקב"ה מליל עמיה והוא אמר אך את הדבר את הדבר וגו' דאי תימא ויאמר אלקים אל בלעם

מאמר ב'

הסולם

ותרא האתון את מלאך ה'

שהעמיס עליה והלבישה בכחות דין קשה ותקיף. ז"ש במקל. במקל הוא בדיוק, שהוא דין קשה ותקיף. במקלו לא כתוב, אלא במקל. דהיינו במקל הידוע שהוא דין קשה. תל) פוק חמי כמה וכו': צא וראה, כמה חזקה היתה החכמה של אותו רשע, והתשוקה שלו להזיק את ישראל, כי הוא השגיח לצאת מרשות של מעלה, המונע ממנו את זאת, מחמת תשוקתו להתכבד, ולהזיק לישראל. תלא) ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים: מה כתוב למעלה. בתחילה כתוב, ותט האתון מן הדרך ותלך בשדה, דהיינו ותלך בדרך ישר מצד השדה שהוא המלכות, ונטתה ממה שהיה בה מדרך הכשפים שהעמיס עליה בלעם. ויך בלעם את האתון להטותה

למה כתוב, ויבא אלקים אל בלעם וגו'. ואך את הדבר וגו'. א"ר יצחק כך למדת. שזה אלקים כאן, כולם היו מלאך, וההוא, בא מצד דין קשה, שבו אחוים הכח והתוקף של אלו כתרם התחוננים, שבלעם היה משתמש בהם. ומשום זה, כתוב, ויבא אלקים אל בלעם, ויאמר אלקים אל בלעם. כי לפעמים נקרא מלאך בשם העליון.

תכט) ותט האתון מן הדרך: היינו שנטתה מן אותו הדרך שהיתה עמוסה מצד דין קשה כנגד ישראל. שואל, ובמה ראה בלעם, שהיא נטתה מן הדרך ההוא. אלא הכי א"ר שמעון, שאפילו בדרך היה רצה להזיק לישראל, בכח אתונו, וכיון שלא עלה בידו, מה כתוב, ויך את האתון במקל. שפירושו, (דפ"י דף ר"ח ע"ב)

לאסטאה לה מההוא ארחא דשדה. אמר רבי יוסי, בין מלאכא ובין בלעם הות אתנא בעאקו. לבתר כד חמא בלעם, דלא הוה יכיל, כדין ויך את האתון במקל. כמה דאתמר.

תלב) ויעמוד מלאך יי' וגו'. א"ר אבא, כמה אית לן לאסתכלא במלי דאורייתא, הני קראי רמיזי * בחכמתא עלאה. וכי למגנא נפק האי מלאכא, לאתחזאה לחד אתנא. או למיקם בין כרמיא לקבלה, זמנא הכא וזמנא הכא. אלא כלא רזא עלאה הוא, וכלא בעי קב"ה בגין לאגנא עלייהו דישראל, ולא ישלטו בהו זינין בישין, בגין דאינון חולקיה דקב"ה.

תלג) ויעמוד מלאך יי' וגו'. תאנא, מסטרא דאמא, כד איהי מתעטרא, נפקין בעטרהא אלף וחמש מאה סטרי גליפין בתכשיטהא. וכד בעאת לאזדווגא במלאכא, מתעטרא בחד עטרא דארבע גוויין. כ אינון גוויין ל מתלהטן בארבע

חלופי גרסאות

כ מוסיף גוויין אינון. ל דמתלהטן.

דרך אמת א) עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פ"ז דף פ.

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר ב'

האומות וכל החצונים משביל דק הוה הנקרא משעול הכרמים, לפיכך הוא מקדים לבאר העטרות הגדולות של ז"א ומלכות, והשפעתם הרחבה, שהיא מגיעה רק לישראל, ואח"כ מבאר אשר תמצית מהשפעה הגדולה הוה, מגיע דרך משעול הכרמים לאומות והחצונים. וסוד ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים, פירושו, שסתם מפניהם גם שביל דק ההוא, כמ"ש לפנינו בהמשך כל המאמר. ותחלה מבאר ב' העטרות של המלכות, עטרה אחת, מה שמקבלת מאמא עלאה, ועטרה שניה, מה שמקבלת מזווגה עם ז"א.

ונודע שתחלה מקבלת המלכות מקו שמאל דאמא. שה"ס חכמה בלי חסדים, כי קו הימין מקבל ז"א. ונבחן אז, שז"א לוקח ספירה וחצי מימין של אמא. שהם, חכמה, וחצי דעת הימין, ששניהם רק חסדים. והמלכות מקבלת ספירה וחצי משמאל של אמא. שהם, בינה, וחצי דעת השמאלי. וז"ש, מסטרא דאמא כד איהי מתעטרא, דהיינו בעת שאין המלכות מקבלת מז"א אלא מצד שמאל דאמא. נפקין בעטרהא אלף וחמש מאה סטרי גליפין בתכשיטהא, עטרהא, פירושו הג"ר שלה, כי הג"ר נקראת עטרה. אבל אינה מקבלת כל הג"ר, שהם סוד ג' אלפים, אלא ספירה ומחצה בלבד, שהם כל הבינה, וחצי השמאלי דדעת. שמספרם אלף ות"ק

להטותה הדרך, היינו להטותה מאותו הדרך של שדה. שהוא המלכות דקדושה. אל הדרך שלו של הכשפים. א"ר יוסי בין המלאך ובין בלעם היתה האתון בצרה. אח"כ כשראה בלעם שאינו יכול להטותה מדרך השדה, או ויך את האתון במקל. כמו שלמדנו, שמקל הוא דין קשה.

תלב) ויעמוד מלאך ה' וגו': א"ר אבא כמה יש לנו להסתכל בדברי תורה, אלו הפסוקים רמוזים בחכמה עליונה. וכי בחנם יצא מלאך הוה להראות לאתון אחת, או לעמוד בין כרמים כנגדה פעם כאן ופעם כאן, אלא הכל סוד עליון הוא, ובכל רצה הקב"ה כדי להגין על ישראל, ולא ישלטו בהם מינים הרעים, משום שהם חלק הקב"ה.

תלג) ויעמוד מלאך ה' וגו': ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים וגו'. למדנו, כשהיא המלכות, מתעטרת מצד אמא, יוצאים בעטרה שלה, אלף וחמש מאות צדדים חקוקים בתכשיטיה. וכשהיא המלכות, רוצה להזדווג עם המלך, שהווא ז"א, היא מתעטרת בעטרה אחת של שבעה צבעים. אלו הצבעים מתלהטים בארבעה צדדי העולם, כל צבע וצבע לוחט ג' פעמים באותו הצד שלו. שהם י"ב גבולים חקוקים. ובאים ונכללים בי"ב אחרים. פירושו, רוצה לבאר כאן סוד משעול הכרמים מה הוא. ועיין התמצית שנוטלים (דטרי דף ר"ח ע"ב * דף ר"ט ע"א)

סטרי עלמא, כל גוונא וגוונא מתלהטא תלת זמנין בההוא סטרא. דאינון תריסר תחומי גליפין. ועאלין ואתכלילו בתריסר אחרנין. תלד) ברישא דעטרא, אית ד' שורין לד' סטרין, ואינון מגדלות, כד"א (ח) מגדלות מרקחים. מהו מרקחים. כמה דאת אמר, (ט) מכל אבקת רוכל. ועל כל מגדלא ומגדלא ג' פתחין, קביעין באבנין טבן, מכל סטרא וסטרא. האי עטרא, (י) נהירא ב) בדלוגין דאופיר, בגין יקרא דמלכא, כמה דכתיב (י) אוקיר אנוש מפז וגו'.

חלופי גרסאות
ח טהירא ; טמירא.

מסורת הוזהר
(ח) (שיר ה) ויחי עה צ"א. ט) (שם ג) הקסה"ז
קלו צ"א. י) (ישעיה יג) וירא עג צ"ד.

דרך אמת (ב) בכתם אופיר

ותרא האתון את מלאך ה'

העטרה יש ד' שורות לד' צדדים, צפון דרום מזרח מערב, שהם שורות של מגדלות, כש"א, מגדלות מרקחים. מהו מרקחים. הוא כש"א, מכל אבקת רוכל. ועל כל מגדל ומגדל ג' פתחים, משובצים באבנים טובות מכל צד וצד, עטרה זו מאירה בדלוגים של אופיר, בשביל כבוד המלך, כמ"ש, אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר. קביעין פירושו תקועים, כלומר משובצים כי על ויתקעה בבטנו מתרגם וקבעיה. (שפוט"ס ג').

פירוש. גילויי החכמה שבמלכות נקרא מגדל, בסוד ואלה מי גדל. כי החכמה ה"ס הגדלות. ואומר שבראש העטרה יש ד' שורות מגדלות לד' סטרין שהם חו"ב, ותו"מ שבדעת. ואינם מאירים אלא בסוד ג' קוין, וע"כ הם נקראים ג' פתחים לכל מגדל, כי זולת ג' הקוין אין המגדל מאיר כלום. וז"ש כד"א מגדלות מרקחים, מהו מרקחים כד"א מכל אבקת רוכל. שאין המגדל מאיר זולת שנכלל ממור ולבונה ומכל אבקת רוכל, שה"ס ג' הקוין, מור ה"ס שמאל ולבונה ימין, ומכל אבקת רוכל ה"ס קו האמצעי. והתכללות הזאת נקראת מרקחים. וכבר ידעת שאין המלכות חוזרת למצב פנים בפנים עם ז"א מטרם שנתמעטה עד לנקודה תחת היסוד (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו) וחזרה זו לנקודה ה"ס טפת דם כחרדל (כנ"ל אות רכ"ח בהסלס) וכן נקראת כתם. ואחר כך כשהחזרת ונבנית בבחינת הפנים, צריכים לטהר המלכות מן כתם הזה מטעם כבוד המלך

הסולם

מאמר

ות"ק. והם גליפין ונחקקות בתכשיטיה. דהיינו בעטרה שלה. אחר שביאר העטרה, שהמלכות מקבלת מאמא שכולה היא מצד שמאל בלבד. מבאר אח"כ העטרה שמקבלת מז"א שכבר יש בה כל ג' הקוין.

וז"ש, וכד בעאת לאזדווגא במלכא, דהיינו כשהמלכות רוצית להזדווג עם ז"א, ולקבל ממנו שפעו. מתעטרא בחד עטרא דארבע גוונין, היא מקבלת מזווגה עם ז"א, עטרה אחת שיש בה ד' גוונין, שה"ס לבן אדום ירוק שחור. אינון גוונין מתלהטין בד' סטרי עלמא, שהם חו"ג תו"מ, כי חסד הוא לבן, וגבורה היא אדום, ות"ת הוא ירוק, ומלכות היא שחור. וכן נקראים דרום צפון מזרח ומערב. כל גוונא וגוונא מתלהטא ג' זמנין בההוא סטרא, דהיינו בבחינות ג' קוין, ימין שמאל ואמצע. ונמצא שיש כאן י"ב מיני אורות, שהם חו"ג תו"מ, שבכל אחד מהם ג' קוין, וז"ש, דאינון תריסר תחומי גליפין, שה"ס י"ב גבולים שיש במלכות. ועאלין ואתכלילו בתריסר אחרנין, שהם נכנסים ונכללים בי"ב גבולי אלכסון שבז"א, שהם ג"כ אותן הבחינות ממש, חו"ג תו"מ שבכל אחד מהם ג' קוין, וכשהם בזווג, נכללים י"ב במלכות מי"ב דז"א. ויש בעטרה הזו של המלכות ג' בחינות ראש תוך סוף, ועתה נתבאר בחינת התוך של העטרה. ולהלאה בסמוך מבאר בחינת הראש של העטרה.

תלד) ברישא דעטרא אית וכו': בראש

(דפו"י דף ר"ט ע"א)

תלה תחות עטרא, תליין זגי דדהבא בסחרנהא, זגא דדהבא מסטרא דא, זגא דדהבא מסטרא דא, וחד רמונא. נ בגו ההוא רמונא, אית בה אלף זגין, וכל זגא מנייהו, מתלהטא בסומקא בחוורא. ההוא רמונא אתפלג בפלוגין ארבע, זקיימא פתיחא, לאתחזאה זגהא. תלת מאה ועשרין וחמש זגין לסטרא דא, וכן לכל סטרא וסטרא, עד דמתלהטן ארבע סטרי עלמא, מחיזו דכל פלכא ופלכא, זאינון אקרון פלח הרמון. כמה דכתיב, **ו** כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך.

חלופי גרסאות

נ כגון; כגו.

מסורת הזוהר

(ב) שיר ד) ב"ב פא צ"ד ז"ח ט"ג שט"ו ט"ד
ש"א תק"ח קיא ט"א שכ"ח.

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר

רמון, בסוד מה שאמרו על הפסוק, כפלח הרמון רקתך, שאפילו הריקנים שבך, דהיינו הכלים דאחורים הנבחנים כריקנים, כלפי הכלים דפנים, מלאים מצוות כרמון, שהם מלאים אורות. והיינו בעת שהם מתחברים בכלים דפנים ותלויים בהם, כי אז הם מקבלים ג"כ הארת ג' קוין מן הכלים דפנים. ואז מתחלקים ההארות לימין ולשמאל ולסוד י"ב הנקראים פעמונים, וכללות הפעמונים נקראת רמון, מפני שהארתו מתרוממת ממטה למעלה.

וז"ש, תחות עטרא תליין זגי דדהבא בסחרנהא, דהיינו הכלים דאחורים שבהם מתגלה החכמה, אשר בשעה שהם תלויים ומחוברים מסביב הכלים דפנים שבעטרה, נקראים פעמוני זהב, ומתפרשים לימין ולשמאל, דהיינו לחסדים ולחכמה, וז"ש, זגא דדהבא מסטרא דא, וזגא דדהבא מסטרא דא, ונכללים כולם ברמון אחד. וז"ש, וחד רמונא, כי עיקר השם של הכלים דאחורים הוא, רמון. אלא ההארות שהוא מקבל מחמת חיבורו בכלים דפנים מימין ומשמאל, נקראים פעמוני זהב. וז"ש, בגו ההוא רמונא אית בה אלף זגין, דהיינו המאירים בהארת החכמה, המכונה אלף, בסו"ה ואללפך חכמה, אבל, וכל זגא מנייהו מתלהטא בסומקא בחוורא, שכל פעמון מהם מאיר באדום, שהוא שמאל, ובבחינת החכמה, ומאיר בלבן, שהוא ימין, ובבחינת החסדים, שהשיגו זה מכת חיבורם עם הכלים דפנים, אבל משורשם מטרם שנתחברו עם הכלים דפנים, לא היה בהם אלא חכמה בלי חסדים, שהיא שמאל בלי ימין, דהיינו גוון אדום בלבד, ומה שאומר מתלהטא, ואינו אומר, מאיר, הוא מטעם

המלך. וז"ש, האי עטרא נהירא בדלוגין דאופיר בגין יקרא דמלכא. כי ע"י דלוג של עטרה זו בכללותה, על ג' הקוין, שמדלגת מימין לשמאל ומשמאל לאמצע, ומאמצע לימין, הרי ע"י נמשכת הארת החכמה מלובשת בחסדים מרובים שהארתה גדולה מאד, וע"כ היא מפירה ומשביתה את הכתם הזה. וז"ש, כמה דכתיב אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר, כי אחר שהמלכות קבלה סוד כתם אופיר הזה, היא משפעתו לאדם, ואז נאמר על האדם, אוקיר אנוש וגו'. וע"י בזהר חדש (חקות ד' נ"ב עמוד ג' למטה) וזה לשונו, ואימתי היא ככתם אופיר, כד אזדוגא במלכא, כד נחית כתרא בדלוגין, דאנהיר מסטרא דאמא, ושרה על רישא דמטרוניתא וכו' ע"ש. והנה נתבאר התוך והראש של העטרה, ולהלאה מפרש בחינת הסוף של העטרה.

תלה תחות עטרא תליין וכו': תחת העטרה, תלויים מסביב פעמוני זהב, פעמון זהב מצד זה, ופעמון זהב מצד זה, ורמון אחד. בתוך אותו הרמון יש בו אלף פעמונים וכל פעמון מהם לוחט באדום ובלבן. רמון זה הוא נתחלק לארבעה פלחים, ועומד פתוח, שיראו ממנו הפעמונים. שכ"ה פעמונים לצד זה, וכן לכל צד וצד עד שמתלהטים ד' רוחות העולם ממראה של כל פלח ופלח. והם נקראים פלח הרמון. כמ"ש כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך.

פירוש, עתה מבאר בחינת הסוף של העטרה דמלכות, דהיינו בחינת הכלים דאחורים שלה, וכבר ידעת, שבהיותה פב"פ עם ז"א אין החכמה נגלית אלא בכלים דאחורים שלה. (כנ"ל בהקט"ז דף ו' ד"ה ואלמלא) וכללות הכלים דאחורים נקראים (דפו"י דף ר"ט ע"א)

תלו) ארבע גלגלין בפלכי ארבע, ם נטלין בגלגולא ע לההוא עטרא, וכד נטלי לה, ן אודקפן לעילא. עד דמטו לגלגולא דפלכא עלאה, דנהים יממא וליליא, מתחברן כל אינון פלכין, ונטלין לעטרא, וזקפן לה. וקלא דאינון גלגלין, אשתמע בכלהו רקיעין. לקל נעימותא מתרעשין כל חילי שמיא, וכלהו שאלין דא לדא, עד דכלהו אמרי ך) ברוך כבוד יי' ממקומו.

חלוסי גרסאות

ט מוסיף זווין נטלין. ע ל"ג לההוא. ן זבקן.

ותרא האתון את מלאך ה'

גלגולא) וכן אינה נגלית אלא בשעת הגלגול שה"ס הנסיעה (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה ג') ולפיכך צריכים גלגלים להעביר האור מקו לקו עד המלכות. ואלו הגלגלים ה"ס הדינים דמלכות עם הדינים המכונים ג' זריעות, שבג' נקודות, חלם שורק וחירק, כמו שנתבאר לעיל (ב"א דף ט"ו ד"ה חתיא ע"ש) כי הדינים טבכל קו מעבירים האור שבו לקו האזור. כי בקו ימין שה"ס החולם, יש בו דינין מעלית המלכות לבינה, הגורם קטנות, ע"כ דין זה דוחף האור ומעבירו לקו שמאל, שה"ס נקודת השורק. והדינים שבקו שמאל, ששם החשך והאש והקפאון, שאינם נותנים את החכמה להאיר, דוחפים האור ומעבירים אותו אל קו האמצעי, ששם תקון יחוד הקוין, שאור החכמה מתלבשת בחסדים, שאז יכולה החכמה להאיר בכל שלמותה והדרה. והדינים שבקו האמצעי, מסוד מסך דחירק שבו, שאינם נותנים בו מקום גילוי אל אור החכמה, וע"כ, דינים האלו דקו האמצעי דוחפים ומעבירים האור אל המלכות, ששם מקום הגילוי של החכמה. ובמלכות עצמה מתגלגלים הקוים מחדש, ע"י אותם הגלגלים, ומגלים החכמה, והדינים שבה, מקשרים אותה עם החסדים. ובוה תבין הצורך לג' בחינות, א) הם עצם המוחין הנקראים עטרה, שהם נבחנים בראש ותוך כנ"ל. ב) נושאי המוחין, שהם הכלים דאחורים, הנקראים פלחי הרמון, שרק הם ראויים להמשיך גילוי החכמה, ולולא הם לא היתה נגלית העטרה שהעיקר שבה ה"ס החכמה, וע"כ נבחנים פלחי הרמון, שהם זוקפים את העטרה, כי קומה זקופה מורה על אור החכמה. ג) היינו הגלגלים, שהם הדינים שבכלים דאחורים, שעליהם מתגלגל אור העטרה ממקום למקום, דהיינו מקו לקו עד המלכות, וכן במלכות עצמה, כמו שנתבאר. וי"ש ארבע גלגלין בפלכי ארבע, ארבעה הגלגלים שהם ד' מיני דינים הנ"ל, שיש בארבעה הפלחים, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם

מסורת הזוהר

(7) (יחזקאל ג) ב"א קצ צ"ב.

הסולם

מאמר

מטעם היותם כלים דאחורים, שהארתם עם דינים.

ועוד הם מקבלים מבחינת הכלים דפנים סוד י"ב גבולים (כנ"ל באות תל"ג) ועם הכולל הם י"ג. וי"ש, ההוא רמונא אתפלג בפלוגין ארבע, דהיינו ע"פ ד' בחינות חו"ב תו"מ שבו, וקיימא פתיחא לאתחזאה זגהא, כלומר, שהפעמונים מאירים מכל פלח ופלח מד' הפלחים שבו. שכ"ה זגין לסטרא דא, וכן לכל סטרא וסטרא, שבכל צד מד' צדדים שבכל פלח, מאירים שכ"ה פעמונים. שהם ד"פ שכ"ה, שבגימטריא י"ג מאות, שה"ס י"ב גבולים הנ"ל עם אחד הכוללים. עד דמתלהטן ארבע סטרי עלמא, שהם חו"ב תו"מ, שבכל אחד שכ"ה פעמונים, מחיוזו דכל פלכא ופלכא. שכל פלח מד' פלחי הרמון מקבל הארת י"ג אלו. שז"ס, כפלח הרמון רקתן.

תלו) ארבע גלגלין בפלכי וכו' : ארבעה גלגלים שבארבעה הפלחים של הרמון, לוקחים ע"י גלגול, את העטרה ההיא. וכשלוקחים אותה הם מודקפים למעלה, עד שמגיעים לגלגל הפלח העליון הנוהם יום ולילה, אז מתחברים כל אלו הפלחים ולוקחים את העטרה וזוקפים אותה. והקול של אלו הגלגלים נשמע בכל הרקיעים. לקול נעימות זה, מתרעשים כל צבאות השמים, וכולם שואלים זה לזה, עד שכולם אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו.

פירושו. כי נתבאר שהעטרה, שה"ס הג"ר של המלכות, נישאת, דהיינו שמתגלית, על ידי ד' פלחי הרמון הנ"ל, שהם ד' כלים דאחורים הממשיכים החכמה, כנ"ל, אשר החכמה, היא עיקר הג"ר שבה, וע"כ יש עטרה, ויש נושאי העטרה שהם פלחי הרמון. וכבר ידעת שאין החכמה נגלית אלא על ידי גלגול בג' דוכתי, שה"ס ג' קוין (כנ"ל ויחי דף קנ"ט ד"ה קל דפו"י דף ר"ט ע"א)

תלז) כד מזדווג מלכא במטרוניתא, סלקא עטרא דא, ואתישבת ברישא דמטרוניתא. כדין נחית חד עטרא עלאה, קביעא דכל אבן טבא, וחזזור ושושן, בסחרנהא. בשית גלגלין אתיא, לשית סטרין דעלמא, שית גדפין דנשר נטלין ז לה. ק חמשין ענבין סחרנהא, דגליף ר בה אימא עלאה, קביעאן באבן טבא, חזור וסומק ירוק ש ואוכם תכלא וארגוונא. שית מאה ותלת עשר זווין, לכל סטרא וסטרא.

תלח) אלף ושית מאה מגדלין, לכל סטרא וסטרא. וכל מגדלא ומגדלא, טורין קביעין. פרחין לעילא, אשתאבן ת בפתורא דאימא עלאה, במשח רבות דילה. כדין אימא, בלחישו, א נגיד מתנן עלאין, וְשדר וקבע לון בההוא עטרא. לבתר אנגיד נחלי ג) דמשח רבות קדישא, על רישא דמלכא. ומרישיה, נחית

חלופי גרסאות

ז מוסיף לה בפלכוי. ק פלכין. ר ביה. ש ואדום. ה בכיתונא. א גזר.

דרך אמת ג) שמן משחת קודש

ותרא האתון את מלאך ה'

דאינון גלגלין, דהיינו כח הדינים, הנקראים גלגלים, אשתמע בכלהו רקיעין, דהיינו שפעולות הדינים מתקבלות בכל המדרגות, לקל נעימותא, המושפע מהם מצת גלגולם, מתרעשין כל חילי שמיא וכלהו שאלין דא לדא, דהיינו מחמת גילוי הדין שבכל קו וקו הם שואלים איה מקום כבודו, עד שנשלם הגלגול ומתגלה מקום הכבוד, וז"ש, עד דכלהו אמרי ברוך כבוד ה' ממקומו. כי נתגלה מקום הכבוד, שהוא המלכות.

תלז) כד מזדווג מלכא וכי: כאשר המלך, שהוא ז"א, מזדווג במטרוניתא, שהיא המלכות, אז עולה עטרה זו ומתישבת בראש המלכות, כלומר, שכל הפעולות הנ"ל האמורות, היינו רק בעת זוג ז"א עם המלכות, אז גם יורדת עטרה אחת עליונה, לז"א, משובצת מסביב לה בכל אבן טובה, וכפתור ופרח, בששה גלגלים היא באה, לששה קצוות העולם, שש כנפי הנשר נושאות אותה, חמשים ענבים מסביב העטרה, שחקקה בה אמא עלאה, בינה, משובצות, באבן טובה שצבעיה לבן, אדום, ירוק, שחור, תכלת וארגמן, שש מאות וי"ג אורות מכל צד וצד.

תלח) אלף ושית מאה וכי: אלף ושש מאות מגדלות לכל צד וצד, וכל מגדל ומגדל עשוי טורים קבועים, דהיינו שכל מגדל מוקף עם מעט בתים, מלשון טורים קטנים (מכות י) פורחים למעלה ומושפעים משלחן אמא עלאה

הסולם

מאמר

המקבלתם, נטלין בגלגולא לההוא עטרא, שעליהם מתגלגלת העטרה ממקום למקום כנ"ל, שעז"ז משתלמת העטרה בכל התכשיטים שבה, והנה כל זה שאמרנו בעטרה ובפלחי הרמון ובגלגלים, נוהגים רק בזמן הזוג עם ז"א, וב' הארות מאיר אז ז"א אל המלכות, א) מבחינת השמאל שה"ס אור החכמה משמאל דאמא, שזסו"ה שמאלו תחת לראשי, ואחר שנגמרה הארה זו, אז מאיר לה ז"א מבחינת הימין, שה"ס אור החסדים, בסו"ה וימינו תחבקני.

וז"ש, וכד נטלי לה אודקפן לעילא, שבתחילה, כשהגלגלים מתחילים לשאת את העטרה, הם זוקפים קומתם למעלה, שפירושה שממשיכים חכמה, המכונה קומה זקופה, שהיא הארה א' דז"א בסוד שמאלו תחת לראשי, עד דמטי לגלגולא דפלכא עלאה, דנחיים יממא וליליא, דהיינו פלח הרמון שהוא ימין, דהיינו חסד, שאין לו הפסק, שה"ס הארה הב' דז"א, בסו"ה וימינו תחבקני, אז מתחברין כל אינון פלכין, דהיינו שהחכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין ושניהם בקו האמצעי, ושלשתם במלכות, ונטלין לעטרא וזקפן לה, שאז בחבורם יחד לוקחים העטרה וזוקפים אותה, דהיינו שמגלים בה קומה הזקופה, שה"ס הארת החכמה, בכל שלמותה והדרה.

וכבר ידעת, שסוד הגלגלים הם בחינת הדינים שבד' מקומות, שעליהם, האור נדחף ומתגלגל ממקום למקום עד שנשלם, וז"ש וקלא

(דפו"י דף ר"ט ע"א)

ההוא משחא טבא עלאה, על דיקניה יקירא. ומתמן נגיד על אינון לבושי מלכא. (הה"ד, ט) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וגוי.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים קלג) לך צב צ"א.

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר

הגלגלים כבר ידעת שה"ס הדינין המיוחדים שבכל קו, שהם מעבירי האור מקו לקו. כנ"ל. וחושב כאן ששה גלגלים כנגד ששה קצוות העולם, שחם חג"ת נה"י, דהיינו ג' גלגלים לג' קוין שמחזה ולמעלה הנקראים חג"ת, וג' גלגלים לג' קוין שמחזה ולמטה, הנקראים נה"י. כי ז"א כולל תמיד ו"ק. אחר זה מבאר, לוקחי העטרה, וז"ש, שית גרפיין דנשר נטליין לה, כי קו האמצעי ה"ס נשר, ויש לו שש כנפים כנגד ששה קצוות, שהם מכסים בו החכמה, שלא תאיר, אלא בדרך קו האמצעי, שהוא ממטה למעלה, ותקון זה של כנפי הנשר, הוא עיקר הלוקח והנושא של העטרה, שהיא המוחין שמקבל מאמא, כי מתוך שעשה תקון זה באמא, יצאו ג"ר באמא, בסוד תלת מחד נפקי, וגם ז"א קנה אותם בסוד חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ע"כ כנפי נשר הללו, הן עיקר לוקחי העטרה, שזולתן לא היתה עטרה זו במציאות, וז"ש, שית גרפיין דנשר נטליין לה.

עתה מפרש הארות שבעצם העטרה, ותחלה מפרש הארות נ' שערי בינה, שמקבלת מאמא, וז"ש חמשין ענבין סחרנהא דגליף בה אימא עלאה, שהם חמשים שערי בינה, קביעאן כאכנ טבא, שבה ששה גוונים, שהם, חוור וסומק וירוק הם חג"ת, ובמלכות יש ג' צבעים שהם, שחור תכלת וארגמן. עוד יש תרי"ג אורות, בכל צד מד' צדדי העטרה, שה"ס חג"ת נה"י שהם שש מאות מפני שנמשכים מבינה שספירותיה בסוד מאות. ובהם מאירות הארות י"ב גבולים, שה"ס ג' קוין שבכל קו חו"ב תו"מ, ואחד הכולל אותם, הם י"ג, וז"ש, שית מאה ותלת עשר זווין לכל סטרא וסטרא. אח"כ מפרש בחינת הראש של העטרה, וז"ש (באות תל"ח) אלף ושית מאה מגדליין לכל סטרא וסטרא, שהם בחינת ספירה וחצי דימין של הג"ר, כי הג"ר הם ג' אלפים, וספירה וחצי, דהיינו חכמה וחצי דעת הימני הם אלף ושש מאות, כי חכמה היא אלף, וחצי דעת הימני יש בו שש ספירות חג"ת נה"י, שהם שש מאות, ואלו

עלאה, בינה, משמן המשחה שלה, או משפעת אמא עלאה בחשאי מתנות עליונות ושולחת וקובעת אותם בעטרה ההיא. אח"כ משפעת נחלי שמן המשחה הקדוש על ראש המלך, ז"א, ומראשו יורד שמן טוב שהוא העליון על זקנו היקר, ומשם נוזל על לבושי המלך. ז"ש, כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו.

פירוש. נודע כי בטרם זווג ז"א עם המלכות אין בז"א אלא בחינת חסדים בלבד. ואין בו הארת החכמה, אלא בשעה שז"א מזדווג עם המלכות, שבה מקום גילוי החכמה, ואז הוא נכלל מן החכמה שבמלכות ויורדת אליו עטרה מאמא הנכללת גם מחכמה. שזסו"ה, אשת חיל עטרת בעלה. שעל ידי המלכות שה"ס אשת ז"א, קונה ז"א עטרה השלמה שלו, וז"ש (באות תל"ז) כד מזדווג מלכא במטרוניתא דהיינו ז"א במלכות, סלקא עטרא דא, דהיינו עטרה של המלכות שנתבארה עד הנה, ואתישבת כרישא דמטרוניתא. ואחר המלכות מקבלת העטרה שלה שעיקרה היא חכמה כנ"ל, נכלל גם ז"א מן החכמה שלה וקונה גם הוא עטרה שלו, בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, וז"ש, כדון נחית חד עטרא עלאה, שאז יורדת גם לז"א עטרה העליונה, קביעא דכל אבן טבא וחיזור ושושן בסתרנהא, המלכות נקראת אבן טובה, והעטרה משובצה מכל אבן טובה שהיא הארת החכמה של המלכות הנכללת בה, וחיזור ה"ס ימין, דהיינו חסדים המרומים בכפתור, ושושן ה"ס שמאל, דהיינו חכמה המרומזת בפרה (כנ"ל שלח אות קמ"ח בהסולס) ואומר בסתרנהא, משום שהחכמה באה לו רק בדרך התכללות מן המלכות. ע"כ נבחנת שמאירה מסביב העטרה.

ועתה הולך ומפרש כל חלקי העטרה דז"א כמו שביאר לעיל חלקי העטרה של המלכות. אלא הוא מתחיל לפרוט אותם כאן ממטה למעלה, דהיינו שמתחיל מן הגלגלים, שהעטרה מתגלגלת עליהם, וז"ש, בשית גלגליין אתיא לשית סטריין דעלמא, ומהות (דפו"י דף ר"ט ע"א)

תלט) לבתר אתהדר עטרא, ומעטרא ליה אימא עילאה בהווא ב עטרא, ופרישא עליה, ועל מטרוניתא, לבושי יקר בהווא עטרא. כדין קלא אשתמע בכלהו עלמין, (1) צאינה וראינה וגו'. כדין חדוותא הוא בכל אינון בני מלכא. ומאן אינון. כל אינון דאתו מסטרייהו דישראל. דהא לא מזדווגי בהו, ולא קיימין עמהון, בר אינון ישראל, דאינון בני ביתא, ומשמשי להו. כדין ברכאן דנפיקי מנייהו, דישראל ג הוא.

תמ) וישראל נטלין כלא, ומשדרי ד חולקא מניה לשאר עמין, ומהווא חולקא אתזנו כל אינון שאר עמין. ותאנא, מבין סטרי חולקהון דממנן על שאר עמין, נפיק * חד שביל דקיק, דמתמן, אתנגיד חולקא לאינון תתאי, ומתמן מתפרש לכמה סטריין. ודא קרינן ליה תמצית, דנפיק מסטרא דארעא קדישא. תמא) ועל דא עלמא כוליה מתמצית דארץ ישראל קא שתי. מאן אי. הא אוקימנא. ובין לעילא, ובין לתתא, כל אינון שאר עמין עכו"ם, לא אתזנו אלא

חלופי גרסאות

ב ל"ג מן עטרא עד עטרא. ג ל"ג הוא. ד ל"ג חולקא.

מסורת הזוהר

(1) (שיר ג) וארא ב צ"ו.

ותרא האתון את מלאך ה'

הסולם

מאמר

בני הבית ומשמשים אותם. כלומר, שהם מעלים מ"ן ע"י תורתם ותפלתם המעוררים אל הזווג. לכן, הברכות היוצאות מהם, מזווג ז"א ומלכות, הן של ישראל.

תמ) וישראל נטלין כלא וכו': וישראל לוקחים הכל, היינו כל הברכות היוצאות מהארת הזווג של ז"א ומלכות הנ"ל, כמבואר בסוד ב' העשרות שלהם. ושולחים חלק מהן לשאר העמים, ומאותו החלק נזונים כל שאר העמים. ולמדנו, מבין צדדי חלקם של הממונים על שאר העמים, יוצא שביל אחד דק מאד, שמשך נמשך חלקם של אלו התחתונים, דהיינו החיצונים ואומות העולם, ומשם מתחלק לכמה צדדים. וזה שאנו קוראים לו תמצית היוצאת מצד הארץ הקדושה, שהיא המלכות.

תמא) ועל דא עלמא וכו': ועל כן, כל העולם שותה מתמצית של ארץ ישראל. מי היא ארץ ישראל. כבר העמדנו, שארץ ישראל היא מלכות. ובין למעלה ובין למטה, כל אלו שאר העמים עכו"ם, אינם נזונים אלא מתמצית ההיא. ואל תאמר הם בלבד, אלא אפילו אלו ספירות התחתונות שותות מאותה התמצית. וזה הוא במשעול הכרמים, דהיינו שביל מן שרי שאר העמים המתברכים ממנו. פירושו. אחר שביאר היטב זווג ז"א ומלכות

וזאלו המגדלות עולים למעלה לבינה לצד ימין שבה לקבל חסדים. וז"ש וכל מגדלא ומגדלא טורין קביעין, דהיינו שמוקף בבתים מהתכללות המלכות בו. כמושה רבות דילה, דהיינו החסדים דאמא הנקראים שמן המשחה. כדין אמא בלחישו וכו', כי החסדים נמשכים בלחש. בלי השמעת קול המורה על חכמה דשמאל, כנ"ל אצל הפעמונים (באות תל"ה) וחסדים אלו יורדים בג' מקומות הדינים שבו"א, שה"ס שערות ראש ושערות דיקנא ולבושים, שנתבאר לעיל באדרת נשא. וז"ש, לבתר כו' על רישא דמלכא ומרישיה וכו' על דיקניה וכו' על לבושי מלכא.

תלט) לבתר אתהדר עטרא וכו': אח"כ, אחר שהעטרה קבלה כל האורות הנ"ל, חזרה העטרה, ואמא עלאה מעטרת לז"א בעטרה הזו, ופורשת על ז"א ועל המלכות לבושי יקר, בעטרה ההיא, החסדים המלבישים החכמה מכוונים לבושי יקר (כנ"ל בהקס"ז אות י"ד) אז הקול נשמע בכל העולמות, צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגו'. מלך שלמה הוא ז"א, אמו היא בינה. אז היא שמחה בכל בני המלך. ומי הם. הם כל אלו הבאים מצד ישראל. כי אינם מתחברים עמהם, עם זווג ז"א ומלכות שאינם עומדים עמהם, חוץ מישראל, שהם (דפו"י דף ר"ט ע"א * דף ר"ט ע"ב)

מההוא תמצית. ולא תימא דאינון בלחודוי, אלא אפילו אינון כתרין תתאין, מההוא תמצית שתיין. ודא הוא במשעול הכרמים, שביל מרברבי שאר עמין דמתברכן מניה.

תמב) כד חמא ההוא מלאכא, דהא בלעם אסטי לאתון לההוא שבילא, דכתיב להטותה הדרך, מיד ויעמוד מלאך יי' במשעול הכרמים, לאסתמא שבילא, דלא יסתיעון ביה אינון שאר עמין עכרם, ואינון כתרין תתאין. ואולא הא, כהא דאנר רבי יצחק, כתיב (ט) שמוני נוטרה וגו', לנטרא ולברכא לשאר עמין בגלותא. וישראל דאינון כרמי שלי, ה לא נטרתי, בגין דאינון בגלותא, ולא מתברכין כדקא חזי.

חלופי גרסאות
ה ל"ג לא נטרתי.

מסורת הזהר
(שיר א) ב"א קיב צב ז"ח מו ט"א ש"א סט
ט"א ש"ב שי"א שי"ח.

ותרא האתון את מלאך דו

הסולם

מאמר

כל הארת הזווג עם ג' הקוין שההארה מתגלגלת עליהם. ורק תמצית. דהיינו חלק קטן מאותה הארה, שהוא מזמן שההארה מתגלגלת מימין לקו שמאל כנ"ל, זה משלחת המלכות שנקראת ארץ ישראל, לשאר העמים ולכל העולם כולו חוץ מישראל. וז"ש (באות תמ"א) ועל דא עלמא כוליה וכו', כי רק ישראל בלבד נבחר מכל העולם להדבק בקו האמצעי, וע"כ הם לוקחים כל הארת הזווג, ושאר כל העולם רק תמצית. דרך שביל דיק הנ"ל. וז"ש, ודא הוא במשעול הכרמים. ששביל דיק הזה, נקרא משעול הכרמים. דהיינו, שביל מרברבי שאר עמין דמתברכן מניה, כי שרי אומות העולם נקראים כרמים. כמ"ש להלאה בכתוב, שמוני נוטרה את הכרמים, שהם שרי שאר העמים. ואותו שביל דיק מקו שמאל, שהם מתברכים ממנו. נקרא משעול הכרמים.

ומלכות וההארות הגדולות היוצאות מזווגם, ושכל זה בא מכה יחוד ג' הקוין, אומר (באות תי"ח) וישראל נטלין כלא, משום שהם דבוקים בקו אמצעי, הכולל ג' קוין. מה שאין כן אומות העולם וכל החצונים הדבוקים בקו שמאל בלי ימין, אינם יכולים לקבל מהארות הזווג הזה, אמנם כיון שהארת הזווג באה ע"י גלגול בג' קוין כנ"ל הנה ברגע שההארה מתגלגלת מימין לשמאל, ועומדת בקו השמאל, אז נפתח צנור דק מהארת קו השמאל, שאותו צנור נקרא משעול הכרמים, שמשם יורדים החיות והמזון לחיצונים מקו שמאל. וע"כ כללות הארת כל הזווג מקבלים ישראל, להיותם דבוקים בקו האמצעי הכולל הכל, ומשום שהם העלו מ"ן וגרמו לזווג הזה. (כנ"ל באות תל"ט) אבל בהכרח שולחים חלק מהשפע לשאר העמים והחיצונים הדבוקים בקו שמאל בלבד, דהיינו בעת שהארת הזווג מתגלגלת מימין לשמאל ועומדת רגע בקו השמאל, וז"ש ומשרדי חולקא מניה לשאר עמין, דהיינו אותו חלק הנמשך מקו שמאל בע הגלגול, ומההוא חולקא אתונו כל שאר עמין, דהיינו אותו חלק הנמשך מקו שמאל בעת יכולים להנות משהו ממקום אחר, כנ"ל. ואותו הצנור הנפתח להם מקו שמאל הוא דק מאוד, מטעם היותו מטרם היחוד בקו האמצעי, וז"ש, ותאנא וכו' נפיק חד שביל דיק, דהיינו אותו הצנור הנפתח להם מקו שמאל, דמתמן אתנגיד וכו'. שמשם מושפע כל חיותם ושל החצונים ושאר העמים. וז"ש ודא קרינן ליה תמצית דנפיק מסטרא דארעא קדישא, כי המלכות מקבלת לתוכה (דפ"י דף ר"ט ע"ב)

תמב) כד חמא ההוא וכו': כשראת אותו המלאך, אשר בלעם הטא את אתונו על שביל ההוא, שנקרא משעול הכרמים, כדי לקבל משם כח לקבל את ישראל, שכתוב, להטותה הדרך, שרומוז על הדרך של החצונים, שהוא משעול הכרמים שמשם הם מקבלים כל שפעם כנ"ל, מיד, ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים, דהיינו לסתום השביל שלא יוכלו להעזר ממנו שאר העמים העכרם, ואלו ספירות התחתונות, של החצונים, ומה שנקרא משעול הכרמים, הולך זה, כפי מה שאמר רבי יצחק, כתוב, שמוני נוטרה את הכרמים, היינו לשמור ולברך בעת הגלות את

תמג) גדר מזה וגדר מזה. אמר ר' אבא, היך יכול ההוא מלאכא לאסתמא ההוא שבילא. אלא בגין דסיועא אחרא הוה ליה, קב"ה וכנסת ישראל. ר' יהודה אמר, אורייתא מסייעא ליה, דכתיב (ו) מזה ומזה הם כתובים. תמד) בההיא שעתא מה כתיב. ותרא האתון וגו', ותלחץ אל הקיר, מאי ותלחץ אל הקיר. כד"א (ג) מקרקר קיר וגו'. (א) קיר: פטרונא, ההוא דשלטא עלייהו. ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר, ו¹ היא לא יהבא ליה סיועא כלל. ובעקותא, אשדרת ליה לההוא קיר. ורמזא ליה האי, כדין ויוסף להכותה בהאי סטרא. תמה) ויוסף מלאך יי' עבור ויעמוד במקום צר וגו'. בההיא שעתא, אסתים לה כל ארחין, וכל סיועין, דלא אשתכח בה מכל סטרא דעלמא סיועא. כדין ותרביץ תחת בלעם. (ח) כד חמא בלעם דלא הוה יכיל, מה כתיב. ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל, כמה דאתמר, דאטען לה, ואלבש לה, בזירוזי דינא קשיא תקיפא.

חלופי גרסאות

ו. הא. ז אשדת; אשרת. ח ויחר אף בלעם להטותה ול"ג מן כד עד סוף האות.

מסורת הזוהר

(ט) (שמות לב) ת"ז בהקדמה יא: בהשפוטת קמה. ז"ח פג ט"ב שכ"ז ט"ג שט"ו. (פ) (ישעיה כב) ויחי קכב צ"ג ז"ח צא ט"א שכ"ד.

דרך אמת (א) לשון אב ואדון

הסולם

ותרא האתון את מלאך ה'

מאמר

ור' יהודה לומד אותם הדברים הנ"ל מכתוב אחר, דהיינו ממה שכתוב בלוחות לזוה וזוה הם כתובים, שהפירוש הוא מפנים ומאחור, שמפנים, נכתבו בהארות ז"א, ומאחור, בהארות המלכות. והיינו ע"ד הנ"ל. אלא ההפרש הוא במקראות דורשין בלבד.

תמד) בההיא שעתא מה וכר': בשעה ההיא מה כתוב ותרא האתון וגו' ותלחץ אל הקיר. מהו ותלחץ אל הקיר, ומשיב, הוא כש"א, מקרקר קיר וגו', שקיר פירושו חומה המגינה. אף כאן קיר פירושו מגין, דהיינו אותו הכח המגין עליהם. ותלחץ רגל בלעם אל הקיר, פירושו, היא, האתון, לא נתנה לו עזרה כלל, אלא בצרתה שלחה אותו לאותו הקיר, שהוא השר המגין עליהם. וזהו שרמזה לו, במה שנלחצה אל הקיר. או ויוסף להכותה, בצד שמאל הוה.

תמה) ויוסף מלאך ה' וגו': ויוסף מלאך ה' עבור ויעמוד במקום צר וגו'. בשעה ההיא סתם המלאך כל הדרכים וכל התמיכות, שלא תהיה נמצאת לה תמיכה מכל צד שבעולם, או, ותרביץ תחת בלעם, דהיינו, שלא מצאה אפילו מקום לרמוז על עזרה, כמו שרמזה

את שאר העמים, הנקראים כרמים. וישראל, שהם כרמי שלי, לא נטרתי. כי הם בגלות, ואינם מתברכים כראוי.

תמג) גדר מזה וגדר מזה: אמר ר' אבא, איך היה יכול מלאך ההוא לסתום אותו השביל, מפני החיצונים כיון שהוא מוכרח להפתח בעת הגלגול, כנ"ל, ומשיב, אלא משום שהיתה לו עזרה אחרת, שהיא הקב"ה וכנסת ישראל, שהיא המלכות. ר' יהודה אמר, התורה עזרה לו, שכתוב, מזה ומזה הם כתובים. פירוש, השאלה היתה, כיון שאותו משעול הכרמים מוכרח להפתח בעת הגלגול, איך יכול המלאך לסתום אותו, ועל זה משיב, כיון שלאחר הגלגול, מאיר הקב"ה מצד אחד את החסדים המכוסים שלו, ומצד השני אפילו כנסת ישראל, שהיא המלכות אינה מקבלת אחר הגלגול רק חסדים בלבד (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה וגו') ובכח זה התגבר המלאך על השביל וסתם אותו, וזהו סוד הכתוב גדר מזה וגדר מזה, שמצד הימין מגדיר הקב"ה את הארת השביל שלא יאיר, ע"י חסדים מכוסים שלו, וזהו גדר מימין, ומצד השמאל מגדירה המלכות הארת השביל ע"י נטיתה לימין לחסדים שבז"א, ובכח ב' גדרות אלו סתם המלאך את השביל.

(דפריי דף ר"ט ע"ב)

(תמו) ז) ויפתח יי' את פי האתון וגו'. היינו חד מאינן מלין, דאתבריא ר ערב שבת בין השמשות. א"ר יצחק, מאי סגי האי לבלעם, או לאתון, או לישראל, בהני מלין. ט א"ר יוסי, דחייכין ביה אינן רברבין דהוו עמיה, וכד מטו לבלק, אמרו ליה, וכי להאי שטיא שדרת ליקרא, לא תשכח ביה ממשות, ולא במלוי. ובאינן מלה דאתנא, אתבזא מן יקריה. ר' חייא אמר אלמלי לא אמרת אתנא האי, לא שביק בלעם ההוא דיליה, ובמלי דאתנא ידע. דאתבר חיליה.

(תמוז) ר' אבא כ רמי, כתיב (ר) ותפתח הארץ וגו'. וכתבי ויפתח יי' את פי וגו'. מאי שנא ארץ מאתון, דלא כתיב בה ויפתח יי' את פי הארץ. אלא, התם משה גזר על פומא, ופתחת, ועבדת ארעא פקודא דמשה, ולא יאות דקב"ה ל יעבר פקודיה, דהא משה גזר ופקיד, (ג) ופצתה האדמה את פיה. וע"ד היא עבדת פקודוי, דכתיב ותפתח הארץ את פיה. אבל הכא, לא אשתכח מאן דגזר, אלא רעותא דקב"ה הוה, והואיל ורעותיה הוה בכך, כתיב ויפתח יי' את פי האתון. מניה אתא מלה, ומניה אשתכח.

(תמוז) ר' יהודה אמר, אסתכלנא בפרשתא דא, ובאלין מלין, ואתחזיין דלאו מלין דצריכין אינן. וכי מאחר דכתיב ויפתח יי' את פי האתון, בעיין למהוי אינן מלין מלי מעלייתא, מ מלי דחכמתא, ואי כמה דאתערו חברנא, דאיהו משבת דסוסיא דיליה רעי (ב) ברטיבא, והיא תבת ואמרת, הלא אנכי אתונך. מהכא

מסורת הזהר

ז) לעיל אות שו. ק) (במדבר טז) ויקהל כג צ"ר. ט ר' יוסי אמר. י ואתבר. כ אמר במי. ל יעבר. (ג) (שם) פקודי יב צ"מ. יעבור. מ ל"ג מלי דחכמתא.

דרך אמת (ב) בשדה אגם מים

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

ותרא האתון את מלאך ה'

כתוב, ותפתח הארץ את פיה. וכתוב ויפתח ה' את פי האתון. מהו השינוי, ארץ מאתון. שלא כתוב בארץ, ויפתח ה' את פי הארץ. ומשיב, אלא שם משה גזר על פתיחת הפה. והארץ פתחה ועשתה הציווי של משה. ולא יפה, שהקב"ה יעשה הציווי של משה. שהרי משה גזר וציווה. ופצתה האדמה את פיה, וע"כ הארץ עשתה הציווי של משה, שכתוב, ותפתח הארץ את פיה. אבל כאן, לא נמצא מי שגזר, אלא רצון הקב"ה היה, וכיון שרצונו היה בכך, כתוב, ויפתח ה' את פי האתון. ממנו בא הדבר וממנו נמצא.

(תמוז) ר' יהודה אמר וכו': ר"א נסתכלתי בפרשה זו של פי האתון, ובאלו הדברים, ונראים שאינם דברים שצריכים להם, וכי מאחר שכתוב, ויפתח ה' את פי האתון, היו צריכים הדיבורים להיות דיבורים חשובים. דברי חכמה, ואם כמו שאמרו התבררים, שבלעם היה

שרמזה מקודם לכן, שילך לבקש עזרה מן הקיר, כנ"ל בדבור הסמוך. כשראה בלעם שאינו יכול, מה כתוב, ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל, כמו שלמדנו (כנ"ל באות תכ"ט) שהטעין אותה והלבישה בזיון דין קשה וחזק. כמ"ש שם.

(תמוז) ויפתח ה' את פי האתון: היינו אחד מאלו הדברים שנבראו ערב שבת בין השמשות. א"ר יצחק, מהו הריוח מזה, לבלעם, או לאתון, או לישראל, באלו דברי האתון. א"ר יוסי, שצחקו ממנו אלו השרים שהיו עמו. וכשבאו לבלק, אמרו לו, וכי לשוטה הזה שלחת לקרוא, לא תמצא בו ממשות ולא בדבריו. נמצא, שבאלו דברי האתון נתבוה כבודו. ר' חייא אמר, אם לא אמרה האתון זה, לא עזב בלעם את שלו. אלא בדברי אחויו ידע שנשבר כחו.

(תמוז) ר' אבא רמי וכו': ר"א הקשה.

(דפו"י דף ר"ט ע"ב)

הוה נ לה למפתח, והיא לא פתחה אלא מה עשיתי לך. ואי הכי, אמאי קא טרח קודשא בריך הוא, למפתח פומה להני מלין.

תמט) אמר רבי אבא, ודאי באלין מלין אוליפנא דעתא דבלעם, דלאו כדאי הוא למשרי עליה רוח קודשא, ואוליפנא, דהא לית יכילו באתניה, לאבאשא או *) לאוטבא. ואוליפנא מהאי אתון, דהא לית חילא בבעירי לאשראה עלייהו דעתא שלימ. ת"ח, בלעם, בההיא מלה דאתניה, ובההוא דעתא טפשא לא יכיל למיקם. בדעתא עלאה עאכ"ו.

תנ"ט) ו) ותאמר לבלעם מה עשיתי לך. וכי ברשותי הוה למעבד טב וביש. לאו. דהא בעירי לא מתנהגן, אלא במה דנהגו לון. ואע"ג דההיא אתנא ב בעקתא יתיר, לאו ע ברשותה היא, דהא הוא אטעין לה בחרשוי, וברשותיה קיימא. תנא) ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי. הוה ליה לחייכא מנה, והוא אתיב לקבלה טפשותא דמלהא, כדין חייכו מניה, ואתקליל בעינייהו, וידעו דאיהו שטיא. ומה אמר. כי התעללת בי לו יש חרב בידי. אמרו, שטיא דא איהו יכיל לשיצאה עמין בפומיה, היך לא יכיל לשיצאה לאתניה, והוא בעי חרבא. ואוליפנא, דלית חילא בבעירי לאשראה עלייהו רוחא אחרא, דאי ימרון בני נשא, אי ימללון בעירי, כמה דעתא שלימ יפקון לעלמא, פוק ואוליף מהאי אתנא, דהא קב"ה אפתח פומה, חמי מלוי. פ

תנ"ב) ויהי בבקר ויקח בלק את בלעם וגו'. ר' יצחק אמר, בלק חכים הוה

מסורת הזהר

ש) ח"ג, רא :

חלופי גרסאות

נ ליה. ט בעמיקתא. ע ברשותיה. פ בדפו"י כתבו מצאתי כתוב בהעתקות חסר כאן.

מאמר

הסולם

ויקח בלק את בלעם וגו'

טוב או רע. לא, כי בהמות אינן מתנהגות אלא כמו שנוהגים אותן. ואע"פ שאותה האתון היתה בצרה גדולה, לא היתה ברשותה, כי בלעם הטעין אותה בכשפיו, וברשותו עמדה. תנא) ויאמר בלעם וגו' : ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי. היה לו לצחוק ממנה, והוא השיב לה דברי טפשות. או צחקו ממנו והוא נעשה נקלה בעיניהם, בעיני השריס שעמו, וידעו שהוא שוטה. ומה אמר, כי התעללת בי לו יש חרב בידי. אמרו השריס, שוטה הזה מתפאר, שהוא יכול להשמיד עמים בפיו, איך לא יכול להשמיד אתונו, והוא צריך לחרב. ולמדת, שאין כח בהמות להשרות עליהן רוח אחר של חכמה. ואם יאמרו בני אדם אם הבהמות היו מדברות כמה דעת שלמה היתה באה לעולם. צא ולמד מאותה האתון, שהקב"ה פתח פיה, וראה דבריה.

תנ"ב) ויהי בבקר ויקח בלק וגו' : ר'

יצחק

היה משתבח, שהסוס שלו רועה באחו, וע"כ לקח האתון. והאתון ענתה ואמרה, הלא אנכי אתונך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה. א"כ מכאן היתה לה לפתוח, והיא לא פתחה, אלא מה עשיתי לך. ואם כן, למה הטריח עצמו הקב"ה לפתוח פיה באלו הדברים.

תמט) אמר ר' אבא וכו' : אר"א, ודאי באלו הדברים של האתון, למדתי דעתו של בלעם, שלא היה כדאי שישרה עליו רוח הקודש, ולמדתי, שאין כח באתונו, להרע או להטיב. ולמדתי, מאתון זו, שאין כח בהמות להשרות עליהם דעת שלמה. וע"כ לא אמרה דברי חכמה, ובאותה דעת טפשית של אתונו, לא יכול לעמוד. בדעת עליון על אחת כמה וכמה. והוא אמר שיודע דעת עליון.

תנ"ט) ותאמר לבלעם מה עשיתי לך :

היינו שאמרה לו, וכי ברשותי הוא לעשות

(דפו"י דף ר"ט ע"ב *) דף ר"י ע"א)

בחרשין, ^צ יתיר מבלעם, בר דלא הוה מכוון שעתא ללטייא. משל וכו'. ^ק בג"כ ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא הוה אתקין ליה ואחיד ליה לכלא.
 תנג) ויעלהו במות בעל. מאי ויעלהו במות בעל. אלא אשגח בחרשו, במאי סטרא יתאחיד בהו, ואשכח דזמינין ישראל למעבד במות, ולמפלח לבעל. כמה דכתיב, ^ו וילכו אחרי הבעל. וירא משם קצה העם, חמא רברבי דעמא, ומלכא דלהון, דפלחין ליה, כמה דכתיב ^ח ויקראו בשם הבעל, וכתיב ^א אם יי האלהים וגו'. כיון דחמא בלעם, דזמינין ישראל להאי, מיד ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה ^ש מזבחת.

תנד) ר' יוסי ור' יהודה, חד אמר לקבלי מדבחן ^ה דקדמאי, אקריב אינון שבעה מדבחן. וחד אמר, בחכמתא עבד כלא, ^א ואשכח דחולקהון דישראל בשבעה ^ב דרגין אתקשרו. בגין כך אסדר שבעה מדבחן.

תנה) ^ג לב"ג דהוה ליה רחימא חד, דשבק ליה אבוי. ובני נשא מסתפו לקטטה בהדיה, בגין ההוא רחימא. ליומין, אתא ב"ג ^ד חד, ובעא ^ה לאתערא קטטו בהדיה. אמר, מה אעביד, אי אתער ביה קטטא, הא ההוא רחימא דאתקשר בהדיה, ולא יכילנא, ^ו אמר מה עבד, שדר ליה דורון לההוא רחימא. אמר ההוא רחימא, וכי מה אית ליה להאי ב"ג גבאי, ^ז ידענא דבגין ההוא בר ^ח רחימאי הוא. אמר, האי דורון לא ייעול קמאי, זמינו ליה לכלבי ויכלוניה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר
 ת) (מ"א יח) חקת אות פ צ"ד. א) (שם).
^צ ל"ג יתיר. ^ק כך בלק ויקח (בלק את בלעם) ויעלהו הוא. ^ר בדפ"י ג"ב אולי הוא קוצר לשון המקרא (מ"ב י"ז ט"ו טז) וילכו אחרי ההבל וגו' ת דקאמר. א ואשגח. ב דרכין. ג מוסיף מתלא לב"ג. ד אחרא. ה לאתערא ול"ג קטטו. ו ל"ג אמר י ידע. ח רחימאי הה.

ויקח בלק את בלעם וגו'

אחד אמר שכנגד המזבחות שנטשו הראשונים הקריב הוא על ז' מזבחות. ואחד אמר, שעשה בחכמה את הכל, כי מצא שחלקם של ישראל נתקשר בז' מדרגות, חג"ת נהי"מ, ומשום זה אמר, אסדר ז' מזבחות.
 תנה) לב"ג דהוה ליה וכו': בדומה, לאדם שהיה לו אוהב אחד, שעזב לו אביו. והיו בני אדם יראים לריב עמו, בשביל אותו האוהב. לימים, בא איש אחד, ורצה לעשות ריב עמו. אמר מה אעשה, אם אריב עמו, הרי יש לו אותו האוהב הקשור עמו, ואיני יכול לו. מה עשה, שלח לו מתנה לאותו האוהב. אמר אותו האוהב, וכי מה יש לו לאיש הזה אלי, יודע אני, שבשביל אותו בן אוהבי הוא. שרוצה להצר לו. אמר, מתנה זו לא תכנס לפני. הזמינו את הכלבים ויאכלו אותה.
 כד

הסולם

מאמר

יצחק אמר, בלק היה חכם בכשפים יותר מבלעם חוץ ממה שלא היה יודע לכוון השעה לקלל, כמו בלעם. משל וכו'. (ע"י מדרש רבה פ"ב י"ח) משום זה, ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא היה מתקן אותו ואוחז בו, לכל.
 תנג) ויעלהו במות בעל: מהו ויעלהו במות בעל. ומשיב, אלא הסתכל בכשפיו באיזה צד מישראל יתאחו ומצא שעתידים ישראל לעשות במות ולעבוד את הבעל, כמ"ש וילכו אחר הבעל. וירא משם קצה העם. ראה גדולי העם ומלכם שעבדו לו. כמ"ש ויקראו בשם הבעל. וכתוב אם ה' האלקים וגו'. כיון שראה בלעם שעתידים ישראל לזה, מיד ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות וגו'.
 תנד) ר' יוסי ור' יהודה וכו': ר"י ור"י, (דפ"י דף ר"י ע"א)

תנו) כך בלעם, אתא לאתערא קטטו בהו בישראל, וחמא דלא יכיל בגין
 ההוא רחמא עלאה ^ט דלהון, שארי לתקנא קמיה דורון. אמר קב"ה, רשע ומה
 אית לך גבאי, את בעי לאזדוגא בבני, הרי דורונך זמין לכלבי. ת"ח, מה כתיב,
 ויקר אלהים אל בלעם. ואר"ש, לשון קרי וטומאה. דורונך לאלין אתמסר ולא
 ייעול קמאי.

תנז) ר' אבא אמר, ויקר: כד"א, ^א לפני קרתו מי יעמוד. הוא הוה זמין,
 דבההוא דורון, יכיל בהו בישראל. מה כתיב. ויקר אלהים. קריר גרמיה מן
 דא. דהוה חשיב. ויקר אלהים, כמה דאתמר, ^ב דאתער עליה מסטרא
 דמסאבותא.

תנח) רבי אלעזר אמר, ויקר, בלעם חשיב דבההוא דורון ייעול לאבאשא
 להו לישראל, וקב"ה אעקר ליה ^ג מקמיה לההוא דורון. ואעקר ליה לבלעם,
 ממה דהוה חשיב. ואעקר ^ה ליה מההוא דרגא, הה"ד ויקר. כד"א ^א יקרוה עורבי
 נחל. אמר ליה, רשע, לית אנת כדאי לאתקשרא בהדאי * ולמיעל קמאי. דורונך
 לכלבי אתמסר.

תנט) אמר ר' שמעון, ת"ח, האי רשע, געלא דכלא ^ג הוה. דלא תשכח
 בכל פרשתא דא, ויאמר יי אל בלעם, או וידבר יי, ח"ו. מה כתיב. וישם יי דבר
 בפי בלעם וגו', כמאן דשוי חסמא בפום חמרא, דלא יסטי הכא או הכא, כך
 וישם יי דבר בפי וגו'.

תס) א"ל קב"ה, רשע, את חשיב דעל ידך יהא ויתקיים ברכה בבני, או

מסורת הוהר (משלי לו). (ג) (משלי לו).
^ט מוסיף דלהון, כד"א (משלי כ"ז) רעך ורע אביך
 וגו'. י בהוה. כ ל"ג דאתער. ל לבלעם מקמיה
 דההוא דורון. ^ט ליה לההוא: לההוא ול"ג ליה. ^ג ל"ג הוה.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

תנח) ר' אלעזר אמר וכו': ר"א, ויקר,
 פירושו, כי בלעם חשב שבמתנה ההיא יוכל
 להרע לישראל, והקב"ה עקר מלפניו אותה
 המתנה. ועקר את בלעם ממה שהיה חושב.
 ועקר אותו ממדרגה ההיא. ז"ש, ויקר. כמ"ש
 יקרוה עורבי נחל. אמר לו, רשע, אינך כדאי
 להתקשר עמי, ולכנוס לפני, מתנתך נמסרת
 לכלב.

תנט) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש בוא
 וראה, רשע הוה, גיאול של הכל היה, כי לא
 תמצא בכל פרשה זו, ויאמר ה' אל בלעם, או
 וידבר ה', חס ושלום. מה כתוב, וישם ה' דבר
 בפי בלעם וגו', כמי שנותן מחסום בפי חמור,
 שלא יטה לכאן ולכאן, כך, וישם ה' דבר בפי
 בלעם וגו'.

תס) א"ל קב"ה וכו': א"ל הקב"ה, רשע,
 אתה

תנו) כך בלעם אתא וכו': כך בלעם
 בא לעורר ריב עם ישראל, וראה שאינו
 יכול, משום אותו האוהב שלהם העליון.
 התחיל לתקן לפניו מתנה, דהיינו הקרבנות
 שהקריב. אמר הקב"ה, רשע, ומה יש לך אלי,
 אתה רוצה להתחבר בבני, הרי המתנה שלך
 נמסרת לכלבים. בוא וראה, מה כתוב, ויקר
 אלקים אל בלעם. ואר"ש, ויקר, הוא לשון
 קרי וטומאה, הרי מתנה שלך נמסרת לאלו,
 ולא תכנס לפני.

תנז) רבי אבא אמר וכו': ר"א, ויקר,
 הוא כש"א, לפני קרתו מי יעמוד. הוא היה
 בטוח שבמתנה ההיא, הוא יוכל לישראל. מה
 כתוב ויקר אלקים אל בלעם, שקירר עצמו
 מזה שבלעם חושב. ועוד, ויקר אלקים הוא
 כמו שלמדנו, שנתעורר עליו צד הטומאה.
 (דפוי דף ר"י ע"א * דף ר"י ע"ב)

אפכא. לא צריכין אינון לך, כמה דאמרין לצרעה כו'. אלא את שוב אל בלק, וכד תפתח פומך, לא יהא ברשותך. ולא בפומך תלייא מלולא, אלא וכה תדבר. הרי כ"ה, דזמינא לברכא לון. כה, תמלל ברכה דבני, ם דכד תפתח פומך, היא תמלל מלין, לאתקיימא על בני, דלא אשבוך מלין לך.

תסא) ת"ח, דכך הוא, כיון דאתא לבלק, ובלק שמע כל אינון מלין, הוה חשיב דהא מפומיה דבלעם נפקין, אמר, לקוב אויבי לקחתך. אמר בלעם, סב אלין חרשין בידך, בגין לאעכבא הכא להאי כה, ואי את תיכול ם לאעכבא לה בהאי חרשין, אנא אעקר לה מאינון מלין דהיא אמרה.

תסב) מה כתיב, התיצב כה על עולתך, בהאי, ובאלין חרשין, תעכב לה, ואנכי אקרה כ"ה, כלומר, אעקר לה מאלין מלין. א"ל קב"ה, רשע, אנא אעקר לך. מה כתיב בתריה. ויקר אלהים אל בלעם. וההוא דבר ארים קלא, במלוליי דכ"ה. ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר, ם כ"ה תדבר ודאי.

תסג) ת"ח, בקדמיתא לא כתיב התיצב כה על עולתך, אלא התיצב על עולתך ואלכה אולי יקרה י"י לקראתי. כיון דחמא דכ"ה אמר אינון ברכאן, כדן אמר התיצב כ"ה על עולתך, ואנכי אקרה כ"ה.

תסד) לכה ארה לי יעקב, כלומר, לקוט. רבי יוסי אמר, אשדי לון מההוא דרגא דאינון קיימי, כד"א ד) צדה אורה. אמר, אי תיכול ץ למשדי ף לון מההוא

מסורת הזהר

ד) (ש"א כ) תק"ח קיא ס"ג של"ו.

חלופי גרסאות

ט כד. ם לאעקרא. ף ל"ג כה תדבר. ץ לאשדי. ף לההוא ול"ג לון.

מאמר

הסולם

ויקח בלק את בלעם וגו'

אתה חושב שעל ידך תהיה ותתקיים ברכה בבני, או להיפך. הם אינם צריכים לך כמו שאומרים לצרעה, לא מעוקצך ולא מדובשך. אלא אתה, שוב אל בלק, וכשתפתח פיך לא יהיה ברשותך, ולא בפיך תלוי הדבר, אלא, וכה תדבר. הרי כה שהיא השכינה, מוכנת לברך אותם. כה תדבר הברכה של בני, כי כשתפתח פיך, היא תדבר הדברים שיתקיימו על בני, ולא אעזוב הדברים לך.

תסג) ת"ח בקדמיתא לא וכו': בוא וראה בתחילה לא כתוב, התיצב כה על עולתך, אלא, התיצב על עולתך ואלכה אולי יקרה ה' לקראתי. כיון שראה אשר כ"ה אמרה אלו הברכות, אז אמר התיצב כה על עולתך ואנכי אקרה כה. דהיינו כמו שנתבאר בדבור הסמוך.

תסד) לכה ארה לי יעקב: ארה כלומר, לקוט. מלשון אריתי מורי עם בשמי. ר' יוסי אומר, השליכם מאותה המדרגה שהיו עומדים. כש"א צדה אורה. דהיינו יריה והשלכה. אמר אם תוכל להשליכם מאותה המדרגה שלהם שהיא המלכות. הרי כולם יעקרו מן העולם.

תסא) ת"ח דכך הוא וכו': בוא וראה שכך הוא. כיון שבא בלעם לבלק, ושמע בלק כל אלו הדברים, שברך את ישראל, היה בלק חושב, שיצאו מפי בלעם. אמר לקוב אויבי לקחתך וגו'. אמר בלעם, קח אלו הכשפים בידך, כדי שתעכב כאן את כה הזה, שהיא המלכות, ואם אתה תוכל לעכבה באלו הכשפים, אני אעקר אותה מאלו הדברים שאמרה, דהיינו שיבטל הברכות שאמרה, כנ"ל.

תסב) מה כתיב התיצב וגו': מה כתוב, (דפו"י דף ר"י ע"ב)

דרגא דלהון, הא כלהו אתעקרו מעלמא. ולכה זועמה ישראל, ישראל דלעילא, דישתכח רוגזא קמיה, כד"א (ה) ואל זועם בכל יום.
 (תסה) (ו) כי מראש צורים וגו'. א"ר יצחק, מראש צורים, אלין אינון אבהתא. דכתיב (ז) הביטו אל צור חוצבתם. ומגבעות אשורנו, אלין אמהן, בין מהאי סטרא ובין מהאי סטרא, לא יכלין לאתלטייא.
 (תסו) ר' אבא אמר, כי מראש צורים, מאן יכיל להו לישראל, דהא הוא אחיד מרישא, דכל צורים נפקין, ומאן אינון צורים. גבורן. דהא כל דינין דעלמא מאינון גבורן נפקין, ואינון אתאחדן בהו. ומגבעות אשורנו, אלין שאר ש משריינ דאתאחדן בהו. הן עם לבדד וגו'. כד"א (ח) ה' בדד ינחנו.
 (תסז) מי מנה עפר יעקב וגו', הא אוקמוה. אלא א"ר יוסי, תריין דרגין אינון, יעקב וישראל. בקדמיתא יעקב, ולבתר ישראל. ואע"ג דכלא חד, תריין דרגין אינון, דהא דרגא עלאה ישראל הוא.
 (תסח) מי מנה עפר יעקב וגו'. לתתא, מאן הוא עפר. ר' שמעון אמר, האי דכתיב ביה (ט) יתן כעפר חרבו וגו'. מאן חרבו. הא ידיעא, דכתיב (י) חרב ליי מלאה דם. עפר, ההוא אתר דאתברי מניה אדם הראשון, דכתיב (יא) וייצר יי אלהים את האדם עפר וגו'. ומההוא עפר, כמה חיילין, וכמה משריינ נפקו,

חלופי גרסאות
 ר אכל. ש כתרין.

מסורת זוהר

(ה) (תהלים ז) ויחי רס צ"א. (ו) ב"א רז צ"ב.
 (ז) (ישעיה נא) חיי שרה צ"ח. (ח) (דברים לב)
 ב"א רט צ"ד. (ט) (ישעיה מא) ב"ב צה צ"ב ת"ז
 ת"ע קלא: (י) (שם לד) ב"ב קפה צ"ב. (כ) (בראשית
 (ב) ב"א רז צ"א.

ויקח בלק את בלעם וגו'

הסולם

מאמר

ועל שמה נקראות הגבורות צורים. וישראל יוצאים מן המלכות. ועליה אמר כי מראש צורים אראנו. והתפשטות המלכות בבי"ע נקראות גבעות. שמשם גרין לישראל.

(תסז) מי מנה עפר יעקב וגו': כבר העמידוהו. אלא אמר ר' יוסי. ב' מדרגות הן. יעקב וישראל, מתחילה כשהוא בורק, הוא יעקב. ואח"כ כשמשג ג"ר, הוא ישראל. ואע"פ שהכל אחד, שתי מדרגות הן, ומדרגה עליונה היא ישראל. ומדרגת יעקב היא למטה.

(תסח) מי מנה עפר יעקב וגו': שואל. מהו עפר למטה. במדרגת יעקב. ר' שמעון אמר, זה שכתוב בו יתן כעפר חרבו וגו'. מי היא חרבו, הרי ידוע, שהיא מלכות. שכתוב חרב לה' מלאה דם. שהמלכות נקראת חרב לה'. עפר, היינו מקום שהוא שנברא ממנו אדם הראשון. שכתוב, וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה. ומעפר הוא יוצאים כמה

ולכה זועמה ישראל. פירושו. ישראל של מעלה, שהוא ז"א, שייבאו לידי זעם. דהיינו שימצא רוגז וזעם לפניו. כש"א, ואל זועם בכל יום.

(תסה) כי מראש צורים וגו': א"ר יצחק מראש צורים, אלו הם האבות. שכתוב, הביטו אל צור חוצבתם. ומגבעות אשורנו, אלו הן האמהות. בין מצד זה של האבות, ובין מצד זה, של האמהות לא היו יכולים להיות מקוללים.

(תסו) ר' אבא אמר וכו': רא"א, כי מראש צורים, פירושו. מי יכול לישראל, כי אחוזים ויוצאים מראש כל צורים. ומי הם צורים. הם גבורות. שכל הדינים שבעולם יוצאים מאלו הגבורות, והם אחוזים בהן. ומגבעות אשורנו, אלו הם שאר המהנות האחוזים בהם. בהגבורות. הן עם לבדד ישכון וגו'. הוא כש"א ה' בדד ינחנו. פירוש המלכות הנקראת צור, היא ראש כל הדינין שבעולם (דפ"י דף ר"י ע"ב)

כמה (א) טפסין, כמה גרדיני נמוסין, כמה גירין, כמה בליסטראות, כמה רומחין, וסייפין, וזיינין, אשתכחו מההוא עפר. ת מי מנה כז"א, (ז) היש מספר לגדודיו. תסט) ומספר את רובע ישראל. רבע ישראל היא א ה"א, וחד מלה היא. רובע ישראל, כד"א (ט) רובץ תחת משאו, רביע הדא הוא דכתיב, (י) מטתו שלשלמה. ב ד"א רבע, כמו רביעית מישראל לתתא, רבע אתקרי (כ) לפום כתרין, משמע ג דוד, דאיהו רגלא רביעאה דכורסייא.

תע) ד"א מי מנה עפר יעקב וגו', כל אינון דחשיבין עפרא, כמה דאוקימנא. ומספר את רבע ישראל, דכתיב היש מספר לגדודיו. רבע ישראל כמה (* דאוקימנא. ד"א מי מנה עפר, אינון פקודין דאינון בעפרא, בזריעה, בנטיעה, (ג) בתצדא, והא אוקמוה חברייא. ומספר את רבע, כד"א (ד) בהמתך לא תרביע. ה

חלופי גרסאות

ת ל"ג מי מנה. א ל"ג ה"א. ב ל"ג ד"א. ג ל"ג דוד. ד מוסיף א"ל אבא בלק חכים הוה בחרשו כבלעם בר דלא ידע לכוון שעתא ללטייא.

מסורת הזהר

(ל) (איוב כה) ויצא קד צ"ה. (מ) (שמות כג) מששטים קכב צ"ג. (נ) (שיר ג) ב"א שמג צ"א. (ס) (ויקרא יט) שמות פה צ"מ.

דרך אמת (א) שלהבת וגחלי רתמים וכולם הם ממונים שליחי הדין בעולם כנודע. (ב) לפי המדרגות עליונות שמשם נשפע אם חסד אם דין כן השכינה נקראת לפי בחינה ההיא. (ג) בקצירה.

הסולם

ויקה בלק את בלעם וגו'

רביצה דישראל, דהיינו מטתו דישראל, שהיא המלכות הנקראת מטה. זה הוא שכתוב, **ממתו שלשלמה**, שהיא המלכות. פירוש אחר, רבע. הוא כמו רביעית מישראל למטה. דהיינו המלכות שהיא למטה מז"א שנקרא ישראל שהיא רביעית ממנו. שנקראת רובע לפי הספירות, מזה משמע, שדוד, שהוא המלכות, הוא רגל רביעית של הכסא. כי חג"ת דז"א הם ג' רגלי הכסא שהוא בינה, והמלכות היא רביעית להם.

תע) ד"א מי מנה עפר יעקב וגו': פירוש אחר. מי מנה עפר יעקב, עפר, הם כל אלו הנחשבים עפר, דהיינו היוצאים ממלכות הנקראת עפר כמו שהעמדנו. ומספר את רובע ישראל. היינו שכתוב, היש מספר לגדודיו. רובע ישראל פירושו כמו היש מספר לגדודיו, והשינוי שבכאן הוא רק בהכתוב, ישראל, ולא על עפר יעקב. פירוש אחר, **מי מנה עפר יעקב**, הן המצוות הנוהגות בעפר, דהיינו בזריעה, בנטיעה, בקציר, וכבר העמידו החברים. **ומספר את רובע ישראל**, הוא מצוות שבבעלי חיים כש"א בהמתך לא תרביע וגו'.

מאמר

כמה צבאות וכמה מחנות כמה מדרגות, כמה חוקרי דין, כמה חצים כמה אבני קלע כמה רמחים, וחרבות וכלי זיין, נמצאים מעפר הזה. **מי מנה**, הוא כש"א היש מספר לגדודיו. פירוש המלכות בכללה נקראת חרב לה'. ובה ע"ס, והמלכות דמלכות נקראת עפר וז"ש, **האי דכתיב ביה, יתן בעפר חרבו**, דהיינו שמעורר בהחרב, בחינת מלכות דמלכות שבה, הנקראת עפר. ומעפר הזה יצא אדם הראשון, אלא שהיה נמתק בבינה, שז"ס עפר מן האדמה. עפר הוא מלכות דמלכות, אדמה, היא בינה דמלכות, כי הבינה נקראת ארץ אדום. וכן כל המציאות יצא מן עפר הזה הממותק בבינה. וז"ש, **ומההוא עפר כמה חיילין וכי, טפסין** הוא מלשון מטפס ועולה (עירובין כא). דהיינו מדרגות.

תסט) **ומספר את רובע ישראל**: רבע ישראל היא ה' דהויה, כי ישראל שהוא ז"א יש לו ד' אותיות הויה, שהמלכות היא אות רביעית ממנו וע"כ נקראת רובע ישראל. **ודבר אחד** הוא עס עפר יעקב, שהיא ג"כ מלכות אלא עפר הוא מלכות דיעקב ורובע הוא מלכות דישראל. **רובע ישראל**, הוא כש"א רובץ תחת משאו, שתרגמו רביע, ורובע ישראל פירושו

ידפרי דף ר"י ע"ב * דף ר"יא ע"א

תעא ו) וישא משלו ויאמר. ה וידבר לא כתיב, מאי וישא משלו. ו רבי חייא אמר, הוא הוה זקיף קלא לגבי ההוא ממלל, וישא משלו בלעם. ויאמר האי כה כמה דכתיב וכה תדבר, ואמירה מנה הוה.

תעב ת"ח, כיון דחמא בלעם דבכל חרשוי ובכל ההוא דורון, לא יכיל לאעקרא ההוא כה, כד"א ואנכי אקרה כה, אעקר להאי כה. א"ל קב"ה, רשע, אנת סבור לאעקרא לה, אנא אעקר לך משלשולך, מה כתיב. ויקר אלהים אל בלעם, כמה דאתמר. לבתר, כיון דחמא דלא יכיל, הדר ואמר, וברך ולא אשיבנה, ולא אשיבנו מבעי ליה. אלא ולא אשיבנה ודאי, לההיא דכתיב כה, וכה תדבר, לית ז אנא יכיל לאהדרא לה.

תעג אמר בלעם, בתרין דרגין בעינא לאעלא בהו. בעינא לאעלא בהו מדרגא דיעקב, ולא יכילנא. בעינא לאעלא בהו מסטרא אחרא דישראל, ולא יכילנא. מאי טעמא. בגין דשמא דא או דא, לא אתקשר בזינין בישין, הה"ד לא הביט און ביעקב וגו'.

תעד תאנא, תרין דרגין אינון: נחש, וקסם. לקבליהון: עמל, ואון. ח אמר בלעם, הא ודאי אשכחנא לקבלי ט דהני י יעקב וישראל. און, לקבליה דיעקב, דאיהו קטיר בנחש. עמל, לקבליה דישראל, דאיהו קטיר בקסם. כיון

חלופי גרסאות

ה מוסיף וידבר ויאמר. ו ל"ג מן רבי עד ויאמר.
ז אנת. ח דאמר. ט הני. י דיעקב.

מסורת הזהר

ט חיי שרה כו צ"א.

הסולם

מאמר

ויקח בלק את בלעם יגו'
תנ"ה עיין ש"ס) אחר כך, כיון שראה שאינו יכול, חזר ואמר, וברך לא אשיבנה. ולא אשיבנו היה צריך לומר. אלא ולא אשיבנה ודאי, היינו לאותה שכתוב, בה כה, וכה תדבר, שהיא המלכות, שעליה אמר, אין אני יכול להשיב אותה מישראל.

תעג אמר בלעם בתרין וכו': אמר בלעם בב' מדרגות רציתי לכנס בהם. רציתי לכנס בהם ממדרגת יעקב, ולא יכולתי. רציתי לכנס בהם מצד אחר, ממדרגת ישראל, ולא יכולתי. מהו הטעם. הוא, משום ששם זה או זה, אינו נקשר במינים הרעים. ז"ש, לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. **תעד** תאנא תרין דרגין וכו': למדנו ב' מדרגות הן, נחש וקסם. כנגדם, ב' קליפות, עמל ואון. אמר בלעם, הרי ודאי מצאתי את הכנגד, של אלו יעקב וישראל, כי און הוא הקליפה כנגד יעקב. שהוא קשור בכשוף הנקרא נחש. עמל הוא הקליפה כנגד ישראל, שהוא

תעא וישא משלו ויאמר וכו': שואל, וידבר לא כתוב, שיהיה משמע שהוא דיבר, א"כ מהו וישא משלו, שמשמע שהוא היה המדבר, ולא אחר. רבי חייא אמר, הוא היה נושא קולו אל מדבר ההוא, שהוא המלכות הנקראת כה. וזהו, וישא משלו בלעם שנשא קולו, ויאמר, היינו כה ההוא, היא אמרה, כמו שכתוב, וכה תדבר. שהמלכות הנקראת כה, היא תדבר, והאמירה ממנה היא.

תעב ת"ח כיון דחמא וכו': בוא וראה, כיון שראה בלעם, שבכל כשפיו ובכל אותה המתנה, דהיינו הקרבנות שהקריב, לא היה יכול לעקור כה ההיא. כש"א ואנכי אקרה כה, שאמר אעקר לכה הוה. אמר לו הקב"ה, רשע, אתה חושב לעקר אותה, אני אעקר אותך מן השלשלת שלך, דהיינו שיעקור אותו מן השורש. מה כתוב ויקר אלקים אל בלעם, כמו שלמדנו, שהוא מלשון יקרוהו עורבי נחל, דהיינו, שעקר אותו ממדרגתו (כנ"ל אות דפו"י דף ר"א ע"א)

דחמא דלא יכיל, אמר, ודאי לא הביט און ביעקב וגוי. מ"ט. בגין דיי' אלהיו עמו וגוי.

תעה) ואי תימא, בהני לא יכילנא. בקסם ונחש יכילנא. כתיב כי לא נחש ביעקב וגוי. ולא עוד, אלא דכל חילין דלעילא, וכל משריין כלהו, לא ידעי ולא מסתכלי בנמוסא דמלכא עלאה, עד דשאלי להני תרי יעקב וישראל. ומאי אמרי. מה פעל אל. אמר רבי אלעזר, כל הני מלין, כה אמר, והוא ארים קלא לקבלה, ולא ידע מאי הוא, ולא אשתמע בר קליה.

תעו) הן עם כלביא יקום וגוי, מאן עמא תקיפא כישראל. בשעתא דאתנהיר צפרא, קם ומתגבר כאריא, לפולחנא דמאריהון, בכמה שירין, בכמה תושבחן. משתדלי באורייתא כל יומא, ובלילה לא ישכב וגוי. כד בעי ב"ג למשכב על ערסיה, מקדש שמא עלאה, אמליך ליה לעילא ותתא. כמה גרדיני נמוסין מתקשרן קמיהו, בשעתא דפתחין פומהון על ערסייהו, בשמע ישראל. ובעאן רחמי קמי מלכא קדישא, בכמה קראי דרחמי.

תעז) ר' אבא אמר, הן עם כלביא יקום. זמינין האי עמא, למיקם על כל עמין כ עכו"ם, כאריה גיבר ותקיף, ויתרמי עלייהו. ארחייהו דכל ארייוותא למשכב על טרפייהו, אבל עמא דא לא ישכב, עד יאכל טרף.

תעה) ד"א הן עם כלביא יקום, לקרבא קרבנין ועלוון קמי מלכהון, על גבי מדבחא. ותאנא, ד בשעתא דקורבנא אתוקד על גבי מדבחא, הו חמון דיוקנא דחד אריה רביע על ההוא קרבנא, ואכיל ליה.

חלופי גרסאות

כ ל"ג עכו"ם.

דרך אמ"ת ד) ע"ל בפרשת בראשית דף מב: (דפו"י).

ויקה בלק את בלעם וגר

הסולם

מאמר

ומתגבר כאריה לעבודת רבונו, בכמה שירים ובכמה תשבחות. עוסקים בתורה כל היום. ובלילה, לא ישכב עד יאכל טרף. כשאדם רוצה לשכב על מטתו, מקדש שם העליון, וממליך אותו למעלה ולמטה. כמה בעלי דין מתקשרים לפנייהם בשעה שפותחים פיהם על מטתם, בשמע ישראל. ומבקשים רחמים לפני המלך הקדוש בכמה פסוקים של רחמים. תעז) ר' אבא אמר וכו': רא"א. הן עם כלביא יקום. פירושו, עתיד עם זה לקום על כל העמים עכו"ם, כאריה גבור וחזק וישלך עצמו עליהם. דרכם של כל האריות לשכב על טרפם, אבל עם זה לא ישכב עד יאכל טרף.

תעה) ד"א הן עם וגוי: פירוש אחר. הן עם כלביא יקום, לקרב קרבנות ועולות. לפני המלך, על המזבח. ולמדנו, בשעה שהקרבן נשרף

שהוא קשור בקסם. כיון שראה שאינו יכול, אמר, ודאי לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. מהו הטעם, משום דה' אלקיו עמו וגוי.

תעה) ואי תימא בהני וכו': ואם תאמר באלו עמל ואון, איני יכול. ובקסם ונחש אני יכול, כתוב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ולא עוד אלא כל הצבאות שלמעלה וכל המחנות כולם אינם יודעים ואינם מסתכלים במנהגי המלך העליון, עד ששואלים לאלו ב' מדרגות יעקב וישראל. ומה אומרים. מה פעל אל. א"ר אלעזר, כל אלו הדברים אמר בה, שהיא המלכות, והוא בלעם רק הרים קולו כנגדה, ולא ידע מה הוא, ולא נשמע מנו רק קולו.

תעו) הן עם כלביא יקום וגוי: מי עם גבור כישראל, בשעה שהאיר הבוקר, קם (דפו"י דף ר"א ע"א)

תעט) ואמר רבי אבא, אוריאל מלאכא עלאה הוה, וחמאן ליה בדיוקנא דאריא תקיפא, רביע על מדבחא, ואכיל לון לקרבנין. וכד ישראל לא הוו זכאין כל כך, הוו חמאן דיוקנא דחד כלבא תציפא רביע עליה, כדין הוו ידעי ישראל דבעיין תשובה, וכדין תייבן. לא ישכב וגו', אלן קרבנין דליליא כגון עלוון. ודם חללים ישתה, דקב"ה אגח קרבא דלהון על שנאיהון.

תפ) רבי אלעזר אמר, לא ישכב, מהו לא ישכב. אלא בכל ליליא וליליא, כד בר נש איהו אזיל בפקודי דמאריה, לא * שכיב על ערסיה, עד דקטיל אלף ומאה ועשרים וחמש, מאינון זיינין בישין, דשריין עמיה. רבי אבא אמר, אלף אינון דסטר שמאלא, דכתיב ^פ יפול מצדך אלף. ^ח כמה דכתיב, ^צ יעלו חסידים בכבוד וגו', ^ק רוממות אל בגרונום וגו', לעשות נקמה וגו', הה"ד לא ישכב וגו' ודא הוא לעשות בהם משפט וגו'.

תפא) אמר רבי חזקיה, לקבלי תלת זמנין דהוא מחא לאתניה, ואטעין לה בחרשוי, ^נ אתברכון ישראל תלת זמנין. רבי חייא אמר, לקבליה אתברכון ישראל תלת זמנין, דסלקין ישראל לאתחזאה קמי מלכא קדישא.

תפב) ^ה וירא בלעם כי טוב בעיני יי' וגו', ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים וגו'. מאי לקראת נחשים. א"ר יוסי, דהני תרין זמנין קדמאי, הוה אזיל בכל חרשוי, ובעא ^ו למילט לישראל. כיון דחמא ^ז רעותיה דקב"ה, דאמר שוב אל בלק, דהא מלוך לא בעיין בני. ^פ מלולא אוחרא זמין ^צ מהאי כה, כמה

חלופי גרסאות

ל תייבין. ח מוסיף ובמה כמה. נ יתברכון. ס מוסיף למימר ולמילט. ע קב"ה רעותיה אמר. פ ל"ג מלולא. צ מאי הוא.

מסורת הזוהר

ג) (תהלים צא). ז) (שם קמט) אחרי מות לה צ"כ. ק) (שם ב"א רלט צ"ו. ר) חיי שרה כה צ"א ז"ח א ט"א שי"ג ח ט"א שט"ו.

הסולם

ויקה בלק את בלעם וגו'

הם מצד שמאל, שכתוב, יפול מצדך אלף. כמ"ש יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם. רוממות אל בגרונום וגו' לעשות נקמה וגו'. ז"ש, לא ישכב עד יאכל טרף. וזהו לעשות בהם משפט וגו'.

תפא) אמר ר' חזקיה וכו': אר"ה, כנגד ג' פעמים שהוא הכה את אתונו, והטעין אותה בכשפיו, נתברכו ישראל ג' פעמים. רבי חייא אמר, כנגדו נתברכו ישראל, שיעלו ישראל ג' פעמים בשנה להראות לפני המלך הקדוש.

תפב) וירא בלעם כי וגו': וירא בלעם כי טוב וגו' ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים וגו'. שואל, מהו לקראת נחשים. א"ר יוסי, כי אל' ב' פעמים הראשונות, היה הולך בכל כשפיו, ורצה לקלל את ישראל. כיון שראה רצונו של הקב"ה, שאמר שוב אל בלק

מאמר

נשרף על המזבח, ראו שם צורה של אריה אחד רובץ על קרבן שהוא ואוכל אותו.

תעט) ואמר ר' אבא וכו': ואר"א, אוריאל מלאך עליון היה, וראו אותו בצורה של אריה חזק רובץ על המזבח ואוכל את הקרבנות. וכשישראל לא היו זכאים כל כך, היו רואים צורה של כלב אחד חצוף רובץ עליו. או היו יודעים ישראל שצריכים תשובה. והם שבים, לא ישכב עד יאכל טרף, אלו הם הקרבנות של לילה כגון עולות. ודם חללים ישתה, שהקב"ה עושה מלחמות שלהם עם שונאיהם.

תפ) רבי אלעזר אמר וכו': רא"א, לא ישכב, מהו לא ישכב, ומשיב, אלא בכל לילה ולילה, כשאדם הולך כמצוות אדונו, אינו שוכב על מטתו עד שהורג אלף וקכ"ה מאלו מינים הרעים השורים עמו. רבי אבא אמר, אלף (דפו"י דף רי"א ע"א *) דף רי"א ע"ב)

דכתיב וכה תדבר. כה תדבר, ולא אנת. כה תדבר, דשלטא על כל שליטין
חרשין וקסמין וזינין בישין, דלא יכלין לאבאשא לבני. ק כדין בעא לאסתכלא
בהו, בעינא בישא.

תפג) ת"ח, האי רשע כד אסתכל בהו בישראל, הוה מסתכל ר באלין
תרין דרגין יעקב וישראל, לאבאשא לון, או בהאי או בהאי בחרשוי, ט בגין
כך כל ברכן וברכנ יעקב וישראל אתבריכו. וירא בלעם כי טוב וגו'. במה
חמא ת חמא די בשעתא דאנפי מלכא נהירין, זינין בישין לא קיימי בקיומיהו,
וכל חרשין וכל קסמין לא סלקאן בחרשייהו.

תפד) ת"ח, בהני תרי זמני כתיב ויקר. ויקר אלהים. ויקר יי אל בלעם
וגו'. וכתיב וכה תדבר. והשתא כיון דחמא דהא לא אשתכח רוגזא, וחרשוי
לא סלקין, כדין ולא הלך כפעם בפעם וגו'. כיון דאפריש ואסתלק גרמיה
מחרשוי, שארי א באתערותא אחרא לשבחה לישראל. א"ר יהודה, מאי אתערותא
הכא. ב א"ל, אתערותא דרוחא חדא מסטרא דשמאלא, הווא דאתקשרו תחותי
אינון זינין וחרשין דיליה.

תפה) א"ר אלעזר, הכי אוליפנא, דאפילו האי ג זמנא לא שריא ביה רוחא
דקודשא. א"ל ר' יוסי, אי הכי, הא כתיב ותהי עליו רוח אלהים, ובכל אינון
זמנין אחרנין לא כתיב בהו הכי. א"ל הכי הוא. ת"ח, כתיב ט טוב עין הוא
יבורך, והא אוקמוה אל תקרי יבורך, אלא יברך. ובלעם הוה רע עין, דלא

מסורת הזהר

ט (משלי כב) ויקרא קנב צ"ק.

חלופי גרסאות

ק ל"ג מן כדין עד סוף האות. ר אלין. ט בגין כל

כך; בגי"כ לא. ת ל"ג חמא. א ברוחא; מוסיף

ברוחא אחרא באתערותא. ב אל רוח אלקים ולא רוח הוי"ה אלא רוחא חד. ול"ג מן אל עד מסטרא.

ג ל"ג זמנא.

מאמר

הסולם

ויקח בלק את בלעם וגר

באלו ב' פעמים, כתוב ויקר, ויקר אלקים.
ויקר ה' אל בלעם וגו'. וכתוב, וכה תדבר.
ועתה כיון שראה שלא נמצא רוגז, וכשפיר
אינם מועילים, אז, ולא הלך בפעם בפעם.
וגו'. כיון שנפרש וסילק את עצמו מכשפיו,
התחיל בהתעוררות אחרת לשבח את ישראל.
א"ר יהודה מהי ההתעוררות שבכאן, אמר לו,
היא התעוררות של רוח אחד מצד השמאל,
אותו שמתחתיו נקשרים אלו המינים והכשפים
שלו.

תפה) א"ר אלעזר הכי וכו': אר"א כך
למדתי, אפילו בפעם ההיא הג', לא שרה עליו
רוח הקודש. א"ל ר' יוסי, אם כן, הרי כתוב,
ותהי עליו רוח אלקים, ובכל אלו הפעמים
האחרות לא כתוב בהן כך, אמר לו כך הוא,
בוא וראה, כתוב, טוב עין הוא יבורך. וכבר
העמידוהו

בלק, כי לדיבורך, אין בני צריכים, דבור
אחר עתיד להם מן כה הוה, כמ"ש וכה תדבר.
דהיינו כה תדבר ולא אתה. כה תדבר, שהיא
שולטת על כל השליטים המכשפים והקוסמים
ומינים רעים, שלא יוכלו להרע לבני. אז
רצה ל'תכל בהם בעין הרע.
תג) ת"ח האי רשע וכו': בוא וראה,
רשע הזה כשנסתכל בישראל, היה מסתכל
באלו שתי מדרגות יעקב וישראל, להרע להם
בכשפיו בוז או בוז, משום זה, בכל ברכה
וברכה יעקב וישראל נתברכו, וירא בלעם
כי טוב וגו', במה ראה. ומשיב, ראה שבשעה
שפני המלך מאירים, מינים הרעים אינם
עונדים בקיומם, וכל הכשפים וכל הקסמים,
אינם מועילים בכשפיהם.

תפד) ת"ח בהני תרי וכו': בוא וראה
(דפרי דף רי"א ע"ב)

אשתכח רע עין בעלמא כוותיה, דבכל אתר דהוה מסתכל בעינוי, הוה מתלטייא.

תפו) וע"ד אמרו, האי מאן דאעבר בריה בשוקא, ומסתפי מעינא בישא, יחפי סודרא על רישיה, בגין דלא יכיל עינא בישא לשלטאה עליה. אוף הכא, כיון דחמא בלעם, דלא יכיל בחרשוי וקסמוי לאבאשא לישראל, בעא לאסתכל בהו בעינא בישא, בגין דבכל אתר דהוה מסתכל בעינוי בישין, הוה מתלטייא. ת"ח ד מה רעותיה דיליה לקבלהון דישראל, כתיב וישת אל המדבר פניו, כתרגומו, ה ושוי ד לעגלא די עבדו ישראל במדברא אפוהי, בגין דיהא ליה סטר סיועא, לאבאשא להו.

תפו) השתא חמי מה כתיב, וישא בלעם את עינוי וירא את ישראל. ד בעא לאסתכלא בהו בעינא בישא. ביה שעתא, אלמלא דאקדים לון קב"ה אסוותא, הוה מאבד לון באסתכלותא דעינוי. ומאי אסוותא יהב קב"ה לישראל בההיא שעתא. דא הוא דכתיב ותהי עליו רוח אלהים. ותהי עליו, על ישראל קאמר. כמאן ה דפריש סודרא על רישיה דינוקא, בגין דלא ישלוט בהו עינוי. תפח) כדין שארי ואמר, מה טובו אהליך יעקב. ת"ח, כל מאן דבעי לאסתכלא בעינא בישא, לא יכיל, אלא כד משבח ואוקיר לההוא מלה, דבעי לאלטייא בעינא בישא. ומה ארחיה. אמר, חמו כמה טבא דא. כמה יאה דא. בגין דישלוט ביה עינא בישא. אוף הכא אמר, מה טובו אהליך יעקב, כמה אינון יאן, כמה * אינון שפירן, כמה נטיען שפירן דאתנטען ט מנייהו, דמיין לאינון

חלופי גרסאות

ד מוסיף מה כתיב ומה. ה ל"ג מן ושווי עד בגין. ו לקבל עגלא. ז ל"ג בעא לאסתכלא בהו בעינא בישא. ח דאפריש. ט בינייהו.

מאמר

הסולם

זיקח בלק את בלעם וגו'

מה כתוב, וישא בלעם את עינוי וירא את ישראל. כי רצה להסתכל בהם בעין הרע. בה בשעה, אם לא הקדים הקב"ה רפואה, היה מאבדם בהסתכלות עינוי. ואינו רפואה נתן הקב"ה באותה שעה לישראל, הוא שכתוב, ותהי עליו רוח אלקים. ותהי עליו, אומר על ישראל, שהקב"ה פרש על ישראל רוח אלקים. והוא כמו שאדם פורש מטפחת על ראש הילד, כדי שלא תשלטנה בהם עינוי. תפח) כדין שארי ואמר וכו': אז התחיל ואמר, מה טובו אהליך יעקב. בוא וראה, כל מי שרוצה להסתכל בעין הרע, אינו יכול אלא אם כן הוא משבח ומוקיר אותו הדבר שרוצה לקלל בעין הרע. ומה דרכו, אומר, כמה טוב הוא זה, כמה נאה הוא זה, כדי שתשלוט עליו עין הרע. אף כאן אמר, מה טובו אהליך יעקב, כמה הם נאים, כמה הם יפים

העמידוהו, אל תקרי יבורך אל יברך. ובלעם היה רע עין, שלא נמצא בעולם רע עין כמוהו, שכל מקום שהיה מסתכל בו בעינוי היה מתקלל.

תפו) וע"ד אמרו האי וכו': וע"כ אמרו, כל מי שמעביר בנו בשוק, ומתירא מעין הרע, יכסה מטפחת על ראשו, כדי שלא תוכל עין הרע לשלוט עליו. אף כאן כיון שראה בלעם, שאינו יכול בכשפיו וקסמיו להרע לישראל, רצה להסתכל בהם בעין הרע. משום שכל מקום שהיה מסתכל בו, בעינוי הרעות, היה מתקלל. בוא וראה מה היה רצונו כנגד ישראל, כתוב, וישת אל המדבר פניו, כתרגומו, ושווי לעגלא די עבדו ישראל במדברא אפוהי. שטם פניו אל העגל שנעשה ישראל במדבר, כדי שיהיה לו צד עורה להרע להם.

תפו) השתא חמי מה וכו': עתה ראה (דפריי דף רי"א ע"ב *) דף רי"ב ע"א)

נטיעין דנטע קב"ה בגנתא דעדן י איינן. מאן יתן, כ ואלין נטיען ; אשתכחו מאינן n משכני, דבהו.

תפט) ת) יזל מים מדליו וגו'. n לב"נ דהוו ליה ידן שפירן, יאן למחזי. אעבר חד ב"נ דעינא בישא, אסתכל באינן ידן, נקיט בהו, שארי לשבחא, אמר, כמה אינן שפירן, כמה אינן יאן, חמו אצבען מגזרה דשפירו עלאה. לבתר אמר, מאן יתן אלין דשריין בין אבנין יקירין, ובלבושי יקר דארגוונא b בביתיה לאשתמשא בהו, ויהון גניזין בתיבותא e דיליה.

תצ) כך בלעם, שרי לשבחא, מה טובו אהליך, חמו כמה שפירן, כמה יאן וכו', לבתר g אמר יזל מים מדליו, לא z ישתכח נטיעא שפירא דא, נטיעא דאורייתא, q לבר מאינן r משכנין, וזרעו במים רבים, דלא יסגי ולא ירבי רוחא דקודשא.

תצא) w א"ל קב"ה, רשע, לא יכלין ת עיניך לאבאשא, הא פריסו דקודשא עלייהו, כדין אמר, אל מוציא ממצרים וגו', הא לא יכלין כל בני עלמא לאבאשא לון, דהא חילא תקיפא עלאה אחיד בהו, ומאי איהו. אל מוציא ממצרים. ולא עוד, אלא כתועפות ראם לו, דלא יכיל ב"נ לאושיט ידיה עליה, מגו רומיה. ומדאשתכח בזקיפו עלאה הכי, יאכל גוים צריו וגו'. ולית מאן דיכיל לאבאשא לון.

תצב) ואפילו בזמנא דלא זקיף, לא יכלין, הה"ד כרע שכב. לא דחיל,

מסורת הזהר

ת) ויקרא י צ"ט.

חלופי גרסאות

י ל"ג יאיין. כ דאלין. ל ישתכחו. n מסכני. n מוסיף מתלא לב"נ. s בביתאי ; בתיבותא דילי. e דילי. דליו כלומר מסכנין. w אמר ול"ג ליה קב"ה. ת עינך.

g ל"ג אמר. z אשתכח. q בר. r מסכנין ; מסכנין

הסולם

מאמר

ויקח בלק את בלעם וגו'

שלא תמצא נטיעה יפה זו, נטיעה של התורה, מחוץ למשכנות האלו. וזרעו במים רבים, שנתכוון על בין הקליפות, הנקראים מים רבים אדירים, כלומר שלא יתגדל ולא יתרבה רוח הקודש.

תצא) א"ל קב"ה, רשע וכו' : א"ל הקב"ה, רשע. עיניך לא תוכלנה להרע, שהרי פרישת רוח הקודש עליהם. או אמר, אל מוציא ממצרים וגו'. שפירושו, הרי לא יוכלו כל בני העולם להרע להם, כי כח חזק עליון אוהו בהם, ומה הוא, היינו, אל מוציא ממצרים. ולא עוד, אלא, כתועפות ראם לו. שלא יוכל אדם להושיט ידו עליו, מחמת רומו. ומתוך שנמצא בהתנשאות עליונה כך יאכלו גוים צריו וגו'. ואין מי שיוכל להרע להם. תצב) ואפילו בזמנא דלא זקיף, לא יוכלו לו, ז"ש, כרע שכב

יפים, כמה נטיעות יפות שנטעו מהם, דומים לאלו הנטיעות הנאות שנטע הקב"ה בגן עדן, מי יתן, ואלו הנטיעות תמצאנה בהם ממשכנות האלו.

תפט) יזל מים מדליו וכו' ; בדומה לאדם, שהיו לו ידים יפות, טובות מראה. עבר אדם אחד, בעל עין הרע, הסתכל באלו ידים, אחז בהן, התחיל לשבח, אמר, כמה הן יפות, כמה הן נאות, ראו האצבעות שהן מגזרה של יופי עליון. אח"כ אמר, מי יתן ידים אלו שתהיינה שורצת בין אבנים יקרות, ובלבושי יקר של ארגמן, ותהיינה בביתו להשתמש בהן, ותהיינה גנוזות בתיבה שלו. תצ) כך בלעם שרי וכו' : כך בלעם התחיל לשבח, מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל. ראו כמה יפים, כמה נאים, וכו'. אח"כ אמר, יזל מים מדליו, שפירושו, (דפרי"דף ר"ב ע"א)

בגין דאשתכח גיבר כארי וכלביא, אפילו כד אינון ביני עממיא, א וכרע ושכב בינייהו, כארי הוא ישתכח בנמוסי אורייתא, באורחי אורייתא. ב שולטנותא אית להו במאריהון, דאפילו כל ג מלכיא דעלמא, לא יעקרון להו. כאריא דא כד שכיב על טרפיה, לא יכלין לאקמא ליה מניה, הה"ד כרע שכב כארי וגו'. תצג) א"ר אלעזר, לא אשתכח בעלמא חכים לאבאשא, כבלעם רשיעא, דהא בקדמיתא ד הוה אשתכח במצרים, ועל ידוי, קשירו מצראי עלייהו דישראל קשורא, דלא יפקון מעבדותהון לעלמין. ודא הוא דאמר, מה איכול לאבאשא להו, דהא אנא עבידנא דלא יפקון מעבידתא דמצראי לעלמין, אבל אל מוציא ממצרים ה ולקבליה לא יכלין חכמין וחרשין דעלמא.

תצד) א) ועתה הנני הולך לעמי וגו' ר' יהודה פתח, ב) לא תסגיר עבד אל אדוניו וגו' עמך ישב בקרבך. כמה חביבין מלי דאורייתא. כמה חביבה אורייתא קמי קב"ה. כמה חביבה אורייתא, דאורית לה קב"ה לכ"י. ת"ח, בשעתא די נפקו ממצרים, שמע בלעם דהא חרשוי וקסמוי, וכל אינון קשרין, לא סליקו בהו בישראל, שארי ו לגרדא גרמיה, ולמירט רישיה. אזל לאינון טורי חשוכא, ומטא לגבי אינון שלשלאי דפרזלא.

תצה) וכך הוא ארחא דמאן דמטי גבייהו, כיון דעאל ב"ג ברישי טוריא, חמי ליה עזאל, ההוא דאקרי גלוי עינים. מיד אמר לעז"א, כדין יהבין קלא, ומתכנשין גבייהו חויין רברבי דמתוקדן, וסחרין לון. משדרי ה) אונימתא

חלופי גרסאות

א וכרע בינייהו ושכב כארי. ב מוסיף ואעפ"כ שולטנותא. ג עלמא ולי"ג מלכיא דעלמא. ד הוא. ה ולקבליהון. ו לגררא.

מסורת הזהר

א) ח"ג ר"ו. רע. ב) (דברים כג).

דרך אמת ה) פירוש מין חיה.

הסולם

מאמר

עזא ועזאל

תצד) ועתה הנני הולך לעמי וגו' : ר' יהודה פתח, לא תסגיר עבד אל אדוניו וגו' עמך ישב בקרבך. כמה חביבים דברי תורה, כמה חביבה התורה לפני הקב"ה, כמה חביבה התורה, שהורשה הקב"ה לכנסת ישראל. בוא וראה, בשעה שיצאו ממצרים, שמע בלעם שמכשפיו וקוסמיו, וכל אלו הקשרים שעשו, לא הועילו לישראל. התחיל להתגרד ולמרוט שער ראשו. הלך להרי חשך, והגיע לשרשראות של ברזל שעזא ועזאל, קשורים בהם. תצה) וכך הוא ארחא וכר' : וכך הוא הדרך של מי שמגיע אליהם. כיון שנכנס אדם בראשי ההרים, רואה אותו עזאל, אותו הנקרא גלוי עינים. (כנ"ל אות תכ"ד) מיד אמר לעזא, אז נותנים קול, ומתאספים אליהם נחשים גדולים השורפים, ומסבבים אותם. ומשלחים

עכב, גם כן אינו מפחד, משום שנמצא גבור כארי וכלביא. דהיינו אפילו כשהוא בגלות בין העמים וכרע ושכב בינייהו כארי יהיה נמצא בחוקי התורה, ובדרכי התורה. ממשלה יש להם מן אדונם, שאפילו כל מלכי העולם לא יעקרו אותה, כמו האריה הזה השוכב על טרפו שאינם יכולים להקימו ממנו. ז"ש, כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו. תצג) א"ר אלעזר לא וכר' : אר"א, לא נמצא בעולם חכם להרע כמו בלעם הרשע. כי בתחילה היה נמצא במצרים. ועל ידו קשרו המצרים קשר על ישראל, שלא יצאו מעבדותם לעולם. וזהו שאמר, מה אוכל להרע להם, כי אני עשיתי שלא יצאו מעבדות המצרים לעולם, אבל, אל מוציא ממצרים, זכנגדו, לא יוכלו החכמים והמכשפים שבעולם. (דפ"י דף ר"ב ע"א)

זעירתא לקבליה דב"נ, ותנא, כמין שונרא, ז היא, ח ורישה כרישא דחוייא. ותרין זנבין בה, וידהא ורגלהא זעירין. ב"נ דחמי לה, חפי אנפוי, והוא מייתי חד קטורתא, מאוקידו דתרנגולא חוורא, ט שדי באנפהא והיא אתית עמיה. תצו) עד דמטי לגבי רישא דשלשלאי, וההיא רישא דשלשלאי, נעיץ בארעא, ומטי עד תהומא. ותמן בתהומא. חד סמך, והוא נעיץ בתהומא תתאה, ובההוא סמך אתקשר רישא דשלשלאי. כד מטי ב"נ לרישא דשלשלאה, בטש בה ג' זמנין, ואינון קראן ליה, כדין כרע וסגיד על ברכוי, ואזיל ואטיס עינוי, עד דמטי גביהו. כדין יתיב קמייהו, וכל אינון חויין פחרין ליה מהאי סטרא ומהאי סטרא. פתח עינוי, וחמי לון, אזדעזע, ונפל על אנפוי, וסגיד לקבלייהו. תצו) לבתר אולפין ליה חרשין וקסמין, ויתיב גביהו * (ג' יומין. כד מטא זמנא למיהך לארחיה, ההיא אונימתא, וכל אינון חויין, אזלין קמיה, עד דנפיק מן טורייא, בין ההוא חשוכא תקיפא.

תצח) . ובלעם כד מטא גביהו, אודע לון מלה, ואסגר גרמיה בטורייא עמהון. ובעא לקטרגא לון, לאתבא לון למצרים. וקב"ה בלבל וקלקל כל חכמתא דעלמא, וכל חרשין דעלמא, דלא יכילו לקרבא בהדיהו.

תצט) ת"ח, השתא כיון דחמא בלעם דלא יכיל לאבאשא לישראל, אהדר גרמיה, ואמליך ליה לבלק, מה דלא בעא מניה, בגין לאבאשא לון. ועיטא

חלופי גרסאות

ז ל"ג היא, הוא, ח ורישיה. ט שרי. י דבלעם.

מאמר

הסולם

עזא ועזאל

ומשלחים מין חיה קטנה הנקראת אונימתא. כנגד האדם. ולמדנו, שהיא כמין חתול, וראשה כראש הנחש, וב' זנבות לה, וידיה ורגליה קטנות. אדם הרואה אותה מכסה את פניו. והוא מביא כלי אחד עט אפר שנקרא מקטורתא, משריפת תרנגול לבן, ומשליך בפניה, והיא באה עמו.

תצו) עד דמטי לגבי וכו': עד שמגיע לראש השלשלאות, שראש ההוא של השלשלאות תקוע בארץ, ומגיע עד התהום. ושם בתהום יש אדן אחד, והוא תקוע בתהום התחתון, ובאותו האדן נקשר ראש השלשלאות. וכשאדם מגיע לראש השלשלאות, מכה בו ג' פעמים. והם, עזא ועזאל, קוראים לו. אז כורע על ברכיו ומשתחוה, והולך ועוצם את עינוי, עד שמגיע אליהם. אז יושב לפניהם, וכל אלו הנחשים מסבבים אותו מצד זה ומצד זה. פותח עינוי ורואה אותם. הוא מודעזע ונופל על פניו ומשתחוה כנגדם.

תצח) כיון שראה בלעם שאינו יכול להרע לישראל, החזיר עצמו, ויעץ לבלק, מה שלא בקש ממנו, כדי להרע לישראל. והעצה שלו היתה

סמך פירושו אדן, כי על ככר לאדן, מתרגם ככרא לסמכא (שמות ל"ח כ"ז).

תצו) לבתר אולפין ליה וכו': אח"כ מלמדים אותו, עזא ועזאל, כשפים וקסמים, והוא יושב אצלם ג' ימים. כשמגיע הזמן ללכת לדרכו, אותה חיה הקטנה הנקראת אונימתא, וכל אלו הנחשים, הולכים לפניו, עד שיוצא מן ההרים, מבין חשך ההוא החזק. תצח) ובלעם כד מטא וכו': ובלעם כשהגיע אליהם, לעזא ועזאל, הודיע להם הדבר, שרוצה מהם, וסגר עצמו עמהם בהרים. ובקש לקטרג על ישראל להשיב אותם למצרים. והקב"ה בלבל וקלקל כל החכמות שבעולם וכל הכשפים שבעולם, ולא יכלו לקרב אליהם. לישראל.

תצט) ת"ח השתא כיון וכו': בוא וראה עתה, כיון שראה בלעם שאינו יכול להרע לישראל, החזיר עצמו, ויעץ לבלק, מה שלא בקש ממנו, כדי להרע לישראל. והעצה שלו היתה

(דפרי דף ר"ב ע"א * דף ר"ב ע"ב)

דיליה הוה באינן נוקבי דמדין דאינן שפירן, ואלמלא דא"ל משה, לא הוינא ידע, דכתיב א) הן הנה היו לבני ישראל ב בדבר בלעם. תק) כיון דחמא קב"ה עיטא דיליה, אמר, הא ודאי גרמך בעיטך יפול. מה עבד, ההוא חילא דשלט על כל חרשין, אחמי ליה סופא דכלא. וכי אית להו רשותא לזמן רחיק. א"ר יצחק, עינא חמא, ומלין אתמרו מההוא דקאים עליה, והא אוקמוה. וישא משלו ויאמר. מאן דאית ליה למימר. מ"ט. בגין ג דלא יתקיימון מלין דגעלא, ה ברעותא עלאה, בדעתא עלאה באורייתא. תקא) אראנו ולא עתה, דהא מלין אלין מנייהו אתקיימו בההוא זמנא, ומנייהו לבתר, ומנייהו בזמנא דמלכא משיחא. נ תנן, זמין קב"ה למבני ס ירושלם, ולאחזאה חד ככבא ע קביעא, מנצצא בע' ו. רהטין, ובע' זיקין נהרין פ מניה באמצעות רקיע. צ וישתאלון ק ביה ע' ככבין אחרנין, ויהא נהיר ולהיט ע' יומין.

תקב) וביומא שתיתאה, יתחזי בכ"ה יומין לירחא שתיתאה, ויתכניש ביומא שביעאה, לסוף ע' יומין, יומא קדמאה יתחזי בקרתא ר דרומא. וההוא יומא ינפלו ג' שורין עלאינן מההיא קרתא ט דרומי, והיכלא רברבא ינפול, ושלטיא ת דההיא קרתא ימות. כדין יתפשט ההוא ככבא לאתחזאה בעלמא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג בדבר בלעם. ל דיתקיימין מלין דלעילא. מ ל"ג ברעותא עלאה. נ בדפו"י כתבו מה שחסר כאן תמצא ב"ח דף ס"כ א' ע"ש. ס ל"ג ירושלם. ע ל"ג קביעא. פ מינה. צ וישתאלון. ק בה. ר חדא. ש ל"ג דרומי; וגו'. ת דקרתא ההוא.

בסורות הוהר

א) (במדבר לא) לעיל צד צ"י, שצה צ"ז. ד) תרומה רפב צ"ט. ז"ח נה ט"ב ש"ט ט"ג ש"ג ט"ד ש"ח.

דרך אמת ו) רצים ממונים ומשמשים למעלה והוא מבואר.

בזמנא דמלכא משיחא

הסולם

מאמר

מהם שנתקיימו באותו הזמן, ומהם לאחר זמן, בזמן של מלך המשיח. למדנו, עתיד הקב"ה לבנות את ירושלים, ולהראות ככב אחד קבוע, הנוצץ בע' ככבים רצים, ובע' רוחות, שמאירים ממנו באמצע הרקיע. ויהיו מצטווים ומונהגים ממנו ע' ככבים אחרים, ויהיה מאיר ולוהט ע' ימים, ישתאלון הוא מלשון ומאמר קדישין שאלתא, שפירושו פקודה וגזירה (דניאל ד' י"ד).

תקב) וביומא שתיתאה יתחזי וכר; וביום הששי, בכ"ה ימים לחדש הששי הככב יראה, ויהיה נאסף ביום השביעי, לסוף ע' ימים, שיתכסה ולא יהיה נראה. ביום הראשון יראה בעיר רום, ובאותו יום יפלו ג' חומות עליונות מעיר ההוא רומי והיכל הגדול אשר שם יפול. ומושל של אותו העיר ימות. אז יתפשט ככב ההוא להראות בעולם, ובזמן ההוא

היתה באלו הנקבות של מדין, שהיו יפות. ואם לא היה אומר לנו משה לא היינו יודעים. שכתוב, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם. תק) כיון דחמא קב"ה וכר; כיון שראה הקב"ה את העצה שלו, אמר, הרי ודאי שתפול בעצמך בעצה שלך. כי הוא נהרג בנקמת מדין. מה עשה אותו הכח השולט על כל הכשפים. דהיינו המלכות כנ"ל, הראה לו אחרית הכל. שואל וכי יש לו רשות לראות לזמן רחוק. א"ר יצחק, העין ראתה, והדיבורים נאמרו מאותו העומד עליהם, דהיינו מן המלכות, וכבר העמידוהו (באות תע"א) בהכתוב, וישא משלו ויאמר. מי אמר, מי שהיה לו לומר, דהיינו המלכות, כמ"ש שם, מ"ט כדי שלא יתקיימו דברים של גיעול מבלעם, ברצון העליון, בדעת העליון של התורה.

תקא) אראנו ולא עתה: כי דברים אלו (דפו"י דף ר"ב ע"ב)

ובהווא זמנא יתערון קרבין תקיפין בעלמא, לכל ד' סטריין, ומהימנותא לא ישתכח בניייהו.

תקג) ובאמצעות עלמא, כד א יתנהיר ההוא ככבא, באמצעות רקיעא. יקום מלכא חד רב ושליט בעלמא, ויתגאה רוחיה על כל מלכין, ויתער קרבין בתריין סטריין, ויתגבר עלייהו.

תקד) וביומא ב דיתכסי ככבא, יזדעזע ארעא קדישא מ"ח מילין, סחרניה אתר דהוה בי מקדשא. ומערתא ג חדא מן תחות ארעא ד יתגלי. ומהיאי מערתא יפוק אשא תקיפא לאוקדא עלמא. ומהיאי מערתא יסגי חד ה ענפא, רברבא עלאה, דישלוט בכל עלמא, וליה אתיהב מלכותא. וקדישי עליונין יתכנשוין גביה. וכדין יתגלי מלכא משיחא בכל עלמא, וליה אתיהיב מלכותא.

תקה) ובני עלמא בשעתא דיתגלי, יהון משתכחיין בעקתא בתר עקתא. ושנאיהון דישראל יתגברון, כדין יתער רוחא דמשיחא עלייהו, וישיצי לאדום ג חייבא, וכל ארעא דשעיר יוקיד בנורא. כדין כתיב, וישראל עושה חיל. הה"ד, והיה אדום ירשה והיה ירשה שעיר אויביו. אויביו דישראל. וכדין וישראל עושה חיל. ובהווא זמנא, יקים קב"ה למתייא דעמ"ה, ויתנשי מנהון מיתה, הה"ד ה) ימין י"י עושה חיל. לא אמות כי אחיה. ז וכתוב ו) ועלו מושיעים וגו'. ח וכדין ז) והיה י"י למלך.

תקו) א"ר אבא, מאי דכתיב ח) כי בשמחה תצאו וגו'. ט אלא כד יפקון

מסורת זוהר

ה) (תהלים קיח) ויחי ס"א צ"ד ז"ח מו ט"ב
שכ"ה פו ט"ד שכ"ו. ו) (עובדיה א) תולדות סט
צ"ג ז) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. ח) (ישעיה גה)
ויקרא מ צ"ט.

חלופי גרסאות

א יתהדר. ב דיתברי. ג דהא. ד מוסיף יתגלי לבני
נשא. ה עופא. ו ל"ג חייבא. ז וכדין; וכדין והיה
ה' למלך וכתוב ועלו מושיעים וגו'. ח וכתוב.
ט מוסיף מאי דכתיב כי בשמחה תצאו אלא.

מאמר

הסולם

בזמנא דמלכא משיחא

עליונים יתקבצו אליו. ואז יתגלה המשיח
בכל העולם, ותנתן לו המלכות.

תקה) ובני עלמא בשעתא וכו': ובני
העולם, בשעה שיתגלה המשיח, יהיו נמצאים
בצרה אחר צרה, ושונאי ישראל יתגברו, אז
יעורר עליהם רוחו של משיח, וישמיד את
אדום הרשעה, וכל ארץ שעיר ישרוף באש.
אז, כתוב, וישראל עושה חיל. ז"ש והיה אדום
ירשה והיה ירשה שעיר אויביו. דהיינו אויביו
של ישראל. וזה וישראל עושה חיל. ובעת
ההיא יקים הקב"ה לתחיה את מתי עמו,
ויסיר מהם המות. ז"ש ימין ה' עושה חיל. לא
אמות כי אחיה, וכתוב, ועלו מושיעים וגו'.
ואז, והיה ה' למלך.

תקו) א"ר אבא מאי וכו': אר"א מ"ש.
כי בשמחה תצאו וגו', אלא כושישראל יצאו מן
הגלות

ההוא יתעוררו מלחמות חזקות בעולם לכל
ד' צדדים ואמונה לא תמצא ביניהם.

תקג) ובאמצעות עלמא כד וכו':
ובאמצע העולם כשיאיר ככב ההוא באמצע
הרקיע, יקום מלך אחד רב ושליט בעולם,
ורוחו יתגאה על כל המלכים ויעורר מלחמה
בב' צדדים, ויתגבר עליהם.

תקד) וביומא דיתכסי ככבא וכו',
והיום שיתכסה הכוכב, תזדעזע ארץ הקדושה
ג"ה מילין, מסביב המקום של בית המקדש,
ומערה אחת מתחת הארץ תתגלה, וממערה
ההיא תצא אש חזקה לשרוף העולם. וממערה
ההיא יגדל ענף אחד גדול ועליון, שישלוט
בכל העולם, ותנתן לו המלכות. וקדושים
(דפו"י דף ר"ב ע"ב)

ישראל מן גלותא, שכינתא נפקא עמהון, ועמה יפקון. הדא הוא דכתיב, (ט) כי בשמחה תצאו. ששון דא קב"ה. ר' יצחק אמר דא צדיק. הדא הוא דכתיב (י) ששון ושמחה ימצא בה.

תקון אר"ש, צדיק ששון אקרי. ומן יומא דכ"י נפלת בגלותא. אתמנעו ברכן מלנחתא לעלמא מהאי צדיק. בההוא זמנא מה כתיב, (כ) ושאתם מים בששון.

מסורת זוהר

(ט) (שם.) (י) (שם.) (כ) (שם יב) ח"א בהשמטות רסא: ח"ג רנט.

בזמנא דמלכא משיחא

הסולם

מאמר

משום שהארת השמאל מאירה בריצה ובחפזון. נהרין מניה באמצעות רקיע, כלומר שהם כלולים בקו האמצעי של המלכות כי ע"ז נאמר דרך ככב מיעקב, אשר ככב הוא מלכות, וקו האמצעי הוא מיעקב, שה"ס קו האמצעי. וישתאלון ביה ע' ככבים אחרנין, שהם ע' שרי אומות העולם, שהם בחינת קו השמאל, גם הם יינקו מככב הזה, (ע"י לעיל אות תמ"א) ויהא נהיר ולהיט ע' יומין, דהיינו ז"ס תג"ת נהי"מ, שכל ספירה כלולה מעשר, והם שבעים ספירות, המכונות ע' ימים.

וכבר ידעת שהכלים דמלכות הם מבינה, אשר משום זה חסרה בה בחינתה עצמה, שה"ס מלכות דמלכות, הנקראת מנעולא, שהיא נגזזה, ובמקומה משמש יסוד דמלכות, הנקראת מפתחא (כנ"ל בהקדסה"ז דף מ"ה ד"ה ההוא) ובדף מ"ז ד"ה גו עש"ה) באפן, שאין בחינתה אלא ט' ספירות הראשונות שבה ובחינתה עצמה שהיא מלכות דמלכות חסרה, כי נגזזה, וז"ש, (באות תק"ב) וכיומא שתיתאה, שהוא יסוד, יתחזו בכ"ה יומין לירחא שתיתאה. כ"ה יומין הוא המלכות הנקראת כ"ה, לירחא שתיתאה, הוא יסוד, דהיינו, שהארת הככב תמצא רק במלכות שביסוד, שהוא כה חדש הששי, שה"ס עטרת יסוד, הנקראת מפתחא, ולא במלכות ממש, שה"ס מנעולא, שהיא אינה ראויה לאור מחמת כח הצמצום הרוכב עליה (כנ"ל ב"א דף ד' ד"ה וכבר), וז"ש, ויתכניש ביומא שביעאה, לסוף ע' יומין, כי ע' יומין הם תג"ת נהי"מ, שבכל אחת עשר ספירות, ובסוף עשר ספירות האחרונות שהן ע"ס של המלכות, אשר סופן הוא מלכות דמלכות, שה"ס מנעולא, יתכסה האור ולא יאיר שם, כי המנעולא גנוזה ואינה מקבלת שום אור.

ותדע שהפרט והכלל שוים זה לזה, וכמו בגאולות הקודמות של המלכות נבנית המלכות השכינה

הגלות, השכינה תצא עמהם, ועמה יצאו. ז"ש, כי בשמחה תצאו, דהיינו בהשכינה הנקראת שמחה, ששון זהו הקב"ה. ר' יצחק אמר, זהו צדיק, דהיינו יסוד דז"א, זהו שכתוב, ששון ושמחה ימצא בה, שהם יסוד ומלכות. תקון אר"ש, צדיק ששון וכו': א"ר שמעון צדיק, שהוא יסוד דז"א, נקרא ששון, ומיום שכנסת ישראל נפלה בגלות, נמנעו הברכות לרדת לעולם מצדיק הזה, ובזמן ההוא של הגאולה, מה כתוב, ושאתם מים בששון, זהו צדיק הנקרא ששון, ממעייני הישועה, אלו הם אבא ואמא, שהם חכמה ובינה, שמשם שואב היסוד, פירוש אחר, ממעייני הישועה הם נצה והוד, שמהם מקבל היסוד, והכל מקבלים ממבועים העמוקים הנובעים, שהם חכמה ובינה, או, ואמרת ביום ההוא אודך ה' וגו', צהלי ורני יושבת ציון וגו' ברוך ה' לעולם אמן ואמן, ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

ביאור המאמר, כל המאמר הזה סובב לבאר הכתוב, אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך ככב מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב וקרקר כל בני שת והיה אדום ירשה והיה ירשה שעיר אויביו וישראל עשה חיל, ותחילה מבאר (באות תק"א) אראנו ולא עתה אשורנו וגו' אשר ולא עתה משמע לא עתה אלא בזמן הקרוב, אשורנו ולא קרוב, משמע בזמן רחוק שהוא זמן של מלך המשיח, וז"ש, דהא מלין אלין מנייהו וכו', אח"ז סובב לבאר, דרך ככב מיעקב, וז"ש, זמין קב"ה למבני ירושלים ולאחזאה חד ככבא קביעא, שה"ס המלכות, שהיא קבועה בזווג עם ז"א שנקרא יעקב, מנצצא בע' רהטין ובע' זיקין, המספר עין מורה על הארת החכמה, המכונה עינים, ואומר שהככב כלול מימין ומשמאל, אשר הארת קו ימין שבו מכונה ע' זיקין, שהוא רוחות, והארת קו שמאל מכונה ע' רהטין, דהיינו רצים, (דפו"י דף רי"ב ע"ב)

דא צדיק. ממעיני השועה, אלין אבא ואמא. ד"א, אלין נצ"ח והו"ד. וכלא ממבועי נביעין. עמיקן. כדין (ז) ואמרת ביום ההוא אוך יי וגו', (ח) צהלי ורני ישבת ציון וגו'. ברוך יי לעולם אמן ואמן. ימלוך יי לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות
י עקימן.

מסורת הזהר
(ז) (שם) יתרו קכח צ"ו ח"ג קעו. ח (שם)
ח"ג קעג:

בזמנא דמלכא משיחא

הסולם

מאמר

ע' ימים, שהוא המלכות דמלכות. שהיתה גנוזה בכל שתא אלפי שני, והאור לא הגיע אליה ונתכסה במקומה, כנ"ל, יודעע ארעא קדישא מ"ה מילין, ארעא קדישא ה"ס המלכות, מ"ה מילין רומו על ז"א שה"ס הויה במילוי אלפין שבגימטריא מ"ה. ואומר שהשם מ"ה שהוא ז"א ישפיע גבורות קדושות להמלכות, והיא תזדועע, סהרניה אתר דהוה בי מקדשא, דהיינו מסביב יסוד דמלכות שה"ס מקום בית המקדש. ומערתא חדא מן תחות ארעא יתגלי, דהיינו מקום הגניזה של המנעולא שה"ס מלכות דמלכות שלא קבלה שום תקון עד הנה, ומההיא מערתא, דהיינו ממקום הגניזה ההוא, יפוק אשא תקיפא לאוקרא עלמא, דהיינו המנעולא בעצמה, המכונה אש קשה, שעד עתה בכל מקום שנגלתה היתה שורפת ומכלה כל האורות מאותו מקום (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) ואז תקבל תקונה השלם. וז"ש ומההיא מערתא יפגי חד ענפא רברבא עלאה, שה"ס, וקם שבט מישראל, שהוא מלך המשיח, שיקבל אז העטרה שלו מתקון הגדול של המנעולא, דישלוט בכל עלמא וליה אתיהב מלכותא, שהוא יקבל המלכות השלמה שגשמה או, וקדישי עליונין זכרי ואי הוא משיח בן יי, ואז עוד לא נגמר כל התקון. וז"ש ובני עלמא בשעתא דינגלי יחון משתכחין בעקתא בתר עקתא, כי להיתו מבחינת השמאל אין תקונו עולה בשלמות וצרות תבואנה בעולם, ושנאיהון דישראל יתגברון, וזה יהיה נמשך עד שיתגלה משיח בן דוד, שהוא מקו האמצעי, ח"ש, כדין יתער רוחא דמשיחא עלייהו, שהוא משיח בן דוד, וישיצי לאדום חיובא, שהוא סוד הכתוב, והיה אדום ירשה שישחית מלכות אדום, והיה ירשה שיעיר אויביו, שזה סוד הכתוב, והיה ירשה שיעיר אויביו, דהיינו אויביו דישראל, ואז כתוב, וישראל ערשה חיל וכי,

בדרך ג' קוין כן בגאולה העתידה צריך הסדר להתחיל כן, ואחר שהמלכות נמתקה בבינה, שה"ס קו ימין, הנה אז, אין עוד גילוי מן הארת החכמה. ותחילת הארת החכמה היא בקו שמאל, ח"ש, יומא קדמאה יתחזי בקרתא דרומא, כלומר, ההארה הראשונה של החכמה תהיה להלחם בבחינת שמאל בלי ימין, שהיא הארת החצונים הנקראים עיר רומי, ואז ילחם עמהם הכבב הבא מקו האמצעי, ובכח המסך דקו האמצעי, ימעט הג"ר דהארת השמאל הזה (כמ"ש לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר) ח"ש, וזהו יומא ינפלוך ג' שורין עלאין מההיא קרתא דרומי, דהיינו שיפלו הג"ר דשמאל, המכונים ג' שורין עלאין, והיכלא רברבא, שהיא גדלות שליטתם ינפול, שתבטל, ושליטא דההיא קרתא, דהיינו השר שלהם ימות, יתבטל, כדין יתפשט ההוא כבבא לאחזאה בעלמא, אז מתפשטת שליטת המלכות שהיא מסוד קו האמצעי-להראות בעולם, ועל זמן הזה נאמר דרך כוכב מיעקב, ובההוא זמנא, דהיינו בזמן ההוא שהביא לגפילת רומי הנ"ל, יתערין קרבין תקיפין בעלמא לכל ד' סטריין, דהיינו מלחמות ממחלוקת ימין ושמאל (ע"ד שנתבאר לעיל באד"ר אות ר"ד) וכן המלחמות דקו האמצעי בסוד המסך דחירק, ומהימנותא לא ישתכח בנייהו, שזה הוא מטרה שהמלכות הנקראת אמונה נמצאת ביניהם, אבל אח"כ אחר שנגלה הכבב והכה קרתא דרומי כנ"ל, שהוא שמאל בלי ימין, אז, וכאמצעות עלמא, כד יתגבר ההוא כבבא באמצעות רקיעא, כלומר כאשר יקבע תקון קו האמצעי בעולם שהוא מלכות, וברקיע שהוא ז"א, יקום מלכא חד רב ושליט בעלמא, שהוא מלך המשיח, ויתגאה רוחיה על כל מלכין, ויתער קרבין בתרין סטריין, דהיינו בימין ובשמאל, שזו"ה, ומחץ פאתי מואב, בי הפאות מימין ומשמאל, ויתגבר עלייהו. ח"ש, וביומא דיתכפי כבבא, דהיינו בסוף